บทที่ 1

ประวัติความเป็นมาของสังฆมณฑลนครราชสีมา

ภาคที่ 1 การริเริ่มเบื้องต้น (โดยสังเขป)

ย้อนกลับไปสมัย 300 กว่าปีก่อน

1. ที่กรุงโรม

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 ของคริสตศาสนา (ปี ค.ศ.1400/พ.ศ.1943 ขึ้นไป) ประเทศสเปนและประเทศโปรตุเกสเริ่มกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางทะเล "นักเดินเรือ" ของประเทศทั้งสองนี้ เช่น คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ได้ค้นพบดินแดนใหม่ๆ ที่ห่างไกล ทั้งในทวีปอเมริกาและทวีปเอเชีย

พระสันตะปาปาอเล็กซานเดอร์ ที่ 6 ในสนธิสัญญาเมืองตอร์เดอซิลลัส (TORDESILLAS) (7 มิถุนายน ค.ศ.1494/พ.ศ.2037) ได้มอบการแพร่ธรรมในดินแดนห่างไกลเหล่านี้ให้อยู่ในความดูแลของกษัตริย์สเปนและโปรตุเกส เพราะสันตะสำนักไม่มีเรือและไม่มีงบประมาณเพียงพอเพื่อส่งพวกมิชชันนารีไปในประเทศมิสซังและช่วยงานก่อสร้างวัด และอารามต่างๆ ในเขตมิสซังใหม่ๆ นี้ ฝ่ายโปรตุเกสเรียกการผูกขาดในการแพร่ธรรมนี้ว่า **"ปาโดรอาโด"(PADROADO)** หมายถึง ระบบสิทธิอุปถัมภ์โปรตุเกส ทางฝ่ายสเปนเรียกว่า "ปาโตรนาโต" แต่ต่อไปไม่นานการเมืองและการค้าได้แทรกแซงเข้าไปในการแพร่ธรรมศาสนาอย่างน่าเสียดาย

สันตะสำนักจึงเห็นว่าจำเป็นต้องนำการแพร่ธรรมในดินแดนใหม่ๆ และห่างไกลนี้ให้กลับคืนมาเป็นภาระหน้าที่ของพระสันตะปาปาโดยตรง เพราะเหตุนี้ในปี ค.ศ.1662/พ.ศ.2205 พระสันตะปาปาเกรโกรีที่ 15 ได้ก่อตั้งสมณกระทรวงเผยแพร่ความเชื่อ **"PROPAGANDA FIDE"** (โปรปากันดา) ซึ่งภายหลังสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 ได้เปลี่ยนชื่อให้ใหม่ว่า "สมณกระทรวงประกาศพระวรสารสู่ปวงชน"

2. คุณพ่ออเล็กซานเดอร์ เดอ โรดส์(ALEXANDRE de RHODES)

คุณพ่อเป็นสงฆ์คณะเยสุอิตชาวฝรั่งเศส ในปี ค.ศ.1623/พ.ศ.2166 ผู้ใหญ่ของคณะฯ ได้ส่งคุณพ่อไปเป็นมิชชันนารีที่ประเทศญี่ปุ่น แต่ไม่สามารถเข้าไปได้เพราะมีการเบียดเบียนศาสนาคริสต์อย่างรุนแรง ผู้ใหญ่จึงส่งท่านไปในตังเกี๋ย(ภาคเหนือของประเทศเวียตนาม) คุณพ่อเป็นมิชชันนารีที่ร้อนรนและกล้าหาญ ได้ทำให้คนกลับใจเป็นจำนวนมากแต่ถูกเจ้าหน้าที่ประเทศเวียตนามขับไล่ออกจากประเทศ คุณพ่อไม่ท้อถอยจึงกลับไปแพร่ธรรมในโคชินจีน (ภาคกลางของประเทศเวียตนาม) คุณพ่อถูกขับออกนอกประเทศ 3 หน แต่ก็กลับเข้ามาใหม่อีกทั้ง 3 หน สุดท้ายคุณพ่อถูกจับขังในเรือนจำ ถูกตัดสินประหารชีวิต แต่ที่สุดก็เปลี่ยนเป็นเนรเทศออกนอกประเทศตลอดชีวิต คุณพ่อทำงานในประเทศเวียตนามเป็นเวลา 8 ปี รู้จักภาษาญวนอย่างดี

ต่อมาคุณพ่อได้เขียนรายงานอธิบายสภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มคริสตชนในเวียตนามอย่างละเอียด เน้นถึงความต้องการอย่างเร่งด่วนของคริสตชนเหล่านี้ เมื่อร่างเรื่องต่างๆ เหล่านี้เรียบร้อยแล้ว คุณพ่อกลับไปที่กรุงโรมในปี ค.ศ.1649/พ.ศ.2192 เพื่อขอร้องพระสันตะปาปากรุณาส่งพระสังฆราชชาวยุโรปไปบวชพระสงฆ์ชาวพื้นเมือง (คนเวียตนาม) ที่จะทำงานอยู่ได้ตลอดในประเทศเวียตนาม แทนมิชชันนารีต่างชาติที่ถูกเนรเทศในช่วงเวลาการเบียดเบียนคริสตชนนั้น

พระสันตะปาปาไม่สามารถหาพระสังฆราชที่จะถูกส่งไปในประเทศเวียตนามได้ คุณพ่อ เดอ โรดส์ จึงได้รับอนุญาตไปหาผู้สมัครในประเทศฝรั่งเศส ที่นั่นคุณพ่อได้พบพระสงฆ์ที่ศรัทธาและมีความรู้ สมัครไปรับใช้พระศาสนจักรในทวีปเอเชีย พระสงฆ์ 3 องค์แรกนั้นคือ

1. **คุณพ่อฟรังซัวส์ (ฟรังซิสโก) ปัลลือ** (FRANCOIS PALLU)
2. **คุณพ่อปิแอร์ (เปโตร) ลังแบรต์ เดอ ลา ม็อตต์** (PIERRE LAMBERT de LA MOTTE)
3. **คุณพ่ออิกญาซิโอ โกโตแลงดี** (IGNACE COTOLENDI)

พระสงฆ์ผู้สมัครทั้งสามองค์นี้ได้ถูกคัดเลือกอย่างรอบคอบโดยพิจารณาความศรัทธาที่แท้จริง การศึกษาสูงทั้งวิชาทางโลกและทางเทวศาสตร์ และความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ของเขา

ภายในระยะเวลา 2 ปี (ค.ศ.1659-1660/พ.ศ.2202-2203) พระสันตะปาปาอเล็กซานเดอร์ ที่ 7 ได้อภิเษกและประกาศแต่งตั้งพระสงฆ์ชาวฝรั่งเศส 3 องค์นั้นเป็นพระสังฆราชของมิสซังในเอเชียและรับนามพิเศษว่า “พระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา” (Vicaires apostoliques)

ความหมายของคำว่า “Vicaire apostolique” และ “Vicariat apostolique”

“พระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา” (Vicaire apostolique) คือพระสังฆราชที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครองเขตแห่งหนึ่งซึ่งเรียกว่า “Vicariat apostolique” (เขตมิสซังของพระสันตะปาปา) ซึ่งยังไม่ได้ถูกแต่งตั้งเป็นสังฆมณฑล มิสซังเหล่านั้นอยู่ในความรับผิดชอบของพระสันตะปาปาโดยตรง ซึ่งพระสังฆราชผู้แทนของพระสันตะปาปาทำงานอยู่ในเขตมิสซังนั้นในนามของพระสันตะปาปา

พระสังฆราชเหล่านี้เมื่อลงลายมือชื่อก็จะเพิ่มต่อท้ายเสมอว่า “พระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา” (Vicaire apostolique) ส่วนพระสงฆ์มิชชันนารีก็จะเติมต่อท้ายว่า “ธรรมทูตของพระสันตะปาปา” บรรดาพระสังฆราชและพระสงฆ์ที่เป็น “คนของพระสันตะปาปา” พวกเขาถือว่าเป็นเกียรติและความรับผิดชอบพิเศษ

คำอธิบายเพิ่มเติม สมณกระทรวงเผยแพร่ความเชื่อต้องการเลือกคุณพ่ออเล็กซานเดอร์ เดอ โรดส์ให้เป็นพระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา (Vicaire apostolique)องค์แรก แต่คุณพ่อปฏิเสธโดยอธิบายว่าคณะสงฆ์เยสุอิตโปรตุเกสจะไม่ยอมรับเขาในตำแหน่งใหม่นี้อย่างแน่นอน

ที่สุดในปี ค.ศ.1654/พ.ศ.2197 ผู้ใหญ่ของคณะเยสุอิตได้ส่งคุณพ่อไปเป็นอธิการคณะสงฆ์เยสุอิตในประเทศเปอร์เซีย(อิหร่านปัจจุบัน) โดยไม่ให้กลับไปเป็นมิชชันนารีในเอเชียอีกต่อไป

3. พระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา(Vicaires apostoliques) สามองค์แรก

1. พระสังฆราชฟรังซัวส์ ปัลลือ (MEP)

(FRANCOIS PALLU)

(ชาตะ ค.ศ.1626/พ.ศ.2169

มรณะ ค.ศ.1684/พ.ศ.2227)

อายุ ┼ 58 ปี

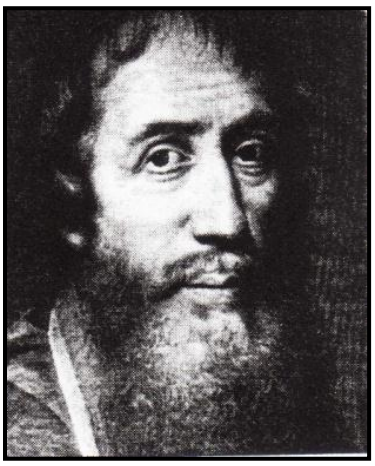

ชีวิตสังฆราช

(ค.ศ.1659-1684/พ.ศ.2202-2227)

รวม 25 ปี

2. พระสังฆราชปีแอร์ ลังแบร์ต์ เดอ ลา ม็อตต์(MEP)

(PIERRE LAMBERT de LA MOTTE)

(ชาตะ ค.ศ.1624/พ.ศ.2167

มรณะ ค.ศ.1679/พ.ศ.2222)

อายุ ┼ 55 ปี

ชีวิตสังฆราช

(ค.ศ.1659-1679/พ.ศ.2202-2222)

รวม 20 ปี

หมายเหตุ พระสังฆราชปัลลือและพระสังฆราชลังแบร์ต์ เดอ ลา ม็อตต์ เป็นผู้ก่อตั้งคณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส(MEP)

3. พระสังฆราชอิกญาซิโอ โกโตแลงดี(MEP)

(IGNACE COTOLENDI)

(ชาตะ ค.ศ.1630/พ.ศ.2173

มรณะ ค.ศ.1662/พ.ศ.2205)

อายุ ┼ 32 ปี

ชีวิตสังฆราช

(ค.ศ.1660-1662/พ.ศ.2203-2205)

รวม 2 ปี

หมายเหตุ พระคุณเจ้าโกโตแลงดีมรณภาพระหว่างทาง ใกล้เมืองมาสุลิปะทัม(Masulipatam) ในประเทศอินเดีย

นโยบาย 3 ประการ

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1659/พ.ศ.2202 กระทรวงเผยแพร่ความเชื่อได้มอบนโยบายให้พระสังฆราชทั้งสามดังต่อไปนี้

1. ให้ฝึกอบรมพระสงฆ์พื้นเมืองเพื่อสามารถรับผิดชอบการแพร่ธรรมแก่เพื่อนร่วมชาติ นอกจากนี้ให้พระสังฆราชทั้งสามเปิดโรงเรียนคาทอลิกเพื่อส่งเสริมกระแสเรียก
2. ให้ปรับตัวเข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น
3. ให้รักษาความสัมพันธ์กับสันตะสำนักอย่างใกล้ชิด

เขตมิสซังที่มอบหมายให้ดูแล

พระสันตะปาปาได้มอบหมายเขตมิสซังให้พระสังฆราชแต่ละองค์ดังนี้

1. พระคุณเจ้าปัลลือ เป็นพระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปาของตังเกี๋ย (ภาคเหนือของเวียตนาม)
2. พระคุณเจ้าลังแบร์ต์ เป็นพระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปาของโคชินจีน (ภาคกลางของเวียตนาม)
3. พระคุณเจ้าโกโตแลงดี เป็นพระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปาของนานกิง (ในประเทศจีน)

หมายเหตุ เป็นที่น่าสังเกตว่าในบรรดาพระสังฆราชทั้งสามองค์นี้ไม่มีใครได้รับหน้าที่รับผิดชอบประเทศสยาม เพราะประเทศสยามเป็นเพียงทางผ่าน จุดหมายปลายทางของท่านทั้งสามคือประเทศเวียตนามและประเทศจีน

เส้นทางการเดินทาง

ในการเดินทางไปทวีปเอเชีย พระสังฆราชทั้งสามองค์ได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วยพระสงฆ์บางองค์และฆราวาสไม่กี่คน ในช่วงเวลา 2 ปี (ค.ศ.1660-1662/พ.ศ.2203-2205) พวกเขาออกเดินทางในเวลาไล่เลี่ยกันและใช้เส้นทางใกล้เคียงกัน

สันตะสำนักได้สั่งพวกเขาว่าไม่ให้ขึ้นเรือของโปรตุเกสและสเปนที่วางตัวเป็นศัตรูขัดขวางและไม่ให้บอกใครว่าเขาเป็นพระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา เขาจึงเลือกเดินทางโดยทางบกให้มากที่สุด พวกเขาเดินทางเป็นคาราวาน ขี่ม้า ขี่อูฐ นั่งเกวียน เดินเท้า ผ่านประเทศซีเรีย ประเทศอิรัก บางส่วนของประเทศอิหร่าน และภาคใต้ตอนบนของประเทศอินเดีย (จากเมืองสุราชฝั่งตะวันตกถึงเมืองมาสุลีปะทัมฝั่งตะวันออก) แล้วลงเรือข้ามอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน มาขึ้นที่เมืองมะริดในอาณาจักรสยาม การเดินทางอันแสนยากลำบากนี้ใช้เวลาประมาณ 2 ปี

1. กลุ่มของพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ (พระคุณเจ้ากับพระสงฆ์ 2 องค์)ออกเดินทางจากท่าเรือมาร์เซย์ (MARSEILLE)ประเทศฝรั่งเศส วันที่ 27 พฤศจิกายน ค.ศ.1660/พ.ศ.2203 และถึงกรุงศรีอยุธยา วันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1662/พ.ศ.2205 ใช้เวลา 21 เดือน

2. กลุ่มของพระคุณเจ้าโกโตแลงดี (พระคุณเจ้ากับพระสงฆ์ 2 องค์และฆราวาส 1 คน)ออกเดินทางจากท่าเรือมาร์เซย์(MARSEILLE) วันที่ 3 กันยายน ค.ศ.1661/พ.ศ.2204 พระคุณเจ้ามรณภาพระหว่างการเดินทางผ่านภาคใต้ตอนบนของประเทศอินเดีย เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ.1662/พ.ศ.2205 สิริอายุ 32 ปี และถูกฝังใกล้เมืองมาสุลีปะทัม ต่อมาไม่กี่เดือนฆราวาสคนนั้นเสียชีวิตในประเทศอินเดียด้วย

3. กลุ่มของพระคุณเจ้าปัลลือ (พระคุณเจ้ากับพระสงฆ์ 8 องค์และฆราวาส 1 คน) ออกเดินทางจากท่าเรือมาร์เซย์(MARSEILLE) วันที่ 3 มกราคม ค.ศ.1662/พ.ศ.2205 และถึงกรุงศรีอยุธยา วันที่ 27 มกราคม ค.ศ.1664/พ.ศ.2207 ใช้เวลา 25 เดือน ระหว่างทางพระสงฆ์เสียชีวิต 6 องค์

ธรรมทูตที่เดินทางไปเอเชียทั้ง 3 กลุ่มนี้มีทั้งหมด 17 ท่าน เป็นพระสังฆราช 3 องค์ พระสงฆ์ 12 องค์ และฆราวาส 2 คน ในกลุ่มนี้ธรรมทูตเสียชีวิตระหว่างการเดินทาง 8 ท่าน(พระสังฆราช 1 องค์ พระสงฆ์ 6 องค์ และฆราวาส 1 คน)

ครั้งหนึ่งเดือนมกราคม ค.ศ.1664/พ.ศ.2207 พระคุณเจ้าปัลลือในจดหมายฉบับหนึ่งได้เขียนว่า***"นี่คือสะพานที่เริ่มก่อสร้างขึ้นแล้ว เราภูมิใจเป็นอย่างยิ่งถ้ากระดูกของเราและของบรรดาพี่น้องมิชชันนารีที่รัก จะได้ถูกนำมาใช้เป็นเสาที่แข็งแกร่งของสะพานนี้ เพื่อจะได้กลายเป็นเส้นทางอันกว้างขวาง สำหรับมิชชันนารีที่กล้าหาญรุ่นต่อๆ ไป"***

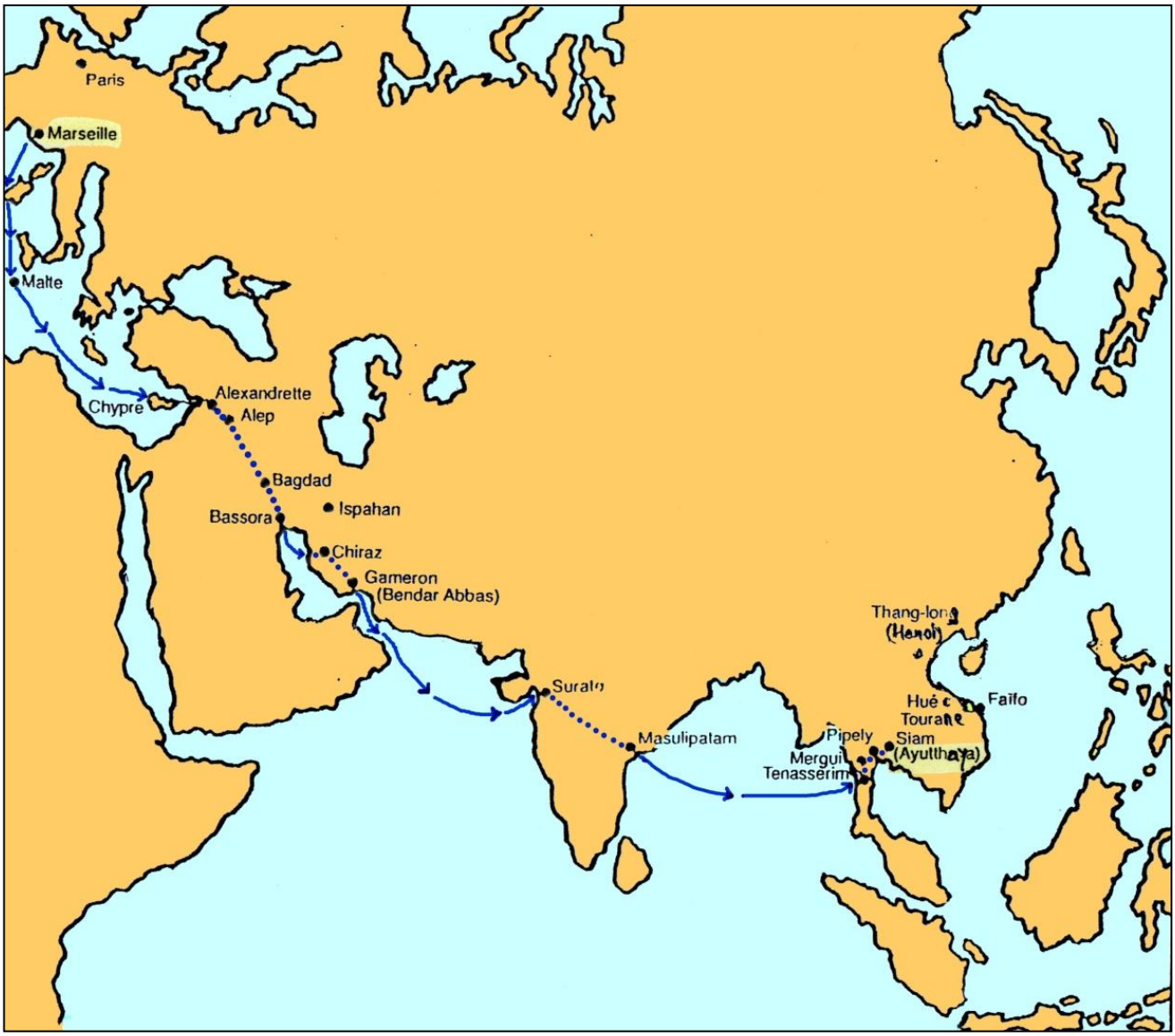

เส้นทางการเดินทางของพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ ทางทะเล ⟶ ⟶ / ทางบก ·····

4. ชีวิตธรรมทูตในเขตมิสซังของพระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา กลุ่มแรก (Vicaires apostoliques)

4.1 พระคุณเจ้าปิแอร์ ลังแบร์ต์ เดอ ลา ม็อตต์ (MEP)

ท่านมาถึงกรุงศรีอยุธยา วันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1662/พ.ศ.2205 พร้อมกับพระสงฆ์มิชชันนารี 2 องค์ เป็นกลุ่มแรก (ในพระสงฆ์ 2 องค์นั้น คนหนึ่งคือคุณพ่อลาโน) ท่านคิดว่าจะเดินทางต่อไปยังเวียตนาม (โคชินจีน) เขตมิสซังที่ได้รับมอบหมายจากพระสันตะปาปา แต่ก็ไปไม่ได้เพราะมีการเบียดเบียนศาสนาคริสต์อย่างรุนแรง ท่านตัดสินใจพักอยู่ที่ประเทศสยาม รอโอกาสที่เหมาะสม คิดว่าคงจะอยู่ชั่วคราวเท่านั้น

ท่านลังแบร์ต์กับมิชชันนารี 2 องค์นั้นได้เข้าเงียบ 40 วันเป็นงานแรก แล้วเริ่มเรียนภาษาจีน ญวนและโปรตุเกส นอกจากนี้พวกเขายังไปอภิบาลดูแลพวกคริสตังที่อยู่บริเวณใกล้เคียง (ประมาณ 150 คน ส่วนใหญ่เป็นคนญวนและญี่ปุ่น) ท่านยังไปเยี่ยมคนป่วยและนักโทษด้วย

วันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ.1663/พ.ศ.2206 ท่านลังแบร์ต์ส่งจดหมาย (ฉบับแรก) ไปถึงพระสันตะปาปา อธิบายสถานการณ์ว่าตัวท่านเองจำเป็นต้องรออยู่ในราชอาณาจักรสยาม ซึ่งเป็นประเทศที่มีเสรีภาพในการนับถือศาสนา ชาวไทยมีอุปนิสัยในการต้อนรับเป็นอย่างดี การติดต่อทางเรือจากประเทศสยามไปเวียตนาม จีนและญี่ปุ่นก็สะดวกพอสมควร และกับยุโรปก็มีบ่อยๆ ด้วย ทั้งหมดนี้ทำให้คิดว่าน่าจะสร้างศูนย์กลางของมิชชันนารีที่กรุงศรีอยุธยา เพื่อการติดต่อกันระหว่างประเทศฝรั่งเศสกับมิสซังต่างๆ ในเอเชีย แต่ว่าจำเป็นต้องขออนุญาตจากสมเด็จพระนารายณ์เสียก่อน

ท่านลังแบร์ต์ยังกล่าวถึงพวกมิชชันนารีโปรตุเกสที่เข้ามาอยู่ในประเทศสยามตั้งแต่หลายปีมาแล้ว ท่านสะดุดใจที่หลายๆ องค์เป็นตัวอย่างไม่ดี ละเลยงานอภิบาล หันไปทำธุรกิจและการค้าขาย ดูเหมือนว่าสงฆ์เหล่านี้นบนอบต่อกษัตริย์โปรตุเกสมากกว่าเชื่อฟังพระสันตะปาปา ตรงกันข้ามท่านลังแบร์ต์กลับชมเชยบรรดาพระภิกษุที่ดำเนินชีวิตอย่างสมถะและเป็นที่นับถือของประชาชน

4.2 พระคุณเจ้าฟรังซัวส์ ปัลลือ(MEP)

ท่านปัลลือพร้อมกับสงฆ์มิชชันนารี 4 องค์มาถึงกรุงศรีอยุธยา วันที่ 27 มกราคม ค.ศ.1664/พ.ศ.2207 ประมาณ 1 ปีครึ่งหลังจากท่านลังแบร์ต์ ทั้งสองฝ่ายได้พบกันด้วยความยินดีอย่างยิ่ง แต่พวกเขา(สังฆราช 2 องค์ สงฆ์ 5 องค์และฆราวาส 1 คน) ตกลงกันว่าจะร่วมกันภาวนาโมทนาคุณพระเป็นเจ้าเป็นกิจกรรมแรกเวลา 5 วัน แล้วพวกเขาจึงจะแลกเปลี่ยนข่าวต่างๆ ให้แก่กันและกัน ส่วนท่านปัลลือไม่สามารถเดินทางต่อไปยังตังเกี๋ยในประเทศเวียตนาม(เขตมิสซังแรกที่ได้รับมอบหมาย)ได้ เพราะการเบียดเบียนศาสนายังคงมีอยู่ จำเป็นต้องรอในประเทศสยามเช่นเดียวกัน

พระคุณเจ้าลังแบร์ต์และพระคุณเจ้าปัลลือพำนักอยู่ด้วยกันที่กรุงศรีอยุธยา - การประชุมสมัชชา

ท่านทั้งสองเห็นพ้องต้องกันว่าจะจัดประชุมสมัชชา เพื่อเตรียมงานธรรมทูตในเขตมิสซังต่างๆ พวกท่านและพระสงฆ์เตรียมการประชุมนี้โดยการเข้าเงียบ 40 วันก่อน แล้วจึงเปิดประชุม ที่สุดผลออกมาดังต่อไปนี้

1. สำหรับมิชชันนารี สิ่งที่มาอันดับแรกคือ ชีวิตฝ่ายจิต (การภาวนา ความสุภาพถ่อมตน การอุทิศตนเสียสละและตั้งใจแสวงหาน้ำพระทัยของพระเจ้า ตามแบบฉบับของพระเยซูเจ้าและคณะอัครสาวก)

2. ทำความเข้าใจคนในท้องถิ่น ทั้งศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของเขา

3. กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับการแพร่ธรรมกับคนต่างศาสนา และงานอภิบาลกลุ่มคริสตชน การอบรมครูคำสอนเป็นพิเศษเพื่อให้พวกเขาบางคนจะได้มีกระแสเรียกในการเป็นพระสงฆ์ในอนาคต

ปีถัดมา ค.ศ.1665/พ.ศ.2208 ท่านลังแบร์ต์และท่านปัลลือเขียนร่างแนวคิดและข้อตกลงต่างๆ จากการประชุมสมัชชานี้เป็นหนังสือชื่อว่า

“MONITA ad MISSIONARIOS”

(แนวทางปฏิบัติสำหรับสงฆ์ธรรมทูตของกระทรวงการเผยแพร่ความเชื่อ)

ร่างที่กรุงศรีอยุธยาในปี ค.ศ.1665/พ.ศ.2208

โดยพระคุณเจ้าปัลลือและพระคุณเจ้าลังแบร์ต์

Monita ad Missionarios

Intructions aux Missionnaires

de la S. Congregation de la Propagande

redigees a Ayuthaya (Siam) en 1665/2208

par

Francois Pallu

&

Pierre Lambert de la Motte

reeditees par les

ARCHIVES DES MISSIONS ETRANGERES DE PARIS

Paris 2000/2543

พระคุณเจ้าปัลลือไปรายงานที่กรุงโรม

ท่านปัลลือถูกเลือกให้กลับกรุงโรมเพื่ออธิบายสถานการณ์ทั่วไปในประเทศสยามและเวียตนาม ท่านเอาหนังสือ“MONITA ad MISSIONARIOS” ให้ผู้ใหญ่พิจารณาและแก้ไข และสุดท้ายเพื่อขอพระสันตะปาปาแต่งตั้งประเทศสยามเป็นเขตมิสซัง(Vicariat apostolique) ท่านเดินทางออกจากประเทศสยามวันที่ 17 มกราคม ค.ศ.1665/พ.ศ.2208 โดยทางเรือและทางบกเหมือนกับตอนที่เดินทางมาเป็นครั้งแรก ท่านถึงกรุงโรม ปี ค.ศ.1667/พ.ศ.2210 ผู้รับผิดชอบกระทรวงเผยแพร่ศาสนาพอใจหนังสือ “MONITA” เป็นอย่างมาก จึงจัดการพิมพ์และแจกจ่าย ในปี ค.ศ.1669/พ.ศ.2212 เป็นครั้งแรก ต่อมาหนังสือนี้ถูกจัดพิมพ์อีกหลายๆ ครั้ง

ประเทศสยามเป็นเขตมิสซัง

วันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ.1669/พ.ศ.2212 พระสันตะปาปาอเล็กซานเดอร์ ที่ 9 ทรงประกาศแต่งตั้งประเทศสยามเป็นเขตมิสซัง (Vicariat apostolique)

หลังจากนี้พระองค์ทรงประกาศให้บรรดานักบวชธรรมทูตทุกคน ทุกคณะ นบนอบต่อบรรดาพระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา(Vicaires apostoliques) อย่างแท้จริง

พระคุณเจ้าลังแบร์ต์ที่กรุงศรีอยุธยา การเข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์ที่เมืองละโว้ การก่อสร้างวัด บ้านเณรและโรงเรียนที่กรุงศรีอยุธยา

ปี ค.ศ.1665/พ.ศ.2208 สมเด็จพระนารายณ์ทรงเรียกพระคุณเจ้าลังแบร์ต์กับบรรดามิชชันนารีฝรั่งเศสไปเข้าเฝ้าที่เมืองละโว้ เป็นครั้งแรก พระองค์ทรงต้อนรับพวกท่านด้วยมิตรไมตรี

หลังจากนั้นไม่นาน วันที่ 29 พฤษภาคมปีเดียวกัน ท่านลังแบร์ต์ทูลขออนุญาตสร้างสถานศึกษาและวัดในกรุงศรีอยุธยา หรือนอกเมือง แล้วแต่พระมหากษัตริย์จะทรงพระกรุณา พระองค์ทรงพอพระทัยมอบที่ดินให้เปล่า ๆ (ซึ่งเป็นสถานที่ที่ตั้งวัดนักบุญยอแซฟในปัจจุบัน) นอกจากนี้พระองค์ทรงสัญญาจะส่งวัสดุก่อสร้างให้อีกด้วย สถานที่แห่งนั้นพระคุณเจ้าตั้งชื่อว่า “บ้านนักบุญยอแซฟ” แล้วไม่นานพวกเขาลงมือสร้างบ้านหลังใหญ่หลังหนึ่ง ชั้นล่างเป็นที่พักสำหรับประมาณ 20 คน **ชั้นบนเป็นวัด** นอกจากนี้เขาสร้าง**บ้านเณร**อีกด้วย (เณรใหญ่ 3 คนแรกมาจากเมืองมาเก๊า) ส่วนหนึ่งของบ้านเป็น**โรงเรียน**สำหรับลูกๆ ของคริสตชน ต่อมาสมเด็จพระนารายณ์ทรงส่งลูกของเจ้าหน้าที่ไปเรียนด้วย 10 คน สุดท้ายเขาได้สร้างสุสาน

ในช่วงเวลานั้น พระสงฆ์มิชชันนารีโปรตุเกสกับพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ได้ขัดแย้งกันเรื่องพิธีกรรมอย่างรุนแรงเป็นครั้งแรก

พระคุณเจ้าลังแบร์ต์ไปเวียตนามครั้งแรก

พระคุณเจ้าไปเวียตนามทั้งหมด 2 ครั้ง ครั้งแรก (ค.ศ.1669-1671/พ.ศ.2212-2214) ท่านไปที่ตังเกี๋ย (ภาคเหนือ)ที่นั่นท่านได้บวชพระสงฆ์ญวน 7 องค์ และจัดการประชุมสมัชชาด้วย ซึ่งเปิดการประชุมวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1670/พ.ศ.2213 ท่านยังได้ก่อตั้งคณะซิสเตอร์รักกางเขนเป็นอารามแรก ซึ่งยังคงอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ แล้วท่านลงไปโคชินจีน(ภาคกลาง) ที่นั่นท่านเปิดอารามคณะเดียวกันเป็นแห่งที่สอง เมื่อพระคุณเจ้ากลับมากรุงศรีอยุธยา ท่านก่อตั้งคณะซิสเตอร์รักกางเขนเป็นอารามแห่งแรกในประเทศสยาม มีหญิงสาวเชื้อสายญวน

4-5 คนสมัครเข้าอาราม ซิสเตอร์คณะรักกางเขนเหล่านี้อยู่เพื่ออบรมหญิงสาวและดูแลผู้หญิงที่เจ็บป่วย ช่วยเหลือหญิงโสเภณี โปรดศีลล้างบาปให้เด็กๆ ที่ใกล้จะตาย พระคุณเจ้าให้ซิสเตอร์เหล่านี้แต่งตัวเหมือนหญิงชาวนาหรือชาวเรือ พระคุณเจ้าปรารถนาอยากให้มีอารามคณะนี้ในทุกๆ มิสซัง

พระคุณเจ้าปัลลือกลับจากกรุงโรมมากรุงศรีอยุธยา

เมื่อทำธุระต่างๆ ที่กรุงโรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระคุณเจ้าปัลลือแวะไปที่กรุงปารีส ดูการก่อสร้างบ้านเณรที่จะเป็นศูนย์กลางของคณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส(MEP) แล้วท่านลงเรือวันที่ 11 เมษายน ค.ศ.1670/พ.ศ.2213 พร้อมกับพระสงฆ์มิชชันนารี 8 องค์ (องค์หนึ่งคือคุณพ่อนิโคลัส น้องชายพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ แต่เสียชีวิตบนเรือกับพระสงฆ์อีก 5 องค์) การเดินทางครั้งนี้ใช้เวลายาวนานมาก เพราะว่าเรือแล่นอ้อมภาคใต้สุดของทวีปอัฟริกา พระคุณเจ้ากับพระสงฆ์อีก 2 องค์ที่เหลือมาถึงกรุงศรีอยุธยา วันที่ 27 พฤษภาคม ค.ศ.1673/พ.ศ.2216 ใช้เวลาเดินทาง 3 ปี 2 เดือน

ไม่กี่เดือนต่อมา เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ.1673/พ.ศ.2216 สมเด็จพระนารายณ์ทรงต้อนรับพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ พระคุณเจ้าปัลลือและคุณพ่อลาโน พระองค์ทรงโปรดให้เข้าเฝ้าอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก พระคุณเจ้าปัลลือถวายจดหมายของพระสันตะปาปาเคลเมนต์ ที่ 9 และจดหมายของกษัตริย์ลูโดวีโก ที่ 14 ของประเทศฝรั่งเศส แด่สมเด็จพระนารายณ์ เป็นการเปิดความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างประเทศฝรั่งเศสกับอาณาจักรสยาม หลังจากนี้อีกไม่กี่วัน สมเด็จพระนารายณ์ทรงเชิญพระคุณเจ้าทั้งสองมาเข้าเฝ้าอีก 2 ครั้ง อยู่มาวันหนึ่ง สมเด็จพระนารายณ์เสด็จโดยเรือหลวงทรงแวะมาทอดพระเนตรบ้านนักบุญยอแซฟ ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างมิชชันนารีฝรั่งเศสกับสมเด็จพระนารายณ์

4.3 พระคุณเจ้าหลุยส์ ลาโน(LOUIS LANEAU)(MEP) **พระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปา(Vicaire apostolique) องค์แรกของมิสซังสยาม**

พระคุณเจ้าลาโน)(MEP)

ชีวิต
(ชาตะ ค.ศ.1637/พ.ศ.2180
มรณะ ค.ศ.1696/พ.ศ.2239)
อายุ ┼ 59 ปี

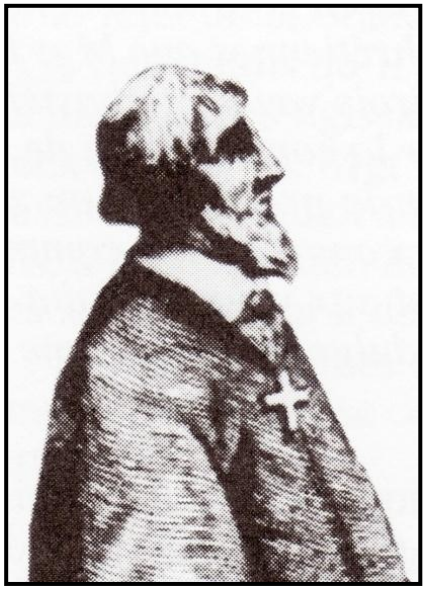

ชีวิตสังฆราช
(ค.ศ.1674-1696)
(พ.ศ.2217- 2239)
รวม 22 ปี

ประมุขมิสซังสยามองค์แรก

คุณพ่อหลุยส์ ลาโน

จากประเทศฝรั่งเศส คุณพ่อเดินทางทั้งทางทะเลและทางบก พร้อมกับกลุ่มของพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ ถึงกรุงศรีอยุธยาเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1662/พ.ศ.2205 ใช้เวลาในการเดิน 21 เดือน

คุณพ่อลาโนเชี่ยวชาญทางด้านภาษา รู้จักภาษาบาลีและพูดภาษาไทยได้อย่างดี คุณพ่อชอบพูดคุยกับพระภิกษุอยู่บ่อยๆ คุณพ่อห่มผ้าสูทสีเหลืองเพื่อติดต่อกับชาวบ้านได้ง่ายขึ้น แต่ภายหลังทางกรุงโรมห้ามสวมใส่ สมเด็จพระนารายณ์ทรงเรียกคุณพ่อไปพูดเรื่องศาสนาคริสต์ในวังหลายๆ ครั้ง เป็นต้นพระองค์ทรงพระประสงค์ให้คุณพ่อมาอธิบายหนังสือคำสอนที่ประกอบรูปภาพ(ซึ่งพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ได้ถวายมาก่อน)ให้แก่พระอนุชาของสมเด็จพระนารายณ์คือพระอภัยโทษที่ทรงพิการแขนขา คุณพ่อลาโนได้เป็นอธิการบ้านเณรคนแรก

การอภิเษก

พระคุณเจ้าลังแบร์ต์และพระคุณเจ้าปัลลือได้รับอำนาจจากกรุงโรมให้คัดเลือกสงฆ์องค์หนึ่งเพื่อจะได้เป็นตัวแทนพระคุณเจ้าโกโตแลงดีที่เสียชีวิตกลางทางในประเทศอินเดียปีค.ศ.1662/พ.ศ.2205 ท่านทั้งสองเลือกคุณพ่อลาโนสงฆ์ที่สุภาพถ่อมตนและมีชีวิตจิตที่แท้จริง

พระสันตะปาปาแต่งตั้งคุณพ่อลาโนให้เป็นพระสังฆราช(Vicaire apostolique)องค์แรกของประเทศสยามและของนานกิงในประเทศจีน

คุณพ่อลาโนได้รับการอภิเษกในวัดนักบุญยอแซฟ กรุงศรีอยุธยา วันที่ 25 มีนาคม ค.ศ.1674/พ.ศ.2217 โดยพระคุณเจ้าลังแบร์ต์เป็นประธานในพิธีอภิเษก ส่วนพระคุณเจ้าปัลลือเป็นผู้ร่วมประกอบพิธี

งานอภิบาล

หลังจากนี้ไม่นานพระคุณเจ้าลาโนไปกรุงเทพฯ เพื่ออภิบาลดูแลกลุ่มคาทอลิกชาวโปรตุเกสที่ถูกเนรเทศจากประเทศกัมพูชา เพื่อพวกเขาเหล่านี้พระคุณเจ้าสร้างวัดแม่พระปฏิสนธินิรมล (วัดเขมร) โดยสมเด็จพระนารายณ์ทรงมอบที่ดินและวัสดุก่อสร้าง

สมัยนั้นสถานการณ์ทางด้านศาสนาในประเทศเวียตนามและในอาณาจักรสยามแตกต่างกันมาก กล่าวคือในเวียตนามมีการเบียดเบียนศาสนาคริสต์อย่างรุนแรง แต่มีคนญวนกลับใจเป็นคาทอลิกจำนวนมาก ตรงข้ามกับอาณาจักรสยามที่มีเสรีภาพในการนับถือศาสนา แต่คนสยามกลับใจน้อยมาก

อย่างไรก็ตามพวกมิชชันนารีมุ่งมั่นขยันทำงานที่กรุงศรีอยุธยา ส่วนที่ละโว้มีคาทอลิกประมาณ 190 คน ที่พิษณุโลกและบริเวณใกล้เคียงมีคาทอลิก 400 คน ที่ภูเก็ตและตะกั่วทุ่งมีคริสตังบ้างด้วย นอกจากนี้พระคุณเจ้าลาโนยังเอาใจใส่ดูแลบ้านเณรที่กรุงศรีอยุธยาเป็นพิเศษ ปี ค.ศ.1685/พ.ศ.2228 มีเณรใหญ่ 22 คน เณรเล็ก 47 คน มีพระสงฆ์ที่บวชแล้วยังเรียนต่อเทวศาสตร์ (เป็นพระสงฆ์โคชินจีน 4 องค์และพระสงฆ์ตังเกี๋ย 3 องค์) พระคุณเจ้าลาโนยังดูแลโรงพยาบาลเล็กๆ อีกด้วย โดยรักษาคนไข้ให้ฟรี เมื่อทราบถึงการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลนี้แล้วสมเด็จพระนารายณ์ก็ทรงชื่นชม

ความล้มเหลวในการเดินทางไปตังเกี๋ย(ประเทศเวียตนาม)ของพระคุณเจ้าปัลลือ

ตั้งแต่นานแล้วพระคุณเจ้าปัลลือต้องการไปตังเกี๋ยให้ได้ ซึ่งเป็นเขตมิสซังของท่าน แต่ไปไม่ได้เพราะยังมีการเบียดเบียนศาสนาอยู่ ที่สุดวันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ.1674/พ.ศ.2217 (ห้าเดือนหลังจากคุณพ่อลาโนได้รับการอภิเษกเป็นพระสังฆราช) **พระคุณเจ้าปัลลือลงเรือออกจากประเทศสยามมุ่งหน้าไปสู่ตังเกี๋ย แต่โดยไม่ได้คาดคิดพายุใหญ่พัดพาเรือแล่นไปถึงเมืองมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม ค.ศ.1674/พ.ศ.2217 ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศสเปนแล้ว ทันทีผู้ใหญ่ทางบ้านเมืองชาวสเปนจับกุมพระคุณเจ้าในข้อหาเป็นพระสังฆราชชาวฝรั่งเศสที่ขึ้นกับพระสันตะปาปาโดยตรง ท่านถูกบังคับให้ลงเรือ ส่งตัวไปที่เมืองมาดริด(เมืองหลวงของประเทศสเปน) เพื่อขึ้นศาลของกษัตริย์สเปน**

เมื่อทราบเรื่องนี้พระสันตะปาปาและกษัตริย์ฝรั่งเศส หลุยส์ ที่ 14 ได้พากันขอร้องให้ผู้ใหญ่ของสเปนรีบปล่อยพระคุณเจ้าปัลลือ ที่สุดท่านถูกปล่อยเป็นอิสระ วันที่ 8 เมษายน ค.ศ.1677/พ.ศ.2220 แล้วท่านไปกรุงโรมพระสันตะปาปาอินโนเซนต์ ที่ 11 บอกกับพระคุณเจ้าปัลลืออีกครั้งหนึ่งว่ามิชชันนารีทุกคณะที่อยู่ในเอเชียตะวันออกต้องสาบานนบนอบต่อพระสังฆราชผู้แทนพระสันตะปาปาให้ได้

ในโอกาสนี้พระสันตะปาปาได้เปลี่ยนเขตมิสซังของพระคุณเจ้าปัลลือ**(ตังเกี๋ยในเวียตนามเหนือ)**และมอบ**มณฑลโฟเกียน**ในประเทศจีนแทน เมื่อทำธุระที่กรุงโรมเสร็จแล้วพระคุณเจ้าเดินทางต่อไปประเทศฝรั่งเศส แล้วไม่นานในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1681/พ.ศ.2224 ท่านลงเรือกลับมาที่ประเทศสยาม

ที่สุด วันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ.1682/พ.ศ.2225 พระคุณเจ้ากลับมาถึงบ้านนักบุญยอแซฟ ที่กรุงศรีอยุธยาหลังจากที่ไม่ได้อยู่ในประเทศสยามเป็นเวลา 8 ปี ขณะนั้นพระคุณเจ้าลังแบร์ต์มรณภาพได้ 3 ปีแล้ว (ในปี ค.ศ. 1679/พ.ศ.2222)

พระคุณเจ้าลังแบร์ต์ไปประเทศเวียตนาม ครั้งที่ 2

วันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ.1675/พ.ศ.2218 พระคุณเจ้าลังแบร์ต์ออกจากประเทศสยามไปโคชินจีน (ภาคกลางของประเทศเวียตนาม) เมื่อวันที่ 16 กันยายน ค.ศ.1675/พ.ศ.2218 ท่านขึ้นฝั่งที่ท่าเรือไฟโฟ อ่าวตูรัง บรรดาครูคำสอนทุกคนยินดีมาร่วมมือทำงานกับพระคุณเจ้า พระคุณเจ้าไปดูแลกลุ่มคริสตชนที่อยู่ในชนบทและในเมืองเว้ด้วย

ท่านกลับมาที่กรุงศรีอยุธยาในราวปี ค.ศ.1678/พ.ศ.2221 ไม่นานสมเด็จพระนารายณ์ทรงเรียกพระคุณเจ้าลังแบร์ต์และพระคุณเจ้าลาโนไปเข้าเฝ้าเพื่อเตรียมทูตสยามคณะแรกที่จะไปประเทศฝรั่งเศส ตามคำเชิญของกษัตริย์ลูโดวีโก ที่ 14 แต่ที่สุดเรือของคณะทูตเหล่านี้ที่กำลังแล่นไปประเทศฝรั่งเศสเกิดอับปางกลางทะเลโดยไม่มีใครรอดชีวิต

มรณภาพของพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ที่กรุงศรีอยุธยา

วันหนึ่งพระคุณเจ้าลังแบร์ต์เกิดป่วยหนัก แล้วไม่นานท่านเสียชีวิตในบ้านนักบุญยอแซฟ กรุงศรีอยุธยา วันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ.1679/พ.ศ.2222 สิริอายุ 55 ปี ทุกคนแม้แต่ศัตรูได้ไว้อาลัยอย่างพร้อมหน้ากัน แสดงความเคารพนับถือและชมเชยท่านอย่างสูง ส่วนสมเด็จพระนารายณ์ทรงส่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงมาร่วมพิธีแทนพระองค์ด้วย ส่วนพระคุณเจ้าปัลลือยังไม่ได้กลับมาจากต่างประเทศ เนื่องจากถูกจับขึ้นศาลที่กรุงมาดริดในประเทศสเปน

พระคุณเจ้าปัลลือไปประเทศจีน

หนึ่งปีหลังจากที่พระคุณเจ้าปัลลือกลับมาที่กรุงศรีอยุธยาแล้ว วันที่ 10 มิถุนายน ค.ศ.1683/พ.ศ.2226 พระคุณเจ้ากับคุณพ่อเมโกรต์ (MAIGROT)(MEP)ลงเรือมุ่งหน้าจะไปสู่โฟเกียนในประเทศจีน เขตมิสซังใหม่ของท่าน แต่เมื่ออยู่กลางทะเล เรือถูกจับและถูกนำไปที่เกาะไต้หวัน พระคุณเจ้าเป็นเชลยที่นั่น 5 เดือน

มรณภาพของพระคุณเจ้าปัลลือในประเทศจีน

ที่สุดพระคุณเจ้ากับคุณพ่อองค์นั้นเป็นอิสระ ออกจากเกาะไต้หวัน ลงเรือเดินทางต่อไปได้ วันที่ 27 มกราคม ค.ศ.1684/พ.ศ.2227 ท่านได้เข้าประเทศจีน แต่ไม่นานพระคุณเจ้าเริ่มป่วย แล้วอีก 9 เดือนต่อมาท่านก็เสียชีวิตเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม ค.ศ.1684/พ.ศ.2227 สิริอายุ 51 ปี ศพของท่านถูกฝังใกล้หมู่บ้านโมยังในโฟเกียน ต่อมาอีกนานกระดูกของพระคุณเจ้าถูกนำส่งกลับมาที่ประเทศฝรั่งเศส ทุกวันนี้กระดูกถูกฝังไว้ในวัดน้อยใต้ดินของบ้านเณรคณะMEP ที่กรุงปารีส ที่นั่นมีบันทึกข้อความซึ่งพระคุณเจ้าปัลลือได้เขียนในจดหมายปี ค.ศ.1644/พ.ศ.2207 (ปีที่พระคุณเจ้ามาถึงกรุงศรีอยุธยาเป็นครั้งแรก)ว่า

“นี่คือสะพานที่เริ่มก่อสร้างขึ้นแล้ว เราภูมิใจเป็นอย่างยิ่งถ้ากระดูกของเราและของบรรดาพี่น้องมิชชันนารีที่รักจะได้ถูกนำมาใช้เป็นเสาที่แข็งแกร่งของสะพานนี้ เพื่อจะได้กลายเป็นเส้นทางอันกว้างขวางสำหรับมิชชันนารีที่กล้าหาญรุ่นต่อๆ ไป”

การปราบดาภิเษก วันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ.1688/พ.ศ.2231

นานมาแล้วพระเพทราชา พระนัดดาของสมเด็จพระนารายณ์ โดยมีพระสังฆราชของพุทธศาสนาบางรูปได้ปลุกระดมต่อต้านอย่างลับๆ ต่อสมเด็จพระนารายณ์ ด้วยเหตุหลายประการ เป็นต้นพวกเขาไม่พอใจที่พระองค์กำลังพยายามสร้างความสัมพันธไมตรีกับกษัตริย์ฝรั่งเศสลูโดวิโก ที่ 14 สมเด็จพระนารายณ์ได้ส่งคณะทูตสยามไปประเทศฝรั่งเศสจำนวน 4 คณะในช่วงเวลา 8 ปี (ค.ศ.1680-1688/พ.ศ.2223-2231) และพระองค์ได้ทรงต้อนรับคณะทูตฝรั่งเศสเข้ามา 2 คณะแล้ว (คณะทูตสยามคณะแรกสูญหายไปในทะเล ไม่มีใครรอดชีวิต)

นอกจากนี้พวกเขายังประณามสมเด็จพระนารายณ์ว่าพระองค์ทรงเอาใจใส่พวกมิชชันนารีฝรั่งเศสเป็นต้นพวกพระสงฆ์เยสุอิตมากเกินไป สุดท้ายพวกเขารับไม่ได้ที่พระองค์ทรงรับ**คอนสแตนติน ฟอลคอน (เยรากี) หรือออกญาวิไชเยนทร์** นักผจญภัยชาวต่างชาติ มาเป็นที่ปรึกษาอันดับที่หนึ่ง และทรงไว้วางใจเขาอย่างไม่รอบคอบ

ที่สุดการปราบดาภิเษกโดยพระเพทราชา เกิดขึ้นวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ.1688/พ.ศ.2231 หนึ่งเดือนก่อนที่คณะทูตสยามคณะที่ 4 จะถึงประเทศฝรั่งเศส

เมื่อพระเพทราชาตั้งตัวเองขึ้นเป็นกษัตริย์แล้ว สมเด็จพระนารายณ์และฟอลคอนถูกจับขังคุก ฟอลคอนถูกประหารชีวิต วันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ.1688/พ.ศ.2231 อายุ 40 ปี ส่วนสมเด็จพระนารายณ์ถูกวางยาพิษ สวรรคตในวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ.1688/พ.ศ.2231 ต่อมาอีก 11 เดือนพระศพก็ถูกเผา

การเบียดเบียนศาสนาคริสต์

ต่อมาเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1688/พ.ศ.2231 การเบียดเบียนศาสนาคริสต์เริ่มขึ้น พระคุณเจ้าลาโนถูกจับกุม ถูกเฆี่ยนตีและถูกจำคุก ในวันต่อๆ มาเขาจับกุมพระสงฆ์มิชชันนารีฝรั่งเศส(MEP) 5 องค์ พระสงฆ์ฟิลิปปินส์ 2 องค์ พระสงฆ์คณะเยสุอิตฝรั่งเศส 1 องค์ สามเณรใหญ่ประมาณ 15 คน ส่วนบรรดาคริสตชนทั่วราชอาณาจักรถูกจับขังคุกไว้ด้วย

บางคนหนีไปทางภาคอีสานและหายตัวไป พวกผู้หญิงบางคนที่แต่งงานแล้ว และหญิงสาวคริสตชนถูกมอบให้เป็นเมียน้อยของเจ้าหน้าที่ ต่อมาเมื่อพวกคริสตชนถูกปล่อยตัวออกจากคุกแล้วก็ยังรับโทษโดยให้เป็นทาสของเจ้าหน้าที่ตลอดชีวิต

วัดนักบุญยอแซฟ กรุงศรีอยุธยาและบ้านเณรถูกปล้นจนหมดสิ้น วัดน้อยอื่นๆ ที่อยู่ในบริเวณกรุงศรีอยุธยาถูกทำลาย หลุมศพของพระคุณเจ้าลังแบร์ต์ที่สุสานข้างๆ วัดนักบุญยอแซฟถูกลบหลู่ กระดูกของพระคุณเจ้าคงถูกโยนทิ้งลงแม่น้ำเจ้าพระยา

ในเรือนจำ พระคุณเจ้าลาโนใช้เวลาเขียนบทความส่งให้พระสงฆ์มิชชันนารีและพวกเณรที่ถูกขังไว้อ่านเป็นกำลังใจฝ่ายจิต ส่วนคุณพ่อโปเกต์(POCQUET)(MEP)ในเรือนจำยังมุ่งมั่นสอนพวกเณร ศึกษาจดหมายของนักบุญเปาโล บทเพลงสดุดีและข้อความที่พระคุณเจ้าลาโนส่งมาให้ในแต่ละวัน ทุกๆ วันในบางเวลาเรือนจำก็กึกก้องไปด้วยเสียงร้องเพลงสดุดีพระเจ้าจากพวกเณรและพระสงฆ์ที่ติดคุก

อิสรภาพด้านศาสนากลับคืนมา

ที่สุดวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.1689/พ.ศ.2232 พระคุณเจ้าลาโนถูกปล่อยตัวเป็นอิสระ ท่านถูกจำคุกเป็นเวลา 1 ปี แต่เมื่อออกจากคุกแล้วยังต้องถูกกักบริเวณ อยู่แต่ในบ้านของหมอชาวฝรั่งเศสคนหนึ่ง ท่านยังเขียนหนังสือเทวศาสตร์ (De Deificatione Justorum **"ชีวิตพระของคริสตชน"**) เล่มนั้นต่อสำเร็จ

ส่วนพระสงฆ์และสามเณรได้รับอิสรภาพวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1690/พ.ศ.2233 หลังจากติดคุกได้ 21 เดือน

โดยทั่วไปชาวสยามมีอคติต่อชาวฝรั่งเศสและต่อชาวไทยคาทอลิกด้วย เป็นเวลาอีกเนิ่นนาน เมื่อพระคุณเจ้าลาโนและพระสงฆ์มิชชันนารีเป็นอิสระแล้ว พวกเขารีบแสวงหาพวกคริสตชน และอภิบาลพวกเขาด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษ ส่วนพวกเณรกลับไปอยู่บ้านเณร แม้ว่าพวกเขาถูกเบียดเบียนอย่างหนัก ส่วนกลุ่มคริสตชนในที่ต่างๆ ได้รับผลกระทบอย่างหนักด้วย หลังจากนี้พระศาสนจักรในประเทศสยามจำเป็นต้องเริ่มต้นใหม่

มรณภาพของพระคุณเจ้าลาโน

พระคุณเจ้าสิ้นชีวิตที่บ้านนักบุญยอแซฟ กรุงศรีอยุธยา วันที่ 16 มีนาคม ค.ศ.1696/พ.ศ.2239 สิริอายุ 59 ปี ได้เป็นประมุขมิสซังสยามเป็นเวลา 22 ปี

พระคุณเจ้าเป็นพระสังฆราช (Vicaire apostolique) องค์แรกของมิสซังสยาม พระคุณเจ้าเป็นผู้ก่อตั้งพระศาสนจักรในประเทศสยามสมัยเริ่มแรก โดยมีกลุ่มคริสตชนจำนวนน้อยประมาณ 1,000 กว่าคนเท่านั้นที่กระจัดกระจายอยู่ในที่หลายแห่ง นับได้ว่าพระคุณเจ้าเป็นวีรบุรุษท่านหนึ่งในประวัติศาสตร์ของพระศาสนจักรในประเทศสยาม

ภาคที่ 2 ประวัติการแพร่ธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย(ภาคอีสาน) และในบางเขตของประเทศลาว (โดยสังเขป)

1. การเตรียมการแพร่ธรรมในภาคอีสาน

พระคุณเจ้าดือปองด์ (DUPOND) (MEP)

ชีวิต
(ชาตะ ค.ศ.1809/พ.ศ.2352
มรณะ ค.ศ.1872/พ.ศ.2415)
อายุ ┼ 63 ปี

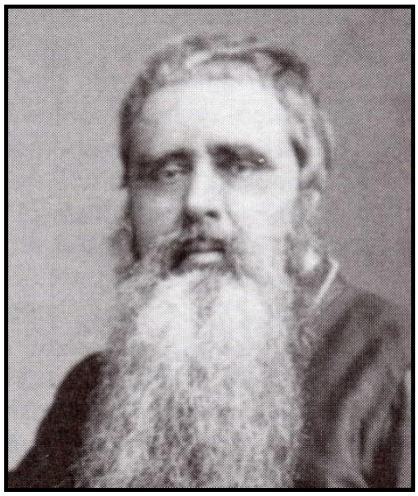

ชีวิตสังฆราช
(ค.ศ.1865-1872)
(พ.ศ.2408-2415)
รวม 7 ปี

ประมุขมิสซังสยาม องค์ที่ 11

นับจากการมรณภาพของพระคุณเจ้าลาโน (ค.ศ.1696/พ.ศ.2239) ประมุขมิสซังสยามองค์แรกจนถึงสมัยพระคุณเจ้าดือปองด์ ประมุของค์ที่ 11 เป็นระยะเวลา 169 ปี

คุณพ่อดือปองด์เข้ามาถึงประเทศสยามปี ค.ศ.1839/พ.ศ.2382 เป็นเจ้าอาวาสวัดแม่พระลูกประคำ (วัดกัลหว่าร์) ที่กรุงเทพฯ แล้วย้ายเป็นเจ้าอาวาสวัดดอนกระเบื้องและวัดบางช้างในเขตราชบุรี **คุณพ่อรับการอภิเษกเป็นพระสังฆราช องค์ที่ 11 ของมิสซังสยาม วันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1865/พ.ศ.2408 สืบตำแหน่งต่อจากพระคุณเจ้าปัลเลอกัว(ประมุของค์ที่ 10)**

ต่อมาปี ค.ศ.1870/พ.ศ.2413 พระคุณเจ้าไปร่วมประชุมสภาสังคายนาวาติกันที่ 1 ที่กรุงโรม ซึ่งพระสันตะปาปาปีโอ ที่ 9 ได้เปิดวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ.1869/พ.ศ.2412 โอกาสนั้นพระคาร์ดินัลผู้ดูแลสมณกระทรวงการเผยแพร่ความเชื่อ(โปรปากันดา) ได้นัดพบพระคุณเจ้าดือปองด์เป็นพิเศษ ขอให้พระคุณเจ้ารีบส่งมิชชันนารีออกไปแพร่ธรรมในเขตลาว(ภาคอีสานของประเทศไทยและบางเขตของประเทศลาว)

ความจริงก่อนนั้นในปี ค.ศ.1866/พ.ศ.2409 คุณพ่อดาเนียล(DANIEL) และคุณพ่อมาร์แตง(MARTIN) (MEP)สังกัดมิสซังสยามได้เข้าไปถึงเมืองโคราชครั้งหนึ่งแล้ว คุณพ่อทั้งสองออกเดินทางจากประเทศกัมพูชาผ่านดงพญาไฟ(ดงพญาเย็นปัจจุบัน) อย่างยากลำบาก พวกเขาเป็นไข้ป่าเกือบตาย คุณพ่อทั้งสองได้พักในเมืองโคราชระยะเวลาหนึ่ง ภายหลังเขาได้เขียนว่า *"มีคนจำนวนมากเข้ามาดูและฟังฝรั่งนั้นอย่างแปลกประหลาดใจ"* แล้วคุณพ่อทั้งสองกลับไปกรุงเทพฯ โดยทางเดิม ในช่วงปี ค.ศ.1868/พ.ศ.2411 มีพระสงฆ์มิสซังสยามหลายองค์อาสาสมัครไปเป็นมิชชันนารีในเขตลาว แต่ไม่มีโอกาส จำเป็นต้องรอเวลาที่เหมาะสม

พระคุณเจ้าดือปองด์สิ้นชีวิตที่กรุงเทพฯ วันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ.1872/พ.ศ.2415 ฝังศพในวัดคอนเซ็ปชัญ ท่านอายุ 63 ปี ในโอกาสพิธีฝังศพนี้พระราชวังได้สั่งยิงปืนเพื่อเป็นเกียรติแด่พระคุณเจ้า

2. มิชชันนารีของมิสซังสยามรุ่นแรกไปแพร่ธรรมในภาคอีสาน

พระคุณเจ้าเวย์(Vey) (MEP)

ชีวิต
(ชาตะ ค.ศ.1840/พ.ศ.2383
มรณะ ค.ศ.1909/พ.ศ.2452)
อายุ ┼ 69 ปี

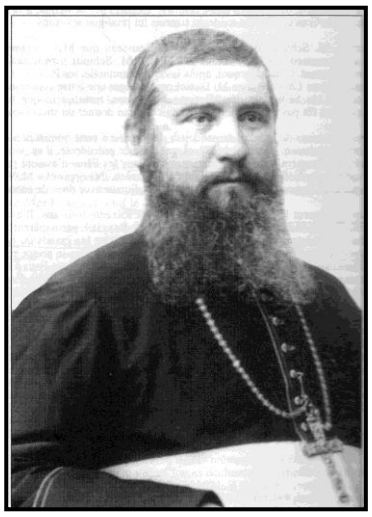

ประมุขมิสซังสยาม องค์ที่ 12

ชีวิตสังฆราช
(ค.ศ.1875-1909)
(พ.ศ.2418-2452)
รวม 34 ปี

คุณพ่อเวย์เข้ามาประเทศสยามในเดือนกันยายน ค.ศ.1865/พ.ศ.2408 สามปีหลังจากที่พระคุณเจ้าดือปองด์เสียชีวิต คุณพ่อถูกแต่งตั้งเป็นประมุขใหม่องค์ที่ 12 ท่านได้รับการอภิเษกเป็นพระสังฆราช วันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ.1875/พ.ศ.2418

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

สองปีก่อนนั้น พระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลที่ 5 ได้ขึ้นครองราชย์ (ค.ศ.1875/พ.ศ.2416) พระองค์ได้ทรงพัฒนาประเทศสยามให้เป็นประเทศที่ทันสมัยในทุกด้าน เช่น ขุดคลอง สร้างทางรถไฟ ริ้อฟื้นกระทรวงยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ ปราบคอร์รัปชั่นในระบบราชการ ทรงเลิกระบบทาสอย่างเด็ดขาด ในปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 ให้ประชาชนเริ่มใส่เสื้อชุดสากล

รัชกาลที่ 5 ได้ทรงต่อต้านประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศจักรวรรดินิยมที่พยายามบุกรุกเอกราชของราชอาณาจักรสยาม พระเจ้าแผ่นดินทรงรู้คุณพระคุณเจ้าเวย์เป็นอย่างยิ่งที่พระคุณเจ้าได้ช่วยปกป้องประเทศสยามจากอิทธิพลล่วงเกินเขตของประเทศฝรั่งเศส

ชีวิตสังฆราชของพระคุณเจ้าเวย์

พระคุณเจ้ามีความกระตือรือร้นมากในการอภิบาล มีคนกลับใจมากขึ้น เป็นต้นคนจีน พระคุณเจ้าเชิญบราเดอร์คณะเซนต์คาเบรียลจากประเทศฝรั่งเศสมาบริหารโรงเรียนอัสสัมชัญที่คุณพ่อกอลองแบต์(MEP) ได้ก่อสร้างและเปิดเมื่อปี ค.ศ.1886/พ.ศ.2429 บราเดอร์คนแรกมาถึงกรุงเทพฯ วันที่ 20 ตุลาคม ค.ศ.1901/พ.ศ.2444 พระคุณเจ้ายังได้เชิญนักบวชหญิงคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต มาดูแลโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ที่เพิ่งสร้างเสร็จ มาเซอร์คนแรกจากไซ่ง่อน (เวียตนาม) มาถึงกรุงเทพฯ วันที่ 24 เมษายน ค.ศ.1898/พ.ศ.2441 พระคุณเจ้าพัฒนาโรงพิมพ์อัสสัมชัญให้ดีขึ้น คณะMEPที่ปารีสได้ส่งงบประมาณพิเศษมาช่วยเหลือพระคุณเจ้าในการฟื้นฟูบูรณะ “วัดแม่” คือวัดนักบุญยอแซฟ อยุธยา วัดหลังใหม่นี้ได้รับการเสกวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ.1891/พ.ศ.2434

พระคุณเจ้าได้พยายามเต็มที่จัดให้ที่ดินของวัดต่างๆ ทั่วมิสซังได้รับการบันทึกอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลที่สุดวันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ.1909/พ.ศ.2452 พระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 5 ทรงมีพระบรมราชานุญาตรับรองมิสซังโรมันคาทอลิกเป็นนิติบุคคลและถือกรรมสิทธิ์ที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมายที่ชื่อว่า“พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม รศ.128”

คุณพ่อโปรดอม(MEP)ไปเป็นปลัดที่วัดอยุธยาและมีหน้าที่หาหนทางไปสู่ภาคอีสาน

พระคุณเจ้าเวย์ไม่ลืมเปิดการแพร่ธรรมในเขตลาว ที่สุดในปลายปี ค.ศ.1880/พ.ศ.2423 ท่านได้ส่งคุณพ่อโปรดอมไปเป็นปลัดที่วัดนักบุญยอแซฟ อยุธยา คุณพ่อเพิ่งเข้ามาประเทศสยามได้เพียง 1 ปี อายุ 26 ปี นอกจากนี้คุณพ่อได้รับหน้าที่พิเศษให้หาหนทางไปสู่ภาคอีสาน จากอยุธยาคุณพ่อจึงไปอภิบาลชาวลาวกลุ่มหนึ่งซึ่งกำลังเรียนคำสอนที่บ้านหัวแก่ง ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อว่า “แก่งคอย” จากอยุธยาถึงบ้านหัวแก่งต้องนั่งเรือ 4 วันตามแม่น้ำป่าสัก คุณพ่อโปรดอมได้โปรดศีลล้างบาปคนกลุ่มนี้ แล้วได้สร้างวัดน้อยให้ด้วย แต่อีกไม่นานวัดบ้านหัวแก่งถูกเผาโดยคนที่ไม่หวังดี ต่อมาปี ค.ศ.1878/พ.ศ.2421 คุณพ่อเดินทางรุกคืบเข้าไปอีกทางตะวันออกแล้วมาสร้างกลุ่มคริสตชนที่คลองท่าเกวียนในบริเวณมวกเหล็ก ห่างจากบ้านหัวแก่งประมาณ 30 กิโลเมตร แต่กลุ่มคริสตชนเหล่านี้ไม่ได้เจริญก้าวหน้า ที่สุดคุณพ่อโปรดอมเกิดเจ็บป่วยเป็นไข้ป่า จำเป็นต้องกลับไปรักษาตัวที่กรุงเทพฯ อาการหนักเกือบไม่รอด แต่เมื่อสุขภาพดีขึ้นบ้าง พระคุณเจ้าได้ส่งไปพักฟื้นที่วัดจันทบุรี

คุณพ่อโปรดอม(Prodhomme)(MEP)และคุณพ่อฟรังซิส เกโก(Guego)(MEP) **ของมิสซังสยามไปแพร่ธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบางเขตของประเทศลาวเป็นครั้งแรก**

(หมายเหตุ คุณพ่อฟรังซิส เกโก มีพี่ชายคือ คุณพ่อมาตือแรง เกโก ที่เป็นมิชชันนารีในมิสซังสยามตั้งแต่ 12 ปีมาแล้ว เป็นผู้บุกเบิกเขตหัวไผ่)

ในปี ค.ศ.1880/พ.ศ.2423 พระคุณเจ้าเวย์บอกมิชชันนารีMEP 2 องค์คือ คุณพ่อโปรดอม อายุ 32 ปี ซึ่งมาอยู่ประเทศสยามได้ 7 ปี และคุณพ่อเกโกที่เพิ่งเข้ามาได้เพียง 1 ปี ให้เตรียมตัวออกเดินทางไปเริ่มแพร่ธรรมในภาคอีสาน

(หมายเหตุ 25 ปีต่อมา (ค.ศ.1905/พ.ศ.2448) พระคุณเจ้ากืออาสจะใช้คุณพ่อโปรดอมคนนี้กับคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองจากวัดหนองแสง (นครพนม) เข้าไปแพร่ธรรมที่โคราช)

เส้นทางการเดินทางกรุงเทพฯ-อุบลฯ (ข้อมูลจากหนังสือของคุณพ่อโกสเต ภาษาฝรั่งเศส “ประวัติ... หน้า 300-307)

ที่สุด วันที่ 12 มกราคม ค.ศ.1881/พ.ศ.2424 คุณพ่อทั้งสองออกจากกรุงเทพฯ มุ่งไปสู่อุบลราชธานี ตามเส้นทางดังต่อไปนี้

กรุงเทพฯ-อยุธยา	ใช้เรือตามแม่น้ำเจ้าพระยา
อยุธยา-บ้านหัวแก่ง	ใช้เรือตามแม่น้ำป่าสัก(ที่หัวแก่ง เขาซื้อวัวขนเสบียงและม้า 4 ตัว)
ออกจากบ้านหัวแก่ง	วันที่ 29 มกราคม มุ่งไปสู่โคราชโดยผ่านดงพญาเย็น
ถึงโคราช วันที่ 10 กุมภาพันธ์ (พักที่โคราช 12 วัน ในบ้านของพ่อค้าชาวจีนผู้ใจดีคนหนึ่ง ซื้อเกวียน)	
โคราช-ชนบท	ถึงชนบท วันที่ 4 มีนาคม เช่าช้าง 4 เชือก
ชนบท-ขอนแก่น	ถึงวันที่ 16 มีนาคม
ขอนแก่น-กาฬสินธุ์	ถึงวันที่ 25 มีนาคม และพักที่นั่นถึงวันที่ 1 เมษายน

กาฬสินธุ์-ร้อยเอ็ด โดยผ่านกมลสัย

ร้อยเอ็ด-ยโสธร เขาฉลองสัปดาห์ศักดิ์สิทธิ์ที่ยโสธร

ยโสธร-อำนาจเจริญ ถึงวันที่ 18 เมษายน

และในที่สุดเข้าเมืองอุบลราชธานี วันที่ 24 เมษายน ค.ศ.1881/พ.ศ.2424 ใช้เวลาเดินทาง 102 วัน

ที่เมืองอุบลราชธานี เจ้าหน้าที่ต้อนรับคุณพ่อทั้งสองอย่างดี ให้พักอาศัยอยู่ในส่วนหนึ่งของศาลาที่ใช้เป็นศาลพิพากษา คุณพ่อพักที่นั่นประมาณ 5 เดือน มีชาวเมืองมามุงดู

ต้นเหตุของการก่อตั้งมิสซังลาวที่อุบลฯ อย่างถาวร

ในช่วงเวลาที่คุณพ่อทั้งสองพักอยู่ที่ศาลานั้น วันหนึ่งเจ้าหน้าที่พิจารณาคดีครอบครัวลาวครอบครัวหนึ่งประมาณ 20 คน ซึ่งพวกพ่อค้าชาวพม่าได้จับเป็นทาสเพื่อนำไปขาย บรรดาเจ้าหน้าที่พากันต่อต้าน ห้ามขายคนเหล่านี้ สั่งปล่อยให้เป็นอิสระ เมื่อเห็นดังนั้นคุณพ่อทั้งสองเสนอตัวจะรับ 20 คนนี้มาอยู่ในความดูแลอุปการะของท่าน โดยสัญญาว่าจะไม่ทอดทิ้งพวกเขาเป็นอันขาด คุณพ่อทั้งสองจึงตัดสินใจหาที่ดินเพื่ออาศัยอยู่อย่างถาวร แล้วคุณพ่อซื้อที่ดินแปลงหนึ่งที่รกร้างชื่อว่าบุ่งกาแทว (ใกล้วัดสุทัศน์ วัดพุทธ) ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดคาทอลิกทุกวันนี้

คำสัญญาของคุณพ่อทั้งสองที่จะช่วยครอบครัว 20 คนนั้นถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของมิสซังลาว

ในระหว่างปี ค.ศ.1881-1899/พ.ศ.2424-2442 พวกคุณพ่อสลับกันไปกรุงเทพฯ ปีละครั้งเพื่อซื้อสิ่งจำเป็นนำกลับมาใช้ที่มิสซังอุบลฯ พวกเขาใช้เส้นทางเดิมที่เดินทางมาอุบลฯ ในครั้งแรก แต่เมื่อรู้จักเส้นทางใหม่ที่ดีกว่าเส้นทางเดิม การเดินทางก็สั้นลงบ้าง ขาไปใช้เวลาประมาณ 25 วัน ขากลับใช้เวลาประมาณ 35 วัน พวกคุณพ่อได้เดินทางไปกรุงเทพฯ ทั้งหมด 18 ครั้ง แต่ 6 เที่ยวสุดท้าย (ปี ค.ศ.1893-1899/พ.ศ.2436-2442) พวกเขาเปลี่ยนเส้นทางคือนั่งเรือบริษัทฝรั่งเศสล่องแม่น้ำโขงถึงไซง่อน(เวียตนาม) แล้วก็ขึ้นเรือเดินทะเลจากไซง่อนถึงกรุงเทพฯ

การแพร่ธรรมในมิสซังลาว (ภาคอีสานและบางเขตในประเทศลาว) (ค.ศ.1881-1899/พ.ศ.2424-2442) ในช่วงระยะเวลา 18 ปีแรก

ตลอดเวลา 18 ปีแรก พระคุณเจ้าเวย์จากกรุงเทพฯ ได้เอาใจใส่การแพร่ธรรมในดินแดนห่างไกลนั้นอย่างสม่ำเสมอ พระคุณเจ้าได้ส่งบุคลากรทั้งหมดดังนี้ มิชชันนารีMEP15 องค์ พระสงฆ์ไทย 5 องค์ และครูคำสอน 15 คน ทั้งให้งบประมาณที่จำเป็นด้วย

อันที่จริงครูคำสอนเหล่านี้เป็นสามเณรใหญ่ของบ้านเณรบางช้าง เขาถูกส่งไปช่วยสอนคำสอนเด็กๆ และผู้ใหญ่ เป็นการทดลองกระแสเรียกของเขาด้วย

สมัยนั้นชีวิตความเป็นอยู่ในภาคอีสานยากลำบาก เป็นต้นสำหรับคนที่มาจากที่อื่น ตลอดเวลา 15 ปีแรก คุณพ่อโปรดอมไม่เคยมีที่พักอาศัยประจำ ท่านขี่ม้าเดินทางอยู่เรื่อยๆ ไปดูแลกลุ่มคริสตชนต่างๆ หรือค้นหาสถานที่ใหม่สำหรับสร้างกลุ่มคริสตชน

ปี ค.ศ.1895/พ.ศ.2438 พวกคุณพ่อตัดสินใจเลือกบ้านหนองแสง (ใกล้เมืองนครพนม) เป็นศูนย์กลางของมิสซังลาว คุณพ่อโปรดอมจัดการก่อสร้างสำนักพระสังฆราชทันทีสำหรับประมุขใหม่ที่จะมีในไม่ช้า

สามปีต่อมาปี ค.ศ.1898/พ.ศ.2441 พวกคุณพ่อของภาคอีสานได้เสนอชื่อคุณพ่อกืออาส ซึ่งเวลานั้นเป็นพ่อเจ้าวัดจันทบุรีให้เป็นพระสังฆราชองค์แรกของมิสซังลาว

มรณภาพของพระคุณเจ้าเวย์

พระคุณเจ้าเวย์มีสุขภาพที่ไม่ค่อยดีเกือบตลอดชีวิต ท่านป่วยหนักด้วยไข้ป่าหลายๆ ครั้ง เกือบไม่รอด สายตาก็เป็นปัญหาด้วย จนกระทั่งนายแพทย์ที่กรุงเทพฯ จำเป็นต้องควักลูกตาออกข้างหนึ่งและเอาดวงตาแก้วเทียมใส่แทน

ที่สุดพระคุณเจ้าเวย์สิ้นชีวิตที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1909/พ.ศ.2452 ท่านอายุ 69 ปี ก่อนนั้น 6 วัน ขณะที่พระคุณเจ้ารับศีลเจิมคนไข้ ท่านได้สั่งบรรดาพระสงฆ์ที่มาร่วมว่า*"ข้าพเจ้าขอถูกฝังอย่างที่เขาฝังศพคนจน ในพิธีปลงศพให้หลีกเลี่ยงความหรูหราและความมีหน้ามีตาทั้งสิ้น"*

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงมีส่วนในงานพิธีปลงศพของพระคุณเจ้าเวย์

ชีวประวัติพระคุณเจ้าเวย์ ตามรายงานคณะ MEP ปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 หน้า 269-271 ตอนหนึ่งอธิบายเป็นภาษาไทยว่า*"วันที่ 24 กุมภาพันธ์ เวลา 08.00 น. มีการเคลื่อนศพออกจากสำนักพระสังฆราชไปที่วัด ทันทีพิธีมิสซาเริ่มขึ้น ต่อด้วยพิธีปลงศพ พวกเราประกอบพิธีเรียบง่ายเท่าที่จะทำได้ ตามคำสั่งของประมุขผู้ล่วงลับ"*

"พระองค์ได้ทรงส่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารคนหนึ่งมาเป็นผู้แทนพระองค์ในพิธีปลงศพ ผู้นั้นคือพระยาสุรเสนา

ก่อนนั้นเวลา 07.00 น. บรรดาผู้แทนจากพระราชวังแต่งชุดสีแดงก็มาถึง กลุ่มหนึ่งแบกสังเค็ดประดับด้วยม่านสีทอง อีกกลุ่มหนึ่งถือร่มเกียรติยศ พวกนักดนตรีสะพายกลองเดินขบวนแบบโบราณและใช้สำหรับพิธีปลงศพพวกชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น หัวหน้าของพวกเขาซึ่งเป็นบุคคลสูงศักดิ์และนายจารีตของพระราชวังแนะนำขบวนที่มานี้ต่อคุณพ่อผู้เป็นรองประมุขมิสซังในพระนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงมีพระราชประสงค์ให้เกียรติเป็นการระลึกถึงพระคุณเจ้าเวย์ แบบเดียวกับพระราชบิดาของพระองค์ คือสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ผู้เคยทรงพระราชทานเกียรติในพิธีปลงศพของพระคุณเจ้าปัลเลอคัว (ประมุของค์ที่ 10 ของมิสซังสยาม) ขุนนางผู้เดียวกันนั้นคือ จมื่นองค์ขวาได้ถวายเทียนและดอกไม้แก่คุณพ่อรองประมุขมิสซัง (พ่อกอลองแบต์) ในพระนามของพระเจ้าอยู่หัวเป็นธรรมเนียมที่พระมหากษัตริย์จะพระราชทานของเหล่านี้สำหรับพิธีปลงศพขุนนางชั้นสูง อีกทั้งยังพระราชทานเงิน 200 เหรียญให้อีกด้วย ขบวนขุนนางทั้งหมดนั้นซึ่งจะไม่เข้าร่วมพิธีจารีตของเราก็เข้าอยู่ในขบวนในฐานะกองเกียรติยศ ตามเส้นทางจากสำนักพระสังฆราชถึงวัด"

แล้วในวันเดียวกัน พระมหากษัตริย์ยังได้ทรงมอบหมายให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากรมหมื่นเทววงศ์วโรปการ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ นำจดหมายส่งถึงอธิการมิสซังเป็นภาษาฝรั่งเศส แปลเป็นภาษาไทยในหนังสือ "ประวัติพระศาสนจักรสากลและพระศาสนจักรในประเทศไทย" พิมพ์ครั้งที่ 2 1967/2510 หน้า 485-487 ดังนี้

"กระทรวงต่างประเทศ

กรุงเทพฯ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1909/พ.ศ.2452

เรียน คุณพ่อโกลอมแบต์ที่นับถือ

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวมรณภาพของเจ้าคุณพระสังฆราชเวย์ ซึ่งท่านแจ้งมาโดยหนังสือลงวันที่ 21 เดือนนี้ ด้วยความเศร้าสลดใจอย่างสุดซึ้ง ข้าพเจ้าได้นำข่าวนี้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ทรงทราบทันที

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตลอดจนคณะเสนาบดีทรงรู้สึกตื้นตันพระทัยในข่าวนี้เป็นอย่างยิ่ง เพราะเรารู้สึกว่าพระสังฆราชเวย์ได้เป็นมิตรที่จริงใจยิ่งคนหนึ่งของประเทศไทยตลอดมา ความเสียสละของท่านเพื่อความก้าวหน้าของศีลธรรมของประเทศ ซึ่งคุณพ่อและคณะมิชชันนารีคาทอลิกแห่งประเทศไทยทำการส่งเสริมเป็นอันดีนั้น จะจารึกอยู่ในประวัติศาสตร์แห่งชาติของเรา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงทราบดีว่าไม่มีถ้อยคำใดจะแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งของเราให้สมกับการสูญเสียครั้งนี้ได้ พระองค์ทรงปรารถนาให้คุณพ่อและคณะมิสซังคาทอลิกทั้งมวลทราบว่าเมื่อเห็นอุปนิสัยจิตใจสูงกับงานอันยิ่งใหญ่และน่าสรรเสริญของท่านในประเทศนี้ อันเป็นงานที่อยู่ในรัชสมัยของพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและรัฐบาลของพระองค์ไม่เคยถือพระสังฆราชเวย์ผู้วายชนม์เป็นคนต่างด้าว และประเทศไทยสมควรจะได้รับการแสดงความเศร้าสลดใจในมรณภาพนี้เช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศสและมิสซังคาทอลิก

ข้าพเจ้าหวังว่าคุณพ่อจะแจ้งความรู้สึกของเรานี้ให้คณะมิสซังคาทอลิกทราบโดยทั่วกัน

ขอแสดงความนับถือ

(ลงพระนาม) "พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้ากรมหมื่นเทววงศ์วโรปการ

(จาก "ประวัติพระศาสนจักรสากลและพระศาสนจักรในประเทศไทย" พิมพ์ครั้งที่ 2 1967/2510 หน้า 485-487)

เรื่องเพิ่มเติม : ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวคาทอลิกกับพระบาทสมเด็จพระจุลเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

ในช่วงปี ค.ศ. 1898/พ.ศ.2441 พระคุณเจ้าเวย์เจ็บป่วยเป็นเวลานาน ท่านจึงสั่งคุณพ่อองค์หนึ่งให้เขียนรายงานประจำปีแทน: *"ในปีนี้มีเหตุการณ์เรื่องหนึ่งที่สำคัญเป็นพิเศษ คือการเสด็จกลับจากยุโรปของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 หลังจากที่พระองค์ได้เสด็จไปเยี่ยมหลายประเทศในยุโรป ชาวสยามได้พากันเฉลิมฉลองการเสด็จกลับมานี้เป็นเวลา 2 เดือนอย่างมโหฬาร ส่วนพระราชวังได้กำหนดให้วันพฤหัสบดีที่ 16 ธันวาคมค.ศ.1897/พ.ศ.2440 เป็นวันเสด็จกลับกรุงเทพมหานครของพระองค์ ทุกหนทุกแห่งประชากรชาวไทยได้เตรียมการต้อนรับด้วยการประดับประดาอย่างยิ่งใหญ่ แต่ปรากฏว่าไม่มีที่แห่งใดที่งดงามกว่าของกลุ่มคริสตชนทั้ง 5 วัด ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มจากปากแม่น้ำจนถึงพระราชวัง ทั้งหมดนี้เป็นโอกาสที่แสดงให้พระองค์เข้าใจถึงความจงรักภักดีที่แท้จริงของบรรดาคาทอลิกชาวไทยที่มีต่อพระเจ้าแผ่นดิน*

ต่อมา วันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ.1897/พ.ศ.2440 เป็นวันที่คณะสงฆ์มิสซังคาทอลิกฝรั่งเศสได้เข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินเป็นพิเศษ วันนั้นคุณพ่อมิชชันนารี 15 องค์กับพระสงฆ์ไทย 1 องค์ โดยมีคุณพ่ออุปสังฆราชเป็นผู้นำ (ขณะนั้นพระคุณเจ้าเวย์ยังป่วยอยู่) ในอันดับแรกพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้ากรมหมื่นเทววงศ์วโรปการรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศออกมาสนทนากับบรรดาพระสงฆ์ด้วยไมตรีจิตอันดี ท่านให้บรรดาพระสงฆ์ชมรูปภาพของพระสันตะปาปาเลโอ ที่ 13 ที่ตั้งอยู่บนที่อันมีเกียรติ สมณทูตที่กรุงปารีสได้มอบถวายรูปภาพนี้แด่พระเจ้าแผ่นดิน มีข่าวว่าพระองค์ได้ตรัสกับผู้สนิทของพระองค์ว่า"ในการไปยุโรปครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับการต้อนรับอย่างดีเยี่ยม ดีกว่าที่ข้าพเจ้าเองได้นึกหวังไว้ แต่อย่างไรก็ดีงานทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของทางการ มีแต่ที่กรุงวาติกันที่ข้าพเจ้าได้พบเห็นหัวใจของบิดา ข้าพเจ้ารู้สึกว่าในหัวใจดวงนี้มีอะไรที่ศักดิ์สิทธิ์จริงๆ"

เมื่อบรรดาพระราชวงศ์กับผู้มีเกียรติทั้งหลายได้เข้าประจำที่แล้ว พระเจ้าแผ่นดินทรงสวมพระองค์ด้วยชุดทหารยุโรป เสด็จเข้ามา พระองค์เข้ามาหาคุณพ่ออุปสังฆราชโดยตรงและทรงจับมือ แล้วอุปสังฆราชอ่านสุนทรพจน์

จากนั้นพระเจ้าแผ่นดินทรงตรัสตอบด้วยเสียงดังเพื่อให้ทุกคนได้ยินทั่วถึงกัน ครั้งนี้พระองค์ตรัสในฐานะที่เป็นองค์อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา แต่หลังจากนั้นพระองค์ทรงกล่าวยกย่องพระสันตะปาปาปีโอ ที่ 9 ซึ่งพระบิดารัชกาลที่ 4 ได้ทรงพบในครั้งก่อนโน้น ซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์เป็นมิตรภาพที่ดี ต่อมาพระองค์ยังตรัสถึงพระสันตะปาปาเลโอ ที่ 13 องค์ปัจจุบัน ที่ได้ทรงพบเห็นด้วยความชื่นชมยินดี

นอกจากนี้พระองค์เสด็จมาพูดคุยสองสามคำกับบรรดามิชชันนารีแต่ละองค์ ถามถึงอายุ มาประเทศไทยนานกี่ปี มีสัตบุรุษจำนวนเท่าไหร่ แล้วพระองค์เสด็จกลับ ติดตามด้วยผู้มีเกียรติทั้งหลาย การเข้าเฝ้าครั้งนี้ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง

เมื่อการเฉลิมฉลองต่างๆ ตลอดเวลา 2 เดือนสิ้นสุดลงแล้ว พระเจ้าแผ่นดินทรงประกาศให้มีการสอบแข่งขันระหว่างนักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ในกรุงเทพฯ ทั้งโรงเรียนในพระราชวังและโรงเรียนอื่นๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ส่วนรางวัลเป็นเงินจำนวน 2,500 ปอนด์สเตอริงก็จะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน สำหรับนักเรียนที่สอบได้อันดับที่ 1 และ 2 นักเรียนที่สมัครแข่งขันมีประมาณ 30 กว่าคน ในจำนวนนี้มีอาจารย์คนหนึ่งสอนในโรงเรียนของพระราชวัง ฝ่ายคุณพ่อกอลองแบต์อธิการโรงเรียนอัสสัมชัญ เสนอส่งนักเรียนหลายคน การสอบแข่งขันใช้เวลา 5 วัน (วันที่ 1-5 มีนาคม ค.ศ.1898/พ.ศ.2441) ผลออกมาดังนี้ อาจารย์คนนั้นสอบได้อันดับที่ 1 ส่วนนักเรียนอัสสัมชัญสอบได้อันดับที่ 2 , 3 และ 4 นักเรียนคนที่สอบได้อันดับที่ 2 นั้นอายุ 17 ปี เป็นคาทอลิก เขาได้ไปเรียนต่อในสถาบันคาทอลิกที่กรุงลอนดอนจนจบ โดยใช้ทุนของในหลวง"

(จากรายงานประจำปี ค.ศ.1898/พ.ศ.2441 ของมิสซังสยามต่อศูนย์กลางคณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส SOCIETE DES MISSIONS-ETRANGERES : COMPTE RENDU DES TRAVAUX DE 1898)

พระคุณเจ้าแปร์รอส (Perros) (MEP)

ชีวิต

(ชาตะ ค.ศ.1870/พ.ศ.2413

มรณะ ค.ศ.1952/พ.ศ.2495)

อายุ ┼ 82 ปี

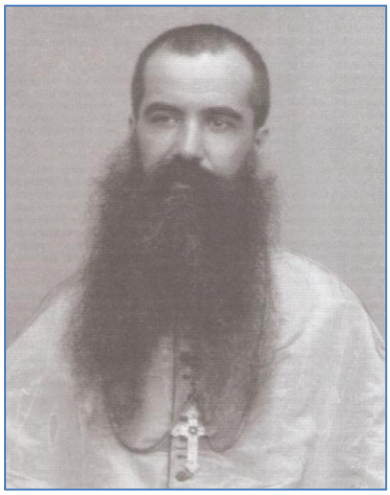

ชีวิตสังฆราช

(ค.ศ.1909-1947)

(พ.ศ.2452-2490)

รวม 38 ปี

ประมุขมิสซังสยาม องค์ที่ 13

พระคุณเจ้าแปร์รอสมีส่วนเกี่ยวข้องกับเขตโคราชอย่างพิเศษ 2 ประการ เป็นต้น

1. ในปี ค.ศ.1909/พ.ศ.2452 พระคุณเจ้าได้ทำสัญญากับพระคุณเจ้ากืออาส ประมุขมิสซังลาว ซึ่งขอร้องให้ประมุขมิสซังสยามปกครองเขตโคราชแทน เนื่องจากว่าการคมนาคมกรุงเทพฯ-โคราช สะดวกกว่า นั่งรถไฟเพียงวันเดียว แต่การเดินทางจากสำนักมิสซังลาวที่อยู่วัดหนองแสง (เมืองนครพนม)มาโคราช ยากลำบากมาก ต้องขี่ม้าใช้เวลาเป็นสัปดาห์ ปีถัดมา ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 พระคุณเจ้าแปร์รอสส่งคุณพ่อรองแดล (Rondel) (MEP) เป็นองค์แรกจากมิสซังกรุงเทพฯ ไปทำงานที่โคราชและบริเวณใกล้เคียง ร่วมกับพระสงฆ์ไทยที่เป็นพ่อปลัดหลายองค์ (ดูบทที่ 3)

ที่สุดมิสซังสยามได้ปกครองเขตโคราชถึงปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 เป็นระยะเวลา 50 ปี

2. ในช่วงการเบียดเบียนศาสนาคริสต์ (28 พฤศจิกายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483-สิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487) พระคุณเจ้าแปร์รอสได้ติดต่อกับทางราชการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้นเมื่อคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ถูกขังในเรือนจำบางขวาง(พระคุณเจ้าเป็นผู้ที่ได้ส่งคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราช 1 ปี และต่อจากนั้นเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว 2 ปีกว่า) นอกจากนี้พระคุณเจ้าได้ร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่อำเภอสีคิ้ว เรื่องกลุ่มคริสตังวัดบ้านหันที่ถูกรังแกจากตำรวจและผู้ใหญ่บ้านอยู่บ่อยๆ (ดูบทที่ 5) ต่อมาเมื่อคุณพ่อนิโคลาสถูกจับและถูกขังคุก พระคุณเจ้าได้ส่งพระสงฆ์ไทยจากมิสซังสยามหลายองค์ไปทำมิสซาที่วัดโนนแก้วเป็นครั้งคราว ที่สุดพระคุณเจ้าส่งคุณพ่อลาร์เก(MEP)เป็นเจ้าอาวาสประจำวัดโนนแก้วในช่วงที่เจ้าหน้าที่ยังเบียดเบียนคริสตังที่บ้านโนนแก้วอย่างรุนแรง

หมายเหตุ ในการเขียนบทที่ 1 นี้ นอกจากข้อมูลจากที่อื่นๆ ข้าพเจ้าได้อาศัยข้อมูลที่สำคัญจากหนังสือของคุณพ่อโกสเต (MEP) ภาษาฝรั่งเศส “SIAM-LAOS Histoire de la MISSION” PARIS 2002 แปลเป็นภาษาไทยและเรียบเรียง โดย อรสา ชาวจีน “ประวัติการเผยแพร่คริสตศาสนาในสยามและลาว” สื่อมวลชนคาทอลิก ประเทศไทย กรุงเทพฯ พ.ศ.2549/ค.ศ.2006

บทที่ 2

การแพร่ธรรมสมัยเริ่มแรกในเขตโคราช โดยพระสงฆ์ MEP 4 องค์ ภายใต้การนำของพระคุณเจ้ากืออาส ประมุขมิสซังลาว

ช่วงเวลา 5 ปี (ค.ศ.1905-1910/พ.ศ.2448-2453)

1. พระคุณเจ้ามารีย์ ยอแซฟ กืออาส (Marie-Joseph Cuaz) (MEP)

ชีวิต

(ชาตะ ค.ศ.1862/พ.ศ.2405)

มรณะ ค.ศ.1950/พ.ศ.2493)

อายุ ┼ 88 ปี

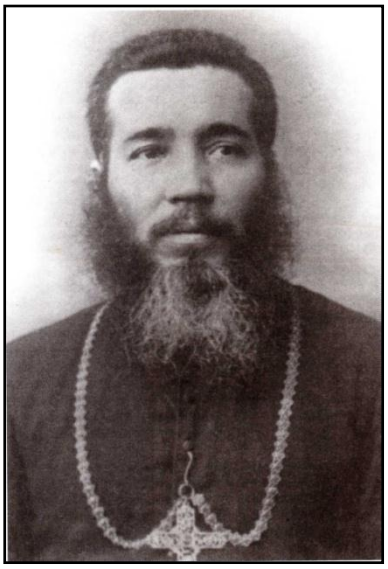

ประมุขมิสซังลาวองค์แรก

ชีวิตสังฆราช

(ค.ศ.1899-1912)

(พ.ศ.2442-2455)

รวม 13 ปี

คุณพ่อมารีย์ ยอแซฟ กืออาส เข้ามาประเทศสยามปลายปี ค.ศ.1885/พ.ศ.2428 คุณพ่อไปเรียนภาษาไทยและภาษาญวนที่วัดจันทบุรี ที่สุดคุณพ่ออยู่จันทบุรีเป็นเวลานานถึง 14 ปี โดยเป็นพ่อเจ้าวัด 12 ปี(ค.ศ.1887-1899/พ.ศ.2430-2442) คุณพ่อสร้างวัดใหม่ (ซึ่งไม่ใช่อาสนวิหารหลังปัจจุบันนี้) และตั้งกลุ่มคริสตชนที่ปากน้ำในบริเวณจันทบุรี

วันที่ 12 พฤษภาคม ค.ศ.1899/พ.ศ.2442 พระสันตะปาปาทรงประกาศแต่งตั้งคุณพ่อเป็นพระสังฆราช **(Vicaire apostolique)**องค์แรกของมิสซังลาว คือภาคอีสานของประเทศไทยและบางเขตในประเทศลาว มิสซังใหม่นี้ถูกแบ่งแยกออกจากมิสซังสยามในสมัยพระคุณเจ้าเวย์เป็นประมุข(กรุงเทพฯ) คุณพ่อกืออาสได้รับการอภิเษกเป็นพระสังฆราชที่กรุงเทพฯ วันที่ 3 กันยายน ค.ศ.1899/พ.ศ.2442 แล้วพระคุณเจ้าเข้ามาประจำที่สำนักมิสซังลาว ที่คุณพ่อโปรดอมเพิ่งสร้างเสร็จที่วัดหนองแสงใกล้เมืองนครพนม

ช่วงนั้นบรรดามิชชันนารีและพระสงฆ์ไทยได้เข้ามาแพร่ธรรมในภาคอีสานและประเทศลาวเป็นเวลา 18 ปีแล้ว ภายในระยะเวลา 18 ปีนั้น พระคุณเจ้าเวย์(กรุงเทพฯ) ได้ส่งมิชชันนารี(MEP) 15 องค์ พระสงฆ์ไทย 5 องค์ และสามเณรใหญ่จากบ้านเณรบางช้างไปเป็นครูคำสอน 15 คน ในปี ค.ศ.1899/พ.ศ.2442 มิสซังลาวมีจำนวนคริสตังประมาณ 9,000 คน

ไม่นานสำนักพระสังฆราชหนองแสงก็กลับกลายเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของมิสซังลาว ที่วัดหนองแสงมีอารามซิสเตอร์พื้นเมือง โดยมีมาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ชาวฝรั่งเศส 4 รูป ย้ายจากเมืองไซง่อนประเทศเวียตนาม มาเป็นผู้ให้การอบรมซิสเตอร์พื้นเมืองและยังช่วยดูแลโรงเรียนกับบ้านเด็กกำพร้า

จากสำนักมิสซังหนองแสง พระคุณเจ้าก็ออาสออกไปเยี่ยมเยียนบรรดาคุณพ่อและกลุ่มคริสตชนทุกๆ แห่ง เพื่อเป็นกำลังใจให้เขา พระคุณเจ้าเป็นคนรูปร่างเล็กแต่ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ในการเดินทางไปที่ต่างๆ พระคุณเจ้าขี่ม้าเป็นประจำ ม้าตัวหนึ่งชอบแกล้งพระคุณเจ้าบ่อยๆ ทำให้พระคุณเจ้าตกม้าหลายครั้ง พระคุณเจ้าก็ไม่เจ็บมาก ไม่บ่นอะไรเลย

ที่สำนักหนองแสง ประตูห้องทำงานของพระคุณเจ้าเปิดไว้พร้อมเสมอเพื่อต้อนรับพระสงฆ์และสัตบุรุษทุกๆ คน พระคุณเจ้าเก่งมากในด้านภาษา ทั้งภาษาไทย ญวนและลาว ท่านเองหาเวลาสอนภาษาไทยและภาษาลาวเบื้องต้นให้แก่มิชชันนารีที่เข้ามาใหม่ เพื่อช่วยมิชชันนารีเหล่านี้พระคุณเจ้าจึงเขียนคู่มือหลายเล่ม เช่น พจนานุกรมฝรั่งเศส-ไทย และฝรั่งเศส-ลาว และหนังสือฝึกหัดสนทนาฝรั่งเศส-ลาว ท่านใช้เวลาว่างทั้งหมดเพื่อแก้ไขปรับปรุงหนังสือเหล่านี้ให้ดีขึ้น สุดท้ายหนังสือทั้งหมดนี้ถูกส่งไปพิมพ์ที่โรงพิมพ์MEPที่ฮ่องกง

ปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 พระคุณเจ้าปกครองมิสซังได้ 6 ปีแล้ว ในปีนั้นท่านตัดสินใจส่งมิชชันนารี 2 องค์ คือคุณพ่อโปรดอม อุปสังฆราชและคุณพ่ออังแซล์ม เอ๊กซ์กอฟอง ไปเปิดศูนย์คาทอลิกในเมืองโคราชเป็นครั้งแรก

เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการริเริ่มการแพร่ธรรมในเขตโคราชส่วนใหญ่เป็นจดหมายที่คัดเลือกมาเพื่องานนี้จำนวน 30 กว่าฉบับ เป็นจดหมายของพระคุณเจ้าก็ออาสเองและของบรรดาคุณพ่อบางองค์ เอกสารเหล่านี้เก็บไว้ในหอเอกสารประวัติศาสตร์ของคณะMEPที่ปารีส รวมอยู่ในVolume No. 900 LAOS Annees 1900-1909 / เล่มที่ 900 ลาว ปี ค.ศ.1900-1909/พ.ศ.2443-2452

เป็นที่น่าสังเกตว่าจดหมายเหล่านี้เกือบทุกฉบับเขียนถึงคุณพ่อแบร์นาต์(BERNAT)(MEP) ด้วยเหตุนี้จึงต้องเขียนประวัติคุณพ่อแบร์นาต์อย่างย่อๆ ในที่นี้

คุณพ่อแบร์นาต์(BERNAT)((MEP)

ชีวิตในมิสซังสยาม
(ค.ศ.1889-1901)
(พ.ศ.2432-2444)
รวม 12 ปี

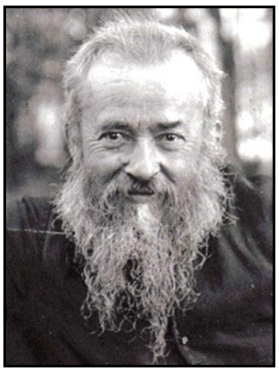

ชีวิตที่ศูนย์กลางMEPปารีส
(ค.ศ.1901-1928)
(พ.ศ.2444-2471)
รวม 27 ปี

คุณพ่อแบร์นาต์มาถึงประเทศสยามปลายปี ค.ศ.1889/พ.ศ.2432 คุณพ่อไปเรียนภาษาญวนที่จันทบุรีเป็นเวลา 2 ปี ต่อมาปี ค.ศ.1891-1893/พ.ศ.2434-2436 คุณพ่อไปเรียนภาษาไทยและภาษาจีนที่วัดแม่พระบังเกิดบางนกแขวก ทั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าวัดด้วย เนื่องจากคุณพ่อมีความจำที่แม่นยำ คุณพ่อสามารถจดจำและเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย ปี ค.ศ.1893/พ.ศ.2436 พระคุณเจ้าเวย์แต่งตั้งคุณพ่อเป็นอธิการบ้านเณรของมิสซังซึ่งอยู่ที่บางช้างริมแม่น้ำแม่กลอง เวลานั้นบ้านเณรเล็กและบ้านเณรใหญ่(พระหฤทัย) อยู่ในที่เดียวกัน อาคารไม้ที่สร้างในปี

ค.ศ.1872/พ.ศ.2415 ทรุดโทรมมาก จึงจำเป็นต้องซ่อมแซมใหม่ทั้งหมด คุณพ่อแบร์นาต์ทำการออกแบบบ้านเณรใหม่เป็นอิฐฉาบปูน และเมื่อรับการอนุมัติให้สร้าง คุณพ่อก็กลายเป็นสถาปนิกและนายช่างใหญ่ แต่งานหน้าที่หลักของคุณพ่อคือเป็นอาจารย์สอนสามเณร

แม้สามเณรที่เรียนปรัชญาและเทวศาสตร์มีจำนวนไม่มาก คุณพ่อพร้อมกับมิชชันนารีที่ช่วยท่านอีก 2 องค์ ก็อุทิศตัวทำหน้าที่อย่างจริงจัง บรรดาคุณพ่อและเณรก็สนิทสนมกันและร่าเริงยินดี อยู่ด้วยกันเป็นชีวิตแบบครอบครัว มีพระสงฆ์ไทยหลายๆ องค์ที่เคยเป็นศิษย์ของคุณพ่อแบร์นาต์ยังระลึกถึงท่านด้วยความรู้คุณ คุณพ่อยังเป็นศิลปินด้วย เป็นทั้งนักวาดเขียนและนักดนตรี คุณพ่อได้ก่อตั้งวงดุริยางค์ประจำบ้านเณรซึ่งมีชื่อเสียงมาก เป็นที่รู้จักทั่วมิสซัง คุณพ่อมีอุปนิสัยร่าเริงและรับใช้บรรดาเพื่อนมิชชันนารีอย่างมากมายหลายประการ เช่น การออกแบบวัดและพระแท่น แผนที่แสดงระดับพื้นที่ แผนที่เขตต่างๆ บรรดามิชชันนารีต่างเข้ามาขอคำปรึกษาคุณพ่อ เพราะท่านเป็นนักแนะแนวที่ดีและเชื่อถือได้

แต่ในปี ค.ศ.1901/พ.ศ.2444 บรรดาประมุขกลุ่มมิสซังอินโดจีนภาคตะวันตกเลือกส่งท่านไปเป็นผู้แทนของมิสซังเหล่านั้น และเป็นที่ปรึกษาคนหนึ่งที่ศูนย์กลางMEP ที่ปารีส นอกจากนี้คุณพ่อยังเป็นอาจารย์ที่บ้านเณรใหญ่ของคณะด้วย คุณพ่อช่วยมิสซังต่างๆ ด้วยใจกว้างขวาง เป็นต้นมิสซังสยามและมิสซังลาว จากเมืองนอกท่านส่งของมากมายเข้ามายังมิสซังสยามและมิสซังลาว เป็นวัตถุบ้างและเป็นต้นทรัพย์สินเงินทอง พระคุณเจ้ากืออาสจึงชอบเรียกคุณพ่อแบร์นาต์ว่า *“พระญาณสอดส่องอันที่สองของข้าพเจ้า”*

คุณพ่อแบร์นาต์เสียชีวิตที่ประเทศฝรั่งเศส วันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ.1928/พ.ศ.2471 สิริอายุ 62 ปี

จดหมายของพระคุณเจ้ากืออาสถึงคุณพ่อแบร์นาต์ที่ปารีส (Folio No. 79 ปี ค.ศ.1904/พ.ศ.2447)

เรื่อง การพิจารณาส่งมิชชันนารีไปแพร่ธรรมที่โคราช

“ ┼ In cruce vita (ในไม้กางเขนมีชีวิต)”

“หนองแสง วันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ.1904/พ.ศ.2447

คุณพ่อแบร์นาต์ที่เคารพ

จดหมายที่คุณพ่อเขียนวันที่ 28 พฤษภาคม ฉันได้รับแล้ว...จดหมายนี้พูดถึงการตั้งวัดที่โคราช...ฉันปรารถนาอย่างยิ่งที่จะลงมือทำอะไรสักอย่างที่โน้น คำเสนอของคุณพ่อเรื่องงบประมาณทำให้เราหมดปัญหาด้านการเงินแล้ว

แต่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร การหาคนที่เหมาะสมสำหรับโคราชนี้ยากมาก บรรดาคุณพ่อที่อยู่ในมิสซังขณะนี้ประกอบด้วยใครบ้าง? 1. กลุ่มแรกคือ พวกคุณพ่อที่อายุมากแล้ว จะไปบุกเบิกเปิดวัดใหม่อีกก็ไม่ไหวแล้ว 2. กลุ่มที่สองคือ พวกคุณพ่อที่มีอายุพอเหมาะ แต่เขาจำเป็นต้องทำงานอยู่ที่นี่ต่อไป 3. กลุ่มที่สามคือ พวกคุณพ่อหนุ่มที่อายุน้อยเกินกว่าที่จะส่งไปทำงานในที่ห่างไกล ซึ่งต้องขี่ม้าจากอุบลราชธานีเป็นเวลา 8 วันหรือใช้เวลามากกว่าครึ่งเดือนถ้าแล่นเรือทวนน้ำไปตามแม่น้ำมูล แต่ขากลับใช้เวลา 3-4 วันในช่วงหน้าฝนที่มีน้ำหลาก นอกจากนี้พวกคุณพ่อหนุ่มยังขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ในภาษา ประเพณีและกฎหมาย ในเร็วๆ นี้ฉันจะอธิบายข้อเสนอของคุณพ่อให้แก่บรรดามิชชันนารีอาวุโสของมิสซังรับไว้พิจารณา

ส่วนเรื่องจะตั้งศูนย์โคราชที่ไหนนั้น ดูเหมือนว่าที่บ้านท่าช้างจะดีกว่า บ้านท่าช้างเป็นท่าเรือแห่งสุดท้ายที่แล่นไปถึงโคราช และมีข่าวลือว่าในอีกไม่ช้าจะมีการสร้างทางรถไฟขนาดรางแคบ ซึ่งจะวิ่งระหว่างโคราชกับบ้านท่าช้าง

เมืองโคราชเป็นเหมือนกับเมืองบาบิโลนใหม่ เพราะเป็นที่ชุมนุมของพวกโจร นักเล่นการพนัน นักสูบฝิ่น เมืองนี้ดูเหมือนว่าเป็นศูนย์รวมของคนไม่ดีทั้งหลาย ทั้งคนสยามและคนลาว ไม่เหมือนกับบ้านท่าช้างที่เป็นหมู่บ้านใหม่ ชาวบ้านก็เป็นคนซื่อตรงกว่า จะซื้อที่ดินก็หาง่ายกว่า อะไรทั้งหมดนี้ทำให้พวกเราอยากเลือกบ้านท่าช้างมากกว่าเมืองโคราช ส่วนผู้ใจบุญคนนั้นเขาจะว่าอย่างไร? ที่บ้านท่าช้างเราจะต้องมีสำนักงานมิสซังด้วย สำหรับตอนใต้ของมิสซังโดยเฉพาะ เพราะว่าการส่งของจากบ้านท่าช้างถึงหนองแสงก็ไม่สะดวกเลยและแพงมากด้วย ปัญหาของฉันเกี่ยวกับเมืองโคราชก็มีเพียงแค่นี้ ส่วนคุณพ่อมีความคิดเห็นอย่างไร?

...ขอขอบพระคุณสำหรับความเสียสละที่ยิ่งใหญ่ของคุณพ่อต่อมิสซังลาว...ถ้าปราศจากคุณพ่อ "ผู้เป็นพระญาณสอดส่องอันที่สองของข้าพเจ้า" บรรดามิชชันนารีก็จะทำอะไรเกือบไม่ได้เลย เงินก้อนนั้นที่คุณพ่อส่งมาเราก็ได้ใช้จ่ายซื้อเสบียงอาหารให้ชาวบ้านที่กำลังอดอยาก นอกจากนี้ยังใช้สำหรับบำรุงรักษาและสร้างวัดน้อยอีกทั้งบ้านพักพระสงฆ์ที่พออาศัยอยู่ได้ ขอขอบคุณอีกครั้งและไว้วางใจเสมอในการอุทิศตัวของคุณพ่อต่อพวกเรา

ขอลาคุณพ่อครับ

ขอคุณพ่อกรุณาอย่าลืมฉันต่อหน้าองค์พระเยซูเจ้าและพระนางมารีอา

┼ มารีย์ ยอแซฟ กืออาส สังฆราช(Vic.apos.) ของมิสซังลาว"

สี่เดือนต่อมา ปลายปี ค.ศ.1904/พ.ศ.2447 หลังจากพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว พระคุณเจ้ากืออาสเลือกคุณพ่อ 2 องค์ เพื่อไปเปิดศูนย์คาทอลิกที่โคราช คือคุณพ่อกองส์ตังต์ โปรดอม(อุปสังฆราช)และคุณพ่ออังแซล์ม แอ๊กซ์กอฟอง (เจ้าวัดเชียงยืน)

คุณพ่อกองสตังต์ โปรดอม (Constant Prodhomme)(MEP)

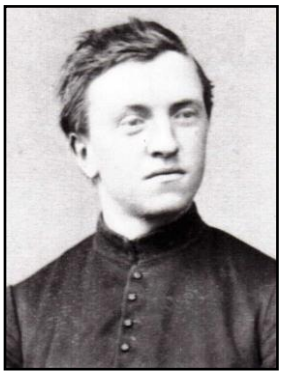

ชีวิต

(ค.ศ.1849-1920)

(พ.ศ.2392-2463)

อายุ ┼ 71 ปี

ชีวิตมิชชันนารี

ในมิสซังสยาม 7 ปี/ในมิสซังลาว 39 ปี

(ค.ศ.1874-1920)

(พ.ศ.2417-2463)

รวม 46 ปี

คุณพ่อโปรดอมกับคุณพ่อฟรังซิส เกโก(Guego)เป็นบุคคลที่พระคุณเจ้าเวย์(มิสซังสยาม)ได้ส่งไปเริ่มแพร่ธรรมในมิสซังลาว(ภาคอีสาน) เมื่อปี ค.ศ.1881/พ.ศ.2424 คือเมื่อ 24 ปีก่อน การเดินทางของเขาทั้งสองครั้งนั้นจากกรุงเทพฯ-อุบลราชธานี ใช้เวลา 102 วัน คุณพ่อโปรดอมเป็นผู้ก่อตั้งมิสซังลาวคนหนึ่งที่สำคัญ คุณพ่อเป็นมิชชันนารีที่ร้อนรน ได้ลาดตระเวนไปทั่วภาคอีสานและประเทศลาว ได้ตั้งกลุ่มคริสตังและสร้างวัดหลายๆ แห่ง ปี ค.ศ.1885/พ.ศ.2428 คุณพ่อถูกเลือกเป็นอธิการมิสซัง ต่อมาปี ค.ศ.1899/พ.ศ.2442 พระคุณเจ้ากืออาสแต่งตั้งคุณพ่อเป็นอุปสังฆราชและรักษาการเจ้าวัดหนองแสงอีกต่อไปด้วย เมื่อถูกเลือกไปโคราช คุณพ่อมีอายุ 56 ปีแล้ว

คุณพ่ออังแซล์ม แอ๊กซ์กอฟอง (Anthelme Excoffong)(MEP)

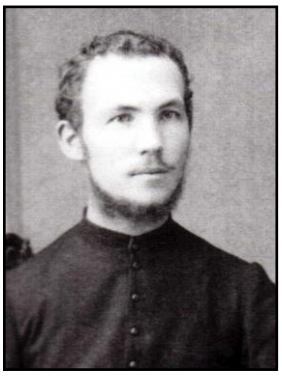

ชีวิต

(ค.ศ.1871-1955)

(พ.ศ.2414-2498)

อายุ ┼ 84 ปี

ชีวิตมิชชันนารีในมิสซังลาว

(ค.ศ.1897-1951)

(พ.ศ.2440-2494)

รวม 54 ปี

คุณพ่อเข้ามาประเทศสยามในปี ค.ศ.1894/พ.ศ.2437 เมื่อได้เรียนภาษาไทยแล้วคุณพ่อรับหน้าที่ไปมิสซังลาว ไม่นานคุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดเชียงยืน ริมฝั่งแม่น้ำโขง ห่างจากหนองแสงประมาณ 15 กิโลเมตร พี่ชายของคุณพ่อชื่อเปโตร เป็นมิชชันนารีในมิสซังลาวด้วย อายุมากกว่าน้องชาย 9 ปี และเป็นมิชชันนารีได้ 19 ปีแล้ว ในภายหลังพี่จะมาแทนน้องที่วัดโคราช เป็นเวลา 3 ปีกว่า ค.ศ.1907-1911/พ.ศ.2450-2454

เมื่อคุณพ่อโปรดอมและคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองได้ถูกเลือกให้ไปเปิดศูนย์คาทอลิกที่โคราช ทั้งสองท่านเขียนจดหมายให้คุณพ่อแบร์นาต์ทราบ

จดหมายของคุณพ่อโปรดอมถึงคุณพ่อแบร์นาต์ Folio No. 88

เรื่อง ถูกเลือกไปเปิดศูนย์คริสตังที่โคราช

“หนองแสง วันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ.1904/พ.ศ.2447

ถึงคุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

พระคุณเจ้าได้เลือกข้าพเจ้าให้ไปเริ่มแพร่ธรรมที่โคราชและในเขตใกล้เคียง ขอคุณพ่อกรุณาช่วยข้าพเจ้าในคำภาวนา ข้าพเจ้ารู้จักดินแดนโคราชมานานแล้ว จึงรู้ล่วงหน้าแล้วว่าจะมีอุปสรรคต่างๆ มาขัดขวางเราอย่างมากมาย

ชาวโคราชแท้เป็นคนเย่อหยิ่ง ชอบเล่นการพนัน เป็นหัวขโมย ข้อบกพร่องทุกชนิดของชาวสยาม ชาวจีน และชาวกัมพูชา ชาวโคราชรู้ดีหมด แต่ข้าพเจ้าได้ข่าวว่าข้าราชการสมัยปัจจุบันได้ปราบปรามกำจัดการคอรัปชั่นที่น่าละอายของเจ้าหน้าที่รุ่นก่อนๆ อย่างไรก็ตามความยุติธรรมได้งอกงามขึ้นในหัวใจของประชาชนชนอย่างเที่ยงแท้สักแค่ไหนก็ยังเป็นที่น่าสงสัย

นอกจากนี้พวกเราจะต้องแข่งขันกับหมอสอนศาสนาโปรเตสแตนท์ซึ่งเข้ามาอยู่โคราชก่อนเราแล้ว สมัยก่อนในแถบนี้มีผีสิงอยู่มาก เรื่องนี้บางทีอาจจะเป็นแรงผลักดันให้ชาวบ้านหันมาขอความช่วยเหลือจากเราก็เป็นได้

คิดตามประสามนุษย์ งานของเราในอนาคตก็น่าเป็นห่วง แต่โดยอาศัยพระหรรษทานช่วย เราจะได้ผลที่ไม่หวังจะได้โดยทางอื่น เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าขอคุณพ่อกรุณาภาวนาและชักชวนบุคคลอื่นช่วยภาวนาให้เรามากๆ และเพื่อดินแดนที่พวกเราจะเริ่มบุกเบิกนี้ ข้าพเจ้ายังไม่ทราบว่าใครจะเป็นผู้ร่วมงานกับข้าพเจ้า เราคงจะไม่ออกเดินทางจากที่นี้ก่อนปลายเดือนมกราคมนี้

คุณพ่อที่รัก ขอสวัสดีปีใหม่ ระลึกถึงคุณพ่ออยู่เสมอ”

กองส์ตังต์ โปรดอม(Mis.apos.)”

จดหมายของคุณพ่ออัง. เอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์ Folio No. 93
เรื่อง ถูกเลือกไปเปิดศูนย์คริสตังที่โคราช

"เชียงยืน วันที่ 5 มกราคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

ถึงคุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

แม้ข้าพเจ้าได้อ้อนวอนต่างๆ นานา พระคุณเจ้ากืออาสก็ยังส่งข้าพเจ้าไปอยู่ที่โคราชเพื่อเปิดศูนย์แห่งใหม่ ยาเม็ดนี้ยากจะกลืนลงและสุดแสนจะขม แต่ก็ต้องกลืนแม้จะขมเหลือเกิน ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องอำลาบ้านเชียงยืน พร้อมทั้งวัด บ้านพักและพวกคริสตังที่ข้าพเจ้ารักมาก วัดยังสร้างไม่เสร็จแต่ใช้ประกอบพิธีทางศาสนาได้แล้ว วัดหลังนี้เกิดขึ้นได้เพราะหยาดเหงื่อแรงงานของข้าพเจ้า แล้วต้องยกให้คนอื่น ช่างเป็นการพลัดพรากที่เจ็บปวดและผิดหวัง แต่ข้าพเจ้าไว้วางใจในคำภาวนาของคุณพ่อ และทานเงินจากคุณพ่อในอนาคตด้วยถ้าข้าพเจ้าต้องการ

ขณะนี้ข้าพเจ้ายังไม่รู้ว่าจะมีคริสตังหรือวัดอีกหรือเปล่า ข้าพเจ้าอาจจะเป็นนายชุมพาบาลที่ไม่มีฝูงแกะและเป็นมิชชันนารีที่ไม่มีงานทำ ยิ่งคิดเรื่องนี้ข้าพเจ้าก็ยิ่งเศร้า แต่ข้าพเจ้าต้องทำพลีกรรมเพราะรักพระเป็นเจ้า ข้าพเจ้ามาอยู่ที่นี้ไม่ใช่เพื่ออะไรแต่เพื่อพระองค์ผู้เดียวเท่านั้น

ถึงคุณพ่อที่รักด้วยความเคารพอย่างจริงใจ

อัง.แอ๊กซ์กอฟอง(Mis.apos.) "

จากรายงานประจำปี ค.ศ.1905-1906/พ.ศ.2448-2449 (บางส่วน) **โดยพระคุณเจ้ากืออาส**

"...ฉลองวัดเชียงยืน ปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

ที่เชียงยืน คุณพ่อกังแตง(Quentin)(MEP)ได้มาแทนคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองที่ถูกเลือกไปเปิดศูนย์ใหม่ที่โคราช นักบุญฟรังซิส เดอ ซาลส์(SALES) เป็นองค์อุปถัมภ์ของวัดเชียงยืน วัดนี้คุณพ่อเอ็กซ์กอฟองได้สร้างด้วยความเอาใจใส่และเสียสละอย่างสุดจิตใจ ปีนี้ถือได้ว่าเป็นการฉลองวัดที่พิเศษ บรรดาคุณพ่อมาร่วมฉลองกันมาก พระคุณเจ้ากืออาสได้โปรดศีลกำลังแก่สัตบุรุษ 92 คน และได้เสกระฆังใหม่ที่คุณพ่อแดล์แปช์ (Delpech) อธิการบ้านเณรใหญ่MEP ที่ปารีสได้ถวาย (ระฆังนี้ตกจากเรือสูญหายไปในแม่น้ำโขง เดือนตุลาคม ค.ศ.1903/พ.ศ.2446 แต่ที่สุดก็เก็บคืนมาได้ในเดือนกุมภาพันธ์ปีถัดมา)

การฉลองวัดนี้เหมือนกับว่าเป็นความสำเร็จของงานอภิบาลที่เสียสละของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟอง การจากไปของคุณพ่อได้สร้างความเศร้าโศกแก่ทุกๆ คน อันที่จริงสภาพจิตใจอันดีเยี่ยมของคริสตังเชียงยืนทุกวันนี้ เป็นผลที่มาจากการดูแลรักษาของคุณพ่อตลอดเวลา 9 ปีที่ผ่านมา ขอให้สัตบุรุษรักษาความเลื่อมใสศรัทธาไว้อาศัยความช่วยเหลือของพระองค์ "

2. การแพร่ธรรมสมัยเริ่มแรกในเขตโคราช โดยพระสงฆ์ MEP 4 องค์ของมิสซังลาว

คือ คุณพ่อกองสตังต์ โปรดอม(อุปสังฆราช) กับคุณพ่ออังแซล์ม แอ๊กซ์กอฟอง ทั้งสององค์มาถึงโคราชวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 หลังจากได้เดินทาง 42 วัน ท่านเป็นผู้บุกเบิกรุ่นแรก

ต่อมาคุณพ่อเปรูดองมาร่วมทำงาน และสุดท้ายคุณพ่อปิแอร์ (เปโตร) แอ๊กซ์กอฟอง มีหน้าที่ในนามของพระคุณเจ้ากืออาส มอบเขตโคราชให้มิสซังสยามปกครองแทนมิสซังลาวต่อไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง

คุณพ่อทั้ง 4 องค์ทำงานที่โคราชช่วงปี ค.ศ.1905-1910/พ.ศ.2448-2453 เป็นเวลา 5 ปี

ต่อไปนี้เป็นจดหมายต่างๆ 32 ฉบับของพระคุณเจ้ากืออาสที่สำนักมิสซังลาว(วัดหนองแสง)และของคุณพ่อมิชชันนารี 4 องค์ที่มาทำงานในโคราช (ความจริงมีจดหมายมากกว่านี้ แต่ได้คัดเลือกเฉพาะฉบับที่สำคัญเท่านั้น)

1.) ปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 :

Folio No.97, 114(ตอนแรก), 107, 109, 131(ตอนแรก), 110, 112, 114(ตอนสุดท้าย),116(1), 116(2), 117, 119, 120, 121, 128 และ 131(ตอนสุดท้าย)

ตามกำหนดของพระคุณเจ้ากืออาส คุณพ่อโปรดอมและคุณพ่อแอ็กซ์กอฟองเดินทางออกจากสำนักมิสซังหนองแสงไปโคราช วันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

Folio No.97 จดหมายของพระคุณเจ้ากืออาสถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง การออกเดินทางของมิชชันนารีทั้งสองไปโคราช

“ ┼ In Cruce Vita (ในไม้กางเขนมีชีวิต)

หนองแสง วันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อทั้งสองกับกองคาราวาน ออกเดินทางจากหนองแสงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 มุ่งไปสู่โคราชได้สัปดาห์หนึ่งแล้ว ขณะนี้คงจะถึงอุบลฯ แล้ว แม้มีอุปสรรคด้านมนุษย์มาขัดขวางมากมาย ในที่สุดเราได้ตัดสินใจลงมือเริ่มโครงการนี้ด้วยใจมั่น ฉันไว้วางใจในพระญาณสอดส่องและในคุณพ่ออีกด้วย เพื่อช่วยเราให้สร้างกลุ่มคริสตชนที่มั่นคงในความเชื่อ

เพื่อให้โครงการนี้สำเร็จไปได้ ฉันไม่ได้ลังเลใจที่จะตั้งคุณพ่อโปรดอม อุปสังฆราช ให้เป็นผู้นำในโครงการนี้ เพราะคุณพ่อเคยรู้จักเขตโคราชเมื่อ 20 ปีก่อน สมัยนั้นคุณพ่อได้ล้างบาปหลายๆ คน แต่หลังจากนั้นไม่มีใครไปดูแลพวกเขาเป็นเวลานาน คุณพ่อจะไปค้นหาคริสตังเหล่านี้ และเมื่อพวกเขาร่วมเข้ากับคริสตังอีกหลายคนที่ทอดทิ้งวัดของเขาในมิสซังสยาม เพราะมาอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ คริสตังทั้งหมดนี้ก็จะกลับกลายเป็นกลุ่มคริสตชนกลุ่มแรกของโคราช แต่ว่าคงจะต้องใช้เวลานานพอสมควร

เมื่อคุณพ่อโปรดอมได้แต่งตั้งคุณพ่อเอ็กซ์กอฟองให้อยู่ที่โคราชเรียบร้อยแล้ว คุณพ่อจึงจะกลับมาที่นี้ เพราะเราต้องการเขาอย่างรีบด่วน ส่วนคุณพ่อเปรูดอง(Perroudon)(MEP)กำลังเรียนภาษาไทยที่อุบลฯ เพื่อจะได้ไปช่วยคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองที่โคราชทันทีที่ต้องการ แต่ฉันยังไม่ได้บอกคุณพ่อให้ทราบ

ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองไปเปิดศูนย์โคราช ฉันคิดไปคิดมาอย่างหนักใจเพราะว่าเราต้องการคุณพ่ออยู่ที่นี้ เพื่อดูแลวัดเชียงยืนและวัดน้อยอีกหลายแห่ง ฉันต้องเลือกระหว่างให้คุณพ่ออยู่ที่นี้ต่อไปหรือละทิ้งโครงการโคราชเสีย การไปครั้งนี้เป็นพลีกรรมที่ยากลำบากสำหรับคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟอง เพราะคุณพ่อเพิ่งสร้างวัดสวยงามที่ใกล้จะเสร็จแล้ว จนถึงทุกวันนี้ที่เชียงยืนคุณพ่อทำงานอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย ไม่เคยพักผ่อนเลย ความร้อนรนนี้กลับช่วยคุณพ่อให้สามารถตัดความผูกพันต่างๆ นานากับเชียงยืน สละทิ้งเพื่อไปทำงานที่โคราช หวังว่างานแพร่ธรรมที่โคราชจะสำเร็จไปได้ อาศัยพระผู้เป็นเจ้าทรงช่วยเหลือ

คุณพ่อแอ็กซ์กอฟองขี่ม้าเดินทาง จึงเอาเงินติดตัวไปด้วยไม่ได้มาก ฉันได้ติดต่อมิสซังกรุงเทพฯ ให้ช่วยยืมเงินให้คุณพ่อทั้งสองต่อไป

นอกจากโคราชแล้วฉันได้เปิดเขตแพร่ธรรมใหม่กับชาวข่า ทางตอนใต้ของประเทศลาว ตรงกันข้ามกับวัดบาสัก (จำปาสัก)

ฉันขอบคุณคุณพ่ออย่างมากๆ ในองค์พระคริสตเจ้า

มารีย์ ยอเซฟ กืออาส สังฆราช Vicaire Apostolique มิสซังลาว

ป.ล. ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคมที่แล้ว เรามีมาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ที่หนองแสง 4 รูป และที่อารามอุบลฯ อีก 4 รูป มาเซอร์เหล่านี้มาจากเมืองไซ่ง่อน(ประเทศเวียตนาม)

DEO GRATIAS! (ขอขอบคุณพระเป็นเจ้า)"

Folio No. 114(ตอนแรก) จดหมายของคุณพ่อโปรดอมถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง การเข้ามาถึงโคราชของคุณพ่อทั้งสอง หลังจากที่ได้เดินทางจากหนองแสง เป็นเวลา 42 วัน (5 กุมภาพันธ์-18 มีนาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448) การพักอาศัยที่บ้านกงสุลฝรั่งเศส วัวถูกขโมย ความยากลำบากในการซื้อที่ดิน แต่ที่สุดก็สำเร็จเมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตพิเศษจากพระเจ้าแผ่นดิน

(คุณพ่อโปรดอมเขียนจดหมายนี้ที่ไซ่ง่อนขณะเดินทางกลับไปอยู่ที่หนองแสง หลังจากที่ได้อยู่โคราช 4 เดือนครึ่ง)

"ไซ่ง่อน วันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

ถึงคุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ข้าพเจ้าเขียนมาหาคุณพ่ออย่างล่าช้าเหลือเกิน...สาเหตุประการหนึ่งคือว่าในบ้านเล็กๆของเราที่โคราชไม่มีโต๊ะและเก้าอี้ ต้องเขียนบนหีบหรือบนพื้นใต้หลังคาสังกะสีที่ร้อนระอุ บรรยากาศนี้ไม่ได้เชิญชวนให้จับปากกาเขียนจดหมายเลย ทุกๆ วันข้าพเจ้าจึงเข้าบ้านตอนดึกๆ เมื่อหลังคาเริ่มเย็นลงแล้วหรือตอนกลางวันเมื่อมีฝนตก

ไม่นานจะมีบ้านหลังใหม่แล้ว เมื่อข้าพเจ้าออกจากโคราชได้ 20 วัน ประมาณปลายเดือนกรกฎาคมที่แล้ว บ้านใหม่นี้เกือบสร้างเสร็จแล้ว ขณะนี้คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองคงอาศัยอยู่ได้ ที่จริงบ้านนี้ก็ไม่ใช่พระราชวังดอก แต่ในฐานะที่เป็นบ้านชั่วคราวถือว่าใช้ได้สำหรับมิชชันนารีเพียงคนเดียว พ่อเจ้าวัดโคราชจะมีเวลาหาวัสดุต่างๆสำหรับสร้างบ้านพักถาวรและวัดด้วยโดยไม่ต้องรีบร้อน

ขอย้อนหลังกลับไปอธิบายการมาถึงเมืองโคราชของเราเมื่อวันที่ 18 มีนาคมที่แล้ว ก่อนจะถึงโคราชประมาณ 20 กิโลเมตร วัว 2 ตัวหมดแรงเดินไม่ไหว เราจำเป็นต้องทิ้งคนใช้และเกวียนไว้ที่นั่น ข้าพเจ้าหาเช่าหรือ

ซื้อวัวเพื่อจะได้เดินทางต่อไป แต่หาไม่ได้เลย เราทั้งสองจึงบอกคนใช้ของเราให้พยายามเดินทางต่อตามสภาพความแข็งแรงของวัว

เรามาถึงโคราชวันที่ 18 มีนาคม ราวสี่โมงเย็น เมื่อหาที่พักในเมืองไม่ได้ เราก็มาติดต่อขอพักที่บ้านกงสุลฝรั่งเศส ท่านนาย Mazaret ช่วยเราเต็มที่ เรารู้คุณท่านเป็นอย่างมาก

สามวันหลังจากนั้น คงจะเป็นวันที่ 21 มีนาคม ถ้าจำไม่ผิด เราเช่าวัว 2 ตัว ออกไปหาเกวียนของเรา คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองขี่ม้านำวัวเหล่านี้กับคนใช้ออกไปพบ แล้วประมาณบ่ายสองโมงของวันเดียวกันนั้นคุณพ่อพร้อมกับคาราวานทั้งหมดก็กลับมาถึงบ้านกงสุล คนใช้ออกไปผูกวัวบริเวณใกล้เคียงนอกบ้านกงสุล แล้วเขากลับมาดื่มน้ำพักผ่อนสักครู่ไม่ถึงครึ่งชั่วโมง พวกวัว 6 ตัวในจำนวนทั้งหมด 7 ตัวก็ถูกขโมยไป เราเอามันกลับคืนมาไม่ได้สักตัว พวกตำรวจที่เราไปแจ้งทำท่ามาช่วยค้นหา แต่ไม่ได้เรื่องอะไรเลย

วันต่อๆ มา เราออกไปหาซื้อที่ดินสักแปลงหนึ่ง มีชาวเมืองคนหนึ่งจะขาย แต่เขาไม่ยอมเขียนหนังสือค้าขายอย่างถูกต้องตามระเบียบราชการ ข้าพเจ้าไปอธิบายเรื่องนี้ต่อเจ้าหน้าที่ที่เราเคยพบครั้งหนึ่งเมื่อไปคำนับท่านในการเข้าเมืองโคราช หัวหน้าราชการต้อนรับเราดีใช้ได้ แต่ท่านบอกว่าช่วยอะไรไม่ได้ เขาจำเป็นต้องรายงานข้าหลวงก่อน ข้าพเจ้าอ้างถึงสัญญาของรัฐบาลที่กรุงเทพฯ ซึ่งได้มอบสิทธิให้มิสซังโรมันคาทอลิกทุกๆ วัดซื้อที่ดินและทำประโยชน์ได้ แต่ข้าราชการคนนี้ไม่ยอมอนุญาตเลย

ข้าพเจ้าจึงตัดสินใจไปกรุงเทพฯ แต่ว่าที่สำนักมิสซังพวกคุณพ่อ(MEP) ไม่สนับสนุนความคิดเห็นของข้าพเจ้าเลย อธิบายว่าเรื่องซื้อที่ดินในตอนนี้เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะพระคุณเจ้าเวย์กำลังเจรจากับรัฐบาล ขอทำสัญญาเกี่ยวกับที่ดิน เพื่ออนุญาตให้มิสซังคาทอลิกมีสิทธิ์ครอบครองที่ดินได้ การมาติดต่อของเราครั้งนี้อาจจะทำให้การเจรจาของพระคุณเจ้าเวย์ไม่สำเร็จ

นอกจากนั้นพวกคุณพ่อกรุงเทพฯ อยากให้ข้าพเจ้าสั่งคนใช้กับเกวียนกลับไปมิสซังหนองแสงจะดีกว่า แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องนี้เป็นไปไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงกลับมาโคราช หาโอกาสซื้อที่ดินอีกโดยจะไม่บันทึกหนังสือค้าขายตามระบบราชการ จะขอแต่หนังสือตกลงระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อโดยตรงเท่านั้น มีคนจีนคนหนึ่งยอมขายที่ดินแปลงหนึ่ง แต่จากนั้นไม่นานคนนี้กลับคำปฏิเสธ มีข่าวลือทั่วเมืองโคราชว่าใครที่จะขายที่ดินให้เราก็จะได้รับโทษ

...การพักอาศัยที่บ้านกงสุลกับคาราวานทั้งหมดเป็นภาระหนักสำหรับท่านกงสุล เราจึงตัดสินใจจะเอาคนใช้ 2 คนเท่านั้นไว้ที่บ้านกงสุลเพื่อเลี้ยงม้า ส่วนคนใช้อื่นๆ จะนำไปที่กรุงเทพฯ กับเรา ที่จริงเป็นแนวคิดของพระคุณเจ้าเวย์ตั้งแต่แรกที่อยากให้พวกเราเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ก่อน ดังนั้นคนโคราชที่มีอคติต่อเราก็จะไม่สนใจเราอีกต่อไป เพราะเราไม่อยู่ที่นี่แล้ว

ในการซื้อที่ดิน เราก็เปลี่ยนวิธีคือ เราติดต่อกับคริสตังกรุงเทพฯ คนหนึ่ง ให้เขาไปซื้อที่ดินที่โคราชแปลงหนึ่งที่เราเลือกในใจไว้แล้ว ให้ซื้อในนามของเขา เขาซื้อที่ดินแปลงนั้นได้ในราคา 640 บาท แต่จำเป็นต้องปิดประกาศไว้ 15 วันตามระเบียบที่ทางการกำหนด ก่อนที่จะได้ทำหนังสือค้าขายกับเจ้าหน้าที่ ที่สุดเราก็ได้ที่ดินเป็นของเรา แต่อยู่ในนามของคริสตังคนนั้น

ข้าพเจ้าตัดสินใจจะย้ายไปอาศัยในที่ดินนั้นเลย แต่ทางมิสซังกรุงเทพฯห้าม สั่งให้เราขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเสียก่อน เพื่อให้การเจรจาของพระคุณเจ้าเวย์กับรัฐบาลจะไม่ได้รับผลกระทบจากเราที่โคราชแต่อย่างใด ที่สุดการอนุญาตที่เราได้ขอนั้นก็ได้รับการอนุมัติอย่างครบบริบูรณ์ และได้มาถึงสำนักมิสซังกรุงเทพฯ แล้ว หนังสือราชการนี้กำหนดไว้ว่าที่ดินแปลงนั้นจะต้องอยู่ในนามของมิชชันนารีและจะต้องติดประกาศอีก15 วัน

พวกเจ้าหน้าที่โคราช อนุญาตให้เราไปทำงานในที่ดินแปลงใหม่นี้ได้เลย ก่อนที่เขาจะออกหนังสือเอกสารการครอบครองที่ดินให้นั้น เราดำเนินการเรื่องที่ดินนี้ในช่วงเวลาฉลองพระเยซูคริสตเจ้าเสด็จขึ้นสวรรค์พอดี

คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองได้ซื้อบ้านเก่าเล็กๆหลังหนึ่ง ขนาดเนื้อที่31ตารางเมตร หลังคาเป็นสังกะสี เพดานต่ำมาก ยืนตัวตรงไม่ได้ เว้นแต่ที่กลางบ้านเท่านั้น เราทั้งสองเตรียมหาวัสดุเพื่อก่อสร้างบ้านใหม่หลังหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงไปกรุงเทพฯ ซื้อกระดานและจาก การสร้างบ้านใหม่นี้ใช้เวลานานเพราะเราไม่มีช่างไม้สักคนเลย พวกหนุ่มๆที่เดินทางจากหนองแสงมากับเราก็ป่วยเป็นประจำ เดี๋ยวเป็นไข้เดี๋ยวท้องร่วง สลับกันอย่างนี้ตลอด เราจึงส่งหนุ่มสามคนไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ กรุงเทพฯ ข้าพเจ้าไปเยี่ยมเขาเมื่อต้นเดือนสิงหาคม ก่อนที่จะเดินทางกลับไปหนองแสง หนุ่มคนหนึ่งอาการดีขึ้นแล้ว แต่อีกคนหนึ่งได้รับศีลเจิมคนไข้ คนใช้อื่นๆ ที่โคราชสุขภาพก็ไม่ดีเหมือนกัน ในสภาพเช่นนี้ข้าพเจ้าก็อยากอยู่โคราชต่อไปอีก เพื่อจะได้ช่วยคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟอง แต่ก็อยู่ไม่ได้ เพราะถึงเวลากำหนดที่ข้าพเจ้าจะต้องกลับไปหนองแสงแล้ว ข้าพเจ้าไม่เคยพบอุปสรรคที่ยากลำบากมากมายเช่นนี้ในการเปิดศูนย์ใหม่ที่อื่นๆมาก่อน อย่างที่ได้เผชิญที่โคราชในครั้งนี้

การเดินทางโดยทางน้ำและทางบกหนองแสง-โคราช ครั้งแรกนั้นเราก็สูญเสียวัว 6 ตัว ที่ถูกขโมยไป การเดินทางของเราทั้งสองโดยรถไฟโคราช-กรุงเทพฯ ไป-กลับหลายๆ ครั้ง การซื้อที่ดิน การใช้จ่ายเพื่อให้คริสตังกรุงเทพฯ มาซื้อที่ดินในโคราช การซื้อวัสดุก่อสร้างที่กรุงเทพฯ รวมค่าขนส่งทางรถไฟมาโคราช การจ้างช่างไม้จากกรุงเทพฯ มาทำงานที่นี่ ค่าใช้จ่ายส่งคนป่วยของเราไปรักษาตัวที่กรุงเทพฯ การซื้อวัสดุก่อสร้างสำหรับสร้างบ้านและวัดในอนาคตอันใกล้ ทั้งหมดนี้รวมเป็นเงินจำนวนมาก ทำให้งบประมาณของเราเกือบหมดแล้ว นอกจากนี้อีกไม่นานเราจะต้องใช้เงินอีกพอสมควรในการจ้างครูคำสอนชาวจีนคนหนึ่งเพื่อมาอยู่โคราชด้วย

เพราะเหตุนี้ คุณพ่อที่เคารพ กรุณาช่วยเหลือคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟอง และคุณพ่อเปรูดองต่อๆ ไปด้วยครับ คุณพ่อเปรูดองกำลังเรียนภาษาจีนที่บางช้าง"

จบตอนแรกจดหมายของคุณพ่อโปรดอม ส่วนตอนที่สองจะได้อ่านในช่วงต่อไป

Folio No.107 จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองจากโคราชถึงคุณพ่อแบร์นาต์ฉบับแรก
เรื่อง เจ้าหน้าที่บ้านเมืองห้ามมิชชันนารีเข้ามาอยู่ที่โคราช ความพยายามต่างๆ ในการซื้อที่ดิน ที่สุดก็ได้รับพระบรมราชานุญาตพิเศษจากในหลวง

"โคราช วันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อที่เคารพรัก

...พอพวกเรามาถึงโคราชแล้ว ปรากฏว่าอนาคตไม่แน่นอนเลย ตลอดเวลาสองเดือนแรก เราก็อยู่ในความสงสัยเพราะเจ้าหน้าที่บ้านเมืองไม่ยอมอนุญาตให้เราอยู่ประจำในเมือง เมื่อเป็นเช่นนี้เราอาศัยพระคุณเจ้าเวย์ก็ได้ยื่นคำขอร้องต่อพระอนุชาดำรงรัฐมนตรีมหาดไทย เพื่อเสนอต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว(ร.5) ที่สุดพระองค์ทรงอนุญาตให้ซื้อที่ดินในนามของเราเองได้ ถือว่าเป็นการอนุญาตที่พิเศษยิ่ง

ข้าพเจ้าเอาเอกสารพิเศษนี้ให้ข้าหลวงโคราชดู ท่านจึงพูดออกมาว่าตนรู้สึกยินดีมากที่เราจะมาเปิดศูนย์ที่นี่ ท่านพูดเช่นนี้เพราะจำเป็นต้องยอมรับ จะขับไล่เราออกต่อไปไม่ได้อีกแล้ว ทันทีข้าพเจ้าไปจัดการที่ดินแปลงนั้นที่ได้ซื้อมา คิดว่าภายในแปดวันเราจะมีที่อยู่ท่ามกลางบรรดาประชาชนชาวโคราชได้

ข้าพเจ้ายังไม่ได้เริ่มติดต่อกับคนต่างศาสนาเลย และยังมองไม่เห็นว่าจะทำสำเร็จได้แค่ไหน นับตั้งแต่มาอยู่

ที่นี่เราใช้เวลาอยู่ที่กรุงเทพฯ มากกว่าอยู่ที่โคราช แต่ในอนาคตอันใกล้เราจะอยู่ประจำที่นี่ได้ตลอด ขณะนี้ข้าพเจ้ายังพักอยู่ที่สถานที่ของกงสุลฝรั่งเศส ใช้เวลาไตร่ตรองคิดพิจารณาว่าเราจะแพร่ธรรมที่นี่ได้มากแค่ไหน ข้าพเจ้าซาบซึ้งในน้ำใจดีของท่านกงสุลนาย Mazaret ท่านให้ที่พักและอาหารการกินด้วยใจกว้างขวาง ข้าพเจ้าหวังว่าอีกแปดวันเราจะได้ไปพักอาศัยอยู่ในบ้านของเราเองในที่ดินแปลงนั้น...

คุณพ่อเปรูดองได้แวะโคราชสักพักหนึ่ง แล้วเดินทางต่อไปกรุงเทพฯ เพื่อเรียนภาษาจีน

ขอคุณพ่อโปรดเชื่อในความเคารพอันลึกซึ้งของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis.Apost."

Folio No.109 จดหมายของคุณพ่อโปรดอมถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง การเปิดศูนย์คาทอลิกที่โคราช

"โคราช วันที่ 9 มิถุนายน ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อที่เคารพรัก

วันนี้ข้าพเจ้าขอเขียนเพียงแค่สองสามคำ เพื่อแจ้งให้คุณพ่อทราบว่า ข้าพเจ้าจะเบิกเงินจำนวน 4,000 ฟรังซ์จากบัญชีของคุณพ่อ เพื่อสร้างวัดที่โคราช ที่จริงเราต้องการไม่ใช่แค่นี้เท่านั้น แต่มากกว่า 20,000 ฟรังซ์เสียอีก ที่โคราชอะไรต่างๆ ก็แพง...ข้าพเจ้ามีความไว้ใจในบรรดามิตรสหายของข้าพเจ้าที่ประเทศฝรั่งเศสที่จะช่วยเราได้บ้าง

ขอคุณพ่อรับทราบว่าเราได้รับการอนุญาตให้มีที่อยู่อาศัยในโคราชจากทางการแล้ว...แต่อนิจจัง! เราได้ใช้เงินไปแล้วมากกว่า 1,800 ฟรังซ์ และเราเป็นเจ้าของที่ดินขนาดเพียง 2 เส้นจัตุรัส(40 วา x 40 วา) แต่ดีอย่างหนึ่งที่ที่ดินแปลงนี้อยู่ในที่ที่เหมาะสมดี นอกจากนี้เรายังมีบ้านเล็กๆหลังหนึ่ง ขนาด 31 ตารางเมตร แต่บ้านหลังนี้มันร้อนแทบตาย!

ไม่นานข้าพเจ้าจะเขียนมาหาคุณพ่ออีก

กองส์. โปรดอม อุปสังฆราชมิสซังลาว"

Folio No.131 รายงานประจำปีของมิสซังลาว ปี ค.ศ.1904-1905/พ.ศ.2447-2448
โดยพระคุณเจ้ากืออาส (ตอนแรก)

"หนองแสง วันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

บรรดาคุณพ่อที่ปรึกษาที่เคารพ

...เราได้ขยายเนื้อนาแพร่ธรรมของมิสซัง โดยส่งมิชชันนารีสี่องค์ สององค์(โปรดอมและแอ๊กซ์กอฟอง) ถูกส่งไปตอนล่างทางตะวันตกของมิสซัง โดยมีหน้าที่เปิดศูนย์ใหม่ที่โคราช ส่วนอีกสององค์ให้ไปอยู่ตอนล่างทางตะวันออก เพื่อแพร่ธรรมกับพวกข่าที่อาศัยอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตรงข้ามกับเขตบาสัก(จำปาสัก)

...เมื่อนั่งเรือทวนแม่น้ำมูลจากอุบลฯ ได้หนึ่งวันก็เข้าสู่บ้านสีฐาน กลุ่มคริสตังนี้จำนวน 158 คนและมีผู้ที่กำลังเรียนคำสอน 46 คนขึ้นกับวัดอุบลฯ จากบ้านสีฐานไปถึงโคราชถ้าขี่ม้าก็ใช้เวลา 8 วันหรือถ้าใช้เกวียนก็ใช้เวลา 18-25 วัน ที่โคราชนั้นคุณพ่อแอ็กซ์กอฟองกับคุณพ่อเปรูดอง(พ่อปลัด)มีหน้าที่เปิดศูนย์คริสตังซึ่งในอนาคตจะได้กลับกลายเป็นศูนย์แพร่ธรรมในเมืองและในเขตใกล้เคียง

ในฤดูฝนเมื่อระดับน้ำในแม่น้ำมูลสูงขึ้น การแล่นเรือระหว่างโคราช-อุบลฯใช้เวลา 8 วัน แต่จากกรุงเทพฯ-โคราชใช้เพียงเวลา 13 ชั่วโมงเท่านั้น โดยทางรถไฟ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงมีแผนการที่จะสร้างสำนักงานมิสซังสำหรับพวกคุณพ่อที่อยู่ตอนล่างด้านตะวันตกของมิสซังลาว ที่นั่นพวกคุณพ่อจะได้ซื้อสิ่งของต่างๆ ที่ต้องการในราคาที่ถูกกว่า

การที่มิชชันนารีทั้งสองได้ไปเปิดศูนย์ใหม่ที่โคราชก็เพราะมีบุคคลที่ใจดีคนหนึ่งได้ถวายเงินจำนวน 6,000 ฟรังซ์ คนนั้นเราไม่รู้จักเขาเลย เมืองโคราชเป็นศูนย์กลางการคมนาคมที่สำคัญ ทุกสิ่งทุกอย่างแพงมาก...เพื่อจะให้การแพร่ธรรมที่นั่นได้ผล เราต้องการครูคำสอนชาวจีนจากกรุงเทพฯ คนหนึ่ง ค่าจ้างเขาคงจะไม่น้อยกว่า 20 บาทต่อเดือน

เมื่อคุณพ่อโปรดอม อุปสังฆราชกับคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองเข้าเมืองบาบิโลนน้อยนี้แล้วเขาก็ได้พบอุปสรรคมากมาย เริ่มในวันแรกเลยคือวัวถูกลักขโมย 6 ตัว...แล้วก็มีปัญหาในการซื้อที่ดิน ตอนแรกมีคนหนึ่งจะขายที่แปลงหนึ่งในราคา 300 บาท แต่ภายหลังอีก 15 วันเขากลับเรียกร้อง 1,000 บาท และที่สุดเขาไม่ยอมขายเลย

...คุณพ่อจึงไปปรึกษาเรื่องการซื้อที่ดินในเมืองโคราช ที่สำนักมิสซังกรุงเทพฯ ตามคำแนะนำของพระคุณเจ้าเวย์ คุณพ่อได้ยื่นคำร้องขออนุญาตต่อรัฐบาลสยาม ในที่สุดวันที่ 27 พฤษภาคม บรรดาข้าราชการได้ให้การอนุญาตพิเศษ หลังจากนั้นคุณพ่อรีบกลับมาโคราช เลือกที่ดินแปลงหนึ่งที่เห็นว่าเหมาะสม

ข้าพเจ้าต้องพูดถึงการต้อนรับอันดีมากของนาย Mazaret กงสุลฝรั่งเศส ที่ได้แสดงต่อมิชชันนารีทั้งสองท่านเองได้ช่วยคุณพ่ออย่างเต็มที่

ต่อมาคุณพ่อดาแบง(Dabin)(MEP) เจ้าอาวาสวัดอุบลฯได้พาคุณพ่อเปรูดองไปช่วยคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองที่โคราช แต่ว่าคุณพ่อเดินทางไปเรียนภาษาจีนที่กรุงเทพฯก่อน เพื่อจะได้กลับมาอยู่ประจำกับชาวจีนที่โคราชในภายหลัง

คุณพ่อทั้งสองได้ถวายมิสซาที่โคราชเป็นครั้งแรก วันที่ 14 มิถุนายน เขาได้ออกเดินทางจากหนองแสงวันที่ 5 กุมภาพันธ์โดยทางเรือล่องตามแม่น้ำโขงถึงบ้านสองคอน และจากบ้านสองคอนขี่ม้าไปพร้อมกองคาราวานเกวียน 3 เล่ม แวะที่อุบลฯ และเดินทางต่อ พวกเขามาถึงโคราช วันที่ 18 มีนาคม

พระคุณเจ้ากืออาส Vic. Apos. ของมิสซังลาว" (จบตอนแรก)

Folio No.110 จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง การเข้ามาอาศัยอยู่ในที่ดินของวัด ชาวบ้านบางคนมาติดต่อแต่ไม่ใช่ด้วยความสนใจในศาสนา

"โคราช วันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 ถึงคุณพ่อที่เคารพรัก

วันนี้อีกครั้งหนึ่งข้าพเจ้าเขียนจดหมายสั้นๆ บนหีบโดยยืนบ้างนั่งยองๆบ้าง พวกเราได้ฟันฝ่าอุปสรรคมากมาย เพื่อจะได้ตั้งถิ่นฐานที่โคราช ตอนนี้เราเริ่มการก่อร่างสร้างตัวอย่างมั่นคงในเมืองแล้ว ด้วยพระบรมราชานุญาตของพระมหากษัตริย์ เราได้ซื้อที่ดินเป็นของเรา นอกจากนี้เราได้สร้างบ้านเล็กๆ หลังหนึ่งเป็นบ้านชั่วคราว

คุณพ่อโปรดอมยังอยู่กับข้าพเจ้า ท่านกำลังหาซื้อไม้ต่างๆสำหรับสร้างบ้านใหม่หลังใหญ่และโรงเรือนอื่นๆ ที่จำเป็น... ไม้ต่างๆ เหล่านี้และค่าแรงแพงมาก... แต่ในที่สุด พระญาณสอดส่องพร้อมกับน้ำใจดีของอีกหลายคนที่มาสมทบก็ทำให้สำเร็จไปได้

ตั้งแต่เรามาอยู่ประจำที่นี่ชาวบ้านบางคนได้มาเยี่ยมเรา แต่เขามาเพราะหวังจะได้ผลประโยชน์ไม่ใช่เพราะสนใจศาสนา ข้าพเจ้ายังรอคอยคนแรกที่จะสนใจมาเรียนคำสอน ทุกวันนี้ข้าพเจ้าใช้เวลาถางป่าในที่ดินของเราให้สะอาด ข้าพเจ้าล้อมรั้วเพื่อป้องกันขโมย พวกนี้มีมือยาว คุณพ่อทราบแล้วว่าวันแรกที่เข้ามาถึงโคราช พวกโจรได้ขโมยวัว 6 ตัวภายในเวลา 15 นาทีเท่านั้น เพราะฉะนั้นเราต้องเฝ้าระวังอยู่เสมอ

ขอคุณพ่อที่เคารพรักโปรดกรุณารับความเคารพนับถืออย่างสูงของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis.Apos. Korat"

Folio No.112 จดหมายของคุณพ่อโปรดอมถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง สิ่งของที่โคราชแพงมาก คนที่สนใจศาสนามาติดต่อสองสามครอบครัว คุณพ่อเปรูดองเรียนภาษาจีนที่บางช้าง

"*กรุงเทพฯ วันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ.1905/พ.ศ.2448*

ถึงคุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

...ที่โคราชเราได้ใช้เงินมากแล้ว แต่ยังไม่เห็นอะไรเกิดขึ้นเลย ในระยะแรกเราเสียเวลามากในการหาซื้อที่ดิน เดี๋ยวนี้ก็ถึงเวลาลงมือก่อสร้างแล้ว แต่ฤดูฝนมาถึงแล้ว ที่โคราชหาอะไรไม่ได้จึงจำเป็นต้องนำสิ่งของทั้งหมดมาจากกรุงเทพฯ เช่น กระดาน จาก ตะปู ช่างไม้ด้วย ทำให้ราคาทุกอย่างสูงขึ้นเป็นสองเท่า...เราจำเป็นต้องใช้จ่ายไปเรื่อยๆ โดยไม่มีรายได้อะไรเลย

ที่โคราชจนถึงทุกวันนี้ คนที่มาหาเราด้วยความสนใจศาสนามีเพียงสองสามครอบครัวเท่านั้น ความจริงหัวหน้าครอบครัวเหล่านั้นเป็นคริสตังเก่าที่อพยพจากที่อื่นมาอยู่ในดินแดนทางนี้ เขาต้องการกลับมาหาพระ

คุณพ่อเปรูดองกำลังเรียนภาษาจีนที่บางช้าง

ส่วนข้าพเจ้าจะกลับไปมิสซังลาว(หนองแสง) ในปลายเดือนสิงหาคมนี้ได้รับคำสั่งจากพระคุณเจ้าก็ออาสให้พักที่สำนักมิสซังไซ่งอน รอมิชชันนารีใหม่ 2 องค์ที่จะมาทำงานในมิสซังลาว

ขอคุณพ่อภาวนาเพื่อเรา...ขอขอบพระคุณคุณพ่อมากๆ

กองส. โปรดอม"

Folio No.114 จดหมายฉบับสุดท้ายของคุณพ่อโปรดอมถึงคุณพ่อแบร์นาต์ (ตอนสุดท้าย)
เรื่อง การออกค้นหาพวกคริสตังเก่าทางตะวันตกของเมืองโคราช

"ไซ่งอน วันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

ข้าพเจ้ายอมรับว่าได้กระทำความผิดประการหนึ่ง คุณพ่อคงทราบว่าเมื่อประมาณ 25 ปีมาแล้ว ข้าพเจ้าได้โปรดศีลล้างบาปแก่คนจำนวน 40-50 คนทางตะวันตกของโคราช ไม่ห่างจากเมืองเท่าไรนัก เมื่อเราได้มาถึงโคราชครั้งแรกนี้วันที่ 18 มีนาคม หลังจากนั้นไม่กี่วันข้าพเจ้าได้ใช้คนหนึ่งที่รู้จักดินแดนนั้นมาก่อนไปหาข่าวเกี่ยวกับพวกคริสตังเหล่านั้น คนนั้นขึ้นรถไฟไปและอีก 2 วันก็กลับมา เขาเล่าให้ฟังว่าหมู่บ้านของพวกคริสตังนั้น(บ้านโคกขี้ตุ่น) ได้สูญหายไปตั้งแต่นานแล้ว เจ้าหน้าที่เคยเบียดเบียนพวกเขาเนื่องจากว่าเขาเป็นคริสตชน บางคนก็ถูกจับไปขายเป็นทาสด้วย คนอื่นๆ ก็กระจัดกระจายหายไป ไม่มีข่าวคราวถึงพวกเขาเลย ไม่รู้ว่ายังมีชีวิตอยู่หรือเปล่า ความผิดอยู่ที่ข้าพเจ้าที่เชื่อในคำอธิบายของคนใช้นั้นว่าเป็นความจริงทุกประการ

ข้าพเจ้าอยากออกไปค้นหาพวกเขาด้วยตนเองตั้งแต่แรกที่มาถึงโคราช แต่จะใช้คนที่มาจากหนองแสงพร้อมกับเราไปด้วยไม่ได้สักคน เพราะพวกเขาเจ็บป่วยกันทุกคน...ที่สุดวันหนึ่งข้าพเจ้าจึงตัดสินใจขึ้นรถไฟไปคนเดียว เมื่อมาถึงสถานีรถไฟที่คิดว่าอยู่ใกล้กับเขตที่คริสตังเก่าอาศัยอยู่ในสมัยโน้น ข้าพเจ้าจึงลงที่นั่น

ข้าพเจ้าถามข่าวจากคนหนึ่งที่พบใกล้สถานีรถไฟ...เขาบอกว่าหมู่บ้านนั้นเป็นบ้านร้างแล้ว ไม่มีใครอาศัยอยู่ประมาณ 20 ปีแล้ว ในที่สุดข้าพเจ้าได้ข่าวว่าคริสตังคนแรกของกลุ่มนั้นเพิ่งเสียชีวิตในเดือนธันวาคมที่แล้ว ภรรยากับลูกๆยังมีชีวิตอยู่ เขาอยู่ห่างจากที่นี่ไปทางตะวันตกประมาณ 5-6 ก.ม.

เมื่อได้ยินแล้วข้าพเจ้าก็ออกเดินทางไปทันที โดยจ้างชายคนหนึ่งเป็นผู้นำทาง อย่างที่ได้ยินก่อนนั้นพ่อบ้านได้เสียชีวิตแล้วจริงๆส่วนแม่บ้านตอนนี้ไปดูแลญาติพี่น้องคนหนึ่งซึ่งป่วยหนักในหมู่บ้านที่ห่างออกไปอีก 20 ก.ม. พวกลูกๆ ที่ได้รับศีลล้างบาปพร้อมกับพ่อแม่ก็ย้ายออกไปอยู่ที่อื่น แต่ข้าพเจ้าได้พบลูกสาวและลูกชายซึ่งเกิดปี ค.ศ.1882/พ.ศ.2425 ตรงกับเวลาที่ข้าพเจ้าได้พบกับครอบครัวนั้นครั้งสุดท้าย แต่ครั้งนี้ข้าพเจ้าเป็นคนแก่แปลกหน้าสำหรับเขา เขาอธิบายว่าเคยได้ยินพ่อแม่พูดถึงข้าพเจ้าบ่อยๆเขาอยากพบข้าพเจ้าก่อนตาย หนุ่มสาวสองคนนี้ยังบอกอีกว่ามีครอบครัวคริสตังครอบครัวหนึ่งอยู่ในที่ห่างไกลออกไปอีก 30 ก.ม. ข้าพเจ้าจึงสั่งพวกเขาไปบอกแม่ให้ไปหาข้าพเจ้าที่โคราช โดยข้าพเจ้าจะชดเชยค่ารถไฟให้เขา เสียดายไม่มีใครมาที่วัดโคราชเลย

ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจมากที่ไม่ได้ออกไปค้นหาพวกคริสตังเหล่านี้ตั้งแต่ต้นที่มาอยู่โครช...และเดี๋ยวนี้ก็ถึงเวลากำหนดที่ข้าพเจ้าต้องกลับไปหนองแสงแล้ว ข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่องกลุ่มคริสตังนี้ให้คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองรับรู้แค่นี้

ขอพระเป็นเจ้าและแม่พระอวยพระพรคุณพ่อ ทั้งพวกคุณพ่ออาจารย์และบรรดาเณรที่ศูนย์กลางที่ปารีส ขอคุณพ่อโปรดภาวนาให้ข้าพเจ้าผู้อาวุโสของมิสซังลาวด้วย

ข้าพเจ้าอยู่กับคุณพ่อเสมอ

กองส. โปรดอม อุปสังฆราช Apostolique มิสซังลาว"

Folio No.116(1) จดหมายของคุณพ่อแบรเทอัส(MEP) (เหรัญญิกสำนักมิสซังหนองแสง)**ถึงคุณพ่อแบร์นาต์**
เรื่อง การเปิดศูนย์ใหม่ที่โคราช การร่างนโยบายเรื่องที่ดินของมิสซังคาทอลิกทั่วไปโดยรัฐบาล

"หนองแสง วันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

ถึงคุณพ่อที่เคารพอย่างสูง

...คุณพ่อคงได้รับข่าวจากโคราชโดยตรงหลายๆครั้งแล้ว ครั้งนี้ข้าพเจ้าเขียนมาเพิ่มเติมบางเรื่อง ในระยะเริ่มแรกคุณพ่อทั้งสองได้รับความยากลำบากมากมาย ทั้งฝ่ายกายและใจ แต่ในที่สุดความสำเร็จเนื่องมาจากการอนุญาตพิเศษของพระเจ้าแผ่นดินในการซื้อที่ดินในนามของมิชชันนารีเองก็ได้นำความบรรเทาใจแก่คุณพ่อเป็นอย่างมาก

คุณพ่อโปรดอมออกจากโคราชแล้ว กำลังเดินทางกลับมาที่นี่โดยจะแวะที่ไซง่อนและที่บาสัก ที่ไซง่อนคุณพ่อจะรอมิชชันนารีใหม่สององค์และพาเขามาที่หนองแสง

เมื่อสัปดาห์ที่แล้วได้รับจดหมายจากโคราชฉบับหนึ่งที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องที่ดินของมิสซังคาทอลิก ซึ่งยังเป็นปัญหาอยู่ คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองเขียนอธิบายว่าเจ้าหน้าที่รัฐบาลได้ร่างระเบียบกฎเกณฑ์ซึ่งประกอบด้วยเรื่องสำคัญ 3 ประการ: 1.) การประกาศว่ามิสซังโรมันคาทอลิกเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมดที่มีอยู่ในขณะนี้ 2.) การรับรอง

คำสัญญาของปี ค.ศ.1856/พ.ศ.2399 ที่อนุญาตให้มิชชันนารีมีเสรีภาพในการสอนคริสตศาสนาทั่วราชอาณาจักร และอนุญาตให้เปิดศูนย์ได้ทุกแห่งโดยไม่ต้องขออนุญาตก่อน 3.)การสั่งให้ขออนุญาตเจ้าหน้าที่ก่อนจะซื้อที่ดินทำประโยชน์ วัดคาทอลิกแต่ละแห่งถ้าได้รับอนุญาตแล้วจะซื้อที่ดินทำประโยชน์อย่างมากที่สุดถึง 5,000 ไร่

นี่คือข้อสำคัญของสัญญานี้ ซึ่งรัฐบาลกำลังพิจารณาอยู่ ในการร่างสัญญานี้เจ้าหน้าที่สถานทูตฝรั่งเศสที่กรุงเทพฯ จะไม่เกี่ยวข้องอะไรเลย มีเฉพาะรัฐบาลสยามกับพระสังฆราชมิสซังกรุงเทพฯ เท่านั้น ทั้งสองฝ่ายจะพิจารณาและตกลงร่วมกัน

(ป.ล. ที่สุดสัญญานี้ไม่สำเร็จ มีข่าวว่าพระเจ้าแผ่นดินเองทรงเห็นชอบ แต่บรรดารัฐมนตรีคัดค้าน)

ในจดหมายของคุณพ่อยังมีอีกเรื่องหนึ่งคือ รัฐบาลสยามมีนโยบายจะเกณฑ์ประชาชนชายมาสร้างกองทัพประมาณ 3 แสนคนคงจะเป็นตามแบบอย่างของกองทัพญี่ปุ่น...ทั้งหมดนี้คือข่าวต่างๆ โดยย่อที่คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองได้เขียนส่งมา

...ข้าพเจ้าเริ่มรวบรวมบทความมากมายที่คุณพ่อโปรดอมได้บันทึกไว้เกี่ยวกับมิสซังลาว แต่ขณะนี้ต้องหยุดงานนี้แล้ว เพราะข้าพเจ้าอยู่คนเดียวและมีงานมากมายที่เหลือบ่า จำเป็นต้องรอคุณพ่อโปรดอมกลับมา

...ขอคุณพ่อภาวนาสำหรับข้าพเจ้าด้วยและโปรดเชื่อว่าข้าพเจ้าเป็นหนึ่งเดียวกับคุณพ่อด้วยใจและด้วยคำภาวนาในองค์พระคริสตเจ้าและพระนางมารีอา

แบรเทอัส Mis. Apos."

Folio No.116(2) จดหมายฉบับแรกของคุณพ่อเปรูดอง(MEP) **ถึงคุณพ่อแบร์นาต์**
เรื่อง ข่าวคราวจากวัดโคราช

"โคราช วันที่ 13 กันยายน ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

...จนถึงเวลานี้ การดำเนินชีวิตที่วัดโคราชไม่ค่อยราบรื่นเท่าไร ความยากลำบากมากระทบเราทุกๆ วัน ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าศูนย์ใหม่ที่น่าสงสารนี้จะสามารถเจริญเติบโตขึ้นในเร็วๆนี้ได้หรือเปล่า งบประมาณของเราก็จำกัด ข้าวของที่นี่แพงกว่าที่กรุงเทพฯ อีก มีทาสมากมายมาหาพวกเราเพราะเขามีหนี้สินท่วมหัว พวกมิชชันนารีที่กรุงเทพฯ คิดว่าที่นี่เราจะไม่สามารถทำอะไรได้มากกับพวกทาสนี้ เราน่าจะหันไปติดต่อกับพวกชาวจีนมากกว่า แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าเราทั้งสองจะติดต่อพวกเขาได้เมื่อไรและอย่างไร

ก่อนที่จะเข้ามาที่นี่ข้าพเจ้าเรียนภาษาจีนอยู่ที่บางช้าง 3 เดือน ตอนนี้งานของข้าพเจ้าที่นี่มีแต่เรียนภาษาไทยต่อ และสอนคำสอนคนต่างศาสนาคนหนึ่งที่สนใจ พวกมิชชันนารีที่กรุงเทพฯ คิดว่าที่โคราชเราไม่ได้เลือกวิธีที่จะนำสู่ความสำเร็จ แต่ในปัญหาเหล่านี้ข้าพเจ้าผู้มาใหม่ยังคิดอะไรไม่ออก

ขอคุณพ่อกรุณาคิดถึงเรา คนงานที่ลำบากของศูนย์โคราช ขอคุณพ่อที่เคารพให้แน่ใจในความเชื่อฟังของข้าพเจ้าในองค์พระคริสตเจ้า

เลออง เปรูดอง"

Folio No.117 จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์

เรื่อง ในตอนแรกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองขัดขวางไม่ให้เราเปิดวัดในเมืองโคราช หนังสืออนุญาตพิเศษของในหลวงในการซื้อที่ดิน คนต่างศาสนากลุ่มแรกกำลังเรียนคำสอน คริสตังเก่าจากสยามมาอยู่บริเวณสูงเนิน คุณพ่อเปรูดองประจำอยู่ที่วัดโคราชแล้ว

"โคราช วันที่ 22 กันยายน ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

พวกเราได้เปิดศูนย์ที่พอใช้ได้ในเมืองโคราชแล้ว การริเริ่มได้ประสบความยากลำบากมากมาย เริ่มแรกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองต่อต้านสุดอำนาจของเขา เพื่อไม่ให้เราเข้ามาอยู่ประจำในเมือง เขาบอกว่าไม่ยอมให้มีบาทหลวงในมณฑลนี้ คงเป็นเพราะกลัวว่าประชาชนจะมาหาเรา เจ้าหน้าที่เหล่านี้ยังขู่ประชาชนที่คิดจะขายที่ดินให้เรา เขากล่าวว่า"ดูสิ ให้กลับไปคิดดูว่าผู้ที่ขายที่ดินให้แก่ฝรั่ง ซึ่งที่ดินนั้นได้กลับเป็นสถานกงสุลฝรั่งเศส ตอนนี้เขาอยู่ที่ไหน?" ใครจะขายที่ดินให้บาทหลวงก็จะได้รับชะตากรรมอย่างเดียวกัน มีข่าวว่าคนที่ได้ขายที่ดินให้กงสุลฝรั่งเศสก็สูญหายไปแล้วจริงๆมีคนจัดการเขาแล้ว

แม้มีคำขู่และข่าวลือแพร่ไปทั่ว พวกเราได้ตัดสินใจใช้คนที่สาม(คนจีนกรุงเทพฯ) เขาสามารถซื้อที่ดินให้เราได้ ***พระคุณเจ้าเวย์ได้นำเรื่องที่ดินของเราที่โคราชไปเสนอต่อรัฐบาลสยาม และขออนุญาตเปิดศูนย์มิสซังคาทอลิกอีกด้วย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.6)ได้ทรงพระกรุณาประทานพระราชานุญาตพิเศษให้เราซื้อที่ดินสร้างบ้าน สร้างวัดและโรงเรียนอีกด้วย*** *เมื่อเราได้รับหนังสืออนุญาตนี้แล้ว เราก็ได้ไปยื่นให้เจ้าหน้าที่โคราชดู พวกเขาก็ทำใจปฏิบัติตาม ตั้งแต่นั้นมาความสัมพันธ์ระหว่างเรากับข้าราชการที่นี่ก็ดีขึ้นมาก แต่อย่างไรก็ตามยังมีการขู่รบกวนประชาชนที่คิดจะเข้าศาสนาคริสต์*

เดี๋ยวนี้หลายคนมาติดต่อเราแล้ว ข้าพเจ้ารับสองครอบครัวมาเรียนคำสอน ที่จริงข้าพเจ้าจะรับคนเข้ามาได้มากกว่านี้ ถ้าหากมีเงินซื้อที่ดินให้เขา คุณพ่อก็ทราบดีแล้วว่าเงิน 6,000 ฟรังซ์นั้นที่มีผู้ใจบุญถวายสำหรับเปิดศูนย์ที่โคราช เงินนั้นส่วนใหญ่ก็นำไปใช้จ่ายแล้ว ขณะนี้เรามีที่ดินแปลงเดียวและบ้านหลังเดียว เรายังต้องซื้อที่ดินอีกหลายแปลง และต้องการสร้างบ้านหลังใหญ่(เป็นบ้านพักและวัดในหลังเดียวกัน) แต่ว่ากับเงินจำนวนน้อยที่เหลืออยู่นี้จะเป็นไปได้อย่างไร

นอกจากกลุ่มเล็กๆ ที่เริ่มเรียนคำสอนที่โคราชก็มีคริสตังบางคนอพยพมาจากสยาม มาพักอยู่ที่สูงเนินซึ่งอยู่ห่างจากโคราชไม่มาก ยังมีพวกคริสตังเก่าของคุณพ่อโปรดอมที่เหลือน้อยซึ่งกระจัดกระจาย เราจะพยายามนำเขามารวมไว้ คริสตังที่น่าสงสารเหล่านี้ถูกละทิ้งมา 25 ปีแล้ว เขาอายุมาก ลืมคำสอนหมดแล้ว ข้าพเจ้าจะดูแลพวกเขาเท่าที่จะสามารถทำได้...ข้าพเจ้ายังต้องหาโอกาสติดต่อกับชาวจีนในโคราชด้วย หน้าที่การงานของข้าพเจ้ากว้างใหญ่เหลือเกิน

คุณพ่อเปรูดองกลับมาจากบางช้างแล้ว มีหน้าที่สอนคำสอนให้หนุ่มต่างศาสนาคนหนึ่ง ถ้าเขากลับใจเขาจะได้เป็นครูคำสอนสำหรับคนสยามต่อๆไป พวกเราเองจำเป็นต้องสร้างบุคลากรของเราให้ได้

ขอคุณพ่อโปรดรับความเคารพนับถืออย่างสูงของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

Folio No.119 จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์

เรื่อง คนทุกข์ยากมากมายมาหาเรา

"โคราช วันที่ 6 ตุลาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อที่เคารพรัก

ตั้งแต่หลายอาทิตย์มาแล้วมีคนทุกข์ยากจำนวนมากพากันมาหาข้าพเจ้าทุกๆวัน เขามาขอความช่วยเหลือให้ได้เป็นอิสระจากการเป็นทาส เพราะหนี้สินที่เขามีอยู่ตั้งแต่หลายปีมาแล้ว ข้าพเจ้าไม่สามารถช่วยเขาได้หมดทุกคน เงินก้อนนั้นที่ได้รับมาเพื่อเปิดศูนย์ใกล้จะหมดอยู่แล้ว เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงส่งบทความมาให้คุณพ่อร้องขอความช่วยเหลือจากสมาชิกผู้ใจบุญขององค์กรการเผยแพร่ความเชื่อ เพื่อจะได้ช่วยทาสเหล่านี้เป็นอิสระ

ในบทความนี้ข้าพเจ้าไม่ได้ใช้คำว่า"ทาส" เพราะการเป็นทาสได้ถูกเลิกใช้ด้วยกฎหมายใหม่ประการหนึ่งของรัฐธรรมนูญสยามในปีนี้เอง แม้ว่ากฎหมายนี้สั่งให้เลิกใช้ระบบทาสแล้ว แต่ความเป็นจริงคนไทยยังปฏิบัติอยู่ด้วยความหวงแหน โดยเปลี่ยนคำว่า"ทาส" เป็น"ลูกจ้าง" ตลอดชีวิต

ถ้ามีผู้ใจบุญส่งเงินทานมาช่วยได้ ข้าพเจ้าคงจะสร้างกลุ่มคริสตชนกลุ่มใหญ่ที่โคราชได้ แต่ถ้าคุณพ่อเห็นว่าจะเอาบทความนี้พิมพ์ลงในหนังสือของกลุ่มผู้ใจบุญเหล่านั้นที่ประเทศฝรั่งเศสไม่ได้ คุณพ่อก็ทำลายทิ้งเสีย

ขอคุณพ่อกรุณารับความเคารพนับถืออย่างสูงของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

Folio No.120 จดหมายของคุณพ่อเปรูดองถึงคุณพ่อแบร์นาต์

เรื่อง การสร้างบ้านที่โคราช งานของคุณพ่อเอง

"โคราช วันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อแบร์นาต์ที่เคารพรัก

...ที่นี่กิจการของเราดำเนินไปอย่างล่าช้า คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองกำลังสร้างบ้านพักหลังใหม่...เมื่อสร้างเสร็จแล้วคุณพ่อจะหาครูสอนภาษาจีนมาสอนเราทั้งสอง เพื่อจะได้เริ่มติดต่อชาวโคราชที่เป็นคนจีน

คุณพ่อคงจะเข้าใจง่ายว่าข้าพเจ้าอยู่ที่นี่อย่างไร้ประโยชน์ มาอยู่ประเทศสยามเพียงแค่ 12 เดือนเท่านั้น ด้วยเหตุที่ข้าพเจ้ามีประสบการณ์และความรู้ ไม่มาก จึงทำให้ภาระทั้งหมดตกอยู่กับคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองคนเดียว ข้าพเจ้าใช้เวลาเรียนภาษาอย่างเดียว ทั้งภาษาไทยและภาษาจีน...จนถึงทุกวันนี้ผลสำเร็จก็มีน้อยมากหวังว่าคงจะเห็นผลในวันข้างหน้า

คุณพ่อที่รัก ข้าพเจ้าเป็นของคุณพ่อในองค์พระคริสตเจ้า

เลออง เปรูดอง Mis. Apos."

Folio No.121 จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์

เรื่อง ที่ศูนย์โคราชศาสนาคริสต์เจริญขึ้นอย่างช้าๆ ที่ดินของวัดไม่พอ

"โคราช วันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ที่นี่ศาสนาของเราเจริญขึ้นอย่างล่าช้า ขณะนี้ครอบครัวที่ได้สัญญาเกือบแน่นอนว่าจะเรียนคำสอนมีเพียงแค่ 6 ครอบครัวเท่านั้น หากว่าข้าพเจ้ามีความสามารถช่วยทุกคนที่มาติดต่อคงจะได้ประมาณ 60 ครอบครัว ในช่วงเวลาที่ผ่านมานี้มีคนมากมายมาติดต่อ ถ้าสามารถต้อนรับพวกเขาได้ ศูนย์ใหม่คงจะเติบโตขึ้นมากแล้ว แต่ว่าเรื่องงบประมาณที่มีน้อยจึงทำให้ความปรารถนานี้ไม่สำเร็จ พระเป็นเจ้าคงจะประทานโอกาสในวันข้างหน้า

ตามคำสั่งของพระคุณเจ้ากืออาส เราต้องติดต่อคนจีนด้วย แต่จนถึงทุกวันนี้เรายังไม่ได้ทำอะไรเลย เพราะยังไม่มีครูคำสอนชาวจีน และไม่มีบ้านพักให้เขาอาศัยอยู่ได้

อีกเรื่องหนึ่งที่มารบกวนคือ ที่ดินที่เรามีอยู่ที่โคราชนั้นถูกล้อมด้วยวัดพุทธ(วัดสมอราย)ด้านหนึ่ง ด้วยทางรถไฟอีกด้านหนึ่ง และด้านที่สามมีเจ้าของอยู่ เพราะเหตุนี้ไม่มีทางขยายที่อยู่ของเราให้กว้างออกไปได้... จำเป็นต้องรอโอกาสในอนาคต

คุณพ่อที่เคารพรัก ขอคุณพ่อเชื่อในความนับถืออย่างสูงของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

Folio No.128 จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง ที่ดินของวัดเล็กเกินไป กำลังสร้างบ้านใหญ่ที่ถาวร

"โคราช วันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

...ฝูงแกะน้อยๆของเรากำลังเติบโตขึ้นทีละเล็กทีละน้อย ในไม่ช้าที่ดินของวัดจะคับแคบไปสำหรับรองรับ 7 ครอบครัวเหล่านั้น นอกจากนี้เราจะแบ่งที่ดินแปลงเล็กๆให้ครอบครัวละแปลงเพื่อการเพราะปลูก เดี๋ยวนี้ที่ดินก็เต็มหมดแล้ว...ข้าพเจ้ากำลังมองหาที่ดินผืนใหม่อีกแปลงหนึ่งที่อยู่ห่างจากที่นี่เพียง 10 นาที แต่ต้องรอให้การเจรจาของพระคุณเจ้าเวย์กับรัฐบาลที่กรุงเทพฯ สำเร็จเรียบร้อยเสียก่อน

ตอนนี้ข้าพเจ้ากำลังสร้างบ้านใหม่ที่ถาวร เป็นบ้านสองชั้นที่มี 10 ห้อง ชั้นบนจะเป็นวัด บ้านหลังใหม่นี้ไม่น้อยหน้าบ้านใหญ่ๆ ที่อยู่ในเมืองโคราช แต่ไม่ต้องพูดถึงความละเอียดของฝีมือช่างก็แล้วกัน

...ตั้งแต่เราออกจากหนองแสง และตลอดเวลาช่วงเริ่มแรกที่มาอยู่โคราช ข้าพเจ้าไม่ได้ถวายมิสซาเป็นเวลา 77 วัน

คุณพ่อที่เคารพรัก ขอคุณพ่อยินดีโปรดรับความเคารพนับถืออย่างสูงของข้าพเจ้า

ขอสวัสดีปีใหม่ด้วยครับ

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

Folio No.131 รายงานประจำปีของมิสซังลาว ปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 โดยพระคุณเจ้ากืออาส(ตอนสุดท้ายบางส่วน)
เรื่อง กิจการการงานของพวกคุณพ่อที่โคราช

"หนองแสง วันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

ในจดหมายของวันที่ 11 สิงหาคม เขียนที่โคราช คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองรายงานว่าได้เริ่มสอนคำสอนแล้ว "ข้าพเจ้ากำลังสอนคำสอนเบื้องต้นแก่ผู้ที่สนใจเพียง 3 คนเท่านั้น การริเริ่มของเราที่นี่มีสภาพที่ต่ำต้อยเหลือเกิน แต่ข้าพเจ้าไว้วางใจว่าคงจะมีคนมาร่วมเพิ่มเติมต่อๆไป มีคนต่างศาสนาบางคนมาขอยารักษาและขอทำแผล ข้าพเจ้าถือโอกาสนี้พูดคุยกับเขาด้วยมิตรไมตรี ทั้งภาวนาในใจขอพระเป็นเจ้าโปรดให้การพบกันครั้งแรกนี้เกิดผลบ้างในตัวเขา หนุ่มคนหนึ่งได้ขอเข้าศาสนาและอยากเป็นคนใช้ประจำที่นี่ด้วย มีคริสตังเก่าของวัดอยุธยาคนหนึ่งซึ่งอยู่ที่โคกกรวดใกล้เมืองโคราช ได้มาหาเรา ขอกลับใจ เขายังอธิบายว่าเขาเองได้โปรดศีลล้างบาปแก่เด็กต่างศาสนาที่ใกล้จะตายและเสียชีวิตในวันเดียวกัน ขอขอบคุณพระเป็นเจ้าสำหรับการล้างบาปครั้งแรกนี้"

คุณพ่อโปรดอมได้ไปค้นหาพวกคริสตังเก่าของเขาที่กลับใจเมื่อ 25 ปีก่อน เมื่อท่านเป็นมิชชันนารีหนุ่มของมิสซังสยาม คุณพ่อยินดีมากที่ได้พบสองสามคน แม้ว่าเขาลืมคำสอนหมดแล้ว เมื่อคุณพ่อโปรดอมอุปสังฆราชได้ช่วยคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองเปิดศูนย์โคราชพอที่จะใช้การได้ คุณพ่อก็ต้องออกเดินทางกลับไปหนองแสงโดยแวะที่เมืองไซ่ง่อน เพื่อรอรับมิชชันนารีใหม่สององค์ที่จะมาช่วยมิสซังลาว...

พระคุณเจ้ากืออาส Vic. Apos. มิสซังลาว" (จบรายงาน)

2.) ปี ค.ศ.1906/พ.ศ.2449 :

Folios No.134 ,137, 153, 155(1), 155(2)

Folio No.134 จดหมายของคุณพ่อกวัสนอง(Couasnon)(MEP)**ถึงคุณพ่อแบร์นาต์**
เรื่อง ความคิดเห็นส่วนตัวของคุณพ่อกวัสนองถึงการเปิดศูนย์ใหม่ที่โคราชโดยมิสซังลาว

"วัดบาสัก วันที่ 25 มกราคม ค.ศ.1906/พ.ศ.2449

คุณพ่อแบร์นาต์ที่เคารพรักอย่างสูง

...เรื่องการเปิดศูนย์ใหม่ที่โคราชนั้น โชคดีถ้าหากว่าสำเร็จ แต่ข้าพเจ้ากลัวว่าคงจะเป็นตรงกันข้ามในอนาคต คุณพ่อทั้งสองที่โน้นก็น่าสงสาร เพราะเขาอยู่ห่างไกลมากจากพวกเราที่นี่ แต่ว่าเขาอยู่ใกล้ๆ กับมิสซังกรุงเทพฯ โดยทางรถไฟ นอกจากนี้จำนวนเงิน 6,000 ฟรังซ์นั้นที่เป็นทุนเดิมก็หมดเกลี้ยงมานานแล้ว วัดโคราชจะเป็นศูนย์ที่ยากลำบากเพราะว่าเปลืองทั้งบุคลากรและงบประมาณ นอกจากนี้ยังเรียกร้องความเสียสละอย่างสูงตลอดไปอีกด้วย ในการเข้าเงียบประจำปีที่ผ่านมาที่สำนักหนองแสง ข้าพเจ้าได้แสดงความเสียดายที่มิสซังได้เปิดศูนย์ใหม่ที่โน้น พวกคุณพ่ออาวุโสก็ไม่เห็นด้วยในใจ ส่วนคุณพ่อที่คัดค้านก็ไม่มีโอกาสพูด

ข้าพเจ้าเห็นว่าในเร็วๆนี้ต้องพยายามยกเขตโคราชให้มิสซังสยามเป็นผู้รับผิดชอบ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นเพียงแต่ความคิดเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้า สุดท้าย "สุดแล้วแต่ผู้ใหญ่" ไม่ใช่หรือ

ด้วยความเคารพรักในองค์พระคริสตเจ้า

พ่อกวัสนอง Mis. Apos."

Folio No. 137 จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์

เรื่อง รูปนักบุญที่ได้รับจากกรุงปารีส การสอนคำสอนผู้ใหญ่บางคน "ครอบครัวศักดิ์สิทธิ์" องค์อุปถัมภ์วัดโคราช

"โคราช วันที่ 6 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1906/พ.ศ.2449

คุณพ่อที่เคารพอย่างสูง

ข้าพเจ้าเพิ่งได้รับรูป (เป็นปูน) แม่พระและนักบุญยอแซฟที่คุณพ่อกรุณาส่งมาให้ ขอขอบคุณคุณพ่อมากๆ ขอคุณพ่อช่วยส่งการรู้คุณและการขอบคุณแก่สตรีผู้ใจบุญนั้นที่มีน้ำใจเสียสละช่วยเหลือวัดน้อยๆ และยากจนของเรา

ศูนย์ใหม่โคราชกำลังตั้งตัวได้ ต่อไปนี้ "ครอบครัวศักดิ์สิทธิ์องค์อุปถัมภ์" จะช่วยศูนย์นี้ให้เติบโตอย่างมีชัย แต่ว่าข้าพเจ้ายังเสียดายอยู่ประการหนึ่งที่รูปแม่พระนี้ไม่สวยงามเท่าไหร! รูปนี้ดูเหมือนว่าเป็นรูปโบราณสมัยศตวรรษที่ 13 ที่ได้รับการตกแต่งด้วยปูนขาวอย่างผิวเผิน! ยังมีใยแมงมุมภายในรูปที่เขาลืมเช็ดออก!... หวังว่าคุณพ่อยังจะมีน้ำใจดีช่วยหารูปแม่พระที่สวยกว่านี้มาให้ เพื่อว่าการฉลองครอบครัวศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นองค์อุปถัมภ์ของวัดโคราชก็จะสง่าขึ้น

ตอนนี้ข้าพเจ้ากำลังจัดการหาครูคำสอนที่รู้ภาษาจีนคนหนึ่ง ให้มาอยู่ประจำที่นี่ เพื่อจะได้สอนคำสอนให้คนจีนบางคนที่ได้เข้ามาติดต่อกับข้าพเจ้าแล้ว หวังว่าเมื่อเขาเหล่านั้นศึกษาคำสอน กลับใจและรับศีลล้างบาปแล้ว จะได้นำเพื่อนชาวจีนเข้ามานับถือศาสนาของพระองค์ในอนาคต

แม้ว่าข้าพเจ้าได้สอนคำสอนทุกวันตลอดเวลา 6 เดือนแล้วก็ยังไม่ได้ล้างบาปใครแม้แต่คนเดียว ข้าพเจ้าไม่ต้องการรีบร้อน ถ้าพวกคนที่เรียนคำสอนในขณะนี้มั่นใจในความเชื่อ บางทีเขาจะได้รับศีลล้างบาปในวันเสาร์ศักดิ์สิทธิ์ปีนี้

บางคนที่ได้เริ่มเรียนคำสอนก็ถอนตัวออกไปแล้ว! ใจหนึ่งข้าพเจ้าเสียดาย แต่อีกใจหนึ่งดีใจที่เห็นอีกหลายคนหมั่นศึกษาคำสอนต่อๆ ไป

ขอคุณพ่อกรุณาเชื่อในความเคารพนับถือสุดจิตใจของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

Folio No.153 จดหมายของคุณพ่อเปรูดองถึงคุณพ่อแบร์นาต์

เรื่อง การก่อสร้างที่โคราช การล้างบาปครั้งแรก

"โคราช วันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ.1906/พ.ศ.2449

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

..."บ้านพักอาศัย-วัด" ที่คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองกำลังก่อสร้าง ตอนนี้เกือบเสร็จเรียบร้อยแล้ว อาคารนี้สวยงามจริงแม้มุงหลังคาด้วยจาก เราทั้งสองพักอยู่ในบ้านใหม่นี้ตั้งแต่สามเดือนมาแล้ว

วันเสาร์ศักดิ์สิทธิ์ที่ผ่านมา คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองได้ล้างบาปคนสยามสิบกว่าคน และวันมะรืนนี้ข้าพเจ้าก็จะล้างบาปคนจีนคนหนึ่ง นี่เป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าโปรดศีลล้างบาปนับตั้งแต่ข้าพเจ้าเข้ามาอยู่ประเทศสยามได้ 2 ปี เมื่อไรหนอจะมีคนที่สอง?

ประมาณ 15 วันมาแล้ว พวกขโมยมา "เยี่ยม" เราอีกครั้ง พวกเขาเข้ามาในเวลาที่เรากับคริสตังกำลังสวดค่ำในวัด คนเฝ้ายามร้องตะโกนขึ้นทันที พวกนั้นวิ่งหนี ขโมยได้แต่ล้อเกวียนวงหนึ่งเท่านั้น เราได้พบล้อนี้ทิ้งไว้ในป่าห่างจากวัดประมาณ 200 เมตร

เกี่ยวกับคนกลับใจไม่มีความก้าวหน้าที่แน่นอน คนไทยกลับใจยาก คุณพ่อเองก็ทราบดีมานานแล้ว คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองทำงานเต็มที่ทั้งด้านก่อสร้างและทั้งด้านอภิบาล คุณพ่อดำเนินงานอย่างฉลาดแต่ล่าช้า เพราะทำงานอยู่คนเดียว ยังไม่มีใครช่วยคุณพ่อได้ ส่วนข้าพเจ้าเองก็มีแต่ใช้เวลาในการเรียนภาษาจีนอย่างเดียว และเมื่อรู้ภาษานี้อย่างพอใช้ได้แล้ว จะต้องเรียนภาษาไทยต่อ วันเวลาทั้งหมดของข้าพเจ้าอยู่กับการเรียนภาษาไปอีกนาน

คุณพ่อที่เคารพรัก ขอคุณพ่อโปรดเชื่อว่าข้าพเจ้าเป็นคนของคุณพ่อในองค์พระคริสตเจ้า

เลออง เปรูดอง"

Folio No.155(1) จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์

เรื่อง การเติบโตของกลุ่มคริสตังโคราช คดีความถูกลักขโมยนำขึ้นศาล "บ้านพัก-วัด"สร้างเสร็จแล้ว คนล้างบาปกลุ่มแรก

"โคราช วันที่ 7 มิถุนายน ค.ศ.1906/พ.ศ.2449

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ข้าพเจ้าไม่ได้เขียนมาหาคุณพ่อนานหลายเดือนแล้ว ขณะนี้เรามีคริสตังทั้งไทยและจีนประมาณ 30 คน ถือว่าเป็นจำนวนน้อย แต่เพิ่งเริ่มต้น

ตลอดเวลาหลายเดือนข้าพเจ้าประสบความยุ่งยากอย่างมากเกี่ยวกับคดีถูกลักขโมยหลายๆ ครั้ง จำเป็นต้องนำขึ้นโรงพักตำรวจ แม้ว่าข้าพเจ้าไม่เคยมีเรื่องแบบนี้มาก่อนเลยที่เชียงยืน และไม่ชอบผิดใจกับใคร ข้าพเจ้าไม่เคยแพ้คดีสักเรื่อง เพราะข้าพเจ้าฟ้องใครก็ต่อเมื่อมีข้อมูลหลักฐานที่ชัดเจนแน่นอน

ขอเล่าเรื่องหนึ่งให้คุณพ่อฟัง ครั้งหนึ่งม้าของวัด 2 ตัว ถูกขโมยไป ค้นหามันทุกแห่งหนแต่ก็ไม่พบ วันหนึ่งข้าพเจ้าเห็นพระภิกษุรูปหนึ่งกำลังขี่ม้าของเราตัวหนึ่งอยู่ในตัวเมือง ข้าพเจ้าวิ่งไปจับม้าและพาพระภิกษุไปโรงพักทันที การสอบสวนทำให้พระภิกษุเสียหน้าอย่างมาก แต่ตำรวจยกเว้นพระภิกษุรูปนั้นไม่ให้ติดคุก ยังมีคดีอีกหลายเรื่องที่เราเป็นผู้ชนะ ส่วนคนลักขโมยก็ได้รับโทษอย่างสมควร ก่อนที่จะเข้ามาอยู่ที่โคราชข้าพเจ้าก็ตั้งใจว่าจะไม่ยอมมีเรื่องกับใคร แต่ในที่สุดก็จำเป็น

บ้านพักถาวรสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้ากับคุณพ่อเปรูดองได้ขนย้ายสัมภาระทั้งหมดมาไว้ในบ้านนี้แล้ว ส่วนบ้านหลังเก่าครูคำสอนกับครอบครัวก็มาพักอาศัยอยู่แล้ว

ในวัดใหม่ ได้มีพิธีล้างบาปผู้ใหญ่ 2 ครั้งแล้ว เป็นคนไทย 11 คน และคนจีน 1 คน เร็วๆนี้คงจะมีบางคนรับศีลล้างบาปอีก ที่นี่พระราชัยของพระเป็นเจ้าขยายตัวอย่างล่าช้ามาก

ขอคุณพ่อโปรดเชื่อในความเคารพนับถืออย่างสูงของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

Folio No.155(2) จากรายงานประจำปี ค.ศ. 1906/พ.ศ.2449 ของมิสซังลาวโดยพระคุณเจ้ากืออาส

"...ที่โคราช ในช่วงเวลาเกือบ 2 ปี คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองกับคุณพ่อเปรูดองได้ล้างบาปผู้ใหญ่ 17 คน คุณพ่อทั้งสองเริ่มสร้างกลุ่มคริสตชนทั้งชาวไทยและชาวจีนเกิดขึ้นได้"

3.) ปี ค.ศ.1907/พ.ศ.2450 :

Folio No.171, 181, 183, 195

Folio No.171 จดหมายของคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง กลุ่มคริสตังเติบโตขึ้น การอบรมครูคำสอน โครงการสร้างบ้านเพื่อเรียนคำสอนสำหรับคนจีนในเมือง เกิดโรคกาฬโรคในเมือง การไปเข้าเงียบที่หนองแสง พระคุณเจ้ากืออาสป่วยหนัก

"โคราช วันที่ 19 มกราคม ค.ศ.1907/พ.ศ.2450

คุณพ่อที่เคารพอย่างสูง

ศูนย์ใหม่โคราชกำลังเจริญก้าวหน้า การสร้างอาคาร "บ้าน-วัด" เสร็จเรียบร้อยแล้ว ต่อไปนี้เราต้องทุ่มเทตัวในการอภิบาลอย่างเดียว ข้าพเจ้าได้ล้างบาปชาวโคราชประมาณ 20 คน และหวังว่าในปีนี้คงจะล้างบาปคนจีนบางคนอีก ชาวจีนที่เป็นคริสตังเก่าบางคนซึ่งมาทำมาหากินที่โคราชมานานแล้วได้พาเพื่อนชาวจีนมาหาข้าพเจ้า ดูเหมือนว่าคนใหม่เหล่านี้ดีกว่าคนที่พาเขามา แต่ความจริงคนจีนเหล่านี้ที่มาติดต่อเราสนใจในผลประโยชน์มากกว่าศาสนา ข้าพเจ้าจำเป็นต้องพิจารณาเจตนาของเขาให้ดี

ข้าพเจ้าได้ติดต่อคุณพ่อที่กรุงเทพฯ ให้ช่วยหาครูคำสอนชาวจีนคนหนึ่งสำหรับโคราช เขามาด้วยกัน 2 คน แต่เสียดายเขาเป็นคนไร้ประสิทธิภาพ ไม่ช้าเขาออกจากที่นี่ไปเลย ได้ข่าวว่าคนหนึ่งละทิ้งความเชื่อแล้ว ต่อไปนี้ข้าพเจ้าเองจะอบรมครูคำสอนชาวจีนและจะไม่ขอใครจากกรุงเทพฯ อีกเลย

ข้าพเจ้าได้ลงมือสร้างบ้านสอนคำสอนสำหรับคนจีน เป็นบ้านที่กว้างใหญ่พอสมควร มีห้องพักเพื่อให้คนจีนที่เดินทางมาจากกรุงเทพฯ เช่าเป็นที่พัก แต่ก่อนอื่นหมดห้องพักนี้ก็เพื่อคนที่กำลังเรียนคำสอน

ข้าพเจ้าได้ไปร่วมเข้าเงียบประจำปีที่หนองแสงตามคำสั่งของพระคุณเจ้ากืออาส ข้าพเจ้าขี่ม้าเดินทางอย่างยากลำบาก ข้ามทุ่งนาที่มีน้ำท่วมขัง เมื่อขี่ม้าเดินทางได้ 12 วันแล้วก็ถึงหมู่บ้านเซซ่ง วัดของคุณพ่อฮอสปีตาเลียร์ (Hospitalier)(MEP) จากที่นั่นเราทั้งสองเดินทางไปพร้อมกันถึงหนองแสง ข้าพเจ้าภูมิใจยินดีที่ได้พบเพื่อนพระสงฆ์เป็นต้นเปโตร (แอ๊กซ์กอฟอง) พี่ชาย รู้สึกว่าการเข้าเงียบใช้เวลาสั้นเกินไป แล้วก็ต้องรีบกลับมาโคราช

สุขภาพของพระคุณเจ้ากืออาสแย่มาก พวกคุณพ่อพากันวิงวอนขอพระคุณเจ้าให้ไปรักษาตัวที่ฮ่องกงหรือประเทศฝรั่งเศส แล้วแต่ท่านจะชอบ แต่พระคุณเจ้าดื้อรั้นเหมือนสังฆราชทุกองค์ ปฏิเสธเด็ดขาดว่าไม่ไป อ้างแต่ว่าอยากตายในหน้าที่

...ข้าพเจ้าได้ขอคุณพ่อโปรดอมถามพวกคุณพ่อที่หนองแสงหลายๆองค์ว่าเขามีความคิดเห็นอย่างไร แน่นอนคุณพ่อนั้นก็จะตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้พระคุณเจ้าไปรักษาตัวในต่างประเทศ... ข้าพเจ้ายังขอคุณพ่อโปรดอมช่วยแนะนำพระคุณเจ้าให้เดินทางไปประเทศฝรั่งเศส ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือพระคุณเจ้าและมิสซังลาวด้วย เพราะว่าถ้าพระคุณเจ้าไปพักผ่อน ใช้เวลาที่จำเป็นก็จะได้กลับมาปกครองมิสซังได้

อีกยาวนาน มิฉะนั้นข้าพเจ้ากลัวว่าภายใน 1-2 ปีก็จะมีข่าวออกมาว่าพระคุณเจ้าเสียชีวิตแล้ว ในปีที่แล้วมีช่วงหนึ่งที่พวกคุณพ่อได้เฝ้าพระคุณเจ้าตลอดเวลาหลายคืน เพราะท่านมีอาการป่วยหนัก บางคนว่าพระคุณเจ้าอาการเครียดมาก บ้างว่าเป็นโรคกระเพาะอาหารและทางเดินปัสสาวะ พระคุณเจ้าไม่รู้สึกหิวอยู่เป็นประจำ รับอาหารแต่น้อย ถ้าท่านอยู่ในสภาพเช่นนี้ความตายก็อยู่ไม่ห่างไกลแล้ว

มีโรคระบาด (โรคกาฬโรค) เกิดขึ้นในเมืองโคราช เริ่มแรกมีคนตายประมาณ 10 คน นายแพทย์อเมริกันคนหนึ่งที่กระทรวงสาธารณสุขที่กรุงเทพฯ ส่งมาสามารถจำกัดโรคได้ โดยนำคนป่วยที่ติดโรคนั้นกับเพื่อนบ้านใกล้เคียงทุกคน ให้ไปอยู่ในค่ายต่างหากที่นอกเมือง แล้วสั่งให้เผาบ้านของคนเหล่านี้ทุกหลังคาเรือน หลังจากนี้เจ้าหน้าที่เข้าใจว่าทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อสัปดาห์ที่แล้วมีคนหนึ่งติดโรคนี้อีก ไม่นาน 3-4 คนก็ติดด้วย ส่วนเจ้าหน้าที่บ้านเมืองโคราชก็อยู่นิ่งเฉย ไม่จัดการอะไรเลย ท่านกงสุลฝรั่งเศสนาย Mazaret ขอร้องให้ผู้รับผิดชอบลงมือจัดการ อย่างน้อยก็ให้เอาคนไข้ไปรวมไว้ในค่ายนอกเมือง แต่เจ้าหน้าที่ก็ยังนิ่งเฉยอยู่ เพราะเขากลัวพวกคนจีนจะร่วมกันต่อต้าน เมื่อครั้งแรกนั้นคนจีนไม่พอใจหมอชาวอเมริกันคนนั้นมาก รวมทั้งชาวยุโรปด้วยที่ได้จัดการอย่างเฉียบขาด ครั้งนี้ไม่มีใครทำอะไรและคนป่วยก็เพิ่มมากขึ้น...

ขอคุณพ่อโปรดกรุณาเชื่อในความเคารพอย่างสูงของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง โคราช Mis. Apos."

Folio No.181 จดหมายของคุณพ่ออังแซล์ม แอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์ ฉบับสุดท้าย
เรื่อง คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองออกจากโคราช ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดอุบลฯ คุณพ่อเปรูดองเป็นผู้ดูแลวัดโคราชต่อไป

"โคราช วันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ.1907/พ.ศ.2450

คุณพ่อแบร์นาต์ที่เคารพรักอย่างสูง ข้าพเจ้าขอขอบคุณคุณพ่อสำหรับจดหมายทุกฉบับที่คุณพ่อได้เขียนมาหาข้าพเจ้า คุณพ่อเปรูดองได้ถูกแต่งตั้งให้รับผิดชอบศูนย์โคราชต่อไป

ส่วนข้าพเจ้าจะไปเป็นเจ้าอาวาสวัดอุบลฯ ตามที่พระคุณเจ้ากืออาสเพิ่งกำหนดไว้ การออกจากศูนย์โคราชครั้งนี้ทำให้ข้าพเจ้าระลึกถึงการย้ายออกจากวัดเชียงยืนครั้งโน้น ที่โคราชนี้ศูนย์คาทอลิกเกิดขึ้นแล้ว ได้ซื้อที่ดินใหม่หลายแปลง มีครอบครัวคริสตัง 12 ครอบครัวกับกลุ่มผู้เรียนคำสอนอีกกลุ่มหนึ่ง มีบ้านสอนคำสอนสำหรับผู้ใหญ่ในเมืองด้วย เมื่อได้จัดการทั้งหมดนี้แล้วก็มีคำสั่งของผู้ใหญ่ให้ข้าพเจ้าย้ายออกไป ข้าพเจ้าก็รู้สึกเศร้าบ้าง

ขอขอบคุณคุณพ่อสำหรับความช่วยเหลือมากมายที่ข้าพเจ้าได้รับตั้งแต่เริ่มต้น ขอคุณพ่อโปรดกรุณาช่วยเหลือคุณพ่อเปรูดองเช่นเดียวกัน การงานที่จะต้องกระทำที่นี่ต่อๆ ไปมีอยู่อีกมากมาย เพื่อให้การงานนี้บรรลุผลสำเร็จต้องรับความช่วยเหลือซึ่งมีแต่คุณพ่อที่หามาให้ได้ นอกจากนี้หวังว่าแม้คุณพ่อมีภาระหน้าที่ส่วนตัวมากมายคงจะไม่ลืมข้าพเจ้าด้วยในตำแหน่งใหม่ที่วัดอุบลฯ...

ขอคุณพ่อโปรดกรุณาเชื่อในความเคารพนับถืออย่างลึกซึ้งของข้าพเจ้า

อัง. แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

Folio No.183 จดหมายของคุณพ่อลากองเบอ(Lacombe)(MEP) ถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง การเดินทางจากฝรั่งเศสถึงสยาม การรับหน้าที่มาทำงานที่ศูนย์โคราช

"โคราช วันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ.1907/พ.ศ.2450

ข้าพเจ้ามาถึงโคราชได้เพียงแค่ 10 วัน เมื่อข้าพเจ้ามาถึงเมืองสิงค์โปร ได้พักอยู่ที่นั่น 1 สัปดาห์ แล้วมาพักที่สำนักมิสซังกรุงเทพฯ 5 วันเท่านั้น คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองมาต้อนรับข้าพเจ้าที่ท่าเรือคลองเตย

พระคุณเจ้ากืออาสได้ส่งโทรเลขสั่งให้ข้าพเจ้าไปอยู่ประจำที่โคราชกับคุณพ่อเปรูดอง... ในอีกไม่กี่วันคุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองจะจากเราทั้งสองไปเลย ท่านจะไปเป็นเจ้าอาวาสวัดอุบลฯ ท่านจะเดินทางพร้อมกับคุณพ่อคนไทยองค์หนึ่ง(คุณพ่ออัมโบรซิโอ) ซึ่งทีแรกได้รับคำสั่งให้อยู่ที่วัดโคราชกับคุณพ่อเปรูดอง แต่ภายหลังพระคุณเจ้ากืออาสเปลี่ยนคำสั่ง คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองมอบวัดโคราชที่เริ่มเจริญก้าวหน้าให้คุณพ่อเปรูดองรับผิดชอบต่อไป ส่วนข้าพเจ้าจะรีบลงมือเรียนภาษาไทยอย่างจริงจัง

ข้าพเจ้าผู้เป็นข้ารับใช้ที่ต่ำต้อยของคุณพ่อ ขอมอบความกตัญญูและความเคารพอย่างลึกซึ้งแด่คุณพ่อ

พ่อลากองเบอ Mis. Apos."

Folio No.195 จดหมายของพระคุณเจ้ากืออาสถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง การเดินทางไปกรุงเทพฯ ของพระคุณเจ้า บราเดอร์หลุยส์(Louis) ที่ไซง่อนคิดจะมาสร้างโรงเรียนที่โคราช
พระคุณเจ้าสุขภาพไม่ดี

"สำนักมิสซังหนองแสง วันที่ 12 พฤศจิกายน ค.ศ.1907/พ.ศ.2450

คุณพ่อที่เคารพรัก

...ฉันหวังว่าคงจะได้ไปโคราชแน่นอนในต้นเดือนธันวาคมนี้ กับคุณพ่อ 2 องค์และเณรเล็ก 3 คนที่จะส่งไปเข้าบ้านเณรบางช้าง ฉันถือโอกาสนี้จะเดินทางต่อถึงกรุงเทพฯ บางช้างและจันทบุรี

เกี่ยวกับวัดโคราช ฉันได้รับจดหมายของคุณพ่ออัรทิฟ(Artif) เหรัญญิกศูนย์ MEP ที่ไซง่อน อธิบายว่าบราเดอร์หลุยส์ คณะเดอลาซาล(De la Salle)ที่ไซง่อนอยากมาสร้างโรงเรียนที่โคราชด้วยงบประมาณของท่านเอง ฉันยังรอจดหมายอย่างเป็นทางการจากบราเดอร์เอง ฉันยินดีที่จะอนุญาตให้ทันที สถาบันการศึกษานี้จะได้ช่วยขยายการแพร่ธรรมของมิชชันนารีทั้งสองซึ่งยังอยู่ในสภาพโดดเดี่ยว Fiat! (ขอให้เป็นไปเถิด)

...จากการเดินทางครั้งนี้ ฉันจะกลับมาอยู่ที่หนองแสงได้อีกหรือเปล่า? ฉันยังไม่ทราบ เพราะสุขภาพไม่ดี... ฉันคิดว่าบั้นปลายชีวิตใกล้จะมาถึงแล้ว ก็แล้วแต่พระเป็นเจ้า "เป็น"หรือ"ตาย" ก็ขอคุณพ่อกรุณาภาวนาให้ฉัน "ขอขอบใจหลายๆ"

ฉันเป็นของคุณพ่อในพระองค์

พระคุณเจ้ามารีย์ ยอแซฟ กืออาส สังฆราชVicaire Apostolique ของมิสซังลาว"

4.) ปี ค.ศ.1908/พ.ศ.2451:

Folios: 203, 222

Folio No.203 จดหมายของคุณพ่อเปรูดอง(MEP)ถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง พระคุณเจ้าก็ออาสมาโปรดศีลกำลังที่วัดโคราช สุขภาพของพระคุณเจ้าไม่ดี

"โคราช วันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1908/พ.ศ.2451

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ขาไปพระคุณเจ้าออกจากหนองแสงถึงโคราชวันที่ 5 มกราคม แล้วเดินทางต่อไปกรุงเทพฯ และจันทบุรี เมื่อขากลับพระคุณเจ้าได้โปรดศีลกำลังให้คริสตัง 16 คนที่วัดโคราช วันที่ 2 กุมภาพันธ์ แล้ววันที่ 5 กุมภาพันธ์ พระคุณเจ้าออกเดินทางต่อไปหนองแสง พระคุณเจ้าเหนื่อยมาก สุขภาพไม่ดี

ข้าพเจ้าเป็นของคุณพ่อในองค์พระคริสตเจ้า ขอขอบพระคุณคุณพ่อเป็นพันครั้ง!

เลออง เปรูดอง"

Folio No.222 จดหมายฉบับแรกจากโคราชของคุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟอง(MEP)ถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง พระคุณเจ้าก็ออาสกำลังเจรจากับพระคุณเจ้าเวย์เรื่องการมอบศูนย์โคราชให้แก่มิสซังสยาม
พระคุณเจ้าก็ออาสไปพนมเปญ (ประเทศเขมร)

"โคราช วันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ.1908/พ.ศ.2451

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ข้าพเจ้าเขียนจดหมายนี้ที่โคราช ขอคุณพ่อสังเกตให้ดีๆ ว่าผู้เขียนไม่ใช่พ่ออังแธล์ม แอ๊กซ์กอฟอง ผู้บุกเบิกเปิดศูนย์โคราช แต่เป็นพี่ชายของเขา เปโตร(ปิแอร์) ที่พระคุณเจ้าก็ออาสได้ส่งมาที่นี่ เพื่อดำเนินการร่วมกับพระคุณเจ้าเวย์ในการมอบวัดโคราชให้มิสซังสยามปกครองต่อไป

ข้าพเจ้ามาประจำที่วัดโคราชปลายเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ขณะที่พระคุณเจ้าเวย์ป่วยหนัก ดูเหมือนว่าใกล้จะสิ้นใจ แต่เดี๋ยวนี้พระคุณเจ้าฟื้นตัวเกือบหายดีแล้ว ข้าพเจ้าได้พูดคุยกับพระคุณเจ้าเวย์ ท่านตกลงเรียบร้อยแล้วว่าจะรับวัดโคราชเข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบของท่าน แต่ยังไม่ได้กำหนดวันเวลาที่จะส่งมิชชันนารีมิสซังสยามไปอยู่ประจำวัดโคราช เพราะมีเรื่องสำคัญอื่นๆของมิสซังที่ต้องจัดการก่อน

พระคุณเจ้าก็ออาสถูกบีบบังคับให้ตัดสินใจมอบเขตโคราชให้แก่มิสซังสยาม(กรุงเทพฯ) ด้วยเหตุผลที่สำคัญ 2 ประการ: 1. การที่วัดโคราชอยู่ห่างไกลมากจากมิสซังลาว (สำนักหนองแสง) 2. การใช้งบประมาณที่สูงมากสำหรับความต้องการของวัดโคราช เงินทุนจำนวน 6,000 ฟรังซ์ก้อนแรกนั้น กับเงินสมทบที่สำนักมิสซังหนองแสงได้ส่งมาให้คุณพ่อที่โคราช ก็สามารถช่วยคุณพ่อในการซื้อที่ดินหลายแปลง สร้างบ้านพัก-วัด กับโรงเรือนต่างๆทั้งยังช่วยเหลือบางครอบครัวปลดหนี้สินให้กลับเป็นอิสระจากการเป็นทาส แต่ทำได้เพียงแค่นั้น ต่อไปนี้คุณพ่อมิสซังลาวจะทำอะไรมากกว่านี้ที่โคราชไม่ได้อีกแล้ว

ส่วนครอบครัวเหล่านั้น ข้าพเจ้าพิจารณาความจริงใจของเขาในการกลับใจ เห็นว่าเป็นที่น่าสงสัย ไม่ทราบว่าจะไว้ใจพวกเขาได้มากแค่ไหน มีสมาชิก 2 ครอบครัวที่ได้ล้างบาปและรับศีลกำลังแล้ว ก็ทิ้งศาสนาแล้ว ส่วนครอบครัวอื่นๆ ก็อ่อนแอเหมือนกัน

ตามความคิดเห็นของข้าพเจ้า การแพร่ธรรมกับชาวโคราชยากกว่ากับชาวไทยเสียอีก พระคุณเจ้ากืออาสคุณพ่อเปรูดองที่นี่และพวกคุณพ่อมิสซังสยามหลายๆองค์เห็นตรงกันว่าการแพร่ธรรมที่โคราชจะเป็นไปได้เฉพาะกับคนจีนซึ่งมีจำนวนมากในเมือง เราจะต้องเข้าไปอยู่ในกลางเมือง โดยนำครอบครัวคริสตังที่ดีบางครอบครัวจากมิสซังสยามเข้ามาอยู่ที่นี่ ใช้ครูคำสอนชาวจีน 1-2 คน ด้วยวิธีนี้เท่านั้นวัดโคราชจึงจะขยายตัวไปได้ แต่มีเฉพาะมิสซังสยามที่สามารถกระทำได้ ปัญหาทั้งหมดนี้ทำให้พระคุณเจ้ากืออาสตัดสินใจเจรจากับพระคุณเจ้าเวย์ เรื่องนี้กำลังดำเนินไป เพราะฉะนั้นขอคุณพ่อโปรดเก็บเป็นความลับ

ส่วนคุณพ่อเปรูดอง แม้ว่าใช้เงินสำหรับเรื่องที่จำเป็นเท่านั้น คุณพ่อก็ยังมีหนี้สินมาก ทั้งๆที่ญาติพี่น้องส่งเงินมาช่วยเหลือเป็นระยะๆ เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าขอร้องคุณพ่อโปรดช่วยเหลือคุณพ่อเปรูดองด้วยถ้าเป็นไปได้

คุณพ่อลากองเบอ(LACOMBE)(MEP) ได้ย้ายออกจากที่นี่ไปหนองแสงแล้ว เขาจะไม่กลับมาอยู่โคราชอีก คุณพ่อเรียนและเข้าใจภาษาไทยได้อย่างรวดเร็ว ท่านจึงจะช่วยมิสซังลาวต่อๆไปได้อย่างดี

คุณพ่อคงทราบแล้วว่าพระคุณเจ้ากืออาสได้ออกจากมิสซังลาวชั่วคราวเพื่อไปรักษาสุขภาพ ขณะนี้ท่านอยู่กับพระคุณเจ้าบูแชต์(BOUCHET)(MEP)ที่พนมเปญ (ประเทศเขมร) แต่พวกคุณพ่อมิสซังลาวอยากให้พระคุณเจ้าไปพักผ่อนที่ประเทศฝรั่งเศสดีกว่า ถ้าเป็นไปได้ขอคุณพ่อช่วยแนะนำพระคุณเจ้าด้วย

...ขอคุณพ่อโปรดเชื่อในความศรัทธาของข้าพเจ้าต่อคุณพ่อในองค์พระคริสตเจ้า

เปโตร แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

5.) ปี ค.ศ.1909/พ.ศ.2452:

Folios: 233, 243, 256

Folio No.233 จดหมายของคุณพ่อเปรูดองถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง พระคุณเจ้ากืออาสเหน็ดเหนื่อยมาก กำลังเจรจาเรื่องการมอบวัดโคราชแก่มิสซังสยาม

"โคราช วันที่ 20 มกราคม ค.ศ.1909/พ.ศ.2452

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ก่อนอื่นหมด ขอสวัสดีปีใหม่แด่คุณพ่อ...ที่นี่กำลังเจรจาเรื่องมอบวัดโคราชให้มิสซังสยามเป็นผู้รับผิดชอบต่อไป แต่เรื่องนี้ดำเนินไปอย่างล่าช้าเพราะพระคุณเจ้าเวย์ป่วยหนัก

สำหรับมิสซังลาว เขตโคราชอยู่ห่างไกลเกินไป: เดินทางจากหนองแสงโดยขี่ม้าใช้เวลา 15 วัน จากอุบลฯ 8 วัน แต่จากมิสซังกรุงเทพฯ เพียงแค่ 8 ชั่วโมงเท่านั้นโดยทางรถไฟ นอกจากนี้เราขาดงบประมาณ ไม่สามารถพัฒนาวัดโคราชให้เจริญก้าวหน้าได้ ที่โคราชทุกสิ่งทุกอย่างแพงมาก

...คุณพ่อลองแคล(RONDEL)(MEP) อยู่วัดปราจีน(ป่าจีน)...ที่จันทบุรี พวกคุณพ่อได้สร้างวัดที่กว้างใหญ่และสวยงามมาก ถือว่าเป็นวัดที่งดงามที่สุดในมิสซังสยามสมัยนี้...

ขอคุณพ่อโปรดเชื่อในความซื่อสัตย์ของข้าพเจ้าในองค์พระคริสตเจ้า

ล. เปรูดอง"

Folio No.243 จดหมายของคุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟองถึงพระคุณเจ้ากืออาสที่กำลังรักษาตัวที่ประเทศฝรั่งเศส เรื่อง คุณพ่อเปรูดองตัดสินใจขอลาออกจากมิสซังลาว

"โคราชวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ.1909/พ.ศ.2452

พระคุณเจ้าครับ

วันที่ 15 พฤษภาคมที่ผ่านมานี้ ข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่าอาการของคุณพ่อเปรูดองผิดปกติไม่เหมือนกับทุกๆ วันที่ผ่านมา เขาไม่รับประทานอาหาร ไม่พูด หน้าตาเศร้า ต้องมีอะไรเกิดขึ้นแน่นอน

วันหนึ่งตอนค่ำ คุณพ่อเปรูดองมาพบข้าพเจ้าที่ระเบียง บอกว่า "คุณพ่อครับ ผมมีอะไรต้องพูดให้คุณพ่อทราบ พรุ่งนี้ผมจะออกไปกรุงเทพฯ และจะเดินทางต่อไปที่ฮ่องกง ผมต้องการฟื้นฟูจิตใจ ผมอยู่ที่นี่อีกไม่ได้แล้ว เพราะกระแสเรียกอยู่ในอันตราย ผมจำเป็นต้องเอาตัวรอดไว้ก่อน ถ้าอยู่ที่นี่ผมอาจจะเสียไป ผมได้ตัดสินใจเด็ดขาดแล้ว พรุ่งนี้เช้าผมจะออกไป" ข้าพเจ้ากลับอธิบายว่า คุณพ่อแบร์เทอัส(BERTHEAS) (เหรัญญิกสำนักมิสซังหนองแสง) ได้บอกข้าพเจ้าแล้วว่า ถ้าคุณพ่อเปรูดองต้องการ ขอให้ข้าพเจ้าติดต่อมิสซังสยาม (กรุงเทพฯ) เพื่อขอผู้ใหญ่โปรดรับคุณพ่อไปทำงานที่นั่น เมื่อฟังแล้วคุณพ่อเปรูดองขอบใจข้าพเจ้าและพูดว่า "ตอนนี้สายเกินไปแล้ว"

คุณพ่อเปรูดองพูดด้วยเสียงหนักแน่น เป็นที่แสดงว่าไม่ยอมเปลี่ยนใจ ข้าพเจ้าไม่ได้ขัดขวางอะไรอีก แต่บอกเขาให้ทราบว่า ข้าพเจ้ายังได้เขียนจดหมายถึงคุณพ่อมารีย์(MARIE) อธิกรสถานพักฟื้น(MEP)ที่ฮ่องกง สำหรับพวกคุณพ่อที่เจ็บป่วย เพื่อให้รับคุณพ่อมาพักผ่อน คุณพ่อตอบว่า "ผมจะพิจารณาดู แต่มีความหวังน้อยที่จะกลับมาอยู่ในมิสซังลาว ในมิสซังนี้มีอันตรายที่ผมจะเสียไป แต่ในประเทศฝรั่งเศส ผมมีหวังจะได้รอด" ข้าพเจ้าพยายามตักเตือนเขาอีก แต่ไร้ประโยชน์ วันต่อมาวันที่ 16 พฤษภาคม คุณพ่อได้ขอลาข้าพเจ้า แล้วขึ้นรถไฟเดินทางไปกรุงเทพฯ

หลังจากนี้ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากคุณพ่อฉบับแรกที่เขียนที่กรุงเทพฯ บอกว่าในเร็วๆ นี้เขาจะลงเรือไปฮ่องกงโดยแวะไซง่อน ข้าพเจ้าคิดว่ายังมีความหวังว่าหลังจากที่ได้พักผ่อนที่ฮ่องกงแล้ว เขาอาจจะกลับมาที่มิสซังลาว แต่จดหมายฉบับที่สองซึ่งเขียนในวันที่ลงเรือที่ท่าเรือคลองเตย คุณพ่ออธิบายชัดเจนว่า เขาจะไม่กลับมาอีกเลยทั้งในมิสซังลาวและมิสซังสยาม

พระคุณเจ้าครับ เราถือได้ว่าคุณพ่อเปรูดองเป็นบุคลากรท่านหนึ่งที่เสียไปสำหรับงานมิสซังอย่างแน่นอนตามมโนธรรม ข้าพเจ้ายืนยันพระคุณเจ้าว่าข้าพเจ้าไม่มีอะไรจะตำหนิคุณพ่อเปรูดองได้เลย ข้าพเจ้าเสียใจมากที่คุณพ่อตัดสินใจลาออกเช่นนี้ ไม่มีอุปสรรคอันใดมาห้ามพระคุณเจ้าที่จะเขียนหนังสือรับรองคุณพ่อได้ ถ้าหากว่าคุณพ่อมีความต้องการจะกลับไปทำงานในสังฆมณฑลของเขาที่ประเทศฝรั่งเศส

พระคุณเจ้าครับ บัดนี้ข้าพเจ้าอยู่ที่นี่อย่างโดดเดี่ยว เศร้าโศกบ้าง แต่ยังมีใจมั่นคงในการจัดการเรื่องมอบวัดโคราชให้มิสซังกรุงเทพฯ จนกว่าจะสำเร็จ ตามหน้าที่ที่พระคุณเจ้าได้มอบให้ข้าพเจ้าปฏิบัติที่โคราชนี้

พระคุณเจ้าครับ ข้าพเจ้าขออวยพรให้พระคุณเจ้าหายดีและกลับมาโดยเร็ว แต่พระคุณเจ้าต้องเชื่อฟังหมอทุกประการ (ป.ล. เวลานั้นพระคุณเจ้ากำลังรักษาตัวอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส)

ขอจบจดหมายนี้โดยขอพระคุณเจ้ากรุณาระลึกถึงข้าพเจ้าในการถวายมิสซา ส่วนข้าพเจ้าขอรับรองว่าจะไม่ลืมพระคุณเจ้าในการภาวนาอันต่ำต้อยของข้าพเจ้า มิชชันนารีผู้รับใช้ที่ซื่อสัตย์ของพระคุณเจ้าในองค์พระคริสตเจ้า

เปโตร แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

Folio No.256 จดหมายของคุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง แผนผังเมืองโคราช สภาพปัจจุบันของกลุ่มคริสตัง

"โคราช วันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ.1909/พ.ศ.2452

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ข้าพเจ้าส่งแผนผังเมืองโคราชมาให้คุณพ่อดู คุณพ่อจะเห็นว่ามีวัดพุทธอยู่มาก ประมาณ 30 แห่ง สำหรับเมืองที่มีประชากร 10,000 คน ความจริงมีคนไปวัดเหล่านั้นไม่ค่อยมาก แต่อย่างไรก็ตามจำนวนวัดมากเช่นนี้ก็บ่งชี้ให้เห็นว่าชาวโคราชยึดมั่นในศาสนาพุทธ เราจะต้องใช้เวลานานแสนนานเท่าไหร่เพื่อให้คนโคราชหันกลับมาสนใจศาสนาคริสต์บ้าง

ในสภาพแวดล้อมอย่างนี้ คุณพ่อคงจะถามเราว่าพระคริสตศาสนาได้ก้าวหน้าไปถึงแค่ไหนแล้ว? คุณพ่อที่เคารพ ข้าพเจ้าจำเป็นต้องสารภาพว่า การแพร่ธรรมของเราที่นี่เกือบล้มเหลว ตั้งแต่เปิดศูนย์โคราช ปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 มีการโปรดศีลล้างบาปทั้งหมด 50 คนเท่านั้น ในจำนวนนี้มี 6 คนที่ตายในความเชื่อ ส่วนอีก 18 คนที่เราไว้ใจมากได้ละทิ้งศาสนาไปแล้ว อีก 6 คนย้ายไปอยู่ที่อื่น ที่สุดบรรดาคริสตชนเหลืออยู่เพียงแค่ 20 คนซึ่งเมินเฉยพอสมควร นอกจากนี้มีครอบครัวญวนที่มาจากอยุธยาได้เข้ามาอยู่ในที่ของวัด 2 ครอบครัว เมื่อนับคนเหล่านี้รวมกับ 4 ครอบครัวที่กำลังเรียนคำสอนและคนใช้ของเรา คนเหล่านี้ทั้งหมดมีเพียง 36 คน! ในจำนวนนี้ไม่ได้นับคริสตังคนจีนที่มาทำมาหากินที่โคราชจากหลายๆ แห่ง คริสตังเก่าคนจีนเหล่านี้ไม่เคยเข้าวัดเลย

คุณพ่อจะเห็นได้ว่าสภาพกลุ่มคริสตังนี้อ่อนแอ คุณพ่ออาจจะคิดว่าข้าพเจ้ากำลังท้อแท้ พูดตามความจริงฐานะเป็นพ่อเจ้าวัดโคราชก็ไม่น่าปรารถนาเท่าไร ข้าพเจ้าจึงเข้าใจในความหมดกำลังใจของคุณพ่อเปรูดอง แต่ข้าพเจ้ารับรองคุณพ่อด้วยความจริงใจและความสุภาพว่าอาศัยพระเป็นเจ้าทรงช่วยเหลือ จนถึงทุกวันนี้ข้าพเจ้ายังไม่ท้อถอย แต่อยากก้าวหน้าไปเรื่อยๆ

เรื่องมอบวัดโคราชให้แก่มิสซังสยาม เรื่องอันสำคัญนี้ยังรออยู่ตั้งแต่นานมาแล้ว สร้างความหนักใจให้ข้าพเจ้า ถามตัวเองว่ามิสซังสยามจะยอมรับดูแลจริงไหมหรือจะปฏิเสธ? ในความสงสัยเช่นนี้ข้าพเจ้าจะลงมือสร้างอะไรใหม่ๆ ก็ยิ่งจะเพิ่มค่าใช้จ่ายขึ้นอีก จะเป็นการเสี่ยงไปหรือเปล่า?

ถึงอย่างไรก็ตามข้าพเจ้าได้นำครูคำสอนจีนคนหนึ่งไปอยู่ในบ้านเช่าหลังหนึ่งในกลางเมืองโคราช บ้านนี้จะเป็นศูนย์คำสอนชั่วคราวสำหรับคนจีนเท่านั้น ขณะนี้ครูคำสอนคนนี้กำลังสอนคนจีนประมาณ 10 คน หวังว่าเขาเหล่านี้จะได้เป็นกลุ่มคริสตังเริ่มต้นของบรรดาคนจีน แต่ว่ามีอุปสรรคอย่างหนึ่งคือ ข้าพเจ้าไม่รู้จักภาษาจีนและครูคนนั้นก็ไม่รู้จักภาษาไทย เพื่อเข้าใจกันได้เราต้องอาศัยล่ามช่วยแปล ข้าพเจ้าทำงานอยู่ในมิสซังลาวได้ 23 ปีแล้ว ใช้แต่ภาษาลาวและภาษาไทย ก็ยากที่จะเริ่มเรียนภาษาจีนอีก ข้าพเจ้าหวังว่ามิชชันนารีที่จะมารับผิดชอบวัดโคราช

ต่อไป จะได้รู้ภาษาจีน ที่นี่การแพร่ธรรมกับกลุ่มคนจีนมีหวังจะได้ผลมากกว่ากับชาวไทยโคราช คุณพ่อครับ นี่แหละคือสภาพของศูนย์โคราชในปัจจุบัน

ข้าพเจ้าจำเป็นต้องแจ้งให้คุณพ่อรู้ค่าใช้จ่ายในการสร้างศูนย์คำสอนสำหรับคนจีนนี้ ข้าพเจ้าได้เบิกเงินอุดหนุนส่วนตัวล่วงหน้าจากมิสซังไปแล้ว ขอรบกวนคุณพ่อกรุณาช่วยหาผู้ใจบุญสักคนหนึ่งที่จะยินดีบริจาคเงินเป็นค่าใช้จ่ายของวัดโคราชในอนาคต จะได้หรือไม่ ขณะนี้ต้องเช่าบ้านสอนคำสอนเดือนละ15 บาท และจ้างครูคำสอนเดือนละ10 บาท...

คุณพ่อที่เคารพรักครับ ข้าพเจ้าถือโอกาสเขียนจดหมายนี้เพื่อส่งคำอวยพรปีใหม่อันศรัทธาของข้าพเจ้า ขอคุณพ่อกรุณาส่งคำอวยพรนี้แด่พระคุณเจ้ากืออาสด้วย(ป.ล. ขณะนั้นพระคุณเจ้ากืออาสพักรักษาตัวที่ประเทศฝรั่งเศสได้ 1 ปีแล้ว)

ขอคุณพ่อโปรดภาวนาสำหรับข้าพเจ้าบ้าง ผู้รับใช้ที่เสียสละของคุณพ่อในองค์พระคริสตเจ้า

เปโตร แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos.”

แผนผังเมืองโคราช โดยคุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟอง(EXCOFFONG) (MEP) ปี ค.ศ.1909/พ.ศ.2452

เมืองโคราชและวัดพุทธ

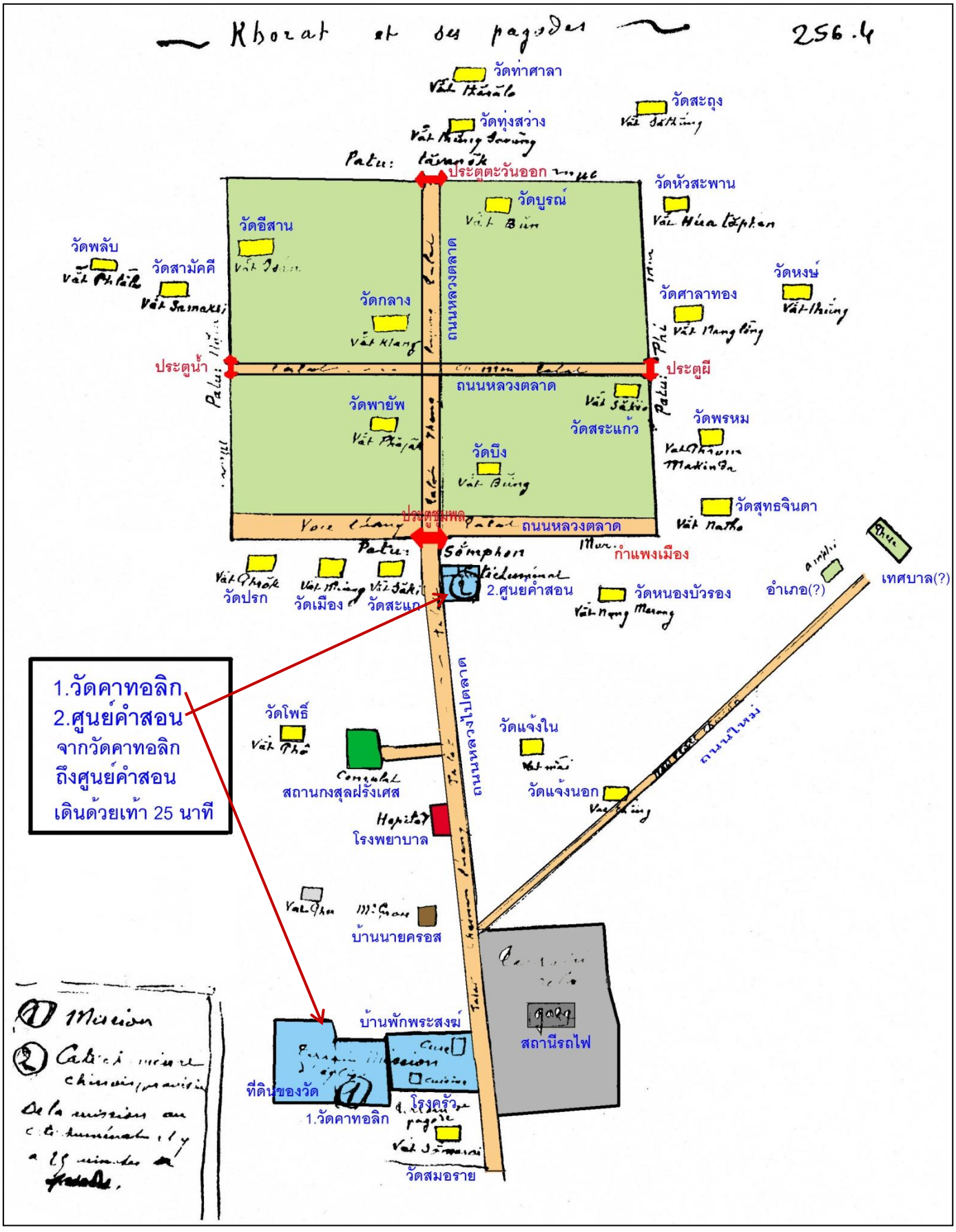

6.) ปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453

Folio No.278 จดหมายของคุณพ่อกาเตซอง(CATESSON) (MEP)**ถึงคุณพ่อแบร์นาต์**
เรื่อง คุณพ่อรองแดลมอบเงินจำนวน 30,000 ฟรังซ์สำหรับการแพร่ธรรมในเขตโคราช

"บ้านเณรคณะ MEPที่ปารีส วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ.1910/พ.ศ.2453

ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากคุณพ่อรองแดล(มิสซังสยาม)อธิบายว่า"คุณพ่อแบร์นาต์คงได้แจ้งคุณพ่อให้ทราบว่าเมื่อก่อนนี้ข้าพเจ้าได้ฝากเงินไว้จำนวน 30,000 ฟรังซ์ โดยมีเจตนาจะมอบถวายแก่มิสซังลาว...แต่เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าได้ตัดสินใจเอาเงินก้อนนี้คืนมาเพื่อช่วยวัดโคราช เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอคุณพ่อส่งเงิน 30,000 ฟรังซ์นั้นให้แก่ข้าพเจ้าโดยผ่านทางธนาคารอินโดจีนที่กรุงเทพฯ"

คุณพ่อครับ เราจะจัดการเรื่องนี้อย่างไรดี? คุณพ่อจะส่งเงินนี้เองหรือเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้า?

ที่นี่ไม่มีอะไรใหม่

ขอลาคุณพ่อด้วยความเป็นมิตร

พ่อกาเตซอง Mis. Apos."

7.) ปี ค.ศ.1911/พ.ศ.2454

Folio No. 289 จดหมายฉบับสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับโคราชของคุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟองถึงคุณพ่อแบร์นาต์
เรื่อง การมอบวัดโคราชแก่มิสซังสยามสำเร็จเรียบร้อยแล้ว คุณพ่อรองแดล(RONDEL)(MEP) รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราชองค์ใหม่ คุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟองย้ายไปเป็นปลัดวัดอุบลฯ ช่วยคุณพ่ออังแธล์ม น้องชาย

"อุบลฯ วันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ.1911/พ.ศ.2454 (ป.ล. คุณพ่อย้ายออกจากวัดโคราชเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่แล้ว)

คุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ตั้งแต่ 2 วันมาแล้ว ข้าพเจ้าคิดไปคิดมาว่าจะเขียนไปหาคุณพ่อดีหรือไม่? ด้วยเหตุว่าครั้งนี้อีกครั้งหนึ่งข้าพเจ้าจะรบกวนคุณพ่อเรื่องขอเงินช่วยเหลือ

คุณพ่อครับ หลังจากที่ข้าพเจ้าได้จัดการมอบวัดโคราชในนามของมิสซังลาวให้แก่มิสซังสยามสำเร็จเรียบร้อยแล้ว และหลังจากที่คุณพ่อรองแดลได้รับหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบเขตโคราชต่อไป คุณพ่อโปรดอมอุปสังฆราช ได้สั่งข้าพเจ้าให้ไปอยู่วัดอุบลฯ ช่วยคุณพ่ออังแธล์ม น้องชาย

อย่างที่คุณพ่อทราบ วัดอุบลฯ เป็นศูนย์แห่งแรกที่คุณพ่อโปรดอมได้เปิดเมื่อปี ค.ศ.1881/พ.ศ.2424 (เมื่อ 30 ปีก่อน) *ทันทีที่ท่านเข้ามาอยู่ภาคอีสาน เมื่อข้าพเจ้ามาถึงมิสซังลาวเป็นครั้งแรก ข้าพเจ้าได้เรียนภาษาลาวที่อุบลฯ ก่อนที่จะไปทำงานทางตอนเหนือของมิสซังในเขตหนองแสง ครั้งนี้เมื่อกลับมาที่อุบลฯ เดือนกุมภาพันธ์ที่แล้วข้าพเจ้ารู้สึกประหลาดใจที่พบเห็นคริสตังกลุ่มใหญ่ที่ศรัทธาและกระตือรือร้น ทั้งหมดนี้เป็นผลแห่งการอภิบาลอันมีประสิทธิภาพของคุณพ่อดาแบง(DABIN)(MEP) เจ้าวัดเก่าที่น่าชมเชย*

ที่วัดอุบลฯ นี้มีกิจการสำคัญ 2 ประการที่ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษคือ 1. อารามซิสเตอร์พื้นเมืองกับพวกโนวิสและ 2. บ้านเด็กกำพร้าทั้งชายและหญิง วัดต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูชาวอารามประมาณ 50 คน นับรวมพวกมาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร 4 รูปที่มาจากไซง่อน งบประมาณของเราสองพี่น้องก็ไม่เพียงพอ และยังต้องสร้างอารามให้เสร็จ ส่วนบ้านเด็กกำพร้าที่เหมาะสมก็ยังไม่มี

คุณพ่อที่เคารพครับ เป็นสภาพเช่นนี้ที่ผลักดันข้าพเจ้าให้มารบกวนคุณพ่ออีก ขอกรุณาช่วยเราหรือพยายามหาผู้ใจบุญสักคนหนึ่งที่ยินดีช่วยเหลือบรรดาเด็กกำพร้าที่น่าสงสารเหล่านี้

ขอขอบพระคุณคุณพ่อล่วงหน้า ขอคุณพ่อเชื่อในน้ำใจที่ศรัทธาของข้าพเจ้าต่อคุณพ่อในองค์พระคริสตเจ้า

เปโตร แอ๊กซ์กอฟอง Mis. Apos."

เรื่องเพิ่มเติม

1. สรุปเหตุการณ์ในการแพร่ธรรมสมัยเริ่มแรกในเขตโคราช ระยะเวลา 5 ปีกว่า คือ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1911/พ.ศ.2454 ตาม Folios ทั้ง 32 ฉบับนั้น (No.97-289 หน้า 29-54)

1. ปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

- วันที่ 5 กุมภาพันธ์ คุณพ่อโปรดอมและคุณพ่ออัง. แอ๊กซ์กอฟอง ออกจากสำนักมิสซังหนองแสง
- วันที่ 18 มีนาคม คุณพ่อทั้งสองขี่ม้าเดินทางถึงเมืองโคราช ใช้เวลา 42 วัน
- วันที่ 21 มีนาคม กองคาราวานเกวียนเข้ามาถึง
- คุณพ่อทั้งสองและพวกคนใช้จำเป็นต้องพักอาศัยที่บ้านกงสุลฝรั่งเศส จนถึงเดือนมิถุนายน เพราะเจ้าหน้าที่บ้านเมืองขัดขวางไม่ให้ซื้อที่ดินและไม่ให้เปิดศูนย์คาทอลิกในเมืองโคราช
- วันที่ 27 พฤษภาคม คุณพ่อรับพระบรมราชานุญาตให้ซื้อที่ดิน คุณพ่อจึงซื้อที่ดินแปลงแรกติดวัดสมอรายและปลูกบ้านหลังเล็กๆ ที่นั่นหลังแรก
- วันที่ 14 มิถุนายน ถวายมิสซาครั้งแรก
- ปลายเดือนกรกฎาคม คุณพ่อโปรดอมย้ายออกจากโคราชกลับไปสำนักมิสซังหนองแสง
- เดือนกรกฎาคม (หรือสิงหาคม) คุณพ่อเปรูดองเข้ามาเป็นพ่อปลัด
- เดือนกันยายน สองครอบครัวแรกเริ่มเรียนคำสอน
- เดือนตุลาคม เจ็ดครอบครัวมาอาศัยอยู่ในที่ดินของวัด

2. ปี ค.ศ.1906/พ.ศ.2449

- วันที่ 14 เมษายน วันเสาร์ศักดิ์สิทธิ์ ล้างบาปเป็นครั้งแรก คนไทย 10 คน และวันที่ 3 มิถุนายน ล้างบาปคนจีนคนแรก
- เดือนพฤษภาคม สร้างบ้านหลังใหญ่เป็นบ้านพัก-วัด หลังเดียวกัน
- ครอบครัวศักดิ์สิทธิ์เป็นองค์อุปถัมภ์ของวัด

3. ปี ค.ศ.1907/พ.ศ.2450

- เดือนมกราคม มีการล้างบาปคนไทยจำนวน 17 คน และคนจีนบางคน
- โรคกาฬโรคระบาดในเมือง
- เดือนสิงหาคม คุณพ่ออัง. แอ๊กซ์กอฟอง ย้ายออกจากโคราชไปเป็นเจ้าอาวาสวัดอุบลฯ
- คุณพ่อเปรูดองเป็นพ่อเจ้าวัดคนใหม่
- วันที่ 9 สิงหาคม คุณพ่อลากองเบอ(LACOMBE)(MEP)มิชชันนารีใหม่มาประจำที่โคราช แต่อยู่ไม่นาน (14 เดือน) เดือนตุลาคม ค.ศ.1908/พ.ศ.2451 คุณพ่อย้ายไปทำงานในเขตหนองแสง

4. ปี ค.ศ.1908/พ.ศ.2451

- วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ที่วัดโคราช พระคุณเจ้ากืออาสโปรดศีลกำลังเป็นครั้งแรกแก่ 16 คน
- ปลายเดือนมิถุนายน คุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟอง เข้ามาอยู่โคราชเพื่อจัดการเรื่องมอบเขตโคราชให้แก่มิสซังสยาม(กรุงเทพฯ)ปกครองแทนชั่วคราว

5. ปี ค.ศ.1909/พ.ศ.2452

- วันที่ 16 พฤษภาคม คุณพ่อเปรูดองออกจากวัดโคราชกลับไปประเทศฝรั่งเศสเลย
- ในจดหมายถึงคุณพ่อแบร์นาต์ (Folio No.256) วันที่ 10 พฤศจิกายน คุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟอง ส่งแผนผังเมืองโคราชและอธิบายสภาพปัจจุบันของกลุ่มคริสตังซึ่งเป็นจำนวนน้อยและอ่อนแอพอสมควร
- **ในปลายปี คุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟอง ในนามของพระคุณเจ้ากืออาส มอบเขตโคราชให้มิสซังสยามปกครองต่อไป (ป.ล. มิสซังสยามได้รับผิดชอบเขตโคราชถึง ปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 เป็นเวลา 50 ปี)**

6. ปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453

- คุณพ่อรองแคลโอนเงินส่วนตัวจำนวน 30,000 ฟรังซ์เพื่องานอภิบาลและแพร่ธรรมของคุณพ่อในเขตโคราชต่อๆไป
- ประมาณกลางปี คุณพ่อรองแคล พระสงฆ์ MEP องค์แรกของมิสซังสยาม เข้ามาอยู่โคราช เป็นเจ้าวาสวัดองค์ใหม่

7. ปี ค.ศ.1911/พ.ศ.2454

- เดือนมกราคม คุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟองย้ายออกจากโคราชไปช่วยคุณพ่ออังแซล์ม น้องชาย ที่เป็นเจ้าวัดอุบลฯ

ระยะเวลาการทำงานในเขตโคราชของมิชชันนารีMEP มิสซังลาว กลุ่มแรก ช่วงปี ค.ศ.1905-1911/พ.ศ.2448-2454

1. คุณพ่อโปรดอม 4 เดือนครึ่ง (18 มีนาคม –ปลายเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448)
2. คุณพ่ออัง. แอ๊กซ์กอฟอง 2 ปี+ประมาณ 5 เดือน (18 มีนาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448-สิงหาคม ค.ศ.1907/พ.ศ.2450)
3. คุณพ่อเลอออง เปรูดอง 3 ปี+9 เดือนครึ่ง (สิงหาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448-16 พฤษภาคม ค.ศ.1909/พ.ศ.2452)
4. คุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟอง 2 ปี+ 7 เดือน (ปลายมิถุนายน ค.ศ.1908/พ.ศ.2451-มกราคม ค.ศ.1911/พ.ศ.2454)

2. ข้อมูลจากบัญชีศีลศักดิ์สิทธิ์ของวัดโคราช ช่วงปี ค.ศ.1905-1911/พ.ศ.2448-2454

2.1 บัญชีศีลล้างบาปเล่มแรก (หน้า 5-10) (เล่มแรกนี้เป็นบัญชีที่เก่าแก่ที่สุดของมิสซังนครราชสีมา คุณพ่ออัง. แอ๊กซ์กอฟองเปิดบัญชีนี้ในปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448)

1. ปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448

เลขที่ 1 วันที่ 21 มิถุนายน คุณพ่ออัง. แอ๊กซ์กอฟอง ล้างบาปเป็นครั้งแรกในบ้านของชาวบ้าน **เด็กหญิงชื่อบานเย็น** ลูกของนายขาว-นางแดง คนต่างศาสนาและอีกสามวันต่อมาเด็กก็เสียชีวิต

เลขที่ 2-5 นายเปโตร บัว ที่บ้านโคกกรวด ล้างบาปเด็กคนต่างศาสนา 4 คน และไม่นานเด็กก็เสียชีวิต

สรุป ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงปลายปีมีการล้างบาปเด็กๆ ทั้งหมด 5 คน แต่ไม่มีผู้ใหญ่สักคน

2. ปี ค.ศ.1906/พ.ศ.2449

เลขที่ 6-15 วันที่ 14 เมษายน วันเสาร์ศักดิ์สิทธิ์ คุณพ่ออัง. แอ๊กซ์กอฟอง “ในวัดน้อยโคราช” ล้างบาปเป็นครั้งแรก ผู้ใหญ่คนไทย 10 คน

เลขที่ 16 คุณพ่อเปรูดองล้างบาปเด็กหญิงลูกของพ่อแม่คริสตังใหม่

เลขที่ 17 วันที่ 3 มิถุนายน คุณพ่อเปรูดองล้างบาปคนจีนคนแรกอายุ 28 ปี ชื่อฟรังซิสโกซาเวียร์ ซูซี

เลขที่ 18-23 ล้างบาปทั้งเด็กและผู้ใหญ่ 6 คน

สรุป ตลอดปี ค.ศ.1906/พ.ศ.2449 มีการล้างบาปทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่วัดโคราชและบ้านโคกกรวดทั้งหมด 23 คน

3. ปี ค.ศ.1907/พ.ศ.2450

เลขที่ 24-42 ตลอดปี คุณพ่ออัง. แอ๊กซ์กอฟอง คุณพ่อเปรูดองและคุณพ่อลากองเบอล้างบาปเด็กและผู้ใหญ่ไทยและจีนทั้งหมด 19 คน

4. ปี ค.ศ.1908/พ.ศ.2451

เลขที่ 43-47 พวกคุณพ่อล้างบาปผู้ใหญ่ที่วัดโคราชและบ้านหนองจอก ตลอดปีทั้งหมด 5 คน

5. ปี ค.ศ.1909/พ.ศ.2452

เลขที่ 48-53 พวกคุณพ่อตลอดปีล้างบาปผู้ใหญ่ 6 คน ส่วนใหญ่ในวัดโคราช

6. ปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453

เลขที่ 54-64 คุณพ่อรองแดลและครูคำสอนเปาโล ทัน ล้างบาปเด็กและผู้ใหญ่ทั้งหมด 11 คน

สรุป ตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 (ล้างบาป ด.ญ.บานเย็น เป็นคนแรก เลขที่ 1) จนถึงปลายปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453(เลขที่ 64) คือตลอดเวลา 5 ปีครึ่ง พวกคุณพ่อและฆราวาสคนหนึ่งล้างบาปเด็กและผู้ใหญ่ทั้งหมด 64 คน(ตามบัญชีศีลล้างบาป)

7. ปี ค.ศ.1911/พ.ศ.2454

เดือนมกราคม คุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟอง ย้ายออกจากวัดโคราชไปอยู่ที่วัดอุบลฯ

2.2 บัญชีศีลกำลัง (หน้า 221)

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1908/พ.ศ.2451 พระคุณเจ้ากืออาสในวัดครอบครัวศักดิ์สิทธิ์ โคราช โปรดศีลกำลังเป็นครั้งแรกให้แก่คริสตังชาย 10 คนและหญิง 6 คน

ป.ล. การโปรดศีลกำลังครั้งต่อไปจะต้องรออีก 7 ปี คือสมัยคุณพ่อรองแดล เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ.1915/พ.ศ.2458 โดยพระคุณเจ้าแปร์รอสให้แก่คริสตังโคราช บ้านเหล่า บ้านห้วยหินและบ้านหัน ทั้งหมดเป็นชาย 20 คนและหญิง 26 คน

2.3 บัญชีผู้ตาย (หน้า 101)

ตลอดช่วงปี ค.ศ.1905-1909/พ.ศ.2448-2452 ตามบัญชีผู้ตาย มีเด็กและผู้ใหญ่เสียชีวิตทั้งหมดเพียง 12 คน

3. ประวัติตอนสุดท้ายของผู้มีส่วนในการเปิดศูนย์คาทอลิกที่โคราช ช่วงปี ค.ศ.1905-1910/พ.ศ.2448-2453

3.1 พระคุณเจ้ามารีย์ ยอแซฟ กืออาส

ปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 พระคุณเจ้ากืออาสได้ส่งคุณพ่อโปรดอมและคุณพ่ออัง.แอ๊กซ์กอฟองจากศูนย์กลางมิสซังลาว (วัดหนองแสง)ไปเริ่มแพร่ธรรมในเขตโคราช ตลอดเวลา 5 ปีแรกนั้น พระคุณเจ้าได้อุดหนุนการเจริญเติบโตของการแพร่ธรรมที่โคราช โดยส่งบุคลากรและทุนทรัพย์เท่าที่มี แต่ต่อไปงานนี้ก็เกินความสามารถของท่าน ปี ค.ศ.1909/พ.ศ.2452 พระคุณเจ้าจึงทำข้อตกลงกับมิสซังสยาม(พระคุณเจ้าแปร์รอส ประมุขมิสซังสยามในสมัยนั้น) ให้รับผิดชอบปกครองเขตโคราชต่อไป

หลังจากนี้ไม่นาน พระคุณเจ้ากืออาสจำเป็นต้องไปรักษาสุขภาพที่ทรุดลงที่ประเทศฝรั่งเศส ที่สุดปี ค.ศ.1912/พ.ศ.2455 ท่านเสนอการขอลาออกจากตำแหน่งสังฆราชมิสซังลาวแก่พระสันตะปาปา ซึ่งพระองค์ทรงยอมรับ แล้วหลังจากนี้พระองค์ทรงประกาศแต่งตั้งคุณพ่อโปรดอม อุปสังฆราช เป็นพระสังฆราชใหม่(Vicaire Apostolique) องค์ที่ 2 ของมิสซังลาว

จากประเทศฝรั่งเศส พระคุณเจ้ากืออาสส่งสาส์น (Folio No.299) อำลาบรรดามิชชันนารีของมิสซังลาว "*In Cruce Vita (ในไม้กางเขนมีชีวิต)*

ลาร์แบรส์เลอ (L'Arbresle) (ใกล้เมืองลียอง) (Lyon) *วันที่ 15 ตุลาคม ค.ศ.1912/พ.ศ.2455*

บรรดาคุณพ่อที่รัก

...วันที่ 23 กรกฎาคมที่แล้ว ข้าพเจ้าได้ส่งหนังสือขอลาออกถึงพระสันตะปาปา ต่อมาวันที่ 23 กันยายน ข้าพเจ้าได้รับคำตอบของสันตะสำนัก ชี้แจงว่าพระสันตะปาปาทรงยอมรับการลาออกของข้าพเจ้า... ขอบรรดาคุณพ่ออย่าเวทนาสงสารข้าพเจ้า ไม่มีประโยชน์อันใด ข้าพเจ้ารอรับรางวัลจากพระผู้เป็นเจ้าเท่านั้น...ข้าพเจ้าต้องการขออภัยคุณพ่อแต่ละองค์ทั่วมิสซังลาวด้วยใจสุภาพ สำหรับความผิดพลาด การละเลย ตัวอย่างไม่ดี และความทุกข์ร้อนใจต่างๆ นานา ซึ่งข้าพเจ้าได้กระทำให้เกิดขึ้นกับพวกคุณพ่อ...

ส่วนตัวข้าพเจ้า ข้าพเจ้าให้อภัยอย่างสุดจิตใจแก่คุณพ่อที่ได้สร้างความทุกข์ใจในบางครั้ง...

...ขอองค์พระอาจารย์เจ้าโปรดอวยพระพรคุณพ่อทุกองค์ ขอพระองค์เองโปรดทรงเป็นรางวัลของบรรดาคุณพ่อตามที่ข้าพเจ้าจะมั่นใจวิงวอนขอพระองค์อย่างสม่ำเสมอต่อไป

ขอพระองค์โปรดอวยพระพรบรรดาคุณพ่อพื้นเมืองของเราที่ข้าพเจ้ารักและชื่นชอบอยู่ตลอด...

ขอพระองค์โปรดอวยพระพรพวกสามเณรและครูคำสอนทุกคน... บรรดาซิสเตอร์ทุกท่านด้วย... สุดท้ายขอพระองค์โปรดอวยพระพรบรรดาคริสตชนของมิสซังลาวที่รักของข้าพเจ้าทุกๆ คน

...บรรดาคุณพ่อที่รัก ขอให้เราเป็นหนึ่งเดียวกันด้วยการสวดภาวนาและด้วยการวิงวอนขอพระมารดา...

ข้าพเจ้าผู้เป็นผู้รับใช้และพี่น้องในองค์พระคริสตเจ้า

(SERVUS et FRATER in CHRISTO)

มารีย์ยอแซฟกีออาส

Vic. Apost. ของมิสซังลาวผู้ลาออก"

พระคุณเจ้ากีออาสพักอาศัยที่บ้านพี่สาวที่เมืองลีออง(Lyon)เป็นเวลานานประมาณ 20 ปี ท่านคิดถึงมิสซังลาวอยู่เสมอ ท่านจำชื่อหมู่บ้านและบรรดาคริสตังที่ท่านได้รับผิดชอบมาก่อน ขณะที่อยู่เมืองลีออง(Lyon) นั้น พระคุณเจ้ายินดีช่วยพระสังฆราชที่รู้จักกัน เป็นต้น 2 องค์โดยไปโปรดศีลกำลังเป็นครั้งคราว แล้วแต่สุขภาพจะอำนวย

ปี ค.ศ.1933/พ.ศ.2476 พระคุณเจ้าตัดสินใจเข้าไปอยู่บ้านพระสงฆ์ชราของคณะMEP ที่มองเบอตอง (MONTBETON) และอยู่ที่นั่นเป็นเวลา 17 ปี พระคุณเจ้าเป็นคนสุภาพถ่อมตน ไม่ยอมให้ใครแสดงความเคารพนับถือเป็นพิเศษ อย่างเช่นโอกาสฉลองสุวรรณสมโภชการอภิเษก ท่านไม่ยอมให้มีงานอะไร ท่านออกเดินทางไปแสวงบุญที่เมืองลูร์ดแทน ท่านดำเนินชีวิตอย่างสามัญธรรมดาเหมือนคุณพ่อชราทั้งหลาย เมื่อมีอายุมากขึ้นท่านมีอาการหูหนวก สนทนากับผู้อื่นไม่ได้ ท่านจึงใช้ชีวิตสวดภาวนา อ่านหนังสือและแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือพจนานุกรมไทย-ลาว-ฝรั่งเศสที่ท่านเรียบเรียงเมื่อครั้งที่ท่านอยู่มิสซังลาวสมัยก่อน

เดือนกันยายน ค.ศ.1950/พ.ศ.2493 พระคุณเจ้าป่วยหนัก ที่สุดวันที่ 16 พฤศจิกายน ท่านสิ้นชีวิตอย่างสงบ ท่านอายุ 88 ปี ถูกฝังในสุสานประจำบ้านMEP ที่มองเบอตอง ซึ่งสมัยนั้นมีมิชชันนารีถูกฝังไว้ประมาณ 130 องค์

3.2 พระคุณเจ้ากองสตังต์ โปรดอม พระสังฆราช (Vicaire Apostolique) องค์ที่สองของมิสซังลาว

คุณพ่อมาช่วยเปิดศูนย์คาทอลิกโคราช แต่อยู่ที่นั่นเพียงแค่ 4 เดือนครึ่ง แล้วปลายเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 คุณพ่อกลับไปที่สำนักมิสซังหนองแสงตามคำสั่งของพระคุณเจ้ากีออาส

เมื่อสุขภาพทรุดลง พระคุณเจ้ากีออาสได้ยื่นใบลาออกต่อพระสันตะปาปา ปี ค.ศ.1912/พ.ศ.2455 ต่อมาวันที่ 2 มิถุนายน ค.ศ.1913/พ.ศ.2456 พระสันตะปาปาทรงประกาศแต่งตั้งคุณพ่อโปรดอมเป็นพระสังฆราชองค์ใหม่องค์ที่สองของมิสซังลาว ท่านได้รับการอภิเษกวันที่ 14 กันยายนปีเดียวกันที่เมืองไซ่ง่อน ประเทศเวียตนาม โดยพระคุณเจ้าแกงตอง(QUINTON) ญาติของท่าน

พระคุณเจ้าโปรดอมใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในการไปเยี่ยมกลุ่มคริสตชนทุกแห่งทั่วภาคอีสานและเขตที่รับผิดชอบในประเทศลาว การเดินทางด้วยการขี่ม้าอยู่บ่อยๆ และยากลำบากนี้ รวมกับภาระหน้าที่การบริหารมิสซังลาวที่กว้างขวางทำให้สุขภาพของพระคุณเจ้าทรุดโทรมใน ปี ค.ศ.1919/พ.ศ.2462 ตามคำเรียกร้องของบรรดามิชชันนารี พระคุณเจ้าทำใจไปรักษาตัวที่ไซ่ง่อน แต่หลังจากนั้นเพียงแค่ 2 เดือนท่านก็กลับมาสำนักมิสซังหนองแสง

วันที่ 18 กันยายนปีเดียวกัน พระคุณเจ้าเป็นอัมพฤตทางสมอง ที่สุดท่านสิ้นชีวิต วันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ.1920/พ.ศ.2463 อายุ 71 ปี ท่านถูกฝังในสุสานของวัดหนองแสง สุสานนี้เป็นที่พักผ่อนฝ่ายกายของมิชชันนารี MEPกลุ่มแรก ผู้ก่อตั้งมิสซังลาวที่อุบลฯ ปี ค.ศ.1881/พ.ศ.2424 เมื่อ 39 ปีก่อน

3. คุณพ่ออังแซล์ม แอ๊กซ์กอฟอง

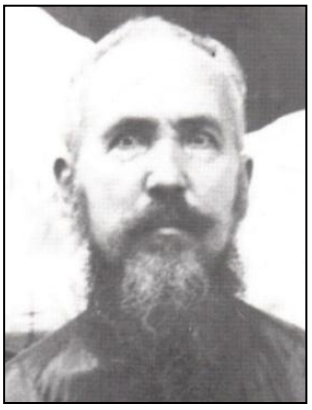

ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1907/พ.ศ.2450 คุณพ่อย้ายออกจากโคราชไปเป็นเจ้าอาวาสวัดอุบลฯ โดยมีหน้าที่อภิบาลวัดทัพไทยและวัดนาดูนด้วย จนถึงปีค.ศ.1914/พ.ศ.2457 สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ระหว่างประเทศฝรั่งเศสกับประเทศเยอรมัน (ปลายปีค.ศ.1914/พ.ศ.2457-ค.ศ.1918/พ.ศ.2461) ท่านถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารที่ประเทศฝรั่งเศส เมื่อกลับมาประเทศสยาม ปี ค.ศ.1919/พ.ศ.2462 คุณพ่อได้รับหน้าที่เป็นเจ้าวัดที่เชียงหวางในประเทศลาว จนถึงปี ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 ต่อจากนั้นท่านเป็นเจ้าวัดปากเซ(ประเทศลาว) ถึงปี ค.ศ.1948/พ.ศ.2491 สุดท้ายท่านรับการแต่งตั้งเป็นจิตตาธิการคณะซิสเตอร์รักกางเขน อารามอุบลฯ ถึงปี ค.ศ.1951/พ.ศ.2494

ที่สุด คุณพ่อกลับไปประเทศฝรั่งเศสเลย เป็นพระสงฆ์ประจำโรงเรียน2-3 ปี หลังจากนี้คุณพ่อเข้าบ้านพระสงฆ์ชรา MEP ที่มองเบอตอง ท่านสิ้นชีวิตวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ.1955/พ.ศ.2498 อายุ 84 ปี

3.4 คุณพ่อเลออง เปรูดอง

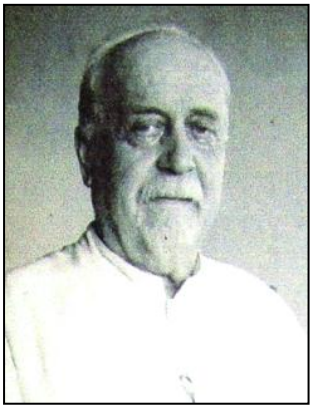

เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1909/พ.ศ.2452 คุณพ่อวางมือจากงานอภิบาลวัดโคราชเพราะหมดกำลังใจ ท้อแท้อย่างหนัก แล้วกลับไปประเทศฝรั่งเศส โดยคิดว่าจะไม่มีวันกลับมาเป็นมิชชันนารีในมิสซังลาวหรือมิสซังสยามอีก

แต่การพักที่ประเทศฝรั่งเศส เวลา 1 ปี ได้ช่วยให้คุณพ่อตั้งตัวใหม่ ปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 คุณพ่อจึงเต็มใจกลับมาทำงานในมิสซังกรุงเทพฯ อันดับแรกคุณพ่อถูกส่งไปเป็นอาจารย์ที่บ้านเณรพระหฤทัย บางช้าง หลังจากนี้ท่านรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดนักบุญอันนาที่ปากน้ำโพ (ปี ค.ศ.1911-1914/พ.ศ.2454-2457) ช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 คุณพ่อเหมือนมิชชันนารีฝรั่งเศสส่วนใหญ่ที่อยู่ในประเทศสยาม ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารที่ประเทศฝรั่งเศสเป็นเวลา 4 ปี (ค.ศ.1914-1918/พ.ศ.2457-2461) ท่านรับหน้าที่เป็นล่ามให้ทหารจีนที่ไปร่วมรบกับพันธมิตรสู้รบกองทัพทหารเยอรมัน

เมื่อกลับมาประเทศสยามแล้ว คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดหัวไผ่ (ค.ศ.1919-1921/พ.ศ.2462-2464) และวัดเพลง(ค.ศ.1922-1924/พ.ศ.2465-2467) เป็นปลัดวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ สามเสน และเป็นจิตตาธิการของซิสเตอร์คณะรักกางเขนกรุงเทพฯ ซึ่งมีอารามอยู่ที่สามเสนในสมัยนั้น (ค.ศ.1924-1932/พ.ศ.2467-2475)ต่อจากนั้นปี ค.ศ.1932/พ.ศ.2475 คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดอัสสัมชัญ(กรุงเทพฯ) ถึงปี ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 เป็นเวลา 21 ปี นอกจากนี้ปี ค.ศ.1934/พ.ศ.2477 พระคุณเจ้าเวย์แต่งตั้งคุณพ่อเป็นอุปสังฆราชด้วย

ในขณะที่รับผิดชอบวัดอัสสัมชัญอยู่นั้น คุณพ่อยังเป็นห่วงสัตบุรุษที่อยู่ห่างไกลจึงเริ่มลงมือสร้างวัดนักบุญยอแซฟตรอกจันทร์และสร้างโรงเรียน 2 โรงสำหรับเด็กชายและเด็กหญิงซึ่งต่อมาคุณพ่อได้มอบให้ซิสเตอร์คณะอูร์สุลินเป็นผู้ดูแล

สุดท้ายเมื่อคุณพ่อเข้าสู่วัยชราแล้ว และสุขภาพร่างกายทรุดลง คุณพ่อขอลาจากตำแหน่งหน้าที่ทุกประการ ไม่นานคุณพ่อต้องเข้าโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ แล้ววันที่ 14 เมษายน ค.ศ.1961/พ.ศ.2504 คุณพ่อสิ้นชีวิต อายุ 83 ปี

3.5 คุณพ่อเปโตร แอ๊กซ์กอฟอง

คุณพ่อย้ายออกจากโคราช ต้นเดือนมกราคม ค.ศ.1911/พ.ศ.2454 ไปช่วยน้องชาย คุณพ่ออังแธล์มที่เป็นเจ้าวัดอุบลฯ ประมาณ 3 ปี (ค.ศ.1911-1914/พ.ศ.2454-2457) ต่อจากนั้นท่านรับหน้าที่ดูแลวัดบ้านบัวท่าและวัดบาสัก(ติดแม่น้ำโขง) เป็นเวลา 1 ปี ต่อมาท่านไปอยู่วัดคำเกิ้ม (ใกล้หนองแสง) ตลอดเวลา 10 ปี

สุดท้ายวันที่ 30 พฤษภาคม ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 คุณพ่อสิ้นชีวิตที่นั่น อายุ 64 ปี ถูกฝังในสุสานวัดหนองแสง

บทที่ 3

การแพร่ธรรมสมัยที่สองในเมืองโคราชและในเขตใกล้เคียง โดยคุณพ่อรองแดล(MEP)ร่วมกับพระสงฆ์ไทยหลายองค์ ของมิสซังสยาม(มิสซังกรุงเทพฯ) ช่วงเวลา 17 ปี(ค.ศ.1910-1927/พ.ศ.2453-2470)

คุณพ่ออัลแฟรด รองแดล (Rondel)(MEP)

ชีวิต
ค.ศ.1855-1927/พ.ศ.2398-2470
อายุ † 72 ปี

ชีวิตมิชชันนารี
ค.ศ.1880-1927/พ.ศ.2423-2470
รวม 47 ปี

1. ชีวิตวัยเยาว์(ตามชีวประวัติคณะMEP ปี ค.ศ.1927/พ.ศ.2470 หน้า 198-203 บางส่วน)

เด็กชายอัลแฟรด รองแดล เกิดเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ.1855/พ.ศ.2398 ในภาคนอรมังดี(ภาคเหนือตอนล่าง)ที่ประเทศฝรั่งเศส บิดาเป็นนักกฎหมายแผนกนายทะเบียนเรื่องหนังสือสัญญาและพินัยกรรม ครอบครัวนี้เป็นชนชั้นกลาง ฐานะค่อนข้างดี เด็กชายอัลแฟรดได้รับการอบรมที่ดีและเข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง เขาเป็นนักเรียนนักศึกษาที่เรียนเก่ง เขาจึงตัดสินใจเข้ามหาวิทยาลัยโดยเลือกเรียนคณะนิติศาสตร์ที่เมืองกัง(Caen) ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองลิซิเออซ์ (Lisieux) 50 กิโลเมตร นักศึกษาอัลแฟรดเกิดความชอบในกฎหมายและรักความถูกต้องเป็นชีวิตจิตใจ ซึ่งในอนาคตจะช่วยคุณพ่อได้อย่างมากในการสู้คดีความต่างๆ นานา เป็นต้นเมื่อท่านอยู่ที่โคราช คุณพ่อรองแดลเป็นคนที่ชอบระเบียบวินัยและความเที่ยงตรงในทุกสิ่งทุกอย่างตลอดชีวิต

แต่ในที่สุด หนุ่มอัลแฟรด รองแดล ตัดสินใจสละทิ้งการศึกษาด้านกฎหมายที่กำลังเรียนอยู่ โดยกลับตัวตอบสนองเสียงเรียกของพระเป็นเจ้าให้เป็นพระสงฆ์มิชชันนารี ท่านจึงเข้าคณะ MEP และบวชเป็นพระสงฆ์เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1880/พ.ศ.2423 ผู้ใหญ่ของคณะMEP กำหนดให้คุณพ่อไปเป็นมิชชันนารีในประเทศสยาม

2. ชีวิตมิชชันนารีในมิสซังลาว

คุณพ่อรองแดลมาถึงกรุงเทพฯ เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1880/พ.ศ.2423 พระคุณเจ้าเวย์ส่งคุณพ่อไปเรียนภาษาไทยที่บ้านเณรบางช้าง และให้เป็นอาจารย์สอนเณรด้วย หลังจากนี้พระคุณเจ้าส่งคุณพ่อไปช่วยมิชชันนารี 2

องค์แรก (คุณพ่อโปรดอมและคุณพ่อเกโก)ที่ไปเริ่มแพร่ธรรมในภาคอีสานและประเทศลาวได้ 2 ปีมาแล้ว คุณพ่อออกจากกรุงเทพฯ วันที่ 20 มกราคม ค.ศ.1883/พ.ศ.2426 และถึงอุบลฯ วันที่ 5 เมษายน **ใช้เวลาเดินทาง 76 วัน**

โดยไม่รอช้า วันที่ 23 เดือนเดียวกัน คุณพ่อโปรดอมนำเอาคุณพ่อรองแดล มิชชันนารีหนุ่ม ไปเป็นเพื่อนร่วมเดินทางจากอุบลฯ ไปสำรวจเขตตอนบนของภาคอีสานและฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงในประเทศลาวเป็นครั้งแรก ท่านทั้งสองเข้าไปเมืองสกลนคร หนองคายและเวียงจันทร์ เมื่อขากลับพวกเขายินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้พบกลุ่มคริสตังญวนที่มาจากตังเกี๋ย (ประเทศเวียตนาม) คนเหล่านี้เข้ามาตั้งหลักแหล่งประกอบอาชีพที่นครพนมตั้งแต่หลายปีมาแล้ว ที่นั่น วันที่ 14 กันยายน ค.ศ.1883/พ.ศ.2426 คุณพ่อทั้งสองล้างบาป 13 คน และโปรดศีลกล่าว 4 คู่ ที่มุกดาหาร คุณพ่อไถ่ทาสที่เป็นคนไทยประมาณ 50 คนให้เป็นอิสระ แล้วนำพวกเขาเข้ามารวมกับกลุ่มทาสกลุ่มแรกซึ่งกำลังเรียนคำสอนที่อุบลฯ พวกเขามาถึงอุบลฯ วันที่ 2 ตุลาคม การเดินทางไป-กลับใช้เวลา 5 เดือน แต่ที่เขมราช คุณพ่อรองแดลพร้อมกับคนใช้ 3-4 คนได้แยกทางไป คุณพ่อลงเรือลำหนึ่งล่องแม่น้ำโขงเพื่อหาดูว่ามีทางจะไปถึงอุบลฯ โดยแม่น้ำมูลได้หรือไม่ ในการนั่งเรือครั้งนี้คุณพ่อตกน้ำเกือบไม่รอด

ที่สุดปีถัดมา คุณพ่อรองแดลหมดแรงจากการเดินทางบ่อยๆ ที่เหน็ดเหนื่อย คุณพ่อติดไข้ป่าด้วย เดือนมกราคม ค.ศ.1884/พ.ศ.2427 คุณพ่อจำเป็นต้องกลับมาที่กรุงเทพฯ พระคุณเจ้าเวย์ส่งคุณพ่อไปพักที่วัดจันทบุรีระยะหนึ่ง แต่เมื่อกลับมาที่กรุงเทพฯ คุณพ่อยังไม่หายจากโรคไข้ป่า พระคุณเจ้าจึงสั่งให้ไปรักษาตัวที่ประเทศฝรั่งเศสตามคำแนะนำของแพทย์ คุณพ่อลงเรือออกจากกรุงเทพฯ วันที่ 28 มีนาคม ค.ศ.1884/พ.ศ.2427

เมื่อมาอยู่ที่บ้านเกิดเมืองนอนได้ไม่นานคุณพ่อก็หายดี สุขภาพกลับแข็งแรงเหมือนเดิม แต่คุณพ่อจำเป็นต้องอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศสอีกนานพอสมควรเพื่อจัดการเรื่องมรดกที่ได้รับจากครอบครัว ที่สุดคุณพ่อกลับมาประเทศสยามปี ค.ศ.1886/พ.ศ.2429 คุณพ่อปรารถนาอยากไปทำงานในมิสซังลาวอีกเช่นเดิม แต่พระคุณเจ้าเวย์กำหนดให้ท่านทำงานในมิสซังกรุงเทพฯ สักระยะหนึ่งก่อน แล้วปลายเดือนมกราคม ค.ศ.1888/พ.ศ.2431 คุณพ่อกลับไปแพร่ธรรมในมิสซังลาวอีก เป็นระยะเวลา 8 ปี ตลอดช่วงเวลานั้นคุณพ่อได้ทำงานใกล้ชิดกับคุณพ่อโปรดอม

สมัยนั้นชีวิตมิชชันนารีในมิสซังลาวเป็นชีวิตการบุกเบิกแบบ“องอาจกล้าหาญ” พวกคุณพ่อต้องขี่ม้าเดินทางระยะไกลๆไ ปทั่วทุกแห่ง เพื่อค้นหาคนที่สนใจศาสนาคริสต์ ซึ่งมีคนสนใจจำนวนมากในสมัยนั้น และเพื่อเลือกสถานที่สำหรับสร้างบ้านใหม่ให้เป็นที่อยู่อาศัยสำหรับพวกชาวบ้านเหล่านี้ พวกคุณพ่อดำเนินชีวิตอย่างยากจนและยากลำบาก เป็นชีวิตแพร่ธรรมที่ร้อนรนซึ่งมาจากชีวิตฝ่ายจิตที่แท้จริง ปี ค.ศ.1887-1889/พ.ศ.2430-2432 เป็นช่วงเวลาที่มีคนสมัครเข้าศาสนามากที่สุด คุณพ่อรองแดลใช้ทรัพย์สมบัติส่วนตัวที่ได้รับจากมรดกด้วยใจกว้างขวาง เพื่อซื้อที่ดินเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มคริสตังใหม่ ซึ่งส่วนมากเป็นคนยากจน คุณพ่อยังใช้ทรัพย์สินอีกในการศึกษาอบรมพวกครูคำสอน คุณพ่อได้มอบเงินส่วนตัวจำนวนหนึ่งสำหรับสร้างบ้านเณรเล็กบนเกาะดอนโดนที่อยู่กลางแม่น้ำโขง และยังมอบทรัพย์สินส่วนตัวให้แก่คุณพ่อดาแบง (DABIN)(MEP) เจ้าอาวาสวัดอุบลฯ เพื่อช่วยสร้างวัดให้เสร็จ คุณพ่อเป็นช่างอเนกประสงค์ที่เก่ง ท่านมีเครื่องมือเกือบครบชุด เช่น ขวาน เลื่อยใหญ่ เครื่องวัดระดับ เข็มทิศและชุดเครื่องตีเหล็กด้วย ทั้งหมดนี้ก็เพื่อช่วยเพื่อนมิชชันนารีในการสร้างวัดน้อยและบ้านพักพระสงฆ์ที่มุงด้วยหญ้า ที่วัดอุบลฯ คุณพ่อได้เริ่มสร้างโรงพิมพ์ขนาดเล็กที่สามารถหิ้วไปได้ นอกจากนี้คุณพ่อยังมีกล้องถ่ายรูปที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “กล่องมหัศจรรย์” คุณพ่อได้ใช้เครื่องนี้บ่อยๆ แต่เสียดายรูปถ่ายเหล่านั้นได้สูญหายไปทั้งหมด

เมื่อกลับมาในเขตลาวเป็นครั้งที่ 2 ปี ค.ศ.1888/พ.ศ.2431 นั้น คุณพ่อถูกส่งไปอยู่วัดคำเกิ้ม ห่างจากเมืองนครพนมไม่กี่กิโลเมตร คุณพ่อเป็นคนแรกที่ได้ส่งสัตบุรุษบ้านคำเกิ้มจำนวนหนึ่งไปอยู่ประจำที่หนองแสง เพราะคนพุทธไม่กล้าเข้าไปอยู่ที่นั่น เชื่อกันว่ามีผีดุร้าย นอกจากนี้คุณพ่อเป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มคริสตังที่แก่งสะดกและปากซันในประเทศลาว

ในหนังสือภาษาฝรั่งเศสของพระคุณเจ้าบาเยชื่อ"ประวัติการแพร่ธรรมในภาคอีสานและประเทศลาว" (หน้า 80) ท่านอธิบายว่า*"คุณพ่อรองแดลมีกลุ่มครูคำสอนเป็นทีมทำงานอยู่ประจำ เมื่อครูคำสอนจากกรุงเทพฯ หรือจากโรงเรียนดอนโดนมีไม่พอ คุณพ่อเลือกหาหนุ่มๆ ในกลุ่มคริสตังที่มีความสามารถ แล้วนำมาอบรมสอนเอง"* คุณพ่อเรียกพวกหนุ่มๆ เหล่านี้ว่า *"ครูคำสอนจำเป็นของข้าพเจ้า"*

ต่อไปนี้เป็นจดหมายของคุณพ่อรองแดล บางฉบับซึ่งเขียนที่ภาคอีสานและที่ประเทศลาว (จากหอเอกสารประวัติศาสตร์คณะMEP ที่กรุงปารีส Volume 896 ปี ค.ศ.1889-1905/พ.ศ.2432-2448)

Folio No. 8 จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงพระคุณเจ้าเวย์
เรื่อง ชาวบ้านแห่งหนึ่งขอเข้าศาสนาทั้งหมู่บ้าน

"แก่งสะดก ประเทศลาว วันที่ 29 มีนาคม ค.ศ.1889/พ.ศ.2432

พระคุณเจ้าที่เคารพอย่างสูง

ขออนุญาตใช้ดินสอเขียนจดหมายนี้เพราะน้ำหมึกปากกาหมดแล้ว แต่โชคดีสิ่งของต่างๆที่จำเป็นจะมาถึงในไม่ช้า ในเขตแก่งสะดกมีคนสนใจเรียนคำสอนในหมู่บ้านแห่งเดียวประมาณ 400 คน หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านใหม่ที่ก่อตั้งเมื่อวันที่ 3 มกราคมที่ผ่านมานี้ ยังไม่ถึงสามเดือน...ยังมีหมู่บ้านอื่นๆ ที่กำลังรอมิชชันนารีเข้ามาสอน...แต่ว่าจะมีมาจริงหรือเปล่า เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับคุณพ่อโปรดอม อธิการ แต่คุณพ่อไม่มีใครที่จะส่งไปได้ เพราะมีบุคลากรน้อยมาก...วันหนึ่งในหมู่บ้านแห่งหนึ่งมีการจัดงาน ข้าพเจ้าถือโอกาสนี้ถ่ายรูปพวกเจ้าหน้าที่ พวกเขาดีใจมาก...

ข้าพเจ้าผู้รับใช้ที่สุภาพนอบน้อมของพระคุณเจ้า

ด้วยความเคารพนับถืออย่างสูง

อัล. รองแดล"

Folio No.46 จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงคุณพ่อเปอัง(PEAN)ผู้ใหญ่ท่านหนึ่งของบ้านเณรMEPที่ปารีส
เรื่อง มิสซังกรุงเทพฯ ช่วยงานแพร่ธรรมในมิสซังลาวไม่เพียงพอ...

"แก่งสะดก วันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ.1890/พ.ศ.2433

คุณพ่อเปอังที่เคารพอย่างสูง

...จากวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ.1889/พ.ศ.2432 ถึงวันปัสกาที่ผ่านมานี้ ข้าพเจ้าได้โปรดศีลล้างบาปมากกว่า 200 คน..."มิสซังแม่" (มิสซังสยาม กรุงเทพฯ) *เคยช่วยมิสซังลาวมาตลอดโดยให้เศษอาหารที่ตกจากโต๊ะแก่พวกเราที่นี่แบบฟรีๆ เช่น ยา หนังสือ สายประคำและอื่นๆ เดี๋ยวนี้ก็ยังได้รับ แต่นานๆครั้ง...*

อัล. รองแดล"

Folio No.49 จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงคุณพ่อเปอัง

เรื่อง ผลของการแพร่ธรรม...การส่งมิชชันนารีไปลาวเป็นเรื่องที่จำเป็นและเร่งด่วน

"แก่งสะดก วันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ.1890/พ.ศ.2433

คุณพ่อเปอังที่เคารพนับถืออย่างสูง

ถึงเวลาปิดบัญชีประจำปี ค.ศ.1889-1890/พ.ศ.2432-2433 แล้ว ตลอดปีนี้ข้าพเจ้าได้โปรดศีลล้างบาป 401 คน ศีลสมรส 29 คู่ ส่วนผู้ตายมีจำนวนน้อย ขอขอบคุณพระเจ้า...ถ้าหากว่าตั้งแต่ 2 ปีที่ผ่านมานี้มิสซังลาวได้รับมิชชันนารีมากพอสมควร พวกเราคงได้รับผลในการกลับใจเข้าศาสนามากกว่านี้ถึง 3-4 เท่าหรืออาจมากกว่านี้อีก การเข้ามาอยู่ประจำของมิชชันนารีคนหนึ่งนั้นสำหรับชาวบ้านเป็นการพิสูจน์ว่าพวกเราพระสงฆ์คาทอลิกจะอยู่ในเขตนี้อย่างถาวรและจะขยายการแพร่ธรรมอย่างกว้างขวางอีกด้วย ทันทีที่มิชชันนารีคนหนึ่งเข้ามาก็จะมีผู้สมัครเข้าเรียนศาสนาจำนวนมาก แต่ตรงกันข้าม พระคุณเจ้าเวย์(มิสซังกรุงเทพฯ) ส่งมิชชันนารีเข้าไปมิสซังลาวไม่กี่คน พระคุณเจ้าทำเช่นนี้ด้วยเจตนาที่ซื่อตรง แต่ความจริงท่านยังไม่เข้าใจสถานการณ์ที่แท้จริงของเราที่นี่... การแพร่ธรรมในมิสซังลาวพร้อมที่จะบังเกิดผลอย่างอัศจรรย์ แต่ท่านไม่ค่อยเชื่อ

ขณะนี้ข้าพเจ้ามีพละกำลังสู้เหลือไม่เท่าไหร่นัก แต่ก็ยังไม่ถึงกับใกล้จะตาย ต้องยอมรับว่าความเหน็ดเหนื่อยทำให้ความกระตือรือร้นลดน้อยลงบ้าง

อัล. รองแดล"

Folio No.93 จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงคุณพ่อเปอัง

เรื่อง ความเสียใจที่เห็นว่าการแพร่ธรรมที่น่าจะได้เกิดผลมาก แต่ตรงกันข้ามอาจจะได้รับผลน้อย เพราะขาดแคลนบุคลากรและปัจจัยด้านการเงิน

"คำเกิ้ม วันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ.1892/พ.ศ.2435

คุณพ่อเปอังที่เคารพนับถืออย่างสูง

ข้าพเจ้าเพิ่งได้รับจดหมายของคุณพ่อ... ขอขอบคุณคุณพ่อที่สั่งสอนข้าพเจ้าแบบบิดา...ขอคุณพ่อโปรดสวดภาวนาขอพระองค์ทรงเมตตาประทานฤทธิ์กุศลที่คุณพ่อพูดถึงนั้นและอื่นๆ อีกด้วย เพราะข้าพเจ้ารู้ดีว่าตัวเองขาดแคลนคุณความดีนั้นเป็นอย่างมาก... ข้าพเจ้าซาบซึ้งในความช่วยเหลือที่คุณพ่อกระทำต่อพวกเราทั้งหลายและต่อข้าพเจ้าโดยเฉพาะ

ถ้าพวกเรามีมิชชันนารีหรือพระสงฆ์ไทยเพียงพอโดยอาศัยพระเจ้าทรงช่วยเหลือ เราจะได้เก็บเกี่ยวผลอย่างมากมาย สถานการณ์เช่นนี้ทำให้พวกเราทุกคนเสียใจมาก เสียใจจริงๆ ที่โอกาสแพร่ธรรมมีมาก แต่เราทำได้เพียงเล็กน้อย! ถูกแล้วในช่วงปี ค.ศ.1889-1890/พ.ศ.2432-2433 และแม้แต่ปีต่อไปอีกด้วย ถ้าหากว่าพวกเรามีพระสงฆ์จำนวนมาก มณฑลสกลนครและบางทีมณฑลอื่นๆ ด้วย ส่วนใหญ่คงได้กลับใจเป็นคริสตังแล้ว...อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าเชื่อในพระญาณสอดส่องของพระองค์ ซึ่งคุณพ่อเกโกชอบเรียกว่า "นักบุญแต่องค์เดียวของข้าพเจ้า" บ่อยครั้งข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นว่าพระเป็นเจ้าทรงพอพระทัยนำเหตุการณ์ต่างๆตามความประสงค์ของพระองค์ซึ่งออกมาตรงกันข้ามกับความสุขมรอบคอบของมนุษย์ ตามที่ปรากฏในมิสซังลาวเป็นประจำ ถ้าปราศจากความเชื่อต่อพระญาณสอดส่องนี้ ข้าพเจ้าเองไม่แน่ใจว่าจะไม่ตกอยู่ในสภาพความหมดหวังด้วยหรือ แต่อาศัยความช่วยเหลือของพระเจ้า ข้าพเจ้าหวังว่าจะได้บรรลุถึงจุดหมายปลายทาง

ส่วนข้าพเจ้าขณะมีหน้าที่ดูแลเขตแก่งสะดก ที่ประกอบด้วยกลุ่มผู้ที่กำลังเรียนศาสนาหลายๆ กลุ่ม ข้าพเจ้ามีพระสงฆ์ไทยคนหนึ่งเป็นผู้ร่วมงาน แต่คุณพ่อองค์นี้สุขภาพอ่อนแอ เราได้รับคำสั่งจากผู้ใหญ่ให้เขียนแผนที่ตั้งของศูนย์ใหญ่และศูนย์เล็กที่พวกเรารับผิดชอบ...

ข้าพเจ้าได้ร่วมเดินทางกับคุณพ่อโปรดอมไปที่หนองคาย ได้เข้าเฝ้ากรมหมื่นประจัน พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์หนึ่งของพระมหากษัตริย์ พระองค์ได้ต้อนรับเราอย่างดี...

มิสซังลาวได้เปิดโรงเรียนครูคำสอนบนเกาะดอนโดนที่อยู่กลางแม่น้ำโขงแล้ว โครงการนี้เป็นความหวังที่สำคัญของเรา แต่ความสำเร็จยังอยู่ห่างไกลมากในอนาคต

ด้วยความเคารพนับถืออย่างสูง

อัล. รองแดล"

ในรายงานประจำปี ค.ศ.1907/พ.ศ.2450 ของมิสซังลาว พระคุณเจ้ากืออาสย้อนกลับมาอธิบายว่า*"ช่วงปี ค.ศ.1887-1889/พ.ศ.2430-2432 เป็นช่วงเวลาที่มีคนขอกลับใจเข้าศาสนามากที่สุด เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เป็นต้นความอดอยากหิวโหย ความต้องการเป็นอิสระจากระบบทาสและความปลอดภัยหลุดพ้นจากการกดขี่ข่มเหงของข้าราชการ พระเป็นเจ้าคงทรงใช้เหตุการณ์เหล่านี้เป็นโอกาสดึงดูดคนลาวผู้มีความทุกข์ยากนี้ให้มารู้จักพระศาสนาของพระองค์ แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่พวกเราสงฆ์มิชชันนารีสามารถช่วยชาวบ้านเหล่านี้ได้น้อยมาก เพราะพระสงฆ์และครูคำสอนมีไม่เพียงพอ ตั้งแต่สมัย "ช่วงเวลาพิเศษ" นั้นผ่านไปแล้ว พวกมิชชันนารีในมิสซังลาวเก็บเกี่ยว"รวงข้าว"ได้ไม่กี่รวง"*

ในรายงานเดียวกัน พระคุณเจ้ากืออาสบันทึกจำนวนคริสตังของแต่ละวัดทั่วมิสซังลาว เช่น*"วัดโคราชสมัย คุณพ่ออัง. แอ๊กซ์กอฟองและคุณพ่อเปรูดอง มีคริสตังไทย ลาวและจีน 67 คน ผู้กำลังเรียนคำสอน 19 คน...มิสซังลาวทั้งหมดมีคริสตัง 11,362 คน"*

ในหนังสือของพระคุณเจ้าบาเย "ประวัติการแพร่ธรรมในภาคอีสานและในประเทศลาว" (หน้า 71) ท่านเขียนว่า*"คุณพ่อโปรดอม เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1894/พ.ศ.2437 สั่งให้คุณพ่อรองแดลเจ้าอาวาสวัดคำเกิ้ม(ที่อยู่ใกล้เมืองนครพนม)ไปก่อตั้งชุมชนคริสตังที่หนองคายและที่เวียงจันทร์ คุณพ่อรองแดลใช้คุณพ่ออาทานาซ ไพ (พระสงฆ์ไทย กรุงเทพฯ) พ่อปลัดให้ไปสำรวจดูก่อน แล้วต้นเดือนมีนาคมปีถัดมา คุณพ่อรองแดลก็ไปด้วย เมื่อเห็นว่าหลายคนสมัครเรียนคำสอนจริงๆ คุณพ่อจึงซื้อที่ดินแปลงหนึ่งและปลูกบ้านหลังหนึ่ง ใช้ครูคำสอน 5 คน (เป็นนักเรียนของบ้านเณรบนเกาะดอนโดน) ออกไปติดต่อชาวบ้านทั่วไป ส่วนคุณพ่อรองแดลจำเป็นต้องกลับมาจัดฉลองปัสกาที่วัดคำเกิ้ม และเมื่อฉลองปัสกาแล้ว คุณพ่อย้ายออกจากวัดไปทำงานที่หนองคาย"*

การแพร่ธรรมของคุณพ่อทั้งสองได้ออกผลมากแค่ไหนไม่มีรายงานใดบอก ทราบแต่ว่าคุณพ่อรองแดล ต้นเดือนมิถุนายน ค.ศ.1896/พ.ศ.2439 ได้ย้ายออกจากหนองคายและกลับมาอยู่ในมิสซังกรุงเทพฯ ในการเดินทางครั้งนี้คุณพ่อเปิดเส้นทางใหม่โดยผ่านเมืองเพชรบูรณ์

3. ชีวิตมิชชันนารีของคุณพ่อรองแดลในมิสซังสยาม

พระคุณเจ้าเวย์ส่งคุณพ่อรองแดลไปทำงานในเขตปราจีนบุรี **ในรายงานประจำปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 ของมิสซังสยาม** พระคุณเจ้าอธิบายว่า*"ต่อไปนี้คุณพ่อรองแดลรับหน้าที่ไปอภิบาลเขตปราจีนบุรีพร้อมทั้งดูแลสาขาอื่นๆ ด้วยคือโคกวัด หาดสะแก และประจันตคาม มีพ่อปลัดช่วยคุณพ่อรองแดล 2 องค์คือ มิชชันนารีหนุ่มและพระสงฆ์ไทยที่เพิ่งบวช คุณพ่อรองแดลรายงานข้าพเจ้าว่า"ปราจีนบุรีเป็นเหมือนศีรษะซึ่งมีหน้าที่กำหนดงานทุกอย่าง...ยังมีกลุ่มคริสตังเล็กๆที่ขึ้นกับปราจีนบุรีด้วย...วัดโคกวัดเจริญเติบโตไปได้ดี แต่อีกไม่นานที่ดินว่างเปล่าที่ชาวบ้านจะเข้าไปอาศัยอยู่ก็จะเต็มแล้ว เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้ากำลังคิดจะก่อตั้งหมู่บ้านใหม่ใกล้แม่น้ำบางปะกงชาวบ้านจึงจะได้เดินทางโดยเรืออย่างสะดวก อย่างนี้เราจะมีเขตชุมชนคริสตังที่กว้างขวาง ซึ่งจะประกอบด้วยหมู่บ้านคริสตังที่ใหญ่(โคกวัดและหมู่บ้านใหม่ที่กำลังคิดจะสร้าง) และระหว่าง 2 หมู่บ้านนั้นมีบ้านคริสตังเล็กๆกระจายอยู่เป็นหย่อมๆ"*

หนังสือชีวประวัติของคุณพ่อรองแดล (หน้า 201)อธิบายเพิ่มเติมว่า*"เมื่อคุณพ่อรองแดลมาอยู่ในเขตปราจีนบุรีก็หมดโอกาสที่จะขี่ม้าเดินทางไปไกลๆ เหมือนอย่างในมิสซังลาวครั้งก่อน ชีวิตที่ปราจีนบุรีนี้ที่ไม่เคยมีการเดินทางบ่อย ทำให้คุณพ่อคิดถึงชีวิต"องอาจกล้าหาญ" ของปีก่อนๆในมิสซังลาว*

คุณพ่อจึงใช้โอกาสเวลาว่างๆสำหรับเขียนจดหมายติดต่อกับคนมากมาย ทั้งในประเทศสยาม ลาว เวียตนาม มาเลเซีย ฝรั่งเศสและที่อื่นๆอีกด้วย ความคิดต่างๆนานาที่หลั่งไหลออกมาจากสมองอันว่องไวของคุณพ่อถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรทันที แล้วจดหมายเหล่านั้นก็ถูกส่งไปเกือบทั่วโลก"

พระคุณเจ้าแปร์รอส (มิสซังสยาม)รับผิดชอบปกครองเขตโคราชแทนพระคุณเจ้าก็ออาส (มิสซังลาว)(1)

แต่ในอีกไม่นานชีวิตของคุณพ่อก็จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ดังที่ปรากฏในจดหมายของพระคุณเจ้าแปร์รอส ฉบับหนึ่งที่เขียนถึงอธิการใหญ่คณะMEP ที่ปารีส(Volume No.896)(ป.ล. พระคุณเจ้าแปร์รอสสืบตำแหน่งต่อจากพระคุณเจ้าเวย์ที่มรณภาพที่กรุงเทพฯ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1909/พ.ศ.2452)

"สำนักงานมิสซังกรุงเทพฯ วันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ.1910/พ.ศ.2453

คุณพ่อที่เคารพนับถืออย่างสูง

...ตามคำเรียกร้องของพระคุณเจ้าก็ออาส ข้าพเจ้ากับคุณพ่อที่ปรึกษาได้ตัดสินใจรับเอาวัดโคราชมาอยู่ในความรับผิดชอบดูแลเป็นการชั่วคราวของมิสซังสยาม(กรุงเทพฯ) ความจริงงานใหม่นี้เป็นภาระหนัก เพราะวัดโคราชเป็นสถานที่ที่มีความยากลำบากมาก มิชชันนารีของกรุงเทพฯ ท่านหนึ่ง(คุณพ่อรองแดล)ได้เข้าไปอยู่โคราชแทนคุณพ่อเปโตร แอ็กซ์กอฟองแล้ว *พอออกจากโคราชแล้วคุณพ่อแอ็กซ์กอฟองจำเป็นต้องเข้าบ้านพักฟื้น MEP ที่ฮ่องกง เป็นเวลา 1 เดือน เพราะเหน็ดเหนื่อยมาก*

คุณพ่อเปรูดองที่อยู่ประเทศฝรั่งเศสได้เขียนมาหาข้าพเจ้าเพื่อถามว่ามิสซังสยามจะยอมรับเขากลับมาทำงานอีกหรือไม่ ข้าพเจ้ากำลังจะตอบรับคุณพ่อด้วยความยินดี เพื่อช่วยเขาให้เป็นมิชชันนารีต่อไป ขอคุณพ่ออธิการกรุณาส่งคุณพ่อเปรูดองกลับมาประเทศสยาม ที่นี่มีงานล้นเหลือ

ขอคุณพ่อเชื่อในความมกตัญญูของข้าพเจ้าต่อคุณพ่อ

† แปร์รอส สังฆราช Vic. Apos."

(1) หมายเหตุ มิสซังกรุงเทพฯ ได้ปกครองเขตโคราชเป็นเวลา 50ปี แล้วได้คืนให้แก่พระคุณเจ้าบาเย (ประมุขมิสซังอุบลฯ) วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502

จากชีวประวัติของคุณพ่อรองแดล (หน้า 201) *"เมื่อมิสซังลาวได้มอบเขตที่ราบสูงโคราชให้แก่มิสซังสยาม (กรุงเทพฯ) คุณพ่อรองแดล ปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 ได้สมัครขอรับหน้าที่ไปดูแลวัดโคราช โดยรักษาหน้าที่ดังเดิมที่วัดปราจีนบุรีและสาขาด้วย ขณะนั้นคุณพ่ออายุ 55 ปี*

แต่หลังจากนี้ไม่นานคุณพ่อเห็นว่าจะอภิบาลทั้งโคราชและปราจีนบุรีพร้อมกันไปก็ไม่ไหว เพราะห่างไกลกันมาก คุณพ่อจึงตัดสินใจรับผิดชอบเขตโคราชอย่างเดียว"

4. ชีวิตมิชชันนารีของคุณพ่อรองแดลในเมืองโคราชและในเขตใกล้เคียง ช่วงระยะเวลา 17 ปี (ค.ศ. 1910-1927/พ.ศ.2453-2470)

เดือนตุลาคม ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 (ดู Folio No.278 หน้า 52) คุณพ่อรองแดลได้เอาเงินส่วนตัวจำนวน 30,000 ฟรังซ์ เพื่อเป็นกองทุนสำหรับงานแพร่ธรรมของคุณพ่อในเขตโคราชต่อๆ ไป

ในหนังสือของพระคุณเจ้าบาเย"ประวัติการแพร่ธรรมในภาคอีสานและประเทศลาว" (หน้า 120) ท่านอธิบายวิธีการแพร่ธรรมของคุณพ่อรองแดลว่า*"เมื่อคุณพ่อเป็นมิชชันนารีในมิสซังลาว คุณพ่อมีครูคำสอนเป็นทีมทำงานประจำ คุณพ่อใช้พวกเขาไปติดต่อชาวบ้านในหมู่บ้านต่างศาสนา เมื่อมีบางครอบครัวตั้งใจเรียนศาสนา คุณพ่อสร้างโรงสวด-บ้านพักให้ครูคำสอน คุณพ่อได้ทำเช่นเดียวกันในเขตโคราชตั้งแต่เริ่มต้นที่คุณพ่อเข้ามาอยู่ประจำในปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453"*

เมื่อคุณพ่อรองแดลเข้ามาอยู่วัดโคราชได้ไม่กี่เดือน คุณพ่อการตอง(CARTON)(MEP) พ่อเจ้าวัดปากน้ำโพก็มาเยี่ยม ตามที่คุณพ่ออธิบายในจดหมายถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

"โคราช วันที่ 25 พฤศจิกายน ค.ศ.1910/พ.ศ.2453

พระคุณเจ้าที่เคารพอย่างสูง

...คุณพ่อรองแดลด้วยใจเป็นมิตรได้เชิญข้าพเจ้าไปเยี่ยมท่านที่โคราช คุณพ่อต้อนรับข้าพเจ้าอย่างดีมาก... นอกจากนี้คุณพ่อยังให้เงินส่วนตัว 300 บาทเพื่อช่วยการก่อสร้างของข้าพเจ้าที่วัดปากน้ำโพ หมู่บ้านคาทอลิกวัดโคราชกำลังเปลี่ยนแปลง ขณะนี้สัตบุรุษพากันสร้างบ้านพักอาศัยในที่ดินหลังวัดที่คุณพ่อแอ๊กซ์กอฟองได้ซื้อมาเมื่อ4-5 ปีก่อน นี่ก็แสดงว่าพวกคริสตังต้องการเข้ามาร่วมอยู่กับคุณพ่อใกล้ๆ วัด คุณพ่อรองแดลบอกข้าพเจ้าว่าวันอาทิตย์ที่แล้วมีคนมาฟังมิสซาทั้งผู้ใหญ่และเด็กรวม 45 คน...ข้าพเจ้าชมเชยในความกระตือรือร้นที่มีชีวิตชีวาของคุณพ่อรองแดล ทำให้ข้าพเจ้าเห็นว่าคุณพ่อดูเป็นหนุ่มเหมือนเมื่อ 15 ปีก่อน...

ข้าพเจ้าผู้เป็นมิชชันนารีที่สุภาพนอบน้อมของพระคุณเจ้า

ม. การตอง Mis. Apos."

รายงานประจำปีครั้งแรกปี ค.ศ.1911-1912/พ.ศ.2454-2455
ของคุณพ่อรองแดลถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

(ป.ล. รายงานของแต่ละปีเริ่มต้นเดือนกรกฎาคมและสิ้นสุดปลายเดือนมิถุนายนของปีถัดไป)

(จากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ กล่องที่ 000040 แฟ้ม 3)

“พระคุณเจ้าที่เคารพนับถืออย่างสูง

ภายในปีนี้วัดโคราชได้เปลี่ยนแปลงไปมาก การเริ่มต้นก็ยากลำบาก แต่ตอนหลังก็เป็นที่ภาคภูมิใจ ช่วงปลายปี ค.ศ.1911/พ.ศ.2454 ข้าพเจ้าได้ซื้อที่ดินหลายแปลง ทำให้เรามีที่อยู่ที่กว้างขวาง หวังว่าบางแปลงจะเป็นที่ทำประโยชน์ด้วย

ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1912/พ.ศ.2455 มีโรคระบาดเกิดขึ้นอย่างรุนแรงและกว้างขวาง เป็นทั้งอหิวาตกโรคและไข้ฝีดาษ ทำให้ชาวบ้านต้องทิ้งบ้านส่วนตัวและหมู่บ้าน หนีไปอยู่ในป่าชั่วคราว ผู้กำลังเรียนคำสอนก็ต้องหนีเช่นเดียวกัน แต่ไม่นานเขาก็กลับมา

ปกติในกลุ่มคนของเรา มีคนตายเดือนละประมาณ 1-2 คน แต่ในเดือนมีนาคมนี้มีคนตายด้วยอหิวาตกโรคถึง 9 คน และในเดือนพฤษภาคมตายด้วยไข้ฝีดาษ 11 คน อหิวาตกโรคสามารถติดต่อได้กับทุกๆคน แต่ไข้ฝีดาษติดต่อเฉพาะเด็กเท่านั้น...

ขณะที่ทั้งสองโรคนั้นกำลังระบาดอยู่ ข้าพเจ้าไม่ได้หยุดส่งพวกครูคำสอนออกไปติดต่อชาวบ้านทั่วไป แต่ดูเหมือนว่าไร้ประโยชน์!

แต่ในที่สุดก็แปลกประหลาด! คือวันอาทิตย์ที่ 2 เดือนมิถุนายน มีชาวบ้านมาติดต่อเราจำนวน 20 คน พวกเขาเป็นคนลาวของหมู่บ้านใหญ่ที่สูงเนิน (อาจจะเป็น**บ้านเหล่า**) *ห่างจากเมืองโคราชประมาณ 30 กิโลเมตร เป็นสถานีรถไปลำดับที่ 4 นับจากสถานีโคราช วันหลังข้าพเจ้าส่งครูคำสอนคนหนึ่งไปดู และวันพฤหัสบดีที่ 6 มิถุนายน ข้าพเจ้าก็ไปด้วย ได้พบชาวบ้านจำนวนมากที่ตั้งใจฟังคำอธิบายของเรา ข้าพเจ้าดีใจมาก แล้วหลังจากนี้อีกไม่กี่วันคือวันอาทิตย์ที่ 9 มิถุนายน มีชาวบ้านเป็นคนลาวของอีกหมู่บ้านหนึ่งติดกับทางรถไฟ*(อาจเป็น**บ้านห้วยหิน** ใกล้ตลาดสีคิ้ว)*มาติดต่อเรา วันหลังข้าพเจ้าส่ง**คุณพ่อแอสเตวัง** พ่อปลัดพระสงฆ์ไทย ไปอยู่ ในสองหมู่บ้านนี้ 3-4 วัน เพื่อหาดูว่าสภาพความจริงเป็นอย่างไร ปรากฏว่าชาวบ้านเหล่านี้อดอยาก เกือบไม่มีข้าวจะกิน นี่คือต้นเหตุที่พวกเขามาติดต่อเรา แต่ข้าพเจ้าเข้าใจอีกอย่างหนึ่งว่าอาจจะเป็นผลที่มาจากการเผยแพร่ของครูคำสอนที่ได้ไปบริเวณนั้นเมื่อเดือนก่อนๆ ทีแรกเขาคิดว่าได้ทำงานอย่างไร้ประโยชน์...แต่ที่จริงเมล็ดที่หว่านไปก็กำลังงอกขึ้นและกำลังออกรวง...*

ข้าพเจ้าจึงสร้างวัดน้อย-บ้านพัก แล้วให้คุณพ่อแอสเตวังไปอยู่ประจำ ทุกๆ วันตั้งแต่เช้าจนถึงค่ำมีชาวบ้านเข้ามาฟังคำสอน คุณพ่อกับครูคำสอนสลับกันสอน ชาวบ้านสนใจมาก พวกชาวบ้านกล้าถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ไม่นานมีครอบครัวมาสมัครเรียนอย่างแน่นอนจำนวน 17 ครอบครัว เดี๋ยวนี้มีถึง 56 ครอบครัวแล้ว รวมทั้งหมดเป็น 241 คน

*นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านอีกแห่งหนึ่งชื่อ**บ้านหัน** ชาวบ้านได้ส่งตัวแทนมาติดต่อเรา ในขั้นต้นมีคนสนใจจริงๆ 19 ครอบครัว(85 คน)ในจำนวนนี้ก็มีลูกหลานของบรรดาคริสตังเก่าที่คุณพ่อโปรดอมได้ล้างบาปเมื่อ 29 ปีก่อน สมัยที่คุณพ่อลาดตระเวนแพร่ธรรมในเขตนี้ ช่วงปี ค.ศ.1882/พ.ศ.2425 ก่อนที่คุณพ่อจะไปแพร่ธรรมในมิสซังลาว คุณพ่อแอสเตวังไปสำรวจดูความพร้อมของผู้สมัครเหล่านี้ 2-3 ครั้ง และมารายงาน ข้าพเจ้ากำลังพิจารณาว่าจะสร้างวัดน้อยหรือไม่*

*ในที่สุดมีหมู่บ้านอีกแห่งหนึ่งมาติดต่อด้วยคือ**ปากช่อง** ที่นั่นมี 18 ครอบครัว คือ 77 คน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ พวกเขามาติดต่อเราที่สูงเนิน(บ้านเหล่า) หลายๆ ครั้ง แต่ฝ่ายเราจำเป็นต้องปฏิเสธเพราะเราไม่มีบุคลากรที่จะส่งไปสอนคำสอนพวกเขาได้ หลังจากนี้ในบริเวณสูงเนินยังมี 7-8 หมู่บ้านที่ส่งตัวแทนมาติดต่อเราเช่นเดียวกัน*

แต่ข้าพเจ้ายังส่งคุณพ่อและครูคำสอนไปดูไม่ได้ เพราะเราขาดบุคลากร เราเสียดายจริงๆ เรามีงานล้นมือแต่มีคนงานไม่พอ

ที่วัดโคราชเองมีครอบครัวคนลาวและคนเขมรมาติดต่อข้าพเจ้าบ่อยๆ บางครั้งแต่ละวันมี 4-5 ครอบครัว คนเหล่านี้มาเพราะความอดอยากหิวโหย ข้าพเจ้าให้เงิน 8-12 บาทต่อครอบครัว การคัดเลือกก็เกิดขึ้นเองคือ ไม่นานคนที่มีความปรารถนาเรียนคำสอนจริงก็อยู่ ส่วนคนอื่นๆ ก็จากไป

*เดี๋ยวนี้**วัดโคราช**มีผู้สมัครเรียนคำสอน 72 ครอบครัว(250 คน) และทุกวันนี้ก็ยังมีคนสมัครใหม่เข้ามา ที่จริงข้าพเจ้าทราบดีว่าสาเหตุที่คนเหล่านี้มาติดต่อก็คือ ข้าวยากหมากแพง แต่พระเป็นเจ้าอาจจะทรงใช้เหตุการณ์นี้เป็นเครื่องมือของพระองค์ก็ได้ หน้าที่ของเราก็คือใช้โอกาสนี้ด้วยความพร้อมที่รอบคอบ*

สถิติ ปี ค.ศ.1911-1912/พ.ศ.2454-2455

	ครอบครัว(ที่สนใจศาสนา)	*คน*	
โคราช	*72*	*250*	
สูงเนิน(บ้านเหล่า)	*56*	*241*	
บ้านหัน	*19*	*85*	
ปากช่อง	*18*	*77*	
	165	*653*	*(มี 6-7 หมู่บ้านที่เรายังไม่ได้ไปเยี่ยม)*

พระคุณเจ้าจะเห็นได้ว่าคุณพ่อแอสเตวัง(สุขภาพไม่ค่อยดี)ที่ท่านส่งมาเป็นพ่อปลัดในเดือนพฤษภาคมได้เข้ามาที่นี่พอดีกับการต้อนรับพวกผู้สนใจในศาสนาที่หลั่งไหลมาไม่หยุดหย่อน และยังมีคนเข้ามาเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ฉะนั้นพระคุณเจ้าครับ ข้าพเจ้าต้องการพระสงฆ์อีกองค์หนึ่งและครูคำสอนชายหรือหญิงอีกหลายๆ คนอย่างรีบด่วน

ข้าพเจ้าด้วยใจสุภาพ ขอพระคุณเจ้ากรุณาส่งบุคลากรจากวัดใหญ่ๆ ทางกรุงเทพฯ เข้ามาที่นี่เพื่อช่วยรับกระแสคนมากมายที่สมัครเรียนพระศาสนา

ข้าพเจ้าผู้รับใช้ที่สุภาพนอบน้อมของพระคุณเจ้า

อัลแฟรด รองแดล"

ข้อมูลจากบัญชีศีลล้างบาป

1. **ช่วงครึ่งปีหลังของปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453**

เลข 56. วันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 มีการล้างบาปครั้งแรก "ครูคำสอนเปาโล ทัน ในบ้านของชาวบ้านที่สีคิ้ว ได้ล้างบาปเด็กหญิงอายุ 3 ขวบ ชื่อ อันนา ตายในวันนั้น" คุณพ่อรองแดลเป็นผู้บันทึกเอง เป็นครั้งแรกที่ชื่อของคุณพ่อปรากฏอยู่

ถึงปลายปีมีการล้างบาปทั้งหมด 9 คน

2. **ปี ค.ศ.1911/พ.ศ.2454**

ตลอดปีมีการล้างบาป 20 คน เป็นเด็กและผู้ใหญ่ที่จบการเรียนคำสอน

3. **ช่วงครึ่งปีแรกของปี ค.ศ.1912/พ.ศ.2455**

ครูคำสอนเปาโล ทัน ครูคำสอนมีคาแอล เนียม และครูคำสอนอากาทา ผอง ได้ล้างบาปทั้งหมด 31 คน

จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส(จากหอจดหมายเหตุอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ กล่อง000040 แฟ้มที่ 16)
เรื่อง เจ้าหน้าที่ข่มเหงชาวบ้านผู้สมัครเข้าศาสนาที่บ้านหันและบ้านห้วยหิน

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โคราช วันที่ 8 มีนาคม ค.ศ.1913/พ.ศ.2456

พระคุณเจ้าที่เคารพนับถืออย่างสูง

คุณพ่อแอสเตวังได้ไปที่บ้านหันเพื่อสืบสวนเรื่องเจ้าหน้าที่ข่มเหงชาวบ้านที่กำลังเรียนคำสอนที่บ้านหันและบ้านห้วยหิน หลังจากนี้คุณพ่อแอสเตวังกลับมาวัดโคราชและรายงานข้าพเจ้าดังต่อไปนี้

หลวงธนูประกิต นายอำเภอนครจันทึก ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่สีคิ้วด้วย(ทำให้ชาวบ้านเรียกผิดว่าอำเภอสีคิ้ว)มีภาพพจน์ไม่ดี เป็นคนฉ้อโกง เพราะเหตุนี้ประชาชนจึงไม่ชอบเขาเลย

วันที่ 4 ธันวาคม ค.ศ.1912/พ.ศ.2455 นายอำเภอคนนี้พร้อมกับพวกอีก 2 คนขี่ม้าผ่านทุ่งนาที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยวของนายหมื่น อำแดงพวง คนบ้านหัน ผู้กำลังเรียนคำสอน นายหมื่นจึงเรียกกำนันให้ไปดู แล้วบันทึกเป็นรายงานตามกฎระเบียบ เมื่อนายอำเภอทราบ ท่านจึงเรียกนายหมื่นให้มาพบ บอกเขาว่าจะชดใช้ความเสียหายให้ทั้งหมด นายหมื่นพอใจจึงถอนคำเรียกร้อง

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1913/พ.ศ.2456 นายอำเภอจันทึกคนนี้เข้าไปสำนักงานสีคิ้ว และสั่งให้นายอาจกำนันบ้านหัน เกณฑ์ชาวบ้านเลื่อยไม้ 250 ท่อน(ขนาด 3 วา x 10นิ้ว) และอีก 100 แผ่น (ขนาด 4 x 2 นิ้ว) กำนันอาจมีผู้ใหญ่บ้านอยู่ภายใต้การปกครอง 10 คน โดย 6 คนอยู่ในบ้านหัน ในจำนวนนี้มีเพียง 1 คนที่เป็นผู้กำลังเรียนคำสอนชื่อนายจำนง ซึ่งมีลูกบ้านที่ถูกเกณฑ์มาได้เพียง 11 คน ส่วนผู้ใหญ่บ้านคนอื่นๆ มี 30-50 คน นอกจากนี้กำนันอาจสั่งให้ผู้ใหญ่จำนงกับคนของเขาทั้ง 11 คนนั้น เตรียมแผ่นไม้มากกว่าคนอื่นๆ เสียอีก ในครั้งนี้พวกที่สมัครเรียนคำสอนนั้นก็อดทนและยอมปฏิบัติตาม

*วันที่ 27 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1913/พ.ศ.2456 นายอำเภอจันทึกคนนั้นออกคำสั่งอีกให้กำนันอาจเกณฑ์เกวียน 6 เล่มพร้อมกับวัวลากด้วย ในจำนวนนี้ครึ่งหนึ่งตกกับผู้ใหญ่จำนง(ผู้กำลังเรียนคำสอน)เพียงคนเดียว ครั้งนี้ผู้ใหญ่จำนงร้องทุกข์ขอความเป็นธรรม แต่กำนันอาจกลับตอบว่า**"ต้องจัดการอย่างนี้กับพวกคริสตัง เพราะเราเกลียดพวกมันที่ไปเข้ารีตโรมันคาทอลิก...ถ้าหากว่าจะมีการเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งอีก ก็จะใช้แต่พวกเข้ารีต ให้มันเข็ดหลาบ"***

*ผู้เรียนคำสอนคนหนึ่งไปร้องทุกข์ที่สีคิ้ว แต่นายรัง เจ้าหน้าที่ของศาลอำเภอตอบเขาต่อหน้าพยานว่า **"เอ็งเป็นคนไปเข้ารีต เอ็งไปหาพระเยซู..."** แล้วท่านสั่งให้เขาอยู่ในห้องขัง 6 วัน หลังจากนี้ให้ใส่ขื่อคานักโทษอุกฉกรรจ์คนบ้านหันคนนี้ ส่งไปโคราช แต่เจ้าหน้าที่เรือนจำโคราชปล่อยเขา เพราะไม่เห็นมีโทษถึงต้องขังคุก*

*หลังจากนี้เจ้าหน้าที่หันไปข่มเหงชาวบ้านบ้านห้วยหิน ซึ่งเป็นชุมชนใหม่ของเราที่อยู่ระหว่างสีคิ้วกับบ้านหัน ผู้กำลังเรียนคำสอนหลายคนคือนายเทียน นายเขียว นายคำ นายแหยมและนายพุย ถูกเกณฑ์ให้เลื่อยไม้ (4x2นิ้ว) มากกว่าชาวบ้านคนอื่น ถึงๆ 2 เท่า พวกเขาไปร้องทุกข์ต่อนายภิบาล กำนันสีคิ้ว ขอให้ถูกเกณฑ์เท่ากับคนอื่นๆ แต่กำนันกลับตอบเขาโดยสั่งให้เลื่อยไม้เพิ่มอีก แล้วบอกเขาต่อหน้าพยานว่า **"ถ้าราษฎรคนใดไม่ไปเข้ารีตศาสนาพระเยซู ข้าจะไม่ให้ถูกเกณฑ์เลย...แต่ถ้ายังฝ่าฝืนไปเข้ารีตพระเยซูอีก ข้าจะใช้งานอย่างหนัก"** หลังจากนี้คนหนึ่งในพวกผู้เรียนคำสอนคือนายพุย อำแดงทอง ได้เปลี่ยนใจเลิกเรียนคำสอน กลับมาอยู่ที่สีคิ้วโดยไม่มีใครรบกวนข่มเหงเขาอีกต่อไป*

ทั้งหมดนี้คือเรื่องที่คุณพ่อแอสเตวังได้รายงานให้ข้าพเจ้าบันทึกไว้

ป.ล. กลุ่มผู้เรียนคำสอนของเราที่บ้านหัน ทุกวันนี้คงไม่ลืมการเบียดเบียนข่มเหงกลุ่มคริสตังใหม่ของคุณพ่อโปรดอมเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้ว หลังจากที่คุณพ่อโปรดอมได้ย้ายออกจากเขตนี้ไปแพร่ธรรมที่อุบลฯ ปี ค.ศ.1881/พ.ศ.2424

อัล. รองแดล"

รายงานประจำปีครั้งที่ 2 ของโคราช ปี ค.ศ.1912-1913/พ.ศ.2455-2456 โดยคุณพ่อรองแดลถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

(จากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ กล่อง 000040 แฟ้มที่ 3)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โคราช เดือนสิงหาคม ค.ศ.1913/พ.ศ.2456
พระคุณเจ้าที่เคารพนับถืออย่างสูง
ในช่วงปีที่ผ่านมา"มิสซังโคราช" ไม่ได้ขยายตัวเท่าไหร่ แต่ได้จัดระเบียบให้ดีขึ้น

โคราช *ในสมัยเริ่มต้น เรามีผู้เรียนคำสอนเฉพาะด้านทิศเหนือของทางรถไฟ (ติดกับวัดสมอราย) แต่ตอนนี้มีอีกหมู่บ้านหนึ่งทางด้านทิศใต้ ชื่อบ้านโคก* (ป.ล. คงอยู่บริเวณโรงเรียนมารีย์บริหารธุรกิจ(MBAC)ในปัจจุบัน) *ทั้งสองแห่งนี้ถือได้ว่าเป็นบริเวณเดียวกันเพราะอยู่ไม่ห่างไกลกันมาก*

หมู่บ้านใหม่นี้กำลังเจริญขึ้นมากกว่ากลุ่มเหนือ หมู่บ้านทางด้านทิศใต้เป็นคนลาว ส่วนกลุ่มทางเหนือส่วนใหญ่เป็นชาวโคราชกับคนจีนไม่กี่คนที่เราได้ล้างบาป หมู่บ้านทางด้านทิศใต้มีคนกำลังเตรียมตัวจะรับศีลล้างบาปในเร็วๆ นี้

ขณะนี้ "มิสซังโคราช" ทั้งหมดนับได้ 200-300 คน ต้องถือว่าเป็นจำนวนน้อยนิดเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั่วจังหวัดที่มีถึง 50,000 คน และกับจำนวน 10,000 คนในตัวเมือง

สูงเนิน *เราได้สร้างวัดน้อยที่**บ้านเหล่า** เป็นหมู่บ้านที่อยู่กลางทางระหว่างสูงเนินกับบ้านมะเขือ ที่บ้านมะเขือนี้มีผู้กำลังเรียนคำสอนบางคนด้วย **คุณพ่อแอสเตวัง** พระสงฆ์ไทย (พ่อปลัดองค์ที่ 1) ที่รับผิดชอบเขตนี้ได้ล้างบาปเพียงครอบครัวเดียว เพราะความกระตือรือร้นของชาวบ้านอยู่ในสภาพที่อ่อนแอพอสมควร หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วคุณพ่อแอสเตวังคิดจะนำกลุ่มผู้เรียนคำสอนเข้ามารวมอยู่ใกล้ๆ วัด หวังว่าพวกเขาจะเป็นตัวอย่างที่ร้อนร้นให้ซึ่งกันและกัน*

บ้านหัน *ที่นี่มีครูคำสอนที่ฉลาดและเข้มแข็งคนหนึ่ง*(ไม่ได้ระบุชื่อ) *เขาสามารถทำให้กลุ่มผู้เรียนคำสอนมีความกระตือรือร้นดี ข้าพเจ้าได้สร้างวัดน้อยแล้ว เป็นที่พักอาศัยของ**คุณพ่อเอมมานูแอล** พระสงฆ์ไทย(พ่อปลัดองค์ที่ 2) คุณพ่อองค์นี้หวังว่าเมื่อตีข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้วคงจะได้เริ่มล้างบาปบางคนที่เตรียมตัวอย่างดี*

บ้านห้วยหิน *เป็นกลุ่มใหม่เล็กๆ อีกแห่งหนึ่งที่อยู่ระหว่างทางรถไฟสีคิ้วกับบ้านหัน **ครูทัน** ครูคำสอนอาวุโสของข้าพเจ้า อยู่ประจำที่นั่นภายใต้การนำของคุณพ่อเอมมานูแอล เราเพิ่งเริ่มก่อตั้งกลุ่มชุมชนบ้านห้วยหินเมื่อเดือนมกราคมปีนี้เอง(ค.ศ.1913/พ.ศ.2456) หวังว่าจะเจริญเติบโตเป็นหมู่บ้านที่จะมีคริสตัง ได้ถึง 40-50 ครอบครัวในอนาคต*

ปากช่อง *ความจริงเรายังไม่ได้เข้าไปเพราะไข้ป่าระบาด ไม่ใช่เรากลัวแบบขี้ขลาด แต่กลัวว่าจะสูญเสียบุคลากรของเราซึ่งจะไม่มีใครมาทดแทนได้ คนของเรามีงานทำที่อื่นๆ มากมายอยู่แล้ว*

ทิศใต้ *ตะวันออก* (ของเมืองโคราช) *ในเขตนั้นเราได้ข่าวว่ามีหมู่บ้านใหญ่ (700-800 หลังคาเรือน)* (โชคชัย?) *ที่สนใจเรียนศาสนา เพราะผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง แต่เราจำเป็นต้องเอาไว้ทีหลัง จะเป็นโครงการในอนาคต*

การอบรม *เรื่องที่จำเป็นอย่างเร่งด่วนในขณะนี้คือ การจัดอบรมสั่งสอนหนุ่มๆ บางคนเพื่อให้เขาสามารถเป็นครูคำสอนได้ และนอกจากนี้ถ้าเป็นไปได้ให้เป็นครูสอนในโรงเรียนอีกด้วย ที่จริงโครงการนี้เริ่มแล้วโดยใช้วัดโคราชเป็นสถานที่อบรม ผู้รับผิดชอบคือคนหนุ่มสองคนที่มีใบประกาศนียบัตรเป็นครู โรงเรียนเอกชนเรียบร้อยแล้ว เขาได้รับการยกเว้นการเสียภาษี ทั้งถูกยกเว้นการเกณฑ์ทหารด้วย*

ข้าพเจ้าหวังว่าวิธีการนี้เป็นการเตรียมบุคลากรเพื่ออนาคต จะทำให้เราสามารถต้อนรับผู้สมัครเรียนศาสนาซึ่งพระญาณสอดส่องของพระองค์จะทรงโปรดนำมาหาเราในวันข้างหน้า

ป.ล. ยอดรวมของผู้ที่สนใจศาสนาทั้งหมดมีมากกว่า 600 คน ซึ่งในจำนวนนี้ 150 คนเป็นคริสตังแล้ว

ข้าพเจ้าผู้รับใช้ที่สุภาพและนอบน้อมของพระคุณเจ้า

อัล. รองแดล"

รายงานประจำปีของโคราช ครั้งที่ 3 ปี ค.ศ.1913-1914/พ.ศ.2456-2457 โดยคุณพ่อรองแดลถึงอุปสังฆราช มิสซังกรุงเทพฯ (จากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ กล่อง 000040 แฟ้มที่ 3)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โคราช วันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1914/พ.ศ.2456

คุณพ่ออุปสังฆราชที่เคารพ

ปี ค.ศ.1913-1914/พ.ศ.2456-2457 นี้ สำหรับโคราชเป็นเวลาการเก็บเกี่ยวที่ยิ่งใหญ่ พวกคริสตังสำรองของปีก่อนๆ ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องและพร้อมๆกัน ด้วยเหตุนี้ในรายงานครั้งนี้จึงมีบันทึกการล้างบาปคนจำนวนมาก

ที่จริงในพวกผู้เรียนคำสอนกลุ่มแรกนี้มีคนเรียนไม่สำเร็จหลายๆ คน เพราะว่าเขาอยู่ในกลุ่มที่เราไม่สามารถสอนได้ทันที แต่พวกที่เหลืออยู่จำนวนมากเป็นคนที่มีประสิทธิภาพ

โคราชและบ้านห้วยหิน *เป็นสถานที่ซึ่งมิชชันนารีเองเป็นผู้เริ่มก่อตั้ง หลังจากนี้มีชาวบ้านเข้ามาหาเราด้วยจุดประสงค์หลายประการ ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ แต่พวกเขาคงจะค่อยๆเข้าใจจุดประสงค์ที่เรามาลงมือลงแรงทำงานในที่นั่น เราลืมไม่ได้ว่า"fides ex auditu" (ความเชื่อมาจากการได้ยิน) ที่สุดเราภาคภูมิใจที่มองเห็นความก้าวหน้าของพวกเขาในความเชื่อและในความประพฤติที่ดี*

*ส่วนที่**บ้านเหล่าและบ้านหัน** เป็นเรื่องตรงกันข้ามคือ กลุ่มชาวบ้านที่สนใจศาสนา หลังจากที่เขาได้ฟังคำอธิบายของครูคำสอนของเราแล้ว พวกเขาเองจึงได้ตัดสินใจเชิญเราพระสงฆ์เข้าไปในหมู่บ้านของเขา เพื่อสอนคำสอน และในที่สุดพวกเขาหลายๆ คนก็ได้รับการล้างบาป ในกรณีที่สองนี้การอบรมย่อมดีกว่า*

ไม่นานมานี้ข้าพเจ้ายินดีที่ได้รับข่าวว่าในหลายหมู่บ้านที่อยู่ในบริเวณนั้น มีชาวบ้านพูดถึงศาสนาคริสต์ในแง่ที่ดี และเขากำลังพิจารณาว่าจะขอเรียนคำสอนด้วย...

ที่บ้านห้วยหินและโคราช มีชาวบ้านมาขอเรียนคำสอนอยู่บ่อยๆ

ที่สุด ข้าพเจ้ารายงานได้ว่ามีผู้กำลังเรียนคำสอนถึง 260 คน ข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่ากลุ่มใหม่นี้ดูเหมือนว่ามีความประพฤติที่ดีกว่ากลุ่มคนในปีก่อนๆ ศาสนาคริสต์สอนและเรียกร้องอะไร เดี๋ยวนี้เป็นเรื่องที่แผ่ขยายไปไกลแล้ว เพราะเหตุนี้เมื่อมีคนมาหาเรา เขาก็รู้จักคำสอนบ้างแล้ว

ทั้งหมดนี้ทำให้เราอยู่ในความหวัง แต่ว่าปีหน้า (ค.ศ.1915/พ.ศ.2458) การล้างบาปอาจจะไม่ถึง 219 คนเหมือนกับปีนี้ แต่หวังว่าโดยพระเป็นเจ้าทรงช่วยเหลือ คงจะได้จำนวนครึ่งหนึ่ง

ขอคุณพ่อ ท่านอุปสังฆราช โปรดเชื่อถึงความเคารพนับถือที่แท้จริงของข้าพเจ้า

อัล. รองแคล

ในรายงานเดียวกัน คุณพ่ออธิบายว่า *"ป.ล. ปีนี้เราได้พยายามไปติดต่อคนจีนในเมืองโคราช ข้าพเจ้ากับคุณพ่อแอสเตวังไปเยี่ยมพวกเขา แต่เสียดายที่พวกเขาไม่แสดงความสนใจอย่างจริงจัง*

ครั้งหนึ่งที่กรุงเทพฯ มีคนชักชวนข้าพเจ้าให้ไปติดต่อพวกคนจีนที่โคราชอีก ข้าพเจ้าจึงขอยืมซินแส (ครูคำสอนจีน) คนหนึ่งจากคุณพ่อเจ้าอาวาสวัดกัลป์หว่าร์ เอาไปทำงานที่โคราช และถ้าจำเป็นเขาจะได้อยู่ที่นี่เลย ครูคำสอนคนนี้มาอยู่โคราชเพียงแค่ชั่วระยะหนึ่ง โดยพักอาศัยที่วัดบ้าง ที่ศูนย์คำสอนในเมืองบ้าง เขาบอกข้าพเจ้าว่ามีความหวังที่จะได้คนจีนสมัครเรียนคำสอนประมาณ 80 คน แต่หลังจากนี้ครูคนนี้ไปประเทศจีนและไม่เห็นกลับมา

*ส่วน**คุณพ่อเอมมานูแอล** ท่านพยายามติดต่อคนจีนเหล่านี้ด้วย แต่ที่สุดก็ได้ผลน้อยมาก ข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องปิดศูนย์คำสอนเล็กในตลาด เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้ารอครูคำสอนกลับมาจากประเทศจีน หรือจะเอาใครก็ตามจากที่อื่นที่มีความสามารถ*

เมื่อก่อนนี้ข้าพเจ้าเคยมีผู้ช่วยสอนคำสอนเป็นผู้ชายจำนวนมาก พวกเขาเหล่านี้เคยเป็นเณรมาก่อน ตามความจริงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในขณะนี้ก็เป็นผลงานของพวกเขา แต่น่าเสียดายที่พวกเขาจำเป็นต้องขอลาออกจากที่นี่กลับไปยังภูมิลำเนาของเขา เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้ากำลังขาดแคลนบุคลากรช่วยทำงานทั้งๆ ที่มีผู้กำลังเรียนคำสอนอยู่จำนวนมาก

*ส่วนบุคลากรหญิงมีอยู่คนเดียวเท่านั้นคือ **ครูอากาทา ผอง** คนอื่นๆ ที่ถูกส่งมาที่นี่จากที่อื่นส่วนมากก็ใช้งานไม่ได้ บางคนถึงกับเป็นที่สะดุดต่อพวกผู้เรียนคำสอน เขาจำเป็นต้องออกไปเลย*

ความจริงเพื่อจะได้มีการเก็บเกี่ยวที่อุดมสมบูรณ์ จำเป็นต้องยอมเสียสละเมล็ดพันธุ์ดีชั้นหนึ่ง แต่ว่าตรงกันข้ามเขาส่งแต่บุคลากรที่ไร้ประสิทธิภาพมาให้แก่ข้าพเจ้า

คุณพ่ออุปสังฆราชที่เคารพ ขอความกรุณาจัดการให้บุคลากรหญิงทั้งหลายได้รับการอบรมศึกษาอย่างดีก่อนที่จะถูกส่งไปทำงานตามวัดต่างๆ

อัล. รองแคล"

พระสงฆ์ไทยและครูคำสอนที่มาช่วยคุณพ่อรองแดลที่โคราช

มีพระสงฆ์ 3 องค์คือ คุณพ่อแอสเตวัง คุณพ่อเอมมานูแอล และคุณพ่อมาร์แซล (เรื่องคุณพ่อมาร์แซล จงสวัสดิ์ อารีอร่าม ดูหน้า 79-80) ส่วนครูคำสอนมีทั้งชายและหญิงหลายคน เป็นต้นครูเปาโล ทัน

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

1. คุณพ่อแอสเตวัง (เอเตียน) เหวี้ยน โชติผล พ่อปลัดองค์แรก

เกิด: วันที่ 16 มีนาคม ค.ศ.1867/พ.ศ.2410 (เป็นสัตบุรุษวัดจันทบุรี)

บวช:วันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1900/พ.ศ.2443

คุณพ่อเป็นปลัดของคุณพ่อรองแดลที่โคราชตลอดเวลา 14 ปี (ค.ศ.1912-1926/พ.ศ.2455-2469)

ก่อนที่จะมาอยู่โคราช คุณพ่อเป็นพ่อปลัดในหลายๆ วัด: ที่ดอนกระเบื้อง ที่หนองหิน ที่ท่าจีน และที่วัดกัลหว่าร์ เป็นเจ้าอาวาสวัดบางเชือกหนังด้วย

ที่โคราช คุณพ่อได้แพร่ธรรมที่บ้านเหล่า(สูงเนิน) ที่บ้านห้วยหินและที่บ้านหัน

เมื่อคุณพ่อกลับไปมิสซังกรุงเทพฯ ปี ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 (1 ปีก่อนที่คุณพ่อรองแดลจะเสียชีวิต) คุณพ่อไปเป็นปลัดที่วัดลำไทรและมีหน้าที่รับผิดชอบแพร่ธรรมในเขตใกล้เคียง นอกจากนี้คุณพ่อได้เป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ใกล้จันทบุรี ตลอดเวลา 10 ปี คุณพ่อสิ้นชีวิตที่จันทบุรี วันที่ 28 สิงหาคม ค.ศ.1939/พ.ศ.2482 อายุ 72 ปี

(จากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ไม่ได้ระบุกล่องและแฟ้ม ไม่มีรูปภาพของคุณพ่อ)

2. คุณพ่อฟรังซิสเซเวียร์-หลุยส์ เอมมานูแอล (ยอแซฟ) กับ พ่อปลัดองค์ที่ 2

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เกิด: ปี ค.ศ.1863/พ.ศ.2406 ที่บางเชือกหนัง (กรุงเทพฯ)

บวช:วันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ.1896/พ.ศ.2439

เมื่อเรียนที่บ้านเณรบางช้างได้หลายปีแล้ว เณรเอมมานูแอลถูกส่งไปมิสซังลาว(ภาคอีสานของไทยและบางเขตของประเทศลาว) เป็นครูสอนคำสอน และเป็นการทดลองใจเณร(โปรบาซีโอ) เขาอยู่มิสซังลาวเวลา 5 ปี แล้วเขากลับมาเรียนปรัชญาและเทวศาสตร์ที่บางช้างอีกเวลา 5 ปี แล้วได้บวชเป็นพระสงฆ์

หลังจากบวชแล้ว คุณพ่อเป็นพ่อปลัดของคุณพ่อรองแดลที่วัดปราจีนบุรี อยู่ประมาณ 3 ปี(ค.ศ.1896-1899/พ.ศ.2439-2442) ต่อจากนั้นคุณพ่อเป็นปลัดที่วัดบางนกแขวก ที่วัดดอนกระเบื้องและที่หนองหิน หลังจากนี้คุณพ่อกลับมาทำงานกับคุณพ่อรองแดลที่โคราชอีก 2-3 ปี (ค.ศ.1912-1914/พ.ศ.2455-2457) เป็นปลัดองค์ที่ 2 โดยมีคุณพ่อแอสเตวังเป็นปลัดองค์ที่ 1 (ป.ล. ในชีวประวัติของคุณพ่อ ไม่มีการพูดถึงการมาอยู่โคราช แต่ว่าชื่อคุณพ่อปรากฏในรายงานประจำปีครั้งที่ 2 และ3 ของคุณพ่อรองแดล)

คุณพ่อไปแพร่ธรรมที่บ้านหัน (เป็นคนแรกที่พักอาศัยอยู่ในวัดน้อยที่เพิ่งสร้างเสร็จ) และที่บ้านห้วยหินกับครูคำสอนเปาโล ทัน

ในเมืองโคราช คุณพ่อกับคุณพ่อรองแดลได้พยายามแพร่ธรรมในกลุ่มคนจีน แต่ไม่ได้ผล

เมื่อกลับไปมิสซังกรุงเทพฯ แล้ว คุณพ่อเป็นปลัดที่วัดหนองรี(นครนายก) เป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ (สมุทรปราการ) เป็นปลัดอีกในเขตบางช้าง ที่วัดดอนกระเบื้องและที่วัดกัลหว่าร์

คุณพ่อเสียชีวิตวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1929/พ.ศ.2472 อายุ 66 ปี

"คุณพ่อเอมมานูแอลมีอุปนิสัยเงียบๆ เรียบร้อย แต่เมื่อรู้จักสนิทสนมกันแล้วจึงทราบว่าคุณพ่อเป็นคนชอบสนุกสนาน คุณพ่อมีจิตใจเอื้ออารีต่อทุกคน เป็นพระสงฆ์ใจร้อนรนและศรัทธา เมื่อไปปกครองวัดใดก็ตาม คุณพ่อเอาใจใส่ปลูกฝังความศรัทธาให้กับสัตบุรุษอย่างจริงจัง"

(จากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ไม่ได้ระบุกล่องและแฟ้ม ไม่มีรูปภาพ)

รายงานประจำปีของ "มิสซังโคราช" ครั้งที่ 4 ปี ค.ศ.1914-1915/พ.ศ.2457-2458 โดยคุณพ่อรองแดลถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส (จากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ กล่องที่ 000040 แฟ้มที่ 3)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

(ป.ล. เป็นรายงานประจำปีครั้งสุดท้ายที่พบในหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ)

"รายงานครั้งนี้แตกต่างกับรายงานปีที่แล้ว เพราะข้าพเจ้าหวังจะได้ผลมากกว่านี้

เหตุผลประการแรกคือ ปีที่แล้วเราได้เก็บเกี่ยวผลของการงานปีก่อนๆ และประการที่สองคือ แต่ก่อนเรามีครูคำสอนจำนวนมากกว่าปีนี้ ขณะนี้ครูคำสอนกำลังขาดแคลนอย่างมาก การสอนคำสอนจึงไม่ทั่วถึง

*อย่างไรก็ตาม ขณะนี้มีผู้สมัครเรียนคำสอนอีกมาก ที่**โคราช**แห่งเดียว วันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ.1915/พ.ศ.2458 นับได้ 125 คน แต่วันที่ 16 เดือนเดียวกัน เพิ่มขึ้นถึง 144 คน ที่**สูงเนิน(บ้านเหล่า)** ก็มีด้วย แต่ยังไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ที่**ห้วยหิน** ผู้สมัครเรียนคำสอนกำลังเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ที่**บ้านหัน** มีไม่เท่าไหร่เมื่อเทียบกับสมัยก่อน...รวมทั้งหมดได้ 525 คน แต่ในจำนวนนี้ก็มีผลเสียบ้าง เป็นต้นในพวกคริสตังเก่าทั้งคนลาวและคนจีน...*

*ที่โคราช ชุมชนคริสตังที่อยู่ทางทิศใต้ของสถานีรถไฟคือ **บ้านโคก** มีความเจริญเติบโตพอสมควร ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ บ้านห้วยหินกับบ้านโคกเป็นหมู่บ้านสองแห่งที่ไปได้ดีในขณะนี้ แต่เสียดายที่บ้านห้วยหินมีครูคำสอนที่ไม่ได้มาตรฐาน*

ต้องยอมรับว่าในการแพร่ธรรมทุกอย่างขึ้นกับบุคลากร ถ้าหากว่าข้าพเจ้ามีครูคำสอนเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ปีหน้าคงจะล้างบาปคนมากกว่าปีนี้ เพราะว่ามีผู้เรียนคำสอนในปีก่อนๆที่ตกค้างอยู่ เนื่องจากเขาขาดการอบรมอย่างต่อเนื่อง

ไม่ต้องเป็นห่วง จะมีผู้สมัครเรียนคำสอนเข้ามาเรื่อยๆ เพราะชื่อเสียงดีของเราได้แผ่ไปทั่วเขตนี้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้พวกคริสตังกับผู้เรียนคำสอนดึงดูดญาติพี่น้องของเขาเข้ามาอย่างไม่ขาดสาย คิดว่าในอนาคตคงจะมีจำนวนมากเช่นเดียวกัน

เสียดายที่การแพร่ธรรมในกลุ่มคนจีนที่เมืองโคราชล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง ต่อไปนี้ศูนย์แพร่ธรรมคนจีนนี้จำเป็นต้องย้ายไปอยู่ในกลางตลาด และต้องแยกออกจากกลุ่มคริสตังและผู้เรียนคำสอนที่อยู่กับวัด นอกจากนี้สำหรับการแพร่ธรรมกับคนจีนจำเป็นต้องมีศูนย์และบุคลากรโดยเฉพาะ

ขณะนี้ "มิสซังโคราช" ขาดแคลนพวกครูคำสอนชายเป็นอย่างมาก และเรายังไม่มีความสามารถที่จะได้ครูเกิดขึ้นจากเขตนี้ ส่วนครูคำสอนหญิงเราไม่มีเลย มีแต่ครูอากาทา ผอง แต่ว่าเขาคนเดียวก็ทำอะไรทุกอย่างไม่ได้เพราะสุขภาพไม่อำนวย นอกจากนี้ความเชี่ยวชาญและอุปนิสัยก็จำกัด ครูผองไม่มีความสามารถในการอบรมสร้างบุคลากรสำหรับอนาคต เพราะเหตุนี้สถานการณ์ที่ไม่ดีอย่างนี้จะอยู่ต่อไปไม่ได้ จำเป็นต้องแก้ไขให้ได้ ที่จริงครูผองก็รู้ตัวดี เขาร้องขอให้มีซิสเตอร์ที่สามารถมาอยู่กับเขา แม้ว่าตัวเขาเองจะต้องถอนตัวออกจากที่นี้ เพื่อให้ซิสเตอร์ใหม่จะได้ทำงานอย่างสะดวก ครูผองเองได้เปิดเผยเจตนาของตนให้ข้าพเจ้าฟัง ส่วนเรื่องครูคำสอนหญิงจำเป็นต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน

ครูคำสอน"หยิก" เป็นผู้มีน้ำใจดี แต่ถ้าหากว่าคุณพ่อการตอง(CARTON)(MEP) พ่อเจ้าวัดปากน้ำโพจำเป็นต้องเรียกครูคนนี้กลับคืน การจากไปของครูหยิกจะสร้างความเสียหายให้ที่นี่อย่างมาก เพราะเดี๋ยวนี้เขาคนเดียวเป็นผู้เอาใจใส่เด็กๆ และพยายามเตรียมผู้ช่วยงานแพร่ธรรมสำหรับอนาคต เขาเข้าใจโครงการที่สำคัญนี้ดี เขาอุทิศตัวเพื่อโครงการนี้ด้วยความจริงใจ ดูเหมือนว่าเขาเริ่มประสบผลสำเร็จบ้างแล้ว แต่หากว่าเขาจะต้องออกไปจริง โครงการที่เพิ่งเริ่มนี้อาจจะสูญหายไปอย่างน่าเสียดาย

เพื่อให้โครงการที่สำคัญนี้(คือผลิตครูคำสอนช่วยพระสงฆ์) ดำเนินไปได้ เราต้องการผู้อบรมที่เป็นคริสตังมานาน เพราะว่าสำหรับงานนี้ต้องเป็นผู้มีความรู้และเป็นต้นต้องมีความเชื่อแบบคริสตังเก่า ซึ่งที่โคราชไม่มีสักคนเลย

เรื่องทั้งหมดที่ข้าพเจ้าอธิบายมานี้หมายถึงพวกครูผู้ชาย แต่ต่อไปนี้จำเป็นต้องเน้นย้ำเรื่องครูผู้หญิง เราต้องการครูคำสอนหญิงที่เป็นคริสตังเก่าและดี เพราะว่าครูคำสอนหญิงที่มาทำงานที่นี่ครั้งก่อนเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี

ข้าพเจ้ารักโคราช อยากให้"มิสซังนี้" เจริญรุ่งเรือง ข้าพเจ้าหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองในด้านชีวิตคริสตังเพราะความเจริญอย่างอื่น ข้าพเจ้าไม่สนใจ ถ้าหากว่าข้าพเจ้าอยู่ที่นี่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ข้าพเจ้ารักโคราชจริง จึงจะถอนตัวออกจากที่นี่ทันที เพื่อเปิดทางให้คนอื่นที่มีความสามารถมากกว่าข้าพเจ้า เข้ามาแพร่ธรรมแก่ประชาชนในเขตนี้ให้กลับใจเป็นคริสตัง

อัล. รองแดล"

จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส
เรื่อง การฟังแก้บาปนักโทษคาทอลิก อาจารย์คริสเตียนที่โคราช ครูอากาทา ผอง ครูเปาโล ทัน

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โคราช วันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ.1916/พ.ศ.2459

พระคุณเจ้าที่เคารพอย่างสูง

มีปัญหาหนึ่งที่ข้าพเจ้าแก้ไขไม่ได้คือ การฟังแก้บาปนักโทษคาทอลิกในเรือนจำโคราช ที่จริงเจ้าหน้าที่อนุญาตให้ข้าพเจ้าเข้าไปเยี่ยมนักโทษได้ แต่ต้องมียามคนหนึ่งยืนฟังคำพูดของข้าพเจ้าและของนักโทษ ในสภาพเช่นนี้การฟังแก้บาปก็เป็นไปไม่ได้ หัวหน้าเรือนจำไม่กล้าอนุญาตให้ข้าพเจ้าได้มากกว่านี้ ท่านจึงเขียนหนังสือส่งไปถามที่กระทรวง กระทรวงตอบกลับมาว่าช่วยไม่ได้

ขอพระคุณเจ้ากรุณาช่วยเสนอเรื่องนี้ต่อผู้เกี่ยวข้องชั้นสูง เพื่อจะได้รับการอนุญาต ถ้าเป็นไปได้ในทุกเรือนจำทั่วราชอาณาจักรด้วย ที่หนองคายสมัยก่อน หัวหน้าเรือนจำเคยอนุญาตข้าพเจ้าทุกครั้งที่ไปเยี่ยมนักโทษ ให้ยามคนหนึ่งปล่อยนักโทษคาทอลิกเข้ามาพบข้าพเจ้าทีละคนในห้องหนึ่งที่เตรียมไว้

ยังมีปัญหาอีกเรื่องหนึ่งคือพวกหมอสอนศาสนาคริสเตียนจะมาเปิดโรงเรียนที่โคราชในไม่ช้า...น่าเสียดายที่บราเดอร์(คณะเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ) ได้ปฏิเสธมาอยู่ที่โคราชก่อนหน้านั้น พวกเขามองเห็นแต่กรุงเทพฯ อย่างเดียว!

ไม่กี่เดือนมาแล้ว ที่สูงเนิน คนจีนจำนวนหนึ่งแสดงความสนใจในศาสนาคริสต์บ้าง ข้าพเจ้าจะไปหาเขาถ้าพระคุณเจ้าคิดจะมีโครงการแพร่ธรรมกับพวกคนจีนในเมืองโคราชและเขตใกล้เคียง จะต้องเลือกมิชชันนารีคนหนึ่งที่มีประสิทธิภาพจริงๆ และจะต้องลงทุนลงแรงอย่างจริงจังตั้งแต่เริ่มต้น ***พระคุณเจ้าครับ อย่าเกรงใจข้าพเจ้าแม้ว่าข้าพเจ้าจะต้องด้อยลง ข้าพเจ้าพร้อมที่จะไม่เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด***

ในเร็วๆ นี้ ครูอากาทา ผอง (1) จะออกจากที่นี่ไปอยู่ประจำที่บ้านหัน แม้หลายๆ คนไม่เห็นด้วย ครูผองเป็นคนที่เสียสละจริง วัดโคราชเป็นหนี้บุญคุณท่านอย่างมาก วันหนึ่งเราจะต้องแสดงความรู้คุณท่าน ยังมีอีกท่านหนึ่งที่จะลืมขอบคุณไม่ได้คือ ครูเปาโล ทัน

ข้าพเจ้าผู้รับใช้ที่นอบน้อมของพระคุณเจ้า

อัล. รองแคล"

(1) ป.ล. เขาเป็นคนกรุงเทพฯ ฆราวาสหญิงคนหนึ่งที่ถวายตัวแด่พระเป็นเจ้า รักษาพรหมจรรย์(VIRGO) อุทิศชีวิตช่วยพระสงฆ์ในการแพร่ธรรม

ประวัติของครูคำสอนเปาโล ทัน

ในหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ไม่มีหลักฐานอะไรเกี่ยวกับประวัติของครูคำสอนเปาโล ทัน แต่ในจดหมายและรายงานของพวกมิชชันนารี MEP ที่ทำงานในมิสซังลาวและเขตโคราช ในสมัยบุกเบิกเริ่มแพร่ธรรมก็มีการกล่าวถึงเปาโล ทัน อยู่บ่อยๆ

1. ครูเปาโล ทัน ในมิสซังลาว (ปี ค.ศ.1882-1897/พ.ศ.2425-2440 = 15 ปี)

เปาโล ทัน เกิดและล้างบาปที่จันทบุรี ปี ค.ศ.1854/พ.ศ.2397 เมื่อเป็นหนุ่มเขาสมัครเข้าบ้านเณรบางช้าง หลังจากเรียนหลายปีแล้วผู้ใหญ่ส่งเขาไปทำการทดลองใจ(Probatio) เป็นครูสอนคำสอนในมิสซังลาวเป็นเวลา 5 ปี แต่ที่สุด เปาโล ทัน ได้ตัดสินใจเป็นครูคำสอนตลอดชีวิต

พระคุณเจ้าบาเยในหนังสือของท่าน "ประวัติการแพร่ธรรมในภาคอีสานของไทยและในประเทศลาว" (หน้า 34-37) เขียนว่า*"เณรเปาโล ทัน เข้ามามิสซังลาว ปี ค.ศ.1882/พ.ศ.2425 หนึ่งปีก่อนที่คุณพ่อรองแคลจะเข้ามา*

ปี ค.ศ.1884/พ.ศ.2427 ครูทันติดตามคุณพ่อโปรดอมและคุณพ่อเกโกไปสกลนครเป็นครั้งแรก โดยแวะนครพนมก่อน ที่นั่นพวกเขายินดีที่พบคริสตังชาวญวนหลายครอบครัวที่มาจากมณฑลตังเกี๋ย(ภาคเหนือของประเทศเวียตนาม) ครูทันซึ่งรู้จักภาษาเวียดนามมาตั้งแต่เด็กได้ช่วยคุณพ่อทั้งสองอย่างมากในการสอนคำสอนให้แก่คริสตังเก่าและชาวบ้านที่สมัครเข้าศาสนา

หลังจากนี้ในเดือนมิถุนายน ปีเดียวกัน คุณพ่อโปรดอมกับครูทันและคริสตังนครพนมบางคนเดินทางต่อไปสกลนคร ที่นั่นเขาพบพวกคริสตังตังเกี๋ยอีกกลุ่มหนึ่ง คนเหล่านี้เข้ามาอยู่ที่นั่นเมื่อหลายปีแล้ว พวกเขาหนีการเบียดเบียนศาสนาในประเทศเวียตนาม พวกเขาได้ต้อนรับคุณพ่อและครูทันอย่างดี เมื่อท่านทั้งสองอยู่ที่นั่นได้ 1 เดือนแล้ว คุณพ่อโปรดอมต้องกลับไปที่นครพนม คุณพ่อจึงฝากกลุ่มคริสตังนี้ให้ครูเปาโลทันดูแลคนเดียว ต่อมาเดือนสิงหาคม คุณพ่อโปรดอมกับคุณพ่อเกโกกลับมาเยี่ยมครูทันที่สกลนคร เขาพบกลุ่มคริสตังที่เติบโตมากแล้ว วันที่ 8 กันยายน มีการล้างบาปคริสตังกลุ่มแรก แล้วคุณพ่อโปรดอมจำเป็นต้องกลับไปอุบลฯ จึงให้คุณพ่อเกโกอยู่ที่นั่นกับครูทัน

แม้ว่ากลุ่มคริสตังได้ตั้งที่พักอยู่นอกเมือง ชาวเมืองสกลนครก็ยังมารบกวนพวกเขาอยู่เสมอ พวกคริสตังจึงภาวนาอ้อนวอนขออัครเทวดามีคาแอลมาปกป้องคุ้มครองพวกเขา ที่สุดคุณพ่อเกโกกับครูทันตัดสินใจย้ายทุกคนทั้งคริสตังและผู้เรียนคำสอนใหม่ทั้งชาวตังเกี๋ยและชาวลาวออกจากที่นั่น ไปอยู่ฝั่งทิศเหนือของหนองหาร ห่างจากเมืองสกลนครประมาณ 9-10 กิโลเมตร

คืนหนึ่งในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน ภายใต้การนำของครูทัน พวกเขาทั้งหมดข้ามทะเลสาบไปอย่างลับๆ อาศัยเรือและแพไม้ไผ่ที่บรรทุกบ้านที่รื้อแล้วกับสัมภาระต่างๆ ใช้ผ้าห่มเป็นผ้าใบเรือ ข้ามทะเลสาบถึงอีกฝั่งอย่างปลอดภัย แล้วพวกเขารีบสร้างที่พักใหม่ เช้าวันรุ่งขึ้นชาวเมืองสกลนครประหลาดใจมากเมื่อเห็นว่าที่อยู่ของพวกคริสตังว่างเปล่าแล้ว นี่คือที่มาของหมู่บ้านท่าแร่ ตลอดเวลาหลายปีในจดหมายและรายงานของพวกมิชชันนารี หมู่บ้านใหม่นี้ถูกเรียกว่า "บ้านอัครเทวดามีคาแอลหนองหาร" ทุกวันนี้อัครเทวดามีคาแอลยังเป็นองค์อุปถัมภ์ของหมู่บ้านท่าแร่ และเป็นนามของอาสนวิหาร หลังจากนี้ครูทันได้มีโอกาสร่วมทำงานในมิสซังลาวกับคุณพ่อรองแดลอีกหลายๆ ครั้ง

2. ครูเปาโล ทัน ที่ปราจีนบุรี-โคกวัด

ที่สุด ปี ค.ศ.1897/พ.ศ.2440 ครูทันกลับมาอยู่มิสซังกรุงเทพฯ หนึ่งปีหลังจากคุณพ่อรองแดลกลับมากรุงเทพฯ ผู้ใหญ่ส่งเขาไปช่วยคุณพ่อรองแดลที่วัดปราจีนบุรีและโคกวัดเป็นเวลา 3 ปี (ค.ศ.1897-1910/พ.ศ.2440-2453) สุดท้าย ครูทัน ติดตามคุณพ่อรองแดลมาแพร่ธรรมในเขตโคราชจนถึงบั้นปลายชีวิตในปี ค.ศ.1917/พ.ศ.2460

3. ครูเปาโล ทัน ใน "มิสซังโคราช" (ปี ค.ศ.1910-1917/พ.ศ.2453-2460 รวม 7 ปี)

คุณพ่อรองแดลส่งเขาไป "ad gentes" ("สู่คนต่างศาสนา") ครูเปาโล ทัน มีบทบาทสำคัญในการแพร่ธรรมในเขตโคราชสมัยเริ่มแรก เป็นต้นในการก่อตั้งกลุ่มคริสตังที่บ้านหัน ที่บ้านห้วยหิน ในตลาดสีคิ้ว และที่บ้านลาดบัวขาว

ในช่วงปี ค.ศ.1970/พ.ศ.2513(60 ปีหลังการสิ้นชีวิตของครูทัน) พวกคริสตังบ้านหันยังเล่าว่ากลุ่มคริสตังที่นี่เริ่มแรกเป็นชาวพุทธของหมู่บ้านนี้ที่กลับใจ ทั้งหมด 9 ครอบครัว คริสตังบ้านหันเรียกเขาว่า "พ่อครูทัน" เมื่อเขาเข้ามาเยี่ยมชาวบ้าน คำสอนของพ่อครูทันได้ปลุกความสนใจในศาสนาคริสต์อย่างดีเยี่ยม ตอนนั้นครูทันอายุประมาณ 50 กว่าปี สวมเสื้อหล่อสีดำ ยาวถึงครึ่งขา เป็นประจำ เรื่องแรกที่ชาวพุทธประทับใจคือ ความเชื่อคริสตังทำให้หลุดพ้นจากความกลัวผี ครอบครัวหนึ่งในพวกผู้สมัครเรียนคำสอนได้มอบที่ดินแปลงหนึ่งเพื่อสร้างบ้านพัก-โรงสวดเป็นหลังเดียวกัน ชื่อของครูทันปรากฏในบัญชีศีลล้างบาปหลายครั้ง เช่น เลข 56 คุณพ่อรองแดลบันทึกว่า *"ครูเปาโล ทัน วันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 ในหมู่บ้านสีคิ้วได้ล้างบาปเด็กหญิงอายุ 3 ปี บิดามารดาเป็นคนต่างศาสนา เด็กคนนี้เสียชีวิตในวันนั้น"* และเลข 155 คุณพ่อรองแดลบันทึกอีกว่า *"วันที่ 12 เมษายน ค.ศ.1913/พ.ศ.2456 ที่บ้านหัน อำเภอจันทึก ครูเปาโล ทัน ได้ล้างบาปในบ้านของชาวบ้านเด็กหญิงอายุประมาณ 1 ปีซึ่งใกล้จะตาย เป็นลูกสาวของนายสิงห์และนางคง ได้ตั้งชื่อให้ว่า อันนา"*

นอกจากนี้ครูทันยังไปสอนคำสอนให้แก่บางครอบครัวที่บ้านห้วยหิน ที่ตลาดสีคิ้วและที่บ้านลาดบัวขาว

4. มรณภาพของครูเปาโล ทัน

ครูเปาโล ทัน สิ้นชีวิตในหน้าที่ ใกล้บ้านลาดบัวขาว ห่างจากอำเภอสีคิ้ว ประมาณ 15-20 กิโลเมตร

ในบัญชีผู้ตายวัดโคราช (เลข 122) คุณพ่อรองแดลได้บันทึกว่า***"เปาโล ทัน เสียชีวิตอย่างกะทันหันในวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ.1917/พ.ศ.2460 อายุประมาณ 63 ปี เกิดที่จันทบุรี ท่านทำงานเป็นครูคำสอนในมิสซังลาวและในเขตโคราชตลอดเวลา 35 ปี 7 เดือน วันหลังท่านถูกฝังใกล้หมู่บ้านลาดบัวขาว โดยคุณพ่อรองแดลและคุณพ่อแอสเตวัง"***

ครูเปาโล ทัน สิ้นชีวิตก่อนมรณภาพของคุณพ่อรองแดล 10 ปี

พวกคริสตังบ้านหันเล่าว่า ภายหลังมีการนำเอากระดูกของท่านจากบริเวณบ้านลาดบัวขาวมาไว้ในสุสานวัดบ้านหัน และสุดท้ายญาติพี่น้องนำเอากระดูกของท่านกลับไปที่จันทบุรี

คุณพ่อรองแดลนับถือครูเปาโล ทัน เป็นอย่างสูง ชอบเรียกท่านว่า**"เพื่อนเก่าผู้ร่วมงานกับข้าพเจ้ามายาวนาน"** ในจดหมายถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส วันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ.1916/พ.ศ.2459 คุณพ่อรองแดลเขียนว่า **"มิสซังโคราชเป็นหนี้บุญคุณครูเปาโล ทัน อย่างมาก สักวันหนึ่งจะต้องแสดงความรู้คุณท่าน"**

3. คุณพ่อมาร์แซล จงสวัสดิ์ อารีอร่าม พ่อปลัดองค์ที่สามของคุณพ่อรองแดล

คุณพ่อมาร์แซล พระสงฆ์ไทย ได้รับหน้าที่มาช่วยคุณพ่อรองแดลที่โคราช ประมาณ 2 ปี (ค.ศ.1918-1919/พ.ศ.2461-2462) เป็นพ่อปลัดองค์ที่สาม แต่ว่าในประวัติของคุณพ่อตามเอกสารของหอจดหมายเหตุอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ไม่มีพูดถึงว่าคุณพ่อมาอยู่วัดโคราช แต่คุณพ่อรองแดลได้กล่าวถึงคุณพ่อมาร์แซลในจดหมายหลายฉบับ นอกจากนี้ในบัญชีศีลล้างบาปของวัดโคราช ชื่อของคุณพ่อมาร์แซลปรากฏอยู่หลายครั้ง เช่น เลข 619, 655, 705-721)

ในจดหมายลงวันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ.1918/พ.ศ.2461 คุณพ่อรองแดลเขียนว่า

"ตอนปลายของการเข้าเงียบประจำปีที่กรุงเทพฯ พระคุณเจ้าได้แถลงนโยบายว่าจะขยายงานในมิสซังอย่างกว้างขวาง โดยอาศัยพวกมิชชันนารีที่กลับมาจากประเทศฝรั่งเศส หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้ยุติลง ส่วนข้าพเจ้าเห็นชอบเต็มที่ และยังจำได้ว่าพระคุณเจ้าเคยพูดในทำนองเดียวกันให้ข้าพเจ้าฟังหลายครั้งแล้ว

*ขณะนี้ที่โคราช ข้าพเจ้ากับคุณพ่อแอสเตวังมีงานไม่มากนัก เพราะเหตุนี้การที่พระคุณเจ้าส่**งคุณพ่อมาร์แซล** มาช่วยอีกองค์หนึ่ง ข้าพเจ้าคาดเดาว่าคงจะเป็นเพราะพระคุณเจ้าเป็นห่วงข้าพเจ้าที่สายตาไม่ดี คุณพ่อมาร์แซลไปทำมิสซาที่บ้านโคกในตอนเช้าและทุกเย็นก็กลับไปสอนคำสอนที่นั่นอีก*

ข้าพเจ้าผู้รับใช้ที่สุภาพ

อัล. รองแดล"

คุณพ่อรองแดลยังเขียนถึงพระคุณเจ้าแปร์รอสอีกว่า

"โคราช วันที่ 9 มีนาคม ค.ศ.1918/พ.ศ.2461

*...ข้าพเจ้าพร้อมกับ**คุณพ่อมาร์แซล**ได้ไปพบนายอำเภอเมืองโคราช ขอท่านจัดการเรื่องที่ดินที่เราจับจองใหม่"*

ในจดหมายอีกฉบับหนึ่งลงวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ.1918/พ.ศ.2461 คุณพ่อรองแดลรายงานว่า

"เมื่อวานนี้ พนักงานของการรถไฟคะยั้นคะยอนายอำเภอเมืองโคราชให้ไปรังวัดที่ดินของเราอย่างเป็นทางการที่บริเวณบ้านโคก พวกเขาได้ฝังหลักเขตใหญ่ๆ ตามแผนการของเขา

*หลังจากนั้นนายอำเภอคนนี้ได้ติดต่อ**คุณพ่อมาร์แซล**เพื่อบอกข้าพเจ้าให้คัดค้านวิธีการของพนักงานการรถไฟ ให้พวกเรารีบฝังหลักเขตของเราเอง เสร็จแล้วให้เรียกเจ้าหน้าที่มารังวัดใหม่*

ตอนเช้าวันเดียวกันนี้(24 ธันวาคม) ข้าพเจ้าได้พาคุณพ่อมาร์แซลและคนงานอีก 2 คนเริ่มฝังหลักเขตใหม่ในที่ของเรา ข้าพเจ้าเขียนไปหาคุณพ่อแอสเตวังที่อยู่บ้านหันให้มาที่นี่ด่วน เพราะคุณพ่อแอสเตวังรู้เรื่องที่ดินดีกว่าข้าพเจ้าอีก วันที่ 26 ธันวาคมพวกเราจะจัดการฝังหลักเขตให้เรียบร้อย แล้ววันหลังวันที่27 ธันวาคมเราจึงจะเชิญนายอำเภอมารังวัดชี้เขตที่ดินของเราอย่างเป็นทางการ"

ประวัติคุณพ่อมาร์แซล จงสวัสดิ์ (จากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ แต่ไม่ได้ระบุกล่องและแฟ้ม)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เกิด วันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ.1879/พ.ศ.2422 ที่บ้านเขมรสามเสน

บวช วันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 ที่บ้านเณรบางช้าง

- ค.ศ.1910-1911/พ.ศ.2453-2454 เป็นปลัดวัดท่าจีน
- ค.ศ.1911-1913/พ.ศ.2454-2456 เป็นเจ้าอาวาสวัดท่าจีนและดูแลวัดแม่กลองด้วย
- ค.ศ.1913-1917/พ.ศ.2456-2460 เป็นปลัดวัดหนองหิน
- ค.ศ.1917-1933/พ.ศ.2460-2476 เป็นปลัดวัดโคกวัด ต่อมาเป็นเจ้าอาวาส
- ค.ศ.1933-1942/พ.ศ.2476-2485 เป็นเจ้าอาวาสวัดอยุธยาโดยขึ้นกับวัดคอนเซปชัญ
- ค.ศ.1941-1943/พ.ศ.2484-2486 ไปดูแลวัดบางภายีเป็นระยะๆ
- ค.ศ.1943-1959/พ.ศ.2486-2502 เป็นเจ้าอาวาสวัดคอนเซปชัญ

มรณะ วันที่ 20 มกราคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 อายุ 80 ปี

คดีขัดแย้งเรื่องที่ดิน

คุณพ่อรองแดลมีคดีขัดแย้งเรื่องที่ดินบ่อยครั้ง เป็นต้นกับวัดสมอรายฝ่ายหนึ่งและกับการรถไฟอีกฝ่ายหนึ่ง ดังที่ปรากฏในเอกสารต่อไปนี้(โดยสังเขป)(จากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ กล่อง 000040 แฟ้ม 3)

1. เรื่องวัดสมอราย

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"ศาลมณฑลนครราชสีมา
วันที่ 23 เดือนมีนาคม พ.ศ.2462
ความแพ่ง

ในระหว่าง { วัดสมอรายจังหวัดนครราชสีมา (อัยการว่าต่าง) โจทย์
บาทหลวงแบย์ล (Bayle) (MEP)ผู้ปกครองวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก จำเลย
ตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา

หาว่ากระทำผิดฐานทำรั้วรุกเข้าไปในที่วัดสมอราย และอ้างสิทธิ์ในที่รายนี้ และเรียกเบี้ยปรับหรือทุนทรัพย์ราคา....บาท .....สตางค์

ข้าพเจ้า วัดสมอราย โจทย์ ขอยื่นฟ้องต่อศาลมีข้อความตามซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ 1 จำเลยเป็นผู้ปกครองวัดโรมันคาทอลิก ตำบลโพธิ์กลาง จ.นครราชสีมา แทนคณะมิสซังโรมันคาทอลิก ซึ่งมีฐานะอยู่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก ร.ศ.128 วัดบาทหลวงตำบลโพธิ์กลาง จ.นครราชสีมานี้ ได้ตั้งมาแต่ปี พ.ศ.2448 (ร.ศ.124) มีอาณาเขตติดต่อกับวัดสมอรายซึ่งเป็นวัดในพระพุทธศาสนา

ข้อ 2 ครั้นเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2459 จำเลยได้ทำรั้วรุกเข้าไปในเขตที่วัดสมอราย เป็นเนื้อที่ประมาณ 3 งาน 51 ตารางวา เพื่อประโยชน์แก่มิสซัง ดังปรากฏในแผนที่แสดงรั้วเขตเดิมและเขตที่จำเลยทำรั้วรุกล้ำท้ายฟ้องนี้ มัคนายกวัดสมอรายและเจ้าพนักงานได้ร้องขอให้จำเลยรื้อถอนรั้วออกไปจากที่รายนี้แล้ว แต่จำเลยก็หาได้จัดการตามคำขอไม่ กลับเถียงว่ามิสซังมีสิทธิ์ในที่รายนี้ตามกฎหมาย

ลงชื่อ หลวงสมันตนิโกศล โจทย์

(รับทราบ คุณพ่อแบย์ล ผู้แทนของคุณพ่อรองแดล)

คำขอท้ายฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้นขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาและพิพากษาบังคับจำเลย ตามคำขอต่อไปนี้

1. พิพากษาบังคับขับไล่จำเลยให้รื้อรั้วออกไปจากที่ดินรายนี้
2. พิพากษาบังคับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายแทนโจทย์จนครบ

ข้าพเจ้าได้ยื่นฟ้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกัน 2 ฉบับ

ลงชื่อ หลวงสมันตนิโกศล โจทย์

(รับทราบ คุณพ่อแบย์ล(Bayle) (MEP) ผู้แทนของคุณพ่อรองแดล)”

2. เรื่องการรถไฟ

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

เรื่อง ปัญหาเรื่องที่ดินกับการรถไฟ

“โคราช วันที่ 25 ตุลาคม ค.ศ.1918/พ.ศ.2461

พระคุณเจ้าที่เคารพ

พระคุณเจ้าได้มาเยี่ยมวัดโคราชเมื่อ 3 ปีมาแล้ว ข้าพเจ้าได้พาพระคุณเจ้าไปดูบ้านโคก หมู่บ้านเล็กๆ ของเรา โดยผ่านสถานีรถไฟและป่า พระคุณเจ้าคงจำได้

ระหว่างที่ดินของการรถไฟกับที่ตั้งของบ้านโคก มีที่ดินแปลงหนึ่งลักษณะยาวและแคบ ที่ตรงนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของพวกนักเลง โจร ขโมย นักพนันและพวกโสเภณี ติดกับที่อาศัยของพวกนั้นยังมีที่นาของวัดอีกแปลงหนึ่ง การรถไฟถือว่าที่นาแปลงนี้เกือบทั้งหมดเป็นของเขา พวกเขาจึงต้องการยึดส่วนหนึ่งคืนทันที(กว้าง 40 วา ยาว 2 เส้น 2 ศอก) ไม่กี่วันมานี้มีพนักงานรถไฟคนหนึ่งถือบัญชีมาหาข้าพเจ้า ขอให้ข้าพเจ้าเซ็นว่ายอมถอนตัวออกจากที่นั่น ข้าพเจ้าปฏิเสธอ้างว่าต้องการรายงานพระสังฆราชที่กรุงเทพฯ เสียก่อน

...ที่จริงข้าพเจ้าไม่ต้องการที่ดินอีก มีมากพอแล้ว แต่ว่าข้าพเจ้าต้องการรื้อถอนที่อยู่ของพวกนักเลงนี้ให้กลับเป็นที่สะอาดเรียบร้อย การที่นายตรวจรถไฟชักชวนคนเหล่านี้มาอยู่ที่นั่น เป็นสิ่งที่รับไม่ได้ สำนักงานใหญ่การรถไฟที่กรุงเทพฯ คงไม่รู้เรื่องนี้ การเรียกร้องของข้าพเจ้าคือให้การรถไฟจัดการเป็นทางการหรือปล่อยให้ข้าพเจ้าจัดการเอง มีเพียงแค่นี้

นอกจากนี้ทางทิศตะวันตกของสถานีรถไฟตอนใต้ ติดกับที่ดินที่ได้กล่าวถึงข้างบนนี้ ข้าพเจ้ายังเป็นเจ้าของที่นาอีก เนื้อที่ 16 ไร่ ซื้อเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1913/พ.ศ.2456 พวกนักเลงเหล่านี้ยังมาบุกรุกแปลงนี้ด้วย โดยนายตรวจรถไฟเป็นผู้สนับสนุน ชาวบ้านโคกของเรามักจะมาเสียคนที่นั่น โดยเล่นการพนัน ขโมยและทำความชั่วสารพัด จำเป็นต้องแก้ไขให้ได้ จะปล่อยไว้อย่างนี้ไม่ได้เป็นอันขาด...”

จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส
เรื่อง ปัญหาที่ดินกับการรถไฟ

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โคราช วันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ.1918/พ.ศ.2461

พระคุณเจ้าที่เคารพ

ข้าพเจ้าเป็นไข้หลายวันมาแล้ว แม้ว่าได้กินยาแก้ไข้ป่ามากแล้ว...วันนี้ เวลา 13.00 น. มีพนักงานรถไฟ 2 คนกับนายอำเภอเมืองโคราชเข้ามาพบอีกเพื่อ "ตกลงกัน" อย่างที่เขาว่า เรื่อง 2-3 ประการคือ 1.ที่ดินสุสาน เขาถือว่าอยู่ในเขตของรถไฟ 2.ที่นา"หัวลาว" เขาอยากได้ส่วนหนึ่ง 3.ที่ดินของบ้านโคก เขาเรียกร้องให้ข้าพเจ้ากำหนดเขตแดน

พวกเราจึงออกเดินไปดูที่ดิน เมื่อไปถึงที่นาของวัด เขาอยากตัดส่วนของเราออกไป(กว้าง40 วา ยาว 2 เส้น) แต่ข้าพเจ้าปฏิเสธเด็ดขาด บอกเขาว่าข้าพเจ้าต้องการรายงานพระสังฆราชก่อน เพื่อจะจัดการปัญหาที่ดินแปลงนี้กับการรถไฟที่กรุงเทพฯ จะดีกว่า...พวกเขาต้องการฝังหลักเขตในทันที แต่ข้าพเจ้าไม่ยอม แล้วข้าพเจ้าก็กลับวัดเลย..."

เรื่องที่ดินของวัดโคราช

ข้อสังเกต สมัยปัจจุบันนี้(ค.ศ.2012/พ.ศ.2555) เอกสารในสมัยก่อนนั้น(เป็นต้นสมัยของคุณพ่อรองแดล) เกี่ยวกับที่ดินของวัดโคราชและในเขตใกล้เคียงได้สูญหายไปจำนวนมาก ส่วนที่เหลืออยู่มีการบันทึกไม่ชัดเจน จึงไม่สามารถรายงานอย่างละเอียดได้ อย่างไรก็ดียังมีเอกสารของพระคุณเจ้าแปร์รอสฉบับหนึ่ง เขียนปี ค.ศ.1917/พ.ศ.2460 ระบุเป็นทางการถึงจำนวนที่ดินของวัดโคราชและในสถานที่อีก 5 แห่ง สรุปว่าทั้งหมดมีเนื้อที่จำนวน 995 ไร่

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

บัญชีที่ 1

<u>เมือง</u>	<u>สถานวัดบาทหลวง</u>	<u>สถานพักสอนศาสนา</u>
มณฑลนครราชสีมา		
จังหวัดนครราชสีมา	(1) โคราช	(2) บ้านหัน, บ้านเหล่า, ห้วยหิน, ลาดบัวขาว

บัญชีที่ 2

มณฑลนครราชสีมา	จังหวัดนครราชสีมา	995 ไร่

กรุงเทพฯ วันที่ 9 มกราคม ค.ศ.1917/พ.ศ.2460
ลงชื่อ พระคุณเจ้าแปร์รอส
Vic. Ap. แห่งมิสซังสยาม

ประวัติของคุณพ่อรองแดล ตอนสุดท้าย

(จากเอกสารหลักฐานคณะMEP ที่ศูนย์กลางกรุงปารีส “SIAM เล่ม897”)

Folio No.37 จดหมายของพระคุณเจ้าแปร์รอสถึงผู้ใหญ่ของคณะที่ศูนย์กลางกรุงปารีส
เรื่อง การอนุญาตให้คุณพ่อรองแดลไปรักษาตัวที่ประเทศฝรั่งเศส

“สำนักพระสังฆราชกรุงเทพฯ วันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ.1919/พ.ศ.2462

ข้าพเจ้ารับรองว่าคุณหมอ อา. ปัวซ์ (A. Poix) แพทย์ที่กรุงเทพฯ ได้กำหนดให้คุณพ่อรองแดลไปรักษาตัวที่ประเทศฝรั่งเศสอย่างเร่งด่วน เพื่อผ่าตัดต้อกระจก

ลงชื่อ พระคุณเจ้าแปร์รอส”

จดหมายของคุณพ่อรองแดลถึงผู้ใหญ่ของคณะ

“วันที่ 29 กันยายน ค.ศ.1919/พ.ศ.2462

...ข้าพเจ้ามาถึงประเทศฝรั่งเศสแล้วเพื่อผ่าตัดต้อกระจกในตาทั้งสองข้าง เพราะว่าตาข้างหนึ่งถูกผ่าตัดไม่ดีที่กรุงเทพฯ เกือบเสียแล้ว ส่วนตาอีกข้างก็มัวมากขึ้นทุกที...”

Folio No.39 รายงานประจำปี ค.ศ.1919/พ.ศ.2462 ของมิสซังสยามโดยพระคุณเจ้าแปร์รอส(บางส่วน)

“สำนักงานมิสซังกรุงเทพฯ

...คุณพ่อแบย์ล(Bayle) (MEP)*ได้รับหน้าที่ไปแทนคุณพ่อรองแดลที่โคราช ช่วงเวลาที่คุณพ่อไปรักษาดวงตาที่ประเทศฝรั่งเศส คุณพ่อแบย์ลรายงานมาว่า“ที่วัดโคราช ข้าพเจ้าออกไปเยี่ยมสัตบุรุษบ่อยๆ เตือนเขาให้เอาใจใส่ส่งลูกไปเรียน...ชาวบ้านไม่มีเสื้อสวมใส่และขาดแคลนข้าวกินบ่อยๆ เขาน่าสงสารจริง...คนลาวมากมายจากบ้านนอกเข้ามาหางานในเมืองโคราช แต่พ่อค้าจีนก็ฉวยโอกาสลดค่าแรงลงเสียอีก...”*

Folio No.58 จดหมายของพระคุณเจ้าแปร์รอสถึงอธิการใหญ่ของคณะ

“สำนักงานมิสซังกรุงเทพฯ วันที่ 12 มีนาคม ค.ศ.1923/พ.ศ.2466

...คุณพ่อรองแดลกลับมาจากประเทศฝรั่งเศสแล้ววันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1923/พ.ศ.2466 การผ่าตัดตาเรียบร้อยแล้ว

...ขณะนี้เจ้าหน้าที่ไทยกำลังสร้างขยายทางรถไฟจากโคราชไปอุบลฯ การปรับพื้นดินเพื่อวางรางรถไฟได้เกือบครึ่งทางแล้ว การรถไฟคิดว่าอีก 3 ปีรถไฟก็จะเข้าถึงอุบลฯ ถ้าอย่างนั้นการเดินทางจากอุบลฯ ไปกรุงเทพฯ ก็จะใช้เวลาเพียง 2 วัน หรือบางที 24 ชั่วโมงเท่านั้น...

พระคุณเจ้าแปร์รอส”

รายงานประจำปี ค.ศ.1923/พ.ศ.2466 โดยพระคุณเจ้าแปร์รอส

...“คุณพ่อรองแดลกลับมาจากประเทศฝรั่งเศสแล้ววันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1923/พ.ศ.2466 หลังจากผ่าตัดดวงตาเรียบร้อยแล้ว แต่สุขภาพอ่อนแอลงไปมาก เมื่อคุณพ่อกลับไปอยู่วัดโคราชแล้ว ท่านรู้สึกเสียใจที่เห็นว่าจำนวนคริสตังไม่ได้เพิ่มขึ้นเลยในช่วงเวลา 3 ปีที่ท่านอยู่เมืองนอก แต่ในอีกด้านหนึ่งคุณพ่อดีใจที่เห็นว่ามีคนจีน

ประมาณ 20 คนได้ตัดสินใจว่าจะเข้ามาหาเรา แต่ว่าคนเหล่านี้จะมั่นใจจริงหรือเปล่า? ข้าพเจ้าภาวนาขอพระเป็นเจ้าโปรดทรงสนับสนุนพวกเขา...

พระคุณเจ้าแปร์รอส"

รายงานประจำปี ค.ศ.1924/พ.ศ.2467 โดยพระคุณเจ้าแปร์รอส

"...ตามทางรถไฟห่างจากโคราชทางทิศตะวันตก 40 กิโลมตร ***มีเมืองสีคิ้วซึ่งเป็นชุมชุนที่สำคัญ คุณพ่อเทโอฟาน เทวัญ(หลง) มีเฟื่องศาสตร์ ที่ดูแลกลุ่มคริสตังบ้านหัน กำลังจัดการซื้อที่ดินแปลงหนึ่งใกล้สถานีรถไฟสีคิ้วหวังว่าปีหน้าคงจะมีวัดน้อยเกิดขึ้นที่นั่นด้วย...***

พระคุณเจ้าแปร์รอส"

รายงานประจำปี ค.ศ.1925/พ.ศ.2468 โดยพระคุณเจ้าแปร์รอส

"...ที่โคราช คุณพ่อรองแคลผิดหวัง เพราะคาดว่าจะมีคนรับศีลล้างบาปมากกว่านี้ ทั้งหวังอีกว่าชีวิตคริสตชนทั่วไปก็จะดีกว่านี้... คุณพ่ออธิบายว่าทางรถไฟใหม่ดึงดูดคนมากมายจากทั่วทุกแห่ง ทั้งพวกคริสตังและผู้เรียนคำสอนของเราด้วย ต่างก็ไปหางานในตลาดและในหมู่บ้านต่างๆ ที่เกิดใหม่ตามทางรถไฟ ที่กำลังก่อสร้างระหว่างโคราชกับอุบลฯ...คุณพ่อดีใจมากที่ซื้อที่ดินแปลงใหม่ที่เหมาะสมมากในกลางเมืองโคราชได้สำเร็จ...

พระคุณเจ้าแปร์รอส"

Folio No.119 รายงานประจำปี ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 ครั้งสุดท้าย โดยพระคุณเจ้าแปร์รอส

สถิติจำนวนคริสตังและพระสงฆ์ในเขตโคราช

คริสตชน		***พระสงฆ์***
โคราช	*250 คน*	*คุณพ่อรองแคล*
		คุณพ่อโทมาส วิวัฒน์(แซน) สมานจิต
บ้านหัน	*178 คน*	*คุณพ่อนิโคลาส(ชุนกิม)บุญเกิด กฤษบำรุง*
สีคิ้ว		*คุณพ่อเทโอฟาน เทวัญ(หลง) มีเฟื่องศาสตร์*
ยอดรวม	*428 คน*	

รายชื่อพระสงฆ์ไทยทั้งหมด 6 องค์ ที่มาทำงานในเขตโคราชในช่วงระยะเวลา 17 ปี สมัยคุณพ่อรองแคลเป็นเจ้าอาวาส(ค.ศ.1910-1927/พ.ศ.2453-2470)

1. คุณพ่อแอสเตวัง เหวี้ยน โชติผล

- เป็นปลัด 14 ปี (ค.ศ.1912-1926/พ.ศ.2455-2469) ดูแลคริสตัง เป็นต้นที่สีคิ้ว บ้านเหล่าและบ้านหัน

2. คุณพ่อเอมมานูแอล กับ

- เคยเป็นปลัดคุณพ่อรองแดลมาก่อนที่วัดปราจีนบุรีและที่โคกวัด 3 ปี (ค.ศ.1896-1899/พ.ศ.2439-2442)
- เป็นปลัดที่โคราชและเขตใกล้เคียง 2-3 ปี (ค.ศ.1912-1914/พ.ศ.2455-2457)

3. คุณพ่อมาร์แซล จงสวัสดิ์ อารีอร่าม

- เป็นปลัดประมาณ 2 ปี (ค.ศ.1918-1919/พ.ศ.2461-2462)

4. คุณพ่อเทโอฟาน เทวัญ(หลง) มีเฟื่องศาสตร์

- เป็นปลัดประมาณ 6 ปี ดูแลคริสตัง เป็นต้นที่บ้านหันและสีคิ้ว (ค.ศ.1924-1930/พ.ศ.2467-2473)

5. คุณพ่อโทมาส วิวัฒน์(แซน) สมานจิต

1. เป็นปลัดที่โคราช ตั้งแต่ปี ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 จนถึงการสิ้นชีวิตของคุณพ่อรองแดล เมื่อวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470
2. หลังจากนั้นเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราช เป็นเวลา 8 ปี (มีนาคม ค.ศ.1927-1935/พ.ศ.2470-2478) และดูแลคริสตังใหม่ที่นาเชือกก่อนและที่โนนแก้วในภายหลัง

6. คุณพ่อนิโคลาส (ชุนกิม) บุญเกิด กฤษบำรุง

บวชใหม่แล้วเป็นปลัดที่บางนกแขวก 2-3 ปี (ค.ศ.1926-1929/พ.ศ.2469-2470)

จากวัดบางนกแขวก คุณพ่อมาช่วยวัดโคราช เป็นเวลาสั้นๆ ช่วงที่คุณพ่อรองแดลป่วยหนัก วันที่ 9 มีนาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470 คุณพ่อนิโคลาสส่งคุณพ่อรองแดลไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ แต่คุณพ่อรองแดลได้สิ้นชีวิตบนรถไฟระหว่างทาง

หมายเหตุ ต่อมาอีก 10 ปี คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด เป็นเจ้าอาวาสวัดโคราช 1 ปี (ต้นเดือนมกราคม ค.ศ.1937/พ.ศ.2480) และปีถัดมาคุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว 2 ปี (ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 ถึงต้นปี ค.ศ.1941/พ.ศ.2484)

มรณภาพของคุณพ่อรองแดล

Folio No.123 จดหมายของคุณพ่อโชแรงถึงพระคุณเจ้าแปร์รอสที่ประเทศฝรั่งเศส

"สำนักมิสซังกรุงเทพฯ วันที่ 14 มีนาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470

พระคุณเจ้าที่เคารพ

คุณพ่อรองแดลสิ้นชีวิตเมื่อวันพุธที่ 9 มีนาคมที่ผ่านมา คุณพ่อสิ้นชีวิตบนรถไฟใกล้เมืองอยุธยาขณะที่เดินทางจากโคราชเข้ากรุงเทพฯ โดยมีพระสงฆ์ไทยองค์หนึ่ง (คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด) ***ไปส่ง***

แม้อายุ 72 ปีแล้วและสุขภาพไม่สู้ดีหลังจากได้รับการผ่าตัดที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อ 4 ปีก่อน คุณพ่อรองแดลยังมีความเข้มแข็งและใจร้อนรนในหน้าที่การงานจนถึงวาระสุดท้าย

เดือนพฤศจิกายนปีที่แล้ว (ค.ศ.1926/พ.ศ.2469) *คุณพ่อเข้าโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์เพื่อรักษาโรคหอบหืด ช่วงสองเดือนแรกที่อยู่โรงพยาบาล คุณพ่อมีอาการดีขึ้น แต่ในเดือนมกราคม อาการทรุดลงมาก เมื่อปลายเดือน*

กุมภาพันธ์ คุณพ่อเองเข้าใจว่าจะไม่มีโอกาสกลับไปอยู่โคราชอีกแล้ว ดินแดนทำงานที่คุณพ่อรักมาก แต่อีกไม่นานอาการก็ดีขึ้น คุณพ่อจึงตัดสินใจกลับไปโคราช แม้ว่าหมอคัดค้าน

เมื่อมาอยู่โคราชได้ไม่กี่วัน คุณพ่ออ่อนเพลียลงมาก จำเป็นต้องกลับมาโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์อีก การเดินทางยากลำบาก คุณพ่อนิโคลาส ชุนกิม ปลัดที่มาช่วยวัดโคราชชั่วคราวก็ร่วมเดินทางด้วย เพื่อดูแลคุณพ่ออย่างใกล้ชิด เมื่อไปถึงชุมทางภาชีใกล้อยุธยา ผู้โดยสารต้องเปลี่ยนขบวนรถไฟ เมื่อรถไฟออกเดินทางต่อ อาการของคุณพ่อทรุดลงอย่างกะทันหัน คุณพ่อนิโคลาสรีบโปรดศีลเจิมคนไข้ แล้วอีกไม่นานคุณพ่อรองแดลก็เสียชีวิต เป็นวันพุธที่ 9 มีนาคม

เมื่อมาถึงสถานีหัวลำโพง มีคนมารับศพของคุณพ่อไปไว้ที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ต่อมามีบรรดาพระสงฆ์และสัตบุรุษจำนวนมากมาสวดภาวนา เฝ้าผู้ตายทั้งคืนและตลอดวันถัดมา วันศุกร์ที่ 14 มีนาคม มีพิธีมิสซาปลงศพอย่างสง่าและนำศพไปฝังในห้องใต้ดินของอาสนวิหารอัสสัมชัญ

คุณพ่อรองแดลเป็นพระสงฆ์ที่ร้อนรน ไม่รู้จักท้อถอยต่ออุปสรรค คุณพ่อเป็นคนเข้มงวดกับตัวเอง มีใจเอื้อเฟื้อกับผู้อื่น คุณพ่อได้ใช้ทรัพย์สมบัติส่วนตัวทั้งหมดด้วยใจกว้างขวางเพื่อก่อตั้งชุมชนคริสตัง สร้างวัดวาอารามและช่วยเหลือคนยากจน คุณพ่อเป็นคนใจร้อน แต่พยายามควบคุมตัวเองอยู่ตลอด คุณพ่อเป็นคนคิดเร็วทำเร็ว มีชีวิตชีวา การจากไปของคุณพ่อเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของมิสซังลาวและมิสซังสยาม

แม้ว่าคุณพ่อรองแดลไม่ได้ประสบความสำเร็จทุกประการ แต่ต่อหน้าพระเป็นเจ้า คุณพ่อมีบุญมากมาย เพราะว่าพระองค์ไม่ทอดพระเนตรชื่อเสียงภายนอก แต่พระองค์ทอดพระเนตรความเชื่อ ใจร้อนรน และเสียสละภายในจิตใจต่างหาก

คุณพ่อโชแรง”

ในบัญชีผู้ตายของวัดโคราช คุณพ่อโทมาส พ่อปลัด ได้บันทึกว่า **“คุณพ่อรองแดลสิ้นชีวิต วันที่ 9 มีนาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470 ฝังที่ห้องใต้ดินอาสนวิหารอัสสัมชัญ พระคุณเจ้าแปร์รอสกำหนดให้ถวายมิสซาขับเพื่ออุทิศแด่วิญญาณของคุณพ่อในวันที่ 9 มีนาคมของทุกๆ ปี”**

หน้าที่ฝังศพของคุณพ่อ มีแผ่นหินอ่อนที่มีข้อความบันทึกเป็นภาษาลาตินว่า

“คุณพ่ออัลเฟรด-มารีอา รองแดล
นอนพักผ่อน ณ หลุมศพนี้
ชาตะ ที่ประเทศฝรั่งเศส ปี ค.ศ.1855/พ.ศ.2398
มิชชันนารี ปี ค.ศ.1880-1927/พ.ศ.2423-2470
ขอให้พักผ่อนในสันติสุข”

จดหมายของคุณพ่อโชแรง เหรัญญิกมิสซังสยาม ถึงผู้ใหญ่ท่านหนึ่งที่ศูนย์กลางคณะMEP ที่กรุงปารีส
เรื่อง มรดกของคุณพ่อรองแคล

"สำนักมิสซังกรุงเทพฯ วันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470

คุณพ่อที่เคารพ

...ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้จัดการมรดกของคุณพ่อรองแคล เพิ่งทราบว่าคุณพ่อได้รับหน้าที่จากคุณพ่อรองแคลมานานแล้ว ให้จ่ายเบี้ยเลี้ยงเป็นเงิน 100 ฟรังซ์ทุก 3 เดือน รวมเป็นเงิน 400 ฟรังซ์ต่อปี ให้แก่มาดามรองแคลที่เป็นหญิงหม้าย ญาติพี่น้องคนหนึ่งของคุณพ่อรองแคล

คุณพ่อรองแคลได้ใช้ทรัพย์สมบัติส่วนตัวจนหมดสิ้นในงานแพร่ธรรม งานอภิบาลและงานสงเคราะห์ เพราะเหตุนี้โดยเห็นแก่กิจการมากมายของคุณพ่อต่อพระศาสนจักรในประเทศไทย *ข้าพเจ้ารับรองว่า ต่อไปนี้มิสซังสยามจะชำระเบี้ยเลี้ยงก้อนนี้ให้แก่มาดามรองแคล ตลอดชีวิต จนถึงวันสุดท้าย*

ขอคุณพ่อกรุณาช่วยเหลือมาดามคนนี้ต่อๆไป โดยเอาค่าใช้จ่ายลงในบัญชีมิสซังสยาม

ด้วยความเคารพนับถืออย่างสูง

คุณพ่อโชแรง เหรัญญิกมิสซัง"

บทที่ 4

การแพร่ธรรมสมัยที่สามที่โคราชและในเขตใกล้เคียง

โดยพระสงฆ์ 8 องค์ของมิสซังสยาม(กรุงเทพฯ)

ช่วงเวลา 13 ปี

ตั้งแต่มรณภาพของคุณพ่อรองแดล(9 มีนาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470) **จนถึงการเริ่มเบียดเบียนศาสนาคริสต์** (ปลายปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2483)

หมายเหตุ ในจำนวนพระสงฆ์ 8 องค์นี้ เป็นพระสงฆ์ไทย 7 องค์ และเป็นมิชชันนารีฝรั่งเศส(MEP) 1 องค์ ที่มีชื่อข้างล่างนี้

1. คุณพ่อโทมาส วิวัฒน์ สมานจิต (ดูหน้า 90)

1.1 เจ้าอาวาสวัดโคราช ระยะเวลา 8 ปี (มีนาคม ค.ศ.1927-1935/พ.ศ.2470-2478)

1.2 และรับผิดชอบผู้สนใจศาสนาคริสต์และคริสตังใหม่ เริ่มต้นที่บ้านนาเชือกและ ต่อมาที่บ้านโนนแก้ว

2. คุณพ่อราฟาแอล บุญมี รักสงบ

2.1 ปลัดองค์แรกของคุณพ่อโทมาส มีหน้าที่ดูแลผู้สนใจศาสนาและคริสตังใหม่ที่บ้านนาเชือก ระยะเวลา 2 ปีกว่า (ค.ศ.1901-1933/พ.ศ.2474-2476) (ดูหน้า 93)

2.2 เจ้าอาวาสวัดบ้านโนนแก้ว องค์แรก ภายใต้ความรับผิดชอบของคุณพ่อโทมาส ประมาณ 3 ปี (ค.ศ.1933-1936/พ.ศ.2476-2479) (ดูหน้า 96)

3. คุณพ่อซิริล ศิรินทร์ หัวใจ

พ่อปลัดองค์ที่ 2 ของคุณพ่อโทมาส (พฤษภาคม ค.ศ.1930-1932/พ.ศ.2473-2475) (ดูหน้า 94)

ป.ล. เจ้าอาวาสวัดโคราช ระยะเวลา 7 ปี (ค.ศ.1946-1953/พ.ศ.2489-2496) (ดูหน้า 193)

4. คุณพ่ออัมบรอซิโอ กิ๊น มิลลุกูล (ดูหน้า 104)

เจ้าอาวาสวัดบ้านหัน ระยะเวลา 10 ปี (ค.ศ.1930-ปลายปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2473-ปลายปี พ.ศ.2483)

5. คุณพ่อแบร์นารด์ มนัส บุญคั้นผล (ดูหน้า 108)

เจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว องค์ที่ 2 ระยะเวลา 2 ปี (ค.ศ.1936-1938/พ.ศ.2479-2481)

6. คุณพ่อออล์ลิเอร์ (สงฆ์MEP) (ดูหน้า 109)

เจ้าอาวาสวัดโคราช ระยะเวลา 1 ปี (ค.ศ.1936/พ.ศ.2479)

7. (1) คุณพ่อนิโกลาส บุญเกิด กฤษบำรุง (ดูหน้า 110)

เจ้าอาวาสวัดโคราช ระยะเวลา 1 ปี (ค.ศ.1937/พ.ศ.2480)

8. คุณพ่อเลโอนารด์ สิงหนาท ผลสุวรรณ (ดูหน้า 115)

เจ้าอาวาสวัดโคราช ระยะเวลา 1 ปีครึ่ง (ค.ศ.1939-ปลายปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2482-ปลายปี พ.ศ.2483)

7. (2) คุณพ่อนิโกลาส บุญเกิด กฤษบำรุง (ดูหน้า 117)

เจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว องค์ที่ 3 ระยะเวลา 2 ปีครึ่ง (กรกฎาคม ค.ศ.1938/พ.ศ.2481- ต้นปี ค.ศ.1941/พ.ศ.2484)

หมายเหตุ ที่สุดคุณพ่อถูกจับที่สถานีรถไฟสีคิ้ว วันอาทิตย์ที่ 12 มกราคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 หลังจากได้แวะที่วัดบ้านหัน)

การแพร่ธรรมในเมืองโคราชและในเขตใกล้เคียง เป็นงานที่ยากลำบากและได้ผลน้อย ซึ่งก็เป็นเช่นนี้ตั้งแต่การเริ่มต้นในปี ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 โดยมิชชันนารีMEPสององค์แรกที่พระคุณเจ้ากืออาสได้ส่งจากหนองแสง (สำนักงานมิสซังลาว)ไปเปิดศูนย์ที่โคราช พระคุณเจ้าแปร์รอสยังพูดถึงความยากลำบากนี้ในจดหมายถึงผู้ใหญ่ของคณะMEPที่ปารีส ในปี ค.ศ.1928/พ.ศ.2471 หนึ่งปีกว่าหลังจากมรณภาพของคุณพ่อรองแดล (9 มีนาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470) ดังต่อไปนี้

“สำนักมิสซังสยาม

กรุงเทพฯ วันที่ 3 สิงหาคม ค.ศ.1928/พ.ศ.2471

พระคุณเจ้าที่เคารพ

ที่โคราช แม้ว่าพวกเราได้ทุ่มเทพละกำลังอย่างเต็มที่ แต่ในที่สุดเราก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จเท่าไหร่ ที่โคราช วัดน้อยทั้ง 2 แห่งคือ วัดแม่พระประจักษ์ที่เมืองลูร์ด ในตัวเมือง และอีกแห่งหนึ่งที่อยู่ในชานเมือ(บ้านโคกตอนใต้ของสถานีรถไฟ) *มีคริสตังทั้งหมดเพียง 250 คน โดยสัตบุรุษบางคนไม่แน่นอน เพราะเขาย้ายที่อยู่บ่อยๆ ส่วนบ้านหันกับสีคิ้ว มีประมาณ 200 กว่าคน นอกจากนี้ยังมีอีกกลุ่มหนึ่งที่กำลังก่อตัวขึ้น* (ไม่ได้ระบุชื่อ)*และเราไม่นับกลุ่มใหม่ต่างๆหลายแห่งที่ได้ล้มเหลวและสูญหายไป*

...ในด้านความเจริญของภาคอีสาน ทางรถไฟสายโคราช-อุบลฯ ที่กำลังก่อสร้างจะเปลี่ยนการคมนาคมแบบเก่าที่ยากลำบากให้เป็นการเดินทางที่สะดวกมากขึ้น ประมาณ 6 ปีมาแล้วข้าพเจ้าได้เดินทางผ่านภาคอีสานถึงหนองแสง สำนักมิสซังลาว โดยอาศัยเรือยนต์โดยสารของบริษัทฝรั่งเศส เราออกจากเมืองพนมเปญในประเทศเขมร ล่องไปตามแม่น้ำโขงในฤดูน้ำหลาก ใช้เวลา 9 วันก็ถึงหนองแสง ขากลับข้าพเจ้าลงไปเมืองอุบลฯ และจากอุบลฯ เดินทางต่อไปโคราชใช้เวลา 12 วัน นั่งเรือที่มีเรือยนต์ลากจูงล่องไปตามแม่น้ำมูล เมื่อมาถึงท่าช้างก็ขึ้นรถไฟต่อ และอีกครึ่งชั่วโมงกว่าก็ถึงเมืองโคราช เจ้าหน้าที่พูดกันว่าทางรถไฟสายโคราช-อุบลฯ จะสร้างเสร็จในปลายปีหน้า ค.ศ.1929/พ.ศ.2472 หรือปีค.ศ.1930/พ.ศ.2473 เมื่อนั้นโคราช-อุบลฯ จะใช้เวลาในการเดินทางเพียงแค่วันเดียว...”

1. คุณพ่อโทมาส วิวัฒน์ สมานจิต เจ้าอาวาสวัดโคราช และรับผิดชอบนาเชือกและโนนแก้ว ระยะเวลา 8 ปี

ในสมัยคุณพ่อโทมาส มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นคือ การกลับใจของภิกษุมัง ศรีสุระ และของชาวบ้านบ้านนาเชือกกลุ่มหนึ่ง

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

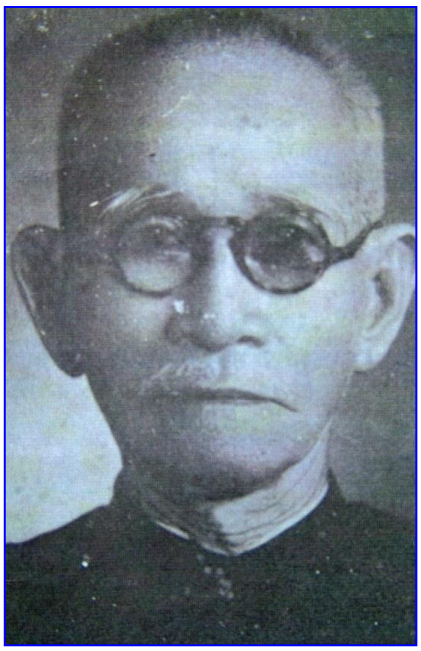

เกิด 5 พ.ค. ค.ศ.1873/พ.ศ.2416 ที่จันทบุรี

บวช 21 พ.ค. ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 ที่บางช้าง

1911 – 1914 /2454 – 2457 และ 1918 – 1921/2461 – 2464 วัดลำไทร ช่วยเป็นระยะๆ

1922 – 1926/2465 – 2469 วัดบ้านเล่า (1922-1924)
วัดเสาวภา (1924-1926)

1926/2469 ปลัดวัดโคราช 1 ปี

1927-1935/2470-2478 เจ้าอาวาสวัดโคราช 8 ปี
และดูแลนาเชือกกับโนนแก้ว

1935 – 1942/2478 – 2485 เขตวัดลำไทร ไปบ้านเล่าและหนองรี

1948 – 1951/2491 – 2494 ปลัดวัดลำไทร

1951/2494 พักเกษียณที่ชลบุรี

มรณะ 28 มิ.ย. ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 ฝังที่ชลบุรี

อันดับแรก คุณพ่อโทมาส เป็นพ่อปลัดของคุณพ่อรองแดลที่วัดโคราชในปี ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 เมื่อคุณพ่อรองแดลสิ้นชีวิตแล้ว (9 มีนาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470) คุณพ่อโทมาสรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราช (จนถึงปี ค.ศ.1935/พ.ศ.2478) เป็นระยะเวลา 8 ปี

ตามรายงานประจำปี ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 วัดโคราชมีโรงเรียนแห่งแรกแล้วชื่อว่า **“โรงเรียนวัดแม่พระ”** (ดูหน้า 115) มีนักเรียนทั้งหมด 44 คน (ช. 26/ ญ.18) วัดบ้านหันมีโรงเรียนด้วย นักเรียน 46 คน(ช. 31 / ญ. 15)

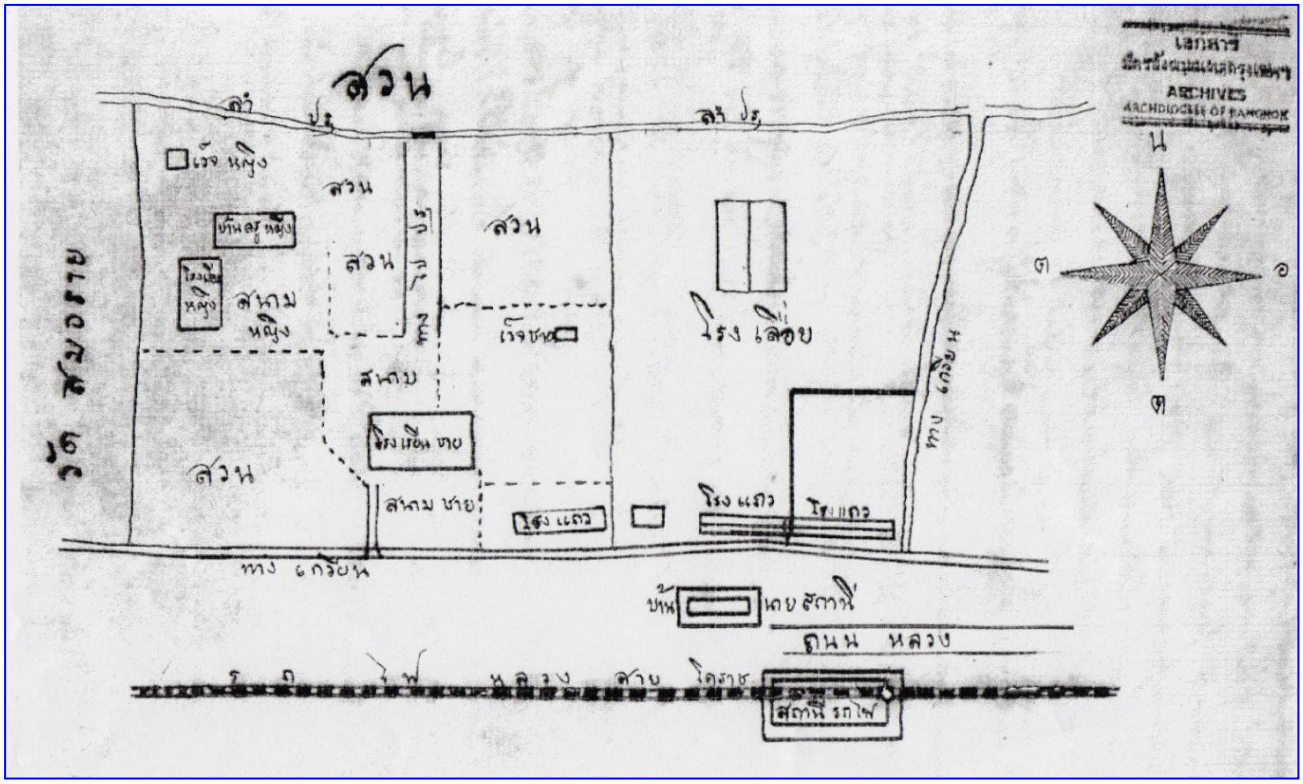
สวน
สวน
สวน

หมายเหตุ วัน เดือน ปีของแปลนโรงเรียนนี้ไม่ได้ระบุ แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนถูกสร้างหลังปี ค.ศ.1920/พ.ศ.2463 เพราะมีโรงเลื่อยปรากฏอยู่ในแปลน คุณพ่อแบย์ล(Bayle)(MEP)ที่มาอยู่วัดโคราชแทนคุณพ่อรองแดลซึ่งไปรักษาดวงตาที่ประเทศฝรั่งเศส (เดือนสิงหาคม ค.ศ.1919-ปลายปี ค.ศ.1922/พ.ศ.2462-2465) ได้ทำหนังสือสัญญาเช่าที่ดินกับเจ้าของโรงเลื่อยในวันที่ 21 มกราคม ค.ศ.1920/พ.ศ.2463 ตามเอกสารข้างล่างนี้

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"เขียนที่ตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ 21 มกราคม พ.ศ.2463/ค.ศ.1920

สัญญาเช่าในระหว่าง { *ท่านบาทหลวงแบย์ล ผู้แทนมิสซังโรมันคาทอลิก ผู้ให้เช่าฝ่ายหนึ่ง*
นายพงษ์ติ๊บ ผู้เช่าฝ่ายหนึ่ง

ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันพร้อมใจกันทำหนังสือสัญญากัน ข้อความตามจะกล่าวต่อไปนี้

*เดิม ณ วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2462 นายพงษ์ติ๊บ ผู้เช่า กับนายเหียบตั๊กและนายจิ๊วฮง ได้ทำหนังสือสัญญากับท่านบาทหลวงแบล์ เช่าที่ดินของมิสซังโรมันคาทอลิก ซึ่งตั้งอยู่ตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อจะได้ตั้ง**โรงเลื่อยจักร์** อันมีนามว่ายี่ห้อกวางหลีหลง สัญญาเช่ามีกำหนด 10 ปี รวมค่าเช่าเป็นเงินตรา 8,000 บาทถ้วน มีกำหนดผู้เช่าจะนำส่งค่าเช่าให้แก่ผู้ให้เช่า 3 เดือนต่อครั้ง เป็นเงิน 200 บาทเสมอไปทุกๆ งวด 3 เดือน บัดนี้ นายเหียบตั๊ก นายจิ๊วฮง ได้ออกจากบริษัทกวางหลีหลงแล้ว และนายพงษ์ติ๊บซึ่งจะเป็นเจ้าของโรงเลื่อยกวางหลีหลงแต่ผู้เดียว ขอเช่าที่ดินนั้นต่อไปอีก 9 ปี เพราะฉะนั้นทั้งสองฝ่ายพร้อมใจกันทำหนังสือสัญญาฉบับนี้เพื่อจะเพิ่มเติมหนังสือสัญญาเดิม ซึ่งได้กระทำที่ว่าการอำเภอ ณ วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2462 นั้น..."*

ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 คุณพ่อโทมาส เจ้าอาวาสวัดโคราชรับงานเพิ่มเติมอันสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ให้ดูแลคนพุทธชาวบ้านนาเชือกกลุ่มหนึ่งที่สนใจศาสนาคริสต์ แล้วต่อมา คุณพ่อดูแลพวกเขาที่บ้านโนนแก้ว เมื่อพวกเขาได้อพยพย้ายมาอยู่สถานที่ใหม่นี้

ประวัติการกลับใจของชาวบ้านนาเชือกกลุ่มแรกนี้ เริ่มจากพระภิกษุรูปหนึ่งที่อยู่ประจำในหมู่บ้านนี้ ท่านชื่อว่า**ภิกษุมัง ศรีสุระ** ท่านแสวงหาศาสนาที่เที่ยงแท้มานาน วันหนึ่งโดยบังเอิญ ภิกษุมังได้มีโอกาสพบ**ครูคำสอนบอนาแวนตูรา แหยม ขุนศักดา** คนบ้านหัน ท่านทั้งสองพูดคุยกันเรื่องศาสนาคริสต์อย่างเร่าร้อน จนกระทั่งภิกษุมังติดใจมาก ครูแหยมจึงเชิญท่านไปพบคุณพ่อโทมาส เจ้าอาวาสวัดโคราชในวันนั้นเอง

เรื่องทั้งหมดนี้ คุณพ่อลาร์เก (MEP) พ่อเจ้าอาวาสวัดโนนแก้วองค์ที่ 4 ได้บันทึกไว้เป็นบทรายงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาค ดังนี้คือ ภาคที่ 1 การเริ่มต้นของบ้านโนนแก้ว และภาคที่ 2 การเบียดเบียนกลุ่มคริสตังที่โนนแก้ว

ต่อไปนี้เป็นรายงานภาคที่ 1

ประวัติโนนแก้ว: ภาคที่ 1

การกลับใจของพระภิกษุมัง ศรีสุระ และของชาวบ้านบ้านนาเชือกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งภายหลังจะอพยพไปก่อตั้งบ้านโนนแก้ว

การเริ่มต้น ปี ค.ศ.1929-1933/พ.ศ.2472-2476

ตามหนังสือรายงานของคุณพ่อลาร์เก(MEP)

เล่มที่ 2 เอกสารหลักฐาน (หน้า 123-138) (แปลจากภาษาฝรั่งเศส)

หมายเหตุ ที่นี่จะนำเอาประวัติโนนแก้วมาอธิบาย เพราะเป็นสนามแพร่ธรรมอภิบาลของพระสงฆ์บางองค์ที่มีลำดับบันทึกไว้ในหน้า 88 เป็นต้นคุณพ่อโทมาส วิวัฒน์ สมานจิต คุณพ่อราฟาแอล บุญมี รักสงบ และคุณพ่อซิริล ศิรินทร์ หัวใจ

1. ครูบอนาเวนตูรา แหยม ขุนศักดา และพระภิกษุมัง ศรีสุระ

"นายแหยมเป็นคนบ้านหัน บุตรของนายดำและนางสวง ท่านได้รับศีลล้างบาปตอนอายุ 20 ปี โดยคุณพ่อเอมมานูแอล(พระสงฆ์ไทย) ที่วัดบ้านหันวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ.1913/พ.ศ.2456 (บัญชีศีลล้างบาปวัดโคราช เลขที่ 236) พร้อมกับมารดาและกลุ่ม 60 คน

คุณพ่อรองแดล(MEP) เจ้าวัดโคราชและเขตใกล้เคียง (ค.ศ.1910-1927/พ.ศ.2453-2470) ใช้**หนุ่มแหยมเป็นครูคำสอน**ที่บ้านลาดบัวขาว บ้านหัน บ้านห้วยหินและบ้านเหล่า(สูงเนิน)

ครูแหยมแต่งงาน วันที่ 2 มิถุนายน ค.ศ.1919/พ.ศ.2462 กับนางอากาทา สิงห์ คนบ้านเหล่า แล้วเขากับภรรยาไปอยู่ที่บ้านเหล่า ภรรยาเสียชีวิตวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 เขาแต่งงานใหม่กับนางเทเรซา อ้วน คนบ้านหนองสองพี่น้อง อำเภอพิมาย

ครูแหยมพบพระภิกษุมัง ศรีสุระ เป็นครั้งแรกปลายปี ค.ศ.1929/พ.ศ.2472 ครั้งนั้นครูแหยมขึ้นรถไฟที่สถานีสูงเนินจะไปโคราช บังเอิญได้ที่นั่งตรงข้ามกับ**พระภิกษุมัง** ท่านทั้งสองพูดคุยเรื่องศาสนา ครูแหยมเล่าถึงการสร้างโลก การเสด็จมาบังเกิดเป็นมนุษย์ของพระองค์ การไถ่บาป พระภิกษุมังสนใจมาก พูดว่า*"ไม่เคยได้ยินเรื่องอัศจรรย์อย่างนี้มาก่อนเลย"* เมื่อมาถึงโคราชแล้วครูแหยมเชิญท่านเข้าไปหาคุณพ่อโทมาสที่วัด"

2. พระภิกษุมังพบคุณพ่อโทมาส เจ้าอาวาสวัดโคราช ปี ค.ศ.1929/พ.ศ.2472

"เมื่อขึ้นบ้านพ่อ พระภิกษุมังเห็นไม้กางเขนแล้วกราบไหว้นมัสการทันที ซึ่งเป็นครั้งแรกในชีวิต ท่านเปิดใจเล่าถึงการแสวงหาความจริงมาเป็นเวลาหลายปี คุณพ่อโทมาสรับฟังอย่างตั้งใจและเริ่มอธิบายคำสอน อีกทั้งวิธีสวดภาวนาในใจ พระภิกษุมังอยากสึกในทันทีเพื่อขอสมัครเรียนคำสอนในวันนั้นเอง แต่คุณพ่อแนะนำว่า *"อย่าสึกตอนนี้เลย ให้กลับไปประจำที่วัดของท่านที่บ้านนาเชือกอย่างเดิมก่อน ครูแหยมจะไปที่นั่นด้วย ขอพระคุณเจ้าอธิบายเรื่องศาสนาคริสต์ที่เพิ่งได้เรียนรู้ให้พระภิกษุอื่นๆ ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านฟัง ครูแหยมจะช่วยสอนผู้ที่สนใจหลังจากนั้นผมเองจะไปพบท่านและชาวบ้านที่นาเชือกด้วย"* สามวันต่อมาภิกษุมังกับครูแหยมก็ออกเดินทางไป

3. ครูแหยมและพระภิกษุมังที่บ้านนาเชือก ปลายปี ค.ศ.1929/พ.ศ.2472

"เมื่อไปถึงบ้านนาเชือกแล้ว พระภิกษุมังเริ่มเล่าเรื่องใหม่ที่ได้ศึกษาที่วัดโคราชและแนะนำให้ชาวบ้านรู้จักครูแหยม ที่เคยเป็นพระภิกษุมาก่อน แล้วกลับใจเป็นคริสตังเมื่ออายุ 20 ปี ตั้งแต่นั้นมาเขาอุทิศชีวิตเป็นครูคำสอน วันนั้นบรรดาพระภิกษุและชาวบ้านพูดคุยตั้งคำถามต่างๆ มากมาย จนถึงเวลากลางคืน คืนนั้นเป็นคืนแรก วันหลังพวกเขากลับมาซักถามอีก และเป็นอย่างนี้ตลอดเวลา 15 วัน หลังจากนั้นครูแหยมขอลากลับไปโคราช อธิบายพวกเขาว่า*"ผมจะไปรายงานคุณพ่อโทมาสให้ทราบ แล้วคุณพ่อและผมจะกลับมาอีกในไม่ช้า""*

4. คุณพ่อโทมาสไปนาเชือกครั้งแรก ต้น ปี ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 โรงสวดหลังแรก

"เมื่อฟังครูแหยมรายงานแล้ว คุณพ่อโทมาสเห็นว่าต่อไปนี้จะมีงานอภิบาลมากขึ้น จึงติดต่อพระคุณเจ้าแปร์รอสกรุณาส่งพ่อปลัดมาช่วย แล้วคุณพ่อโทมาสกับครูแหยมไปนาเชือก ชาวบ้านที่สนใจศาสนาต้อนรับท่านทั้งสองด้วยความยินดี จำนวนของผู้เรียนคำสอนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

พระภิกษุมังกับบรรดาพระภิกษุประจำวัดของท่านและชาวบ้านที่เรียนคำสอนเสนอว่า จะมอบวัดพุทธมาเป็นวัดคริสต์ แต่คุณพ่อโทมาสคัดค้าน อธิบายว่า ไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง คุณพ่อและทุกคนจึงตัดสินใจสร้างวัดน้อยชั่วคราว(โรงสวด) เป็นไม้ไผ่มุงหญ้าแฝก อยู่นอกหมู่บ้าน ห่างออกไปประมาณ1 กิโลเมตร ถือว่าเป็นวัดคาทอลิกหลังแรกของนาเชือก ส่วนอาจารย์มังกับพระภิกษุที่สนใจตัดสินใจสึกพร้อมกัน ตั้งแต่นี้ต่อไปวัดน้อยก็กลับเป็นสถานที่เรียนคำสอนและสวดภาวนาเป็นประจำ

คุณพ่อโทมาสกับ**คุณพ่อราฟาแอล**(ไทย) พ่อปลัดใหม่และครูแหยมผลัดกันไปนาเชือก สอนอบรมผู้สมัครเรียนคำสอนอย่างสม่ำเสมอ"

2.(1) คุณพ่อราฟาแอล บุญมี รักสงบ (ดูหน้า 88)

พ่อปลัดองค์แรก เกิด 28 ธันวาคม ค.ศ.1899/พ.ศ.2442

บวช มกราคม ค.ศ.1931/พ.ศ.2474

ต่อมาเป็นเจ้าอาวาสประจำวัดโนนแก้ว องค์แรก (ดูหน้า 96 ข้อ 2.2)

5. การก่อกวนเริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 การอพยพไปที่บ้านหนองสองพี่น้อง ครั้งแรก

"พระคุณเจ้าแปร์รอสในรายงานประจำปี ค.ศ.1931/พ.ศ.2474(หน้า 198-199) เขียนว่า*"จังหวัดโคราชและจังหวัดใกล้เคียงเป็นเขตที่ไม่ค่อยได้ผลมาก่อน คุณพ่อโทมาสกับ**คุณพ่อราฟาแอล** พ่อปลัดใหม่ จึงยินดีสอนและโปรดศีลล้างบาปคนพุทธกลุ่มใหญ่ที่บ้านนาเชือก"*

เมื่อชาวบ้านนาเชือกเห็นว่าเพื่อนบ้านหลายๆ คนสมัครเรียนคำสอนมากขึ้น พวกเขาเกิดความไม่พอใจและเริ่มก่อกวนคริสตังใหม่รุนแรงขึ้นทุกที ครูแหยมจึงตกลงกับผู้ที่เรียนคำสอนกลุ่มหนึ่ง (กลุ่มแรก) ว่าจะอพยพไปอยู่หมู่บ้านหนองสองพี่น้อง โดยคุณพ่อโทมาสเห็นดีด้วย บ้านหนองสองพี่น้องเป็นบ้านเกิดของภรรยาคนที่สองของครูแหยม พระภิกษุมังและหลายๆ คนมีญาติพี่น้องอยู่ที่นั่นด้วย คุณพ่อราฟาแอลรับหน้าที่อภิบาลดูแลกลุ่มนี้ ต่อมาไม่นานคุณพ่อกับชาวบ้านกลุ่มนี้สร้างวัดน้อยอีกหลังหนึ่ง(โรงสวด) ชาวบ้านหนองสองพี่น้องบางคนสมัครเข้ามาสมทบกับกลุ่มชาวบ้านนาเชือกที่ย้ายเข้ามาใหม่ด้วย"

6. การเก็บเกี่ยว เดือนมิถุนายน ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 ถึงต้นปี ค.ศ.1931/พ.ศ.2474 ที่บ้านหนองสองพี่น้อง

"นอกจากได้คุณพ่อราฟาแอลมาเป็นปลัดแล้ว คุณพ่อโทมาสยังขอพ่อปลัดอีกองค์หนึ่งมาช่วย ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 **คุณพ่อซิริล ศิรินทร์ หัวใจ** ที่เพิ่งบวชได้ 4 เดือน มาอยู่ที่โคราช เป็นพ่อปลัดองค์ที่ 2 ส่วน**วัดหนองสองพี่น้อง**ใกล้เวลาที่ชาวบ้านกลุ่มแรกจะรับศีลล้างบาป ส่วนนายมัง ศรีสุระ ท่านขอมารับศีลล้างบาปที่วัดโคราชเป็นกรณีพิเศษ เพราะเป็นที่นั่นที่เขาได้เห็นรูปพระเยซูเจ้าบนไม้กางเขนเป็นครั้งแรก เขารับการล้างบาปโดยคุณพ่อซีริล วันที่ 26 พฤษภาคม ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 (บัญชีเลขที่ 1083) ส่วนมารดาของท่าน (ยายนุย)รับศีลล้างบาปวันที่ 12 มิถุนายน ปีเดียวกันที่บ้านหนองสองพี่น้องพร้อมกับชาวบ้านอีกหลายคน บัญชีศีลล้างบาปบันทึกว่า *"วันที่ 12-13 มิถุนายน ในวัดน้อยหนองสองพี่น้อง คุณพ่อซีริลโปรดศีลล้างบาปอย่างสง่าให้ผู้ใหญ่ 25 คน และเด็ก 10 คน (บัญชีเลขที่ 1084-1118)"*

วันที่ 12 มิถุนายนนั้น นายมัง เชิญ**คุณพ่อซีริล ศิรินทร์ หัวใจ** ไปรู้จักพี่น้องชาวบ้านหนองสองพี่น้องในโอกาสพิธีโปรดศีลล้างบาปชาวบ้านบ้านหนองสองพี่น้องกลุ่มแรกจำนวน 35 คน วันนั้นคุณพ่อราฟาแอลเชิญคุณพ่อซีริลเป็นผู้โปรดศีลล้างบาปคนเหล่านั้นด้วย

ที่วัดโคราช วันที่ 7 กรกฎาคม คุณพ่อโทมาสโปรดศีลล้างบาปให้ชาวบ้านนาเชือกอีก 3 คู่ และทั้งสามคู่รับศีลกล่าวด้วย"

3. คุณพ่อซิริล ศิรินทร์ หัวใจ พ่อปลัดองค์ที่ 2 (ดูหน้า 88 ข้อ 3.)
เกิด 7 พ.ย. ค.ศ.1896/พ.ศ.2439
บวช 12 ม.ค. ค.ศ.1930/พ.ศ.2473

ที่บ้านนาเชือก

"บัญชีศีลล้างบาปวัดโคราชรายงานว่า *"วันที่ 28 กุมภาพันธ์และวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ.1931/พ.ศ.2474 ที่วัดน้อยบ้านนาเชือก อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม มณฑลนครราชสีมา คุณพ่อโทมาสกับคุณพ่อวินเซนต์* (สงฆ์ไทย ซึ่งมาเยี่ยมคุณพ่อโทมาส) *โปรดศีลล้างบาปอย่างสง่าให้แก่ 99 คน* (บัญชีเลขที่ 1141-1239)*"* ทำให้มีจำนวนคริสตังใหม่ทั้งที่บ้านนาเชือกและบ้านหนองสองพี่น้องรวมทั้งหมด 152 คน ในวันที่ 1 มีนาคม"

7. การหาสถานที่ใหม่ในหกเดือนแรกของปี ค.ศ.1931/พ.ศ.2474 การก่อกวน(ต่อ)

"ในรายงานประจำปี ค.ศ.1932/พ.ศ.2475 พระคุณเจ้าแปร์รอสเขียนว่า *"ในเขตโคราช คุณพ่อโทมาสและคุณพ่อราฟาแอล ได้แพร่ธรรมด้วยใจร้อนรนและเสียสละ ท่านสร้างกลุ่มคริสตชนขึ้นที่นาเชือกและหนองสองพี่น้อง แต่ต่อไปไม่นาน เพื่อนบ้านชาวพุทธได้ก่อกวนอย่างต่อเนื่อง เขาข่มขู่พวกที่กำลังสนใจศาสนาคริสต์ โดยประกาศว่าถ้าเขากลับเป็นคริสตังจะต้องเสียใจแน่"*

"อีกประการหนึ่ง หมู่บ้านทั้งสองแห่งอยู่ห่างไกลจากโคราชมาก ต้องเดินเท้าหลายวันกว่าจะถึง ทำให้การอภิบาลกลุ่มเหล่านี้ไม่สะดวก คุณพ่อโทมาสเขียนอธิบายให้ข้าพเจ้าว่า "เนื่องจากพวกคริสตังใหม่และผู้ที่สนใจศาสนาถูกรบกวนข่มเหงอยู่ตลอด ผมกับคุณพ่อราฟาแอลได้หาสถานที่แห่งใหม่ที่ปลอดภัยและสะดวกกว่า เราทั้งสองคนใช้เวลาค้นหาที่ใหม่เป็นเวลานาน เราผิดหวังหลายครั้ง แต่ในที่สุดโดยอาศัยความช่วยเหลือของ

นักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซู องค์อุปถัมภ์ของกลุ่มคริสตชนนี้ เราได้พบสถานที่ที่เหมาะสม ที่ใหม่นี้อยู่ห่างจากสถานีรถไฟห้วยแถลงเพียงแค่ครึ่งชั่วโมงกว่า(เดินเท้า) และจากโคราชมาห้วยแถลงนั่งรถไฟ 2 ชั่วโมงเท่านั้น" สถานที่แห่งใหม่นี้พวกคริสตังที่อพยพมากลุ่มแรกเรียกกันว่า *"บ้านใหม่ตะโก"* ทีหลังเปลี่ยนชื่อเป็น **บ้านโนนแก้ว** ที่นั่นในอดีตเคยมีผู้คนอาศัยอยู่ แต่เขาได้อพยพออกไปเพราะเชื่อว่าที่นี่มี*"ผีดุ""*

8. คริสตชนกลุ่มแรก(กลุ่มเล็ก)ของบ้านนาเชือก เข้ามาอยู่ที่โนนแก้ว ค.ศ.1931/พ.ศ.2474

"ภายใต้การนำของครูแหยม คริสตชนกลุ่มเล็ก(5 ครอบครัว) กล้าเข้ามาอยู่ที่โนนแก้วเป็นกลุ่มแรก พวกเขาหาซื้อที่ดินที่เป็นป่าในบริเวณนั้น ถากถางเปลี่ยนเป็นทุ่งนา นอกจากนี้เขาพากันลงมือสร้างวัดน้อย(โรงสวด) เป็นไม้ไผ่มุงหญ้า **นักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซูเป็นองค์อุปถัมภ์ของวัดโนนแก้วหลังแรกนี้** คุณพ่อราฟาแอลรับหน้าที่ดูแลอภิบาลคริสตชนทั้งที่โนนแก้วและหนองสองพี่น้อง ในวัดน้อยโนนแก้ว คุณพ่อราฟาแอลได้โปรดศีลกล่าวเป็นครั้งแรก(16 มิถุนายน ค.ศ.1931/พ.ศ.2474) ให้แก่คริสตังบ้านนาเชือกและหนองสองพี่น้อง และยังได้โปรดศีลกล่าวอีกครั้งวันที่ 16 พฤศจิกายนด้วย วันหนึ่งในวัดน้อยนี้ได้มีพิธีมิสซาปลงศพยายนุย มารดาของนายมังที่สิ้นใจวันที่ 8 พฤศจิกายน อายุ 97 ปี"

9. ที่บ้านนาเชือก ในหกเดือนหลังของปี ค.ศ.1931/พ.ศ.2474

"หลังจากที่กลุ่มหนึ่งได้อพยพไปอยู่หนองสองพี่น้องและอีกกลุ่มหนึ่ง(กลุ่มแรก)ได้อพยพไปบ้านโนนแก้วแล้ว ที่บ้านนาเชือกยังมีคริสตังกลุ่มใหญ่และผู้กำลังเรียนคำสอนอยู่อีกมาก พวกเขาเหล่านี้ยังลังเลใจ ยังไม่พร้อมที่จะอพยพไปอยู่บ้านโนนแก้ว

ในจดหมายของคุณพ่อโทมาส ถึงข้าพเจ้า (พระคุณเจ้าแปร์รอส) คุณพ่ออธิบายว่า *"ผมกับคุณพ่อราฟาแอลอธิบายให้พี่น้องคริสตังนาเชือกว่า ที่บ้านโนนแก้วพวกเขาจะได้รับความสะดวกทุกอย่าง จะมีคริสตังกลุ่มใหญ่มีวัดและมีพระสงฆ์อยู่ประจำ จะมีโรงเรียนสำหรับลูกๆ ของเขา และจะมีนาทำอีกด้วย พวกเขาเข้าใจดี แต่รู้สึกเสียดายที่จะต้องทิ้งที่อยู่เดิม ขายบ้านและไร่นาในราคาถูก เพื่อจะไปอยู่ที่บ้านใหม่ที่เพิ่งบุกเบิก""*

10. การเผาวัดน้อยที่นาเชือก เดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1931/พ.ศ.2474

"ในเดือนพฤศจิกายน มีคนไม่หวังดีมาเผาวัดน้อยบ้านนาเชือก ไฟไหม้วัดหมดเลย เหลือแต่เถ้าถ่าน หลังจากนี้ไม่นานวัดน้อยหนองสองพี่น้องก็ถูกเผาเช่นเดียวกัน คุณพ่อโทมาสเขียนอธิบายต่อไปว่า "*หลังจากนี้ไม่กี่วัน ขณะที่ผมเดินทางจากโคราชไปบ้านนาเชือก ยังไม่ถึงหมู่บ้านก็มีหญิงคริสตังชรามากคนหนึ่งเสียชีวิต แต่ว่าก่อนที่เขาจะสิ้นใจ เขากำชับลูกหลานว่า "เมื่อฉันตายแล้ว ขอให้ฝังฉันตามพิธีคริสตัง แล้วพวกเจ้าอย่าอยู่ที่นี่อีกเลย ขอให้ไปอยู่กับคุณพ่อที่บ้านใหม่โนนแก้ว ที่ท่านได้เตรียมไว้" เมื่อผมเข้ามาถึงบ้านนาเชือกแล้ว ก็ฝังศพยายอย่างสง่า พอพิธีเสร็จแล้วพวกพ่อบ้านคริสตังเข้ามาพบผม บอกว่า "พวกเราตัดสินใจแน่นอนแล้วว่าจะขายทุกสิ่งทุกอย่าง(บ้าน นา ยุ้งฉาง...)แล้วจะอพยพไปอยู่ที่บ้านโนนแก้ว""*

11. การอพยพครั้งใหญ่ ปี ค.ศ.1932/พ.ศ.2475

"*"แม้ว่าพวกเขาจำเป็นต้องขายทรัพย์สมบัติในราคาถูก แต่พวกเขาก็ไม่ท้อถอย ไม่เปลี่ยนใจ พวกเขาจัดขบวนคาราวานเกวียนหลายขบวนๆ ละ 30-40 เล่ม บรรทุกผู้อาวุโส เด็กๆ และข้าวของต่างๆ การเดินทางใช้เวลา 5 วัน 4 คืน"* (ตามรายงานประจำปีของพระคุณเจ้าแปร์รอส ปี ค.ศ.1932/พ.ศ.2475)"

12. การต้อนรับกลุ่มชาวบ้านคริสตังบ้านนาเชือกกลุ่มที่สอง (กลุ่มใหญ่) กลางทุ่งนา ก่อนจะถึงบ้านโนนแก้ว ปี ค.ศ.1932/พ.ศ.2475

(รายงานของพระคุณเจ้าแปร์รอส ต่อ)

"เมื่อพวกเขาใกล้จะถึงบ้านโนนแก้ว หนุ่มๆ พวกหนึ่งวิ่งไปบอกชาวโนนแก้วว่า"พี่น้องนาเชือกมาแล้ว" ข่าวใหญ่นี้ทำให้ชาวโนนแก้วทุกหลังคาเรือนรีบเตรียมเสบียงอาหาร และออกไปต้อนรับพวกเขาก่อนจะถึงโนนแก้วหลายกิโลเมตร การพบกันกลางทุ่งนาครั้งนี้สร้างความชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง ขบวนคาราวานหยุดพักเหนื่อย พวกเขาร่วมรับประทานอาหารกันอย่างมีความสุข แลกเปลี่ยนข่าวคราว เล่าให้แก่กันและกันฟัง แล้วเดินทางต่อเข้าบ้านโนนแก้ว"

2. (2) คุณพ่อราฟาแอล บุญมี รักสงบ เจ้าอาวาสวัดโนนแก้วองค์แรก

(ดูหน้า 88 ข้อ 2 และหน้า 93 ข้อ 2.1 คุณพ่อเป็นปลัดวัดโคราช)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เกิด 28 ธ.ค. ค.ศ.1899/พ.ศ.2442

บวช ม.ค. ค.ศ.1931/พ.ศ.2474

ค.ศ.1931-1933/พ.ศ.2474-2476	โคราช ปลัด ไปนาเชือกและโนนแก้ว (ดูหน้า 93)
ค.ศ.1933-1936/พ.ศ.2476-2479	**รักษาการวัดโนนแก้ว อยู่ประจำเป็นองค์แรก**
ก.พ. ค.ศ.1939-ก.พ. ค.ศ.1942/พ.ศ.2482-2485	เกาะใหญ่ เจ้าวัด
ก.ค. ค.ศ.1955-มิ.ย. ค.ศ.1957/พ.ศ.2498-2500	นครชัยศรี ปลัด
ต.ค. ค.ศ.1959-ม.ค. ค.ศ.1960/พ.ศ.2502-2503	ปากน้ำ ปลัด

และ ก.ค. ค.ศ.1960 กับ เม.ย. ค.ศ.1961/พ.ศ.2503-2504 ปากน้ำ ปลัด

มรณะ 2 ก.ย. ค.ศ.1976/พ.ศ.2519

13. โนนแก้ว บ้านพักอาศัยชั่วคราว ปี ค.ศ.1932/พ.ศ.2475 วัดหลังแรก(ชั่วคราว)

"ไม่กี่วันต่อมา พวกผู้ชายออกไปตัดไม้ในป่า เพื่อมาสร้างบ้านของตนเอง หลังคามุงหญ้า เป็นที่พักชั่วคราว **นอกจากนี้พวกเขาช่วยกันสร้างวัดน้อยด้วย คุณพ่อโทมาสกลับไปโคราช และคุณพ่อซีริลกลับไปมิสซังกรุงเทพฯ ส่วนคุณพ่อราฟาแอลอยู่ประจำโนนแก้ว เป็นเจ้าอาวาสรักษาการองค์แรก**

ไม่นานพวกคริสตังบ้านหนองสองพี่น้องอพยพเข้ามาอยู่บ้านโนนแก้วด้วย ทำให้คนล้นหมู่บ้าน บางครอบครัวจึงออกไปอยู่ที่ใหม่ ซึ่งไม่ห่างไกลเท่าไหร่นัก **นี่คือจุดเริ่มต้นของบ้านโนนแฝก** ที่บ้านหนองสองพี่น้องเหลือคริสตังและผู้สนใจเพียง 4-5 ครอบครัว พวกเขาเป็นคนดั้งเดิมของบ้านหนองสองพี่น้องเอง คุณพ่อราฟาแอลจากวัดบ้านโนนแก้วไปอภิบาลพวกเขาเป็นระยะๆ

ที่โนนแก้ว กลุ่มพ่อบ้านได้ตัดสินใจสงวนพื้นที่ที่กว้างขวางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านไว้เพื่อเป็น "นาวัด" โดยตกลงกันว่าทุกๆ ปีชาวบ้านจะร่วมกันทำนาวัด ตั้งแต่ต้นจนถึงการเก็บเกี่ยวและการตีข้าวเสร็จแล้ว ข้าวเปลือกทั้งหมดนี้จะเป็นของวัดที่ไม่มีรายได้ ส่วนวัดมีหน้าที่เลี้ยงอาหารกลางวันแก่ผู้ที่เสียสละมาทำนาวัดตลอดช่วงการทำนา"

14. ที่บ้านโนนแก้ว การอภิบาลดำเนินอย่างจริงจังต่อไป

"นอกจากชาวบ้านทำนาส่วนตัวของพวกเขาแล้ว เขายังเตรียมไม้สำหรับสร้างวัดถาวรและบ้านพักพระสงฆ์ คุณพ่อโทมาสไปกรุงเทพฯ ขอบริจาคเงินจากสัตบุรุษที่รู้จัก ส่วนที่โนนแก้วทุกๆ คืนเวลา 2 ทุ่ม มีการตีกลองเรียกชาวบ้านมาสวดที่วัด แล้วเรียนคำสอนต่อ หลังจากนั้นหลายปีการสวดค่ำที่วัดได้เปลี่ยนเป็นการสวดในแต่ละครอบครัวแทน ทุกๆคืนการสวดภาวนาของแต่ละครอบครัวดังกึกก้องไปทั่วหมู่บ้าน สร้างความประทับใจอย่างลึกซึ้ง การสวดนี้ก็จบด้วยการอ้อนวอนขอนักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซูองค์อุปถัมภ์ของกลุ่มคริสตชนใหม่เหล่านี้ ทุกเช้ามีมิสซาและการสอนคำสอนให้ผู้ใหญ่และเด็กๆ ทั้งหมดนี้ทำให้การดำเนินชีวิตของชาวบ้านอยู่ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยจิตตารมณ์แห่งความเชื่อ บัญชีศีลล้างบาปรายงานเป็นครั้งแรกว่า *"วันที่ 26 เมษายน ค.ศ.1931/พ.ศ.2474 ในวัดน้อยนักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซู บ้านใหม่ตะโก คุณพ่อราฟาแอลโปรดศีลล้างบาปอย่างสง่าให้แก่หนุ่มสาว (อายุ 17-22 ปี) จำนวน 5 คน (บัญชีเลขที่ 1252-1256) บิดามารดาของพวกเขายังอยู่ที่บ้านหนองสองพี่น้อง"* บัญชีเดียวกันรายงานเป็นครั้งที่ 2 ว่า*"วันที่ 30 กรกฎาคม ค.ศ.1931/พ.ศ.2474 ในวัดน้อยนักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซู บ้านโนนแก้ว คุณพ่อราฟาแอลโปรดศีลล้างบาปแก่ทารก 2 คน (อายุ 7-8 วัน) (บัญชีเลขที่ 1259-1260) บิดามารดาเป็นคริสตังบ้านโนนแก้ว"* และครั้งที่ 3 บันทึกอีกว่า *"วันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ.1932/พ.ศ.2475 ในวัดน้อยนักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซู บ้านโนนแก้ว คุณพ่อราฟาแอลโปรดศีลล้างบาปอย่างสง่าให้แก่ 32 คน(ส่วนใหญ่เป็นหนุ่มสาวอายุ 12-17 ปี) และให้เด็กเล็ก 4 คน(บัญชีเลขที่ 1311-1346)"*

หมายเหตุ หลังจากวันนั้นในบัญชีของวัดโคราชที่เกี่ยวข้องกับวัดโนนแก้วไม่มีการบันทึกอะไรอีกเลย มีข้อความอธิบายว่า *"บัญชีศีลล้างบาปปี ค.ศ.1934-1945/พ.ศ.2477-2488 ถูกทำลาย สูญหายไปในสงคราม"* (คือสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1940-1944/พ.ศ.2483-2487) ช่วงที่เครื่องบินกองทัพอังกฤษทิ้งระเบิดที่สถานีรถไฟโคราช ในปี ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 และบางลูกตกในที่ของวัดคาทอลิก)

15. บ้านโนนแก้ว วัดใหม่หลังที่ 2 (ถาวร) ปี ค.ศ.1933/พ.ศ.2476 การเสกวัด วันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ.1933/พ.ศ.2476

"เมื่อชาวบ้านสร้างวัดหลังที่ 2 เสร็จแล้ว พระคุณเจ้าแปร์รอสจากกรุงเทพฯ มาเสกวัดใหม่ในเดือนพฤษภาคม ในรายงานสิ้นปีนั้นพระคุณเจ้าเขียนว่า***"วันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ.1933/พ.ศ.2476 ข้าพเจ้ามีความชื่นชมยินดีไปเสกวัดใหม่ที่โนนแก้ว เป็นวัดที่ใหญ่และสวยงาม บ้านโนนแก้วเป็นกลุ่มคริสตชนใหม่ที่เพิ่งกลับใจ เขาจำเป็นต้องอพยพออกจากภูมิลำเนาเดิม***(บ้านนาเชือกและบ้านหนองสองพี่น้อง) ***เพราะการเบียดเบียนจากเพื่อนบ้าน สามปีก่อนนี้เขาได้สร้างวัดน้อยที่บ้านเดิมทั้งสองแห่งแต่ถูกเผา โดยไม่ได้ท้อถอยคริสตังใหม่และผู้สนใจเหล่านี้ได้ตัดสินใจย้ายเข้ามาตั้งหมู่บ้านใหม่คือ บ้านโนนแก้วนี้เอง มีครอบครัวคริสตังกรุงเทพฯ ผู้ใจบุญ คือครอบครัวนายเฟรด เดอ เยซู ได้เสียสละจ่ายค่าก่อสร้างวัดใหม่ทั้งหมด ขอพระเป็นเจ้าทรงโปรดประทานรางวัลแก่ท่านเหล่านั้นเถิด ขณะนี้คุณพ่อราฟาแอล ภายใต้การนำของคุณพ่อโทมาส*** (ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเขตโคราชและเขตใกล้เคียงทั้งหมด) ***กำลังเตรียมเปิดโรงเรียนวัดประจำหมู่บ้านโนนแก้ว ในวันเสกวัดใหม่นี้มีการโปรดศีลกำลังประมาณ 100 คน***

ขอนักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซูองค์อุปถัมภ์ โปรดช่วยรักษากลุ่มคริสตชนเหล่านี้ตลอดไปเทอญ"

(รายงานของพระคุณเจ้าแปร์รอส ปี ค.ศ.1933/พ.ศ.2476)

จบภาคที่ 1 รายงานของคุณพ่อลาร์เก

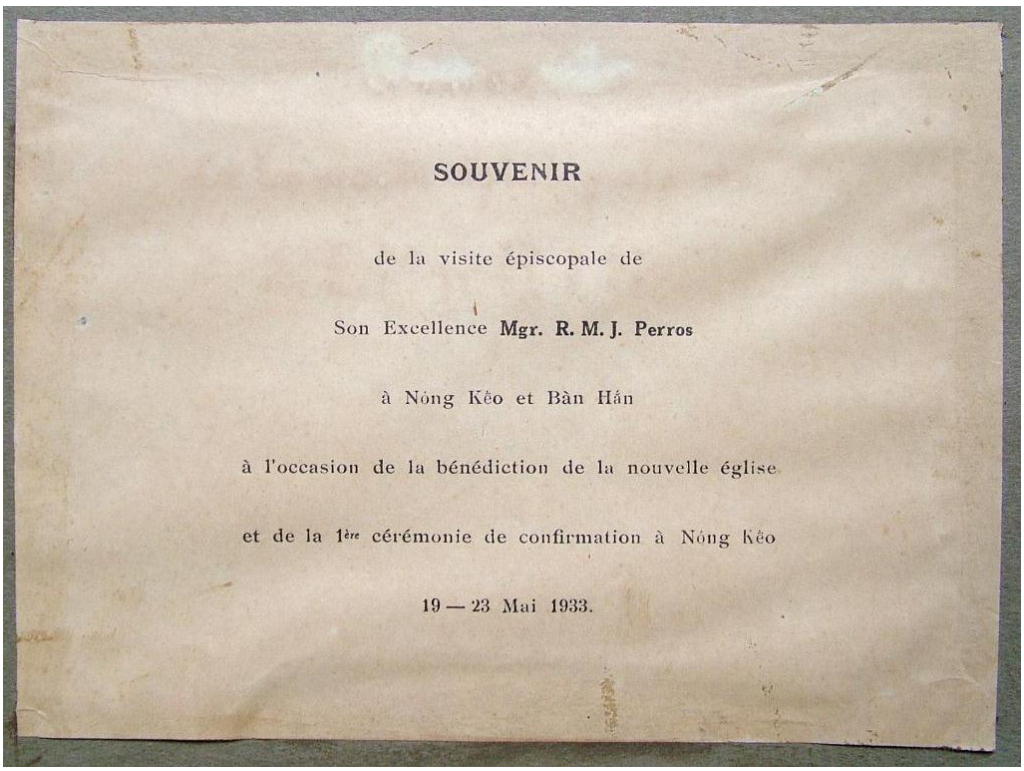

SOUVENIR

de la visite épiscopale de

Son Excellence **Mgr. R. M. J. Perros**

à Nông Kêo et Bàn Hán

à l'occasion de la bénédiction de la nouvelle église

et de la 1ère cérémonie de confirmation à Nông Kêo

19 — 23 Mai 1933.

ที่ระลึก
การเข้ามาของพระคุณเจ้าแปร์รอส
ที่โนนแก้ว (และบ้านหัน)
โอกาสเสกวัดหลังใหม่
และการโปรดศีลกำลังครั้งแรกที่โนนแก้ว
19-23 พฤษภาคม 1933/2476

รูปวัดโนนแก้ว

วัดโนนแก้วหลังแรก(ด้านหน้า)

วัดโนนแก้วหลังแรก (ด้านหลัง)

วัดนักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซูบ้านโนนแก้ว(วัดหลังแรก)

สร้างโดยกลุ่มคริสตังใหม่ 5-6 ครอบครัว

ตัววัดเป็นไม้ไผ่ หลังคามุงแฝก พื้นเป็นดิน

ในวันเสกวัดใหม่ขบวนแห่จากวัดเก่าไปวัดใหม่

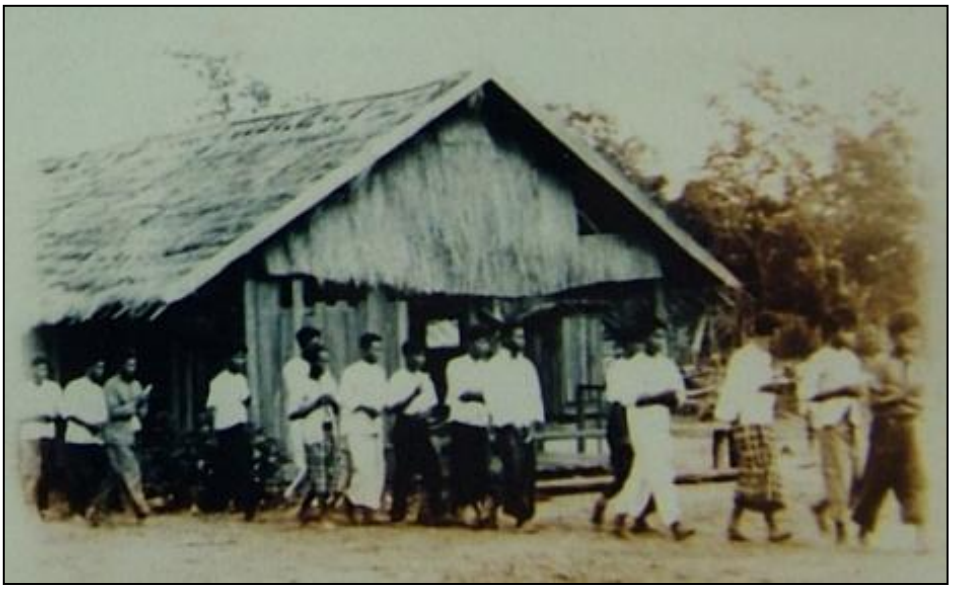

ขณะทำพิธีเสกวัดใหม่
โดยพระคุณเจ้าแปร์รอส

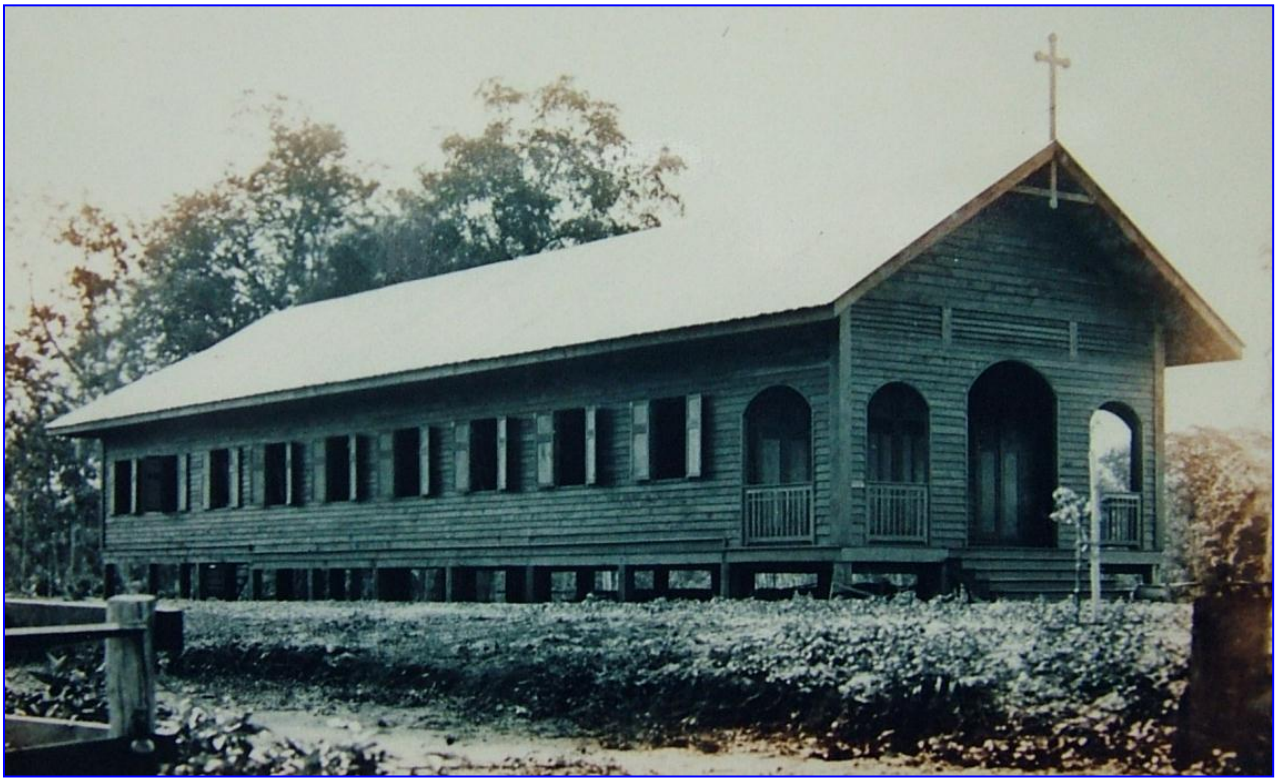

วัดโนนแก้วหลังใหม่ (หลังที่ 2) เสกวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ.1933/พ.ศ.2476

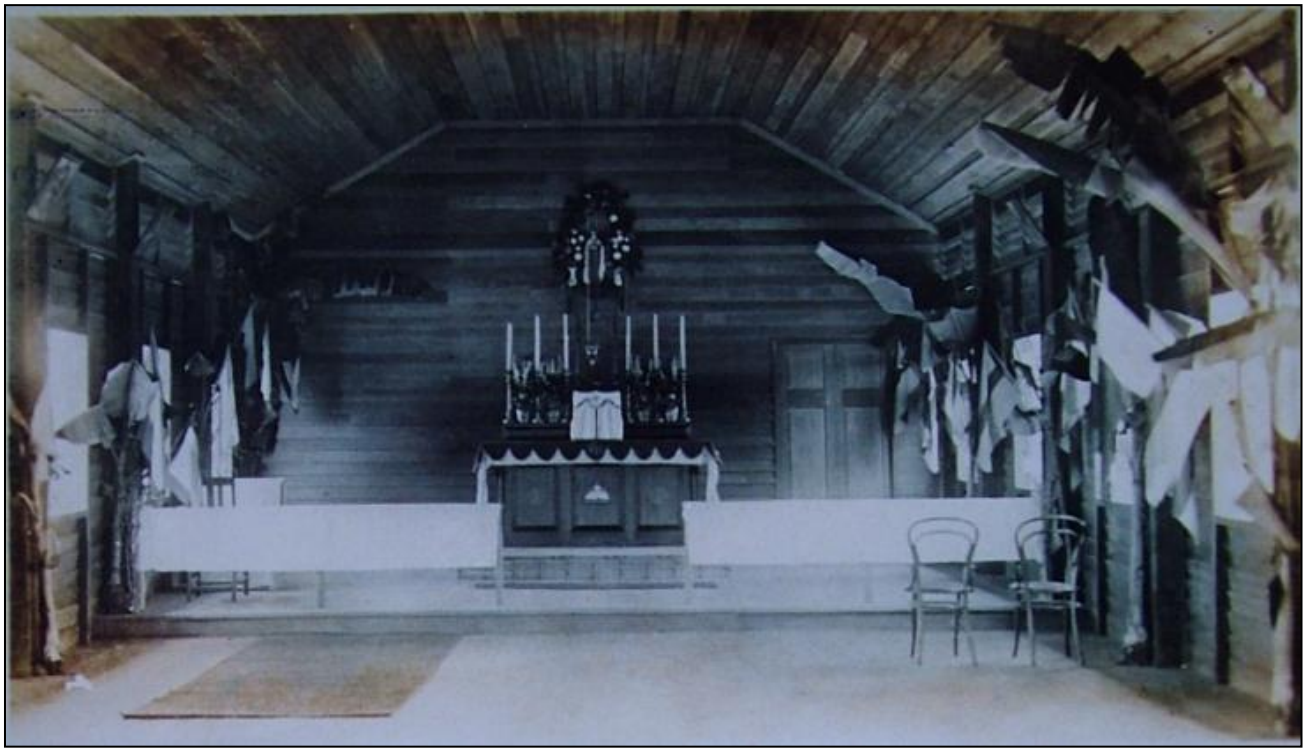

ภายในวัดใหม่

วัดนักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซูโนนแก้ว นครราชชสีมา (วัดหลังที่สอง) สร้างโดย คุณพ่อราฟาแอล บุญมี รักสงบ ในปี ค.ศ.1933 โดยได้รับทุนจาก นายเฟรด เดอ เยซู คหบดีใจศรัทธาที่กรุงเทพฯ เพื่อการสร้างวัดถาวร **วันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ. 1933/พ.ศ. 2476** พระสังฆราช เรอเน แปร์รอส ประมุขมิสซังกรุงเทพฯ พร้อมกับคุณพ่อโทมาส วิวัฒน์ สมานจิต คุณพ่อ อัมบรอซิโอ กิ๊น มิลลุกุล และนายเฟรด เดอ เยซู ได้เดินทางมาประกอบพิธีเสกวัด

บ้านโนนแก้ว

บ้านของนายแหยม ขุนศักดา ครูคำสอน

บ้านของอาจารย์มัง ศรีสุระ

(รูปภาพทั้งหมดนี้ (หน้า 98-103) ได้มาจากหอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

4. คุณพ่ออัมบรอซิโอ กิ๊น มิลลุกูล

เจ้าอาวาสวัดบ้านหัน เป็นเวลา 10 ปี (ค.ศ.1930-ปลายปีค.ศ.1940/พ.ศ.2473-2483)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เกิด 25 ก.ค. ค.ศ.1894/พ.ศ.2437 เป็นสัตบุรุษวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์สามเสน

บวช 24 ม.ค. ค.ศ.1926/พ.ศ.2469

มี.ค. ค.ศ.1927/พ.ศ.2470-20 พ.ค. ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 บ้านปลายนาเจ้าเจ็ด และหน้าโคก ปลัด

ค.ศ.1930-1940/พ.ศ.2473-2483	**บ้านหัน เจ้าวัด**
ค.ศ.1941-1942/พ.ศ.2484-2485	เจ้าเจ็ด ปลัด
ค.ศ.1942/พ.ศ.2485	วัดกัลว่าห์ ท่าจีน ปลัด
ค.ศ.1943-1947/พ.ศ.2486-2490	บางขาม เจ้าวัด
ค.ศ.1945-1953/พ.ศ.2488-2496	บ้านแป้ง เจ้าวัด
ค.ศ.1953/พ.ศ.2496-ค.ศ.1961/พ.ศ.2504	เกาะใหญ่ เจ้าวัด
มรณะ 2 ม.ค. ค.ศ.1961/พ.ศ.2504	รวมอายุ 67 ปี

ในระยะเริ่มแรกของสมัยคุณพ่อรองแดล มีคุณพ่อดูแลกลุ่มคริสตังบ้านหัน 2 องค์คือ คุณพ่อเอสเตวังและคุณพ่อเทโอฟาน ทั้งสององค์เป็นปลัดของคุณพ่อรองแดล คุณพ่อเอสเตวังรับหน้าที่บุกเบิกแพร่ธรรมที่บ้านหัน ที่บ้านห้วยหินและที่ตลาดสีคิ้ว ตลอดเวลา 14 ปี (ค.ศ.1912-1926/พ.ศ.2455-2469) ความจริง**ครูคำสอนเปาโล ทัน** เป็นผู้เข้ามาติดต่อชาวบ้านในสถานที่นั้นเป็นคนแรก และเป็นผู้เริ่มสอนคำสอนคนบ้านหันและคนสีคิ้ว คุณพ่อเอสเตวังเป็นผู้สร้างโรงเรียนประจำวัดบ้านหันหลังแรก ตามที่คุณพ่ออธิบายในจดหมายถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"วัดบ้านหัน วันที่ 26 พ.ย. ค.ศ.1922/พ.ศ.2465

พระคุณเจ้าที่เคารพรักอย่างสูง

ข้าพเจ้าขอรายงานมายังพระคุณเจ้าเพื่อทราบเรื่องขออนุญาตตั้งโรงเรียนที่วัดบ้านหัน ข้าพเจ้าได้ยื่นเรื่องกับเจ้าหน้าที่สีคิ้ว (สาขาอำเภอสูงเนิน) ไปสองหนแล้ว แต่ยังไม่ได้ผล บัดนี้เจ้าหน้าที่ต้องการการรับรองของพระสังฆราชด้วย เนื่องจากว่าข้าพเจ้าผู้ก่อตั้งโรงเรียนเป็นบาทหลวง...

คุณพ่อเอสเตวัง"

สี่ปีต่อมา ในรายงานประจำปี ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 พระคุณเจ้าแปร์รอสอธิบายว่า*"ที่บ้านหันกับตลาดสีคิ้วมีจำนวนคริสตัง 178 คน ที่บ้านหันเองมีโรงเรียนด้วย ขณะนี้มีนักเรียนทั้งหมด 46 คน (ช. 31, ญ. 15)"*

ส่วนคุณพ่อเทโอฟาน มีเฟื่องศาสตร์ ปลัดของคุณพ่อรองแดลอีกองค์หนึ่ง มาดูแลกลุ่มคริสตังบ้านหันและสีคิ้ว อยู่ประมาณ 6 ปี (ค.ศ.1924-มี.ค. ค.ศ.1930/พ.ศ.2467-2473) ในช่วงนั้นคุณพ่อได้ซื้อที่ดินที่สีคิ้ว 20 กว่าไร่ ห่างจากสถานีรถไฟสีคิ้วประมาณ 500 กว่าเมตร แล้วไม่นานคุณพ่อได้สร้างวัดน้อยที่นั่นด้วย คุณพ่อเป็นผู้เปิดบัญชีศีลล้างบาปของบ้านหันเล่มแรก(เปิด 9 พ.ค. ค.ศ.1924/พ.ศ.2467 เลขที่ 1)

คุณพ่ออัมบรอซิโอ กิ๊น มิลลูกล เข้ามาอยู่วัดบ้านหันแทนคุณพ่อเทโอฟาน เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1930/พ.ศ.2473

คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดบ้านหันหลังจากรับศีลบวชได้ 4 ปี ขณะนั้นท่านอายุ 36 ปี คุณพ่อประจำบ้านหันตลอดเวลา 10 ปี (ค.ศ.1930-ปลายค.ศ.1940/พ.ศ.2473-2483) จนถึงการเริ่มต้นการเบียดเบียนศาสนาคริสต์

ในสมัยของคุณพ่อ มีซิสเตอร์คณะพระหฤทัยคลองเตยกลุ่มแรก เข้ามาประจำวัดบ้านหัน ยังมีครูผู้ชายช่วยโรงเรียนและวัดอีกหลายคน เช่น ครูเจริญ ลาดบัวขาว ครูบอนาเวนตูรา แหยม ขุนศักดา ซึ่งทำหน้าที่สอนคำสอนโดยเฉพาะ ครูแหยมไปสอนคำสอนผู้ใหญ่ 2-3 ครอบครัวที่บ้านเหล่า(สูงเนิน) และในที่สุดท่านได้ออกจากบ้านหันเลยเพื่อไปช่วยคุณพ่อโทมาสและคุณพ่อราฟาแอลสอนคำสอนชาวบ้านที่บ้านนาเชือกและบ้านหนองสองพี่น้องที่สุดครูแหยมพร้อมกับชาวบ้านนาเชือกกลุ่มแรกได้อพยพมาอยู่บ้านโนนแก้ว ครูแหยมเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่สำคัญของโนนแก้วเป็นเวลานาน

ต่อมา ครูยวง บัปติสต์ โสม ศรีสุระ(ลูกชายคนหนึ่งของอาจารย์มัง ศรีสุระ) มาเป็นครูที่โรงเรียนของวัดบ้านหันอีกคนหนึ่ง

ที่บ้านหัน คุณพ่ออัมบรอซิโอได้สร้างวัดใหม่ (คงเป็นหลังที่สาม) อาศัยเงินช่วยเหลือของสัตบุรุษวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์สามเสน คุณพ่อนำพวกช่างไม้จากกรุงเทพฯ มาด้วย ในระหว่างก่อสร้างวัด ไม้กระดานไม่เพียงพอ คุณพ่อจึงไปรื้อไม้จากวัดน้อยที่บ้านห้วยหินเพื่อมาสร้างวัดบ้านหันให้เสร็จ เพราะกลุ่มคริสตังใหม่ของที่นั่นกระจัดกระจายไปอยู่ที่อื่น และที่สุดสูญหายไป นอกจากนี้ยังรื้อวัดน้อยสีคิ้วด้วยเพราะมีสัตบุรุษไม่กี่คน วัดใหม่นี้มีรูปทรงสวยงาม หอระฆังสูง 3ชั้น บันไดหน้าวัดกว้างใหญ่ ใต้ถุนวัดสูงใช้เป็นโรงเรียน วัดใหม่หลังนี้เปิดใช้จนถึงปี ค.ศ.1983/พ.ศ.2526 แล้วจำเป็นต้องรื้อถอนเนื่องจากมีปลวกขึ้นจนทำให้เสาไม้ขาด เพื่อสร้างวัดใหม่ที่เป็นคอนกรีตแทน ซึ่งยังอยู่จนถึงทุกวันนี้

ในช่วงที่คุณพ่ออัมบรอซิโออยู่บ้านหัน วัดมีที่ดินพอสมควร เป็นสนามโรงเรียนและที่นา แต่เมื่อเกิดการเบียดเบียนศาสนาอย่างรุนแรง ที่นาเหล่านั้นถูกขายไป วัดถูกปิด บ้านพ่อถูกเปลี่ยนเป็นบ้านพักครู ไม้กางเขนที่อยู่บนยอดหอระฆังถูกตัดทิ้งไป เมื่อคุณพ่ออัมบรอซิโอออกจากบ้านหันไปแล้ว ในปลายเดือนธันวาคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 หรือต้นปี ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 บรรดาสัตบุรุษถูกเบียดเบียนอย่างรุนแรงเป็นเวลานาน (จะกล่าวถึงการเบียดเบียนนี้ในบทต่อไป)

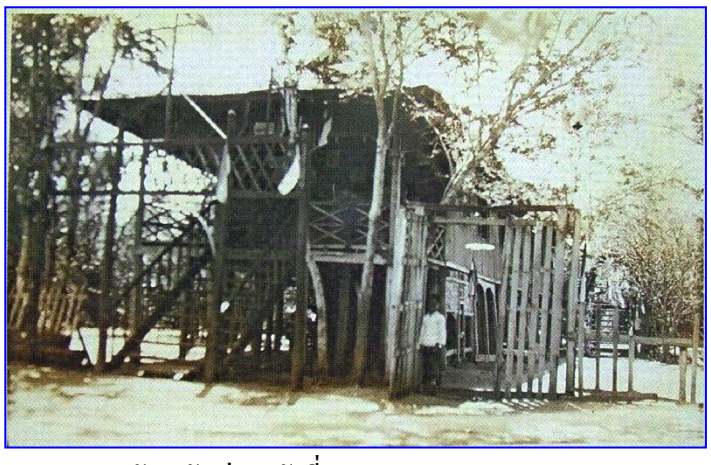

วัดหลังเก่า หลังที่ 2(ภายนอก)

วัดหลังเก่า หลังที่ 2 (ภายใน)

บ้านหัน วัดหลังใหม่ หลังที่ 3

วัดและบ้านพ่อ (คณะพลมารี)

รูปภาพเหล่านี้ (หน้า 106-107) ถ่ายเมื่อประมาณปี ค.ศ.1968/พ.ศ.2511

5. คุณพ่อแบร์นาร์ด มนัส บุญค้ำผล

เจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว องค์ที่ 2 เป็นเวลา 2 ปี (ค.ศ.1936-1938/พ.ศ.2479-2481)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เกิด 25 กรกฎาคมค.ศ.1900/พ.ศ.2443 ที่บ้านสามเสน

บวช 12 มกราคมค.ศ.1930/พ.ศ.2473

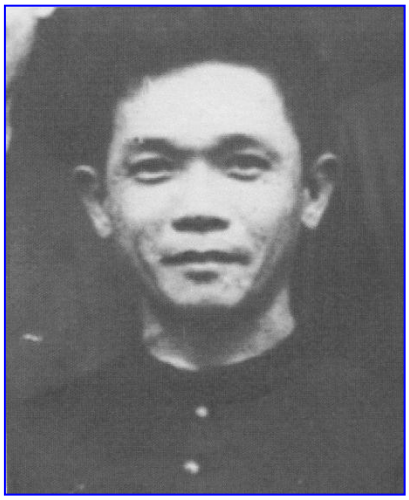

ค.ศ.1930-1934/พ.ศ.2473-2477 บ้านแป้งเจ้าวัดและบางขาม

ค.ศ.1936-1938/พ.ศ.2479-2481 โนนแก้วเจ้าวัด

ค.ศ.1938-1950/พ.ศ.2481-2493 วัดจันทบุรีปลัดกับเป็นจิตตาธิการ
คณะซิสเตอร์รักไม้กางเขนจันทบุรี

ค.ศ.1951-1970/พ.ศ.2494-2513 ระยองเจ้าวัด

ค.ศ.1970-1974/พ.ศ.2513-2517 พักเกษียณที่อารามพระหฤทัยคลองเตย

มรณะ 17 กรกฎาคมค.ศ.1974/พ.ศ.2517 อายุ 74 ปี

ตามรายงานของคุณพ่อลาร์เก (MEP) เมื่อคุณพ่อราฟาแอลย้ายออกจากโนนแก้วไปแล้ว คุณพ่อแบร์นาร์ดมาอภิบาลกลุ่มคริสตชนโนนแก้วเป็นระยะๆสลับกันกับคุณพ่อริชาร์ด(MEP) เป็นเวลาประมาณ 2 ปี (ค.ศ.1934-1935/พ.ศ.2477-2478) ที่สุดคุณพ่อแบร์นาร์ดรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนแก้วในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1936/พ.ศ.2479-มิถุนายน ค.ศ.1938/พ.ศ.2481

สมัยนั้นเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มคริสตังเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เป็นคนบ้านโนนแก้วที่รับศีลล้างบาปรวมกับคนบ้านนาเชือกที่อพยพเข้ามาใหม่

เนื่องจากไม่ได้พบเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณพ่อแบร์นาร์ดสมัยอยู่ที่โนนแก้ว จึงไม่สามารถกล่าวถึงงานของคุณพ่อได้มากกว่านี้ รู้แต่เพียงว่าคุณพ่อแบร์นาร์ดจบหน้าที่การเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนแก้วเดือนมิถุนายน ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 แล้วไปเป็นปลัดวัดจันทบุรีกับมีหน้าที่เป็นจิตตาธิการคณะซิสเตอร์รักกางเขนจันทบุรีอีกด้วยจนถึง ค.ศ.1950/พ.ศ.2493

6. คุณพ่อออล์ลิเอร์ (สงฆ์MEP)

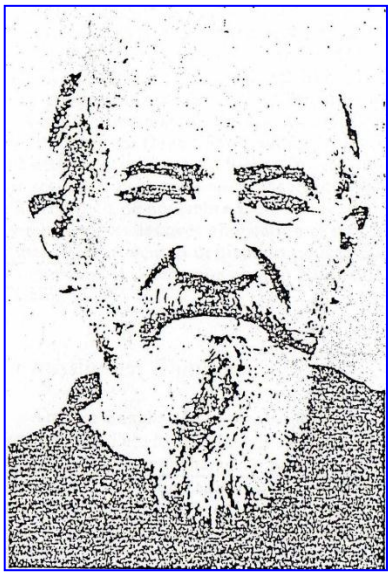

เจ้าอาวาสวัดโคราช เป็นเวลา 1 ปี (ค.ศ.1936/พ.ศ.2479)

เกิด ค.ศ.1902/พ.ศ.2445

บวช 29 พฤษภาคม ค.ศ.1926/พ.ศ.2469

เข้ามาประเทศไทย ตุลาคม ค.ศ.1926/พ.ศ.2469

เจ้าอาวาสวัดโคราช ค.ศ.1936/พ.ศ.2479

ในช่วงปี ค.ศ.1927-1940/พ.ศ.2470-2483 (ระยะเวลา 13 ปีนั้น) คุณพ่อออล์ลิเอร์เป็นมิชชันนารีฝรั่งเศส(MEP)เพียงองค์เดียวที่มาทำงานที่โคราชส่วนพระสงฆ์อื่นๆ อีก 7 องค์เป็นพระสงฆ์ไทยทั้งหมด

ในรายงานประจำปี ค.ศ.1936/พ.ศ.2479 พระคุณเจ้าแปร์รอสอธิบายว่า*"ตลอดเวลา 2 สัปดาห์ ข้าพเจ้าโดยมีคุณพ่อออล์ลิเอร์เป็นผู้ร่วมเดินทางได้ไปเยี่ยมกลุ่มคริสตชนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมิสซังกรุงเทพฯ เป็นต้นเขตโคราช โคราชเป็นเมืองที่สำคัญซึ่งอยู่ประมาณครึ่งทางระหว่างกรุงเทพฯ กับเมืองอุบลฯ วัดโคราชถูกฝากไว้ให้คุณพ่อออล์ลิเอร์ดูแลชั่วคราว ที่นั่นจำเป็นต้องมีคณะนักบวช*(ไม่มีระบุว่าจะเป็นคณะอะไร) *ออกไปสร้างโรงเรียนให้ได้..."*(ป.ล. ความจริงจะต้องรออีก 31 ปี เมื่อคุณพ่อเบรย์เป็นเจ้าอาวาสวัดโคราชแล้ว จึงจะมีบราเดอร์คณะเซนต์คาเบรียลมาเปิดโรงเรียนอัสสัมชัญเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1967/พ.ศ.2510)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

วันหนึ่งคุณพ่อเขียนจดหมายถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

"วัดโคราช วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ.1936/พ.ศ.2479

พระคุณเจ้าที่เคารพอย่างสูง

...คุณพ่ออัมบรอซิโอที่อยู่วัดบ้านหันและคุณพ่อแบร์นาร์ดที่อยู่วัดโนนแก้ว ทั้ง 2 องค์คิดโครงการหนึ่งเพื่อช่วยสัตบุรุษของเขาในด้านเศรษฐกิจคือ อยากนำการทอผ้ามาเป็นอุตสาหกรรมระดับครอบครัว เริ่มต้นต้องส่งชาวบ้านคนหนึ่งไปศึกษาอาชีพนี้โดยเฉพาะ แล้วกลับมาสอนชาวบ้านทั้ง 2 แห่ง

ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้านึกถึงหญิงชาวจีนคนหนึ่งของวัดหนองรี(ใกล้ตลาดบ้านนา จังหวัดนครนายก) *เขาเคยมีเจตนาเข้าอารามชีลับที่กรุงเทพฯ แต่อธิการปฏิเสธ เพราะเขายังอายุน้อยเกินไป ขณะนี้เขากำลังเรียนที่โรงเรียนวัดกัลหว่าร์ ชื่อว่ากิมหมวย เป็นลูกสาวของพ่อเกี๋ย(วัดหนองรี) คุณพ่อกียู เจ้าวัดกัลหว่าร์รู้จักหญิงคนนี้ดี*

ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าพระคุณเจ้าเห็นดี เด็กหญิงกิมหมวยคนนี้อาจจะมาประจำอยู่วัดโคราชเป็นเวลาหลายเดือนเพื่อสอนวิธีทอผ้าแก่ตัวแทนของชาวบ้านทั้ง 2 แห่ง โอกาสเดียวกันพวกเด็กหญิงวัดโคราชก็จะได้เรียนด้วย... เครื่องทอผ้าชุดหนึ่งราคาประมาณ 10 กว่าบาทเท่านั้น...

(ป.ล. พระคุณเจ้าตอบมาว่าในเขตโคราชผู้เชี่ยวชาญทอผ้ามีมากมาย ทำไมจะต้องเอาคนกรุงเทพฯ ไปสอนคนที่โน้น)

...พระคุณเจ้าครับที่โนนแก้วนาข้าวเกือบจะแห้งตายอยู่แล้ว เพราะฝนแล้ง และในช่วงปลายฤดูฝนนี้จะมีฝนตกลงมาอีกหรือเปล่า นาข้าวของอาจารย์มังตายหมดแล้ว...

ขอพระคุณเจ้ากรุณาเชื่อในความศรัทธาเยี่ยงบุตรของข้าพเจ้าต่อท่านในองค์พระคริสตเจ้า

เอ.ออล์ลิเอร์"

เมื่อย้ายออกจากวัดโคราชแล้ว คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดกัลหว่าร์ที่กรุงเทพฯ อยู่ที่นั่น 3 สมัย รวมเป็นเวลา 10 ปี คุณพ่อพูดภาษาไทยและจีนได้อย่างดี มีพระพรในการเทศน์ คุณพ่อจึงถูกเชิญไปเทศน์บ่อยๆ ในวัดหรืออารามต่างๆ จนกระทั่งครั้งหนึ่งคุณพ่อถูกเรียกไปเทศน์ให้กลุ่มคริสตังจีนในเมืองสิงค์โปร์ด้วย

คุณพ่อถูกเลือกเป็นเจ้าคณะ MEP ในประเทศไทยเป็นองค์แรก เป็นระยะเวลา 7 ปี (ค.ศ.1952-1959/พ.ศ.2495-2502)

ปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 คุณพ่อกลับไปพักผ่อนที่ประเทศฝรั่งเศส และที่สุดอยู่ที่นั่นเลย ที่โน่นคุณพ่อเป็นจิตตาธิการคณะซิสเตอร์คณะหนึ่งและทำหน้าที่เป็นสงฆ์ประจำโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง

สุดท้ายปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515 คุณพ่อเข้าบ้านสงฆ์ชราMEPที่มองเบอตอง(MONTBETON) และสิ้นชีวิตวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.1978/พ.ศ.2521 อายุ 76 ปี

7. (1) คุณพ่อนิโคลาสบุญเกิดกฤษบำรุง
เจ้าอาวาสวัดโคราช 1 ปี ค.ศ.1937/พ.ศ.2480

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เกิด 31 มกราคม ค.ศ.1895/พ.ศ.2438 ที่วัดนักบุญเปโตร สามพรานนครชัยศรี

บวช 24 มกราคม ค.ศ.1926/พ.ศ.2469 ที่วัดอัสสัมชัญ

ท่านมีชื่อเดิมว่า เบเนดิกโต ชุนกิม กฤษบำรุง ท่านเป็นบุตรคนแรกในจำนวนพี่น้อง 5 คน ปี ค.ศ.1908/พ.ศ.2451 เด็กชายนิโคลาสเข้าบ้านเณรเล็กพระหฤทัยพระเยซูเจ้า บางช้าง (บางนกแขวก) เรียนที่นั่น 8 ปี แล้วเป็นครูเณรสอนศาสนาที่นั่นอีก 4 ปี ต่อจากนั้นเขาไปเรียนที่บ้านเณรใหญ่ปีนังอีก 6 ปี สุดท้ายท่านกลับมาบวชเป็นพระสงฆ์ที่วัดอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ โดยพระคุณเจ้าแปร์รอส วันที่ 24 มกราคม ค.ศ.1926/พ.ศ.2469

1. การงานแรกของคุณพ่อนิโคลาส

ภารกิจแรกของคุณพ่อนิโคลาสคือ เป็นปลัดที่วัดบางนกแขวก ประมาณ 2 ปี (ค.ศ.1926-1928/พ.ศ.2469-2471) ในช่วงเดียวกันนั้นคุณพ่อมาช่วยวัดโคราชเป็นระยะเวลาสั้นๆ ท่านเป็นผู้ที่พาคุณพ่อรองแดล(MEP) (เจ้าอาวาสวัดโคราช) ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ กรุงเทพฯ แต่คุณพ่อรองแดลเสียชีวิตกลางทางบนรถไฟวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470

ที่วัดบางนกแขวก คุณพ่อนิโคลาสมาช่วยคุณพ่อดือรัง (DURAND) (MEP) เจ้าอาวาส ต้อนรับบรรดาคุณพ่อซาเลเซียนกลุ่มแรกที่พระคุณเจ้าแปร์รอสเชิญมาจากประเทศอิตาลี เพื่อรับผิดชอบปกครองมิสซังใหม่ ซึ่งมีเขตเป็นแนวยาวจากบางนกแขวกถึงชายแดนไทย-มาเลเซีย คุณพ่อซาเลเซียนกลุ่มแรกเข้ามาประเทศไทยวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ.1927/พ.ศ.2470 คุณพ่อนิโคลาส พระสงฆ์หนุ่มได้รับหน้าที่สอนภาษาไทยให้แก่คุณพ่อซาเลเซียนเหล่านี้ นอกจากนี้คุณพ่อยังสอนคำสอนให้แก่เณรซาเลเซียนกลุ่มแรกจำนวน 16 คน

วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1929/พ.ศ.2472 คุณพ่อดือรังและคุณพ่อนิโคลาสมอบทุกสิ่งทุกอย่างของมิสซังเดิมให้แก่คุณพ่อซาเลเซียนรับผิดชอบต่อไป แล้วอำลาบรรดาคริสตังบางนกแขวก หลังจากนี้คุณพ่อทั้งสองรับหน้าที่ไปทำงานที่อื่น

2. งานอภิบาลและงานแพร่ธรรมครั้งแรกที่พิษณุโลก

พระคุณเจ้าแปร์รอสถือว่าวัดพิษณุโลกเป็นก้าวแรกที่จะนำการแพร่ธรรมเข้าไปสู่ภาคเหนือจนถึงเชียงใหม่ ในอนาคตคุณพ่อนิโคลาสถูกส่งไปวัดพิษณุโลกเพื่ออภิบาลพวกสัตบุรุษซึ่งเป็นคนจีนแคะ นอกจากนี้คุณพ่อยังมีหน้าที่เรียนภาษาจีนนั้นด้วย คุณพ่อยังสอนภาษาไทยให้แก่คุณพ่อมีราแบล(MIRABEL)(MEP)ที่เพิ่งมาจากประเทศฝรั่งเศส คุณพ่อนิโคลาสมีพระพรในการเรียนภาษาต่างๆ และในการพูด คุณพ่อเป็นนักเทศน์และนักสอนคำสอน คุณพ่อนิโคลาสและคุณพ่อมีราแบลร่วมมือกันสร้างวัดไม้หลังใหม่ขึ้นที่พิษณุโลก

3. งานแพร่ธรรมในภาคเหนือ

ปี ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 คุณพ่อมีราแบลกับคุณพ่อนิโคลาสเริ่มขยายการแพร่ธรรมทางภาคเหนือ โดยไปอยู่ที่เมืองลำปางก่อน ต่อมาไม่นานคุณพ่อมีราแบลไปอยู่ที่เชียงใหม่ ส่วนคุณพ่อนิโคลาสอยู่ลำปางองค์เดียว ที่นั่นคุณพ่อนิโคลาสสร้างวัดน้อยหลังแรก

ต่อมาไม่นาน คุณพ่อมีราแบลเรียกคุณพ่อนิโคลาส ไปทำงานด้วยกันที่เชียงใหม่ วันที่ 18 มกราคม ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 ท่านทั้งสองเข้าไปอาศัยอยู่ในที่ดินแปลงแรกที่ซื้อในตัวเมืองเชียงใหม่ ซิสเตอร์คณะพื้นเมือง คณะบราเดอร์เซนต์คาเบรียลและซิสเตอร์คณะอุร์สุลินได้ประสานงานแพร่ธรรมกับคุณพ่ออย่างดี นอกจากนี้คุณพ่อทั้งสองออกไปลาดตระเวนในภาคเหนือ โดยไปอยู่ที่เมืองน่านก่อน ที่นั่นเขาพบคริสตังไม่กี่คน ทันทีคุณพ่อจัดการสอนคำสอนให้เขาและเตรียมเขาให้รับศีลต่างๆ

ในปี ค.ศ.1931-1932/พ.ศ.2474-2475 บางครั้งคุณพ่อทั้งสองทำงานร่วมกันและบางครั้งแยกกันออกไปแพร่ธรรมในหลายๆ แห่ง เช่น เวียงป่าเป้า เมืองพาน แม่ริม เชียงดาว คุณพ่อทั้งสององค์ทำงานอย่างหนักเป็นต้นในการสอนคำสอน บางครั้งมีครูคำสอนมาช่วยด้วย

4. การสำรวจเส้นทางในภาคเหนือครั้งใหญ่

ครั้งหนึ่งคุณพ่อทั้งสองใช้รถยนต์ออกไปสำรวจเส้นทางในภาคเหนือ จากเชียงใหม่ผ่านแม่สะเรียง ผาปูนและเข้าไปดูงานในมิสซังพม่าด้วย คุณพ่อเข้าไปเมืองย่างกุ้งและมัณฑะเล แล้วกลับมาประเทศไทยโดยใช้เส้นทางเชียงตง เชียงรายและลำปาง การเดินทางทั้งหมดนี้ใช้เวลา 6 สัปดาห์ เมื่อกลับมาอยู่ลำปางแล้วคุณพ่อนิโคลาสเขียนจดหมายถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส อธิบายว่า*"การเดินทางนี้ทำให้ลูกเปิดหูเปิดตารับความรู้หลายอย่าง เป็นต้นในการประกาศศาสนาของพระเจ้า"*

ต่อมา คุณพ่อเมอเนียร์(MEUNIER)(MEP) มาทำงานที่เชียงใหม่กับคุณพ่อนิโคลาส แทนคุณพ่อมีราแบลที่กลับไปประเทศฝรั่งเศสเพื่อเป็นฤาษีในอารามคณะTRAPPISTES วันที่ 1 กันยายน ค.ศ.1933/พ.ศ.2476 คุณพ่อทั้งสองเข้าไปเผยแพร่ที่แม่ริมและค้นหาคริสตังเก่าบางคนที่อยู่ที่นั่น ตลอดปี ค.ศ.1933-1934/พ.ศ.2476-2477 คุณพ่อนิโคลาสออกเดินทางบ่อยๆ เป็นระยะทางไกล เพื่อเผยแพร่ศาสนา ทั้งค้นหาคริสตังเก่าด้วย คุณพ่อสร้างวัดเล็กในหลายๆ แห่ง สรุปได้ว่า ชีวิตของคุณพ่อนิโคลาสที่ภาคเหนือ เป็นชีวิตการแพร่ธรรมอย่างแท้จริง

วันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ.1936/พ.ศ.2479 ที่เชียงใหม่ คุณพ่อนิโคลาสเกิดป่วยหนัก วันที่ 15 ธันวาคม คุณพ่อต้องรีบไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ กรุงเทพฯ แพทย์คิดว่าคุณพ่อคงจะไม่รอดแน่นอน คุณพ่อจึงได้รับศีลเจิมคนไข้ แต่หลังจากนี้เพียงหนึ่งสัปดาห์กว่าๆ คุณพ่อกลับหายสนิท แล้ววันที่ 23 ธันวาคม คุณพ่อสามารถออกจากโรงพยาบาลได้

5. คุณพ่อนิโคลาส เจ้าอาวาสวัดโคราช 1 ปี ค.ศ.1937/พ.ศ.2480

เมื่อคุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราช คุณพ่อบวชได้ 11ปีแล้ว และได้ทำงานแพร่ธรรมในภาคเหนือเป็นเวลา 7 ปี

ในรายงานประจำปี ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 พระคุณเจ้าแปร์รอสอธิบายว่า *"ขณะนี้คุณพ่อนิโคลาสดูแลวัดโคราช คุณพ่อเขียนมาว่าที่นี่กลุ่มคริสตังส่วนใหญ่เป็นคนจน เพราะเหตุนี้พวกเขาจึงได้กระจัดกระจายออกไปอยู่ในที่ต่างๆ เพื่อทำมาหากิน เมื่อเขาอยู่ห่างไกลจากวัดเช่นนี้จึงเป็นเรื่องยากที่พวกเขาจะมารับศีลต่างๆ ฟังเทศน์และเรียนคำสอนได้ ที่สุดพวกเขาก็จะกลับเป็นคนเมินเฉย ส่วนหญิงสาวที่หาหนุ่มคริสตังแต่งงานกันไม่ได้ ก็จะยอมให้ชายต่างศาสนาดึงเขาออกไป แล้วเขารู้สึกอาย ไม่กล้ากลับมาเข้าวัดอีก ลูกๆ ของเขาก็ไม่ได้รับศีลล้างบาป แล้วต่อไปเขาก็ดำเนินชีวิตอย่างคนต่างศาสนา การกลับใจของคนเหล่านี้ยากมาก เพราะฝ่ายคนต่างศาสนาไม่ยอมเรียนคำสอน และในบางครอบครัวแม้แต่ฝ่ายคริสตังเองยังเป็นผู้ขัดขวางพระสงฆ์ด้วย ขณะนี้มีผู้ใหญ่หลายๆ คนเรียนคำสอนมานานพอสมควรแล้ว แต่ข้าพเจ้าไม่กล้าล้างบาปพวกเขา เพราะไม่แน่ใจว่าความเชื่อของพวกเขามั่นคงเพียงพอ"*

พระคุณเจ้าแปร์รอสยังรายงานอีกว่า *"ครั้งหนึ่งคุณพ่ออัมบรอซิโอ ซึ่งเป็นเณรรุ่นเดียวกันกับคุณพ่อนิโคลาสที่บ้านเณรใหญ่ปีนัง และได้รับศีลบวชพร้อมกัน ได้เชิญคุณพ่อนิโคลาสไปเทศน์เข้าเงียบให้กลุ่มคริสตังวัดบ้านหัน ปิดท้ายด้วยการฉลองนักบุญยอแซฟ องค์อุปถัมภ์ของวัด โอกาสนี้มีพิธีรับศีลมหาสนิทอย่างสง่า มีคริสตังรับศีลนี้ 74 คน จากจำนวนสัตบุรุษทั้งหมด 160 คน"*

ที่วัดโคราชงานหลักของคุณพ่อนิโคลาสคือ การสอนคำสอนและติดตามพวกคริสตังที่ละทิ้งวัด นอกจากนี้คุณพ่อถูกเชิญไปเทศน์ตามที่ต่างๆ เช่น วันที่ 6 มกราคม ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 ท่านไปเป็นประธานในงานฉลองวัดบ้านเล่า(จังหวัดนครนายก) ท่านเทศน์อย่างน่าฟัง จับจิตจับใจ

จากวัดโคราช คุณพ่อนิโคลาสได้เขียนจดหมายทั้งหมด 4 ฉบับถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส(ใช้ "ภาษาวัด" ภายหลังสงฆ์มิสซังกรุงเทพฯ ได้แปลเป็นภาษาไทย) แต่ในที่นี้นำมาฉบับเดียว

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เรื่อง ที่ดินโนนแก้วและที่โคราช จำนวนเด็กนักเรียน

"วัดโรมันคาทอลิกโคราช วันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ.1938/พ.ศ.2481

คุณบิดาที่เคารพนับถืออย่างสูง

วัดโนนแก้วยังมีนาป่าราว 60-70 ไร่ คุณพ่อแบร์นารด์ปรึกษากับข้าพเจ้าว่า ครูพันอยากขอซื้อนาป่าของวัด 15 ไร่ ไร่ละ 1 บาท ตามซึ่งเคยซื้อขายกัน มีข้อกติกาคือ ครูพันจะทำการเป็นลูกจ้างที่วัดโนนแก้ว กินอยู่กับวัด คิดเอาค่าจ้างปีละ50 บาทเท่านั้นเสมอไป ครูพันทำการทำนาขยันนับว่าถูกมาก พระคุณเจ้าเห็นอย่างไร?

เรื่องนาตะคองที่โคราชซึ่งคุณพ่อโทมาสซื้อ ตามใบซื้อขายจดว่า 159 ไร่ เวลานี้เจ้าพนักงานมาวัดจะออกโฉนด มีราว 95 ไร่เท่านั้น ผิดตั้ง 60 ไร่ ไม่ใช่ถูกรุกถูกโกงดอก ลูกถามกำนันผู้วัดที่นาว่า ทำไมผิดมากอย่างนั้น แกตอบว่า เมื่อก่อนเป็นป่า วัดเส้นคลองไปเอาแน่ไม่ได้ ส่วนที่ๆ ทำนาได้ จะอยู่ในราว 60 ไร่...

เวลานี้หมอฝรั่งชาวสวิตเซอร์แลนด์ (เชื้อชาติยิว)มากินอยู่ที่วัด คิดค่ากันวันละ 105 สตางค์ ค่าห้องใต้ถุนเดือนละ 5 บาท

เด็กเรียนมีราว 50 คนแล้ว จ้างครูเล็ก 2 คน กำลังขออนุญาตอยู่ คนหนึ่งเดือนละ 8 บาท อีกหนึ่งคนเดือนละ 3 บาท ทั้งสองคนกินข้าวมื้อเที่ยงที่วัด เป็นคริสตังทั้งสอง ได้ให้เด็กไปเรียนโรงเรียนในเมือง 3 คน มัธยมสาม 1 คน มัธยมสอง 1 คนและมัธยมหนึ่ง 1 คน เพื่อจะได้ใช้เขาเป็นครูในภายหลัง

ในคำสอนใหม่ได้ตัดคำที่ไม่จำเป็นออกเสียจากบทสวด เช่น บทอาเวมารีอา ตัด อุทร เสีย(ตรงกับventris จึงไม่ตรงกับภาษาลาติน) ส่วน et in hora mortis : ณ กาละเมื่อ ทำไมไม่ย่อตัดเสียว่า"และเมื่อจะตาย"คำ"ณ กาละ" ทำไมไม่ตัดเสีย ลูกเห็นว่าควรตัดออกเสีย...

ลูกที่สุภาพที่สุดในองค์พระคริสตเจ้า

เบเนดิกโต นิโคลาส"

P. Nicolas XUM KIM et quelques élèves chrétiens

คุณพ่อนิโคลาส ชุมกิม กับนักเรียนคริสตังบางคน(ไม่ทราบสถานที่ถ่ายรูป)

8. คุณพ่อเลโอนารด์ สิงหนาท ผลสุวรรณ

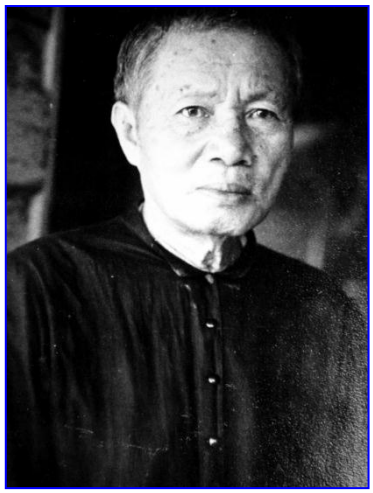

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เจ้าอาวาสวัดโคราช 1 ปี 6 เดือน (ค.ศ.1939/พ.ศ.2482-ปลายปี ค.ศ.1940/พ.ศ. 2483)

เกิด 31 มกราคม ค.ศ.1894/พ.ศ.2437 ที่สามเสน

บวช 24 มกราคม ค.ศ.1926/พ.ศ.2469

เมษายน ค.ศ.1926-1929/พ.ศ.2469-2472 อัสสัมชัญ ปลัด

ค.ศ.1929-1931/พ.ศ.2472-2474 เขตหัวไผ่

ค.ศ.1932-1934/พ.ศ.2475-2477 ไปช่วยมิสซังอุบลฯ

ค.ศ.1935-1936/พ.ศ.2478-2479 ปากคลองท่าลาด

ค.ศ.1937-1938/พ.ศ.2480-2481 สามเสน ปลัด

5 มิถุนายน ค.ศ.1939/พ.ศ.2482-ปลายปี ค.ศ.1940/2483 วัดโคราช เจ้าวัด

ค.ศ.1941-1942/พ.ศ.2484-2485 หัวไผ่

ค.ศ.1943-1944/พ.ศ.2486-2487 วัดคอนเซปชัญ

ค.ศ.1945/พ.ศ.2488-กรกฎาคม ค.ศ.1947/พ.ศ.2490 หนองรี ปลัด บ้านนา รักษาการ

กรกฎาคม ค.ศ.1947/พ.ศ.2490-1 มีนาคม ค.ศ.1950/พ.ศ.2493 หนองรี บ้านนา เจ้าวัด

มีนาคม ค.ศ.1950/พ.ศ.2493-กรกฎาคม ค.ศ.1962/พ.ศ.2505 นครชัยศรี ปลัด ดูแลหนองหิน นครปฐม

มรณะ ที่นครชัยศรี 18 มกราคม ค.ศ.1963/พ.ศ.2506 อายุ 68 ปี

ที่วัดโคราช คุณพ่อเลโอนารด์ทำงานพัฒนาโรงเรียนของวัดอย่างที่ปรากฏในแถลงการณ์ดังต่อไปนี้

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

“แถลงการณ์

ของ

ร.ร.มารีเนรมิตวิทยา

ตามที่ผู้ปกครองเด็กพากันคิดว่าจะหาสถานที่ให้บุตรหลานของตนเล่าเรียนไม่ได้ เนื่องจากโรงเรียนรัฐบาลไม่รับเด็กประถมศึกษา

*แต่บัดนี้ข้อข้องใจเหล่านี้ได้แก้ไขให้ผ่านพ้นไปแล้ว โดยที่โรงเรียน“มารีเนรมิตวิทยา”จะเปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษาขึ้นแล้วที่โรงเรียนประชาบาล(**“วัดแม่พระ”**)เดิม บ้านหัวรถไฟ หมู่ที่ 5 ตำบลโพธิ์กลาง สถานที่เล่าเรียนกว้างขวาง สะอาด ถูกหลักอนามัย มีครูที่ชำนาญได้รับความยกย่องจากผู้ปกครองของเด็กมาแล้ว*

โรงเรียนมารีเนรมิตวิทยามีครูดี สถานที่ตั้งอยู่ในที่เหมาะ ค่าเล่าเรียนถูก รับเด็กตั้งแต่อายุ 4 ปีขึ้นไปโดยไม่จำกัด

ถ้าหากท่านนำบุตรหลานของท่านไปฝากที่โรงเรียนมารีเนรมิตวิทยา ท่านจะได้รับความไว้วางใจ โดยที่ท่านได้ครูดี ซึ่งเป็นครูและครูบิดามารดาหรือพี่เลี้ยงที่ดี อบรมบุตรหลานของท่าน

สมมุติว่าท่านจ้างพี่เลี้ยงมาดูบุตรหลานของท่านที่บ้าน ท่านจะต้องเสียค่าจ้าง ค่าอาหารการรับประทาน ในเดือนหนึ่งเป็นจำนวนเงินมิใช่เล็กน้อย และได้รับผลตอบแทนเพียงการดูแลปฏิบัติเด็กเท่านั้น ซึ่งผิดกันกับการส่งเด็กไปโรงเรียน โดยเสียค่าเล่าเรียนเพียงแต่เล็กน้อย เด็กของท่านได้รับทั้งความรู้ ศีลธรรม ตลอดทั้งการดูแลความปลอดภัยของเด็ก

มีบางท่านเข้าใจว่า เจ้าของโรงเรียนนี้นับถือศาสนาคริสต์ แล้วจะล่อลวงบุตรหลานของท่านให้นับถือศาสนาคริสต์ไปด้วย ซึ่งเป็นการเข้าใจผิดอย่างใหญ่หลวง โรงเรียนขอรับรองด้วยเกียรติยศว่า จะไม่มีการบังคับอบรมบุตรหลานของท่านให้มีใจเอนเอียงไปในทางศาสนา โรงเรียนนี้จะอบรมเด็กเฉพาะศึกษาทางปัญญา กำลังกายและหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ซึ่งเป็นธรรมะอันประจำอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ทุกคนจำเป็นจะต้องมีเพื่อความสันติภาพแห่งโลก

<u>โรงเรียนมารีเนรมิตวิทย</u> *เก็บค่าเล่าเรียนอัตราต่ำกว่าโรงเรียนอื่นๆ*

ชั้นมูล เก็บค่าเล่าเรียนคนละ 7 บาทต่อปี ชั้นประถม 1-4 ค่าเล่าเรียนคนหนึ่งเก็บปีละ 9 บาท

ตั้งแต่ชั้นประถม 1-4 เพิ่มค่าบำรุงโรงเรียนและการกีฬา คนหนึ่งเทอมละ 50 สตางค์

การเก็บค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงโรงเรียน และการจะเก็บล่วงหน้าเป็นภาคๆ ดังนี้

		ภาคต้น	ภาคกลาง	ภาคปลาย
ชั้นมูล	เก็บ	3.00 บาท	2 บาท	2 บาท
ชั้นประถม 1 ถึงชั้นประถม 4	เก็บ	3.50 บาท	3.50 บาท	3.50 บาท

ท่านอย่าละโอกาสอันดีนี้ จงรีบนำบุตรหลานของท่านไปฝากเสียแต่เนิ่นๆ เพราะโรงเรียนนี้รับเด็กจำนวนจำกัด ท่านที่ต้องการฝากบุตรหลานของท่านให้ศึกษาในโรงเรียนนี้ เชิญไปติดต่อสมัครได้ที่นายยิ้มหลี ทีปรจารย์ ครูใหญ่ ณ โรงเรียน ได้ทุกเวลา ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ศกนี้เป็นต้นไป พร้อมทั้งใบสุทธิของโรงเรียนเดิมหรือวันเดือนปีเกิดอันถูกต้องไปด้วย

<u>หมายเหตุ</u> *ถ้าผู้ปกครองคนใด ประสงค์ให้ทางโรงเรียนจัดรถจักรยาน 3 ล้อรับส่งบุตรหลานของท่าน โปรดทำความตกลงได้ที่โรงเรียน โรงเรียนยินดีจัดให้ตามความประสงค์*

ป. เลโอนาร์ด ผู้จัดการ

แถลงการณ์พิเศษเพิ่มเติม

เหตุที่ได้เลิกล้มโรงเรียนประชาบาล "วัดแม่พระ" เดิม และตั้งเป็นโรงเรียนราษฎร์นั้นเพราะ

1. *เวลาเป็นโรงเรียนประชาบาล มีผู้สมัครออกเงินบำรุงโรงเรียนไม่พอแก่การใช้จ่ายและเงินเดือนครู*
2. *เวลาเป็นโรงเรียนประชาบาล ถ้ามีครูน้อยคนก็ให้การศึกษาแก่เด็กไม่ได้สมความมุ่งหมาย ถ้าเพิ่มครูมากจำนวนเงินที่ได้ก็ไม่พอแก่เงินเดือนครู*

ฉะนั้นจึงได้ตั้งเป็นโรงเรียนราษฎร์เพื่อเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มขึ้นและจ้างครูให้เพียงพอแก่จำนวนนักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้รับความรู้สมตามความมุ่งหมายของชาติ

ป. เลโอนาร์ด ผู้จัดการ"

หมายเหตุ แถลงการณ์นี้คงได้ประกาศในเดือนมกราคมหรือเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1939/พ.ศ.2482 โรงเรียนได้เปิดสอนเป็นเวลาเกือบ 2 ปี แล้วถูกปิดต้นปี ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 เนื่องจากการเบียดเบียนศาสนา ตามที่ครูสมศรีสุระ ครูโรงเรียนมารีเนรมิตวิทยา อธิบายว่า *"ผมเป็นคนสั่งปิดโรงเรียน "มารีเนรมิตวิทยา" และเอาทะเบียนต่างๆ ไปส่งให้ศึกษาธิการอำเภอ เพราะทางการศึกษาแนะให้ปิด"* (ดูบทที่ 5 หน้า 144)

ในช่วงปี ค.ศ.1939/พ.ศ.2482 พระคุณเจ้าแปร์รอสจากกรุงเทพฯเขียนจดหมายถึงเจ้าหน้าที่อำเภอเมืองนครราชสีมาเรื่องการขยายทางรถไฟซึ่งจะผ่านที่ดินของวัด

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"สำนักพระสังฆราชวัดอัสสัมชัญบางรัก พระนคร
วันที่ 8 เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1939/พ.ศ.2482

ข้าพเจ้า เรอเน แปร์รอส สังฆราชมิสซังโรมันคาทอลิก บ้านเลขที่ 3000 อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร ขอให้ความยินยอมไว้ต่อคณะกรมการอำเภอเมืองนครราชสีมาว่า

ด้วยความที่คณะกรมการอำเภอเมืองนครราชสีมาได้แจ้งความประสงค์ในการที่ทางราชการทหารของมณฑลทหารบกที่ 3 นครราชสีมา จะบูรณะและขยายเขตถนนสายทางรถไฟเล็กของทหาร จากโรงทหารไปยังสถานีรถไฟนครราชสีมาเขตถนนสายนี้ได้ผ่านที่ดินของมิสซังโรมันคาทอลิกไปข้าพเจ้าได้ทราบความประสงค์เป็นการเข้าใจดีแล้ว

หลักเขตถนนสายนี้ตามเขตที่จะขยายใหม่ ซึ่งทางราชการทหารและกรมการอำเภอได้พร้อมกันไปปักไว้เป็นเขตแล้วได้เหลื่อมล้ำเข้าไปในที่ดินของมิสซังโรมันคาทอลิกนั้นข้าพเจ้ายินยอมยกให้จัดการขยายเขตถนนได้ตามที่ร้องขอเพื่อเป็นกุศลสาธารณะต่อไป โดยมิขอคิดมูลค่าตอบแทนแต่อย่างใดจึงได้ลงชื่อให้ไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ เรอเน แปร์รอส(Rene Perros) เจ้าของที่ดิน
ลงชื่อ คพ.อังแซลม(ANSELME) พยาน"

7. (2) คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง เจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว องค์ที่สาม 1 ปีครึ่ง
(กรกฎาคม ค.ศ.1938/พ.ศ.2481-ต้นปี ค.ศ.1941/กรกฎาคม พ.ศ.2484)

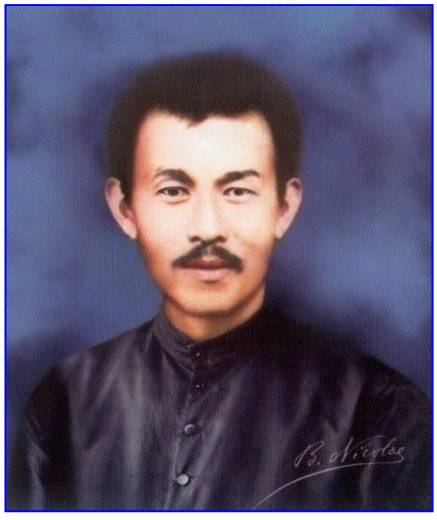

ประมาณกลางปีค.ศ.1938/พ.ศ.2481 คุณพ่อนิโคลาส รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนแก้วเป็นองค์ที่ 3 แทนคุณพ่อแบร์นาร์ดเจ้าอาวาสองค์ที่ 2 ซึ่งย้ายไปเป็นปลัดที่วัดจันทบุรีและเป็นจิตตาธิการคณะซิสเตอร์รักไม้กางเขนด้วย

คุณพ่อได้เขียนจดหมายถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส 10 ฉบับ(ใช้ "ภาษาวัด" ภายหลังสงฆ์มิสซังกรุงเทพฯ แปลเป็นภาษาไทย) จดหมายบางฉบับเขียนที่โนนแก้วและบางฉบับเขียนที่วัดโคราช ในที่นี้นำมาเพียง 6 ฉบับ

จดหมาย 6 ฉบับของคุณพ่อนิโคลาส

จดหมายฉบับที่ 1

เรื่อง การขออนุญาตช่วยสัตบุรุษที่ถูกห้ามแก้บาปรับศีลให้กลับมาวัดได้ โครงการทำการค้าขายเพื่อช่วยคริสตังที่ยากจน

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"วัดโนนแก้ว วันที่ 2 มกราคม ค.ศ.1939/พ.ศ.2482

คุณบิดาที่เคารพนับถืออย่างสูง

ได้รับคำตอบของคุณบิดาวันนี้เอง ประจวบกับครูฝาดอยู่นี่และคุณพ่อเลโอนาร์ดมานี่ด้วย คุณพ่อเลโอนาร์ดเธออยากไปฉลองวัดบ้านเล่า เพราะคุณพ่อโทมาสเชิญเธอ และไปจันทบูรณ์ ฉลองคุณพ่อซีมอน เนื่องจากถูกเชิญ ลูกถูกเชิญเหมือนกันแต่ไปไม่ได้ จึงให้เธอไปแทนเพราะการทางวัดโคราชก็ไม่มีอะไรนัก

ครูฝาดไม่ได้ทำปัสกาเพราะคุณพ่อแบร์นาร์ดบอกว่า คุณบิดาห้ามไม่ให้แก้บาปรับศีล เพราะโกงเงินคุณพ่อเปรัวย์ แต่ครูฝาดยอมใช้ให้เธอ แต่เวลานี้ไม่มีสตางค์ติดมือเลย จนเหลือเกิน สัญญาว่าเมื่อทำได้จะใช้ให้เธอ เวลานี้ทิ้งชู้แล้ว มีลูกกับชู้ 2 คน เอามาฝากไว้ที่วัด ส่วนตัวแกอยู่ช่วยถมถางป่าจะทำนา เวลากลางคืนก็สอนสวดและแปลคำสอนให้สมาชิก 2 ครัว ส่วนเมียศีลกล่าว นางเคียมสายอยู่ที่ห้วยแถลง มีชู้มีนาตั้ง 200 ไร่ ปีนี้ได้ข้าวมาก ไม่ยอมทิ้งชู้ เพราะครูฝาดจน ส่วนลูกเคียมสายก็อยู่กับเคียมสายผู้มารดา ลูกใหม่ชู้ทั้ง 2 คน(หรือ 3 คน) ไม่ยอมกลับใจ เดี๋ยวนี้ครูฝาดรู้สึกขายหน้าคริสตัง เหตุว่าตัวแก้บาปรับศีลไม่ได้ จึงขอคุณบิดาอนุญาตให้แก้บาปรับศีลได้

ที่โคราช เรื่องนาที่กรมรถไฟจะซื้อ เวลานี้ดูเงียบ บางทีหม่อมเจ้าพลอยรายงานไปทางกรม ทางกระทรวงจะขัดข้องเรื่องเงินงบประมาณ วันนี้ลูกได้ยินจากคนอื่นที่ทำการเดินรถไฟว่า ดูเหมือนเขางดการทำเสียแล้ว เมื่อลูกมีโอกาสจะถามหม่อมเจ้าพลอย มกรวีรวรรณ ดูให้รู้แน่ เข้าใจว่าไม่ช้าก็เร็วคงทำ ถ้าไม่ปีนี้ก็ปีหน้า

(ป.ล. ในจดหมายถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส วันที่ 28 กันยายน ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 "*คุณพ่ออธิบายว่ากรมทางรถไฟอยากซื้อนาของเราส่วนหนึ่ง เพื่อขุดสระเก็บน้ำใช้สำหรับหัวรถจักร ถ้าพระคุณเจ้าอนุญาตให้ขายในราคาดี เราคงจะสามารถซื้อที่ดินที่อื่น 100-200 ไร่ได้*")

เรื่องทำการค้าขาย ก่อนที่ลูกจะทำเห็นว่าเป็นการค้าขายจริง จึงขออนุญาตมา ลูกคิดจะทำไม่ใช่ใหญ่โตอะไร เพราะไม่มีทุน คือจะขายข้าวที่เรามีส่งไปทางรถไฟถึงรัฐบาลเอง เพราะเวลานี้รัฐบาลมีโรงสีเอง เขาอุดหนุนช่วยคนจน ชาวนา อย่าให้เจ๊กกดราคา จึงทุกสถานีนายสถานีเป็นผู้จัดแจงส่งข้าว หาตู้ให้เรา เมื่อส่งข้าวขึ้นตู้เจ้าพนักงานทางกรมรถไฟเขาจ่ายเงินให้ครึ่งหนึ่งก่อน เมื่อขายขึ้นโรงสีแล้วจ่ายอีกครึ่งหนึ่ง จะได้กำไรหรือราคาดีกว่าที่ขายให้เจ๊กที่นี่ เมื่อขายไปตู้หนึ่งได้เงินแล้ว จะเอาเงินนี้มาซื้อข้าวส่งไปอีก กำไรคงมีเสมอไม่มากก็น้อย การที่ลูกทำอย่างนี้เพื่อช่วยคริสตังอีกต่อ คือเวลานี้คริสตังหลายคนหาบข้าวไปขายให้เจ๊กทุกอาทิตย์ อาทิตย์ละหาบ 2 หาบ เจ๊กโกงตาชั่งบ้าง หักบ้าง กดราคาบ้าง ลูกจึงแนะนำให้มาขายที่ลูก จะให้ราคาเหมือนเจ๊ก แต่ไม่โกงตาชั่ง ไม่หักตาชั่ง เป็นการช่วยคริสตัง เมื่อได้ขอตู้ก็จะส่งไปขายอีก ทำเช่นนี้เป็นการช่วยคริสตัง เวลานี้มียิ่นติวมักอยากเอามาขายให้ลูก เพราะนับถือ เชื่อว่าพระสงฆ์ไม่โกงเหมือนเจ๊ก ทุกวันนี้เขาต้องขายให้เจ๊กเพราะความจำเป็น เสียดายที่ลูกไม่มีทุน ถ้ามีทุนมากๆ ซื้อข้าวเก็บไว้ก่อน หน้านาข้าวมักขึ้นราคาเสมอ เวลานี้มีคริสตังคนหนึ่งส่งไป 2 ตู้ จะมีกำไรบ้าง แต่เขาก็ไม่สู้มีทุน การที่ลูกจะทำเช่นนี้ 1. เพื่อช่วยคริสตังและคนจน 2. เพื่อหาผลเข้าวัดบ้างตามที่เห็นว่า

จะมีแต่บางทีก็อาจขาดทุนก็ได้ ถ้าหากกลัวขาดทุนก็ไม่ต้องทำอะไรทั้งหมดเลย เลี้ยงหมูเลี้ยงควายก็อาจขาดทุนเพราะเกิดโรคตาย...

ถ้าคุณบิดามีมิสซาขอฝากคุณพ่อเลโอนาร์ดเอามา จะขอบพระคุณคุณบิดาเป็นอย่างยิ่ง

ลูกที่สุภาพอย่างที่สุดในองค์พระคริสตเจ้า

เบเนดิกโต นิโคลาส"

จดหมายฉบับที่ 2

เรื่อง จัดเงินครูของโรงเรียนวัดโคราชและของวัดโนนแก้วให้ถูกต้อง เชิญคุณพ่อแบร์นาร์ดที่ไม่สบายมาพักผ่อนที่โนนแก้ว การไปสอนคำสอนที่บ้านหนองสองพี่น้อง

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"วัดโคราช วันที่ 27 มีนาคม ค.ศ.1939/พ.ศ.2482

คุณบิดาที่เคารพนับถืออย่างสูง

ลูกได้รับคำตอบของคุณบิดาแล้วด้วยความขอบใจ เงินปีของครูสม ศรีสุระ 140 บาท คือสอนที่บ้านหัน 2 ปีกับ 4 เดือน ส่วนเงินปี 8 เดือนที่โคราช ลูกได้จัดแจงใช้ทางนี้แล้ว

เงิน 140 บาทนี้ขอคุณบิดาฝากมากับคุณพ่ออัลแซลโมให้ลูก ลูกจะได้จัดแจงชำระให้ครูสม ถ้าคุณพ่ออัลแซลโมไม่ขึ้นมาก็ขอส่งมาทางธนาณัติ ป.ล. ครูสมเรียนที่โรงเรียนแปดริ้วเพียง 3 ปีเท่านั้น จึงต้องใช้หนี้เพียง 3 ปีด้วย

ส่วนครูยิมลี้สอนที่โนนแก้ว 2 ปี 4 เดือน ลูกได้จัดเงินใช้ให้ครูไปบ้าง และใช้ก่อนเงินเดือนไป จึงลูกขอคุณบิดาชำระให้ครูยิมลี้เอง เมื่อเขาจะลงไปหาคุณบิดา เพียงแต่ 100 บาทเท่านั้น ป.ล. ครูยิมลี้ก็เรียนที่แปดริ้วเพียง 3 ปีเหมือนกัน คราวก่อนลูกขอความช่วยเหลือ 200 กว่าบาท เพราะเข้าใจว่า 4 ปีลงไป

เงิน 100 บาทจำนวนนี้ ถ้าหากภายหลังลูกมีเงิน ลูกจะใช้ให้คุณบิดา ***ลูกได้ตกลงกับคุณพ่อเลโอนาร์ดคือเปลี่ยนโรงเรียนที่โคราชเป็นโรงเรียนราษฎร์ จะได้เก็บค่าเล่าเรียนได้ เพราะเวลานี้มีเด็กยิ่นติวส่วนใหญ่มาเรียนโรงเรียนของเรา เก็บค่าบำรุงไม่สู้ได้ เพราะบังคับเหมือนโรงเรียนราษฎร์ไม่ได้ ส่วนครูหนาน ครูยิมลี้ ยอมมาสอนเป็นครูใหญ่ที่โคราช ป.ล. โรงเรียนโนนแก้วจะอยู่เป็นโรงเรียนประชาบาลอย่างเดิม ลูกหวังว่าคงได้การเพราะครูยิมลี้เอาใจใส่สอนดีมาก ส่วนที่โนนแก้วจะเสียทีบ้างก็ไม่เป็นไร แท้จริงลูกเสียดายครูยิมลี้มากที่ต้องออกจากโนนแก้ว...ลูกเข้าใจว่าคุณบิดาคงยินดีด้วย*** (ดูหน้า 115)

ลูกฝากรายงานผลแห่งการสอบมาให้คุณบิดา เพื่อลงในสารสาสน์ด้วย

เวลานี้คุณพ่อแบร์นารด์เจ็บ จะทำการหนักไม่ได้ ถ้าคุณบิดาให้เธอมาอยู่ที่โนนแก้วรักษาตัว ยังอาจช่วยลูกได้ไม่มากก็น้อย อย่างน้อยทำมิสซาอยู่บ้าน เพราะลูกอยากจะไปสอนที่สองพี่น้องหลายเดือน น่าสงสารคริสตังใหม่ คำสอนยังรู้น้อย เด็กหลายคนยังไม่ได้แก้บาปรับศีล ที่ใช้ทำก็มีผู้เรียนคำสอนอยู่ 2 ครัว ไม่มีใครสอน ส่วนครูฝาดก็มาอยู่ทำการที่วัดโนนแก้ว จะได้หักค่าจ้างใช้หนี้ให้คุณพ่อเปรัวย์

แท้จริงคุณพ่อแบร์นารด์ก็ชอบอยู่ที่โนนแก้วเหมือนกัน เมื่อก่อนไม่ชอบก็เพราะเรื่องจน เรื่องครูมนัส ถ้าคุณบิดาให้ออกแล้ว ขอบอกลูกให้ทราบยิ่งเร็วยิ่งดี ลูกจะได้จัดแจงให้คนเช่า ถ้าคุณบิดามีมิสซา ขอฝากมากับคุณพ่ออัลแซลโมด้วย

ลูกกำลังจ้างคนถางป่าหลายสิบไร่ แล้วอยากจะทำเป็นนาให้แล้วปีนี้ ยิ่งมากก็ยิ่งดีตามกำลัง คริสตังทุกคนสบายดี ครูหอมยอมอ่อนน้อมขอโทษแล้ว ยายฉายสบายดี

ลูกที่สุภาพอย่างที่สุดในองค์พระคริสตเจ้า

เบเนดิกโต นิโคลาส"

จดหมายฉบับที่ 3

เรื่อง ฉลองวัดโนนแก้ว ขายที่ดินที่สูงเนิน เงินเดือนของครูสม ศรีสุระ

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"วัดโคราช วันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ.1939/พ.ศ.2482

คุณบิดาที่เคารพนับถืออย่างสูง

ฉลองวัดโนนแก้ว คอยรับคุณพ่ออัลแซลโมกับคุณพ่อบุญชู แต่ก็คอยเพราะมีแต่คุณพ่ออัมบรอซิโอกับยายฉายมาร่วมฉลอง การเดินทางจากห้วยแถลงมาโนนแก้วลำบากมากเพราะน้ำท่วม วันฉลองวัดมีคนรับศีลไม่ต่ำกว่า 150 คน ก่อนฉลองฝนตกทุกวัน แต่วันฉลองฝนไม่ตก จึงได้มีการแห่เหมือนทุกปี

วันนี้ลูกไปสูงเนินกลับมา ได้ตกลงขายที่แปลงหนึ่งที่สูงเนินเป็นราคา 60 บาท เขาให้มัดจำไว้แล้ว 5 บาทที่แปลงนี้มีอยู่ 3 งาน เป็นที่มีหิน เวลานี้เขตข้างถนนไม่มีเหลือเพราะคนฟันทิ้งหมด จะปักเสาทำรั้วก็ไม่ได้เพราะมีแต่หิน ลูกเห็นว่าไม่มีผลประโยชน์อะไร ทั้งไม่มีคนดูแล ทิ้งไว้อย่างนี้จะถูกบุกรุก ลูกจึงบอกขายแต่นานแล้ว แต่ไม่มีใครอยากซื้อ บอกให้คริสตังซื้อ เขาก็ว่าอัตคัดน้ำ อยู่ห่างน้ำมาก ที่นี่อยู่หลังตลาดสูงเนิน ไม่มีความเจริญ ทำเลไม่เหมาะ คุณพ่อรองแดลได้ซื้อไว้ราคา 30 บาท ขายราคา 60 บาท นับว่าดีมาก ลูกกลัวว่าเขาจะเปลี่ยนความคิดไม่เอา จึงให้เขาวางมัดจำ 5 บาท เรื่องนี้คิดจะบอกคุณบิดาหลายหนแล้วแต่ลืมไป คราวนี้จะคอยถามคุณบิดาก่อน กลัวจะช้าและไม่ทันการ หวังว่าคุณบิดาคงไม่ขัดข้อง ทั้งรับวางมัดจำไว้แล้วด้วย ถ้าหากว่าใบมอบฉันทะซึ่งคุณบิดาฝากมาคราวก่อนใช้ได้ก็จะเอาใบนี้แก้เสียนิดหน่อย คงไม่ต้องฝากใบใหม่มา (คราวก่อนคุณบิดาฝากมาสำหรับขายที่ให้กรมรถไฟจรด 30 ไร่แต่เขาไม่ซื้อ)

คุณบิดาสัญญาจะใช้เงินให้ครูสม ศรีสุระ 140 บาทเดือนตุลาคมนี้ ถ้าหากคุณพ่อบุญชูยังไม่มาง่ายก็ขอคุณบิดาฝากมาทางธนาณัติ ครูสมมาถามเรื่อยถึงเงินรายนี้

ก่อนฉลองวัด 1 อาทิตย์ ลูกได้มีจดหมายไปคำนับคุณบิดา หวังว่าคุณบิดาคงได้รับแล้ว

คุณพ่ออัมบรอซิโอเล่าว่า ที่บ้านหันปีนี้แย่ ชาวบ้านหันอดข้าว ไม่ได้ทำนา ที่โคราชไม่มีน้ำขังในนาของวัดเลย นาของคนอื่นยังมีเพราะอาศัยน้ำในห้วย ที่โนนแก้วนับว่าได้การ ขอขอบคุณพระเจ้า

ทุกคนสบายดี

ลูกที่สุภาพอย่างที่สุดในองค์พระคริสตเจ้า

(จะกลับโนนแก้วพรุ่งนี้)

เบเนดิกโต นิโคลาส"

จดหมายฉบับที่ 4

เรื่อง ขายที่ดินที่อำเภอโนนสูง ปัญหากับครูคนหนึ่ง โรคบิดเริ่มระบาดที่โนนแก้ว

"วัดโรมันคาทอลิกโนนแก้ว วันที่ 2 เมษายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483

คุณบิดาที่เคารพนับถืออย่างสูง

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เรื่องใบมอบฉันทะขายที่นา ทางอำเภอโนนสูงได้ว่าท่านสังฆราชเป็นคนต่างด้าว ทั้งหนังสือนี้ไม่มีชื่อคุณบิดาแต่เป็นชื่อคุณพ่อโทมาส ทางอำเภอบอกว่าให้ครูยิมลี้หรือคุณพ่อโทมาสเป็นผู้ขาย เป็นผู้มอบฉันทะ ครูยิมลี้และลุงหมอจึงได้เขียนเป็นชื่อคุณพ่อโทมาส ลูกไม่อยู่ ลูกจึงอธิบายให้ครูยิมลี้ว่าทำอย่างนี้ไม่ได้ ทางอำเภอจึงต่อว่าอีกว่ามีชื่อพ่อโทมาสและชื่อคุณบิดา สองชื่อนี้ใช้ไม่ได้ บัดนี้หนังสือใบมอบฉันทะถูกแก้ชื่อสกปรก เขาไม่ยอมรับต้องเปลี่ยนใหม่แน่ เรื่องนี้เป็นเพราะทางอำเภอไม่เข้าใจเรื่องที่ดินของมิสซัง คราวก่อนลูกได้ขายที่ที่สูงเนินตามใบมอบฉันทะของคุณบิดา ทางอำเภอไม่เข้าใจเหมือนกัน แต่ลูกได้อธิบายให้เขาจึงเข้าใจ นี่ครั้งนี้ลุงหมอไม่เข้าใจอธิบายทางอำเภอด้วยจึงไม่ได้การ ลูกได้มีหนังสือแถลงการณ์เรื่องที่ของมิสซังไปถึงอำเภอโนนสูงแล้ว ไม่รู้เขาจะว่าอย่างไร เหตุฉะนี้ขอคุณบิดากรุณาส่งใบมอบฉันทะมาให้ลูกอีกหนึ่งแผ่น ขอคุณบิดาจัดมอบมาเสร็จว่าที่แปลงหนึ่ง ตำบลดงพลอง อำเภอโนนสูง จ.ว.นครราชสีมา ครั้งนี้เห็นลูกจะต้องไปจัดแจงขายเอง ขอฝากใบมอบฉันทะนี้กับครูเต๊กหยุง...

เรื่องบ้านของวัดที่คุณพ่อแบร์นาร์ดได้ซื้อให้ครูหอมอยู่เป็นราคา 37 บาท คุณพ่อแบร์นารด์จดว่าครูหอมเป็นหนี้วัด 37 บาท คือค่าบ้านที่ได้ซื้อจากจันมา บัดนี้ครูหอมไม่ยอมคืนเขา ยังยืนยันว่าคุณพ่อแบร์นารด์ได้ยกให้เขาเป็นค่าจ้างที่เขาได้ทำการวัด 1 ปี ลูกได้เอาหลักฐานของคุณพ่อแบร์นารด์มาให้เขาดู เขาตอบว่าหลักฐานนี้ใช้ไม่ได้เพราะไม่มีพยาน ทั้งเวลาคุณพ่อแบร์นารด์ได้จดว่าเขาเป็นหนี้วัด พ่อแบร์นารด์ไม่ได้บอกเลยสักนิดเดียว เขาไม่รู้เลยเรื่องนี้ ครูหอมได้มาหาคุณบิดา คุณบิดาว่าจะถามคุณพ่อแบร์นารด์ดูก่อน คุณบิดาได้มีจดหมายถามคุณพ่อแบร์นารด์หรือยัง เธอตอบอย่างไร ลูกได้มีจดหมายถึงเธอ 3 ฉบับแล้ว ไม่ได้รับคำตอบ...

เรื่องครูเต๊กหยุงนั้น ลูกทำใบรับรองไปแล้ว แต่ขาดใบสุทธิ ใบประกาศนียบัตร บางทีจะไม่พอตามที่แจ้งอยู่ในใบตอบของอำเภอพิมายมาถึงกำนัน เหตุฉะนี้ถ้าคุณบิดาทำใบรับรองสำคัญอีกใบหนึ่ง เห็นจะแน่นอนกว่า

ได้ฝากน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ที่เหลือมากับครูเต๊กหยุง เพื่อใช้ที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์

เวลานี้ที่โนนแก้วเป็นโรคบิดกันหลายคน แต่ยังไม่ถึงตาย ที่ตะโกคนตายด้วยโรคบิดเกือบ 20 คนแล้ว

นอกนั้นก็ไม่มีอะไรสำคัญ

ลูกที่สุภาพอย่างที่สุดในองค์พระคริสตเจ้า

บ. นิโคลาส

ข้อสังเกตควรคิด

เรื่องคำบาทหลวงนั้น คุณพ่อลาร์เกว่าตามปทานุกรมของท่านสังฆราชปัลเลอกัวว่า บาตรหลวง แม้แต่คนโปรตุเกสว่า ปาเดรอ แปลว่า พ่อ ปาเดร หรือ บาเดร ภาษาไทยใช้ตัว ป หรือ บ ปนกัน บาตรหลวง หรือ พ่อหลวง แต่เดี๋ยวนี้เขียน บาตรหลวง ไปพ้องกับหม้อบิณฑบาตรเสีย

เรื่อง ภาวนาใหม่ ลูกคิดว่าบทสวดคงเปลี่ยนเป็นอย่างใหม่ อย่างน้อยบทที่ขึ้นใจได้ เช่น ข้าแต่พระบิดา (และอื่นๆ) ให้เหมือนคำสอนใหม่ แต่ไม่เห็นมีเปลี่ยน เห็นมีเปลี่ยนบางแห่ง เช่น

สันตะมารีอา ท่านมารดาของพระองค์	*(ภาวนาใหม่)*
สันตะมารีอา พระพุทธมารดาของพระองค์	*(ภาวนาเก่า)*
สันตะมารีอา พระมารดาของพระองค์	*(คำสอนใหม่)*
สาธุการแก่พระบิดา	*(อย่างเก่า)*
สิริมงคลจงมีแด่	*(คำสอนใหม่)*

สิริมงคลมีแก่พระบิดา พระบุตร และพระจิตต์ (ขาด"และ" พระบุตร) หนังสือเดินรูป 14 ภาคอย่างใหม่

ลูกเห็นว่าวุ่นมาก จะเอาอย่างไหนก็ให้เหมือนกัน เป็นต้นบทสวด

นี่เป็นตัวอย่างเท่านั้น

ยังมีข้ออื่นๆ อีกหลายอย่าง

พูดด้วยความหวังดี

เบเนดิกโต นิโคลาส"

จดหมายฉบับที่ 5

เรื่อง คุณพ่อถูกฟ้องเท็จจากชาวบ้านบางคน

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โนนแก้ว วันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483

คุณบิดาที่เคารพนับถืออย่างสูง

ลูกต้องไปแก้คดีที่อำเภอพิมายวันนี้ นายนวลเป็นโจทย์ฟ้อง นายหอมกับนายเอ็นเป็นพยาน ทั้งสามคนเป็นคนเกเร นายหอมโกงบ้านของวัด ยุให้นายนวลฟ้องแน่ กำนันบอกว่านายหอมอยู่นี่ตราบใดก็จะทำให้วัดโนนแก้วไม่มีความสุข ข้อหาว่า "ลูกเปิดน้ำฝายผ่านนาของนายนวล ทำให้ข้าวเสียหาย กับทำให้ประชาชนเดือดร้อน เป็นเรื่องเท็จทั้งนั้น" แท้จริงลูกได้เปิดน้ำฝายผ่านนาจันนวล แต่จันนวลเป็นผู้เปิดทางในนาแก ข้าวในนาของแกไหม้ตายตั้ง 10 กว่า...(ไร่)

โอกาสนี้ลูกจะฟ้องนายนวล แจ้งความเท็จ เป็นพยานเท็จกับหมิ่นประมาทลูกด้วย หวังว่าคุณบิดาคงไม่ขัดข้อง คอยคำตอบไม่ทัน คราวหลังมีโอกาสจะฟ้องเรื่องบ้านด้วย มิฉะนั้นจะไม่มีความสุขเพราะเขาคอยหาเหตุเรื่อย

นาวัดดีพอสมควรเพราะอาศัยเปิดน้ำฝายมาช่วยได้มาก นอกนั้นชักระหัดถีบน้ำช่วยอีก

เวลานี้หนาว ปรอทลงถึง 20 ดีกรี

ครูสมัครลาออกจากครูใหญ่ที่โคราชแล้ว ครูสมเข้าสอนแทน

ลูกไปกรุงเทพฯ คราวแล้วมียายเฒ่าตายคนหนึ่ง ได้แก้บาปก่อนลูกไป 4 วันก็ตาย ถ้าครูเต๊กหยุงเป็นพระสงฆ์ก็ได้รับศีลแน่

"พระคริสตเจ้าได้ถูกฟ้องเท็จ ศิษย์ของพระองค์จะถูกฟ้องเท็จเช่นเดียวกัน" (เขียนเป็นภาษาลาติน)

ลูกที่สุภาพอย่างที่สุดในองค์พระคริสตเจ้า

บุญเกิด กฤษบำรุง"

จดหมายฉบับที่ 6 (ฉบับสุดท้าย)

เรื่อง ไปโรงพักตำรวจพิมาย เรื่องคดีถูกฟ้องเท็จจากชาวบ้านโนนแก้วบางคน

"โคราช วันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

คุณบิดาที่เคารพนับถืออย่างสูง

ลูกได้รับจดหมายตอบของคุณบิดาเมื่อวานนี้ที่ห้วยแถลงเวลาจะขึ้นรถไฟมาโคราช รถเต็มหมดเนื่องจากคนพากันมาฉลองงานรัฐธรรมนูญ และระดมทหารกองหนุนมาส่งที่สถานีจิระราว 300 คน

เรื่องคดีถูกฟ้องนั้น ลูกได้ไปพิมายกับพยาน 11 คน ในวันที่ 1 ธันวาคม นอนตามทาง 1 คืน ไม่มีบ้านพักต้องนอนที่ทุ่งนาบนพื้นดิน หนาวมาก ลูกถูกฟ้องทางแพ่งและอาญา รุ่งเช้าไปถึงอำเภอราว 11 โมงเช้า ให้การ

ถูกหาว่าลูกกับผู้ใหญ่แจ่มพาลูกบ้านหมดบ้านไปเปิดน้ำรอบธาร ทำให้ประชาชนเดือดร้อน ทั้งทำให้ข้าวในนานายนวลเสียไป 30 ฟ่อน เกิดเหตุในวันที่ 24 ตอนบ่าย 3 โมง ตรงกับวันอาทิตย์ ลูกให้การว่าน้ำรอบธารไม่เสียหาย ยิ่งกว่านั้นยังมีมากกว่าเก่าอีก 1 คืบ เพราะน้ำฝายบนไหลลงมายังค้างอยู่ในฝายรอบธาร ทั้งข้าวนายนวลก็ไม่เสีย ยิ่งกว่านั้นนายนวลได้กำไรข้าวอีกประมาณ 300 ถัง เนื่องน้ำผ่านนาของเขา การเปิดน้ำผ่านนานั้นนายนวลกับลูกชายเปิดทางเอง เปิดวันที่ 15 พ.ย. ไม่ใช่วันที่ 24 การเปิดน้ำนี้ทำให้วัดได้ข้าวอีกราว 1,000 ถัง อำเภอบอกว่าไม่ต้องเบิกพยาน จะให้คนทางอำเภอไปตรวจดูข้อเท็จจริงที่ทางโนนแก้ว ตอนบ่ายถูกไต่สวนที่โรงตำรวจ ข้อหาว่าลูกเปิดน้ำผ่านนาของนายนวลวันที่ 23 โดยนายนวลไม่ยอมให้ผ่าน โดยเหตุนี้หาว่าลูกหมิ่นประมาท ด่านายนวลว่าชาติหมา ไอ้บ้ากับคำหยาบที่สุดอีกคำหนึ่ง(ลูกไม่อยากเขียน) เพราะอายปาก ซึ่งลูกไม่เคยด่าเลยตั้งแต่เกิดมา ส่วนนายหอมกับนายเอ็นให้การเป็นพยาน นายนวลเป็นพยานเท็จ ทั้งสาบานเท็จว่าเปิดน้ำวันที่ 24 ด่าเช่นเดียวกับนายนวลให้การโทษว่าด่าวัน(อาทิตย์) เสาร์ พยานเท็จว่าด่าวันอาทิตย์ นายนวลว่าเปิดน้ำวันอาทิตย์ ที่อำเภอว่าเปิดน้ำวันเสาร์ ที่โรงตำรวจว่าคนทั้งบ้านเปิด ถ้าคนทั้งบ้านเปิดจะเดือดร้อนแก่ใครเล่า ขุนหมื่นนายร้อยตรีผู้ไต่สวนขนบ 3 คนว่าเนรคุณ ฟ้องครูบาอาจารย์ ใส่ความ ดูหน้ามึงก็รู้ได้ว่าเป็นคนเกเร เรื่องขี้หมูขี้หมาก็ยังทำให้เสียเวลาหากิน บอกลูกกับผู้ใหญ่ว่าผมไม่ขังท่านดอก เพราะเป็นผู้ใหญ่ไว้ใจได้ ไม่หนี ยอมให้พักโรงตำรวจ ส่วนอำเภอบอกว่าโรงตำรวจไม่เหมาะจึงให้ลูกกับพยานพักที่สโมสร จนเย็นนายตำรวจก็ไปเยี่ยมลูก จะหาเตียงให้นอน แต่ลูกบอกไม่ต้องการ ขอบคุณ นายตำรวจยังว่า ผมรักนับถือหลวงพ่อมาก เพราะรักความจริง พูดจริง การที่เขาหาว่าด่านั้น ผมไม่เชื่อเลยสักนิดเดียว พรุ่งนี้เช้าให้เบิกพยาน 2 คนก็พอ เพื่อให้เป็นระเบียบ แล้วกลับบ้านก็ได้ รุ่งเช้าก็สั่งปล่อยให้กลับบ้านได้ ไม่ได้สืบพยานเลย บอกว่าไม่ต้องสืบพยานก็ได้เพราะการฟ้องของโจทย์กับพยานโจทย์แตกต่างกันพอแล้ว ไม่ต้องกลัวเขาจะฟ้องที่ศาลดอก

ลูกอยากฟ้องพยานเท็จ แจ้งความเท็จ นายตำรวจบอกว่าฟ้องคนชนิดนี้เสียเวลา แม้แต่จะช่วยเหลืออะไรใหม่ต่อไป อย่าให้ใครคบค้าสมาคมกับมันต่อไป รุ่งเช้าเสร็จการแล้วก็ลาขุนหมื่นนายตำรวจและนายอำเภอ นายอำเภอถามเรื่องศาสนากับการฆ่าสัตว์ไม่เป็นบาป แปลอธิบายกัน 1 ชั่วโมง จึงออกเดินทางราว 11 นาฬิกาตอนเช้า เดินอย่างเร็วถึงบ้านราว 8 โมง 45 กลางคืน ไม่ค้างคืนตามทาง ทาง 900 กว่าเส้น

นายนวล นายหอม นายเอ็น หนีมาตอนเช้า ไม่ลานายอำเภอกับขุนหมื่น เจ็บใจว่าทั้งบ้านโนนแก้วกับนายอำเภอ ตำรวจและกำนันก็เข้ากับพ่อ เมื่อมาถึงบ้านนายหอมว่า "พยานของพ่อเข้าห้องขังหมด" หลายคนเป็นทุกข์พากันเชื่อ นายหอมลูกสมุนลูซีแฟร์แท้ ยังอวดตัวว่านายนวลฟ้องเพราะมันอยู่ มันจะให้หลอกก็หลอก ให้ฟ้องก็ฟ้องต่อ ด่าเป็นพยานเท็จ ใส่ความก่อน จนศาลไม่เชื่อ รุ่งเช้าวันที่ 4 นายนวลขายข้าว 7 กระสอบเอาเงินมาโคราช พร้อมกับพยานเท็จ 2 คน เวลานี้ยังอยู่ที่โคราช ครูสมพบนายนวลในเมืองโคราช นายนวลว่า"ผมเป็นพี่ใหญ่แล้ว" นับว่าดีมาก ผลข้าวนครไชยศรีแตกกอดี อาศัยน้ำฝายกับระหัดถีบจึงเสียส่วนน้อยทั้งราคาก็ดี หวังว่าคงได้การ ของสัตบุรุษเสียครึ่งได้ครึ่ง บางคนก็เสียหมดเป็นต้นที่ชายถม(บ้านไทรทม) (ส่วนที่โนนแก้วยังได้ราวครึ่งแทบทุกคน) เพราะไม่มีระหัด บ้างก็อยู่ห่างห้วย

นอกนั้นทุกคนอยู่สบายดี

“ความยากลำบากจะกระทบเราที่ไหน เราก็ต้องพากเพียรอดทนเหมือนองค์พระคริสตเจ้า” (เขียนเป็นภาษาลาติน)

ลูกที่สุภาพอย่างที่สุดในองค์พระคริสตเจ้า

บ. นิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง”

สรุป

จดหมายต่างๆ เหล่านี้พูดถึงชีวิตสงฆ์ของคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด ที่โนนแก้วเพียงแต่บางส่วนเท่านั้น คือ การถูกฟ้องเท็จ ความห่วงใยสัตบุรุษที่มีข้อขัดขวางในการแก้บาปรับศีล สัตบุรุษที่ยากจน ความเอาใจใส่พระสงฆ์บางองค์ที่มีปัญหาหรือเจ็บป่วย ความกระตือรือร้นในการสอนคำสอนกับกลุ่มคริสตังที่อยู่ห่างไกล แต่ชีวิตด้านอภิบาลที่เป็นประจำวันปกติธรรมดาไม่ค่อยปรากฏเท่าไหร่ เช่น การสอนคำสอนเด็กและผู้ใหญ่เป็นประจำ ไปเยี่ยมเยียนสัตบุรุษ และการดูแลโรงเรียนของวัด

ส่วนจดหมายฉบับที่ 6 ฉบับสุดท้ายที่เขียนวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 คุณพ่อไม่ได้คาดคิดว่าอีก 1 เดือนกว่าๆ เท่านั้น คุณพ่อจะถูกตำรวจจับกุมที่สถานีรถไฟสีคิ้ว ในวันที่ 12 มกราคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 หลังจากที่ได้แวะไปวัดบ้านหัน ในข้อหาอันเป็นเท็จว่า“เป็นแนวที่ 5 ของฝรั่งเศส” “เป็นผู้ทรยศชาติ”

บทที่ 5

การเบียดเบียนศาสนาคริสต์

ช่วงเวลา 3 ปี 9 เดือน (ปลายพฤศจิกายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483-สิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487)

ตอนที่ 1 การเบียดเบียนศาสนาคริสต์ทั่วประเทศไทย
ตอนที่ 2 คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ถูกจับ ถูกจำคุก และสิ้นชีวิตในคุก
ตอนที่ 3 การเบียดเบียนศาสนาที่วัดโคราช ที่วัดบ้านหัน และที่วัดโนนแก้ว

ตอนที่ 1 การเบียดเบียนศาสนาคริสต์ทั่วประเทศไทย(โดยสังเขป) ตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 จนถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 เป็นระยะเวลา 3 ปีกว่า

- ข้อมูลจากหนังสือของบาทหลวงโกสเต(MEP) “ประวัติการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในสยามและลาว” (ต่อไปนี้จะเรียกย่อๆ ว่า “ประวัติฯ”)

- ข้อมูลจากหนังสือของบาทหลวงสุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์ “งานศึกษากรณีคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง เป็นบุญราศี” (ต่อไปนี้จะเรียกย่อๆว่า “งานศึกษาฯ”)

- ข้อมูลจากเอกสารหลักฐานของพระคุณเจ้าแปร์รอส (พระสังฆราชมิสซังกรุงเทพฯ)(MEP)

- ข้อมูลจากรายงานของคุณพ่อลาร์เก(MEP) (ต่อไปนี้จะเรียกย่อๆ ว่า “รายงานฯ”)

เบื้องหลังการเบียดเบียนศาสนาคริสต์

บทบาทของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 จอมพล ป. พิบูลสงครามได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาล ทั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมด้วย ท่านส่งเสริมลัทธิชาตินิยมที่รุนแรง และพัฒนากองทัพให้มีบทบาทที่แข็งกล้า

ในปีถัดมา(ค.ศ.1939/พ.ศ.2482)โดยอาศัยที่ปรึกษาบางคน ท่านสร้างแนวความคิดเรื่อง “PANTHAI” เป้าหมายสูงสุดคือรวบรวมคนเชื้อชาติไทยเป็นชาติเดียว **“ชาติไทย”** กลุ่มคนไทยต่างๆ เหล่านี้คือ พวกฉานที่อยู่ในประเทศพม่า ชาวไทยกลุ่มน้อยในภาคใต้ตอนล่างของประเทศจีน และชาวลาวในประเทศลาวทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ในปีนั้นรัฐบาลจึงเปลี่ยนชื่อเดิมของประเทศสยามเป็นชื่อใหม่ว่า **“ประเทศไทย”** หรือ **“THAILAND”** ประเทศชาติของคนไทยทั่วไป

ศาสนาและประเทศชาติ

เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งของชาติ รัฐบาลใช้ศาสนาพุทธเป็นเครื่องมือ ประกาศตั้งศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ยังรับรองเสรีภาพในการนับถือศาสนาตามที่บันทึกไว้ในรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว แต่ความจริงเสรีภาพนี้จะถูกละเมิดอย่างกว้างขวางและรุนแรงในสมัยการเบียดเบียนศาสนาตลอดเวลา 3 ปีกว่า (ช่วงปลายปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2483-กลางปี ค.ศ.1944/พ.ศ.2487)

สาเหตุของการเบียดเบียนศาสนา

สาเหตุที่สำคัญ คือการขัดแย้งกันหลายๆ ครั้งในอดีต ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส เกี่ยวกับมณฑลบางแห่งในประเทศเขมร ที่ประเทศไทยยึดปกครองสมัยก่อน การขัดแย้งครั้งสุดท้ายเกิดขึ้นปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 ความจริงในภายหลังปรากฏว่า เรื่องมณฑลเหล่านั้นในประเทศเขมร เป็นเพียงแต่ข้ออ้างของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อเบียดเบียนศาสนาคริสต์ในประเทศไทย

ช่วงนั้นในทวีปยุโรปได้เกิดสงครามระหว่างประเทศเยอรมันกับประเทศฝรั่งเศส ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1940/พ.ศ.2483 ประเทศฝรั่งเศสแพ้สงครามอย่างสิ้นเชิง ทำให้ประเทศฝรั่งเศสตกอยู่ในสภาพที่อ่อนแอเป็นอย่างมาก รัฐบาลไทยจึงฉวยโอกาสนี้เพื่อบังคับประเทศฝรั่งเศสให้มอบ 4 มณฑลในประเทศเขมรคืนให้แก่ประเทศไทย คือ พระตะบอง เสียมราฐ ไพลิน และศรีโสภณ แต่รัฐบาลฝรั่งเศสปฏิเสธ ไม่นานสงครามระหว่างสองประเทศจึงเกิดขึ้น

วันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 เวลา 08.00 น. เครื่องบินของฝรั่งเศสทิ้งระเบิดที่เมืองนครพนม โดยฝ่ายฝรั่งเศสยืนยันว่าเป็นการตอบโต้การยิงปืนของไทยก่อน จากฝั่งประเทศไทยใส่เมืองสุวรรณเขตและท่าแขกในประเทศลาว

ทันทีค่ำวันเดียวกันนั้น (28 พฤศจิกายน) เวลา 22.00 น. อธิบดีกรมตำรวจออกคำสั่งว่า

"เนื่องจากเครื่องบินของอินโดจีนฝรั่งเศสได้บินล่วงล้ำเขตต์แดนไทย เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2483 เวลา 08.00 น. และทิ้งลูกระเบิดถูกสถานีตำรวจจังหวัดนครพนม มีตำรวจบาดเจ็บ 3 คน และราษฎรบาดเจ็บ 3 คน คือ หญิง 1 ชาย 1 และเด็กหญิง 1 เป็นการแสดงอย่างชัดเจนว่าฝรั่งเศสได้รุกล้ำและล่วงละเมิดอธิปไตยของประเทศไทย และอาจก่อเหตุร้ายอื่นๆ ได้อีก ฉะนั้นเพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดการแก่คนเชื้อชาติฝรั่งเศส(คนฝรั่ง) ในจังหวัดต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. คนเชื้อชาติฝรั่งเศสซึ่งอยู่ในจังหวัดนครพนม มีจำนวนเท่าไหร่ ให้ตำรวจนครพนมควบคุมตัว และบังคับให้ออกไปให้พ้นเขตต์แดนของประเทศไทยทางด้านอินโดจีนที่ใกล้ที่สุด ภายใน 24 ชั่วโมง โดยไม่มีการผ่อนผันใดๆ ทั้งไม่เลือกว่าบุคคลนั้นๆ จะมีอายุ อาชีพหรือกิจการงานใดๆ ทั้งสิ้น

2. ให้คนเชื้อชาติฝรั่งเศสซึ่งอยู่ในจังหวัดเชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ เลย หนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น นครพนม สกลนคร นครราชสีมา อุบลราชธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี ระยองและตราด ออกจากจังหวัดนั้นๆ ภายในเวลา 48 ชั่วโมง ไม่เลือกว่าบุคคลนั้นจะมีอายุ อาชีพและกิจการงานใดๆ ทั้งสิ้น จะอยู่ในจังหวัดนั้นๆ ต่อไปไม่ได้ ถ้าฝ่าฝืนให้ควบคุมตัวส่งกรมตำรวจทันที

3. ในจังหวัดต่างๆ ที่กล่าวแล้วในข้อ 1 และ 2 นั้น คนฝรั่งเศสจะอยู่หรือผ่านเข้าไปไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมตำรวจ

4. ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป คนเชื้อชาติฝรั่งเศสจะเข้ามาอยู่หรือผ่านประเทศไทยไม่ได้ เว้นแต่ผู้ซึ่งได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยแล้วกลับออกไปไม่เกิน 1 ปี หรือได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจเฉพาะเรื่องเฉพาะราย

คำสั่งนี้ไม่กระทบถึงคนเชื้อชาติฝรั่งเศสซึ่งได้แปลงชาติเป็นไทยแล้ว

วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2483

(ลงนาม) พล ต.ต.อดุล เดชจรัส อธิบดี" (งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 42 หน้า 162-163)

หมายเหตุ พล ต.ต.อดุล เดชจรัส อธิบดี นับถือศาสนาอิสลาม

การเบียดเบียนศาสนาคริสต์เริ่มขึ้น

หลังการประกาศคำสั่งของอธิบดีกรมตำรวจ ทันทีในวันรุ่งขึ้น คือเช้าตรู่วันที่ 29 พฤศจิกายน มีตำรวจจากสกลนคร 6 นาย จับกุมคุณพ่อบาเยซึ่งสมัยนั้นเป็นเจ้าอาวาสวัดท่าแร่ และถูกเนรเทศไปประเทศลาว เช่นเดียวกับพระคุณเจ้าแกวง (Gouin)ประมุขมิสซังลาวและพระสงฆ์มิชชันนารีMEPเกือบ 10 องค์ที่ถูกเนรเทศแล้ววันเดียวกัน

หลังจากนี้อีกสองสัปดาห์กว่า คือวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 นายสีฟอง ซึ่งเป็นครูใหญ่และครูคำสอนของโรงเรียนวัดบ้านสองคอนถูกยิงตายขณะเดินทางไปเมืองมุกดาหาร

ต่อมาอีก 10 วัน คือวันที่ 26 ธันวาคม ซิสเตอร์ 2 รูป ที่ประจำวัดบ้านสองคอน (ซิสเตอร์อักแนสและซิสเตอร์ลูซีอา) แม่บ้าน 1 คน และหญิงสาว 3 คน ถูกตำรวจยิงตายในสุสานของวัด

อีก 17 วันต่อมาคือวันที่ 12 มกราคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 ในเขตโคราช คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง เจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว ถูกตำรวจจับที่สีคิ้ว หลังจากที่คุณพ่อได้แวะไปวัดบ้านหัน

ต่อมา บราเดอร์คณะเซนต์คาเบรียลเชื้อชาติฝรั่งเศสถูกเนรเทศออกไปอยู่ที่โรงเรียนของคณะฯ ในประเทศอินเดีย ส่วนมาเซอร์ชาวฝรั่งเศส คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ออกไปอยู่ที่ไซ่ง่อน ประเทศเวียตนาม และซิสเตอร์อุร์สุลิน สัญชาติฝรั่งเศส ออกไปอยู่ที่บ้านของคณะที่เกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย

แต่หลังจากนี้ 3 เดือน ประเทศฝรั่งเศสและประเทศไทยจะไม่เป็นศัตรูกันอีกแล้ว คุณพ่อโกสเตอธิบายว่า *“กรณีพิพาทฝรั่งเศส-สยามนี้ โดยอาศัยการไกล่เกลี่ยของญี่ปุ่น ทำให้เกิดสนธิสัญญาฉบับหนึ่ง ลงวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 ซึ่งสร้างความพอใจให้กับชาวไทยตามคำเรียกร้อง ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสถูกรื้อฟื้นขึ้นใหม่ พระราชกฤษฎีกาที่ประกาศวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1941/พ.ศ.2484 อนุญาตให้ชาวฝรั่งเศสรวมทั้งมิชชันนารีกลับมาอยู่ในที่เดิม ยกเว้นปราจีนบุรี โคราชและอุบลราชธานี ห้ามเข้าไปพำนัก...หลังจากการเป็นปฏิปักษ์ต่อกันสิ้นสุดลง จึงไม่มีเหตุผลที่จะขัดขวางมิชชันนารีในฐานะเป็นชาวฝรั่งเศสอีกต่อไป* ***โดยเหตุนี้ การขัดขวางมิชชันนารี พระสงฆ์พื้นเมืองและคริสตังไทย ในฐานะเป็นคริสตังจึงปรากฏชัดเจนขึ้น คือศาสนาคริสต์เป็นสิ่งที่ระบบการปกครองไทยนี้ต้องการกำจัดให้หมดไป จึงมีการก่อกวนและสร้างความเดือดร้อนให้คริสตังไทย พระสงฆ์พื้นเมืองและมิชชันนารีต่อไปทุกวิถีทาง”*** (ประวัติฯ หน้า 660-661)

การวางแผนการเบียดเบียนศาสนาคริสต์

ทันทีที่ประเทศฝรั่งเศสแพ้สงครามต่อประเทศเยอรมันในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม ออกรายการวิทยุพูดกับประชาชนทุกวัน ตอนค่ำ หัวข้อสำคัญคือ ความเป็นหนึ่งของศาสนาในประเทศ มีศาสนาเดียวที่เหมาะสมสำหรับคนไทยคือศาสนาพุทธ ท่านพิบูลระวังตัวมาก ไม่พูดถึงการเบียดเบียนศาสนาอื่นๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม วันต่อมาตอนเช้าบรรดาหนังสือพิมพ์นำคำปราศรัยของท่านลงพาดหัวข่าว นอกจากนี้ตอนค่ำของทุกวันยังมีรายการวิทยุ “การสนทนาของนายมั่นนายคง” ที่โจมตีศาสนาคริสต์อย่างรุนแรง สร้างความหวาดกลัวให้แก่พวกคริสตชนเป็นอันมาก

นอกจากนี้บรรดาข้าหลวงจังหวัด พวกนายอำเภอและสมาชิกคณะเลือดไทยทั่วประเทศ ได้รับคำสั่งลับของทางการระดับสูง ให้เตรียมพร้อมลงมือเบียดเบียนศาสนาคริสต์เมื่อถึงเวลา พลโทสุนทร สันธนะวนิช (คริสตัง) อธิบายว่า*“ผมเข้าใจว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในระดับล่างๆ ลงไป คงจะปฏิบัติการไปตามนโยบายของผู้ที่มี*

อำนาจสูงกว่าของบ้านเมือง ซึ่งนโยบายเหล่านี้บางทีเป็นเรื่องลับภายใน ลำพังแต่เจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งไม่มีอะไรรับรอง คงไม่กล้าทำอะไรรุนแรงจนถึงขนาดนั้น" (งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 หน้า 45)

คณะเลือดไทย

คุณพ่อสุรชัยชุ่ม ศรีพันธุ์ อธิบายว่า*"คณะเลือดไทย คือกลุ่มที่อ้างตัวเองว่าเป็นผู้รักชาติ ทำหน้าที่สนับสนุนนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล เพื่อส่งเสริมความเป็นชาตินิยม ดังนั้นสมาชิกของคณะทุกคนจึงถูกปลูกฝังให้มีจิตใจสำนึกว่า**ศาสนาโรมันคาทอลิกเป็นศาสนาต่างชาติ เป็นศาสนาของศัตรู ผู้ที่นับถือศาสนานี้ก็เป็นศัตรูของชาติไทย**ฉะนั้นเลือดไทยทุกคนต้องช่วยกันหาทางกำจัดศัตรูของชาติเหล่านี้ให้หมดไป ทั้งทางตรงและทางอ้อม... คณะเลือดไทยเหล่านี้ได้ออกใบปลิว บทความและบัตรสนเท่เพื่อเชิญชวนให้คนไทยหันมารักชาติและต่อต้านศาสนาคาทอลิก คณะเลือดไทยมีอิทธิพลอย่างมากในเวลานั้น และเป็นสาเหตุให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ มากมายที่แสดงว่าเป็นการเบียดเบียนศาสนาคริสต์"* (งานศึกษาฯ ภาคที่ 1 หน้า 29)

ส่วนคุณพ่อลาร์เก(MEP)และพระคุณเจ้าแปร์รอส ทั้งสองได้เก็บใบปลิวของคณะเลือดไทยมาได้หลายฉบับดังต่อไปนี้

ใบโฆษณาชวนเชื่อของคณะเลือดไทยพนัสนิคมถึงชาวไทย

"พี่น้องผู้รักชาติทั้งหลาย

*"คณะเลือดไทย" เชื่อว่าพวกเราทั้งหลายคงจะได้รู้จักกันดีอยู่แล้ว คณะเลือดไทยเกิดจากพวกเราชาวไทยด้วยกันทุกคน เลือดไทยทุกคนต้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มติของคณะเลือดไทยคือสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลทุกๆ วิถีทางที่จะนำให้ชาติไทยของเราเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมั่นคง ฉะนั้นเลือดไทยทุกคนต้องช่วยกันหาทางกำจัดศัตรูของชาติให้สิ้นไป จะต้องไม่สนับสนุนช่วยเหลือศัตรูของชาติหรือพวกที่นิยมศัตรูของชาติเป็นอันขาด ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ที่เกิดของคณะเลือดไทยเราคือจังหวัดพระนคร แล้วได้กระจายออกไปทุกหนทุกแห่ง เช่น "คณะเลือดไทยเชียงใหม่" เชื่อว่าพวกเราทั้งหลายคงได้พบข่าวจากหนังสือพิมพ์บางฉบับลงข่าวว่า "คณะเลือดไทยเชียงใหม่" **ได้พร้อมใจกันไม่ยอมทำการติดต่อกับพวกบาทหลวงและนางชี ตลอดจนพวกที่นิยมลัทธิศาสนาโรมันคาทอลิก** มีอาทิเช่น ไม่ยอมขายอาหารให้แก่คนจำพวกนี้ **โดยที่ถือว่าบุคคลจำพวกนี้เป็นศัตรูของชาติไทย**และพร้อมพร้อมกันนี้กรรมกรรถทุกชนิด ไม่ยอมให้บุคคลจำพวกที่ได้กล่าวนามมาแล้ว โดยสารรถยนต์ของตนถึงแม้ว่าพวกเขาจะได้รับค่าจ้างอย่างแพงแสนแพง เขาก็หาได้พึงปรารถนาไม่ และคณะเลือดไทยในจังหวัดพระนครซึ่งเป็นที่มาแห่งคณะเลือดไทย ก็ไม่ยอมทำการซื้อสิ่งของที่เป็นของชนชาติศัตรูกับเรา และพวกที่นิยมลัทธิของศัตรูเป็นอันขาด นี่คือความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของพวกเราชาวไทย "สาขาคณะเลือดไทยพนัส" รู้สึกปลาบปลื้มยิ่งนักในความสำเร็จอันใหญ่หลวงของคณะเลือดไทย ที่ได้ปฏิบัติมาทุกๆ คราว สุดที่จะหาคำใดมากล่าวให้ดียิ่งกว่านี้ได้*

*ฉะนั้น "สาขาคณะเลือดไทยพนัส" จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ร่วมกันว่า นับแต่วินาทีนี้เป็นต้นไป เราเลือดไทยจะไม่ยอมให้บุคคลจำพวกที่ได้กล่าวนามมาแล้วข้างต้น โดยสารรถยนต์หรือยอมรับใช้ ตลอดจนการสนับสนุนด้วยประการใดๆ ดังกล่าวมาแล้ว เพราะ**เลือดไทยถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นศัตรูของชาติไทยเรา และพวกที่นิยมลัทธิของศัตรู พวกเราถือว่าเขาลืมชาติลืมศาสนาอันแท้จริงของเขาเสียสิ้น มัวเมาไปหลงนิยมลัทธิอันเป็นศัตรูของเราพวกเราจงนึกดูซิว่าที่รัฐบาลจับพวกแนวที่ 5 ได้นั้น เขาเหล่านี้ก็คือพวกที่นับถือศาสนาโรมันคาทอลิกซึ่งได้รับ***

คำสั่งสอนของศัตรู คอยหาโอกาสที่จะเอาพวกเราเป็นทาสของเขา ตลอดจนทำลายชาติของเราให้ย่อยยับไป พวกเราต้องระวังแนวที่ 5 นี้จงมาก และช่วยกันกำจัดลัทธิอันนี้ให้สิ้นเชิง

พวกพี่น้องทั้งหลาย จงอย่าลืมว่าพวกเราชาวไทยได้รับความขมขื่นมาแล้ว เป็นจำนวนตั้ง 70 ปี บัดนี้เป็นศุภนิมิตต์อันดีงามของพวกเราแล้ว "สาขาเลือดไทยพนัส" จึงขอร้องให้พวกเราเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยกันขับไล่ชนชาติที่เป็นศัตรูของเรา ให้เขานำลัทธิอันแสนอุบาทว์นี้ออกไปเสียจากแหลมทอง แล้วญาติพี่น้องของเราที่หลงงมงายอยู่ จะได้กลับมายังแนวทางเดิมที่บรรพบุรุษของเราที่ได้อุตส่าห์สร้างสมไว้เพื่อลูกหลานเหลนชั้นหลัง ในที่สุด "สาขาเลือดไทยพนัส" ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ชาติไทยประสพความสำเร็จทุกประการ

"สาขาเลือดไทยพนัสนิคม"

25 มกราคม 2484" (งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 40 หน้า 160-161)

"สำนักงานสาขาเลือดไทยพนัสฯ

29 มกราคม 2484

เรื่อง ให้จัดการปลดไม้กางเขนในวัดโรมันคาทอลิกทั้งหมด

เนื่องด้วยมติของสาขาเลือดไทยพนัสฯ มีความเห็นร่วมกันเป็นเอกฉันท์ว่า ไม้กางเขนที่ปักอยู่บนยอดโบสถ์และที่อื่นๆ ในวัดโรมันฯ ที่ท่านปกครองอยู่นี้ เป็นสิ่งกระทบกระเทือนตาของสาขาเลือดไทยอยู่มิมีวันลืม

ฉะนั้นขอท่านได้ปลดไม้กางเขนทั้งหมดในวัดของท่านออกเสียโดยเร็วที่สุด เท่าที่ท่านจะจัดการได้ มิฉะนั้นสาขาเลือดไทยพนัสฯ จะได้มาจัดการเองตามความเห็นชอบ

อนึ่งคณะขอเรียนให้ท่านทราบว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวท่านควรจัดการโอนศาสนาจากคริสต์เสียแล้ว และรีบกลับใจมานับถือพุทธศาสนาเสียให้เร็วที่สุด หากท่านจะช่วยแพร่ข่าวนี้และได้ชักจูงบรรดาญาติมิตร ตลอดสานุศิษย์ของท่านให้หันกลับมานับถือพระพุทธศาสนาเสียด้วย จะเป็นการดีมาก คณะหวังว่าท่านคงยินดีปฏิบัติตามคำขอร้องนี้ ไม่เกินวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2484 คณะขอฝากความมั่นใจนี้มายังท่านด้วย

สุดท้ายนี้ คณะขอขอบคุณล่วงหน้ามายังท่านก่อน คณะมั่นใจอยู่เสมอว่า จะได้เห็นท่านปฏิบัติตามคำขอร้องนี้ เพื่อช่วยกันรักษาไว้ซึ่งแนววัฒนธรรมของชาติและความเป็นมหาอาณาจักรแห่งประเทศไทย อันเป็นที่รักยิ่งของคณะและโดยเฉพาะคือตัวท่านเอง ขอแสดงความนับถือ

"สาขาเลือดไทยพนัสฯ" (งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 41 หน้า 161-162)

คำเชิญชวนของคณะเลือดไทยพระประแดง

เรื่อง การต่อต้านฝรั่งเศสและผู้ใดก็ตามที่นับถือศาสนาโรมันคาทอลิก

"มติมหาชนเชิญชวน

เนื่องจากเหตุการณ์เท่าที่บังเกิดขึ้นโดยทั่วๆไปในระยะเวลานี้ เป็นที่ประจักษ์แจ้งและซาบซึ้งกันดีแล้วว่าชนชาติฝรั่งเศสและบุคคลหญิงชายที่นิยมนับถือโรมันคาทอลิก (เข้ารีต) เหยียบย่ำและลบหลู่ดูหมิ่นพระพุทธศาสนาแห่งชนชาติเรา อย่างผิดวิสัยมนุษย์ที่ถึงแล้วซึ่งความเป็นอารยชนกระทำ

ฉะนั้นคณะเลือดไทยจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะร้องขอ เชิญชวนบรรดาพี่น้องชาวพระประแดงทั้งมวล ให้ร่วมมือร่วมใจเป็นคนหนึ่งคนเดียวกัน เพื่อปฏิบัติการดังต่อไปนี้

1. จงเลิกการคบค้าสมาคมกับบุคคลชายหญิงที่ฝักใฝ่และนิยมนับถือ(โรมันคาทอลิก)

2. จงเลิกซื้อสิ่งของนานาชนิดจากบุคคลผู้นับถือ(โรมันคาทอลิก)

3. จงเลิกขายสิ่งของต่างๆ ให้แก่ชนผู้นับถือและฝักใฝ่ศาสนา(โรมันคาทอลิก)

4. จงระวังชนจำพวกนี้ให้มากๆ

5. แนวที่ห้า (จารกรรม) เกิดจากบุคคลเหล่านี้

6. จงอย่าพูดความลับหรือกิจการใดๆ ให้คนจำพวกนี้ฟังเป็นอันขาด

7. จารกรรมมีมากในพระประแดง *เลือดไทยพระประแดง*

หมายเหตุ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหัวข้อเหล่านี้ผู้นั้นคือคนทรยศต่อชาติ"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 61 หน้า 197)

การเบียดเบียนศาสนาที่กรุงเทพฯ และในต่างจังหวัด

บรรดาคริสตนชนทั่วไปถูกเบียดเบียน

คุณพ่อโกสเตอธิบายว่า*"รัฐบาลจัดประชุมเพื่อชักชวนให้คริสตังทิ้งศาสนา วันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1941/พ.ศ.2484* ***คริสตังจากกรุงเทพฯ และข้าราชการที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ถูกเรียกตัวมารวมกันที่วัดมหาธาตุ โดยมีรัฐมนตรีเป็นประธานในการประชุม ที่ประชุมขอให้คริสตังและคนที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ประทับลายมือชื่อของตนในทะเบียน*** ***เพื่อยืนยันว่าพวกตนเป็นพุทธและเป็นคนไทยที่ซื่อสัตย์*** *มีบางคนในพวกคาทอลิก โปรเตสแตนท์ และคนจีนที่ถือศาสนาขงจื๊อ รวมทั้งคนที่นับถือศาสนาอิสลาม ยอมเซ็นชื่อในทะเบียนนั้น แต่ส่วนมากปฏิเสธ* ***คนที่ปฏิเสธเซ็นชื่อถูกปลดออกจากงาน ส่วนพ่อค้าที่เป็นคริสตังถูกคว่ำบาตร"***

"ในหมู่บ้านต่างๆ คริสตังถูกนายอำเภอเรียกตัวมาพบ พวกเขาถูกกักตัวไว้ในห้องประชุมเป็นเวลานานอย่างไม่มีกำหนด โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำให้ทิ้งศาสนา *จึงไม่สามารถไปทำมาหากินเลี้ยงครอบครัวได้ คริสตังหลายคน(คนบ้านหัน) ถูกจับขังคุกเป็นเวลานานหลายปี"* (ประวัติฯ หน้า 659)

พระสงฆ์หลายองค์ถูกจำคุก

"พระสงฆ์พื้นเมือง 5 องค์ถูกจับโดยถูกกล่าวหาว่าเป็นจารชน ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของฝรั่งเศส คือ ***คุณพ่อฟรังซิสซาเวียร์ สงวน สุวรรณศรี*** *และ****คุณพ่อมิแชล ส้มจีน ศรีประยูร*** *ถูกกล่าวหาว่าเป็น"แนวที่ห้า" เดือนมีนาคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 คุณพ่อทั้งสองถูกตัดสินจำคุก 2 ปี แต่ได้รับอิสรภาพหลังจากจำคุกได้เพียง 20 เดือน* ***คุณพ่อเฮนรี่ สุนทร (ปลาด) วิเศษรัตน์*** *ถูกตัดสินจำคุก 12 ปี ได้รับอิสรภาพหลังจากจำคุก 5 ปี* ***คุณพ่อเอดัวรด์ ถัง นำลาภ*** *ถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต ได้รับอิสรภาพหลังจากจำคุกเป็นเวลา 5 ปี และ****คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง*** *รับโทษ 15 ปี แต่สิ้นชีวิตหลังจากถูกจำคุกในที่คุมขังได้ 3 ปี"* (ประวัติฯ หน้า 658-659)

วัดคาทอลิก โรงเรียน และสุสาน ถูกยึด ถูกปิด ถูกเผา

วัดสองแห่งถูกเผา (อย่างเช่นวัดโนนแก้ว) ถูกปิดอีกหลายแห่ง ส่วนโรงเรียนถูกปิด ถูกยึดเป็นของรัฐบาล สุสานบางแห่งถูกทำทุรจาร

หมายเหตุ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการเบียดเบียนศาสนาเพียงบางเหตุการณ์เท่านั้น

ตอนที่ 2 คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ถูกจับ ถูกขังคุก และสิ้นชีวิตในคุก

วันศุกร์ที่ 10 มกราคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 คุณพ่อนิโคลาสออกเดินทางจากวัดโนนแก้วจะไปกรุงเทพฯ เพื่อเข้าเงียบประจำปีของพระสงฆ์ไทย โดยแวะที่วัดโคราชและวัดบ้านหัน คุณพ่อขึ้นรถไฟที่ห้วยแถลง เมื่อมาถึงโคราช คุณพ่อเข้าไปหาคุณพ่อเลโอนารด์ สิงหนาท ผลสุวรรณ เจ้าอาวาสวัดโคราช เพื่อจะเดินทางไปกรุงเทพฯ พร้อมกัน แต่คุณพ่อไม่อยู่ เพราะได้ออกไปอยู่วัดหัวไผ่แล้วเพื่อความปลอดภัย เนื่องจากสถานการณ์ด้านการเมืองเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ตกอยู่ในสภาพที่น่ากลัว

คุณพ่อนิโคลาสไปวัดบ้านหันและถูกจับที่สีคิ้ว

ต่อมาวันหลัง วันเสาร์ที่ 11 มกราคม คุณพ่อนิโคลาสเดินทางต่อไปวัดบ้านหัน เพื่อรับคุณพ่ออัมบรอซิโอ กิ๊น มิลลุกุล เจ้าอาวาสวัดบ้านหัน ไปเข้าเงียบที่กรุงเทพฯ เช่นกัน แต่คุณพ่อไม่อยู่แล้ว ไม่กี่วันก่อนนั้น คุณพ่ออัมบรอซิโอได้รับข่าวว่าทางราชการสีคิ้วจะออกหมายจับคุณพ่อ ท่านจึงรีบหนีไปในตอนกลางคืน ขี่ม้าไปขึ้นรถไฟที่สถานีโคกสะอาด ซึ่งอยู่ระหว่างอำเภอสูงเนินกับอำเภอสีคิ้ว โดยมีคริสตัง 2 คนไปส่ง

ที่วัดบ้านหัน วันเสาร์ที่ 11 มกราคม

ค่ำวันนั้น คุณพ่อนิโคลาสตีระฆังเรียกสัตบุรุษมาสวดภาวนาที่วัด สมาชิกคณะเลือดไทยบ้านหันบางคนเข้ามาบริเวณวัดเพื่อสอดแนมพวกคริสตัง คนหนึ่งขึ้นบนต้นไม้ เห็นคุณพ่อกับสัตบุรุษกำลังสวดภาวนา ในการสวดภาวนาบทเร้าวิงวอนแม่พระนั้น คุณพ่อเป็นผู้ก่อ สัตบุรุษเป็นฝ่ายรับตามเคยว่า “ช่วยวิงวอนเทอญ” เมื่อได้ยินเช่นนั้นเขาจึงลงจากต้นไม้และพร้อมกับพรรคพวกรีบไปรายงานนายอำเภอสีคิ้ว อธิบายว่า คุณพ่อนิโคลาสสวดเป็นข้อๆ และชาวบ้านรับทีละครั้งว่า “ช่วยฝรั่งเศสให้ชนะไทยด้วยเทอญ”

ที่วัดบ้านหัน วันอาทิตย์ที่ 12 มกราคม

ตอนเช้า คุณพ่อถวายมิสซา เสร็จแล้ว คุณพ่อเดินทางไปขึ้นรถไฟที่สีคิ้ว โดยมีคริสตังคนหนึ่งพาไป (นายมาก ลาดจันทึก) เมื่อถึงสถานีรถไฟ ตำรวจเข้ามาจับกุมคุณพ่อและนำตัวคุณพ่อไปไว้ที่สโมสรครูราชการสีคิ้ว (รายงานของคุณพ่อลาร์เก เล่มที่ 1 หน้า 95-96)

ต่อไปนี้คือคำให้การของพยานคนที่ 1 นายเจริญ ราชบัวขาว (โดยย่อ) (งานศึกษาฯ ภาคที่ 1 หน้า 13-15)

"...ต่อจากนั้นในวันเดียวกัน วันอาทิตย์ที่ 12 มกราคม ข้าราชการอำเภอ 20 กว่าคน นำโดยนายอำเภอขุนศรีนรารักษ์เดินทางเข้ามาที่บ้านหัน เรียกคริสตังทั้งหมดและนำพวกเขาไปรวมกันที่ศาลาวัดจันทราม วัดพุทธประจำหมู่บ้าน พวกเขาอยู่ที่นั่นเป็นเวลานานหลายชั่วโมง ถูกชักชวนให้ทิ้งศาสนาฝรั่ง กลับมาถือศาสนาพุทธ ที่สุดในพวกนี้มีชายคริสตังถูกจับกุมทั้งหมด 8 คน และนำมาฝากขังที่อำเภอสีคิ้ว พ่อบ้าน 8 คนนี้ไม่ยอมทิ้งศาสนาคริสต์เป็นอันขาด และยืนยันว่าคุณพ่อนิโคลาสไม่ได้นำชาวบ้านสวดภาวนาให้ฝรั่งเศสชนะไทย คุณพ่อไม่ใช่แนวที่ 5 ของฝรั่งเศสและไม่ได้เป็นผู้ทรยศประเทศชาติ

ต่อมาในวันเดียวกัน พวกเจ้าหน้าที่อำเภอสีคิ้วอีกชุดหนึ่งมาจับกุมพ่อบ้านคริสตังอีก 9 คน เพื่อเป็นพยานปรักปรำให้ยืนยันว่าคุณพ่อนิโคลาสเป็นแนวที่ 5 ของฝรั่งเศสอย่างแน่นอน และให้บอกอีกว่ากลุ่มแรก 8 คนนั้นเป็นกบฏด้วย พวกเขา (9 คนนั้น)ให้การเป็นพยานเท็จเพราะพวกเจ้าหน้าที่บังคับ แต่พวกเขาตั้งใจจะกลับคำให้การเมื่อไปขึ้นศาลที่กรุงเทพฯ

คุณพ่อนิโคลาส พ่อบ้านกลุ่มแรก 8 คน และพ่อบ้านกลุ่มที่สองที่เหลือ 8 คน เพราะตำรวจได้ปล่อยคนหนึ่งเป็นอิสระ ถูกขังที่สถานีตำรวจสีคิ้วประมาณ 1 สัปดาห์ แล้วทั้งหมด(17 คน)ถูกส่งตัวไปจำคุกที่เรือนจำโคราชเป็นเวลาประมาณ 1 เดือนครึ่ง จากเรือนจำโคราชคุณพ่อพร้อมกับพ่อบ้าน 16 คน ถูกส่งตัวไปกรุงเทพฯ

ในวันที่คุณพ่อถูกย้ายจากเรือนจำโคราชขึ้นรถไฟส่งตัวไปกรุงเทพฯ หลานสาวของคุณพ่อชื่อ นางเง็กซี กิจสงวน ไปที่สถานีรถไฟเพื่อดูคุณพ่อ (หลานสาวคนนี้ก่อนนั้นเคยอยู่โนนแก้ว 2 เดือน ช่วยซิสเตอร์ในงานประจำวัน แล้วย้ายมาอยู่วัดโคราช ช่วยสอนเรียนเป็นเวลา 7 เดือน) หลังจากนี้อีกหลายปี นางเง็กซีคนนี้ได้รายงานว่า*"วันที่เจ้าหน้าที่ส่งคุณพ่อไปกรุงเทพฯ ซิสเตอร์ยายของวัดโคราชให้ฉันไปส่งคุณพ่อที่สถานีรถไฟ...ฉันมองเห็นคุณพ่อเดินมา ถูกใส่กุญแจมือพร้อมกับสัตบุรุษอีก 2 คน โดยกุญแจมืออันหนึ่งถูกใส่กับมือสัตบุรุษทางขวา ส่วนอีกอันหนึ่งถูกใส่กับมือสัตบุรุษทางซ้าย โดยคุณพ่ออยู่ตรงกลาง เวลาเข้าส้วมต้องเข้าด้วยกัน ในจิตใจฉันคิดว่าเป็นแบบพระเยซูเจ้าถูกใส่กุญแจ คุณพ่อเดินก้มหน้ามา หน้าตาเศร้า...คุณพ่อเป็นพระสงฆ์คาทอลิกและเขาเกลียด"*
(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 หน้า 24-27)

เมื่อถึงกรุงเทพฯ แล้ว พวกเขาถูกฝากขังที่ สน.พระราชวัง ประมาณ 1 เดือน หลังจากนั้นทั้งหมดถูกส่งไปขังที่ สน.ศาลาแดง เป็นเวลาประมาณ 9 เดือน ในช่วง 9 เดือนนั้นพวกเขาไปศาลพิเศษหลายครั้ง (สถานที่ตัดสินและใช้เป็นศาลพิเศษได้แก่ กระทรวงกลาโหม ชั้น 3) ที่สุดคุณพ่อกับพ่อบ้านกลุ่มแรก 8 คน โดนข้อหากบฏภายนอกราชอาณาจักร ตามมาตราที่ 104/110/111 คุณพ่อนิโคลาสกับนายสิงห์และตาริน (2 คนในกลุ่มแรก 8 คน)ถูกตัดสินจำคุก 15 ปี นายเจริญ ราชบัวขาว ถูกตัดสินจำคุก 12 ปี และคนอื่นๆ 10 ปี

ส่วนกลุ่มพยานเท็จ 8 คนได้ไปให้การทีละคน แต่ครั้งนี้พวกเขาไม่ยอมให้การเท็จตามที่เคยพูดที่สีคิ้ว ดังนั้นจึงถูกตัดสินให้ติดคุกคนละ 2 ปี ในข้อหาให้การเท็จต่อศาล

หลังจากนี้นักโทษคริสตังทั้งหมดถูกย้ายไปขังในเรือนจำบางขวาง..."

คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ถูกขังในเรือนจำบางขวาง

ต่อไปนี้เป็นจดหมายต่างๆ ของพระคุณเจ้าแปร์รอส(Perros)(MEP) พระสังฆราชมิสซังสยาม (กรุงเทพฯ) ถึงอธิบดีกรมตำรวจและเจ้าหน้าที่เรือนจำบางขวาง ในช่วงที่คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด ถูกขังอยู่ที่นั่น นอกจากนี้มีจดหมายฉบับหนึ่งของนักโทษคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด ถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส และมีรายงานของญาติพี่น้องที่ไปเยี่ยมคุณพ่อในเรือนจำ

จดหมายของพระสังฆราชแปร์รอสถึงหลวงอดุล อดุลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ

"*วันที่ 23 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1941/พ.ศ.2484*

ขอท่านอธิบดีโปรดพิจารณาความจะได้ทราบว่าบาทหลวงบุญเกิด ไม่มีความผิด ถูกคนเกลียด มาใส่ความว่าเป็นแนวที่ห้า ที่จริงไม่เคยเป็นเลย จึงเมื่อไม่มีผิดก็ขอให้ปล่อยตามข้อ 13 แห่งรัฐธรรมนูญ

ถ้าหากว่ามีคนอ้างว่าบาทหลวงได้ผิด ก็ขอให้ชี้แจงว่าผิดข้อไหน แล้วเอาหลักฐานพยานมายืนยัน บาทหลวงจะได้แก้ตัวและแสดงความบริสุทธิ์ของตนได้ ไว้ใจว่าความยุติธรรมมีอำนาจเหนือการใส่ความ"

(งานศึกษาฯ ข้อมูล หน้า 50)

ต่อมาพระสังฆราชแปร์รอสรายงานว่า*"ในที่สุดวันที่ 15 พฤษภาคมศาลพิเศษ (ไม่อนุญาตให้มีทนายและตัดสิทธิ์ห้ามอุทธรณ์) ได้พิพากษาว่าคุณพ่อและคริสตัง 8 คนถูกฟ้องกล่าวหาว่าได้ปฏิเสธโดยไม่ยอมมอบปืนเพื่อช่วยเหลือในการสร้างทางรถไฟและสายโทรเลข ได้ทำการประชุมลับเพื่อปลุกปั่นผู้สมรู้ร่วมคิดคนอื่นๆ ไม่ให้ช่วยเหลือรัฐบาลไทยต่อสู้กับอินโดจีน ได้สวดภาวนาเพื่อชัยชนะของฝรั่งเศส ได้มีเจตนาในการตัดเส้นทางการคมนาคมและสายโทรเลข"*

พระคุณเจ้าอธิบายต่อไปว่าข้อกล่าวหาเหล่านั้นมีมากจนเกินไป เกินกว่าที่คุณพ่อนิโคลาสจะทำได้ภายในระยะเวลาเพียง 2 วันที่ท่านเดินทางผ่านมาที่บ้านหัน

รายงานของซิสเตอร์คณะพระหฤทัยฯ คลองเตยคนหนึ่งที่เคยไปเยี่ยมคุณพ่อในคุก *"ข้าพเจ้าได้ไปเยี่ยมคุณพ่อเอดัวรด์ (พระสงฆ์อุบลฯ) ซึ่งติดคุกอยู่ด้วย (เป็นอาของข้าพเจ้า) นอกจากคุณพ่อเอดัวรด์แล้วยังมีพระสงฆ์อีก 2 องค์ที่ติดคุกอยู่คือ คุณพ่อเฮนรี่และคุณพ่อนิโคลาส และคริสตังอีกจำนวนหนึ่ง*

เวลาที่ข้าพเจ้าไปเยี่ยมคุณพ่อที่เรือนจำก็จะเตรียมของไปสำหรับพระสงฆ์ทั้งสามองค์และคนอื่นๆ ด้วย คุณพ่อนิโคลาสอยู่ในโรงพยาบาลโรคปอดของเรือนจำเพราะป่วยเป็นวัณโรค...ชีวิตในเรือนจำของท่านลำบากมาก ต้องอยู่กับคนป่วยในโรงพยาบาล อาหารการกินไม่ดี ยารักษาโรคก็ไม่มี ทางเรือนจำอนุญาตให้เราเยี่ยมได้เดือนละครั้ง และมีเจ้าหน้าที่คอยจดเวลาที่เราคุยกัน มีลูกกรงสองชั้น คุณพ่ออยู่ด้านใน ต้องตะโกนคุยกัน ถึงแม้ชีวิตในเรือนจำของท่านจะลำบากเพียงใด ท่านก็ไม่เคยพูดหรือบ่นให้ฟังเลย ท่านบอกแต่เพียงว่า "ของที่เอามาก็ดีจะได้แจกจ่ายคนที่อยู่ในโรงพยาบาล" คุณพ่อเป็นคนมีน้ำใจดี"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 83 หน้า 229-230)

จดหมายของคุณพ่อนิโคลาสถึงพระสังฆราชแปร์รอส

"แดน 6 เรือนจำมหันต์บางขวาง จังหวัดนนทบุรี วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2485

คุณบิดาที่เคารพและรักยิ่ง

เวลาล่วงพ้นมาได้ปีกว่าแล้ว ลูกไม่ได้ส่งข่าวทุกข์สุขมาเรียนให้คุณบิดาทราบเลย ลูกคิดถึงคุณบิดาเสมอ รู้สึกว่าคุณบิดาอายุก็มากแล้ว ความทุกข์ทุกด้านก็ระดมมาถมทับคุณบิดาที่รัก ทั้งคงมีความทุกข์โศกอาลัยถึงลูกไม่ใช่น้อย

ความทุกข์สุขของลูกมีดังนี้ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2484 จนถึงวันที่ 16 พฤษภาคม เป็นระหว่างที่ลูกอยู่ในที่คุมขังเหมือนนกใหม่ถูกขังในกรง นับว่ารู้สึกลำบากมาก เศร้าใจไม่ใช่น้อย มีเครื่องมือที่ทำให้ลูกมีน้ำอดน้ำทนนั้นก็คือ คำภาวนาและสวดมนต์ตามหนังสือที่พระสงฆ์ต้องสวดนั้น วันที่ 16 พฤษภาคม ลูกกับคณะอีก 8 คน ต่างปีติยินดีมาฟังคำตัดสินที่ศาลพิเศษ คิดว่าคงได้รับคำตัดสิน "ปล่อย" แต่ภายหลังคำตัดสิน ต่างหน้าสลดตามๆ กัน

ตอนบ่ายถูกส่งเข้าเรือนจำลหุโทษ อยู่ที่ลหุโทษ 13 วัน ในระหว่างนี้ลูกรู้สึกลำบากมาก ทั้งฝ่ายกายและฝ่ายจิต ฝ่ายกายการกินการหลับนอนผิดกว่าที่โรงตำรวจศาลาแดงมาก ไม่มีใครส่งอาหารปิ่นโตให้อีกต่อไป ฝ่ายจิตเศร้าใจ นอนตื่นเมื่อไรก็คิดว่าถูกโทษ 15 ปีโดยไม่มีความผิดแม้แต่น้อย เป็นต้นไม่มีโอกาสสวดมนต์ตามหนังสือสวดมนต์ ข้อนี้ทำให้ลูกเป็นทุกข์โศกมาก แต่ยังมีความบรรเทาอยู่อย่างหนึ่งคือสวดลูกประคำ

ต่อมาเดือนมิถุนายนได้ถูกส่งมาอยู่เรือนจำมหันต์นี้ แม้ต้องถูกขังอยู่ในห้องเหมือนที่ลหุโทษ ลูกรู้สึกว่าสบายกว่าที่ลหุโทษมาก เพราะอากาศดีกว่าและห้องโปร่งกว่า

แต่มา 3, 4 เดือนหลังนี้ รู้สึกสบายมากกว่าอีก เนื่องได้รับอาหารปิ่นโตทุกสัปดาห์ และทางการได้ผ่อนผันให้อยู่นอกห้องขังเวลากลางวัน ทั้งการงานก็ไม่สู้มีทำ จึงต้องนับว่าสบายมาก ถ้าหากทางการจะได้อนุญาตให้ญาติพี่น้องมาเยี่ยมได้ ก็จะต้องนับว่าสบายสุดขีดสำหรับผู้ซึ่งอยู่ในฐานะนักโทษเช่นนี้...

ผู้จัดส่งปิ่นโต ผู้ออกเงิน จะเป็นใครก็ตาม ในโอกาสนี้ลูกขอขอบใจผู้ใจบุญสุนทรทานนี้เป็นอย่างยิ่ง

ในเรือนจำแดน 6 นี้ นักโทษชั้นกลางมีสิทธิ์ใช้เงินไม่เกิน 2 บาทต่อเดือน โอกาสนี้ลูกขอขอบใจคุณบิดาคือช่วยบอกบิดามารดาญาติพี่น้องของลูกให้ส่งเงินมาให้ลูกใช้บ้าง ขอคุณบิดาอย่าเป็นทุกข์ถึงลูกเลย การที่ลูกต้องโทษคราวนี้โดยลูกไม่ได้นึกได้ฝันเลย คุณบิดาก็ทราบดีว่าลูกรักประเทศชาติจนยอมสละความสนุกสบายฝ่ายข้างโลก ได้อุตส่าห์อบรมพี่น้องชาวไทยให้อยู่ในศีลธรรมอันดีเป็นระยะเวลา 15 ปี ลูกได้ช่วยชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกนั้นยังเตือนคนอื่นอีกให้รักชาติ แต่อนิจจาลูกกลับถูกกล่าวหาว่าขายชาติ ทรยศต่อชาติ พยานโจทย์ 3 ปาก นับว่าไร้ศีลธรรมอย่างที่สุด กล้าใส่ความสงฆ์ผู้ทรงศีล โดยเจตนาเช่นนี้ ถึงกระนั้นก็ดี ลูกรู้สึกว่าพระเจ้าทรงบันดาลให้เป็นไปเช่นนี้ ลูกจึงขอน้อมรับโทษทัณฑ์อันนี้ตามน้ำพระทัยของพระ เพื่อชดเชยความผิด ความบาปของลูก และเพื่อความสันติภาพของ(สากล)โลก ทั้งความเจริญแห่งประเทศชาติที่รักของลูกด้วย ลูกสวดเสมอขอพระเอ็นดู ยกความผิดของพยานเท็จที่ปรักปรำตามฉบับแห่งพระเยซูอาจารย์แห่งสากลโลก

นายริน อายุ 73 ปี พี่ชายครูมารีอาได้เจ็บเป็นไข้มาเลเรียหลายเดือน แต่เดี๋ยวนี้หายดี แข็งแรงดี ทั้งมีความเชื่อและศรัทธาดี ถ้าครูมารีอาจะได้ทราบข่าวนี้คงมีความยินดีมาก

ที่สุดนี้ขอคุณบิดาอวยพรให้ลูกด้วย ขอให้พระนามของพระเจ้ารุ่งเรืองไป

ขอพระจงโปรดเมตตา โปรดให้ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศชาติที่รักของลูกจงเจริญเทอญ

บุญเกิด กฤษบำรุง" (งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 70 หน้า 216-217)

จดหมายของพระสังฆราชแปร์รอสถึงพันตำรวจเอกมงคล กล้ากลางสมร

“สำนักพระสังฆราช วัดอัสสัมชัญบางรัก พระนคร

วันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2486

เรื่อง ไปเยี่ยมนักโทษ

มีนักโทษชื่อบุญเกิด ประจำอยู่ที่เรือนจำที่บางขวางเกือบ 2 ปีแล้ว เป็นบาทหลวง ฉันมีความประสงค์จะไปเยี่ยม ก็ได้ไปบางขวางวันที่ ? ธันวาคม แต่รับอนุญาตไม่ได้ พ่อบุญเกิดนั้นเป็นวัณโรคอยู่ในโรงพยาบาล จึงต้องการอนุญาตอย่างพิเศษ

ไว้ใจว่าท่านระลึก(จำ)ฉันได้ ด้วยว่าเมื่อท่านอยู่ชลบุรีและฉะเชิงเทรา ฉันได้มีความยินดีมาก เพราะท่านได้ไปปราบผู้ร้ายและได้ทำให้ราษฎรใน 2 จังหวัดนั้นมีความสุข ฉันไม่ลืมบุญคุณของท่านที่มีต่อราษฎร

จึงขอท่านกรุณา โปรดอนุญาตพิเศษ ให้ฉันได้ไปเยี่ยมบุญเกิด ในวันที่ 21 มกราคมนี้ จะเป็นพระเดชาพระคุณอันใหญ่

ขอแสดงความนับถือ

เรอเน แปร์รอส

สังฆราชมิสซังคาทอลิก”

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 71 หน้า 218)

จดหมายของพระสังฆราชแปร์รอสถึงพันตำรวจเอกมงคล กล้ากลางสมร

“สำนักพระสังฆราช วัดอัสสัมชัญบางรัก พระนคร

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2486

เรื่อง ไปเยี่ยมนักโทษ

เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2486 นี้ ท่านได้โปรดอนุญาตพิเศษให้ฉันไปเยี่ยมนักโทษบุญเกิดที่โรงพยาบาลเรือนจำบางขวาง ฉันได้ไปโดยความสะดวกแล้ว ขอโมทนาคุณท่านอย่างยิ่ง

มาบัดนี้ บิดาและน้องสาวของบุญเกิด มีความประสงค์จะไปเยี่ยมพร้อมกับฉัน วันที่ 22 กุมภาพันธ์นี้

ฉันจึงมาขอท่านกรุณาโปรดอนุญาตพิเศษให้ฉันกับนายโปชาง ผู้บิดาและนางสาวสิว ผู้น้องของบุญเกิด จะไปเยี่ยมในวันที่ 22 กุมภาพันธ์นี้ จะเป็นพระเดชาพระคุณอันใหญ่

ขอแสดงความนับถือ

สังฆราชมิสซังคาทอลิก กรุงเทพฯ”

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 72 หน้า 219)

รายงานตอนที่หนึ่งของนายฮะเซี้ยง กิจบำรุง สัตบุรุษวัดนักบุญเปโตร ญาติพี่น้องของคุณพ่อนิโคลาส ที่ไปเยี่ยมในเรือนจำบางขวาง

“...ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปเยี่ยมคุณพ่อที่คุกบางขวางทุกเดือน เอาเสื้อผ้าและผลไม้ไปให้ โดยไปกับนางผิน ซึ่งเป็นมารดาของข้าพเจ้า บางครั้งก็มีพระคุณเจ้าแปร์รอสไปด้วย การเยี่ยมแต่ละครั้งก็เยี่ยมได้ไม่นาน เวลาพูดคุยกันก็มีเจ้าพนักงานมานั่งฟังและจดบันทึก นอกจากคุณพ่อนิโคลาสแล้ว ข้าพเจ้ายังได้เคยไปเยี่ยมคุณพ่ออีก 2 องค์ที่ติดคุกด้วยกันกับคุณพ่อนิโคลาสอีก

ข้าพเจ้าเคยไปเยี่ยมคุณพ่อนิโคลาสที่โรงพยาบาลในคุกด้วย เดินเข้าไป 3 ประตู เลี้ยวซ้าย เห็นคุณพ่อนุ่งขาว คุณพ่อบอกว่าเป็นโรคภายใน ให้หมอตรวจแล้ว คุณพ่อเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า เมื่อเขามาเอาเลือดไปตรวจ เขาเอาไปกระป๋องหนึ่ง เอามากเกินไป ในระหว่างที่คุณพ่ออยู่ในคุก ได้โปรดศีลล้างบาปให้แก่คนต่างศาสนาไปหลายคน จนเจ้าหน้าที่ไม่พอใจเลย พยายามกลั่นแกล้ง"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 96 หน้า 245-246)

จดหมายของพระสังฆราชแปร์รอสถึงอธิบดีกรมราชทัณฑ์

"สำนักพระสังฆราช วัดอัสสัมชัญบางรัก พระนคร

19 สิงหาคม พ.ศ.2486

เรื่อง การขอพบ

หนังสือของท่านลงวันที่ 18 เดือนนี้ ฉันได้รับแล้ว ขอบคุณด้วยความเอื้อเฟื้อ

ที่ฉันขอพบท่านคือ เรื่องหนังสือสวดและหนังสืออ่าน ซึ่งฉันมีความประสงค์จะให้แก่บาทหลวง 3 องค์ในเรือนจำที่บางขวาง ทำหน้าที่ของบาทหลวง พระสงฆ์ต้องสวดภาวนาทุกวัน เป็นบทภาษาลาตินหลายๆ บท ฉันได้เอาหนังสือสวดนั้นส่งให้แก่เจ้าหน้าที่เรือนจำที่บางขวาง และได้ขอให้มอบแก่บาทหลวง 3 องค์ ที่ประจำอยู่ข้างในเจ้าหน้าที่ได้รับหนังสือสำหรับจะตรวจ แล้วภายหลัง 2 เดือนก็ได้คืนหนังสือนั้นให้แก่ฉัน และบอกว่าไม่มีผู้ใดตรวจภาษาลาตินได้ เพราะฉะนั้นจะมอบหนังสือนั้นให้แก่นักโทษไม่ได้

ความจริงหนังสือนั้นเป็นแต่บทภาวนาล้วน ไม่เกี่ยวข้องด้วยเรื่องอื่นเลย ฉันจึงจะเอาหนังสือนั้นมาให้ท่านดู และจะอธิบายทุกข้อที่ท่านจะถาม และจะขอหนังสืออนุญาตสำหรับจะยั่งยืนให้แก่เจ้าหน้าที่ที่บางขวาง เพื่อจะได้มอบหนังสือสวดนั้นให้แก่บาทหลวงประจำอยู่ที่เรือนจำ

ขอแสดงความนับถือ

เรอเน แปร์รอส

สังฆราชมิสซังคาทอลิก"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 73 หน้า 219-220)

จดหมายของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ถึงพระสังฆราชแปร์รอส

"กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย

1 กันยายน พ.ศ.2486

เรื่อง ขอระงับการเยี่ยมบาทหลวงทั้งสามไว้ชั่วคราว

ตามที่กรมราชทัณฑ์ได้รับมอบหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ที่ท่านจะนำไปมอบให้บาทหลวง 3 คน ซึ่งคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางบางขวาง รวม 7 เล่ม เพื่อตรวจพิจารณาตามระเบียบ เมื่อตรวจแล้วตกลงจะส่งมาให้ท่าน ณ วัดอัสสัมชัญ และได้ตกลงไว้ว่าจะอนุญาตให้ท่านเข้าเยี่ยม พร้อมทั้งนำหนังสือที่ผ่านการตรวจตามระเบียบแล้ว ไปมอบให้แก่บาทหลวงทั้ง 3 คน ณ เรือนจำกลางบางขวาง ในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2486 นั้น กรมราชทัณฑ์ขอนมัสการมาให้ทราบด้วยความเสียใจว่า บัดนี้กรมราชทัณฑ์มีเหตุขัดข้องบางประการ ไม่อาจอำนวยความสะดวกให้ท่านเข้าเยี่ยมตามกำหนดที่ได้ตกลงไว้ดังกล่าวข้างต้นได้ จำเป็นต้องระงับการให้ท่านเข้าเยี่ยมไว้ชั่วคราว หากจะจัดให้ท่านเข้าเยี่ยมบาทหลวง 3 คนนั้นได้เมื่อใด จะได้รีบนมัสการมาให้ทราบ ส่วนหนังสือนั้นเพื่อ

ไม่ให้เสียเวลาที่ต้องรอจนถึงกำหนดเวลาที่ท่านจะไปเยี่ยม เมื่อทางการตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว เล่มใดที่อนุญาตให้ส่งผ่านเข้าไปมอบได้ เล่มใดไม่อนุญาตก็จะส่งคืนมายังท่าน จึงขอทราบว่าหนังสือทั้ง 7 เล่มนั้น เล่มใดท่านจะมอบให้แก่บาทหลวงคนใด

ขอนมัสการมาด้วยความเคารพ พ.ต.อ.มงคล กล้ากลางสมร"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 74 หน้า 220-221)

จดหมายของพระสังฆราชแปร์รอสถึงอธิบดีกรมราชทัณฑ์

"สำนักพระสังฆราช วัดอัสสัมชัญบางรัก พระนคร

4 กันยายน พ.ศ.2486

เรื่อง หนังสือสำหรับนักโทษ

ด้วยหนังสือที่ฉันได้ขออนุญาตส่งให้แก่บาทหลวง 3 องค์ ซึ่งคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางบางขวาง ทั้งหนังสือภาวนาเล่มหนึ่งที่ฉันฝากมาพร้อมกับหนังสือนี้ รวม 8 เล่มด้วยกันคือ

หนังสือBreviarium 1. Ordo 1. Phavana 1 ให้แก่บาทหลวงเอดัวร์ วันทา (แคน 6)

หนังสือBreviarium 1. Ordo 1. Sarasat 1 ให้แก่บาทหลวงสุนทร วิเศษ

หนังสือคริสตประวัติ 2 เล่มให้แก่บาทหลวงบุญเกิด กฤษบำรุง ขอท่านได้โปรดมอบให้แก่นักโทษทั้งสามนั้น

ส่วนการระงับการเยี่ยมชั่วคราวนั้น ขอทราบว่าเป็นการระงับชั่วคราวสำหรับตัวฉันเท่านั้นหรือว่าสำหรับคนอื่นๆ ทั่วไป ซึ่งเป็นพี่น้องของเขาด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

เรอเน แปร์รอส

สังฆราชมิสซังคาทอลิก"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 75 หน้า 221-222)

จดหมายของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ถึงพระสังฆราชแปร์รอส

"กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย

13 กันยายน พ.ศ.2486

เรื่อง ขอส่งคืนหนังสือ "สารสาสน์"

ตามหนังสือของท่านที่ 25/1943 ลงวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2486 แจ้งเรื่องการมอบหนังสือแก่บาทหลวงทั้งสาม พร้อมทั้งส่งหนังสือ "ภาวนา" ไปอีกหนึ่งเล่ม และขอทราบการระงับการเยี่ยมบาทหลวงตามความที่ปรากฏอยู่แล้วนั้น

กรมราชทัณฑ์ขอนมัสการมาให้ทราบว่า หนังสือ 7 เล่มที่ท่านส่งไปคราวก่อนและหนังสือชื่อภาวนาที่ส่งไปครั้งหลัง รวม 8 เล่ม เพื่อมอบให้แก่บาทหลวงทั้ง 3 คนนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้พิจารณาให้มอบให้แก่บาทหลวงผู้ต้องขังได้เพียง 7 เล่มเท่านั้น กรมราชทัณฑ์จึงจัดส่งหนังสือ 7 เล่มไปให้เจ้าหน้าที่เรือนจำบางขวางและสั่งให้มอบแก่บาทหลวงทั้งสามตามความประสงค์ของท่านแล้ว ส่วนหนังสือ "สารสาสน์" ที่ขัดข้องนั้น กรมราชทัณฑ์ขอส่งกลับคืนมายังท่านพร้อมหนังสือนี้ด้วยแล้ว

อนึ่ง การที่กรมราชทัณฑ์ขอระงับการเยี่ยมไว้ชั่วคราวนั้น กรมราชทัณฑ์ขอนมัสการว่าการระงับครั้งนี้เป็นการระงับทั่วไป ไม่เฉพาะแต่บาทหลวง 3 คนนี้เท่านั้น

ขอนมัสการมาด้วยความเคารพ

พ.ต.อ. มงคล กล้ากลางสมร"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 76 หน้า 222-223)

จดหมายของพระสังฆราชแปร์รอสถึงพันตำรวจเอก มงคล กล้ากลางสมร

"สำนักพระสังฆราช วัดอัสสัมชัญบางรัก พระนคร

6 มกราคม พ.ศ.2487

เรื่อง ขออนุญาตไปเยี่ยมนักโทษเด็ดขาด (ด่วนที่สุด?)***ซึ่งเจ็บหนักอยู่ในเรือนจำ***

ด้วยที่เรือนจำบางขวางมีบาทหลวงองค์หนึ่งชื่อ บุญเกิด กฤษบำรุง ถูกคุมขังประจำอยู่แดน 6 กำลังเจ็บหนักอยู่ด้วยอาการหน้ากลัว จะสิ้นชีวิตลงในเร็ววันนี้ ฉันรู้สึกห่วงใยในความเป็นอยู่ของบาทหลวงองค์นี้มาก จึงขอประทานอนุญาตต่อท่านเป็นกรณีพิเศษ เพื่อได้มีโอกาสไปเยี่ยมสักครั้งหนึ่ง เพื่อจะได้โปรดศีลศักดิ์สิทธิ์แก่เขา ตามจารีตศาสนาโรมันคาทอลิกเป็นการด่วน

ดังนั้น ฉันหวังว่าคงจะได้รับความกรุณาสงเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้ได้เป็นการด่วน ณ ที่นี้ ฉันขอขอบพระเดชพระคุณล่วงหน้าด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

สังฆราชเรอเน แปร์รอส"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 77หน้า 223-224)

จดหมายของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

"กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย

13 มกราคม พ.ศ.2487

เรื่อง ไม่อนุญาตให้เข้าเยี่ยม น.ช.บุญเกิด กฤษบำรุง

ตามหนังสือของท่าน ลงวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2487 ขออนุญาตเข้าเยี่ยมอาการป่วยของ น.ช.บุญเกิด กฤษบำรุง ซึ่งถูกคุมขังอยู่ ณ เรือนจำกลางบางขวาง เพื่อโปรดศีลให้แก่ น.ช. ผู้นี้ ตามจารีตศาสนาโรมันคาทอลิกนั้น

ฉันมีความเสียใจที่ขณะนี้ไม่อาจอนุเคราะห์ให้ท่านเข้าเยี่ยมนักโทษผู้นี้ ตามความประสงค์ของท่านได้ จึงขอมนัสการมาเพื่อโปรดทราบ

ขอนมัสการมาด้วยความเคารพ

จ.สาริกานนท์"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 78 หน้า 224-225)

จดหมายของพระสังฆราชแปร์รอสถึงข้าหลวงประจำจังหวัดพระนคร

"สำนักพระสังฆราช วัดอัสสัมชัญบางรัก พระนคร

9 มีนาคม พ.ศ.2487

เรื่อง ขออนุญาตฝังศพ

บาทหลวงบุญเกิด กฤษบำรุง ได้ถึงความมรณภาพ ในเรือนจำกลางบางขวาง อำเภอนนทบุรี จังหวัดพระนคร วันที่ 12 มกราคม พ.ศ.2487 แล้วถูกฝังที่วัดบางแพรก

มาบัดนี้จะขุดศพขึ้นเอามาฝังไว้ในอุโมงค์ใต้โบสถ์วัดอัสสัมชัญ ที่มีอนุญาตฝังศพแล้ว

ฉันขออนุญาตส่งศพมาจากวัดบางแพรก อำเภอนนทบุรี มาฝังที่วัดอัสสัมชัญ อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

สังฆราชมิสซังคาทอลิก"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 79 หน้า 225)

รายงานตอนที่สองของนายฮะเซี้ยง กิจบำรุง

เรื่อง ย้ายศพคุณพ่อไปฝังในอุโมงค์วัดอัสสัมชัญ

"...ต่อมานางผิน มารดาของข้าพเจ้าได้ไปเยี่ยมคุณพ่อนิโคลาสอีก แต่ทางเรือนจำบอกว่าคุณพ่อเสียชีวิตมา 2 วันแล้ว พวกเราจึงพากันไปขอดูศพ แต่ปรากฏว่าเขานำไปฝังเรียบร้อยแล้วที่วัดบางแพรก ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ใกล้กับเรือนจำ หลังจากคุณพ่อนิโคลาสเสียชีวิตแล้ว อีกหลายเดือนต่อมา เขาจึงอนุญาตให้ขุดศพไปได้ นางผิน นายกุ้ย และข้าพเจ้าก็ไปขอขุดศพ เพื่อนำมาฝังไว้ที่วัดอัสสัมชัญ ระหว่างทางข้าพเจ้าแยกตัวไปหาพระคุณเจ้าแปร์รอส พอไปที่วัดบางแพรกซึ่งเป็นที่ฝังศพของคุณพ่อ นางผินและนายกุ้ยก็นำศพของคุณพ่อกลับมาที่วัดอัสสัมชัญแล้ว ข้าพเจ้าก็ตามไปที่วัดอัสสัมชัญ ปรากฏว่าเขาฝังศพคุณพ่อไว้ในอุโมงค์ของวัดอัสสัมชัญเสร็จเรียบร้อยแล้ว มารดาข้าพเจ้าเล่าให้ฟังว่า ตอนที่ไปขุดศพที่วัดบางแพรก เขาฝังศพคุณพ่อไว้ในหลุมเล็กๆ ศพของคุณพ่ออยู่ในลักษณะคุดคู้ นอนคว่ำหน้า ไม่มีโลง ไม่มีอะไรห่อศพเลย เนื้อหนังยังดีอยู่ ไม่มีกลิ่น มารดาข้าพเจ้ายังเล่าด้วยว่า เส้นผมของคุณพ่อยังมีอยู่มาก..."

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 96 หน้า 245-246)

คุณพ่อได้ใช้ชีวิตนักโทษในเรือนจำบางขวาง เป็นงานธรรมทูตที่แท้จริง คุณพ่อได้สอนคำสอนอย่างสม่ำเสมอและได้โปรดศีลล้างบาปแก่นักโทษที่ใกล้จะตาย 68 คน

ข้อสังเกต

คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด ถูกจับที่อำเภอสีคิ้ว(ห่างจากวัดบ้านหัน 10 ก.ม.) **วันที่ 12 มกราคม ค.ศ.1941/พ.ศ. 2484 และสิ้นชีวิตในคุกบางขวาง วันที่ 12 มกราคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 ครบ 3 ปีพอดี**

คำให้การของพยานบางคน ที่ได้รู้จักคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด ในสถานที่หลายๆ แห่งที่คุณพ่อได้ไปแพร่ธรรมอภิบาล

จากคริสตังภาคเหนือ

-วัดพิษณุโลก นายสินธุ์ ดูหาจิต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

"ข้าพเจ้ารู้จักกับคุณพ่อนิโคลาส ตอนที่ท่านมาประจำที่วัดเซนต์นิโคลาสแล้ว คุณพ่อเป็นคนพูดภาษาจีนเก่ง มีคนเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า ท่านเป็นผู้สร้างวัดเซนต์นิโคลาส เป็นวัดที่สร้างด้วยไม้ ตอนที่ท่านประจำอยู่ที่นี่ทั้งสอนคำสอน ไปเยี่ยมสัตบุรุษตามบ้าน ชื่อวัดเซนต์นิโคลาสก็มาจากชื่อของคุณพ่อนิโคลาสด้วย เพราะท่านเป็นผู้สร้าง

ในช่วงที่มีการเบียดเบียนศาสนา วัดนี้ได้ถูกสั่งปิด พระสงฆ์ทำมิสซาไม่ได้ เสื้อหล่อก็ห้ามใส่ คุณพ่อเจ้าวัดในเวลานั้นต้องแอบไปทำมิสซา ไปสวดในเล้าไก่..."

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 94 หน้า 243)

-วัดเชียงใหม่ คุณพ่อเรอเน เมอนิเอร์ (Meunier)(MEP)

"ข้าพเจ้าได้รู้จักกับคุณพ่อนิโคลาส ตั้งแต่ปี ค.ศ.1932/พ.ศ.2475 โดยเป็นผู้ร่วมงานกัน คุณพ่อนิโคลาสเป็นพระสงฆ์ที่ดี มีชีวิตเรียบร้อย ท่านได้เดินทางไปแพร่ธรรมที่จังหวัดน่าน แพร่ คุณพ่อชอบแปลคำสอนให้คนพุทธฟัง ใครๆ ก็ชอบฟัง...ท่านเป็นคนพูดเก่ง สอนสนุก แม้แต่ในรถไฟท่านก็สอน..."

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 82 หน้า 228)

- คำให้การของนางชุ่มใจ ดีบังเกี๋ยง ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

"ข้าพเจ้าแต่เดิมเป็นคริสเตียน กลับใจมาเป็นคริสตังเมื่อตอนอายุ 16 ปี เรียนคำสอนกับคุณพ่อมิราแบล (MEP) รู้จักกับคุณพ่อนิโคลาสตอนที่ท่านมาประกาศศาสนาที่เมืองพร้าว บิดาของข้าพเจ้าคือครูคำตั๋น เป็นผู้ติดตามคุณพ่อนิโคลาสไปตามที่ต่างๆ เพื่อประกาศศาสนา คุณพ่อนิโคลาสเป็นพระสงฆ์ที่ศรัทธามาก ทำงานดีมาก สอนคำสอนละเอียดถี่ถ้วนดี ทำให้เข้าใจลึกซึ้งถึงพระ พูดเสียงดังฟังชัด แต่ไม่ดุ พูดจาอ่อนหวาน ท่านสอนให้หมั่นแก้บาปรับศีลบ่อยๆ เพื่อจะได้สนิทกับพระ และสอนว่าเมื่อเรามีความทุกข์ยากลำบากอะไรก็อย่าบ่นอย่าว่า ต้องยกถวายพระ คุณพ่อสอนคำสอนเป็นประจำทุกคืน พวกที่นับถือศาสนาพุทธบางคนอยากกลับใจ แต่พวกเขาไม่กล้า คุณพ่อก็บอกว่า ถ้าอยากมาเรียนคำสอนพ่อก็จะสอนให้ ถึงจะเป็นเวลากลางคืนพ่อก็จะสอน จึงมีทั้งผู้ใหญ่และเด็กๆมาเรียนคำสอนกับท่าน เวลาที่ท่านสอนคำสอน ท่านจะมีพวกรูปภาพรูปใหญ่ๆ เป็นม้วนเลย ตั้งแต่เทวดามาแจ้งสาสน์แก่แม่พระ พระเยซูเจ้าถูกตรึงกางเขนจนถึงพระเยซูเจ้าเสด็จขึ้นสวรรค์ด้วย ท่านจะนำเอารูปภาพเหล่านี้มาอธิบายประกอบในการสอน... ท่านบอกว่าเมื่อเรามองสิ่งใดให้เราคิดว่าสิ่งที่สวยงามเหล่านี้ใครเป็นผู้สร้าง พระเป็นผู้สร้างและพระที่สร้างจะสวยงามสักเพียงใด เมื่อเรามองดูดวงดาวที่ระยิบระยับบนท้องฟ้าที่สวยงามมาก สิ่งเหล่านี้พระเป็นผู้สร้าง พระจะสวยงามกว่าดวงดาวเหล่านี้สักเพียงใด พระจะเปล่งรัศมีสักเท่าใด

เวลาว่างคุณพ่อจะสวดภาวนาอยู่เสมอ ลูกประคำไม่เคยขาดมือ ท่านจะถือหนังสือสวดอยู่เสมอ ท่านมีความศรัทธามาก พูดถึงแต่พระ คุณพ่อเป็นคนเทศน์ได้น่าฟังมาก เทศน์จูงใจให้พวกเรารักพระ ให้มีความศรัทธามากๆ ท่านพูดเรื่องพระเรื่องเจ้าได้น่าฟังประทับใจมาก ท่านเป็นคนใจดี ช่วยเหลือคน ไปเยี่ยมตามบ้านบ่อยที่สุด

ลุงคำตั๋นบิดาของข้าพเจ้าเคยเล่าให้ฟังว่า เวลาที่คุณพ่อเดินทางไปประกาศศาสนาในที่ต่างๆ ต้องลำบากลำบน เดินขึ้นภูเขาลงห้วย ต้องนอนกลางป่า อาหารการกินก็ต้องทำเอง แต่ท่านไม่เคยบ่นเลย ท่านเป็นคนขยันทำงานอย่างไม่รู้จักเหน็ดจักเหนื่อย ท่านเป็นคนไม่พิถีพิถันเรื่องการกินอยู่ ท่านทำอย่างง่ายๆ เสื้อผ้ายับยู่ยี่ ท่านก็ไม่สนใจ ในเวลานั้นมีพวกเด็กๆ พูดกับคุณพ่อว่า "ดูเสื้อผ้าคุณพ่อไม่สวยเลย" ท่านก็ตอบว่า "เสื้อพ่อไม่สวยไม่เป็นไร จิตใจพ่อสวยก็พอแล้ว" เวลาใครป่วยท่านก็ไปดูแลเอาใจใส่ หายาให้ ท่านเป็นคนมีน้ำใจดีมาก

มีชายคนหนึ่งเป็นหัวหน้าพวกคริสเตียน เมื่อคุณพ่อนิโคลาสไปประกาศศาสนาคาทอลิก ทำให้พวกคริสเตียนมีความศรัทธาอยากกลับใจมาเป็นคาทอลิกจึงมาหาคุณพ่อนิโคลาส หัวหน้าคริสเตียนคนนั้นจึงโกรธและเกลียดคุณพ่อ เขาได้ด่าว่าคุณพ่อว่าเป็นไอ้หมาดำ มาแย่งลูกศิษย์เขาไปหมด แต่คุณพ่อไม่โกรธ กลับยกโทษให้เขา ท่านบอกว่า "ช่างเขาเถอะ พ่อเป็นหมาของพระเป็นเจ้าก็ดีแล้ว" คุณพ่อจะใส่เสื้อหล่อสีดำอยู่ตลอดเวลาเลย คุณพ่อจึงถูกเรียกว่าไอ้หมาดำ

ในช่วงที่มีการเบียดเบียนศาสนา ทางอำเภอได้เรียกคริสตังไปสอบสวนทุกๆ 7 วัน โดยถามว่าทำไมไม่ออกจากศาสนา เขาออกกันหมดแล้ว ศาสนานี้เป็นศาสนาของฝรั่ง ไม่ใช่ศาสนาของคนไทย เราคนไทยต้องนับถือศาสนาพุทธ ไปถือศาสนาของฝรั่งไม่ได้ *แต่บิดาของข้าพเจ้าก็ไม่ยอมออก เรื่องคุณพ่อนิโคลาสถูกจับกุมและถูกขังคุก ข้าพเจ้าไม่ทราบข่าวเลย"*

(งานศึกษาฯภาคที่ 2 เอกสารที่ 92 หน้า 239-240)

- คำให้การของนายแสง ปัญโญ ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

"...ข้าพเจ้าแต่เดิมเป็นคริสเตียน ต่อมาได้เรียนคำสอนกับคุณพ่อนิโคลาสและได้กลับใจรับศีลล้างบาปพร้อมกับคนอื่นๆอีกหลายคน บิดามารดาของข้าพเจ้าได้กลับใจในภายหลังเมื่อได้เรียนคำสอนกับคุณพ่อนิโคลาสแล้ว ในเวลานั้นที่นี่ยังไม่มีวัด และคุณพ่อได้มาประกาศศาสนาที่นี่...

คุณพ่อไปเทศน์ตามหมู่บ้าน มีคริสเตียนกลับใจ 20 กว่าครอบครัว กลางคืนก็สอนคำสอนชาวบ้านทุกคืน ท่านสอนให้รู้จักพระเป็นเจ้าและความทุกข์ยากลำบากในโลกนี้ ท่านเป็นคนใจร้อนรนศรัทธา ไปไหนก็สวดสายประคำ ถือลูกประคำตลอดเวลา ท่านชอบช่วยเหลือคนยากจน...ปกติคุณพ่อจะใส่เสื้อหล่อสีดำตลอดเวลา ท่านช่วยเหลือคนป่วยโดยช่วยจัดหายาให้กิน ท่านซื้อยามาจากกรุงเทพฯ

ท่านเดินทางไปประกาศศาสนาในที่ต่างๆ โดยไม่กลัวอันตรายใดๆ เลย ท่านบอกว่า "พ่อไม่กลัวตาย พ่อตายก็ตายเลย ไปอยู่กับพระ" และท่านก็ไม่เคยถูกทำร้ายเลย เวลาที่ท่านไปประกาศศาสนา ข้าพเจ้าได้มีโอกาสติดตามคุณพ่อไปในที่ต่างๆ ช่วยแบกม้วนคำสอนเป็นรูปภาพขนาดใหญ่ๆ เพื่อใช้ในการอธิบายคำสอน ท่านอธิบายคำสอนเก่งมาก นอกจากนี้ยังมีความรู้ในศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาพุทธ...

ในช่วงที่มีการเบียดเบียนศาสนา คณะเลือดไทยมาขู่ให้ออกจากศาสนาและจะมาเผาวัด แต่ไม่ได้เผา ข้าพเจ้ารู้ข่าวว่าคุณพ่อถูกจับ ถูกขังคุกก็หลังจากที่ท่านได้เสียชีวิตในคุกแล้ว"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 93 หน้า 241-242)

- คำให้การของนายอั้น สุวรรณใจ ตำบลป่างิ้ว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

"...ข้าพเจ้ามีบุตร 7 คน เป็นพระสงฆ์ 2 องค์ เป็นซิสเตอร์ 1 รูป ข้าพเจ้าได้รับศีลล้างบาปโดยเรียนคำสอนกับคุณพ่อนิโคลาสเมื่อตอนอายุประมาณ 10 ขวบ มีอาชีพเป็นครูบ้าง ข้าราชการบ้าง ปัจจุบัน (ปี ค.ศ.1993/ พ.ศ.2536) เป็นผู้จัดการโรงเรียนนุชนาถอนุสรณ์ (โรงเรียนของวัดนักบุญเทเรซา)

ข้าพเจ้าได้รับใช้คุณพ่ออย่างใกล้ชิด คุณพ่อเดินทางไปประกาศศาสนาที่เมืองพานบ่อยๆระยะเวลา 3 ปีที่ท่านอยู่เวียงป่าเป้า ท่านได้โปรดศีลล้างบาปให้แก่คนที่นี่เป็นจำนวนมาก ท่านดำเนินชีวิตพระสงฆ์อย่างดี มีความสามารถพูดได้หลายภาษา ท่านจะใส่เสื้อหล่ออยู่ตลอดเวลา ออกเยี่ยมเยือนชาวบ้านทุกวัน ตอนกลางคืนก็สอนคำสอน ท่านเป็นพระสงฆ์ที่เคร่งครัดที่สุด สวดภาวนาเสมอ... ท่านได้ส่งข้าพเจ้าเข้าบ้านเณรและไปเยี่ยมที่ศรีราชาบ่อยๆ...

ในช่วงที่มีการเบียดเบียนศาสนา มีเจ้าหน้าที่มาปิดวัด ส่วนโรงเรียนได้ถูกปิดก่อนหน้านั้น 1 เดือนแล้ว เอาพระ(พุทธ)มาเทศน์ มีครูคนหนึ่งของรัฐบาลเอาหนังสติ๊กยิงรูปนักบุญเทเรซา มีการบังคับให้ทิ้งความเชื่อ ในเวลานั้นที่นี่มีคริสตังเหลืออยู่ประมาณ 20 กว่าครอบครัว ไม่มีพระสงฆ์มาประจำเป็นเวลาถึง 8 ปี ข้าพเจ้าเป็นผู้นำสวดเฉพาะวันอาทิตย์และสอนคำสอนเด็กๆ ด้วย ข้าพเจ้าทราบข่าวคุณพ่อนิโคลาสถูกจับเพราะมีคนส่งข่าวไปที่เชียงใหม่"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 90 หน้า 237-238)

คำให้การของสัตบุรุษวัดโนนแก้ว บางคน

นายแก้ว พันธ์สมบัติ

"...คุณพ่อนิโคลาสเน้นเรื่องคำสอนมากที่สุด ข้าพเจ้าและพวกมาเรียนคำสอนกับคุณพ่อทุกๆค่ำ คุณพ่อพยายามปลูกฝังความเชื่อ...ลักษณะนิสัยของคุณพ่อเป็นคนโอบอ้อมอารี เข้ากันได้กับทุกคน กินอยู่ง่ายๆ เหมือนคนทั่วไป เป็นคนสมถะ บางครั้งคุณพ่อชวนข้าพเจ้าไปพักผ่อนหย่อนใจตามป่า บางครั้งก็ยิงนกมาเป็นอาหารและแบ่งปันให้ชาวบ้าน..."

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 หน้า 37-38)

นายประเสริฐ ศรีสุระ

"...คุณพ่อเป็นคนดี และในฐานะพระสงฆ์ท่านก็เป็นพระสงฆ์ที่ดี รักเด็ก สอนคำสอนให้เด็กทุกค่ำ ไม่ถือตัว ออกเยี่ยมเยือนสัตบุรุษและพาเด็กๆออกไปทุ่งนาเพื่อดูการทำนา ทั้งนาของวัดและนาของชาวบ้าน..."

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 หน้า 40-41)

นายแก้ว วาปีทะ

"...คุณพ่อเป็นผู้สอนคำสอน ประทับใจชีวิตของคุณพ่อ เวลามาสอนคำสอนสอนเน้นหนัก เทศน์ด้วยชีวิต ขยันทำนาของวัดด้วยตนเอง ติดตามพ่อไปทุ่งนาเสมอเหมือนพ่อลูก อารมณ์คุณพ่อดีมาก แนะนำคำสอนอยู่เสมอ เป็นคนศรัทธา... คุณพ่อขยันมาก ออกเยี่ยมชาวบ้านอยู่เสมอ รู้จักทุกคนในหมู่บ้าน"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 102 หน้า 254)

นายมาก ปะพะรา

"...คุณพ่อสอนคำสอนเป็นประจำทุกวันที่วัด สอนให้ชักชวนคนอื่นมาเรียนคำสอน ท่านเป็นพระสงฆ์ที่เทศน์น่าฟัง...ชาวบ้านที่โนนแก้วรักคุณพ่อ..." (งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 88 หน้า 235)

นายจันทร์ดี วาปีโส

"...คุณพ่อเป็นคนใจดี ท่านช่วยเหลือทุกคนโดยเฉพาะคนยากจน ไปเยี่ยมสัตบุรุษตามบ้าน จึงทำให้ท่านรู้จักกับทุกคน สอนคำสอนที่วัด สอนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ท่านสวดภาวนาเสมอๆ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน..."

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 87 หน้า 234)

นางรินทร์ ปุยสุวรรณ

"...ข้าพเจ้ารู้จักกับคุณพ่อนิโคลาสเมื่อตอนที่ท่านมาประจำอยู่ที่วัดโนนแก้ว ในเวลานั้นที่วัดโนนแก้วมีที่นาโดยคุณพ่อนิโคลาสลงมือทำนาเอง มีลูกจ้าง 10 คน ได้ขอแรงชาวบ้านมาช่วยทุกวันอาทิตย์ ท่านเป็นพระสงฆ์ที่ดี ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ท่านได้สอนคำสอนแก่คนต่างศาสนา สอนคนที่นับถือผีและถูกผีปอบสิงให้กลับใจ เมื่อกลับใจแล้วการถูกผีสิงก็หายไป ท่านสอนคำสอนทุกคืน ทุกเช้าวันอาทิตย์ก็อบรมพ่อบ้านแม่บ้าน ตอนบ่ายอบรมหนุ่มสาว ภาคค่ำสอนคำสอนรวม ท่านเป็นคนมีอัธยาศัยดี ใจดี ไม่ดุ เป็นที่รักของชาวบ้าน"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 89 หน้า 236)

คำให้การของสัตบุรุษวัดบ้านหัน บางคน

นายมาก ลาดจันทึก

"ข้าพเจ้าได้รู้จักกับคุณพ่อนิโคลาสเนื่องจากในเวลานั้นข้าพเจ้าเป็นลูกศิษย์วัดอยู่ก่อนที่คุณพ่อจะมาอยู่ที่บ้านหัน คุณพ่อเป็นคนศรัทธา ชอบเทศน์และสอนคำสอนแก่ชาวบ้าน ออกเยี่ยมชาวบ้านเสมอๆ จนเป็นที่รู้จักของทุกคน ***ข้าพเจ้าได้เดินทางไปส่งคุณพ่อที่สีคิ้ว ท่านถูกจับที่สถานีรถไฟสีคิ้ว****..."*

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 85 หน้า 232-233)

นายวันนา ไพรจันทึก

"...คุณพ่อตีระฆังเพื่อเรียกชาวบ้านคริสตังมาประชุมสวดภาวนา...วันหลังเขาได้จับคุณพ่อนิโคลาสก่อนต่อมาเขามาจับชาวบ้านคริสตังที่บ้านหัน ข้าพเจ้าได้พบกับท่านที่ศาลพิเศษที่กรุงเทพฯ เพราะข้าพเจ้าไปให้การเป็นพยานให้ชาวบ้าน พวกเขากล่าวหาพวกที่ถูกจับว่าเป็นแนวที่ห้าให้ฝรั่งเศส คุณพ่อบอกกับชาวบ้านที่ถูกจับว่าให้โยนความผิดให้ท่านผู้เดียว ชาวบ้านจะได้กลับบ้านได้..."

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 หน้า 29-30)

นายสุเทพ ศรีสุระ

*"...****ข้าพเจ้ารู้จักกับคุณพ่อนิโคลาส เจ้าอาวาสวัดโคราชในสมัยนั้น เพราะข้าพเจ้าเป็นครู (โรงเรียนมารีเนรมิตวิทยา) คุณพ่อเป็นเจ้าอาวาส คุณพ่อเป็นพระสงฆ์ที่ศักดิ์สิทธิ์ สนใจงานอภิบาล เป็นที่รักของบรรดาสัตบุรุษ มีความกล้าหาญในการเทศน์สอนศาสนา...ในช่วงที่คุณพ่อติดคุก ข้าพเจ้าเคยพาสัตบุรุษไปเยี่ยมท่านที่เรือนจำนครราชสีมา และได้ทราบว่าท่านเป็นที่เคารพของผู้คนในคุก เมื่อคุณพ่อติดตะรางอยู่ที่เรือนจำโคราช มีฆราวาสทำกับข้าวให้ผมไปส่ง ตอนเช้าไปส่งและตอนเย็นก็ไปส่ง ผมเป็นคนสั่งปิดโรงเรียนพระแม่มารีย์โคราชและเอาทะเบียนต่างๆไปส่งให้ศึกษาธิการอำเภอเพราะทางการศึกษาฯแนะนำให้ปิด****...ทีหลังผมไปเป็นครูที่พิมาย นายอำเภอเรียกผมมาและบอกว่า ถ้าพ่อคุณ(อดีตพระภิกษุมัง)เข้าถือพุทธตามเดิมได้จะย้ายผมไปอยู่ที่โนนแก้ว ผมบอกนายอำเภอว่าผมทำไม่ได้ครับ พ่อผมถือพุทธแล้วมาถือคริสต์..."*

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 หน้า 33-35)

สุดท้ายเป็นคำให้การจากมิสซังกรุงเทพฯ

พระคุณเจ้ายอแซฟ ยวง นิตโย (อดีตอัครสังฆราชมิสซังกรุงเทพฯ) ให้การว่า

"...ข้าพเจ้ารู้จักคุณพ่อนิโคลาส ในฐานะเป็นพระสงฆ์ แต่อยู่กันคนละรุ่น รู้จักตั้งแต่ยังอยู่บ้านเณรเล็ก คุณพ่อนิโคลาสเป็นพระสงฆ์ที่เอาจริงเอาจังกับการทำงานมาก มีอารมณ์ดีพอสมควร มีใจร้อนรน เห็นแก่พระ เป็นคนไม่ยอมเสียเปรียบใคร ครั้งหนึ่งมีคนมาแย่งกระเป๋า คุณพ่อก็วิ่งไล่ตาม บังเอิญไปพบคนที่ต้องการรับศีลรับพร ท่านจึงเลิกไล่ตามเพราะเห็นแก่พระ ท่านเป็นคนใจศรัทธา ดำเนินชีวิตสงฆ์อย่างดีมาก ท่านเคยมาเทศน์ที่วัดนครชัยศรีและก็ตามคนกลับใจมาแก้บาปรับศีล ท่านเทศน์ได้น่าประทับใจมาก และเป็นผู้เทศน์เข้าเงียบประจำปีให้แก่พระสงฆ์ในเวลานั้น การเข้าเงียบประจำปีของพระสงฆ์ใช้เวลา 5 วัน เวลาที่คุยกับเพื่อนพระสงฆ์ก็มักจะคุยถึงแต่เรื่องพระเรื่องเจ้า..."

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 95 หน้า 244)

การสถาปนาคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง มรณสักขีเป็นบุญราศี

เมื่องานการศึกษากรณีคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง เป็นมรณสักขี โดยคณะสงฆ์ที่ถูกแต่งตั้งขึ้นเฉพาะกิจของมิสซังกรุงเทพฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว งานนี้ถูกส่งไปที่กรุงโรมเพื่อจะรับพิจารณาอย่างเป็นทางการที่สุดพระสันตะปาปายอห์น ปอล ที่ 2 ทรงประกาศแต่งตั้งคุณพ่อเป็นบุญราศี ในวันที่ 27 มกราคม ค.ศ.2000/พ.ศ.2543 แล้วต่อมาวันที่ 5 มีนาคม ปีเดียวกัน มีพิธีสถาปนาคุณพ่อเป็นบุญราศีของพระศาสนจักรคาทอลิก โดยพระสันตะปาปายอห์น ปอล ที่ 2 ต่อหน้าประชาสัตบุรุษ

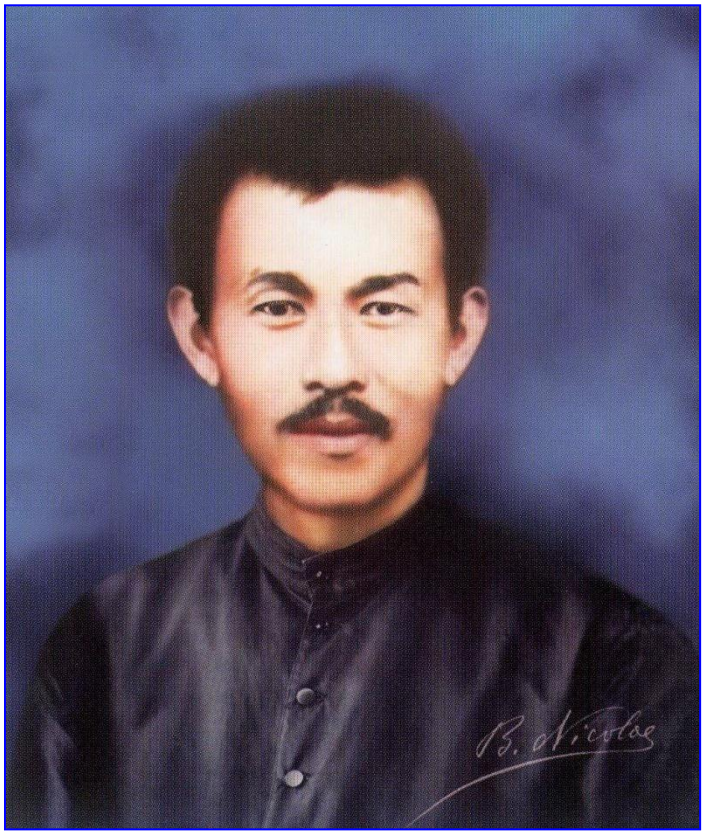

ตอนที่ 3 การเบียดเบียนศาสนาคริสต์

ที่โคราช-ที่บ้านหันและที่โนนแก้ว

ระหว่างค.ศ.1940-1944/พ.ศ. 2483-2487

ตามรายงานของคุณพ่อลาร์เก(MEP) (ผู้อยู่ในเหตุการณ์)

เล่มที่ 1 บทเล่า (หน้า 92-99)

และ

เล่มที่ 2 บทเล่า (หน้า 251-277)

(แปลจากภาษาฝรั่งเศส)

(ต่อไปนี้จะเรียกย่อๆ ว่า “รายงาน”)

รายงานของคุณพ่อลาร์เก เล่มที่ 1 บทเล่า (หน้า 92-98) และเล่มที่ 2 (หน้า 251-277)

การเบียดเบียนศาสนาที่วัด 3 แห่งในจังหวัดโคราช

ในปี ค.ศ.1940/พ.ศ. 2483 มีกลุ่มคริสตชน(วัด) 3 แห่ง

1. วัดโคราช
2. วัดบ้านหัน
3. วัดโนนแก้ว

1. วัดโคราช (รายงาน หน้า 93)

"ปลายปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 วัดกลายเป็นวัดร้าง ไม่มีพระสงฆ์และไม่มีสัตบุรุษ เมื่อคุณพ่อเจ้าวัด (คุณพ่อเลโอนารด์ สิงหนาท ผลสุวรรณ) ได้ฟังวิทยุแห่งชาติรายการสนทนา "นายมั่นนายคง" ออกอากาศทุกคืน กล่าวโจมตีศาสนาคริสต์อย่างรุนแรง คุณพ่อจึงออกเดินทางไปอาศัยอยู่ที่วัดหัวไผ่ (จังหวัดชลบุรี) คริสตชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนถูกบังคับโดยคำสั่งของรัฐบาลที่ประกาศเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 ให้ออกจากเมืองโคราชภายใน 48 ชั่วโมง เหมือนกับคนจีนทั่วประเทศ พวกเขาจึงหนีออกจากเมือง กระจัดกระจายไป สูญเสียทรัพย์สมบัติเกือบทั้งหมด

มีคนดูแลวัดเพียงคนเดียวเป็นครูคำสอนหญิงชราคนหนึ่งชื่อ ครูใจ มีคนมาขโมยสิ่งของของวัด (ความจริงเป็นตำรวจ) งัดลูกกรงหน้าต่างเข้าไปอย่างง่ายดาย"

2. วัดบ้านหัน (รายงาน หน้า 94-98)

คุณพ่อเจ้าวัด

"บ้านหันเป็นหมู่บ้านใหญ่ในอำเภอสีคิ้ว แต่คริสตชนเป็นกลุ่มเล็กๆ นับได้ประมาณ 20-25 ครอบครัว คุณพ่ออัมบรอซิโอ กิ๊น มิลลุกูล (คุณพ่อเตี้ย) เมื่อได้รับข่าวว่าจะมีหมายจับจากอำเภอ คุณพ่อจึงออกเดินทางไปกรุงเทพฯ อย่างลับๆ เพื่อความปลอดภัย ในต้นเดือนมกราคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484"

คริสตชน

"พวกคริสตชนหมดกำลังใจจึงพากันไปหาซิสเตอร์ ซึ่งก็ตกอยู่ในภาวะเดียวกัน ทุกคนกลัวมาก พูดกันว่า *"ถ้าพวกเราไม่ไปวัด(พุทธ) กราบไหว้พระพุทธรูปอย่างที่เขาบังคับ คนของคณะ "เลือดไทย" ก็จะมาทำลายทุกสิ่งทุกอย่างของเรา"*

เมื่อคิดพิจารณาแล้วพวกเขาตัดสินใจด้วยความลำบากใจว่าจะไปกราบไหว้ แต่จะรักษาความเชื่อไว้ในใจ มีแต่คนเดียวเท่านั้นคือ นางประไพ(ศรีไพ) ลูกสาวของยายยอด ลาดจันทึก แต่งงานแล้ว มีลูก 2 คน ที่ไม่ยอมไปร่วมพิธีทางศาสนาพุทธ ส่วนคนอื่นที่ได้ตัดสินใจจะไปวัดพุทธแม้ว่าเขาได้ปฏิบัติเช่นนี้แล้วพวกเขาก็ไม่ได้พ้นจากการเบียดเบียนศาสนา ตามที่จดหมายของพระคุณเจ้าแปร์รอสอธิบายดังต่อไปนี้

จดหมายของพระสังฆราชแปร์รอสถึงรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย

"วัดอัสสัมชัญบางรัก กรุงเทพฯ วันที่ 19 มิถุนายน 2485(1942)

เรื่อง นายอำเภอสีคิ้วแกล้งเกณฑ์ชาวนาคริสตังเพื่อไม่ให้ประกอบอาชีพของตน

"ชาวนา คือกระดูกสันหลังของประเทศ" นี่เป็นประโยคซึ่งรัฐบาลได้ให้เกียรติแก่ชาวนาไทยโดยทั่วไป... บางคราวฝนฟ้าอากาศไม่อำนวย ชาวนาต้องอดมื้อกินมื้อ ถึงกับรัฐบาลต้องยื่นมือเข้าช่วยเหลือ สภาพอันแร้นแค้นดังกล่าวมานี้ได้อุบัติขึ้นแล้วกับชาวนาคริสตังในตำบลบ้านหัน กล่าวคือเป็นเวลา 2 ปีมาแล้วที่ทำนาไม่ได้ผลเลย...

ฉันได้มีคำสั่งให้บาทหลวงลาร์เกไปที่บ้านหัน ตำบลหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 29 เดือนก่อน เพื่อเยี่ยมเยือนสัตบุรุษ เมื่อเขาไปถึงที่นั้นก็ได้ทราบข่าวทั้งที่น่ายินดีและทั้งที่น่าสลดใจยิ่งนัก

ที่น่ายินดีนั้นคือ เดชะบุญในปีนี้มีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ในการที่จะประกอบการทำนา ชาวนาต่างชื่นชมยินดีและหวังเป็นอย่างมากในผลอันจะพึงได้รับจากการกสิกรรมของเขา ต่างจึงได้ตกกล้าไว้สูงและไถคราดไว้บ้างแล้ว ...และ

ที่น่าสลดใจก็คือ...มีอุปสรรคเข้ามาขวางการทำมาหากินโดยสุจริตนี้ทันที อุปสรรคโดยบุคคลซึ่งหวังเห็นความล่มจมของเพื่อนมนุษย์เป็นความสำราญของตน อุปสรรคซึ่งแกล้งไม่ให้บุคคลที่ทำมาหากินโดยสุจริตดำเนินอาชีพของเขาได้ เรื่องมีดังนี้ บาทหลวงลาร์เกได้ทราบว่า ครูทัดซึ่งนายอำเภอสีคิ้วได้ให้มาควบคุมสัตบุรุษคริสตังและพักอยู่ ณ บ้านพักบาทหลวงนั้น ได้ไปปรึกษากับนายจัน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลหัน เพื่อหาวิธีเบียดเบียนบังคับคริสตังให้ทิ้งศาสนาของตน โดยให้นายอำเภอ (นายโสม ขุนสรีนารารัตน์) มีคำสั่งให้เกณฑ์ชายคริสตังมาอยู่ยามเสียในขณะที่จะต้องรีบทำนา เป็นการแกล้ง แล้วนายอำเภอสีคิ้วจึงได้มีคำสั่งให้ผู้ใหญ่จันเกณฑ์ชายคริสตังเฉพาะหมู่ที่ 2 ตั้งแต่อายุ 17-55 ปี โดยไม่มีการยกเว้นผู้ใด ให้ไปอยู่ยามตามทางรถไฟ ซึ่งการอยู่ยามตามทางรถไฟนี้เคยมีมาครั้งหนึ่งแล้ว แต่อยู่กันโดยทั่วๆไป ได้อยู่เป็นเวลาเวรละเล็กละน้อย แทนกันก็ได้ ได้เลิกมาประมาณ 2 เดือนแล้ว แต่สำหรับคราวนี้ชาวนาคริสตังจะต้องอยู่ด้วยตนเองเป็นเวลาถึง 15 วัน ห้ามมิให้ใครอยู่แทนกันเสียด้วย

การกระทำของนายอำเภอสีคิ้วดังกล่าวนี้...หากเป็นการกระทำที่แกล้งชาวนาคริสตังในตำบลนั้นให้ล่มจมกว่าจะหมดเกณฑ์การเฝ้ายามทางรถไฟ ข้าวกล้าที่ปลูกไว้และได้ขนาดแล้วก็จะเสียหมด เป็นอันว่าชาวนาคริสตังในตำบลนี้จะไม่มีข้าวรับประทานอย่างปีก่อนๆ เป็นการฆ่ากันอย่างเลือดเย็น ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนายอำเภอผู้นี้ มีตอนหนึ่งมีใจความว่า "...ถึงแม้พวกแกจะร้องทุกข์ขอความช่วยเหลือในกิจการที่เหลือบ่ากว่าแรงต่างๆจากรัฐบาล ก็ไม่มีใครจะสงสารเอ็นดูและเมตตาปราณีแกเลย แล้วทีหลังจะร้ายแรงกว่านี้เสียอีก..." รัฐบาลได้เคยขอร้องให้ชี้แจงให้ทราบไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้งแล้วว่า ข้าราชการคือผู้รับใช้ราษฎร แต่ท่านข้าราชการผู้นี้ยังไม่เข้าใจการแถลงของรัฐบาล และเข้าใจว่าราษฎรเป็นทาสของเขา ที่จริงนั้น ทีแรกในการดังกล่าวได้ใช้คำแทนชื่อราษฎรเหล่านั้นว่า "มึง" เสียด้วยซ้ำ แต่ต่อมาครูรู้สึกว่ารุนแรงเกินไป จึงได้ผ่อนมาใช้คำว่า "แก" แทน

ฉันไม่เคยคิดเลยว่าในสมัยแห่งวัฒนธรรม...ยังมีนายอำเภอใช้อำนาจราชการประกอบกรรมอยุติธรรมและน่าบัดสีเช่นนี้

ต่อไปนี้ฉันจะได้วิจารณ์การกระทำของนายอำเภอโสมว่า เขาเจตนาอย่างไรบ้าง

1. เวลานี้เป็นเวลาซึ่งต่างคนต่างขะมักเขม้นในการทำนา...ข้าวกล้าก็ได้ขนาดแล้ว แต่นายอำเภอกลับมาเกณฑ์เราไปอยู่ยามเสียเพื่อแกล้ง

2. การอยู่ยามครั้งนี้ หมู่อื่นๆ ไม่มีใครเขาทำกัน ทำเฉพาะหมู่ที่ 2 ในตำบลหันแห่งเดียวเท่านั้น ซึ่งส่อให้เห็นเจตนาร้ายอย่างชัดๆ

3. เป็นการกระทำไม่สมกาลเทศะ เอากิจของชาติขึ้นบังหน้า แต่เบื้องหลังหวังทำลายบุคคลที่อาบเหงื่อต่างน้ำ และไม่มีความจำเป็นจริงๆประการใดที่จะต้องไปอยู่ยามตามทางรถไฟในขณะนี้ และยังไม่ถึงคราวถึงกับต้องเกณฑ์คริสตังชายไปหมดทุกคนทุกครัวเรือน...

4. การเกณฑ์ครั้งนี้เอาเฉพาะคริสตังเท่านั้น และที่ร้ายที่สุดคือ ไม่ให้ใครอยู่ยามแทนด้วย (คราวก่อนๆ เมื่อใครถูกเกณฑ์อยู่ยามจะจ้างคนอื่นแทนได้)

5. ไม่ให้ใครไปติดต่อกับผู้ที่ถูกอยู่ยาม ถ้าใครไปติดต่อเข้า ก็เข้าตาร้าย เช่น นายคำค้องซึ่งเป็นครูอยู่โรงเรียนประชาบาล ทีแรกก็ไม่ถูกเกณฑ์ และเป็นคริสตังคนเดียวที่ไม่มีชื่อในบัญชีเกณฑ์ (โปรดดูสำเนาบัญชีเกณฑ์ซึ่งพิมพ์แนบมากับจดหมายนี้) ได้ไปเยี่ยมน้องชายที่ถูกเกณฑ์เพื่อนำเงินไปให้บ้าง เลยถูกเกณฑ์ให้อยู่ยามเสียอีกด้วย...

6. บังคับให้ครูลาออก เมื่อครูจำต้องถูกเกณฑ์แล้ว นายอำเภอสีคิ้วสั่งเขาให้ลาออกจากหน้าที่ครู ถ้าไม่ลาออกก็จะไล่ และจะหาเรื่องใส่ให้ติดคุกก็ได้ง่าย นายอำเภอบังคับเช่นนี้เพราะว่าครูคำค้องได้เข้าวัดสวดนายอำเภอว่าเข้าวัดโรมันไม่ผิดกฎหมายก็จริง แต่ผิดกฎหมายของครู จึงสั่งให้ลาออก เวลานี้ครูคำค้องออกจากหน้าที่ครูแล้ว

7. คำกล่าวของนายอำเภอที่ใช้ว่า "มึง" "แก" ประกอบประโยคคำพูดที่กล่าวข้างต้นก็เป็นวาจาที่แสดงถึงการเกลียดชังราษฎรซึ่งอยู่ในอารักขาของตน เพราะราษฎรเหล่านี้เป็นคริสตัง

8. เวลาที่ชายคริสตังไปอยู่ยามหมดทุกคนนั้นเป็นเวลาถึง 15 วัน ที่บ้านเหลือแต่ผู้หญิงกับเด็ก เวลากลางคืนขโมยรู้จึงมาปล้นบ้านหมู่ที่ 2 ถึง 4 หลัง ลักข้าวของไปหมด ควายทำนาต่อไปไม่มีเหลือ นอกจากนั้นข้าวกล้าก็เสียเป็นจำนวนมาก และป่องน้ำไม่ทันแล้ว

9. ท่านนายกรัฐมนตรีที่เคารพของประมวลชนชาวไทยได้เคยกล่าวเสมอว่า "พี่น้องชาวไทยทั้งหลาย... รัฐบาลยินดีช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับความลำบากและได้รับความอยุติธรรม..." แต่นายอำเภอสีคิ้วกล่าวว่า "...ถึงแม้พวกแกจะร้องทุกข์ต่อรัฐบาลก็ไม่มีใครจะสงสารเอ็นดู..."

เวลานี้ชาวนาคริสตังบ้านหันกำลังคอยความช่วยเหลือจากผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมโดยด่วน ฉันจึงเรียนมายัง ฯพณฯ ท่าน เพื่อขอความกรุณาเป็นที่พึ่งแก่ชาวนาผู้น่าสงสารดังกล่าวนี้

ควรมิควรแล้วแต่จะกรุณา

ขออำนวยพร"

(งานศึกษาฯ ภาคที่ 1 เอกสารที่ 51 หน้า 177-179)

สถานการณ์ที่วัดนักบุญยอแซฟ บ้านหัน (รายงานของคุณพ่อลาร์เก เล่มที่ 1 หน้า 96-98)

"*ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1942/พ.ศ.2485 ผม* (คุณพ่อลาร์เกMEPขณะนั้นเป็นเจ้าวัดโนนแก้ว)*พร้อมกับหนุ่มๆ 7 คนได้ไปเยี่ยมวัดบ้านหันเป็นครั้งแรก พบว่าวัดถูกยึดเปลี่ยนมาเป็นโรงเรียนของรัฐบาล และบ้านพักพระสงฆ์เปลี่ยนเป็นบ้านพักอาศัยของครูใหญ่กับครอบครัว พอไปถึงแล้วโดยไม่ลังเลใจ ผมได้ขึ้นไปบนบ้านพักต่อหน้าครูใหญ่ที่ตื่นตระหนกตกใจ คืนนั้นได้นอนพักค้างคืนในบ้านหลังเดียวกันกับครูใหญ่และครอบครัว*

วันต่อมา ผมส่งชายหนุ่ม 2 คนนั่งรถไฟไปกรุงเทพฯ นำรายงานของผมส่งให้พระคุณเจ้าแปร์รอสที่กรุงเทพฯ แล้วพระคุณเจ้ายื่นเสนอคำร้องทุกข์นั้นต่อกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงมหาดไทย ต่อมาอีก 2 วันมีโทรเลขมาถึงบ้านหัน สั่งให้ครูใหญ่ย้ายออกจากบ้านพัก และเขาก็ปฏิบัติตามทันที

ส่วนวัดนักบุญยอแซฟถูกปล้น เขาได้ขโมยเสื้อทำมิสซาและตู้ศีล เว้นแต่รูปนักบุญยอแซฟซึ่งยังอยู่ (สูง 20 ซม.) ผมเอารูปนั้นไปไว้ในวัดโนนแก้ว ผมกลับมาที่โนนแก้วเพื่อเอาสิ่งของต่างๆสำหรับถวายมิสซา และรีบกลับไปที่บ้านหัน อยู่ที่นั่น 3 เดือน อยู่อย่างลำบากพอสมควร อาหารการกินไม่สู้มี กลางคืนหลายครั้งสมาชิกเลือดไทยขึ้นบุกบ้าน ขโมยของไป ส่วนผมอยู่ในห้องนอน ปิดประตู ไม่มั่นใจว่าชีวิตจะปลอดภัยหรือเปล่า

หลังจากนี้ไม่นาน นายอำเภอสีคิ้วเกณฑ์พวกผู้ชายของบ้านหันทุกคน ไปทำความสะอาด ถางหญ้าข้างๆทางรถไฟสายโคราช-สระบุรี ทำให้กลุ่มคริสตชนที่บ้านหันมีแต่ผู้หญิงและเด็กๆ ขณะนั้นใกล้ฤดูทำนาแล้ว ผมส่งรายงานไปหาพระคุณเจ้าแปร์รอสอีกครั้งหนึ่ง ไม่ช้าอธิบดีกระทรวงมหาดไทยสั่งการมายังนายอำเภอจัดให้ผู้ชายเหล่านั้นกลับไปทำงานที่บ้าน การที่ผมอยู่บ้านหันนั้นเป็นการรบกวนนายอำเภออย่างมาก"

<u>บรรยากาศในกลุ่มคริสตชนบ้านหัน เรื่องการขายวัดและที่ดิน</u> (รายงานของคุณพ่อลาร์เก หน้า 97-98)

"มีคนมาฟังมิสซาวันธรรมดาและวันอาทิตย์เพียงคนเดียวเท่านั้นคือ นางประไพ (ศรีไพ) ลูกสาวของยายยอด ลาดจันทึก เขาแต่งงานแล้วมีลูก 2 คน ส่วนคริสตังคนอื่นๆ กลัวมาก ไม่กล้ามาวัดเลย พระคุณเจ้าแปร์รอสจึงตัดสินใจและสั่งผมให้ขายวัด บ้านพักพระสงฆ์ บ้านซิสเตอร์และที่ดิน ผมหนักใจมาก ขอพระคุณเจ้าให้เวลาหน่อย ผมออกไปเยี่ยมแม่บ้านทีละบ้าน อธิบายให้เขาฟังว่า "ถ้าเขาพร้อมกับลูกๆ มาฟังมิสซาวันอาทิตย์ พระคุณเจ้าจะไม่ขายวัด" พวกเขากลับตอบพร้อมทั้งน้ำตาไหลว่า "ถ้าพระคุณเจ้าอยากขายวัดก็ตามใจท่าน พวกเราห้ามไม่ได้" ที่ตอบอย่างนี้ก็เพราะพวกเขาอยู่ในสภาพความหวาดกลัวเป็นอย่างมาก ในที่สุดตามคำสั่งของพระคุณเจ้า วัดก็ถูกขายในปี ค.ศ.1943/พ.ศ.2486 เว้นแต่โต๊ะรับศีลซึ่งนำไปตั้งไว้ในวัดโนนแก้ว โต๊ะนี้สวยงามแต่ก็ถูกเผาพร้อมกับวัดโนนแก้วในคืนวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1944/พ.ศ.2487

นายอำเภอสีคิ้วเป็นผู้ซื้อวัดซึ่งถูกเปลี่ยนเป็นโรงเรียนแล้ว และบ้านพักพระสงฆ์ที่เป็นบ้านพักครูใหญ่แล้ว"

ซื้อวัดกลับคืน

***"**แม้ว่าพระคุณเจ้าแปร์รอสเป็นผู้กำหนดสั่งขายวัด ผมเกิดความไม่สบายใจเรื่อยมา คิดถึงวัดนั้นอยู่เสมอที่สุดในช่วงปี ค.ศ.1957-1958/พ.ศ.2500-2501 หลังจากที่ได้เจรจาเป็นเวลายาวนาน ผมภูมิใจที่สามารถซื้อทั้งวัด บ้านซิสเตอร์ บ้านพระสงฆ์และที่ดินกลับคืนมาได้"*

3. วัดโนนแก้ว การเบียดเบียนศาสนา (รายงานของคุณพ่อลาร์เก เล่มที่ 2 หน้า 251-277)

"ที่โนนแก้วมีการเบียดเบียนรุนแรงมากและยืดยาว ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 จนถึงปี ค.ศ.1944/พ.ศ. 2487" (จากรายงานของคุณพ่อลาร์เก เล่มที่ 1 หน้า 99)

ลำดับบุคคลและเหตุการณ์ (รายงาน เล่มที่ 2 หน้า 251-277)

"ตั้งแต่การเสกวัดหลังที่ 2 ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1933/พ.ศ.2476 จนถึงการเผาวัดในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 ตามแผนการของนายอำเภอพิมาย"

ช่วงเวลาแรก ระหว่างเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1933/พ.ศ.2476-มกราคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 (หน้า 252)

"ตลอดระยะเวลา 7 ปีนั้น การดำเนินชีวิตของชาวบ้านอยู่อย่างสงบเป็นปกติ"

เจ้าวัดองค์แรก คุณพ่อราฟาแอล บุญมี รักสงบ(ดูหน้า 96) ปี ค.ศ.1933/พ.ศ.2476

"ในปี ค.ศ.1931-1932/พ.ศ.2474-2475 คุณพ่อราฟาแอลเป็นปลัดของคุณพ่อโทมาสที่วัดโคราช และมีหน้าที่ดูแลคริสตชนวัดโนนแก้วด้วย ปี ค.ศ.1933/พ.ศ.2476 คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดโนนแก้ว คุณพ่อสร้างวัดหลังที่ 2 เป็นวัดไม้หลังใหญ่ที่สวยงาม แทนโรงสวดซึ่งเป็นวัดหลังแรกชั่วคราว(ที่สร้างด้วยไม้ไผ่มุงแฝก) พระคุณเจ้าแปร์รอสได้มาเสกวัดใหม่หลังที่สองนี้ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1933/พ.ศ.2476"

เจ้าวัดองค์ที่สอง คุณพ่อแบร์นารด์ มนัส บุญคั้นผล(ดูหน้า 108) ปี ค.ศ.1936-1938/พ.ศ.2479-2481

"เมื่อคุณพ่อราฟาแอลได้ย้ายออกจากโนนแก้ว คุณพ่อแบร์นารด์จากวัดโคราชมาอภิบาลกลุ่มคริสตชนเป็นระยะๆสลับกันกับคุณพ่อริชารด์ (MEP) เป็นเวลา 2 ปี (ค.ศ.1934-1935/พ.ศ.2477-2478) ที่สุดคุณพ่อแบร์นารด์รับหน้าที่เป็นเจ้าวัดในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1936/พ.ศ.2479 -ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 เป็นสมัยที่กลุ่มคริสตชนเพิ่มขึ้นมากเป็นทั้งคนโนนแก้วที่รับศีลล้างบาปใหม่และคนนาเชือกกลุ่มใหญ่ที่มารวมอยู่กับคนโนนแก้ว"

เจ้าวัดองค์ที่สาม คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง(ดูหน้า 117) ปี ค.ศ.1938/พ.ศ.2481-มกราคม ค.ศ.1941/ พ.ศ.2484

"ตามบัญชีศีลล้างบาป ปรากฏว่าวันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ.1939/พ.ศ.2482 คุณพ่อโปรดศีลล้างบาปให้ผู้ใหญ่จำนวน 9 คน ต่อจากนี้ยังโปรดศีลล้างบาปให้ผู้ใหญ่ครั้งละคนอยู่เป็นประจำ และล้างบาปผู้ใหญ่จำนวน 49 คน (วันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1940/พ.ศ.2483)

ที่หนองสองพี่น้อง มีการสร้างวัดน้อย(โรงสวด)เป็นหลังที่สอง ที่นั่นคุณพ่อนิโคลาสโปรดศีลล้างบาปให้แก่หลายๆ คน

ที่โนนแก้ว วันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด โปรดศีลล้างบาปอีกครั้งโดยไม่รู้ว่าครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย เพราะว่าอีกสิบกว่าวัน วันอาทิตย์ที่ 12 มกราคม ค.ศ.1971/พ.ศ.2484 ตำรวจจะจับกุมคุณพ่อที่สถานีรถไฟสีคิ้ว หลังจากได้ตีระฆังเรียกสัตบุรุษวัดบ้านหันมาร่วมสวดภาวนาที่วัด"

การเริ่มเบียดเบียนศาสนาที่วัดโนนแก้ว ต้นปี ค.ศ.1941/พ.ศ.2484

"เมื่อคุณพ่อนิโคลาสถูกจับแล้ว การเบียดเบียนที่โนนแก้วเริ่มขึ้นทันที โดยมีนายอำเภอพิมายพร้อมกับกลุ่มตำรวจและพวกคนหนุ่มสมาชิกคณะเลือดไทยของบ้านตะโกเข้ามารบกวนชาวบ้านโนนแก้วด้วยวิธีต่างๆ"

การขู่

"วันหนึ่ง นายอำเภอพิมายเข้ามาบ้านโนนแก้ว สั่งด้วยท่าทีที่แข็งกร้าวให้ชาวบ้านทุกคนมาประชุม แล้วท่านร้องตะโกนให้ชาวบ้านละทิ้งศาสนา กลับมาเป็นพุทธ ท่านกล่าวว่า "ในพวกคุณ ใครยอมละทิ้ง ให้ออกมายืนอยู่ข้างหน้า" ครูหอม แสนทรัพย์ ลุกขึ้นออกมาข้างหน้าทันที คนนี้มาอยู่โนนแก้วได้ 5-6 ปีแล้ว ในสมัยคุณพ่อแบร์นารด์ อ้างว่าเป็นครูคำสอนที่วัดอุบลฯ คุณพ่อจึงรับมาทำงานด้วย ครูหอมชักจูงชาวบ้านให้เอาแบบอย่างของตน ที่สุด นอกจากครูหอมแล้วชาวบ้านที่ออกมามีเพียงไม่กี่คน นายอำเภอรู้สึกผิดหวัง จึงเรียกผู้ใหญ่แหยม ขุนศักดา ซึ่งเป็นครูคำสอนที่ได้ช่วยพระภิกษุมังและคนนาเชือกให้กลับใจ นายอำเภอร้องถามว่า "ผู้ใหญ่ ท่านจะออกมายืนข้างหน้าไหม" "ไม่ครับ ผมไม่ออก ผมจะเป็นคริสตังตลอดไป" แล้วเขาถูกปลดออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านในทันที คนหนึ่งในพวกที่ออกมานั้นได้รับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนเขา ส่วนชาวบ้านที่กำลังเรียนคำสอน ทุกคนต่างยืนยันว่าจะเป็นคริสตังเช่นเดียวกัน ยกเว้นบางคนที่ได้ออกมา"

ต่อมา นายชาลี วาปีทะ สัตบุรุษวัดโนนแก้ว ได้ให้การว่า *"ระหว่างการเบียดเบียน นายอำเภอขุนทอง ปราสาท อำเภอพิมายกับปลัด พวกตำรวจและคณะครูมาบังคับให้ชาวบ้านโนนแก้วทิ้งศาสนา ใช้เชือกแบ่งเขตให้ผู้ที่จะอยู่และจะออกจากศาสนา เลือกว่าจะอยู่ข้างไหน"* (มีคนออกประมาณ 10 คน) (งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 100 หน้า 252)

การห้าม

"หลังจากนี้ นายอำเภอสั่งปิดวัด ห้ามตีกลองเช้า-ค่ำ เพื่อเรียกชาวบ้านมาสวดภาวนาที่วัด เขายังห้ามชาวบ้านออกจากหมู่บ้าน ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากครูชื่น ครูชื่น(หรือปลัดชื่น)ซึ่งทางการได้ส่งมากับครูหอมมีหน้าที่คอยดูความเคลื่อนไหวของพวกคริสตัง ครูหอมต้องการเอาใจนายอำเภอจึงตั้งครูชื่นเป็นคนเฝ้าซิสเตอร์ 2 คนเป็นพิเศษ โดยซิสเตอร์ต่อต้านและปฏิเสธไม่ได้ ครูชื่นเข้าออกบ้านซิสเตอร์เหมือนกับว่าเป็นบ้านของตน

พวกคริสตังอยู่ในสภาพที่ลำบาก ไม่มีพระสงฆ์อยู่กับเขา และพวกเขาถูกห้ามเข้าวัด อย่างไรก็ตามเขายังรักษาความเชื่ออย่างมั่นคง ทุกๆวันเวลาเช้ามืดการสวดภาวนาเริ่มที่บ้านของครูแหยมก่อนเป็นสัญญาณ แล้วทุกๆครอบครัวก็พากันสวดตามทั่วทั้งหมู่บ้าน และทุกค่ำประมาณ 2 ทุ่มก็สวดเช่นเดียวกัน"

พระสังฆราชแปร์รอสกับกลุ่มคริสตชนโนนแก้ว

"ท่านแปร์รอสเป็นห่วงคริสตชนโนนแก้วเป็นอย่างมาก ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 พระคุณเจ้าขอคุณพ่อเคียมชุน ยวง นิตตะโยซึ่งเป็นปลัดวัดนครชัยศรีไปเยี่ยมคริสตังที่โนนแก้ว ท่านไปถึงโนนแก้ววันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 วันรุ่งขึ้นคุณพ่อถวายมิสซากลางแจ้งและโปรดศีลล้างบาปให้แก่คนหนึ่ง แล้วจำเป็นต้องกลับกรุงเทพฯ ต่อมาไม่นานคุณพ่อกลับมาที่โนนแก้วอีก 3 ครั้ง วันที่ 21 กรกฎาคม, วันที่ 5 สิงหาคม และวันที่ 6 พฤศจิกายน ในวันสุดท้ายนั้นมี 15 คนได้รับศีลล้างบาป โอกาสฉลองคริสต์มาสพระคุณเจ้าส่งคุณพ่อทองดี กฤษบำรุง ไปที่โนนแก้ว พระสงฆ์ไทยเหล่านั้นอยู่ที่โนนแก้วนานไม่ได้ เพราะครูชื่นในนามของนายอำเภอสั่งให้ออกไปทุกครั้ง"

เจ้าวัดองค์ที่สี่ คุณพ่อวิกตอร์ ลาร์เก(MEP) 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1942/พ.ศ.2485 - 8 มิถุนายน ค.ศ.1944/พ.ศ. 2487

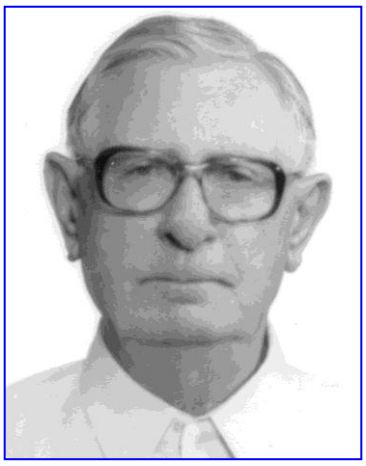

คุณพ่อลาร์เก

"ต้นปี ค.ศ.1942/พ.ศ.2485 พระคุณเจ้าแปร์รอสได้ขอให้ผม (ซึ่งเป็นเจ้าวัดนครชัยศรีในเวลานั้น)เดินทางไปถึงนครพนม เพื่อไปสำรวจดูว่าการเบียดเบียนศาสนาในภาคอีสานได้สร้างผลกระทบและความเสียหายอย่างไร

ตอนขากลับกรุงเทพฯ ผมได้แวะเข้าไปโนนแก้ว เช้าวันที่ 30 มกราคม ค.ศ.1942/พ.ศ.2485 (คือ 1 ปี 2 สัปดาห์หลังจากคุณพ่อนิโคลาสถูกจับที่สีคิ้ว) ผมขึ้นรถไฟที่อุบลฯ มาลงที่ห้วยแถลงตอนบ่าย เดินเท้าครึ่งชั่วโมงกว่า แล้วเห็นวัดซึ่งตั้งอยู่บนเนินโนนแก้วเป็นครั้งแรก ชาวบ้านรีบออกมาต้อนรับทันที ร้องดังว่า "คุณพ่อมาแล้ว คุณพ่อมาแล้ว" พวกเขาต่างยินดีเป็นอย่างยิ่งจนทำให้ผมน้ำตาไหล ผมบอกพวกเขาว่า"ครั้งนี้พ่อแค่แวะมาเยี่ยม แต่พ่อจะกลับมาอีก และอยู่กับพี่น้องไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น" ไม่ช้ามีคนหนึ่งที่อยู่บ้านตะโกเป็นลูกน้องนายอำเภอ มีหน้าที่เฝ้าสอดแนมชาวบ้านโนนแก้ว เข้ามาถามอย่างแข็งกร้าวว่า "ท่านมาทำอะไรที่นี่" ต่อหน้าทุกคนผมตอบเขาว่า"ผมแวะเข้ามาชั่วคราวพรุ่งนี้ก็จะออกไป แต่คิดว่าไม่ช้าผมจะกลับมาเป็นเจ้าวัดที่นี่" หลังจากนี้พวกชาวบ้านพากันมาหาผม เล่าถึงความทุกข์ยากลำบาก การถูกข่มเหงต่างๆนานา ที่สุดพวกเขายืนยันถึงความมั่นคงในความเชื่อให้ผมฟัง

วันต่อมา วันที่ 31 มกราคม ผมถวายมิสซาไม่ได้เพราะไม่มีเครื่องถวายมิสซาเลย ตอนบ่ายวันนั้นพวกคนหนุ่มไปส่งผมที่สถานีรถไฟห้วยแถลง และวันหลัง วันที่ 1 กุมภาพันธ์ก็ถึงกรุงเทพฯ ผมรีบไปพบพระคุณเจ้าแปร์รอส รายงานเหตุการณ์ทุกอย่างในการเดินทางไปภาคอีสาน แล้วบอกท่านว่า"พระคุณเจ้าครับ ผมขอลาออกจากตำแหน่งเจ้าวัดนักบุญเปโตร สามพราน(นครชัยศรี) คุณพ่อเคียมชุน พ่อปลัดจะทำหน้าที่เจ้าอาวาสได้เป็นอย่างดี ส่วนผมขออนุญาตพระคุณเจ้าไปเป็นเจ้าวัดที่โนนแก้ว" พระคุณเจ้าเห็นดีด้วย วันที่ 3 กุมภาพันธ์ ผมไปนครชัยศรี ถือจดหมายของพระคุณเจ้าที่แต่งตั้งคุณพ่อเคียมชุนเป็นพ่อเจ้าวัด วันที่ 8 กุมภาพันธ์ ผมอำลาสัตบุรุษ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ กลับมากรุงเทพฯ วันที่ 12 ขึ้นรถไฟไปโคราช แล้ววันที่ 13 ตอนเช้าผมก็ถึงโนนแก้ว"

การเบียดเบียนรุนแรงขึ้น...เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ 13 - 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1942/พ.ศ.2485

รายงานด่วนถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

"โนนแก้ว วันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1942/พ.ศ.2485

พระคุณเจ้าที่เคารพนับถืออย่างสูง ผมได้มาถึงโนนแก้วเมื่อวานนี้ 13 กุมภาพันธ์ ตอนสายๆ ทันทีที่มาถึงผมจัดให้ชาวบ้านเปิดวัดและตอนเที่ยงตีระฆังพรหมถือสาร พอตอนบ่าย ครูหอมในนามของนายอำเภอมาบอกผมว่า "นายอำเภอสั่งมาว่า ห้ามคุณพ่อเปิดวัด" ผมตอบ "ให้ครูไปบอกนายอำเภอว่า คำสั่งของท่านมาช้าไป เพราะวัดเปิดแล้ว" เมื่อเขาออกไปแล้วครูแหยมกับชาวบ้านมาต้อนรับผม ตอนค่ำทุกๆ คนมาร่วมสวดที่วัด เขาชื่นชมยินดียิ่ง พวกเขาถูกห้ามเข้าวัดเป็นเวลาหนึ่งปีกว่า เมื่อสวดเสร็จแล้วพวกพ่อบ้านมาคุยกันที่บ้านพ่อ เล่าถึงความทุกข์สุขให้ผมฟัง"

เช้าวันที่ 14 กุมภาพันธ์ *ผมได้นัดมิสซาเช้าหกโมงครึ่ง ชาวบ้านมาสวดภาวนาก่อน วัดเต็มจนล้น เวลาหกโมงครึ่งผมเตรียมตัวถวายมิสซา แต่ในตอนนั้นมีคนประมาณ 10 คนขี่ม้าเข้ามาบริเวณวัด เขามาจากพิมายพร้อมกับนายอำเภอ ยังมีอีกพวกหนึ่งประมาณ 10 คนเดินเท้ามา เป็นตำรวจห้วยแถลง ครูและสมาชิกเลือดไทยของบ้าน*

ตะโก มีเสียงหนึ่งดังขึ้นว่า "บาทหลวงมาทางนี้" ผมจึงไปดูที่หน้าต่างวัด เห็นพวกเขาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งไปบ้านซิสเตอร์ กลุ่มที่สองไปบ้านคุณพ่อ และกลุ่มที่สามมาที่วัด"

ในห้องแต่งตัวพระสงฆ์

"ตำรวจ 2 คนและคนหนุ่มอีก 4-5 คนเข้ามาในห้องแต่งตัวพระสงฆ์ มายืนอยู่ตรงประตูที่จะเข้าในวัด ถือปืนเล็งไว้ ในตอนนั้นมีเรื่องที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้นคือ แม่บ้านคนหนึ่ง อายุยังน้อย ชื่อนางดี ประทุมเทา ลุกขึ้นวิ่งมาขวางทางตำรวจ ร้องตะโกนว่า "ห้าม ไม่ให้เข้า" ตำรวจตกตะลึง "ห้ามเข้าทำไม?"

"เพราะที่นี่เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์"

"เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์อย่างไร?"

"เพราะเป็นบ้านของพระเป็นเจ้า"

"พระเป็นเจ้าเป็นใคร?"

"เป็นพระบิดาของเรา"

ตำรวจตกใจ ถอยออกไป ผมจึงไปถอดเสื้อทำมิสซาออกที่ห้องแต่งตัว และลงจากวัด ส่วนชาวบ้านก็เข้ามาห้อมล้อมนางดีที่หน้าวัด แสดงความชื่นชมและชมเชยเขาที่ความกล้าเช่นนี้"

การพบตำรวจที่บ้านพ่อ ครั้งที่หนึ่ง

"ที่หน้าบ้านคุณพ่อมีกลุ่มของนายอำเภอยืนรออยู่ เมื่อขึ้นบนบ้านแล้วนายอำเภอขอดูกระเป๋าส่วนตัวของผม เอาเอกสารต่างๆออกมาดู ทุกสิ่งเป็นปกติ นำเสื้อและของต่างๆออกมาตรวจดูแต่ไม่พบอะไรที่ผิด ตำรวจคนหนึ่งขึ้นบนเพดาน ตรวจดูบนนั้นแต่ไม่พบอะไร นายอำเภอจึงสั่งว่า "ให้เราไปบ้านซิสเตอร์" พวกเขาไปสมทบกับพวกตำรวจที่ไปก่อนแล้ว"

ตำรวจที่บ้านซิสเตอร์

"พวกเขาตรวจค้นทั่วบ้านซิสเตอร์ แล้วมีคนหนึ่งร้องว่า"อยู่นี่ อยู่นี่" นายอำเภอรีบไปดู เรียกผมไปดูด้วย เขาชี้ไปที่ตู้เก็บเสื้อผ้า ถามว่า"นี่อะไร" ผมตอบ "เป็นกระสุนปืนครับ" "มันมาจากไหน?" "ท่านคงรู้ดีกว่าผมครับ" ผมตอบ "ผมเพิ่งมาถึงโนนแก้วเมื่อวานนี้เอง ยังไม่มีโอกาสมาบ้านซิสเตอร์เลย" "ให้กลับไปที่บ้านพ่อ" นายอำเภอสั่ง

การพบตำรวจที่บ้านพ่อ ครั้งที่สอง

"นายอำเภอลงมือบันทึกรายงาน พวกตำรวจนับกระสุนปืนได้ประมาณ 500 ลูก มีทุกขนาดของปืนยาวและปืนสั้น บันทึกเสร็จแล้วนายอำเภอยื่นใบรายงานนั้นให้ผมลงชื่อ เมื่อผมอ่านแล้วก็ส่งคืนให้เขา บอกว่า "ผมไม่ยอมลงชื่อในรายงานนี้เป็นอันขาด ท่านรู้ดีว่าไม่ใช่ผมที่ได้นำกระสุนปืนเข้ามา" "เมื่อท่านไม่ยอมลงชื่อ เราจะยึดใบต่างด้าวเก็บไว้ และห้ามออกจากบริเวณนี้" นายอำเภอสั่ง"

การสอบสวนที่ยืดยาว-การข่มขู่ที่เด็ดขาด

นายอำเภอ "คุณพ่อไม่รู้หรือว่าคุณพ่ออยู่ประจำที่โนนแก้วไม่ได้" "ผมรู้ว่าอยู่ที่นี่ได้แน่นอน เพราะ 6- 7 เดือนก่อนนี้กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศกฎประการหนึ่งว่า อนุญาตให้มิชชันนารีฝรั่งเศสทุกคนสามารถเดินทางไปทั่วราชอาณาจักรได้อย่างเสรี และอยู่ประจำทุกวัดได้เช่นเดิม"

"เปล่าเลย คุณพ่ออยู่โนนแก้วไม่ได้ เพราะบริเวณนี้มีผู้ร้ายอยู่มาก ชีวิตคุณพ่อไม่ปลอดภัย"

"ไม่เป็นไรครับ ผมไม่กลัว จะอยู่ที่นี่ต่อไป"

“ไม่ ไม่ คุณพ่ออยู่ที่นี่ไม่ได้”

“ถ้าอย่างนั้นก็ให้ท่านเขียนคำสั่งให้ผมต้องออก แล้วถึงจะยอมออกไป”

“ไม่ ไม่ จะไม่มีคำสั่งที่เป็นลายลักษณ์อักษร ผมขอบอกคุณพ่อว่า ที่นี่เราไม่ชอบคนฝรั่งเศส”

“ดีแล้ว เมื่อพวกท่านไม่ชอบคนฝรั่งเศส ผมจะออกไป แต่ต้องมีคุณพ่อคนไทยเข้ามาแทนก่อน”

“คุณพ่อคนไทยก็ไม่ได้ด้วย หมู่บ้านคริสตังนี้จะต้องหายสาบสูญไปสักวันหนึ่งแน่นอน”

“อย่างนั้นหรือ ผมเข้าใจแล้ว อันที่จริงเรื่องโนนแก้วนี้ไม่ใช่เรื่องของคนฝรั่งเศส แต่เป็นเรื่องศาสนาโดยตรงแน่นอน ฉะนั้นผมจะอยู่กับกลุ่มคริสตชนที่นี่ต่อไป”

“ผมขอบอกคุณพ่ออีกครั้งหนึ่งว่า ชีวิตคุณพ่อไม่ปลอดภัย เพราะมีโจรผู้ร้ายเยอะ ส่วนบ้านโนนแก้ว ถ้าชาวบ้านไม่ยอมกลับเป็นพุทธ เราพร้อมจะทำลายเขาได้ทุกเมื่อ เรามีเครื่องบินทิ้งระเบิด และในพริบตาเดียวโนนแก้วก็จะไม่เหลือเลย”

“ไม่เป็นไรครับ ผมจะอยู่ที่นี่ต่อไป”

“ถ้าอย่างนั้น สำหรับตอนนี้ คุณพ่อออกไปไหนไม่ได้ และผมจะยึดใบต่างด้าวไว้”

แล้วนายอำเภอกับพวกลูกน้องก็ออกไป

ชาวบ้านพากันมาถามด้วยความกังวลว่า คุณพ่อจะทำอย่างไรต่อไป ผมตอบเขาว่า“พ่อจะอยู่กับพี่น้องต่อไปไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นก็ตาม” เมื่อพวกเขากลับบ้านไปแล้ว ผมรีบเขียนรายงานฉบับนี้ถึงพระคุณเจ้า ขอครูแหยมหาคนหนุ่ม 2 คนที่กล้าหาญ เพื่อนำรายงานนี้ไปมอบให้พระคุณเจ้าแปร์รอสที่กรุงเทพฯ โดยตรง ให้เขาไปขึ้นรถไฟที่หินดาดโดยไม่ได้ผ่านบ้านตะโก เพื่อความปลอดภัย คนโนนแก้วทุกคนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการติดต่อของพระคุณเจ้ากับกระทรวงมหาดไทยจะนำความสงบสุขมาสู่ที่นี่

ขอพระคุณเจ้าโปรดอภัยในลายมือที่ไม่บรรจงนี้ เพราะได้รีบเขียน ขอพระคุณเจ้ากรุณารีบดำเนินการ เพราะที่นี่นายอำเภอก่อกวนเรามาก ขอคำภาวนาสำหรับพวกเราด้วยครับ

วิกตอร์ ลาร์เก”

นายอำเภอส่งมือปืนมายิงพระสงฆ์ที่โนนแก้ว วันที่ 2 มีนาคม ค.ศ.1942/พ.ศ.2485

“*5 วันต่อมาหนุ่มสองคนนั้นกลับมาจากกรุงเทพฯ พร้อมจดหมายของพระคุณเจ้าแปร์รอส ท่านเขียนว่า “ไม่นานจะมีคำสั่งถึงนายอำเภอพิมาย ส่วนเรื่องกระสุนปืนนั้น อธิบดีกระทรวงมหาดไทยได้อธิบายว่าเป็นเรื่องไร้สาระ เป็นวิธีการธรรมดาทั่วไปที่พวกตำรวจนิยมใช้เมื่อเขามีแผนจะจับคนใดคนหนึ่ง”

*วันเดียวกันนั้นคือ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1942/พ.ศ.2485 นายอำเภอใช้คนหนึ่งนำใบต่างด้าวมาส่งคืนผม เมื่อได้แล้วผมจึงถือโอกาสรีบไปกรุงเทพฯ ไปซื้อของที่จำเป็น พระคุณเจ้าแปร์รอสเรียกคุณพ่อเต็กหยุง (ภายหลังเปลี่ยนชื่อว่า **คุณพ่อถาวร กิจสกุล**) ซึ่งเพิ่งบวชเป็นพระสงฆ์เมื่อวันที่ 2 มกราคมที่ผ่านมา ให้ไปเป็นปลัดที่โนนแก้ว เราทั้งสองกลับมาที่นี่วันที่ 24 กุมภาพันธ์*

คุณพ่อถาวร กิจสกุล

ทุกๆ คืนหลังจากมาภาวนาค่ำพร้อมกันที่วัดแล้ว พวกพ่อบ้านชอบมาพูดคุยกันที่บ้านพ่อ แล้วประมาณ 3 ทุ่มครึ่งจึงแยกย้ายกันกลับบ้าน

คืนวันที่ 2 มีนาคม ชาวบ้านได้ถามเรื่องศีลธรรมข้อหนึ่ง เราพ่อทั้งสองตอบเขาว่าตอบตอนนี้ไม่ได้ ต้องไปศึกษาก่อน แล้วเขากลับบ้านตามเคย เมื่อพวกเขาออกไปแล้วผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ก็ขึ้นบ้านพ่อ โดยมีท่าทางเหมือนคนเริ่มเมาเหล้า ไม่ไหว้เราเลย

เดินไปดูรอบๆห้องใหญ่กลางบ้าน แม้แต่ใต้โต๊ะ ระเบียงนอกที่อยู่หลังบ้านด้วย เสร็จแล้วเขาก็ลงบ้านไป เราทั้งสองเข้าไปในห้องนอน ปิดหน้าต่างเพื่อไม่ให้แสงไฟส่องออกไปข้างนอก ปิดประตูบานเดียว คุณพ่อถาวรถือไฟฉาย ผมถือหนังสือคู่มือศีลธรรม เรานั่งบนเตียง ผมอยู่ข้างประตู พ่อถาวรอยู่กลางเตียง ส่องไฟฉายให้ผมอ่านหนังสือนั้น พอเปิดไฟฉาย ทันทีทันใดมีเสียงปืนดังขึ้น คุณพ่อถาวรถูกยิงเข้าที่หน้าอก (ปลายกระบอกปืนเล็งมาที่ผมไม่ได้ เพราะบานประตูบานหนึ่งเปิดขวางทางปืน) คุณพ่อถาวรล้มลง ผมเรียกชาวบ้านมาช่วย ส่วนมือปืนวิ่งหนีข้ามทุ่งนาไปทางบ้านตะโก

ชาวบ้านรีบเข้ามาอุ้มคุณพ่อถาวรไปนอนบนเตียง ถอดเสื้อหล่อออก ปรากฏว่าเสื้อในเต็มไปด้วยเลือด สร้อยคอยังอยู่ แต่เหรียญแม่พระอัศจรรย์หายไป กระสุนปืนถูกเหรียญนั้นตรงๆ ทำให้กระสุนปืนแฉลบไปทะลุฝาห้องออกไปข้างนอก เนื้อตรงหน้าอกฉีกออก มองเห็นกระดูกซี่โครงหนึ่งซี่ คุณพ่อถาวรไม่ได้สลบแต่เจ็บปวดมาก ผมรักษาแผลเท่าที่ทำได้ ครูหอมขึ้นมาดูสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วออกไป ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งอยู่เฝ้าคุณพ่อถาวร อีกกลุ่มหนึ่งเฝ้ายามอยู่ข้างนอก

ประมาณตีหนึ่ง หนุ่มสองคนนั้นเข้ามาหาผมบอกว่า "พอได้ยินเสียงปืนดังขึ้น เราสองคนรีบไปสถานีรถไฟหินดาด ส่งโทรเลขถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส" "เธอเขียนข้อความอะไร" ผมถาม "เราเขียนว่าคุณพ่อลาร์เกและคุณพ่อถาวรถูกฆ่าแล้ว" "ทำไมไม่มาหาพ่อก่อน เธอต้องรีบไปที่หินดาดเดี๋ยวนี้ ส่งโทรเลขใหม่ เขียนว่าคุณพ่อถาวรอาการดีขึ้นแล้ว ลงชื่อ พ่อลาร์เก"

วันต่อมาวันที่ 4 มีนาคม ตอนสายๆ ***ร้อยตำรวจเอกอุดม*** *ตำรวจอำเภอพิมายเข้ามาโนนแก้ว ขึ้นบ้านพ่อถามถึงอาการของคุณพ่อถาวรและบอกชาวบ้านที่มามุงดูให้กลับบ้าน แล้วถามผมว่า "คุณพ่อครับ สงสัยใคร ชาวบ้านที่นี่ว่าอย่างไร" ผมตอบเขาว่า "จะบอกอะไรก็ไร้ประโยชน์ เพราะมือปืนคนนั้นจะไม่ถูกจับแน่นอน" "คุณพ่อครับ เชื่อผมเถิด ผมไม่เห็นด้วยในการเบียดเบียนศาสนาคริสต์ คุณพ่ออย่ากลัว ไว้ใจผมเถิด ให้คุณพ่อบอกมาว่าสงสัยใคร ผมจะสืบสวน จะทำหน้าที่ให้ได้"*

เมื่อผมเห็นว่าท่านอุดมเป็นคนจริงใจ ผมจึงเอ่ยถึงหัวหน้าคณะเลือดไทยที่บ้านตะโกที่เฝ้าสอดแนมพวกคริสตังโนนแก้วในนามของนายอำเภอพิมาย ผมเล่าเรื่องทั้งหมดที่นายอำเภอกระทำที่โนนแก้วเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา เมื่อฟังแล้วร้อยตำรวจเอกอุดมจึงอำลาไป โดยยังรับรองอีกครั้งหนึ่งว่า"ผมจะทำหน้าที่ให้ดีที่สุดครับ"

ตอนบ่ายของวันนั้น พวกหนุ่มๆหามคุณพ่อถาวรไปขึ้นรถไฟที่ห้วยแถลง ผมก็ไปด้วย ถึงโคราชแล้วพาคุณพ่อถาวรค้างคืนที่วัด เรียกหมอคนหนึ่งมารักษาแผลของคุณพ่อ วันหลังวันที่ 5 มีนาคม ผมพาคุณพ่อถาวรขึ้นรถไฟไปกรุงเทพฯ ค่ำวันนั้นคุณพ่อเข้า ร.พ.เซนต์หลุยส์ อยู่ในความดูแลของคณะมาเซอร์ ตอนเช้าของวันที่ 6 มีนาคม ผมไปพบพระคุณเจ้าแปรร์อส แล้วกลับมาอยู่กับพี่น้องโนนแก้ว"

นายอำเภอพิมายจ้างมือปืนคนที่สอง ร้อยตำรวจเอกอุดมถูกฆ่า

"*หลังจากนี้ไม่กี่วัน คุณพ่อตาปี(TAPIE)(MEP)และคุณพ่อเออเยนเลอต์แชร์(EUGENE LOETCHER) (MEP)*จาก*กรุงเทพฯ เข้ามาเยี่ยมคริสตังโนนแก้ว พอผ่านบ้านตะโก ชาวบ้านรู้สึกแปลกใจ พูดกันว่า "ประหลาดจริง พ่อคนหนึ่งมาโนนแก้ว นายอำเภอก็ไล่ออกไป แล้วกลับมาเพิ่มอีกหนึ่งเป็นสองคน เขาถูกยิงแล้ว ยังมีคนเข้ามาอีกสองคน แปลกจริงๆ"*

สามสัปดาห์ต่อมา ร้อยตำรวจเอกอุดมมาพบผมอีกครั้ง อธิบายว่า"ผมสืบสวนเรียบร้อยแล้ว มีหลักฐานครบถ้วน นายอำเภอพิมายเป็นผู้ว่าจ้างมือปืนเป็นเงิน 200 บาท เป็นคนนั้นเองที่คุณพ่อสงสัย เขาต้องการฆ่าคุณพ่อให้ได้ ผมได้ไปหาคนนั้น แต่เขาปฏิเสธแก้ตัวว่า คืนนั้นเขาไม่ได้อยู่ที่บ้านตะโก เพราะอยู่ที่อำเภอพิมาย ฉะนั้นไม่ใช่เขาแน่นอนที่ได้ยิงพระสงฆ์ที่โนนแก้ว ต่อจากนั้นผมไปถามชาวบ้านตะโก เขายืนยันว่าคนนั้นอยู่ที่บ้านตะโกคืนนั้นจริง หัวเข่าของเขาบวมมากเพราะได้ชนเสารั้วโรงเรียนโนนแก้วตอนที่วิ่งหนีออกมาในคืนนั้น หลังจากนี้คนนั้นหนีไปหลบซ่อนตัวชั่วคราวที่พิมาย"

ร้อยตำรวจเอกอุดมได้ไปส่งรายงานและหลักฐานถึงผู้บังคับบัญชาที่โคราช เพื่อขอรับหมายกล่าวโทษและหมายจับมือปืนคนนั้น คงจะมีใครคนหนึ่งไปบอกนายอำเภอพิมายให้รู้ตัว นายอำเภอจึงวางแผนใหม่ จัดการอีกรอบหนึ่ง สามวันต่อมามีข่าวแพร่ไปทั่วว่า ร้อยตำรวจเอกอุดมกับสิบโทผู้ติดตามถูกฆ่าแล้ว

ชาวบ้านเล่ากันว่า เมื่อร้อยตำรวจเอกอุดมกับสิบโทมาจากโคราช ลงรถไฟที่หินดาด มีม้าสองตัวเตรียมรอไว้ เพื่อเดินทางต่อไปพิมาย นายสถานีกับผู้โดยสารที่เพิ่งลงจากรถไฟยังจับกลุ่มอยู่ที่ท่ารถไฟ มีคนหนึ่งบอกร้อยตำรวจเอกอุดมว่า "ผู้ใหญ่บ้านของที่นี่ เมื่อไม่กี่วันก่อนได้รับเครื่องวิทยุเถื่อน ขอเชิญท่านไปตรวจดูหน่อย บ้านของเขาอยู่แถวนี้เอง ข้ามทางรถไฟไปก็ถึง" ร้อยตำรวจเอกอุดมไม่สงสัยอะไร จึงออกเดินไปตรวจ เขาพูดกับผู้ใหญ่บ้านว่า"มีคนฟ้องผู้ใหญ่ว่ามีวิทยุเถื่อนที่บ้าน จริงไหมครับ" "ยอมรับครับ มีเครื่องหนึ่งอยู่บนบ้าน เชิญท่านมาดูเอง" "ถ้าอย่างนั้นผู้ใหญ่จะต้องไปพิมายกับผม เอาวิทยุไปเสียภาษีและค่าปรับ เป็นเงินไม่เท่าไรหรอก ที่จริงไม่ใช่ความผิดร้ายแรง ไปเตรียมตัวอย่าช้า" "ครับ ผมพร้อมแล้ว"

แล้วในขณะนั้นเสียงปืนดังขึ้น ตำรวจทั้งสองคนถูกฆ่าต่อหน้านายสถานีรถไฟซึ่งตกใจกลัว ผู้ใหญ่บ้านเปิดกระเป๋าของร้อยตำรวจเอกอุดม เอาเอกสารต่างๆ ไปเผาทิ้งทั้งหมด แล้วเอาปืนสั้นของร้อยตำรวจเอกอุดมข่มขู่นายสถานีว่า จะถูกฆ่าด้วยถ้าบอกเรื่องนี้ให้ใครรู้ แล้วยังยิงตำรวจที่นอนตายอีก 2 นัด ต่อจากนั้นผู้ใหญ่บ้านขี่ม้ารีบไปพิมาย

ชาวบ้านเล่าต่อไปว่า เมื่อถึงสถานีตำรวจพิมาย ผู้ใหญ่บ้านรายงานว่ามีโจรผู้ร้ายหลายคนได้ออกมาจากป่ายิงตำรวจสองนายตาย ผมพยายามช่วยแต่ทำอะไรไม่ได้ ได้แต่เก็บปืนสั้น 2 กระบอกนี้มาเท่านั้น พวกโจรหนีไปได้พร้อมกับเอากระเป๋าเอกสารของร้อยตำรวจเอกอุดมไปด้วย พวกเขาคงคิดว่ามีเงินอยู่มาก เรื่องนี้น่าเสียดายเหลือเกิน ร้อยตำรวจเอกอุดมช่างเป็นคนดีจริงๆ เมื่อตำรวจบันทึกคำให้การของผู้ใหญ่เรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่แสดงความชื่นชมต่อเขา แล้วพวกเขาเตรียมตัวเดินทางไปสอบสวนที่หินดาด และนำศพกลับมา ขณะนั้นมีคนหนึ่งเข้ามานำหนังสือของนายสถานีรถไฟหินดาด มีข้อความว่าผู้ใหญ่บ้านเองเป็นคนฆ่าร้อยตำรวจเอกอุดมและสิบโท เมื่อตำรวจทราบต่างตกตะลึงเป็นอย่างยิ่ง

ตำรวจนอกเครื่องแบบ 2 คนออกติดตามหาผู้ใหญ่บ้านทันทีในตลาดพิมาย ไม่นานพบเขากำลังดื่มเหล้าอยู่ในร้านกาแฟ ตำรวจเข้าไปทำทีสั่งเครื่องดื่ม แต่ผู้ใหญ่บ้านเห็นเขาก็จำได้ เตรียมจะชักปืนมายิง แต่ไม่ทันตำรวจลุกขึ้นมาจับตัวไว้และนำไปโรงพักพิมาย เมื่อบันทึกรายงานเรียบร้อยแล้ วผู้ใหญ่บ้านถูกส่งตัวไปโคราช เขาถูกประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าโดยทันที เป็นวิธีการฆ่าปิดปากเพื่อไม่ให้เขามีโอกาสขึ้นศาลและเปิดเผยบุคคลที่ว่าจ้างเขา ส่วนนายอำเภอได้รับคำสั่งให้ย้ายออกจากอำเภอพิมายภายใน 48 ชั่วโมง เขาได้รับเลื่อนตำแหน่งที่อื่น ส่วนมือปืนบ้านตะโกที่ยิงคุณพ่อที่โนนแก้วก็อยู่อย่างสงบต่อไป ไม่มีใครมาสอบสวนเขาอีก

ส่วนคุณพ่อถาวรกิจสกุลเมื่อหายดีแล้ว สิ้นเดือนมีนาคมก็กลับมาเป็นพ่อปลัดที่โนนแก้วอย่างเดิม

ที่โนนแก้ว เด็กนักเรียนคริสตังบ้านโนนแก้วถูกบังคับให้ไปเข้าเรียนที่บ้านตะโก ทุกๆเช้าเขาถูกตีเพราะเขาไม่ยอมไหว้พระพุทธรูปที่ตั้งไว้ในห้องเรียน มีเด็กกล้าหาญคนหนึ่ง เป็นลูกสาวของครูแหยมชื่อ ทองอ่อน อายุ 12 ปี วันหนึ่งครูถือมีดมาข่มขู่เด็กหญิงทองอ่อน เขาตอบด้วยความกล้าหาญว่า "ครูฆ่าหนูก็ได้ หนูเลือกตายดีกว่า" ครูคนนั้นไม่สบายใจ วันหนึ่งเขามาหาผมที่โนนแก้ว ระบายความในใจว่า "ผมลำบากใจมาก ไม่รู้จะทำอย่างไร ได้รับคำสั่งให้ตีเด็กของคุณพ่อ บังคับเขาให้ทิ้งศาสนา ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะมีคนไปฟ้องเจ้านาย แล้วผมจะถูกปลดออก ผมขอโทษคุณพ่อ ส่วนตัวผม เด็กจะนับถือพระพุทธเจ้า พระเยซูเจ้าหรืออะไรก็ตาม ผมก็เฉยๆ ไม่สนใจ แต่ผมจำเป็นต้องทำตามคำสั่งของเจ้านาย ต่อไปนี้ผมจะตีเด็กเบาๆ พอเป็นพิธีเท่านั้น คุณพ่ออย่าโกรธผมเลยครับ"

ช่วงนั้นอธิบดีกระทรวงศึกษาธิการได้เรียกครูใหญ่ทุกโรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ มาพร้อมหน้ากันรับฟังคำชี้แจง ท่านสั่งให้นำนักเรียนทุกคนโดยไม่ยกเว้นใครไปไหว้พระพุทธรูปทุกวันพระ ซิสเตอร์คณะอุร์สุลินที่เป็นครูใหญ่โรงเรียนมาแตร์เดอี ถามท่านว่า "สำหรับนักเรียนพุทธจะนำเขาไปแน่นอน แต่สำหรับนักเรียนคริสตัง ดิฉันขอฟังแถลงการณ์ชี้แจ้งของกระทรวงก่อน อธิบายให้ชัดเจนว่ารัฐบาลมองพระพุทธเจ้าอย่างไร เป็นพระเป็นเจ้าที่ต้องนมัสการหรือเป็นนักบุญอรหันต์ที่ต้องคารวะเคารพนับถือ ในกรณีที่สองเท่านั้นที่นักเรียนคริสตังจะไปกราบไหว้ได้" ท่านอธิบดีนิ่งคิดพิจารณาสักครู่แล้วตอบว่า "ดีแล้ว ฉันยกเว้นนักเรียนคริสตังไม่ต้องไป" นโยบายนี้ได้ใช้ในเขตกรุงเทพฯ แต่ไม่ได้ปฏิบัติในต่างจังหวัด"

เรื่องซิสเตอร์ซูซานา วันศุกร์ศักดิ์สิทธิ์ ค.ศ.1942/พ.ศ.2485

"หลังจากที่คุณพ่อถาวรถูกยิงเมื่อวันที่ 2 มีนาคมนั้น ผมสังเกตเห็นด้วยความแปลกใจว่าซิสเตอร์ซูซานาอธิการบ้านซิสเตอร์โนนแก้วพูดคุยกับครูหอมอยู่บ่อยๆ ชาวบ้านเคยมาบอกผมแล้วว่าครูหอมได้นำครูชื่นเข้าออกบ้านซิสเตอร์เป็นประจำ เหมือนกับว่าเป็นบ้านของตนเอง เขากับซิสเตอร์มีท่าทีที่สนิทสนมกันมาก ซิสเตอร์น้อยเห็นสถานการณ์อย่างนี้จึงไม่สบายใจมาก ผมจึงตัดสินใจให้ซิสเตอร์ซูซานาอธิการกลับไปอารามคลองเตย บอกเขาว่าอธิการิณีเจ้าคณะต้องการพบ ผมใช้หนุ่มสองคนนั้นอีกไปส่งซิสเตอร์ถึงอาราม ไม่กี่วันต่อมาหนุ่มทั้งสองกลับมาพร้อมกับซิสเตอร์ใหม่คนหนึ่งชื่อซิสเตอร์บีเบียนา มาแทนคนเก่า อธิการใหม่คนนี้ได้ทำหน้าที่อย่างดีมากที่วัดโนนแก้วเป็นเวลาหลายปี ส่วนซิสเตอร์ซูซานาที่อยู่อารามคลองเตยยังคิดถึงครูชื่น ในช่วงสัปดาห์ศักดิ์สิทธิ์ซิสเตอร์หนีกลับมาพบครูชื่นที่บ้านตะโก และวันศุกร์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งสองคนออกไปพิมาย คริสตชนโนนแก้วต่างรู้สึกสลดใจเป็นอย่างยิ่ง หลังจากนี้ไม่นานลูกน้องคนหนึ่งของนายอำเภอมาซักถามคริสตังโนนแก้วว่า "แล้วพวกเจ้าจะไม่ทิ้งศาสนาเหมือนอย่างซิสเตอร์อธิการซูซานาหรือ เดี๋ยวนี้เขามีความสุขอยู่กับครูชื่น" ชาวบ้านตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า "เราไม่ได้นับถือซิสเตอร์อธิการ การทิ้งศาสนาเป็นเรื่องส่วนตัวของเขา ถึงแม้ว่าพวกคุณพ่อจะละทิ้งศาสนา เราก็จะไม่เปลี่ยนแปลงเลย เราเชื่อพระเป็นเจ้า ไม่เชื่อมนุษย์"

ความสงบชั่วคราว

"ตั้งแต่นั้นมา คือตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ.1942/พ.ศ.2485 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 ชาวบ้านไม่ได้ถูกรบกวน เว้นแต่นักเรียนคริสตังที่ถูกตีเป็นประจำที่โรงเรียนบ้านตะโก

ช่วงนั้นผมถือโอกาสไปดูสถานการณ์ที่วัดบ้านหัน ส่วนคุณพ่อถาวรดูแลคริสตังที่วัดโนนแก้ว ครั้งนี้ผมนำคนหนุ่ม 7 คนไปด้วย (ป.ล. ดูเรื่องบ้านหันหน้า 149)

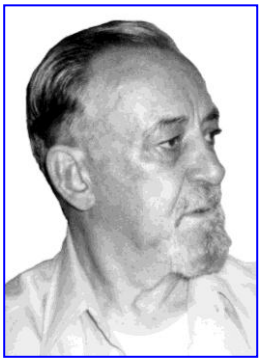
คุณพ่อเดชังซ์

*กลางปี ค.ศ.1942/พ.ศ.2485 พระคุณเจ้าแปร์รอสส่ง**คุณพ่อเดชังซ์(MEP)**มาเป็นพ่อปลัดที่โนนแก้ว ผมจึงให้คุณพ่อถาวรไปพักผ่อนชั่วคราวที่วัดโคราช คุณพ่อเป็นคนไทยสามารถอยู่ที่โคราชได้ ส่วนคุณพ่อเดชังซ์และตัวผม เจ้าหน้าที่อนุญาตให้อยู่ในโคราชได้เพียงแค่ 2 วัน เมื่อเราต้องไปพิมายก็เจอปัญหาเหมือนกัน เช่น วันที่คุณพ่อเดชังซ์ต้องไปแจ้งที่อำเภอพิมายเรื่องการย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้านโนนแก้ว เราสองคนเดินเท้าไปอำเภอพิมาย ที่พิมายนายอำเภอวางแผนไว้แล้ว ไม่ให้เรามีที่พัก เราไม่รู้ว่าจะไปค้างคืนที่ไหน ที่วัดพุทธเขาก็ไล่เราออกไป แต่โชคดีมีคนหนึ่งออกมาพบเราบอกว่า"เชิญท่านทั้งสองไปพักที่โรงเรียนรัฐบาลที่นี่ ผมเป็นครูใหญ่จะสั่งให้เปิดห้องเรียน จะได้พักอย่างสะดวก" อีกครั้งหนึ่งเราไปพิมาย พนักงานเขื่อนเห็นเรานั่งพักเหนื่อยข้างถนน เชิญเราไปค้างคืนที่ค่ายของเขื่อน กางมุ้งให้เราด้วย เรื่องต่างๆ เหล่านี้บ่งชี้ถึงท่าทีอันไม่ดีของนายอำเภอพิมายที่มีต่อเรา"*

วัดโนนแก้วถูกเผา คืนวันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1944/พ.ศ.2487

"*ส่วนคุณพ่อถาวร เมื่อท่านอยู่ที่โคราชระยะหนึ่งแล้ว ท่านรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดโคราช ขณะนั้นเครื่องบินพันธมิตร(อังกฤษ)ทิ้งระเบิดที่สถานีรถไฟและที่อื่นๆ หลายครั้ง (ลูกระเบิดตกในเขตของวัดคาทอลิก 2-3 ลูก)*

ปลายเดือน มกราคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 ครูชื่นมาพบเราทั้งสององค์(คุณพ่อลาร์เกและคุณพ่อเดชังซ์)ที่โนนแก้ว ถามผมว่า "มีปืนไหม" ผมตอบว่า "ถ้ามีก็ได้ไปแจ้งที่อำเภอพิมายเรียบร้อยแล้ว" "ผมไม่ได้ถามว่ามีปืนที่ได้รับอนุญาต แต่ถามว่ามีปืนรึเปล่า" ผมก็ตอบเหมือนเดิมโดยไม่ได้นึกสงสัยอะไรเลย

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ เราทั้งสองเตรียมเทียนที่จะเสกในวันรุ่งขึ้น (ฉลองถวายพระกุมารในพระวิหาร) *ถ้ำพระกุมารยังอยู่ในวัดจนถึงฉลองวันพรุ่งนี้ คืนนั้นเวลา 4 ทุ่ม เสียงปืนดังขึ้นหนึ่งนัด แล้วมีการยิงรัวหลายๆนัด เราสองคนอยู่ในห้องนอนบ้านพ่อ ผมเปิดบานหน้าต่างออกดูเล็กน้อย เห็นวัดกำลังถูกไฟไหม้! เราเห็นหลายคนกำลังขนฟางข้าวมาเป็นเชื้อเพลิง ยังมีเสียงปืนดังขึ้นอีกเพื่อปิดกั้นเส้นทางทุกทางไม่ให้ชาวบ้านเข้ามาบริเวณวัด คุณพ่อเดชังซ์และผมที่อยู่ในห้องก็ได้โปรดศีลอภัยบาปให้แก่กันและกัน เพราะไม่แน่ใจว่าเขาจะมาฆ่าเราด้วยหรือเปล่า แล้วมีเสียงร้องตะโกนว่า "ตอนนี้จบสิ้นแล้ว ไม่มีวัดของพระเยซูที่โนนแก้วอีกต่อไป เราชนะแล้ว" แล้วพวกเขายิงปืนอีกรอบหนึ่งเป็นรอบสุดท้าย แล้ววิ่งหนีข้ามทุ่งนาไปทางบ้านตะโก*

ผมตีกลองทันที ชาวบ้านรีบเข้ามาบริเวณวัดที่กำลังลุกไหม้ พวกเขาน้ำตาไหล ทำอะไรไม่ได้ ไม่มีทางดับไฟได้ วัดเป็นกองไฟทั้งหลังเลย เหมือนว่าถูกราดน้ำมัน ร้อนมาก ไม่มีใครสามารถเข้าใกล้ได้ เรากลัวอีกว่าบ้านพักพระสงฆ์จะถูกไฟไหม้ด้วย พวกหนุ่มๆสาวๆจึงวิ่งไปตักน้ำที่ลำห้วยมารดน้ำบ้านพ่อเพื่อป้องกันไฟลุกลาม ทุกคนยืนมองดูด้วยความเศร้าสลดใจ ที่สุดพวกเขาแยกย้ายกันกลับบ้าน เหลือแต่บางคนที่อยู่เฝ้าตลอดทั้งคืน

วันรุ่งขึ้นทุกคนมารวมกันที่หน้าบ้านพักพระสงฆ์ ข้าวของในวัดไม่มีอะไรเหลือสักชิ้น ทุกสิ่งทุกอย่างถูกเผาหมดเลย (จอกกาลิกส์ ผอบศีล เสื้อทำมิสซา รูปนักบุญเทเรซา รูปพระหฤทัย รูปแม่พระ รูป 14 ภาค ถ้ำพระกุมาร ทุกอย่างหมดสิ้นไปเว้นแต่รูปนักบุญยอแซฟรูปเล็กๆนั้นที่ได้นำมาจากวัดบ้านหัน) เช้าวันนั้นชาวบ้านร่วมกันสวดภาวนาอย่างศรัทธาเป็นพิเศษแทนมิสซา หลังจากนี้ผมประกาศขอให้พวกคนหนุ่มๆไปหาต้นเสามาเพื่อจะได้สร้างวัดใหม่ชั่วคราว

*วัดโนนแก้วหลังที่สองที่นางดี ประทุมเทาได้ตั้งชื่อต่อหน้าตำรวจว่า**"บ้านพระบิดาของเรา"** ก็ถูกเผาสลายไปแล้ว ไม่กี่วันต่อมานางดีสิ้นใจอย่างสงบ วิญญาณของท่านถูกรับเข้าไปในบ้านแท้ของพระบิดาในสวรรค์*

เช้าวันนั้น ผมส่งโทรเลขไปหาพระคุณเจ้าแปร์รอส เขียนว่า"พวกเขาได้เผาวัดแล้ว" แต่โทรเลขนี้เข้ากระทรวงมหาดไทยก่อน แล้วอีก 5 วันจึงมาถึงพระคุณเจ้า หลังจากนี้เจ้านายที่กรุงเทพฯ ได้ส่งพันตำรวจเอกคนหนึ่งไปพิมาย เขากับพวกตำรวจที่นั่นพากันกินเลี้ยงอย่างสนุกสนาน แล้วพันตำรวจเอกคนนั้นพร้อมกับพวกที่ได้เผาวัดโดยมีครูชื่นเป็นผู้นำ เข้ามาโนนแก้ว ขึ้นบ้านพ่อและต่อหน้าทุกคนเขาถามผมว่า "คุณพ่อสงสัยใคร?" ผมไม่ตอบอะไร ในสถานการณ์เช่นนี้ผมจะไปเปิดเผยอะไรได้? ในการพบปะกันครั้งนี้เรื่องการเผาวัดก็จบไป เสียดายที่ไม่มีคนเหมือนอย่างร้อยตำรวจเอก อุดมมาสอบสวนหาความจริงอย่างครั้งก่อน ส่วนนายอำเภอถูกย้ายออกไปภายใน 48 ชั่วโมง ไปเลื่อนรับตำแหน่งที่อื่น **จบประวัติโนนแก้ว ภาคที่สอง และสุดท้าย ลงชื่อ พ่อลาร์เก"**

(รายงานคุณพ่อลาร์เก เล่มที่ 2 หน้า 251-277)

เรื่องเพิ่มเติม

1. จากหนังสือ "ประวัติฯ"

"วันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ลงนามในสนธิสัญญาพันธมิตรกับญี่ปุ่น" (หน้า 65-66)

(ท่านเข้าใจว่าอนาคตในเอเชียภาคนี้ต่อไปจะขึ้นกับมหาอำนาจญี่ปุ่น แต่ว่าในอีก 4 ปีต่อมาสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นตรงกันข้าม)

"วันที่ 25 มกราคม ค.ศ.1942/พ.ศ.2485 รัฐบาลไทยได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ...ต่อมาในปี ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 อังกฤษจึงเริ่มทิ้งระเบิดที่กรุงเทพฯ การทิ้งระเบิดนี้ทำให้เกิดความเสียหายในเมืองหลวง สถานที่ต่างๆ ของศาสนาคริสต์ได้รับความเสียหาย เช่น อาสนวิหารอัสสัมชัญ โรงเรียนอัสสัมชัญและที่พักอาศัยของคริสตังวัดอัสสัมชัญถูกระเบิด อาคารผู้ป่วยหลังหนึ่งของโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ถูกระเบิดเพลิงจนเกิดไฟไหม้เสียหมด โรงเรียนมาร์แตร์เดอีถูกระเบิดเช่นกัน การทิ้งระเบิดที่สถานีรถไฟโคราชทำให้บ้านพักพระสงฆ์และโรงเรียนวัดได้รับความเสียหายไปด้วย" (หน้า 661)

ที่สุด*"ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 มีสัญญาณบางอย่างบ่งชี้ว่าญี่ปุ่นหมดหวังจะชนะสงครามแล้ว หลวงปรีดีพนมยงค์ขอร้องให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม ลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งท่านลาออกในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีคนใหม่ประกาศเสรีภาพในการนับถือศาสนาทันที ในที่สุดสถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติ"* (หน้า 661)

2. จากรายงานปี ค.ศ.1940-1946/พ.ศ.2483-2489 ของพระสังฆราชแปร์รอสต่อศูนย์กลางคณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส(MEP) (งานศึกษาฯ ภาคที่ 2 เอกสารที่ 64 หน้า 201-206)

ความเสียหายจากการเบียดเบียนศาสนา

"ในช่วงปี ค.ศ.1940-1945/พ.ศ.2483-2488 เป็นช่วงเวลาแห่งความทุกข์โศกและปัญหายุ่งยากมากมาย ขั้นแรกเป็นกรณีพิพาทไทย-อินโดจีน พร้อมด้วยปัญหาการเบียดเบียนศาสนา ติดตามด้วยสงครามโลก (ครั้งที่ 2) *พร้อมทั้งการบุกรุกของญี่ปุ่น มีการทิ้งระเบิดและการเผาผลาญ..."*

"...ในบรรดาพวกคริสตังที่ถูกบังคับให้ละทิ้งศาสนานั้น คำตอบของหลายคนทำให้พวกที่มาบังคับเกิดพิศวง ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ชาวบ้านเป็นคริสตังที่ดี นายอำเภอเรียกประชุมเหล่าหัวหน้าครอบครัว เพื่อบังคับให้ทิ้งความเชื่อและเริ่มกล่าวกับคนมั่งมีผู้หนึ่ง ซึ่งเขาเป็นที่น่าละอายของหมู่บ้านนั้นว่า "ผมคิดว่าไม่จำเป็นต้องคะยั้นคะยอคุณหรอกนะ เนื่องจากการกระทำของคุณก็แสดงให้เห็นชัดว่าคุณเป็นคริสตังแต่ชื่อเท่านั้น คุณคงจะไม่มีอะไรติดขัดที่จะประกาศตัวเป็นพุทธศาสนิกชน" ผู้ที่ถูกกล่าวถึงนี้จึงลุกขึ้นยืนตอบว่า "จริงอยู่ ความประพฤติของผมมิได้สมกับเป็นคริสตัง ผมยอมรับความอับอายนี้ต่อหน้าทุกคน แต่ผมยังคงเป็นคริสตังและจะขอยอมตายในฐานะที่เป็นคริสตัง ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะพยายามทำให้ผมเปลี่ยนศาสนา" นายอำเภอพยายามพูดจาหว่านล้อมต่างๆ แต่ก็ไร้ผล..."

"... เรากำลังดำเนินการซ่อมแซมสิ่งที่เสียหายทางด้านวัตถุและฟื้นฟูศีลธรรม ความเสื่อมทรามด้านศีลธรรมนั้นร้ายแรงกว่าความเสียหายด้านวัตถุ สงครามทำให้จิตใจสับสนอลหม่าน ดูคล้ายกับว่าไม่มีมโนธรรมศีลธรรมและแม้แต่จิตสำนึกในหน้าที่หลงเหลืออยู่เลย ความอยุติธรรมทุกรูปแบบได้กระทำกันอย่างเปิดเผย คุณธรรมสามัญธรรมดาทั้งหลายซึ่งแต่ก่อนเคยได้รับการเทิดทูน แม้ในหมู่คนต่างศาสนา เวลานี้ไม่มีอะไรเหลือเลย สิ่งเดียวที่ทุกคนแสวงหาคือ เงินตรา..."

"ส่วนพวกคริสตัง สงครามกลายเป็นอุปสรรคในการถือศาสนาสำหรับบางคน แต่ก็กลายเป็นโอกาสให้คนส่วนมากถือศาสนาอย่างครบถ้วนขึ้น..."

"...นับตั้งแต่ตอนปลายของสงคราม ชีวิตคริสตังได้กลับคืนมาสู่หนทางเดิมของเขา ผู้ที่ละทิ้งศาสนาจำนวนมากกลับมาหาพระเป็นเจ้า..."

พระสังฆราชไทยองค์แรก

"...เรามีเรื่องน่าปลื้มปิติยินดีอยู่เรื่องหนึ่งมาชดเชยเรื่องทุกข์โศกต่างๆ คือเรื่องการจัดตั้งเทียบสังฆมณฑลจันทบุรี พร้อมกับการแต่งตั้งพระคุณเจ้ายาโกเบ แจง เกิดสว่าง เป็นพระสังฆราชไทยองค์แรก เป็นอันว่าพระศาสนจักรคาทอลิกได้ตั้งรกรากอย่างถาวรในสยามแล้ว *และแม้ว่ามิชชันนารีต่างชาติทุกองค์จะต้องอำลาจากไปก็ยังมีพระสังฆราชองค์หนึ่งทำการบวชพระสงฆ์ได้ จึงทำให้มีสังฆภาพสืบต่อไปในประเทศนี้ เมื่อไม่อาจประกอบพิธีอภิเษกพระสังฆราชใหม่ที่กรุงเทพฯได้* (เพราะเครื่องบินพันธมิตรมาทิ้งระเบิดบ่อยๆ) *จึงไปประกอบพิธีกันที่หัวไผ่ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1945/พ.ศ.2488..."*

"...ข้าพเจ้าขอจบรายงานด้วยการแสดงความรู้คุณอย่างสุดซึ้งต่อผู้ร่วมงานทุกๆ คน...

ลงชื่อ พระคุณเจ้าแปร์รอส"

บทที่ 6

การแพร่ธรรมสมัยที่สี่ในเมืองโคราชและในเขตใกล้เคียง หลังจากเสรีภาพในการนับถือศาสนากลับคืนมา

ช่วงเวลา 21 ปี (ค.ศ.1944/พ.ศ.2487- ค.ศ.1965/พ.ศ.2508)

การประกาศการกลับคืนมาของการมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา(8 สิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487)

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้เริ่มเบียดเบียนศาสนาเป็นต้นศาสนาคริสต์คาทอลิกตั้งแต่วันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 การเบียดเบียนนี้ยุติลงในต้นเดือนสิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 โดยมีการรัฐประหารคว่ำบาตรนายกรัฐมนตรีจอมพล ป. พิบูลสงคราม และคณะรัฐบาล

ต่อมา นายควง อภัยวงศ์ขึ้นมาแทนจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทันทีวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกาศเสรีภาพในการนับถือศาสนากลับคืนมา ภายหลัง ท่านอธิบายว่า การเบียดเบียนนี้อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลสำคัญของรัฐบาลเพียง 4-5 คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งได้บริหารประเทศชาติอย่างเผด็จการ

ไม่นาน พระสังฆราชแปร์รอส ประมุขมิสซังคาทอลิกกรุงเทพฯ ไปพบนายปรีดี ขอบพระคุณท่านที่ประกาศเสรีภาพในการนับถือศาสนากลับคืนมาใหม่ วันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 พระคุณเจ้าแปร์รอสส่งโทรเลขไปกรุงวาติกัน รายงานว่ารัฐบาลไทยได้สร้างความสัมพันธ์อันดีกับพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยแล้ว ปีถัดมา ค.ศ.1945/พ.ศ.2488 นายเสนีย์ ปราโมท รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่
(จากเอกสารหลักฐานของคุณพ่อลาร์เก หน้า 114)

จำนวนพระสงฆ์ทั้งไทยและมิชชันนารี MEP ในเมืองโคราชและเขตใกล้เคียง ช่วงเวลา 21 ปี (ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 จนถึงเดือนมีนาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508) พระสงฆ์เหล่านี้ได้ทำงานที่วัดโนนแก้ว วัดโคกปราสาท วัดโคราช วัดบ้านหัน และวัดปากช่อง

1. วัดโนนแก้วและวัดโคกปราสาท

รายชื่อพระสงฆ์เจ้าวัดและปลัดทั้งหมด 13 องค์ เป็นมิชชันนารีMEP 11 องค์ เป็นพระสงฆ์ไทยจากมิสซังกรุงเทพฯ 2 องค์

1. คุณพ่อเดชังซ์(MEP)

เจ้าวัดโนนก้ว 3 ปีครึ่ง (มิถุนายน ค.ศ.1944/พ.ศ.2487-31 ธันวาคม ค.ศ.1947/พ.ศ.2490)

2. คุณพ่อพิจิตร กฤษณา (ไทย)

ปลัดวัดโนนแก้ว 8 เดือน (สิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487-5 พฤษภาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488)

3. คุณพ่อมิแชล ส้มจีน ศรีประยูร (ไทย)

เจ้าวัดโนนแก้ว 1 ปี 5 เดือน (ต้นปี ค.ศ.1948/พ.ศ.2491-พฤษภาคม ค.ศ.1949/พ.ศ.2492)

4/1. คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส (MEP)

เจ้าวัดโนนแก้วสมัยที่หนึ่ง 4 ปี 8 เดือน (มิถุนายน ค.ศ.1949/พ.ศ.2492-เมษายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497)

5. คุณพ่อเรอเน บริสซอง(MEP)

ปลัดวัดโนนแก้ว 3 ปีครึ่ง (8 ธันวาคม ค.ศ.1950/พ.ศ.2493-30 มิถุนายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497)

6/1. คุณพ่อลาบอรี (MEP)

เจ้าวัดโนนแก้ว 2 ปี (พฤษภาคม ค.ศ.1954/พ.ศ.2497-มิถุนายน ค.ศ.1956/พ.ศ.2499)

7. คุณพ่อเลออง (MEP)

ปลัดวัดโนนแก้ว 1 ปีครึ่ง (1 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1955/พ.ศ.2498-16 กรกฎาคม ค.ศ.1956/พ.ศ.2499)

4/2. คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส (MEP)

เจ้าวัดโนนแก้วสมัยที่สอง 4 ปี 5 เดือน (มิถุนายน ค.ศ.1956/พ.ศ.2499-ค.ศ.1961/พ.ศ.2504)

6/2. คุณพ่อลาบอรี (MEP)

ปลัดของคุณพ่อนิโคลาสที่วัดโนนแก้ว 2 ปี (มิถุนายน ค.ศ.1956/พ.ศ.2499-มิถุนายน ค.ศ.1958/พ.ศ.2501)

8. คุณพ่อมัลแซร์ (MEP)

ปลัดของคุณพ่อนิโคลาส และคุณพ่อลามูเรอซ์ที่วัดโนนแก้ว หลายๆครั้ง รวมเวลา 5 ปีกว่า (ระหว่างปี ค.ศ.1958/พ.ศ.2501-มิถุนายน ค.ศ.1966/พ.ศ.2509)

9. คุณพ่อเปแรย์ (MEP)

ปลัดของคุณพ่อนิโคลาสที่วัดโนนแก้วและของคุณพ่อเบรย์ที่วัดโคราช 7 เดือน (1 มิถุนายน ค.ศ.1958/ พ.ศ.2501-31 ธันวาคม ค.ศ.1958/พ.ศ.2501)

หมายเหตุ วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 มิสซังกรุงเทพฯ คืนเขตโคราชให้แก่มิสซังอุบลฯ หลังจากได้ปกครองตลอดเวลา 50 ปี

10. คุณพ่อปาแซ็ก (MEP)

ปลัดของคุณพ่อนิโคลาสที่วัดโนนแก้ว 6 เดือน (กรกฎาคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502-ต้นมกราคม ค.ศ.1960/ พ.ศ.2503)

11. คุณพ่อฟาบาส (MEP)

ปลัดของคุณพ่อนิโคลาสที่วัดโนนแก้ว 10 เดือน (ค.ศ.1961/พ.ศ.2504)

12. คุณพ่อลามูเรอซ์(MEP)

เจ้าวัดโนนแก้ว 6 ปี และโนนปราสาท 4 ปี (ค.ศ.1961/พ.ศ.2504-19 ธันวาคม ค.ศ.1967/พ.ศ.2510)

13. คุณพ่อการเดียร์ (MEP)

ปลัดของคุณพ่อลามูเรอซ์ที่วัดโนนแก้ว 1 ปี (ค.ศ.1964/พ.ศ.2507)

หมายเหตุ ปี ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 มีการสถาปนามิสซังนครราชสีมา การเลือกและการอภิเษกพระคุณเจ้าวังงาแวร์เป็นพระสังฆราชองค์แรกของสังฆมณฑลนครราชสีมา

ประวัติย่อและผลงานของเจ้าวัดและปลัดวัดโนนแก้วและโนนปราสาท ทั้ง 13 องค์

1. คุณพ่อเดชังซ์(MEP)

คุณพ่อเป็นเจ้าวัดโนนแก้ว 3 ปีกว่า (มิถุนายน ค.ศ.1944/พ.ศ.2487-31 ธันวาคม ค.ศ.1947/พ.ศ.2490) ก่อนนั้นท่านเป็นพ่อปลัดของคุณพ่อลาร์เก ที่โนนแก้ว คุณพ่อทั้งสองอยู่ด้วยกันที่บ้านพ่อในคืนวันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 เมื่อเจ้าหน้าที่และสมาชิกคณะเลือดไทยมาเผาวัดไม้ที่สวยงามให้หมดสิ้น

นอกจากวัดโนนแก้วแล้ว คุณพ่อยังต้องดูแลวัดโคราชเป็นครั้งคราว แม้มีคุณพ่อพิจิตรเป็นเจ้าวัดอยู่แล้ว และยังต้องดูแลวัดบ้านหันที่ไม่มีพระสงฆ์ประจำตั้งแต่คุณพ่ออัมบรอซิโอ กิ๊น มิลลุกุลออกไปกรุงเทพฯ เพื่อความปลอดภัย เดือนมกราคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483

คุณพ่อได้เขียนจดหมายถึงพระคุณเจ้าแปร์รอสหลายฉบับ

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โนนแก้ว วันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488

...ซิสเตอร์ประจำวัดโนนแก้วสองรูปเตรียมตัวจะไปเข้าเงียบที่อารามคลองเตยวันนี้เอง ผมจึงฝากจดหมายฉบับนี้ไว้กับเขา...วัดโคราชและวัดโนนแก้วเป็นวัดที่ดูแลอย่างไม่ค่อยราบรื่นในสถานการณ์ปัจจุบัน...

ขณะนี้ดูเหมือนว่าภาคอีสานอยู่ในสภาพที่วุ่นวาย เช่น ที่โนนแก้ว มีคนแปลกหน้าปรากฏมาอยู่บ่อยๆ มีข่าวลือว่าบริเวณบ้านนาเชือก (บ้านเก่าของคริสตังโนนแก้ว) และที่อื่นๆ เกิดเหตุปะทะกัน มีข่าวลืออีกว่าทหารญี่ปุ่น หลังจากยอมจำนนแล้วได้ขายอาวุธสงครามมากมายตลอดทางรถไฟ เป็นต้นในเขตเมืองอุดรฯ

... เดชังซ์."

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โนนแก้ว วันที่ 26 พฤษภาคม ค.ศ.1947/พ.ศ.2490

...ผมพอใจฉลองปัสกาที่ผ่านมานี้ โอกาสนี้ได้ฟังแก้บาป 334 คน... ที่โนนแก้วงานซ่อมแซมและขยายโรงเรียนเรียบร้อยแล้ว ที่นี่ต้องการซิสเตอร์อีกหนึ่งคนจะเป็นคนที่สาม ผมหวังว่าจะได้ในปีหน้า...ซิสเตอร์ชาวโนนแก้วสองคนที่ถวายตัวครั้งแรกเมื่อเร็วๆ นี้ที่อารามคลองเตยได้กลับมาเยี่ยมพ่อแม่พี่น้องเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ซิสเตอร์ทั้งสองคนได้วางตัวอย่างน่าชม

ด้วยความนบนอบเยี่ยงบุตร เดชังซ์."

ป.ล. คุณพ่อเดชังซ์ย้ายออกจากวัดโนนแก้ว สิ้นปี ค.ศ.1947/พ.ศ.2490 แล้วรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร สามพราน

2. คุณพ่อพิจิตร กฤษณา (ไม่มีรูปภาพ)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

ประวัติ

เกิด 15 มี.ค. 1915 ที่จันทบุรี

บวช 3 ธ.ค. 1941

12 ม.ค. 1942-1 ก.พ. 1943	กาลหว่าร์	ปลัด
1 ก.พ. 1943 - 7 ส.ค. 1944	วัดพระหฤทัย เชียงใหม่	ปลัด
7 ส.ค. 1944 - 5 พ.ค. 1945	**โนนแก้ว**	**ปลัด**
5 พ.ค. 1945 - 19 ก.ค. 1946	**โคราช**	**เจ้าวัด**
19 ก.ค. 1946 - 1 เม.ย. 1959	เสาวภา	เจ้าวัด
1 เม.ย. 1959 - 25 ก.ค. 1966	ท่าใหม่ , ท่าศาลา	เจ้าวัด
25 ก.ค. 1966 - 30 ม.ค. 1972	น.เปาโลกลับใจ ระยอง	เจ้าวัด
30 ม.ค. 1972 - 28 มี.ค. 1976	วัดแม่พระรับสาร ตราด	เจ้าวัด
21 มี.ค. 1976 -	พักเกษียณ บ้านที่ระยอง	

คุณพ่อเป็นปลัดของคุณพ่อเดชังซ์ที่วัดโนนแก้วเกือบ 1 ปี (7 สิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487-5 พฤษภาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488) แล้วรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราช 1 ปี

3. คุณพ่อมิแชล ส้มจีน ศรีประยูร

คุณพ่อเป็นพ่อเจ้าวัดโนนแก้วต่อจากคุณพ่อเดชังซ์ ต้นปี ค.ศ.1948/ พ.ศ.2491 – พฤษภาคม ค.ศ.1949/พ.ศ.2492

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

ประวัติ

เกิด 8 ธ.ค.1898	ที่พระนครศรีอยุธยา
บวช 12 ม.ค. 1930	ที่อาสนวิหารอัสสัมชัญ บางรัก
ค.ศ.1930 – 1937	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสอาสนวิหารอัสสัมชัญ
ค.ศ.1931 – 1934	รักษาการแทนเจ้าอาวาสที่อาสนวิหาร อัสสัมชัญ
ค.ศ.1940	เจ้าอาวาสวัดโคกวัด
ค.ศ.1940	ท่านไปปราจีนบุรี และถูกจับในข้อหาว่า “เป็นแนวที่ 5” พร้อมกับคุณพ่อฟรังซิสซาเวียร์ สงวน สุวรรณศรี และวันที่ 21 มีนาคม ค.ศ. 1941 ก็ถูกศาลตัดสินจำคุก 2 ปี
ค.ศ.1949 – 1951	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามเสน
ค.ศ.1950	รักษาการแทนเจ้าอาวาส

ค.ศ.1951 - 1952	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหน้าโคก และวัดบ้านปลายนา
ค.ศ.1953 – 1954	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ้านแพน และวัดเจ้าเจ็ด
ค.ศ.1954 – 1963	เจ้าอาวาสวัดบ้านแพน และวัดเจ้าเจ็ด
ค.ศ.1961	ไปช่วยงานที่วัดเกาะใหญ่
ค.ศ.1963 – 1968	เป็นจิตตาธิการอารามคลองเตย และดูแลวัดโรงหมู(ท่าเรือ)
ค.ศ.1968 – 1971	เจ้าอาวาสวัดซางตาครู้ส
ค.ศ.1971 – 1974	เป็นวิญญาณรักษาที่อารามคลองเตย
21 มิถุนายน ค.ศ.1974	มรณภาพที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์
24 มิถุนายน ค.ศ.1974	พิธีปลงศพและฝังที่สุสาน อารามพระหฤทัย คลองเตย

(น่าเสียดายในรายงานนี้ไม่มีบันทึกว่าคุณพ่อเคยเป็นพ่อเจ้าวัดโนนแก้ว 1 ปีกว่า)

4/1. คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส (MEP)

คุณพ่อบวชในคณะ MEP วันที่ 20 มีนาคม ค.ศ.1943/พ.ศ.2486 ผู้ใหญ่ของคณะส่งท่านไปเป็นมิชชันนารีในมิสซังกรุงเทพฯ คุณพ่อมีพี่น้องหญิง 2 คน พี่สาวเป็นซิสเตอร์คณะหนึ่งในประเทศฝรั่งเศส ส่วนน้องสาวเป็นสมาชิกคณะซิสเตอร์MEP ถูกส่งไปทำงานที่ประเทศญี่ปุ่นสักระยะหนึ่ง แล้วกลับมาทำงานในประเทศฝรั่งเศส

คุณพ่อบวชเป็นพระสงฆ์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงไม่สามารถออกจากประเทศฝรั่งเศสมาประเทศสยามได้ คุณพ่อเป็นปลัดวัดใหญ่ในเมืองหนึ่ง(Angers) ที่ประเทศฝรั่งเศส เป็นเวลา 3 ปี เมืองนั้นถูกเครื่องบินพันธมิตร (อเมริกัน-อังกฤษ) ทิ้งระเบิดอย่างหนักเพื่อขับไล่ทหารเยอรมัน มีคนตายและบาดเจ็บจำนวนมาก คุณพ่อนิโคลาส ปลัดหนุ่มรีบเข้าร่วมหน่วยกู้ภัย ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บให้ออกจากซากอาคารที่พังเสียหายอย่างกล้าหาญและเสียสละ

ที่สุด วันที่ 20 มกราคม ค.ศ.1946/พ.ศ.2489 เหมือนกับคุณพ่อ MEP หลายองค์ คุณพ่อตัดสินใจสมัครเป็นพระสงฆ์จิตตาภิบาลประจำกองทัพฝรั่งเศสที่กำลังรบกับคอมมิวนิสต์ในประเทศเวียตนาม ความจริงจุดประสงค์คือคุณพ่อต้องการเข้ามาใกล้ประเทศไทย คุณพ่อเป็นพระสงฆ์ในกองทัพปีกว่าๆ แล้วเข้ามาประเทศไทยในเดือนเมษายน ค.ศ.1947/พ.ศ.2490 เมื่อเรียนภาษาไทยที่เชียงใหม่และที่วัดสามเสนแล้ว คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดโนนแก้วสองสมัย

เจ้าวัดโนนแก้ว สมัยที่หนึ่ง มิถุนายน ค.ศ.1949/พ.ศ.2492-เมษายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497

คุณพ่อสมัครใจไปวัดโนนแก้ว “เพื่ออุทิศตัวแก่คนต่างศาสนา” (ad gentes) พระสังฆราชโชแรง (มิสซังกรุงเทพฯ) เห็นดีเห็นชอบจึงแต่งตั้งคุณพ่อเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนแก้วในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1949/พ.ศ.2492

ปี ค.ศ.1950/พ.ศ.2493 คุณพ่อรายงานว่า

“ขณะนี้วัดโนนแก้วมีคริสตัง 800 คน เป็นคนศรัทธามาก ปีนี้มีผู้ใหญ่รับศีลล้างบาป 43 คน และรับศีลกำลัง 219 คน ยังมีคนต่างศาสนาหลายๆ คน ต้องการกลับใจและเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนี้... บริเวณโดยรอบหมู่บ้านยังเป็นป่าที่จะบุกเบิกเปลี่ยนเป็นนาได้อีกหลายๆ แปลง

ขณะนี้เรื่องที่ใหญ่ที่สุดคือ การสร้างวัดใหม่แทนวัดไม้ที่เจ้าหน้าที่และสมาชิกคณะเลือดไทยได้เผาในคืนวันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 เมื่อ 6 ปีก่อนในสมัยการเบียดเบียนศาสนา ต่อจากนั้นมาพวกเขาใช้วัดชั่วคราวแทนซึ่งเป็นวัดไม้สองชั้น วัดอยู่ชั้นบน ใต้ถุนใช้เป็นโรงเรียน 4 ห้องเรียน หลังคามุงสังกะสีเก่าๆ เราตัดสินใจแล้วว่าปีนี้เอง(ค.ศ.1950/พ.ศ.2493) เราจะเริ่มลงมือเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อสร้างวัดใหม่ วัดนี้จะเป็นอิฐปูน”

ปี ค.ศ.1950/พ.ศ.2493 ช่วงเตรียมวัสดุก่อสร้างวัดใหม่ วันหนึ่งมีโจร 7 คน ดักซุ่มรอคุณพ่อนิโคลาสกลางทางระหว่างสถานีรถไฟห้วยแถลงกับบ้านโนนแก้ว คุณพ่อกลับมาจากโคราช ผู้ร้ายคิดว่าคุณพ่อคงนำเงินสร้างวัดจำนวนมากมา เขาจึงปล้น ตีคุณพ่อจนตกม้า ที่สุดโจรได้เงินเพียง40 บาท นาฬิกาข้อมือ และปากกาหนึ่งด้าม คุณพ่อต้องรักษาตัวหนึ่งเดือน บาดแผลต่างๆ จึงหายดี

5. คุณพ่อบริสซอง (MEP)

ปลัดของคุณพ่อนิโคลาส ธันวาคม ค.ศ.1950/พ.ศ.2493- ปลายเดือนมิถุนายน ค.ศ.1955/พ.ศ.2498

นอกจากงานอภิบาลแล้วคุณพ่อยังได้ช่วยคุณพ่อนิโคลาสอย่างมากในการสร้างวัดใหม่ การสร้างวัดใหม่นี้ใช้เวลา 3 ปี โดยทำงานเฉพาะช่วงฤดูร้อน ชาวบ้านทั้งหมดมาเป็นคนงานและมีช่างฝีมือจำนวนหนึ่งมาจากวัดท่าแร่ จังหวัดสกลนคร

คุณพ่อบริสซองกับคุณพ่อนิโคลาสได้ก่อตั้งคณะพลมารีที่วัดโนนแก้วเป็นกลุ่มแรกในประเทศไทย

เวลานั้นบ้านพ่อเป็นหลังเล็กๆ แคบๆ ตลอดเวลาปีแรก พ่อปลัดจำเป็นต้องนอนในห้องเดียวกันกับคุณพ่อเจ้าวัด เพราะไม่มีห้องอื่นเลย ไม่นานคุณพ่อนิโคลาสจึงขยายบ้านพ่อเป็นหลังใหญ่ซึ่งยังอยู่จนถึงทุกวันนี้

สมัยนั้นตอนค่ำ มีการ “ตีแปด” (ตีระฆังตอน 2 ทุ่ม) เป็นสัญญาณให้ชาวบ้านแต่ละหลังคาเรือนสวดภาวนาเป็นครอบครัวทั้งหมู่บ้าน

คุณพ่อทั้งสองขี่ม้าสลับกันไปเยี่ยมสัตบุรุษและถวายมิสซาที่บ้านไทรทมและที่บ้านสองพี่น้องเดือนละครั้งสองครั้ง ทุกวันอาทิตย์ชาวบ้านโนนแฝกและโนนงิ้วเดินทางมาร่วมฟังมิสซาพร้อมกันที่วัดโนนแก้ว ที่บ้านโนนงิ้วมีชาวบ้านอยู่ประจำตลอดปี เพียงแค่ 3-4 ครอบครัวเท่านั้น แต่ในฤดูฝนชาวโนนแก้วและโนนแฝกหลายครอบครัวไปอยู่ที่นั่นชั่วคราวเพื่อทำนา

ในรายงานประจำปี ค.ศ.1953/พ.ศ.2496 คุณพ่อนิโคลาสเขียนบทความเรื่องการก่อสร้างวัดโนนแก้วที่น่าสนใจ ชื่อว่า

“โนนแก้ว”

ความเป็นมาของกลุ่มคริสตชนโนนแก้ว

เริ่มต้นคุณพ่อเล่าอย่างย่อๆ เรื่องการกลับใจของพระภิกษุมังและการอพยพของคริสตังใหม่กับผู้กำลังเรียนคำสอนจากบ้านนาเชือกเข้ามาอยู่บ้านใหม่โนนแก้ว (ห้วยแถลง) แล้วลำดับต่อไปคุณพ่ออธิบายถึงวิธีการแพร่ธรรมของท่าน

การติดต่อกับคนต่างศาสนา

“เมื่อมาอยู่ที่วัดโนนแก้วในปี ค.ศ.1949/พ.ศ.2492 ผมพยายามติดต่อกับคนต่างศาสนาในบริเวณใกล้เคียงด้วยหลายวิธี เช่น ที่บ้านพ่อได้เปิดให้บริการรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ชาวบ้านโนนแก้วและชาวบ้านอื่นๆ ที่มีบาดแผลหรือเป็นไข้ไม่สบาย ยังมียาขายในราคาส่ง(วิตามิน ยารักษาไข้ป่า ท้องร่วง และอื่นๆ) ไม่นานชื่อเสียงของ “คลินิก” ที่บ้านพ่อเจ้าวัดโนนแก้วแผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางทั่วบริเวณนั้น ทำให้ความสัมพันธ์อันดีเกิดขึ้นระหว่างคนต่างศาสนากับเราพระสงฆ์ทั้งสอง เดี๋ยวนี้เมื่อเราเดินทางผ่านหมู่บ้านต่างศาสนา ชาวบ้านยินดีทักทายเรา บางครั้งเขาเชิญเราขึ้นบ้านคุยเรื่องศาสนาคริสต์

...ตั้งแต่ 4 ปีมาแล้วมีผู้ใหญ่กลับใจล้างบาปประมาณ 100 คน คนเหล่านี้เป็นญาติพี่น้องของกลุ่มคริสตังที่นี่นอกจากนี้บางคนเคยเป็นผีปอปมาก่อนในหมู่บ้านอื่นแล้วมาขออาศัยอยู่ที่โนนแก้ว”

การสร้างวัดใหม่ (วัดนี้เป็นหลังที่สี่)

“เมื่อพระคุณเจ้าโชแรงส่งผมไปอยู่โนนแก้ว ท่านกำชับว่า “คุณพ่อจะต้องสร้างวัดใหม่” ...ที่วัดโนนแก้วแต่ละปีมีคนตายประมาณ 15 คน มีเด็กรับศีลล้างบาปราว 50 คน นอกจากนี้ยังมีผู้ใหญ่กลับใจรับศีลล้างบาปหลายสิบคน ดังนั้นกลุ่มคริสตชนจึงทวีมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องสร้างวัดใหม่ที่ใหญ่กว่าหลังเดิม วัดจะมีขนาดความยาว 48 เมตร ความกว้าง 13 เมตร (นับรวมระเบียงนอกทั้งสองข้างด้วย) ภายในวัดกว้าง 10 เมตร... นอกจากนี้พระคุณเจ้ายังสั่งให้ใช้ใต้ถุนวัดเป็นห้องเรียน เพราะไม่มีงบสร้างโรงเรียนเป็นอาคารแยกต่างหาก...

การวางฐานรากในดินจะใช้แต่แผ่นไม้ไผ่สานกันแทนเหล็กเส้นผสมกับปูนซีเมนต์ เราจะใช้เหล็กเส้นเฉพาะรอบๆวัดที่ระดับพื้นวัด และที่ยอดเสารอบวัด

การประหยัดเงินส่วนหนึ่งที่สำคัญมาจากความเสียสละของชาวบ้านที่สัญญาว่าจะไปตัดต้นไม้เลื่อยเป็นแผ่นไม้กระดานในป่าและขนมาสะสมไว้ที่บริเวณก่อสร้างด้วยความกระตือรือร้น นอกจากนี้เขาจะขนทรายและฟืนสำหรับการเผาอิฐ เขายังรับรองอีกว่าจะส่งคนงานมาก่อสร้างวัด 10 คนต่อวันอย่างสม่ำเสมอ

ปี ค.ศ.1951/พ.ศ.2494 มีช่างฝีมือหลายคนมาจากวัดท่าแร่ (สกลนคร) เพื่อเผาอิฐขนาด 20x10x5 ซม. จำนวน 200,000 ก้อน ส่วนคนโนนแก้วไปตัดไม้ในป่ามาทำฟืน ใช้เกวียน 300 เล่ม บรรทุกมา นอกจากนี้พวกผู้ชายประมาณ 100 คน มาปรับระดับพื้นดิน ขุดร่องสำหรับการวางฐานราก ดินที่ขุดมานี้ ผู้หญิงและเด็กนักเรียน 200 กว่าคน ช่วยกันขนออกไปไว้ที่อื่น...มีหัวหน้าช่างคนหนึ่งจากกรุงเทพฯ มาเพื่อแนะนำคนงานและเฝ้าดูแลการก่อสร้างในทุกด้าน แต่น่าเสียดายช่างคนนี้เสียชีวิตอย่างกะทันหัน หลังจากที่มาอยู่โนนแก้วได้เพียง 2 วัน หาคนอื่นมาแทนก็ไม่ได้ จึงเอาช่างปูนมืออาชีพ 2 คนกับผู้ช่วย 4 คนเป็นผู้รับผิดชอบ คนเหล่านี้เป็นคริสตังมาจากวัดท่าแร่ คนงานอื่นๆ ก็คือชาวบ้านโนนแก้วที่เป็นชาวนานั่นเอง

โชคดีที่คุณพ่อบริสซอง พ่อปลัดมีความเชี่ยวชาญและความอดทนเสียสละ ช่วยการก่อสร้างอย่างเต็มที่ เช่น คุณพ่อสอนคนงานโนนแก้วให้รู้จักการใช้พลั่วผสมปูนซีเมนต์เป็นคอนกรีตอย่างถูกต้อง และอื่นๆ อีกมาก

ส่วนผมมีหน้าที่ขี่ม้าทุกวัน ออกไปตรวจคนเลื่อยไม้ในป่า 6 แห่ง ในแต่ละแห่งมีคนเลื่อยไม้ 4-12 คน เป็นต้นไม้ใหญ่ๆ ขนออกไปไม่ได้ จำเป็นต้องเลื่อยเป็นไม้กระดานในป่า เขาตัดต้นไม้ทั้งหมด 200 ต้น คนอีกจำนวนหนึ่งไปขุดทรายในที่ห่างไกลจากวัด 12 กม. ใช้เกวียนบรรทุกมา 600 เที่ยว นอกจากนี้เขายังเผาอิฐและปูนขาวกับก้อนหินที่ได้ไปเอาในที่ห่างจากวัด 8 กม. การก่อสร้างวัดใช้ปูนซีเมนต์ที่มาจากกรุงเทพฯ ทั้งหมด 60 ตัน

สำหรับการทำตู้ศีล พระแท่น 3 แท่น และโต๊ะศักดิ์สิทธิ์ (รับศีล) มีบราเดอร์ซาเลเซียนคนหนึ่งจากกรุงเทพฯ เป็นช่างแกะสลัก มาอยู่โนนแก้ว 1 เดือนเพื่อแนะนำช่างไม้จำเป็นของเรา บราเดอร์กับชาวบ้านเดินค้นหาต้นไม้ในป่าที่มีขนาดเหมาะสมทั้งความยาวและความกว้าง และเป็นต้นเนื้อไม้ที่มีสีงดงามหลากหลาย สีขาว สีดำ สีแดง สีชมพูและสีเทา เช่น พระแท่นใหญ่ทำด้วยไม้ 16 ชนิดที่แตกต่างกัน ส่วนตู้ศีลและอ่างศีลล้างบาปขุดจากไม้ต้นเดียว"

"คุณพ่อ MEP หลายองค์ยินดีช่วยเราด้วย เช่น คนหนึ่งออกเงินหล่อระฆังใบหนึ่งในโรงงานประเทศฝรั่งเศส อีกคนหนึ่งถวายจอกกาลิกส์ คนอื่นๆ มอบรัศมีศีลมหาสนิท หนังสือมิสซา เสื้อทำมิสซา อ่างน้ำเสก ดังนั้นกล่าวได้ว่า วัดใหม่โนนแก้วนี้มาจากความเสียสละและใจบุญของคนมากมาย ลงชื่อ คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส"

หมายเหตุ เรื่องระฆังใบใหม่ คุณพ่อนิโคลาสสั่งให้โรงงานต่างประเทศจารึกชื่อบุคคลชาย-หญิง 5 ท่าน (เป็นพระสงฆ์และคริสตังตัวอย่าง) บนระฆังเป็นภาษาฝรั่งเศส คนเหล่าที่เป็น "พ่อแม่ทูนหัว" ของระฆังใหม่ดังต่อไปนี้

Parrains	**พ่อทูนหัว**
Victor Larque	วิกตอร์ ลาร์เกMEP(เจ้าวัดคนที่ 4)
Bonaventura Yem	บอนาแวนตูรา แหยม (ขุนศักดา ครูคำสอนและผู้ใหญ่บ้าน)
Joseph Mang	โยแซฟ มัง (ภิกษุมัง ศรีสุระ คนบ้านนาเชือกคนแรกที่กลับใจ)
Marraines	**แม่ทูนหัว**
Monica Di	มอนิกา ดี (ประทุมเทา แม่บ้านที่ขัดขวางตำรวจไม่ให้เข้าในวัดเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1942/พ.ศ. 2485)
Theresa Thong On	เทเรซา ทองอ่อน (ลูกสาวครูแหยม ขุนศักดา เด็กนักเรียนที่กล้าหาญในการยืนยันความเชื่อที่โรงเรียนบ้านตะโก)

Eglise Sainte Therese de L'Enfant-Jesus

วัดนักบุญเทเรซา พระกุมารเยซู

Nonkeo 1952

โนนแก้ว ปี 2495/1952

ป.ล. ระฆังใบนี้ถูกหล่อขึ้น ปี ค.ศ.1953/พ.ศ.2496 ก่อนการเสกวัดใหม่ 1 ปี ระฆังนี้ยังใช้อยู่จนทุกวันนี้

ประสบการณ์ที่ได้รับจากการสร้างวัด

"...บรรดาคริสตังโนนแก้วได้ทุ่มเทเลือดเนื้อตลอดเวลา 3 ปีเพื่อสร้างวัดให้สำเร็จ พวกเขาจึงรักวัดนี้มาก แม้แต่คนต่างศาสนาพากันชมเชยคนโนนแก้วที่ได้ร่วมใจร่วมกายเช่นนี้ พวกคริสตังเองก็ประหลาดใจที่สามารถก่อสร้างวัดที่สวยงามนี้ได้สำเร็จ สำหรับเราพระสงฆ์ทั้งสอง การก่อสร้างนี้ได้เป็นโอกาสดีสำหรับการเรียนรู้นิสัยใจคอของชาวบ้านแต่ละคน เช่น คนที่พูดเก่ง สนับสนุนการสร้างวัดเพียงแต่ด้วยปาก พวกเหล่านี้ถึงเวลาลงมือทำงานก็มีแต่ปฏิเสธ แก้ตัวว่าตนไม่สบาย หรือกระบือเจ็บขาใช้งานไม่ได้ เวลาต้องขุดดินพวกนี้ชอบเลือกที่ที่เป็นดินอ่อน ขุดง่าย ตรงข้ามกับชาวบ้านที่เสียสละ ไม่เลือกงาน ยอมทำงานทุกอย่าง แม้จะเหน็ดเหนื่อยมากแค่ไหนก็ตาม ที่สุดเป็นคนพวกที่สองนี้ที่ถูกเลือกเป็นสมาชิกคณะพลมารีกลุ่มแรกของวัดโนนแก้ว(และของประเทศไทยด้วย)"

"...ข้อสังเกตอีกบางประการคือ ต้องรู้จักจัดงานที่เหมาะสมกับแต่ละคน เช่น ใช้เด็ก 40 คนไปขนน้ำส่งให้ช่างปูนวันละ 2 เที่ยวก็ดีกว่าใช้ผู้ใหญ่ 4 คนขนน้ำตลอดทั้งวัน อีกอย่างหนึ่งทุกวันอาทิตย์ตลอดเวลาหลายเดือน พวกแม่บ้านและหญิงสาวได้ทุบก้อนอิฐที่แตกใช้ไม่ได้เอามาผสมกับปูนซีเมนต์ทำคอนกรีต

...ที่สุดพวกคริสตังโนนแก้วยินดีทำงานตลอดเวลา 3 ปีในภาคฤดูร้อนด้วยความเสียสละอย่างแท้จริง โดยไม่ได้รับสิ่งตอบแทนอะไรเลย แม้แต่อาหารเลี้ยงตอนกลางวันและสุราก็ไม่มี..."

งานเสกวัดใหม่

"...วันที่ 15 เมษายนในอัฐมวารปัสกา ค.ศ.1953/พ.ศ.2496 สำหรับคนโนนแก้วนับว่าเป็นวันแห่งความชื่นชมยินดีอันยิ่งใหญ่ที่จะลืมไม่ได้ พระคุณเจ้าโชแรง (พระสังฆราชกรุงเทพฯ) เป็นประธานเปิด-เสกวัดใหม่ มีพระสงฆ์และบราเดอร์คณะเซนต์คาเบรียลจากกรุงเทพฯ มาร่วม 20 องค์ พิธีเริ่มด้วยการแห่อย่างสง่าจากข้างนอกเข้ามาในวัด โดยวงดุริยางค์นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญกรุงเทพฯ นำขบวนแห่ ชาวบ้านผู้ชาย 20 คนแบกหามอาสนะของพระสังฆราช ในโอกาสสำคัญนี้มีผู้ใหญ่รับศีลล้างบาปและศีลกำลัง 30 คน มีการเสกระฆังใหม่ เด็กนักเรียนและผู้ใหญ่เล่นละครแสดงถึงการเบียดเบียนศาสนาที่โนนแก้ว ที่สุดเจ้าหน้าที่เปิดโรงเรียนที่ใต้ถุนวัดอย่างเป็นทางการ

คนต่างศาสนาพากันมาดูพิธีต่างๆ มากกว่า 1 หมื่นคน ที่จริงเขาส่วนใหญ่มาเพื่อดูมหรสพ ภาพยนตร์ในคืนแรก และมวยอีก 3 คืนต่อไป คนมากมายเหล่านี้ประทับใจในการต้อนรับของชาวบ้านโนนแก้วที่ฆ่าวัว 30 ตัว เพื่อเลี้ยงแขกทั้งหลาย คนต่างศาสนาจำนวนหนึ่งประทับใจวัดใหม่ที่สวยงาม การขับร้องบทเพลงที่ไพเราะ และพิธีการต่างๆ ที่สง่าและชวนเลื่อมใสศรัทธา"

งานอภิบาล

"หลังจากที่ได้ฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา 4 ปี เดี๋ยวนี้ชาวบ้านสามารถขับร้องบทเพลงมิสซา (วันอาทิตย์ธรรมดาและวันฉลอง)เป็นภาษาลาติน นอกจากนี้เขายังขับร้องบทเพลงประสานเป็น 4 เสียงได้ เด็กชายทุกคนเป็นเด็กช่วยมิสซา(ภาษาลาติน) ตอนเย็นวันอาทิตย์ เจ้าวัดและปลัดเล่นบาสเก็ตบอลกับพวกหนุ่มๆ นอกจากนี้เราพระสงฆ์ยังนัดเยาวชนสำหรับซ้อมละครในบางโอกาส

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มคริสตังที่บ้านนาเชือกและบ้านโนนแก้วโดยคุณพ่อโทมาส วิวัฒน์ สมานจิตร และคุณพ่อราฟาแอล บุญมี รักสงบ ตลอดเวลา 20 ปีเรื่อยมาได้มีคุณพ่อเจ้าวัดหลายองค์ นับคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด และคุณพ่อลาร์เกด้วย พวกคุณพ่อได้มุ่งมั่นสอนคำสอนเด็กและผู้ใหญ่อย่างสม่ำเสมอ ทุกวันนี้ผมจึงรู้สึกอัศจรรย์ใจในความรู้คำสอนและประวัติพระคัมภีร์ทั้งใหม่และเก่าของชาวบ้านเป็นต้นคนแก่"

"อย่างไรก็ตามยังมีข้อบกพร่องอีกหลายประการ เช่น ผู้ชายของบ้านโนนแฝกและบ้านโนนงิ้วขาดมิสซาวันอาทิตย์บ่อยๆ ส่วนคนเมินเฉยก็มีหลายคนเหมือนกัน

แต่จุดอ่อนที่สุดของกลุ่มคริสตัง แม้ว่าส่วนใหญ่ศรัทธาก็คือ ขาดความกระตือรือร้นในการแพร่ธรรม"

คณะพลมารี

"...เราทั้งสอง(คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาสและคุณพ่อบริสซอง)ได้ตัดสินใจจัดตั้งคณะพลมารี แม้ว่ายังไม่เคยมีในประเทศไทยมาก่อน เราได้เลือกคริสตังชาย 7 คนที่เคยพิสูจน์ความเสียสละในการสร้างวัด ทีแรกพวกเขาปฏิเสธบอกว่ายังไม่พร้อม ขอเวลาพิจารณาก่อนสัก 6 เดือน ที่สุดเขายอมทดลองดู แล้ววันที่ 24 พฤษภาคม ค.ศ.1952/พ.ศ.2495(วันฉลองแม่พระเป็นที่พึ่ง) เขาประชุมกันเป็นครั้งแรก ตั้งแต่นั้นมาเขาประชุมกันทุกวันอาทิตย์ไม่เคยขาด ขณะนี้สมาชิกประจำการเพิ่มเป็น 15 คน นอกจากนี้พวกเขายังชักชวนแม่บ้านให้เปิดอีกเปรสิเดียมหนึ่ง มีสมาชิกหญิง 13 คน ต่อมามีเปรสิเดียมหญิงสาว 12 คนเกิดขึ้นด้วย สุดท้ายเรากำลังเปิดเปรสิเดียมของเด็กนักเรียนชายหญิงประมาณสิบกว่าคน และหวังว่าคงจะมีเปรสิเดียมพวกหนุ่มอีกด้วยสักวันหนึ่ง...คณะพลมารีเป็นหน่วยงานที่ช่วยการงานของพระสงฆ์ได้อย่างมากและด้วยประสิทธิภาพ"

กิจการของสมาชิกคณะพลมารี

"กิจการมีหลายประการ ในการประชุมครั้งแรกสมาชิกได้รับหน้าที่ไปเยี่ยมและตักเตือนผู้ชาย 5 คนที่ขาดปัสกา แล้วได้ผล นอกจากนี้ตลอดเวลาหลายเดือนสมาชิกออกไปเยี่ยมทุกครัวเรือน หาสมาชิกสนับสนุน ได้พ่อบ้าน 8 คน แม่บ้าน 70 คน หญิงสาว 20 คน แม้ว่าสมาชิกคณะพลมารีถูกต่อต้านและถูกเยาะเย้ยจากชาวบ้านบางคน พวกเขาก็ยังไปตักเตือนคนที่เล่นการพนันให้เลิกเสีย ตั้งแต่ 6 เดือนมาแล้วสมาชิกกล้าไปติดต่อคนต่างศาสนาในหลายหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากโนนแก้ว 4-10 กม. งานนี้ใช้เวลามากและเรียกร้องความกล้าหาญเป็นพิเศษ ช่วงเริ่มแรกในหมู่บ้านเหล่านั้น เขาไม่รู้จักใครเลย คนต่างศาสนาจึงต้อนรับเขาด้วยความเมินเฉย"

ผลงานของสมาชิกคณะพลมารี

"งานไปติดต่อคนต่างศาสนาที่ยากลำบากนี้ กระตุ้นความเสียสละของสมาชิก เขาเองยอมรับว่าแต่ก่อนนั้นเขาไม่กล้าพูดเรื่องศาสนากับคนต่างศาสนาเลย...ขณะนี้ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งมีครอบครัวหนึ่ง(หัวหน้าครอบครัวเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนันด้วย) กำลังเรียนคำสอนอยู่ ผู้ใหญ่บ้านคนนี้อธิบายว่า สาเหตุที่เขาตัดสินใจสมัครเรียนคำสอนคือ การมีพวกแม่บ้านธรรมดาและยากจนไม่กี่คนที่กล้ามาพูดเรื่องศาสนาคริสต์ให้เขาฟัง... ส่วนสมาชิกเปรสิเดียมผู้ชายก็สามารถสร้างความสนใจในศาสนาคริสตังในอีก 3-4 หมู่บ้านด้วย... แต่ตรงกันข้ามในหมู่บ้านต่างศาสนาที่อยู่ใกล้เคียงกับโนนแก้วไม่มีใครสนใจศาสนาคริสต์เลย อย่างไรก็ตามสมาชิกยังไปเยี่ยมเขาเดือนละครั้ง... ในหมู่บ้านอีกหลายแห่งที่สมาชิกออกไปเยี่ยม มีคนต่างศาสนาขอหนังสือคำสอนเพื่อมาเรียนส่วนตัว"

สุดท้าย

"ขณะนี้มีเราพระสงฆ์เพียงแค่ 3 องค์เท่านั้น (คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาสกับคุณพ่อบริสซองที่อยู่โนนแก้วและคุณพ่อเบรย์ที่อยู่โคราช) *สำหรับ 3 จังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์และชัยภูมิ ซึ่งมีพลเมือง 1 ล้านกว่าคน จะต้องการธรรมทูตอีกเท่าไหร่ และความเสียสละอุทิศตนมากสักเพียงใดเพื่อจะได้ขยายพระศาสนจักรของพระองค์ทั่วดินแดนนี้?*

ลงชื่อ หลุยส์ นิโคลาส MEP" (รายงานปี ค.ศ.1953/พ.ศ.2496)

กำลังก่อสร้างวัดโนนแก้ว หลังที่ 4

วัดโนนแก้ว หลังใหม่ หลังที่ 4

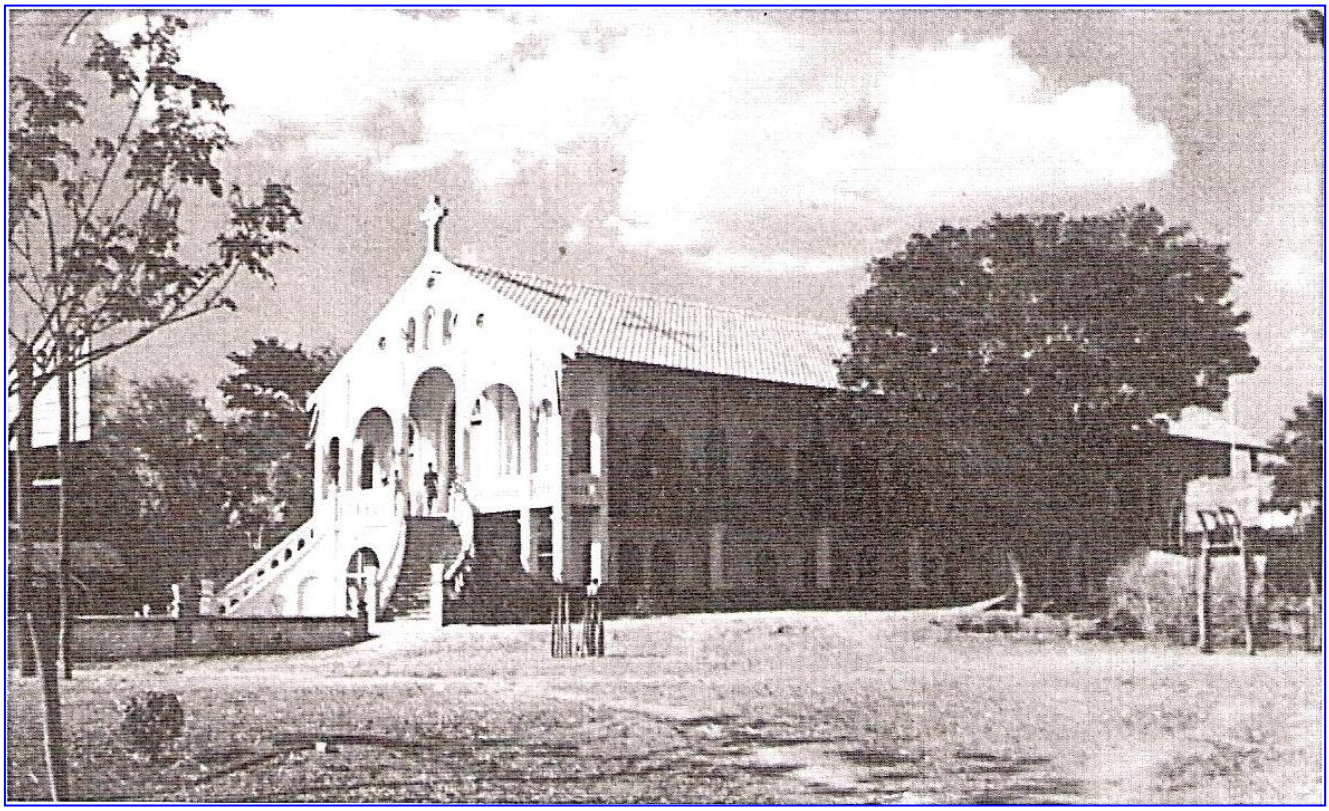

วัดโนนแก้ว เสกวันที่ 15 เม.ย. ค.ศ.1953/พ.ศ.2496

วัดโนนแก้ว ภายในวัด

หลังจากได้ทำงานอภิบาลแพร่ธรรมอย่างสุดกำลังตลอดเวลา 6 ปี คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาสขอลากลับไปประเทศฝรั่งเศสระยะหนึ่ง คุณพ่อออกเดินทางวันที่ 13 เมษายน ค.ศ.1955/พ.ศ.2498

ต่อมาไม่นานคุณพ่อบริสซอง พ่อปลัดย้ายออกจากวัดโนนแก้วด้วย ขอลาไปประเทศฝรั่งเศสชั่วคราวในเดือนมิถุนายนปีเดียวกัน ไม่กี่เดือนต่อมาคุณพ่อบริสซองกลับมาจากนอก และรับหน้าที่ดูแลวัดโคราชเป็นเวลา 2 เดือนแทนคุณพ่อซีริล หัวใจ เจ้าวัดที่เพิ่งเสียชีวิต และรอคุณพ่อเบรย์ที่จะมาเป็นพ่อเจ้าวัดองค์ใหม่

6/1. คุณพ่อลาบอรี(MEP)

คุณพ่อเข้ามาประเทศไทยครั้งแรกเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1949/พ.ศ.2492

เจ้าอาวาสวัดโนนแก้วเกือบ 2 ปี เดือนตุลาคม ค.ศ.1954/พ.ศ.2497-มิถุนายน ค.ศ.1956/พ.ศ.2499 ต่อจากคุณพ่อนิโคลาสที่ได้ขอลาไปนอกชั่วคราว

คุณพ่อลาบอรีพูดภาษาไทยได้เก่งมาก สัตบุรุษชอบฟังคุณพ่อเทศน์ และรักคุณพ่อที่เอาใจใส่ สนใจชีวิตประจำวัน การงาน และปัญหาของพวกเขา

7. คุณพ่อเลออง (MEP)

คุณพ่อเข้ามาประเทศไทยเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1950/พ.ศ.2493

คุณพ่อเป็นปลัดของคุณพ่อลาบอรีที่วัดโนนแก้ว 1 ปีกว่า เดือนเมษายน ค.ศ.1955/พ.ศ.2498-เดือนกรกฎาคม ค.ศ.1956/พ.ศ.2499

คุณพ่อทั้งสองร่วมมือกันในการทำงานอภิบาลอย่างดี ดำเนินชีวิตใกล้ชิดชาวบ้าน เช่น ครั้งหนึ่งคุณพ่อได้ขอแรงสัตบุรุษมาช่วยกันปรับเนินดินข้างๆ วัดให้เรียบเพื่อเป็นสนามฟุตบอล คุณพ่อทั้งสองใช้จอบขุดดินเหมือนกับชาวบ้านทุกคน คุณพ่อทั้งสองใช้เวลาอย่างมากในการสอนคำสอนผู้ใหญ่และเด็กๆ คุณพ่อลาบอรีตั้งคณะพลมารีที่วัดโนนแฝกด้วย

คุณพ่อทั้งสองขี่ม้าไปเยี่ยมครอบครัวคริสตังกลุ่มเล็กๆ กลุ่มแรกที่เพิ่งออกไปตั้งหมู่บ้านใหม่ใกล้บริเวณโนนปราสาท โดยมีนายศึก ประทุมตรี ประธานคณะพลมารีโนนแก้วเป็นผู้นำ

ครั้งหนึ่งคุณพ่อเลอองไปพบพระคุณเจ้าโชแรงที่กรุงเทพฯ เพื่อของบประมาณ 20,000 บาท มาสร้างวัด-บ้านพ่อหลังเดียวกันที่โนนปราสาท และช่วยกลุ่มคริสตังที่นั่น แต่พระคุณเจ้าช่วยไม่ได้

นอกจากนี้คุณพ่อทั้งสองจากวัดโนนแก้วเปลี่ยนกันไปเยี่ยมกลุ่มคริสตังและถวายมิสซาที่บ้านไทรทมและบ้านสองพี่น้อง

4.2 คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส (MEP) (ตามลำดับที่เขียนไว้ หน้า 163)

เจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว สมัยที่สอง และรับผิดชอบกลุ่มคริสตังโนนปราสาท มิถุนายน ค.ศ.1956/พ.ศ.2499-ค.ศ.1961/พ.ศ.2504

เมื่อคุณพ่อนิโคลาสกลับมาจากประเทศฝรั่งเศสแล้ว คุณพ่อขอพระคุณเจ้าโชแรงกลับมาอยู่ที่วัดโนนแก้วอีกครั้งหนึ่ง เป็นต้นเพื่อช่วยสร้างหมู่บ้านคริสตังใหม่ที่โนนปราสาทให้สำเร็จ คุณพ่อลาบอรีจึงกลับมาเป็นพ่อปลัดของคุณพ่อนิโคลาสอีกครั้งหนึ่งเป็นเวลา 2 ปี เดือนมิถุนายน ค.ศ.1956/พ.ศ.2499-มิถุนายน ค.ศ.1958/พ.ศ.2501

ส่วนคุณพ่อเลอองย้ายออกจากวัดโนนแก้วไปเป็นพ่อปลัดของคุณพ่อเบรย์ที่วัดโคราช

ตามรายงานปี ค.ศ.1957/พ.ศ.2500 ที่วัดโนนแก้วมีคริสตัง 1,046 คน และกำลังเรียนคำสอน 30 คน

ที่บ้านโนนปราสาท พวกคริสตังถูกโจรปล้นหลายครั้ง คุณพ่อนิโคลาสไปปลอบใจพวกเขาให้อยู่ต่อไปอย่างมั่นคง นอกจากนี้คุณพ่อช่วยเหลือชาวบ้านที่ยังไม่มีนาโดยให้เขายืมเงินไปหาซื้อที่นา

ส่วนคุณพ่อลาบอรีมีหน้าที่ดูแลกลุ่มคริสตังที่โนนแก้วและในเขตใกล้เคียง

ปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 คุณพ่อนิโคลาสเขียนบทความเล่าประวัติความเป็นมาของบ้านโนนปราสาท ชื่อว่า **“โนนปราสาท” (**“โนนปราสาท” เป็นชื่อเดิมที่ใช้กันอยู่เป็นเวลาหลายปี ต่อมาเจ้าหน้าที่ตั้งชื่อให้ใหม่เป็นทางการว่า “โคกปราสาท”)

“โนนปราสาท”

“...ที่โนนแก้ว ชาวบ้านมีที่นาไม่เพียงพอ จำเป็นต้องหาที่แห่งใหม่ ทีแรกมีชาวบ้านไม่กี่คนออกเดินทางไปหาสถานที่ใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่ ทางภาคเหนือ แต่ในที่สุดพวกเขาท้อถอยกลับมาเพราะที่นั่นมีไข้ป่าและอยู่ห่างไกลมากจากบ้านโนนแก้ว”

สมัยคุณพ่อลาบอรี เจ้าวัดโนนแก้ว และคุณพ่อเลออง พ่อปลัด

“ปี ค.ศ.1955/พ.ศ.2498 นายศึก ประทุมตรี ประธานคณะพลมารีวัดโนนแก้วกับอีก 4 คนออกไปหาที่ใหม่อีกครั้งหนึ่ง พวกเขาพบชาวบ้านที่เป็นชาวพุทธที่รู้จักกันมาก่อน อยู่ทางทิศใต้ของบ้านโนนแก้ว ห่างออกไปประมาณ 70 กม. คนเหล่านี้อพยพมาจากหมู่บ้านเดิมเมื่อ 3 ปีก่อนและกำลังเจริญเติบโตขึ้นในที่ใหม่นี้ นายศึกจึงรีบกลับมาโนนแก้ว ชักชวนพ่อบ้านอีก 4 คนให้ไปเช่านาที่นั่น พวกเขาออกไปและพบโนนแห่งหนึ่ง มีต้นไม้ใหญ่มากมาย ที่บริเวณโนนนั้นมีหนองน้ำใหญ่ มีนาและนอกจากนี้มีป่าที่ง่ายที่จะบุกเบิกเปลี่ยนเป็นนาได้

ต่อมาไม่นานชาวบ้านโนนแก้ว 5 คนนั้นตัดสินใจจะไปตั้งหมู่บ้านบนโนน แต่คนพุทธที่อยู่บริเวณนั้นเตือนเขาว่า “เป็นไปไม่ได้ มันอันตราย มีผีดุร้ายมาก ใครไปตัดต้นไม้แม้แต่ต้นเดียวก็ตายในปีนั้นเอง” คนต่างศาสนากลัวเช่นนี้ก็เพราะมีซากปราสาทเขมรโบราณตั้งอยู่บนโนนนั้น เมื่อคุณพ่อลาบอรีและคุณพ่อเลอองที่ดูแลวัดโนนแก้วแทนผมที่ขอลาพักกลับไปประเทศฝรั่งเศส ทราบเรื่องนี้ก็สนับสนุนนายศึกและเพื่อนบ้านให้สร้างหมู่บ้านบนโนนปราสาทโดยไม่ต้องหวาดกลัวอะไรเลย แต่พวกเขายังไม่กล้าเข้าไป เพราะมีจำนวนน้อยเกินไป หลังจากนี้คุณพ่อทั้งสองไปเยี่ยมอภิบาลกลุ่มคริสตังเล็กๆ นี้อย่างสม่ำเสมอ”

สมัยคุณพ่อนิโคลาส เจ้าวัดโนนแก้ว สมัยที่สอง

“เมื่อผมกลับมาจากประเทศฝรั่งเศสแล้วก็ไปอยู่วัดโนนแก้วเป็นพ่อเจ้าวัดสมัยที่สอง ***วันหนึ่งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1956/พ.ศ.2499 นายศึกเดินทางจากโนนปราสาทมาพบผมที่โนนแก้วอย่างเร่งด่วนอธิบายว่า “คุณพ่อครับ ขอเงิน 800 บาท เพื่อซื้อโนนปราสาทโดยเร็ว”*** *ผมก็ช่วย* ***แล้วเขารีบกลับไปติดต่อเจ้าหน้าที่ ที่สุดไม่นานเขาได้รับอนุญาตให้ซื้อโนนปราสาทจำนวน 170 ไร่*** *โชคดีจริงๆ เพราะอีกไม่กี่วันเถ้าแก่ชาวจีนคนหนึ่งได้ไปติดต่อเจ้าหน้าที่ชุดเดียวกันขอซื้อโนนปราสาทเพื่อตั้งโรงเลื่อย แต่เขาซื้อไม่ได้เพราะมาช้าไป นายศึกกับชาวบ้านตัดสินใจสงวนที่จำนวน 22 ไร่ไว้เป็นที่ของวัดเพื่อสร้างวัด บ้านพ่อ บ้านซิสเตอร์ และโรงเรียนในอนาคต*

ปีถัดมา ค.ศ.1957/พ.ศ.2500 มีคนโนนแก้ว 2 ครอบครัวที่อาศัยอยู่รอบๆ โนน ตัดสินใจกลับไปบ้านโนนแก้ว ทำให้เหลือ 3 ครอบครัวเท่านั้น ส่วนผมก็สนับสนุนคนโนนแก้วอีกจำนวนหนึ่งให้ย้ายไปอยู่ที่โนนปราสาท แต่พวกเขาปฏิเสธ อ้างว่าการเดินทางไกล ยากลำบากและเป็นต้นบ้านใหม่โนนปราสาทไม่ปลอดภัยเพราะมีโจรผู้ร้ายชุกชุม แต่ที่สุดสมาชิกคณะพลมารีโนนแก้ว 3 ครอบครัวที่มีฐานะดีพอสมควร สมัครไปรวมกับคนโนนแก้ว 3 ครอบครัวแรกซึ่งเป็นคณะพลมารี แต่พวกเขายังอยู่นอกเขตโนนร่วมกับชาวพุทธประมาณ 10 ครอบครัว คนพุทธเหล่านั้นยอมขายที่นาบางแปลงให้พวกคริสตังโดยผมช่วยออกเงินซื้อให้ก่อน

โจรผู้ร้ายมารบกวนชาวบ้านโนนปราสาท

"ต้นปี ค.ศ.1957/พ.ศ.2500 กระบือ 2 ตัวถูกขโมย เดือนพฤศจิกายน ผู้ร้าย 7 คนขึ้นปล้นบ้านนายศึกและบ้านคริสตังอีกหลังหนึ่ง ขโมยหีบที่บรรจุอุปกรณ์ต่างๆสำหรับถวายมิสซาไปทั้งหมด พวกโจรหนีไปได้อย่างลอยนวล ...การปล้นครั้งนี้สร้างความหวาดกลัวเป็นอย่างมากแก่ชาวบ้านโนนแก้วที่คิดจะย้ายไปโนนปราสาทในปีหน้า

แต่ในเดือนมีนาคม ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 สมาชิกคณะพลมารีโนนแก้วอีกคนหนึ่งตัดสินใจไปโนนปราสาทอย่างแน่นอน ทำให้คนโนนแก้วอีก 20 ครอบครัวสมัครใจอพยพไปพร้อมกัน กลุ่มเหล่านี้เมื่อมาถึงโนนปราสาทแล้วก็กล้าตั้งบ้านบนโนนเป็นครั้งแรก ไม่นานคนอื่นๆ ที่อยู่นอกเขตโนนก็ย้ายเข้าไปอยู่ด้วยกัน"

ชาวบ้านฟังมิสซากลางแจ้ง

"ในช่วงเริ่มแรก(กรกฎาคม ค.ศ.1956/พ.ศ.2499-ต้นปี ค.ศ.1958/พ.ศ.2501)ทุกครั้งที่ผมไปโนนปราสาทอยู่ที่นั่นประมาณ 1 เดือน ผมต้องพักอาศัยอยู่บ้านคริสตังครอบครัวหนึ่ง เพราะยังไม่มีบ้านพ่อและวัด ช่วงนั้นชาวบ้านต้องฟังมิสซากลางแจ้งหน้าบ้านหลังนั้นที่ผมพักอยู่ โดยพระสงฆ์ทำมิสซาอยู่บนบ้านของครอบครัวนั้น..."

คุณพ่อนิโคลาสเลือกสถานที่ที่จะสร้างวัด-บ้านพักพระสงฆ์

"... ขณะนี้ชาวบ้านทุกครอบครัวกำลังเร่งสร้างบ้านของตน ส่วนผมออกเดินไปหาสถานที่บนโนนที่จะเหมาะสมสำหรับสร้างวัด-บ้านพ่อเป็นหลังเดียวกัน ที่สุดได้พบที่เหมาะอยู่ห่างจากซากปราสาทเขมรประมาณ 100 เมตร ในฤดูหนาวพวกผู้ชายเลื่อยเสาไม้ ขื่อ และไม้กระดานต่างๆไว้ แล้วเดือนมีนาคมพวกเขาได้ลงมือสร้างบ้านหลังใหม่นั้น"

ฉลองวัดครั้งแรก

ปลายเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 พวกเราทั้งหลายชื่นชมยินดีฉลองวัดเป็นครั้งแรก โอกาสนี้คุณพ่อเบรย์ เจ้าวัดโคราชมาเสกวัด-บ้านใหม่ที่ยังสร้างไม่แล้วเสร็จ *คงจะเสร็จเรียบร้อยในปีต่อไป ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 ชั้นบนมีห้องพักขนาด 8 x 4 เมตร สำหรับพระสงฆ์ และห้องใหญ่ขนาด 16 x 10 เมตร ใช้เป็นวัด ใต้ถุนมีห้องเรียนขนาด 8 x 6 เมตร หลายๆ ห้อง เราได้เลือก* ***"แม่พระแจกจ่ายพระหรรษทาน" เป็นองค์อุปถัมภ์*** *เพราะเป็นชื่อเปรสิเดียมคณะพลมารีกลุ่มแรกของโนนแก้ว(และของประเทศไทยด้วย) และเนื่องจากว่าสมาชิกคณะพลมารีหลายๆ คนเป็นผู้ที่บุกเบิกโนนปราสาทเป็นกลุ่มแรก"*

(หมายเหตุ การฉลองวัดครั้งแรกนี้มีพระสงฆ์เพียง 3 องค์ คือ คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส คุณพ่อมัลแซร์ ปลัดใหม่ของโนนแก้ว และคุณพ่อเบรย์ เจ้าวัดโคราชเป็นประธานในพิธีมิสซาฯ คุณพ่อเทศน์เรื่อง "บ้านใหม่-คนใหม่" หลังมิสซาพ่อทั้งสามรับประทานอาหารที่ชั้นบนกลางวัด ขณะที่ยังรับประทานอาหารกันอยู่นั้น คุณพ่อนิโคลาสได้ขอตัวออกไปข้างนอก แล้วเอารูปคำสอนไปอธิบายศาสนาให้แก่คนพุทธหลายคนที่รออยู่บริเวณซากปราสาทเขมร นี่เป็นตัวอย่างความมีใจร้อนรนในการแพร่ธรรมของคุณพ่อนิโคลาส)

โจรผู้ร้ายกลับมาอีก

"...ยังมีอุปสรรคมากมายมากระทบชาวบ้าน ต้นเดือนมิถุนายน ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 ม้า 3 ตัวถูกขโมยไป ต่อมาไม่นานโจร 6 คนมาปล้นบ้านหลังหนึ่งในตอนกลางคืน ซึ่งมีแต่แม่บ้านอยู่กับลูกเล็กๆ 4 คน สัปดาห์ต่อมาอีกครอบครัวหนึ่งถูกปล้น พ่อบ้านที่เป็นคริสตังใหม่ถูกตีที่ศีรษะอย่างรุนแรง สิ่งของทั้งหมดถูกขโมยไป การปล้นต่างๆ เหล่านี้ทำให้ชาวบ้านหวาดกลัวมาก แต่ที่สุดพวกตำรวจสามารถนำความปลอดภัยกลับคืนมาได้ เพื่อเป็น

การป้องกันตัวมากขึ้น ชาวบ้านสร้างรั้วด้วยต้นไม้ใหญ่กับหนามล้อมหมู่บ้าน โดยใช้ช้าง 2 เชือกช่วยทำงาน อย่างไรก็ตามปีนี้ชาวบ้าน 6 ครอบครัวย้ายออกไปอยู่ที่อื่น...

ขณะนี้ (ค.ศ.1959/พ.ศ.2502)ที่โนนปราสาทมีคริสตัง 40 ครอบครัว จำนวน 200 คน ครึ่งหนึ่งยังไม่ได้รับศีลกำลัง กำลังเรียนคำสอนอีก 20 คน พวกเขาส่วนใหญ่เป็นคริสตังใหม่ ผู้ที่เป็นคริสตังมาได้ 10 กว่าปีแล้วมีเพียงแค่ 5 ครอบครัวเท่านั้น

การสร้างหมู่บ้านโนนปราสาทได้เป็นโอกาสให้คนพุทธที่สนใจศาสนาคริสต์มานานแล้ว สามารถเข้ามาร่วมกับกลุ่มคริสตังได้ ในภาคอีสานความอยู่รอดของชาวบ้านอยู่ที่การมีนาทำอย่างเพียงพอ ปีแรกชาวบ้านโนนปราสาทส่วนใหญ่เช่านาทำ ปีที่สองเขาซื้อที่นาได้โดยขอยืมเงินจากพ่อเจ้าวัดก่อน ปีที่สาม(คือปีที่แล้ว) เราได้ลงทุนร่วมกันสามฝ่ายเพื่อซื้อนา คือ ชาวบ้านฝ่ายหนึ่ง พ่อเจ้าวัดฝ่ายหนึ่ง และมิสซังอีกฝ่ายหนึ่ง ด ยออกเงินซื้อฝ่ายละเท่าๆ กัน ปีนี้ชาวบ้านเป็นเจ้าของที่นาด้วยเงินของตนเอง ส่วนนาที่เป็นของวัดจำนวนทั้งหมด 180 ไร่ซื้อด้วยเงินของพระคุณเจ้าโชแรง(กรุงเทพฯ)ที่กรุณามอบให้ เราให้คนจนเช่าโดยคิดค่าเช่าเป็นข้าวเปลือกเพื่อเป็นรายได้ของวัด...

คนต่างศาสนาประมาณ 20 ครอบครัวซึ่งเป็นญาติพี่น้องกับผู้ที่กลับใจใหม่ รับรองว่าจะมารวมกันกับเขาที่นี่ในปีหน้า... เมื่อครอบครัวหนึ่งเข้ามาอยู่ที่โนนปราสาท ครอบครัวนั้นทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรว่าจะปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีของหมู่บ้าน คือ ไม่เล่นการพนัน ไม่ขายเหล้า ไม่เป็นชู้ และรับรองด้วยความสมัครใจว่าจะเรียนคำสอนด้วย หากว่าไม่ปฏิบัติตามภายใน 3 ปี เขาจะต้องออกไปอยู่ที่อื่น..."

ซิสเตอร์ข้าบริการพระแม่มารีย์แห่งอุบลฯ รุ่นแรก มาประจำวัดโนนปราสาท

ยังมีปัญหาอยู่อีกหลายประการ เป็นต้นเรื่องโรงเรียน เราสร้างหมู่บ้านมาได้ 3 ปีแล้วแต่ยังไม่มีโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน ปีนี้ผมติดต่อไปยังอาราม 2 แห่ง ขอซิสเตอร์ 2 รูปมาอยู่ที่นี่ ในอารามนั้นมีหญิงสาวโนนแก้วบวชเป็นซิสเตอร์หลายคน แต่คุณแม่อธิการิณีบอกว่าไม่สามารถส่งใครมาได้(ที่สุดคณะข้าบริการพระแม่มารีย์แห่งอุบลฯ ซึ่งในภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นคณะรักกางเขนฯ ส่งซิสเตอร์ 2 รูปมาอยู่โนนปราสาท และยังส่งมาอย่างต่อเนื่องจนทุกวันนี้)

นอกจากนี้วัดโนนปราสาทจำเป็นต้องมีพระสงฆ์อยู่ประจำ แต่ยังเป็นคุณพ่อเจ้าวัดโนนแก้วที่ต้องดูแล แม้ว่าจะอยู่ห่างกัน 70 กม. และการเดินทางยากลำบากมาก ครั้งแรกที่ผมไปโนนปราสาท ผมขี่ม้าตั้งแต่เวลาแปดโมงเช้าจนถึงเที่ยงคืน ถ้าเดินเท้าใช้เวลา 2 วันเต็ม ถ้านั่งช้างก็ใช้เวลาพอๆ กันกับการเดินเท้า พ่อปลัดหนุ่มทดลองขี่รถจักรยานไปกับคนหนุ่มโนนแก้วคนหนึ่ง ขี่คนละคัน แต่เหนื่อยแทบตาย เพราะตามทางมีดินทรายอยู่มาก จำเป็นต้องแบกรถอยู่บ่อยๆ บางครั้งเคยนั่งรถบรรทุกซุงของโรงเลื่อยห้วยแถลง ค่อยยังชั่วหน่อย แม้ว่าต้องรอเวลาที่รถจะออกเป็นชั่วโมง เพราะเขาออกเดิทางโดยไม่มีกำหนดแน่นอน บางครั้งรถออกเดินทางตอนกลางคืนด้วย

แต่ความทุกข์ต่างๆ เหล่านี้สูญหายไปหมด เมื่อเราพบกับไมตรีจิตของสัตบุรุษที่มีต่อเรา พวกเขามั่นใจในการรับใช้อย่างสม่ำเสมอของเราพระสงฆ์ที่มีต่อพวกเขา แม้ว่าจะลำบากสักเพียงใดก็ตาม...

ในโอกาสที่วัดโนนปราสาท (พร้อมกับจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์) จะออกจากการปกครองของมิสซังกรุงเทพฯ กลับมาอยู่ภายใต้การปกครองของมิสซังอุบลฯ ในวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 เราขออวยพรผู้ที่จะสืบงานต่อจากเรา ให้ได้เก็บเกี่ยวผลมากมายในอนาคต นี่คือความปรารถนาอันแท้จริงของผู้ที่ได้หว่านด้วยความยากลำบาก โนนแก้ว 30 มิถุนายน ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 หลุยส์ นิโคลาส."

(จากนิตยสาร MEP Pays des pagodes 1959/2502 หน้า 192-203)

วัด-บ้านพ่อ โนนปราสาท หลังแรก ที่กำลังก่อสร้าง (ในช่วงปี ค.ศ.1955-1958/พ.ศ.2498-2501)

หมู่บ้านที่กำลังขยายตัวในสมัยนั้น

ฉลองวัดโนนปราสาทครั้งแรก ปลายเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1958/พ.ศ.2501(ซ้ายมือคุณพ่อนิโคลาส- กลางแท่นคุณพ่อเบรย์)

สัตบุรุษร่วมฟังมิสซาฉลองวัด

ต้นปี ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 คุณพ่อลาบอรี ปลัดของคุณพ่อนิโคลาส ย้ายออกจากโนนแก้วกลับไปทำงานในมิสซังกรุงเทพฯ คุณพ่อมัลแซร์มาแทน

8. คุณพ่อมัลแซร์ (MEP)

คุณพ่อเข้ามาประเทศไทยวันที่ 20 ตุลาคม ค.ศ.1955/พ.ศ.2498 เพื่อทำงานในมิสซังนครราชสีมาที่จะมีการสถาปนาขึ้นในอนาคต เมื่อได้เรียนภาษาไทยแล้ว คุณพ่อมาเป็นปลัดวัดโนนแก้วหลายๆ ครั้ง ในสมัยคุณพ่อนิโคลาส และต่อมาสมัยคุณพ่อลามูเรอซ์ รวมเวลา 5 ปีกว่า ระหว่างต้นปี ค.ศ.1958/พ.ศ.2501-ค.ศ.1966/พ.ศ.2509

วันฉลองวัดโนนแก้ว วันที่ 27 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 พระคุณเจ้าบาเย(มิสซังอุบลฯ) เป็นประธาน ท่านโปรดศีลกำลังเด็กและผู้ใหญ่ทั้งหมด 185 คน ที่โนนแก้วมีซิสเตอร์คณะพระหฤทัยคลองเตยประจำอยู่ตั้งแต่หลายปีมาแล้ว

คุณพ่อนิโคลาสแนะนำพ่อปลัดใหม่ให้ตั้งใจศึกษาบัญชีสัตบุรุษ(Status Animarum) เพื่อจะได้รู้จักชื่อ-นามสกุลของพ่อบ้านแม่บ้านกับลูกๆ ของทุกๆ ครอบครัว งานสำคัญประการหนึ่งของพ่อปลัดคือ ไปเยี่ยมสัตบุรุษตามบ้านและทุ่งนาทุกๆ วัน ทำให้ความสัมพันธ์ใกล้ชิดเกิดขึ้นระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้าน

ประมาณเดือนละครั้ง พ่อเจ้าวัดและพ่อปลัดสลับกันขี่ม้าไปอภิบาลชาวบ้านและทำมิสซาที่บ้านไทรทม บ้านสองพี่น้อง บ้านโคกเพชร และบ้านห้วยแคน นอกจากนี้เราทั้งสองยังสลับกันไปโนนปราสาท อยู่ประจำที่นั่นคนละเดือน โนนปราสาทสมัยนั้นเป็นช่วงแห่งการบุกเบิก การเดินทางยากลำบากมาก ใช้หลายวิธี เช่น ขี่ม้า ขี่รถจักรยานครั้งเดียว นั่งช้างครั้งหนึ่ง บางครั้งก็ขึ้นรถบรรทุกซุงของโรงเลื่อยห้วยแถลง และที่ใช้บ่อยคือ ขึ้นรถไฟไปลงที่ลำปลายมาศ ต่อรถสองแถว 6 ล้อไปลงที่นางรอง และสุดท้ายเดินเท้าอีก 20 กม. จนถึงโนนปราสาท

ครั้งหนึ่งที่โนนแก้ว มีงานพิเศษซึ่งรวมพ่อเจ้าวัด พ่อปลัดและชาวบ้านกลุ่มหนึ่งเพื่อทำการพากย์หนังนิ่งชื่อ บัมโบ(Bambo) เป็นเรื่องพระสงฆ์มิชชันนารีองค์หนึ่งในทวีปแอฟริกา ในหนังนี้พระเอกคือ เด็กชายผิวดำคนหนึ่งชื่อ บัมโบ ซึ่งเชื่อถือผีเหมือนกับพ่อแม่และชาวบ้านทุกคนในหมู่บ้าน แต่เด็กชายคนนี้ติดใจคำสอนของคุณพ่อมิชชันนารี ที่สุดเด็กชายบัมโบกลับใจขอล้างบาปพร้อมกับพ่อแม่พี่น้อง แม้ว่าหมอผีประจำหมู่บ้านขัดขวางทุกวิถีทาง คุณพ่อนิโคลาสเห็นว่าหนังน้อยๆ นี้จะเป็นเครื่องมือการแพร่ธรรมในเขตนี้ได้ จึงตัดสินใจสร้างเสียงพากย์เป็นภาษาอีสาน โดยเรียกชาวบ้านกลุ่มหนึ่งมาฝึกเป็นนักพากย์ ที่สุดหนังเรื่องนี้ก็สำเร็จ งานทั้งหมดนี้ใช้เวลาเดือนกว่า ทำงานที่บ้านพ่อตอนกลางคืนเกือบทุกคืน โดยใช้เครื่องปั่นไฟฟ้าของวัด เพราะสมัยนั้นไม่มีไฟฟ้าหลวงในชนบท

เมื่องานบันทึกเสียงพากย์เรียบร้อยแล้ว คุณพ่อเจ้าวัดกับสมาชิกคณะพลมารีชาย 2-3 คนขี่ม้าไปติดต่อผู้ใหญ่บ้านของหลายหมู่บ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงว่า “เรามีหนังจะฉายให้ดูฟรี ถ้าอยากดูต้องจัดเกวียนไปรับเครื่องฉายที่บ้านพ่อที่โนนแก้ว แล้วนำกลับมาส่งคืนด้วย” มี 3-4 หมู่บ้านที่ให้ความสนใจ วันนัดฉายหนังมีหนุ่มโนนแก้วหลายคนไปด้วย พวกเขามีหน้าที่ผูกจอหนังกับไม้ไผ่ และจัดสิ่งของอื่นๆ ขณะที่พ่อปลัดฉายหนัง พ่อเจ้าวัดออกไปทักทายชาวบ้านเพื่อรู้ถึงความคิดเห็นของพวกเขา งานนี้เป็นงานแพร่ธรรมระดับรากหญ้า นอกจากนี้ได้สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้ที่ได้มีส่วนในการสร้างเสียงพากย์หนังนี้ขึ้นมา ชาวบ้านโนนแก้วก็อยากดูเหมือนกัน จึงจัดฉาย

กลางแจ้งเดือนละครั้งที่หน้าบ้านพ่อ และยังเสริมหนังนิ่งเรื่องอื่นๆ ด้วย โดยครูบุญถึง ศรีสุระ ครูใหญ่โรงเรียนเป็นคนพากย์เอง

ต่อมาเมื่อพ่อปลัดวัดโนนแก้วย้ายไปเป็นพ่อปลัดชั่วคราวที่อาสนวิหารแม่พระนิรมล เมืองอุบลฯ คุณพ่อได้นำหนังบัมโบไปด้วย ที่นั่นมีครูคริสตังคนหนึ่งที่เป็นสมาชิกคณะพลมารี และเขามีอาชีพพากย์หนังด้วย เขายินดีพากย์เสียงภาษาไทยให้หนังนิ่งบัมโบนี้ เสร็จแล้วพ่อเจ้าวัด พ่อปลัด ครูคนนั้นและสมาชิกคณะพลมารีหลายคนเอาหนังนี้ไปฉายที่วัดคาทอลิกวารินชำราบและบริเวณใกล้เคียง ที่นั่นหนังบัมโบได้รับความสนใจอย่างดีจากชาวบ้านด้วย

ที่วัดโนนแก้วและที่วัดโนนแฝก พระสงฆ์ทั้งสองเข้าร่วมประชุมคณะพลมารีอาทิตย์ละครั้งอย่างสม่ำเสมอ ร่วมภาวนากับสมาชิก อบรมเขาและตั้งใจฟังรายงานจากสมาชิก เป็นโอกาสได้รู้จักชีวิตจริงของชาวบ้าน

คุณพ่อนิโคลาสใช้บ้านพ่อเป็น “คลินิก” เปิดบริการทุกวัน รักษาบาดแผลเล็กๆ น้อยๆ ของชาวบ้าน ขายยาที่ใช้กันทั่วไปในราคาส่ง เช่น แอสไพริน ยาแก้ไข้ป่า ยาแก้ท้องร่วง วิตามิน และอื่นๆ คุณพ่อทั้งสององค์เป็นบุรุษพยาบาลจำเป็น คนต่างศาสนาจากหมู่บ้านห่างไกลมารับการรักษาตัวและซื้อยาด้วย

ส่วนคุณพ่อเบรย์ที่วัดโคราช ได้เปิดคลินิกอย่างเป็นทางการโดยมีนายแพทย์ประจำ มาเซอร์เออแยน (Eugene) เป็นผู้จัดการและนางพยาบาล นอกนี้มาเซอร์เออแยนไปรักษาคนป่วยที่โนนแก้วเดือนละครั้ง เขาไปโนนแก้ววันเสาร์ตอนเช้าและกลับโคราชวันอาทิตย์ตอนเย็น โดยขึ้นรถไฟโคราช-ห้วยแถลง แล้วเดินเท้าจากสถานีห้วยแถลงไปโนนแก้ว ชาวบ้านมีความศรัทธาต่อมาเซอร์เป็นอย่างมากเพราะความเชี่ยวชาญและความเอาใจใส่อย่างดีของท่าน

วัดโนนแก้วมีม้า 2-3 ตัว เป็นพาหนะประจำของพระสงฆ์เพื่อไปอภิบาลชาวบ้านที่ห่างไกล ม้าแต่ละตัวมีนิสัยเฉพาะตัว บางตัวก็ดื้อ บางตัวก็เชื่อง มีม้าตัวหนึ่งชื่อ “จรวด” วิ่งเร็วดีแต่ขี้โกง ชอบเตะคน และพยายามทำให้คนขี่ตกลงมา ก็สนุกดีแต่ต้องระวังตัวให้ดี สมัยนั้นม้าที่ใช้ขี่ก็เทียบได้กับรถปิกอัพในสมัยนี้ ทั้งหมู่โนนแก้วมีแต่ครูใหญ่คนเดียวที่มีม้า มีข่าวลือว่าม้าที่ใช้กันในภาคอีสานเป็นม้าที่พวกขนฝิ่นเถื่อนเคยใช้มาก่อนในสามเหลี่ยมทองคำ

วัดโนนแฝก (คุณพ่อลามูเรอซ์สร้างใหม่) กลุ่มคณะพลมารี ปี ค.ศ.1966/พ.ศ.2509

วัดโนนงิ้ว

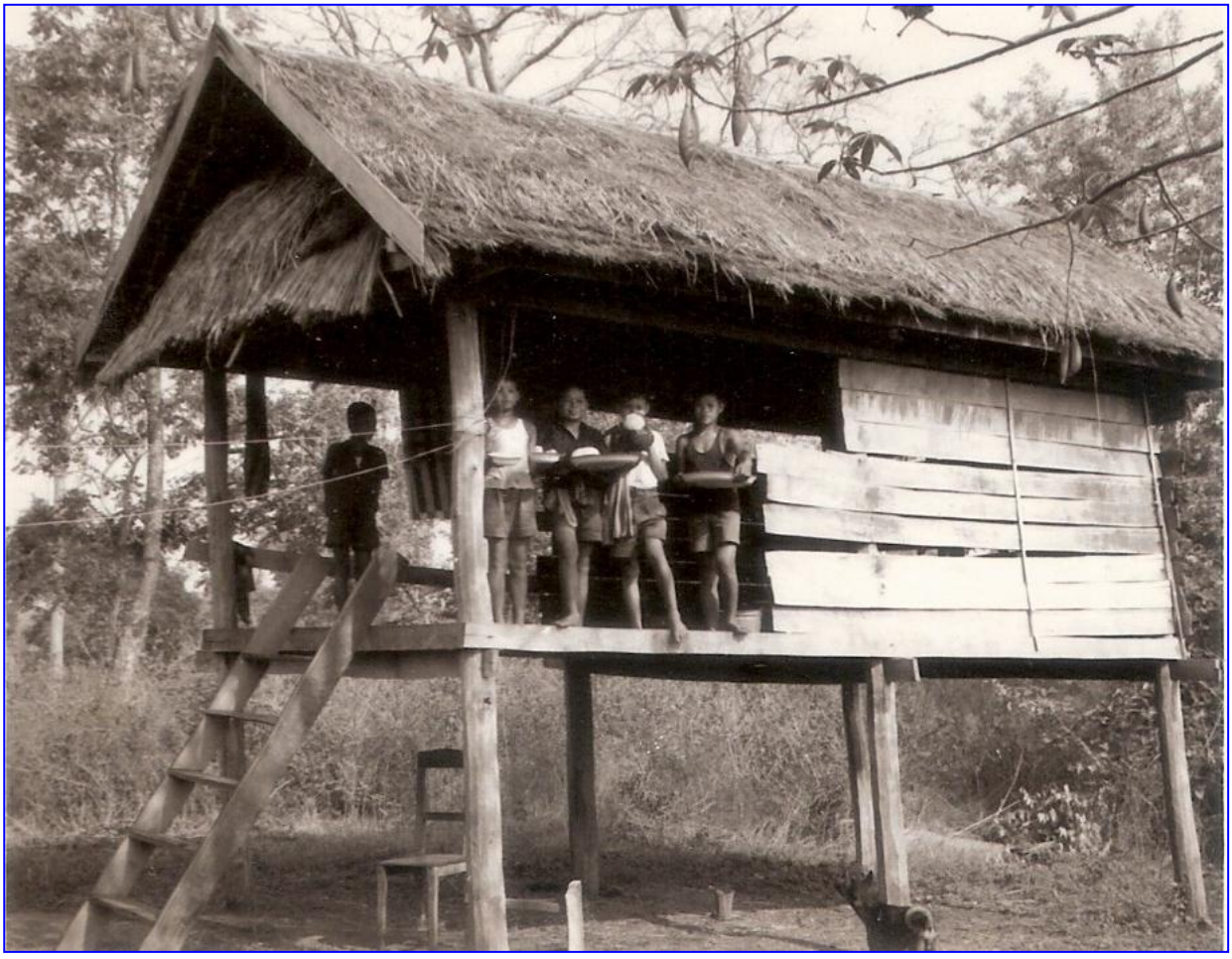

และวัดไทรทมในสภาพเก่า

มาเซอร์เออแยนจาก
โคราชมารักษาคนไข้
ที่โนนแก้ว

ซิสเตอร์คณะพระหฤทัยคลองเตยประจำ
โนนแก้วกำลังฝึกขี่ม้า

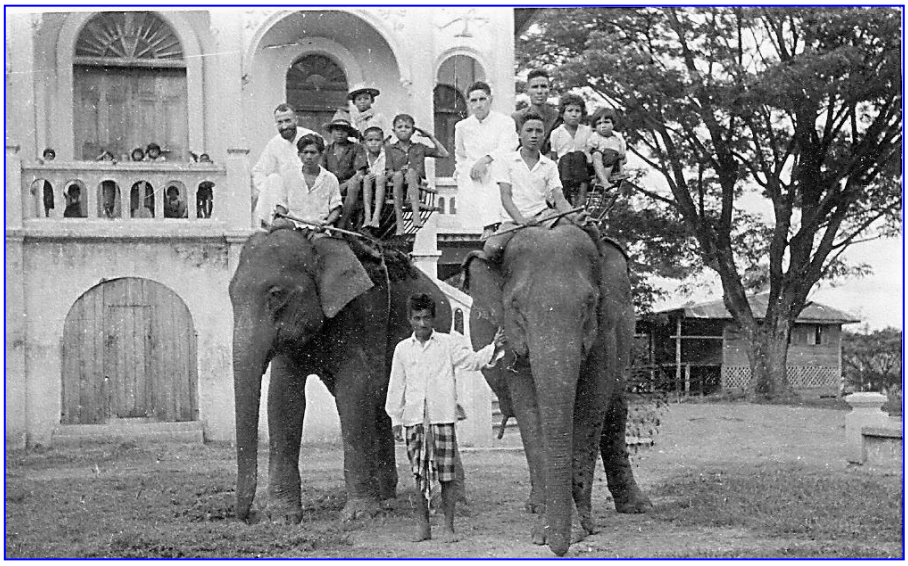

ใช้ช้างเดินทางจาก
โนนปราสาทมาโนนแก้ว

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1961/พ.ศ.2504 คุณพ่อนิโคลาสย้ายออกจากโนนแก้วรับหน้าที่ไปบุกเบิกเปิดศูนย์คาทอลิกแห่งใหม่ที่อำเภอปากช่อง คุณพ่อลามูเรอซ์จากมิสซังอุบลฯ เข้ามาเป็นพ่อเจ้าวัดใหม่ที่โนนแก้ว ส่วนคุณพ่อมัลแซร์เป็นพ่อปลัดของคุณพ่อลามูเรอซ์ต่อไป

ต่อไปนี้ย้อนกลับไปเมื่อ 3 ปีก่อน

9. คุณพ่อเปแรย์(MEP)

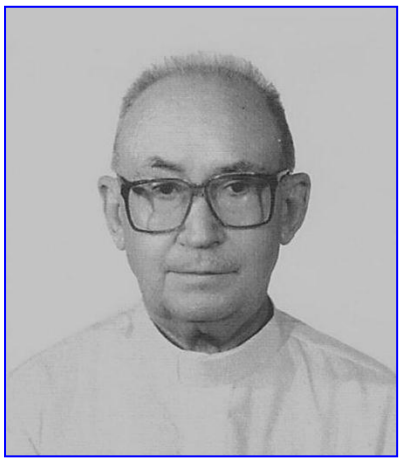

คุณพ่อเข้ามาประเทศไทยในเดือนตุลาคม ค.ศ.1956/พ.ศ.2499 เพื่อทำงานในมิสซังกรุงเทพฯ แต่ต่อมาในปี ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 คุณพ่อรับหน้าที่เป็นพ่อปลัดของคุณพ่อนิโคลาสที่โนนแก้วประมาณ 6 เดือน บางอาทิตย์คุณพ่อก็ต้องไปทำมิสซาที่วัดบ้านหันด้วยเพราะที่นั่นไม่มีพระสงฆ์อยู่ประจำ ที่สุดต้นปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 คุณพ่อกลับไปทำงานในมิสซังกรุงเทพฯ

10. คุณพ่อปาแซ็ก(MEP)

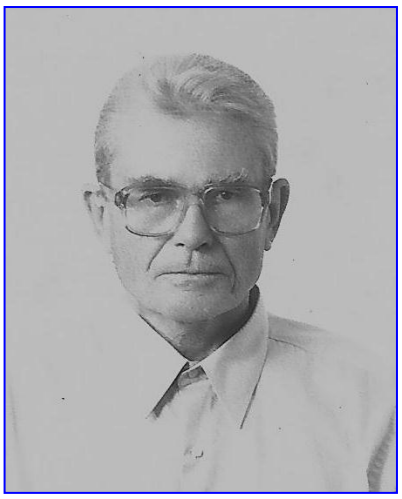

คุณพ่อเข้ามาประเทศไทย เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1956/พ.ศ.2499 เพื่อทำงานในมิสซังอุบลฯ ต่อมา (กรกฎาคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502-ต้นเดือนมกราคม ค.ศ.1960/พ.ศ.2503) คุณพ่อย้ายจากวัดซังแย้มาเป็นพ่อปลัดของคุณพ่อนิโคลาสที่โนนแก้วประมาณ 6 เดือน เปลี่ยนกันกับคุณพ่อมัลแซร์ที่ไปเป็นพ่อปลัดวัดซังแย้ ประมาณ 6 เดือน เช่นเดียวกัน คุณพ่อไปโนนปราสาท 2-3 ครั้งโดยขึ้นรถไฟห้วยแถลง-ลำปลายมาศ ต่อรถยนต์ 6 ล้อลำปลายมาศ-นางรอง และจากที่นั่นเดินเท้าถึงโนนปราสาทระยะทาง 20 กม.

11. คุณพ่อฟาบาส (MEP)

คุณพ่อเข้ามาประเทศไทยในเดือนตุลาคม ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 เพื่อทำงานในมิสซังอุบลฯ แต่ต้นปี ค.ศ.1961/พ.ศ.2504 คุณพ่อมาเป็นปลัดของคุณพ่อลามูเรอซ์ที่โนนแก้วและโนนปราสาท ประมาณ 10 เดือน ชาวโนนแก้วประทับใจในน้ำเสียงอันไพเราะของคุณพ่อ เมื่อคุณพ่อนำซ้อมขับร้องเพลงก่อนมิสซาวันอาทิตย์ทุกครั้ง คุณพ่อกลับไปมิสซังอุบลฯ ปลายปีนั้นเอง ที่สุดคุณพ่อเสียชีวิตที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ด วันที่ 25 พฤศจิกายน ค.ศ.1964/พ.ศ.2507 จากอุบัติเหตุทางรถยนต์

12. คุณพ่อลามูเรอซ์ (MEP)

คุณพ่อบวชวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ.1949/พ.ศ.2492 ผู้ใหญ่คณะฯ ส่งคุณพ่อมาอยู่มิสซังลาว ซึ่งสมัยนั้นเขตท่าแขก เขตสุวรรณเขต และเขตปากเซในประเทศลาวกับมิสซังลาวในประเทศไทย(ภาคอีสาน)เป็นมิสซังเดียวกัน แต่ปีถัดมา ค.ศ.1950/พ.ศ.2493 มิสซังลาวส่วนที่เป็นภาคอีสานของประเทศไทยถูกแยกออกจาก 3 เขตนั้นในประเทศลาว คุณพ่อจึงย้ายเข้ามาทำงานในมิสซังท่าแร่ฯ ต่อมาปี ค.ศ.1954/พ.ศ.2497-ปลายปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 คุณพ่อเป็นเจ้าอาวาสวัดอุบลฯ ต่อจากนั้นถัดมา 1 ปี คุณพ่อรับหน้าที่มาช่วยคุณพ่อนิโคลาสที่วัดโนนแก้วและโนนปราสาท แล้วปี ค.ศ.1961/พ.ศ.2504-ปลายปี ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดโนนแก้วและโนนปราสาท

คุณพ่อเป็นคนแข็งแรง กระตือรือร้น ขี่ม้าไปอภิบาลกลุ่มคริสตังในที่ห่างไกลเป็นประจำ คุณพ่อสร้างวัดน้อยเป็นไม้หลังใหม่ที่โนนแฝก โนนงิ้วและไทรทม ส่วนที่โนนปราสาท คุณพ่อพร้อมกับชาวบ้านสร้างวัด-บ้านพ่อหลังใหม่เป็นไม้หลังเดียวกันที่ยังใช้อยู่ทุกวันนี้ (เฉพาะส่วนที่เป็นบ้านพ่อ) และสร้างโรงเรียนหลังแรก

วันหนึ่งที่โนนปราสาท (22 เมษายน ค.ศ.1961/พ.ศ.2504) ผู้ร้าย 2 คนมาปล้นบ้านพ่อ (หลังเก่า) คุณพ่อต่อสู้ด้วยมือเปล่ากับโจรที่ใช้มีดเข้ามาจี้ คุณพ่อจับใบมีดด้วยมือ ทำให้มือเป็นแผลใหญ่และลึก พลางร้องเสียงดังว่า *“ช่วยด้วย ช่วยด้วย”* ชาวบ้านวิ่งมา โจรคนหนึ่งหนีไปได้แต่อีกคนหนึ่งถูกชาวบ้านยิงเสียชีวิต

วันที่ 12 เมษายน ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 คุณพ่อลามูเรอซ์กับชาวบ้านจัดฉลองวัดโนนปราสาทอย่างยิ่งใหญ่เป็นพิเศษ โดยมีคุณพ่อคณะ MEP จากมิสซังอุบลฯ มาร่วมประมาณ 10 องค์ โอกาสนี้มีพิธีเปิดโรงเรียนมารดาวนารักษ์อย่างเป็นทางการ มีเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการมาร่วม 2 ท่าน ก่อนมิสซาคุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส ผู้แทนพระคุณเจ้าบาเย (พระสังฆราชมิสซังอุบลฯ) ที่มาร่วมฉลองไม่ได้ เสกระฆังใบหนึ่ง (ระฆังใบนี้มาจากประเทศฝรั่งเศส คุณพ่อนิโคลาสซื้อถวายเอง)

ต่อมาอีกเพียง 3 เดือน ในเดือนกรกฎาคม พระคุณเจ้าวังงาแวร์รับการอภิเษก เป็นพระสังฆราชองค์แรกของมิสซังนครราชสีมา

คุณพ่อลามูเรอซ์เป็นพ่อเจ้าวัดโนนแก้ว 6 ปี จนถึงวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 และในช่วงเดียวกันคุณพ่อเป็นเจ้าวัดโนนปราสาท 4 ปี ถึงปี ค.ศ.1965/พ.ศ.2508

คุณพ่อนิโคลาส เสกระฆังใหม่ วัดโนนปราสาท 12 เมษายน ค.ศ. 1965/พ.ศ.2508

13. คุณพ่อการ์เดียร์(MEP)

คุณพ่อเข้ามาประเทศไทยเดือนเมษายน ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 เพื่อทำงานในมิสซังอุบลฯ ต่อมา ค.ศ.1964/พ.ศ.2507 คุณพ่อมาเป็นปลัดของคุณพ่อลามูเรอซ์ที่วัดโนนแก้วและโนนปราสาท ปีถัดมาเดือนพฤษภาคม คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นพ่อเจ้าวัดโนนปราสาท อยู่ประจำเป็นองค์แรก ขณะนั้นมีคริสตัง 390 คน และผู้ใหญ่กำลังเรียนคำสอน 21 คน

วันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1966/พ.ศ.2509 พระคุณวังงาแวร์แต่งตั้งวัดโนนปราสาทอย่างเป็นทางการ ที่แยกออกจากวัดโนนแก้วเลย

(ข้อมูลจากรายงานประจำปี ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 ของพระคุณเจ้าบาเย มิสซังอุบลฯ)

"ตั้งแต่เริ่มต้นที่คุณพ่อการ์เดียร์รับหน้าที่ดูแลสัตบุรุษวัดโนนปราสาท จำนวน 390 คน ชาวบ้านชื่นชอบคุณพ่อผู้ใจเย็น เอาใจใส่ปัญหาชาวบ้าน และปรับตัวเข้ากับชาวบ้านได้อย่างเรียบง่าย"

ในด้านการอภิบาล คุณพ่อใช้เวลามากในการสอนคำสอนผู้ใหญ่ที่ต้องการกลับใจ นอกจากนี้คุณพ่อยังเอาใจใส่ด้านการพัฒนาอย่างดี เช่น สนับสนุนชาวบ้านให้สร้างธนาคารข้าว ซึ่งยังอยู่ทุกวันนี้ภายใต้ความรับผิดชอบที่เข้มแข็งของคณะกรรมการ จ้างชาวบ้านขุดสระน้ำประจำหมู่บ้าน เงินค่าจ้างนี้ก็เพื่อช่วยชาวบ้านให้มีเงินซื้อข้าวกิน คุณพ่อเชิญคณะโอเบลตวัดปากช่องมาเปิดศูนย์อบรมหญิงสาวด้านสุขอนามัยและด้านอาชีพการเย็บผ้า

รายงานประจำปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515 บันทึกว่าวัดโนนปราสาทมีคริสตังจำนวน 621 คน และผู้ใหญ่กำลังเรียนคำสอน 4 คน ที่นางรองมีคริสตัง 11 คน และผู้ใหญ่กำลังเรียนคำสอน 2 คน ที่เมืองบุรีรัมย์มีคริสตัง 11 คน

คุณพ่อรับผิดชอบดูแลวัดโนนปราสาท ถึงปี ค.ศ.1974/พ.ศ.2517 เป็นเวลา 9 ปี แล้วคุณพ่อขอลากลับประเทศฝรั่งเศส เข้า Sabbatical Year และที่สุดคุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดในสังฆมณฑลบ้านเกิดเมืองนอนของตน

2. วัดโคราช วัดบ้านหันและวัดปากช่อง

ช่วงเวลา 21 ปี (ตั้งแต่การเบียดเบียนศาสนาคริสต์ยุติลงในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 จนถึงการสถาปนาสังฆมณฑลนครราชสีมา ในปี ค.ศ.1965/พ.ศ.2508)

2.1 วัดโคราช

รายชื่อพระสงฆ์เจ้าวัดและปลัด ทั้งหมด 7 องค์ เป็นมิชชันนารี MEP 4 องค์ เป็นพระสงฆ์ไทยมิสซังกรุงเทพฯ 3 องค์

(สมัยนั้นวัดบ้านหันไม่มีพระสงฆ์อยู่ประจำ เริ่มแรกคุณพ่อเจ้าวัดโนนแก้วเป็นผู้มาดูแลเป็นครั้งคราว ต่อมาคุณพ่อเจ้าวัดและพ่อปลัดวัดโคราชดูแลต่อ)

1) คุณพ่อเดชังซ์(MEP)

เจ้าวัดโนนแก้ว 2 ปีครึ่ง ดูแลวัดโคราชและบ้านหันด้วย (ค.ศ.1944-1947/พ.ศ.2487-2490)

2) คุณพ่อพิจิตร กฤษณา (ไทย)

เจ้าวัดโคราช 1 ปี 3 เดือน (5 พฤษภาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488-19 กรกฎาคม ค.ศ.1946/พ.ศ.2489)

3.) คุณพ่อเฮนรี่ สุนทร วิเศษรัตน์ (ไทย)

เจ้าวัดโคราช 1 ปีครึ่ง (ต้นเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1946/พ.ศ.2489-ปลายปี ค.ศ.1947/พ.ศ.2490)

4.) คุณพ่อซีริล หัวใจ (ไทย)

เจ้าวัดโคราช 6 ปีครึ่ง (มกราคม ค.ศ.1948/พ.ศ.2491-มิถุนายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497)

5.) คุณพ่อเรอเน บริสซอง (MEP)

เจ้าวัดโคราช รักษาการแทน 2 เดือน (สิงหาคม-กันยายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497)

6.) คุณพ่อเบรย์ (MEP)

เจ้าวัดโคราช 24 ปี (ปลายเดือนกันยายน ค.ศ.1954-1978/พ.ศ.2497-2501) และดูแลวัดบ้านหันกับกลุ่มคริสตังที่สูงเนิน (บ้านเหล่า) ท่าแก้ง และกลางดง 6 ปี

7.) คุณพ่อเลออง (MEP)

ปลัดวัดโคราช 8 เดือน (16 กรกฎาคม ค.ศ.1956/พ.ศ.2499-18 มีนาคม ค.ศ.1957/พ.ศ.2500)และดูแลวัดบ้านหันกับกลุ่มคริสตังที่ท่าแก้ง ช่อระกาและสูงเนิน(บ้านเหล่า)

ประวัติย่อและผลงานของพระสงฆ์เจ้าวัดและปลัดของวัดโคราช ทั้ง 7 องค์

1.) คุณพ่อเดชังซ์(MEP)

พ่อเจ้าวัดโนนแก้ว 2 ปีครึ่ง ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 ถึงปลายเดือนธันวาคม ค.ศ.1947/พ.ศ.2490 และพร้อมกันนั้นมีหน้าที่ดูแลวัดโคราชและวัดบ้านหันด้วย

คุณพ่อเขียนจดหมายเกี่ยวกับวัดโคราชถึงพระคุณเจ้าแปร์รอสหลายฉบับ

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โนนแก้ว วันที่ 19 เมษายน ค.ศ.1945/พ.ศ.2488

พระคุณเจ้าที่เคารพอย่างสูง...วัดโคราชและกลุ่มคริสตชนเพิ่งผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบากมาก (คือ 4 ปีของการเบียดเบียนศาสนา) *ทุกสิ่งทุกอย่างถูกคว่ำบาตร วุ่นวายมาก...เดือนที่แล้วผมไปโคราชเจอวัดร้างและถูกทำลาย ครูสุดใจตายแล้ว ครูมาร์ตินานอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาล ส่วนกลุ่มคริสตังกระจัดกระจายไปพักอาศัยอยู่ใต้ต้นไม้ตามทุ่งนา ผมพยายามปลอบใจพวกเขา และชักชวนพวกเขาให้มาพักอาศัยอยู่ชั่วคราวในบ้านของครูสมศรีสุระ*(ลูกชายคนหนึ่งของอาจารย์มัง)... *ครั้งนี้ผมนำคริสตังโคราชประมาณ 20 คน ไปอยู่ที่วัดโนนแก้ว โดยผมรับผิดชอบพวกเขาทุกอย่าง...ขณะนี้สถานการณ์คลี่คลายลงบ้างแล้ว*

ด้วยความนบนอบเยี่ยงบุตร ลงชื่อ เดชังซ์."

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โนนแก้ว วันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488

...ซิสเตอร์ประจำวัดโนนแก้วสองรูปเตรียมตัวจะไปเข้าเงียบที่อารามคลองเตยวันนี้เอง ผมจึงฝากจดหมายฉบับนี้ไว้กับเขา...วัดโคราชและวัดโนนแก้วเป็นวัดที่ดูแลอย่างไม่ค่อยราบรื่นในสถานการณ์ปัจจุบัน...

โครงการกองทุนชดเชยซ่อมแซมวัดโคราชที่ได้รับความสียหายจากการทิ้งระเบิดจากเครื่องบินของกองทัพอักฤษในปี ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 (เพื่อขับไล่กองทัพญี่ปุ่นที่ใช้สถานีรถไฟที่หน้าวัดคาทอลิกเป็นศูนย์กลางการคมนาคมที่สำคัญของเขา) *ได้รับความเห็นชอบจากผู้ใหญ่แล้ว ในวงเงินจำนวน 7,000 บาท การซ่อมแซมบ้านซิสเตอร์ที่ถูกสะเก็ดระเบิดเสร็จเรียบร้อยแล้ว...แต่ส่วนวัดจำเป็นต้องเปลี่ยนหลังคาทั้งหมดเพราะแผ่นสังกะสีเก่าๆ นั้นสูญหายไปบ้าง และที่เหลืออยู่ก็เป็นรูฉีกขาดหมดเพราะโดนสะเก็ดระเบิด พวกช่างจะลงมือทำงานวันจันทร์นี้เอง...ยายฉายยังไม่ได้ตัดสินใจว่าต้องการบ้านพักส่วนตัวหรือจะอาศัยบ้านซิสเตอร์เหมือนครั้งก่อน... เดชังซ์."*

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"จดหมายนี้เริ่มเขียนที่โนนแก้ววันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ.1946/พ.ศ.2489 และเขียนเสร็จที่วัดโคราช วันที่ 12 เดือนเดียวกัน

...เช้าวันนี้ผมถวายมิสซาในวัดโคราช (เป็นครั้งแรก)หลังจากซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว และต่อไปนี้โดยจะเริ่มวันอาทิตย์หน้า คุณพ่อพิจิตรจะถวายมิสซาในวัดสำหรับสัตบุรุษ เลิกถวายมิสซาที่บ้านซิสเตอร์อย่างแต่ก่อน... ซิสเตอร์คณะพระหฤทัยคลองเตยจากกรุงเทพฯ เข้ามาอยู่ที่วัดโคราชแล้ว... เดชังซ์."

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

"โนนแก้ว วันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ.1946/พ.ศ.2489

...ที่วัดโคราช บรรดาสัตบุรุษไม่พอใจคุณพ่อพิจิตร กฤษณา พวกเขาต้องการพระสงฆ์อาวุโสมาเป็นพ่อเจ้าวัดองค์ใหม่...ถ้าคุณพ่อองค์ใหม่นี้เป็นคนแข็งแรง ทำงานได้ ผมจะขอเลิกดูแลวัดโคราชอีกต่อไป ที่บ้านโนนแก้วซิสเตอร์ทั้งสองรูปช่วยสอนคำสอนพวกแม่บ้านที่กลับใจใหม่เดี๋ยวนี้มีผู้ชายกำลังเรียนคำสอนอีก 5 คน เดชังซ์."

“โคราช วันที่ 9 กรกฎาคม ค.ศ.1946/พ.ศ.2489

...ครั้งนี้ที่โคราช ผมพบคุณพ่อเฮนรี่ที่มาดูแลวัดชั่วคราว ส่วนคุณพ่อพิจิตร ตัดสินใจจะออกจากวัดโคราชกลับไปกรุงเทพฯ ในวันพรุ่งนี้เอง วันพุธ

ด้วยความเคารพนับถือเยี่ยงบุตร เดชังซ์”

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

สุดท้ายคุณพ่อเดชังซ์ย้ายออกจากวัดโนนแก้ว สิ้นปี ค.ศ.1947/พ.ศ.2490 รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตรสามพราน

2) คุณพ่อพิจิตร กฤษณา (ไทย) (ไม่มีรูปภาพ)

เจ้าวัดโคราช 1 ปี 3 เดือน (5 พฤษภาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488-19 กรกฎาคม ค.ศ.1946/พ.ศ.2489)

ประวัติ

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เกิด	15 มี.ค. 1915	ที่จันทบุรี
บวช	3 ธ.ค. 1941	

12 ม.ค. 1942 - 1 ก.พ. 1943	กาลหว่าร์	ปลัด
1 ก.พ. 1943 - 7 ส.ค. 1944	วัดพระหฤทัย เชียงใหม่	ปลัด
7 ส.ค. 1944 - 5 พ.ค. 1945	**โนนแก้ว**	ปลัด
5 พ.ค. 1945 - 19 ก.ค. 1946	**โคราช**	เจ้าวัด
19 ก.ค. 1946 - 1 เม.ย. 1959	เสาวภา	เจ้าวัด
1 เม.ย. 1959 - 25 ก.ค. 1966	ท่าใหม่ , ท่าศาลา	เจ้าวัด
25 ก.ค. 1966 - 30 ม.ค. 1972	วัด น.เปาโลกลับใจ ระยอง	เจ้าวัด
30 ม.ค. 1972 - 28 มี.ค. 1976	วัดแม่พระรับสาร ตราด	เจ้าวัด
21 มี.ค. 1976 -	พักเกษียณ บ้านที่ระยอง	

คุณพ่อเขียนจดหมายเป็นภาษาไทยฉบับหนึ่งถึงพระคุณเจ้าแปร์รอส

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

“วัดคาทอลิกโคราช 5 มีนาคม ค.ศ.1946

พระคุณเจ้าที่รักและเคารพ

ตามที่พระคุณเจ้าทราบแล้ว ทุกวันนี้ลูกกำลังเริ่มการซ่อมแซมบ้านและวัด ตั้งแต่ลูกมาอยู่วัดโคราชได้เกือบ 1 ปี คุณพ่อเดชังซ์เคยให้เงินลูกใช้เพียงแค่ 250 บาทเท่านั้น ลูกจึงต้องหาเองทั้งนั้น เร็วๆ นี้เวลาลูกมาเข้าเงียบที่กรุงเทพฯ ลูกขอเงินพี่น้องคริสตังวัดกาลว่าห์และวัดกุฎีจีน ได้ราว 5,000 กว่าบาท ลูกซื้อเครื่องจักร์เย็บผ้า Singer 1 คัน ราคา 1,000 บาท ซื้อที่นอน หมอน มุ้ง 1,000 บาท นอกนั้นซ่อมแซมบ้านครู ที่ถูกลูกระเบิด สร้างใต้ถุนบ้านครู สร้างโรงครัว สร้างห้องน้ำและห้องส้วมบ้านครู สร้างเล้าไก่ สร้างเล้าหมู ทำรั้วบ้านครู ทำใต้ถุนวัด ทำห้องน้ำและส้วมบ้านพ่อ นอกนั้นยังต้องขุดบ่อน้ำ ต่อสายไฟฟ้า ฯลฯ เงินขาดอีกมาก ลูกจะมากรุงเทพฯ หาเงินอีกก็ลำบาก เพราะต้องดูงานที่นี่ และการเดินทางไม่สะดวกด้วย ลูกเขียนจดหมายไปขอเงินพ่อแม่พี่น้องทางจันทบุรี กรุงเทพฯ และที่อื่นๆ ที่รู้จัก ให้เขาช่วยกันบำรุงวัด ทำให้พระนามของพระองค์รุ่งเรืองไป แต่ลูกกลัวว่าคงได้ไม่มากพอ

ฉะนั้น ลูกขอรบกวนพระคุณเจ้า ฐานเป็นบิดาได้สงสารวัดโคราชด้วย ขอพระคุณเจ้าได้โปรดให้คุณพ่อโอลิเยร์(MEP) และคุณพ่ออังแซลโม(ไทย) เอาเงินวัดช่วยวัดโคราชด้วย เชื่อว่าเธอทั้งสองคงยินดีด้วย เพราะวัดกาลหว่าร์รวย และคุณพ่ออังแซลโมก็เป็นคริสตังวัดโคราช ลูกกล้าขอพระคุณเจ้าช่วย แต่ไม่ทราบว่าจะถูกใจพระคุณเจ้าหรือเปล่า? ลูกเต็มใจรับคำติเตียนหรือสั่งสอนเสมอๆ ถ้าพระคุณเจ้าเห็นสมควรช่วย โปรดธนาณัติไปให้ลูกเร็วๆ ด้วย จะได้จัดการทำงานให้เสร็จ มิฉะนั้น ลูกจ้างจะขาดงาน ลูกจะไม่มีโอกาสออกไปอยู่ที่วัดโดยเร็วตามที่พระคุณเจ้าต้องการ

ลูกและคริสตังวัดโคราชทุกคนสบายดี คิดถึงพระคุณเจ้ามากๆ ตั้งใจว่าเมื่อสร้างวัดและบ้านพักเสร็จแล้วจะเชิญพระคุณเจ้าไปเยี่ยมโคราชบ้าง

รักและคิดถึงพระคุณเจ้าเสมอ

ยอแซฟ พิจิตร"

คุณพ่อพิจิตรย้ายออกจากโคราชต้นเดือนกรกฎาคม แล้วรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดเสาวภา คุณพ่อเฮนรี่มาแทนชั่วคราวที่วัดโคราช

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

3) คุณพ่อเฮนรี่ สุนทร วิเศษรัตน์ (ไทย)
(อเล็กซานเดร์ ปลาด)

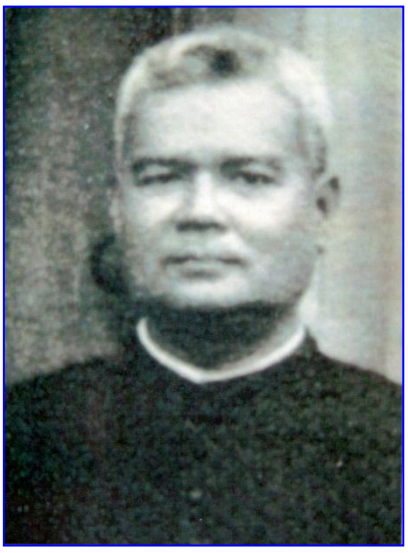

เจ้าวัดโคราช 1 ปีครึ่ง (ต้นเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1946/พ.ศ.2489-ปลายปี ค.ศ.1947/พ.ศ.2490)
(แต่ว่าประวัติของคุณพ่อไม่ได้ระบุว่าเคยเป็นเจ้าวัดโคราช)

เกิด	5 ก.ย.1894	สัตบุรุษวัดคอนเซปชัญ
บวช	24 ม.ค. 1926	ที่วัดอัสสัมชัญ โดยพระสังฆราชแปร์รอส
1926		บางนกแขวก
1927 – มี.ค. 1929		ปากน้ำโพ
1929		หัวไผ่
1929 – 1936		เขตบ้านแป้ง (บางขาม, อยุธยา)
1936–1937		คอนเซปชัญ
1938 – 1941		หัวไผ่ ปลัด
1941 – 1945		**(1941) มีการเบียดเบียนที่หัวไผ่ คุณพ่อเฮนรี่ถูกจับ ถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิตที่เรือนจำบางขวาง แต่ได้รับการปลดปล่อย เมื่อ 20 ต.ค. 1945 หลังจากจำคุกได้ 5 ปี**
1945 – 1947		พักบ้านญาติ
ก.พ. 1948 – พ.ย. 1970		อยุธยา เจ้าอาวาส
มรณะ 29 ต.ค. 1976		อายุ 82 ปี ฝังที่วัดอัสสัมชัญ

หลักฐานสำคัญที่เกี่ยวกับประวัติของคุณพ่อเฮนรี่

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

*"**<u>หัวไผ่</u>** เป็นกลุ่มคริสตชนใหญ่ จำนวนคริสตังก็มาก เมื่อได้เกิดการเบียดเบียนศาสนา เขาก็ใช้วิธีเดียวกันกับที่อื่น บังคับให้คริสตังละทิ้งศาสนา ที่วัดหัวไผ่มีหัวหน้าครอบครัวที่ยอมเซนต์ชื่อละทิ้งศาสนาถึง 120 คน และในจำนวนนี้ยังมีบางคนได้ร่วมมือกับคณะเลือดไทย ทำให้วัดได้รับความเสียหายมากเหมือนกัน ในจำนวนผู้เช่าที่นาของวัดหัวไผ่ มีหลายๆ คน ซึ่งยึดที่นาของวัดไปเป็นของตน และประกาศว่าตัวเขาถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินเหล่านั้น คุณพ่อเฮนรี่ซึ่งเป็นปลัดได้คัดค้านการกระทำเช่นนี้ในนามของมิสซัง ทันที**คุณพ่อถูกจับกุมตัวไปในฐานะเป็นผู้ทรยศต่อชาติไทย ช่วยคนฝรั่งเศสต่อสู้กับคนไทย** ถึงแม้ว่าพระสังฆราชแปร์รอสยืนยันว่าที่ดินของวัดหัวไผ่ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของชาวฝรั่งเศส แต่เป็นกรรมสิทธิ์ของมิสซังโรมันคาทอลิก ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย **ศาลทหารตัดสินคุณพ่อเฮนรี่ให้ถูกจำคุกตลอดชีวิต และนำไปขังที่คุกบางขวาง ซึ่งมีคุณพ่อเอดัวรด์ ถังนำลาภ ถูกจำขังอยู่แล้ว แต่คุณพ่อเฮนรี่จะถูกปล่อยออกจากคุกเป็นอิสระในวันที่ 20 ตุลาคม 1945** ดังที่จะเล่าต่อไปนี้*

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติแล้ว โดยการที่ญี่ปุ่นยอมแพ้ ฯพณฯ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นายปรีดี พนมยงค์ แต่งตั้งหัวหน้าเลขานุการ ร.ส.อ.สุดจำลอง เป็นผู้ติดต่อกับมิสซังโรมันคาทอลิก เพื่อส่งข่าวที่มีมาจากทำเนียบรัฐบาลเกี่ยวกับมิสซังถึงท่านแปร์รอส และให้ ร.ส.อ.สุดจำลอง เป็นผู้ช่วยมิสซังเสนอเรื่องต่อรัฐบาลใหม่"

ในจดหมายลงวันที่ 11 กันยายน 1945 ถึงพระสังฆราชแปร์รอส, ร.ส.อ.สุดจำลองเขียนว่า

ก. <u>ผู้รับผิดชอบการเบียดเบียน</u>

"เมื่อเดือนสิงหาคมปีกลาย รัฐบาลในชุด ป.พิบูลสงครามที่หนักในทางลัทธิปกครองอันถืออำนาจเป็นใหญ่ ได้ถูกหนังสือพิมพ์ในต่างประเทศหลายฉบับ เช่น หนังสือพิมพ์ในฮ่องกงลงบทความวิพากษ์ประเทศไทยอย่างรุนแรงว่า ไทยปกครองชาวจีนอย่างลัทธิเผด็จการแบบฟัสซิสต์ และกำลังนำชาติไปสู่ความหายนะ และในระยะเวลาที่มีกรณีพิพาทอินโดจีน ก็ได้ปฏิบัติการเป็นปฏิปักษ์ต่อมิสซังคาทอลิกด้วย บรรดาคาทอลิกที่มีอาชีพรับราชการ ต่างคนต่างได้รับคำสั่งเป็นทางการให้โอนศาสนา เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยการกระทำของผู้นำเผด็จการและนักการเมืองเพียง 4-5 คน และคนทั้ง 5 คนผมรู้จักดี ซึ่งในการต่อไปเขาอาจจะถูกเป็นอาชญากรสงคราม ต้องใช้บาปที่ได้ถูกโค่นลงสูญสิ้นอำนาจการเมือง"

ข. <u>เรื่องของพ่อเฮนรี่และพ่อเอดัวรด์</u>

"ผมเห็นเป็นโอกาสที่ช่วยธุระให้พ่อเฮนรี่กับพ่อเอดัวรด์ได้ปล่อยเป็นอิสระ จึงได้ไปปรึกษาเรื่องนี้กับท่านสังฆราชแปร์รอส แล้วก็ทำฎีกา 2 ฉบับ ยื่นต่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ทันที ได้รอฟังผลต่อมาถึงเดือนมีนาคมปีนี้ ก็มีเพื่อนสนิทคนหนึ่งมากระซิบบอกให้ทราบว่า เรื่องที่ช่วยนั้นไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะทางกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณา และได้เสนอคณะรัฐมนตรีว่าไม่มีเหตุผลที่ควรกรุณา ผมเสียใจไปชั่วครู่แล้วกลับมีสติขึ้น จึงได้รับหนังสือลงนามโดยพระสังฆราชแปร์รอสวิงวอนไปยังนายกรัฐมนตรี ขอให้พิจารณาและให้ความกรุณาแก่นักบวชทั้งสองตามที่ขอพระราชทานโทษไว้ เดชะบุญหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะสั่งระงับฎีกาของพ่อทั้งสองนั้นเสีย

โดยที่ท่านนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีบางท่านแลเห็นการไกล และพระสังฆราชก็รับรองในความประพฤติต่อไป จึงเห็นควรกรุณาและให้รัฐมนตรีมหาดไทยไปพิจาณาใหม่ รัฐมนตรีมหาดไทยพิจารณาแล้ว เห็นสอดคล้องต้องด้วยความเห็นของทางรัฐบาลว่าสมควรจะให้บาทหลวงทั้งสองได้รับพระมหากรุณาและก่อนหน้าที่รัฐบาลของนายกรัฐมนตรีควง ลาออกคราวนี้ รัฐมนตรีมหาดไทยได้นำเรื่องเสนอขึ้นไปอีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งที่สอง คณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยจะได้นำความกราบบังคมทูลขอให้พระราชทานโทษปล่อยในเร็ววันนี้.....

วันที่ 6 ต.ค. 1945 ร.ส.อ.สุดจำลอง ได้ส่งจดหมายถึงคุณพ่อโอลิเยร์(MEP) เพื่อนำไปมอบแก่ ฯพณฯ สังฆราชแปร์รอส"

หมายเหตุ คุณพ่อเอดัวรด์ ถังนำลาภ(ไทย) เป็นพระสงฆ์มิสซังกรุงเทพฯ เริ่มแรกทำงานในเขตจันทบุรี ต่อมาประมาณปี ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 พระสังฆราชแกวง(Gouin)(MEP) พระสังฆราชของมิสซังลาว สำนักมิสซังอยู่ที่วัดหนองแสง ได้ติดต่อพระสังฆราชแปร์รอส(กรุงเทพฯ)กรุณาช่วยส่งพระสงฆ์องค์หนึ่งที่พูดภาษาญวนได้เพื่อไปอภิบาลกลุ่มคริสตังญวนที่วัดหนองแสง(เมืองนครพนม) คุณพ่อเอดัวรด์เป็นผู้ที่ถูกเลือก ในสมัยการเบียดเบียนศาสนา คุณพ่อเอดัวรด์ถูกจับ ถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิตในเรือนจำบางขวางในข้อหาเป็นแนวที่ห้าของฝรั่งเศส เมื่อถูกปล่อยเป็นอิสระหลังจากจำคุก 5 ปี แล้วคุณพ่อกลับมาทำงานที่วัดหนองแสงจนถึงบั้นปลายชีวิต ศพของคุณพ่อถูกฝังที่สุสานวัดหนองแสง

4) คุณพ่อ เปาโล ซิริล (ศิรินทร์) หัวใจ (ฮั้ว) (ไทย)

หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Historical Archives
Archdiocese of Bangkok

เจ้าวัดโคราช 6 ปีครึ่ง (มกราคม ค.ศ.1948/พ.ศ.2491-มิถุนายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497) ตามบัญชีศีลล้างบาปของวัดโคราชซึ่งไม่ค่อยตรงกันกับประวัติตามข้อมูลจากหอจดหมายเหตุอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ดังนี้

เกิด	1896	7 พ.ย.
บวช	1930	12 ม.ค. ที่วัดอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
1931		อัสสัมชัญ ปลัด
1932-1933		ท่าจีน
16 ส.ค.1933 - ต.ค.1942		กาลหว่าร์ ปลัด
		(1933) จากกาลหว่าร์ดูแลวัดท่าจีนสลับพ่ออื่น
		(1933-1942) ดูแล หัวตะเข้
		(1934-1935) ดูแล ท่าจีน
		(1935 ม.ค.-ต.ค.) ดูแลปากลัด สลับพ่ออื่น
		(1936 ม.ค.-มิ.ย.) ดูแลปากลัด ”
		(1937-1940) ดูแลท่าจีน ”
		(1942) ดูแลท่าจีน ”
พ.ย. 1942 - มี.ค.1946		ปากน้ำ เจ้าวัด
1946 – 1953		**โคราช** เจ้าวัด
มรณะ 20 ส.ค. 1954		ที่วัดซางตาครู้ส กุฎีจีน เป็นสัตบุรุษวัดหัวไผ่ และเป็นพระสงฆ์องค์แรกของวัดหัวไผ่

ครั้งก่อน ในช่วงปี ค.ศ.1930-1932/พ.ศ.2473-2475 คุณพ่อซิริล หัวใจ เคยเป็นพ่อปลัดของคุณพ่อโทมาส วิวัฒน์ สมานจิต ที่วัดโคราช คุณพ่อเป็นผู้โปรดศีลล้างบาปอาจารย์มัง ศรีสุระ ที่วัดโคราช วันที่ 26 พฤษภาคม ค.ศ.1930/พ.ศ.2473 (ดู บทที่ 4 หน้า 94)

ครั้งหนึ่งในปี ค.ศ.1947/พ.ศ.2490 คุณพ่อซิริลได้รายงานพระสังฆราชโชแรง(กรุงเทพฯ) ว่า สถานกงสุลฝรั่งเศสเก่าในเมืองโคราชกำลังจะถูกขาย พระคุณเจ้าจึงรีบติดต่อสถานทูตฝรั่งเศสที่กรุงเทพฯ และในเดือนตุลาคม ค.ศ.1949/พ.ศ.2492 พระคุณเจ้าซื้อสถานกงสุลนั้นได้เพื่อเป็นประโยชน์ของวัดโคราชต่อไป ในราคา เป็นเงินตรา + ๕ ชั่ง(หรือ + ๕ ค่า) มีเนื้อที่ทั้งหมด 5 ไร่กว่าๆ

นอกจากงานอภิบาลแล้ว คุณพ่อซิริลยังได้จัดการก่อสร้างห้องแถวหลายคูหา ในที่ของวัดที่ติดถนนมุขมนตรี ตรงหน้าสถานีรถไฟเพื่อให้เช่าเป็นรายได้ของวัด ที่จริงสมัยก่อนนั้นประมาณ 10 กว่าปีแล้วคุณพ่อเจ้าวัดองค์หนึ่ง (คงเป็นคุณพ่อโทมาส วิวัฒน์ สมานจิต เจ้าวัดโคราช ค.ศ.1927-1935/พ.ศ.2470-2478) ได้เริ่มสร้างห้องแถวหลายคูหาแล้ว

คุณพ่อซิริลยังได้ขยายวัดไม้หลังเก่าที่ไม่ใช้แล้ว โดยใช้ไม้ของโรงสวดคาทอลิกจีนซึ่งอยู่ในเมืองโคราช เมื่อขยายเสร็จแล้ว คุณพ่อเปลี่ยนวัดหลังเก่านี้เป็นโรงแรมเพื่อหารายได้สำหรับวัด แล้วจ้างคนหนึ่งให้ดูแลเป็นระยะ 10 ปี โดยเสียค่าเช่า 1,000 บาทต่อเดือนให้คุณพ่อ

ต่อมาวันที่ 16 กรกฎาคม ค.ศ.1953/พ.ศ.2496 คุณพ่อซิริลให้คนต่างศาสนาคนหนึ่งเช่าที่ดิน (3-4 ไร่)ของวัดคาทอลิกซึ่งอยู่ในกลางเมืองโคราชเป็นระยะ 10 ปี คิดค่าเช่า 1,500 บาทต่อปี โดยเก็บทีเดียวทั้งหมด 15,000 บาท ไม่นานคนนั้นสร้างโรงเรียนชื่อว่า “โรงเรียนชุณหวรรณ” ต่อมาภายหลังเมื่อสัญญาเช่า 10 ปีหมดลงแล้ว คุณพ่อเบรย์ที่มาเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราชแทนคุณพ่อซิริล หัวใจ ก็จะพบอุปสรรคมากมายในการเอาที่ดินแปลงนี้กลับคืนมาเป็นของมิสซัง

สุดท้ายเดือนมิถุนายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497 คุณพ่อซิริลย้ายออกจากวัดโคราช ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ และสิ้นชีวิตที่วัดซางตาครู้ส กุฏีจีน เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ.1954/พ.ศ.2497

5) คุณพ่อเรอเน บริสซอง (MEP)

เจ้าวัดโคราช รักษาการแทน 2 เดือน(สิงหาคม-กันยายน) ค.ศ.1954/พ.ศ.2497 รอคุณพ่อเบรย์ที่จะมาเป็นเจ้าอาวาสองค์ใหม่

คุณพ่ออธิบายว่าสมัยการเบียดเบียนศาสนา คนจีนคาทอลิกโคราชถูกขับไล่ออกจากเมืองโคราชพร้อมกับคนจีนอื่นๆ (ในเมืองอื่นๆ ด้วย คนจีนก็โดนเช่นเดียวกัน ตามแผนการของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม)

ปี ค.ศ.1954 นั้น วัดโคราชมีคริสตังเหลืออยู่ประมาณ 50 คน (เป็นคนไทย) วันอาทิตย์มีคนเข้ามาฟังมิสซา 15-20 คน

6) คุณพ่อมารีอุส เบรย์ (MEP)

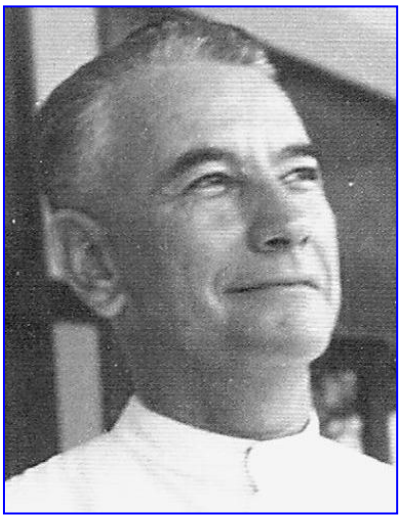

เจ้าอาวาสวัดโคราช 24 ปี (ปลายเดือนกันยายน ค.ศ.1954-1978/พ.ศ.2497-2521) และดูแลวัดบ้านหันกับกลุ่มคริสตังที่สูงเนิน (บ้านเล่า) ท่าแก้ง และกลางดง 6 ปี

บิดามารดามีลูก 6 คน ชาย 4 คน หญิง 2 คน บิดามีร้านทำขนมปัง มารดาดูแลครอบครัวและขายขนมปัง บ้านอยู่ทางภาคตะวันตกตอนกลางของประเทศฝรั่งเศส

หนุ่มมารีอุส เบรย์ เข้าบ้านเณรตอนอายุ 16 ปี จึงไม่ได้ผ่านบ้านเณรเล็ก เข้าบ้านเณรใหญ่โดยตรง เป็นเณร “พิเศษ” คือเรียนต่างหากกับผู้ที่มีอายุเกินเป็นเวลา 3 ปี หลังจากนั้นเขาสมัครเข้าคณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส(MEP) โอกาสนั้นคุณพ่ออธิการบ้านเณรแห่งแรกเขียนจดหมายรับรองว่า “*...เณรมารีอุส เบรย์ เป็นหนุ่มที่ฉลาด ขยัน หมั่นศึกษา มีมโนธรรม เป็นคนศรัทธา ใจดี มีสามัญสำนึก และเชี่ยวชาญในการทำงานด้วยมือ ครอบครัวของเขาเป็นที่น่านับถือ บิดาเป็นช่างทำขนมปัง ช่วงที่ปิดเทอม เณรมารีอุสกลับบ้านช่วยครอบครัว โดยขนส่งขนมปังให้แก่ลูกค้า เขาเป็นที่ชอบใจของชาวบ้าน ข้าพเจ้าคิดว่าท่านรับเณรมารีอุส เบรย์ได้เลยโดยไม่ต้องสงสัยในตัวเขา เขาเป็นคนที่มีคุณค่า...*” (จากประวัติของคุณพ่อหลังจากมรณภาพแล้ว)

เณรมารีอุส เบรย์ เข้าบ้านเณรคณะMEP วันที่ 14 กันยายน ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 แต่สงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1940-1945/พ.ศ.2483-2488) มารบกวนชีวิตเณร เพราะปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 ทหารเยอรมันชนะกองทัพฝรั่งเศสและยึดประเทศฝรั่งเศสได้เกือบทั้งหมด เดือนกรกฎาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2486 คุณพ่ออธิการปิดบ้านเณร เพราะกลัวว่าพวกเณรจะถูกเกณฑ์บังคับให้ไปทำงานในประเทศเยอรมันนีเหมือนกับหนุ่มฝรั่งเศสทั่วประเทศ

เณรเบรย์พร้อมกับเพื่อนเณรหลายๆ คน ตัดสินใจลงเรือข้ามทะเลเมดิเตอเรเนียนอย่างลับๆ ไปเข้ากองทัพฝรั่งเศสในประเทศโมร็อกโก(แอฟริกาเหนือ)ซึ่งร่วมกับกองทัพพันธมิตร (อังกฤษและอเมริกา) วันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 ทหารฝรั่งเศสและพันธมิตรข้ามทะเลเมดิเตอเรเนียนจากประเทศโมร็อกโกขึ้นฝั่งทางภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส เพื่อสู้รบกับทหารเยอรมัน ปีถัดมาวันที่ 31 มีนาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488 ทหารเบรย์กับกองทัพพันธมิตรบุกเข้าไปในประเทศเยอรมันนี ที่สุดวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488 กองทัพเยอรมันยอมแพ้อย่างสิ้นเชิง

ปลายปี ค.ศ.1945/พ.ศ.2488 ทหารเบรย์กลับเข้าบ้านเณร MEP และอีก 2 ปีเขาบวชเป็นพระสงฆ์วันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ.1947/พ.ศ.2490 ที่สุดผู้ใหญ่คณะส่งคุณพ่อมาเป็นมิชชันนารีในประเทศไทย

ชีวิตคุณพ่อเบรย์ที่ภาคเหนือ

คุณพ่อมาถึงกรุงเทพฯ วันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ.1948/พ.ศ.2491 อีกไม่กี่วันต่อมาถูกส่งให้ไปเรียนภาษาจีนที่วัดกาลหว่าร์(วัดแม่พระลูกประคำ) ปีต่อมา ค.ศ.1949/พ.ศ.2490 วันที่ 7 พฤศจิกายน พระสังฆราชโชแรง (MEP) มิสซังกรุงเทพฯ ส่งคุณพ่อไปเป็นปลัดที่วัดเชียงใหม่ โดยกำชับว่าให้คุณพ่อดูแลกลุ่มคริสตังชาวจีนโดยเฉพาะ เป็นต้นที่เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ เมืองงาว และน่าน ในที่ต่างๆ เหล่านี้มีคริสตังชาวจีนทั้งหมดประมาณ 100 คนเท่านั้น ต้นปี ค.ศ.1950/พ.ศ.2493 คุณพ่อเช่าสถานกงสุลฝรั่งเศสเก่าในเมืองเชียงใหม่ เพื่อตั้งศูนย์สื่อสารคาทอลิกสำหรับคนจีน

ในรายงานประจำปี ค.ศ.1950/พ.ศ.2493 คุณพ่อเบรย์อธิบายว่า *"วัดเชียงใหม่ขาดคนจีนคาทอลิกที่ศรัทธา เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าคิดจะดึงครอบครัวคริสตังจีนที่ดีจากวัดในกรุงเทพฯ ย้ายเข้ามาอยู่ที่นี่เพื่อเป็นพยานขององค์พระคริสตเจ้าต่อพี่น้องคนจีนต่างศาสนาของเขา..."*

ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1951/พ.ศ.2494 คุณพ่อได้รับหน้าที่ใหม่ เป็นเจ้าอาวาสวัดเชียงใหม่ คุณพ่อขยายโรงเรียนวัดและสร้างหอพักสำหรับเด็กประจำ สุดท้ายวันที่ 26 กันยายน ค.ศ.1954 คุณพ่อมอบวัดเชียงใหม่ วัดลำปาง และที่อื่นๆ ให้คุณพ่อคณะเบธารามที่เพิ่งเข้ามาทำงานในภาคเหนือ ส่วนคุณพ่อกลับมากรุงเทพฯ เพื่อรับหน้าที่ใหม่

คุณพ่อเบรย์ในเขตโคราช

ปลายเดือนกันยายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497 คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราช วันอาทิตย์วันหนึ่งกลางเดือนตุลาคม คุณพ่อเจ้าวัดองค์ใหม่เทศน์เป็นภาษาไทย-จีน และอังกฤษ อธิบายอย่างชัดเจนด้วยเสียงหนักแน่นถึงแผนการสำหรับอนาคต บรรดาสัตบุรุษต่างรับฟังด้วยความอัศจรรย์ใจ

โรงเรียนมารีย์วิทยา

โครงการสำคัญประการแรกของคุณพ่อคือการสร้างโรงเรียนที่มีคุณภาพสำหรับเด็กคริสตังและเด็กต่างศาสนา คุณพ่อจึงติดต่อคุณแม่อธิการิณีคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ขอมาเซอร์มาบริหารโรงเรียนที่จะสร้างใหม่เร็วๆ นี้ คุณแม่ยินดีส่งมาเซอร์ 3 รูป(ไทย)เพื่อโรงเรียน และอีก 1 รูป(ฝรั่งเศส มาเซอร์เออแยน) เพื่อดูแลแมร่ีคลินิกที่จะเปิดในอนาคต

สมัยนั้นบริเวณวัดเต็มไปด้วยคนข้างนอกที่ได้เช่าที่กับคุณพ่อซิริล หัวใจ เจ้าวัดองค์ก่อน เพื่อปลูกบ้านไม้เป็นที่อยู่ของตน นอกจากนี้มีโรงแรมไม้หลังหนึ่งด้วย (เคยเป็นวัดเก่ามาก่อน) แต่พวกเขาไม่ยอมออกจากที่นั้น อ้างว่าได้เสียค่าเช่าล่วงหน้าเป็นระยะ 10 ปีแล้ว คุณพ่อแบรย์จึงต้องฟ้องร้องขึ้นโรงขึ้นศาล มีคดีทั้งหมด 9 คดี คุณพ่อเป็นจำเลย ถูกฟ้อง 4 คดี เป็นโจทย์ฟ้อง 5 คดี แพ้ 2 คดี คุณพ่อต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เพื่อจ้างทนาย 5 คน เพื่อเสียค่าไถ่ให้แก่ผู้เช่าหลายคน นอกจากนี้ยังมีค่าชดเชย ค่าขนย้ายบ้านออกไปที่อื่น ค่าแรงงานและอื่นๆ การดำเนินการจัดสถานที่ของวัดคืนมาให้ครบใช้เวลายาวนาน

ที่สุด โรงเรียนมารีย์วิทยาเปิดทำการวันที่ 15 เมษายน ค.ศ.1956/พ.ศ.2499 มีนักเรียนชั้น ป.1-4 จำนวน 210 คน มาเซอร์ 3 รูป และครู 6 คน หลังแรกนี้เป็นไม้ แต่ปีต่อๆ มา คุณพ่อเบรย์ได้ขยายโรงเรียนเป็นตึก 4 หลัง สมัยพระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์ ปกครองมิสซังคุณพ่อประยูร นามวงศ์

คุณพ่อเบรย์เสกอาคารเรียนหลังแรก มีนาคม ค.ศ.1956/พ.ศ2499

เจ้าอาวาส (ค.ศ.1978-1994/พ.ศ.2521-2537) และคุณพ่อสุรินทร์ ประสมผล เจ้าอาวาส(ค.ศ.1994-2010/พ.ศ.2537-2553) ทั้ง 2 องค์ได้ขยายโรงเรียน สร้างตึก อีกหลายหลัง

ปัจจุบันนี้(เมษายน ค.ศ.2012/พ.ศ.2555) โรงเรียนมารีย์วิทยามีนักเรียนชายหญิงจากชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 6,200 คน(เริ่มจาก 210 คน ในปีเริ่มแรกเมื่อ 56 ปีก่อน)

โรงเรียนมารีย์วิทยาได้เจริญก้าวหน้าทั้งปริมาณและคุณภาพอย่างน่าชมเช่นนี้ก็เพราะความรับผิดชอบอันเสียสละของทุกๆ ฝ่าย คือพระสงฆ์ มาเซอร์ คณะครูอาจารย์ และนักเรียนกับผู้ปกครองทั้งหลาย

สำหรับเด็กชาย คุณพ่อติดต่อคณะบราเดอร์เซนต์คาเบรียลเพื่อมาเปิดโรงเรียนที่โคราชด้วย วันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ.1957/พ.ศ.2500 บราเดอร์ 4 รูป จากกรุงเทพฯ มาดูสถานที่ คุณพ่อเบรย์พาไปดูที่ 2-3 แห่ง คุณพ่อหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบราเดอร์จะเข้ามาอยู่ประจำโคราชในไม่ช้า แต่ที่สุดต้องรอคอยอีก 10 ปี ถึงเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1967/พ.ศ.2510 จึงจะมีบราเดอร์ 2 รูป (ชาวไทยหนึ่งคน ชาวฝรั่งเศสหนึ่งคน) มาเปิดโรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา ปีแรกมีนักเรียนประมาณ 400 คน

Mary Clinic

ปี ค.ศ.1959/ พ.ศ 2502 คุณพ่อเบรย์เขียนบทความชื่อว่า **"Mary Clinic"**

"Mary Clinic เป็นตึก 2 ชั้น อยู่ใกล้ประตูใหญ่ทางเข้าเขตวัด มาเซอร์เออแยน(ชาวฝรั่งเศส)เป็นผู้รับผิดชอบ มีนายแพทย์(ไทย) คนหนึ่งมาทุกวัน เวลา 16.30 น. - 18.30 น.

วันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ 1958 / พ.ศ 2501 มีพิธีเปิด ***Mary Clinic*** *ตอนแรกคุณพ่อ Andreoni (อังเดรโอนี) (MEP)อธิบายว่า"พระศาสนจักรคาทอลิกเอาใจใส่รักษาคนป่วยเพราะองค์พระเยซูเจ้าเองทรงเอาพระทัยใส่คนเจ็บไข้ได้ป่วยและทรงรักษาโรคให้หาย พระอาจารย์เยซูเจ้าทรงสอนให้บรรดาศิษย์ของพระองค์ทำตาม เราคริสตชนมองเห็นองค์พระคริสตเจ้าในคนป่วย การเยี่ยมคนป่วยก็เหมือนเยี่ยมพระองค์เอง...การปฏิบัติตามพระวรสารประการนี้เป็นหน้าที่การงานของมาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชารตร์ โดยเฉพาะ พวกท่านจึงมีโรงพยาบาลและคลีนิคในหลายๆ ประเทศ เช่น ประเทศไทย ญี่ปุ่น เกาหลี ฟิลิปปินส์ เวียดนาม อเมริกา แอฟริกา และในยุโรป..."*

ต่อมา ผู้ว่าราชการจังหวัดตัดริบบิ้นปล่อยลูกโป่ง ท่านแสดงความยินดี ที่งานบรรเทาทุกข์ของพระศาสนจักรคาทอลิกเข้ามาเปิดศูนย์ในเมืองโคราช ท่านอวยพรให้ Mary Clinic ปฏิบัติงาน ประสบผลสำเร็จอย่างมากมาย

งานบรรเทาทุกข์นี้ช่วยทำให้แผลของร่างกายหายไปและหวังว่าจะช่วยให้จิตใจเปิดรับองค์พระผู้เป็นเจ้าด้วย

ทุกวันเสาร์-อาทิตย์สิ้นเดือน มาเซอร์เออแยนไปรักษาคนป่วยที่วัดโนนแก้ว นั่งรถไฟ 2 ชั่วโมง ลงที่สถานีห้วยแถลง และจากที่นั่นเดินเท้าอีก 1 ชั่วโมง แต่ละครั้งมีคนมารักษาประมาณ 60-70 คน

เมรี่คลินิกมีคติพจน์ว่า "แพทย์เป็นผู้วางยา พระเป็นเจ้าเป็นผู้บันดาลให้หาย" *ลงชื่อ คุณพ่อเบรย์ เจ้าวัดโคราช"* (นิตยสาร MEP "Au pays des pagodes" ปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 หน้า 43-45)

การกลับใจของหญิงคริสเตียนคนหนึ่งที่วัดโคราช

ปี ค.ศ.1955/พ.ศ.2498 หนึ่งปีหลังจากคุณพ่อเข้ามาเป็นเจ้าวัดโคราช คุณพ่อประสบความชื่นชมยินดีเป็นพิเศษที่ไม่ได้นึกฝันมาก่อนคือ การกลับใจของนางอุ่น วัชรคุปต์ ก่อนนั้นนางเป็นครูคำสอนของคริสตจักร Christian Missionary Alliance ที่โคราช นางอุ่นเขียนบทความเล่าความเป็นมาชีวิตของตนเอง อธิบายว่า *"เริ่มแรก ฉันเป็นคนพุทธ ชอบไตร่ตรอง จึงได้ตั้งใจศึกษาศาสนาพุทธอย่างจริงจัง สอบศาสนาพุทธสำหรับฆราวาส แต่ศาสนานี้ไม่ได้ทำให้ฉันอิ่มใจ เพราะเหตุนี้ฉันเริ่มเรียนพระคัมภีร์ของคริสเตียน ทีแรกฉันคิดว่าได้พบความเที่ยงแท้แล้ว ฉันก็เชื่อในพระเป็นเจ้า ในการสร้างโลก และเชื่อว่าพระเยซูเจ้าเป็นพระเป็นเจ้า ฉันจึงเข้าศาสนาคริสเตียน เป็นคริสเตียนตลอดเวลา 17 ปีและเป็นครูคำสอนด้วย แต่ยังไม่แน่ใจว่าได้พบความจริงบริบูรณ์ของศาสนคริสต์ เมื่อเจอเรื่องที่ไม่เข้าใจฉันก็ถามอาจารย์คริสเตียน แต่คำอธิบายของเขาไม่ได้ทำให้จิตใจของฉันพบแสงสว่างอย่างแท้จริง ฉันยังสงสัยอยู่มาก นอกจากนี้ฉันเห็นว่าพวกคริสเตียนไม่เป็นหนึ่งเดียว แตกแยกเป็นหลายๆ นิกาย...*

ฉันไปห้องสมุดแห่งชาติ ค้นคว้าความเป็นมาของศาสนาต่างๆ อ่านหนังสือประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ ยังศึกษาศาสนาพราหมณ์ของนักปรัชญาแห่งมหาวิทยาลัยเมืองกัลกัตตา(ประเทศอินเดีย) ศาสนาอิสลาม และอื่นๆ อ่านหนังสือของท่านเสถียร โกเศศ นาคะประทีป เกี่ยวกับศาสนาต่างๆ

วันหนึ่งฉันไปทำธุระที่จันทบุรี มีคนบอกว่าวัดคาทอลิกที่นี่สวยงาม ฉันจึงไปดูและพบพระสงฆ์องค์หนึ่ง แต่ไม่รู้ว่าเป็นพระสงฆ์คาทอลิก ฉันขอท่านอธิบายศาสนาคริสต์ให้ฉันฟังบ้าง ท่านอธิบายด้วยไมตรีจิต วันรุ่งขึ้นฉันกลับไปที่วัดอีก และได้พบพระสงฆ์อีกองค์หนึ่ง ทีหลังทราบว่าเป็นคุณพ่อบุญชู ระงับพิษ ท่านยินดีอธิบาย แต่วันนั้นฉันมีเวลาน้อยเพราะต้องกลับมาโคราช ท่านจึงเอาหนังสือคำสอนเล่มเล็กมาให้และบอกว่าที่โคราชมีวัดคาทอลิกด้วย ฉันขอท่านกรุณาเขียนคำแนะนำตัวฉันต่อพ่อเจ้าวัดคาทอลิกโคราชด้วย

กลับมาโคราชไม่นาน ฉันเกิดเจ็บป่วยต้องเข้าโรงพยาบาล เมื่อฉันออกจากโรงพยาบาลยังไม่หายดีนัก ที่บ้านคืนหนึ่งฉันฝันเห็นพระสงฆ์องค์หนึ่งนั่งใกล้เตียงนอนและมีเสียงหนึ่งบอกว่าเป็นพระสงฆ์คาทอลิก... ไม่กี่วันฉันฝันเรื่องเดียวกันอีก ฉันจึงตัดสินใจไปที่วัดคาทอลิกโคราช เมื่อไปถึงมีคนใช้คนหนึ่งพาฉันเข้าพบพ่อเจ้าวัด เมื่อเห็นท่านฉันประหลาดใจมาก เพราะว่าท่านเหมือนพระสงฆ์ที่เห็นในความฝัน คุณพ่อต้อนรับฉันอย่างดี และเริ่มอธิบายศาสนาคริสต์

ไม่กี่วันต่อมาฉันไปเรียนคำสอนที่วัดต่อ บางครั้งคุณพ่อก็อุตส่าห์มาสอนถึงที่บ้านด้วย ทีละเล็กทีละน้อยฉันเข้าใจมากขึ้นว่า พระศาสนจักรคาทอลิกได้รับอำนาจต่อจากนักบุญเปโตร ซึ่งได้รับจากองค์พระเยซูเจ้าเอง นักบุญเปโตรเป็นพระสันตะปาปาองค์แรก และต่อจากท่านเปโตร พระสันตะปาปาองค์อื่นๆ ได้รักษาพระศาสนจักรไว้อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มีองค์ใดสักองค์ได้แยกตัวออกจากพระศาสนจักร เพื่อสร้างนิกายของ

ตนเอง เพราะเหตุนี้ฉันเรียนคำสอนด้วยความมุ่งมั่น ที่สุดความสงสัยต่างๆ สูญหายไปหมด...ฉันมีความสุขที่ได้ฝากเนื้อฝากตัวกับองค์พระผู้เป็นเจ้าในพระศาสนจักรคาทอลิกจนถึงบั้นปลายชีวิต

ที่สุดฉันรับศีลล้างบาปโดยคุณพ่อเบรย์ วันที่ 2 ตุลาคม ค.ศ.1955/พ.ศ.2498 ในวัดแม่พระประจักษ์ที่เมืองลูร์ด โคราช ฉันรับชื่อนักบุญมารีอา มักดาเลนา ลงชื่อ นางอุ่น" (แปลจากภาษาฝรั่งเศสตามที่คุณพ่อเบรย์เขียนลงในนิตยสาร MEP "Au pays des pagodes" ปี ค.ศ.1956/พ.ศ.2499 หน้า 53-58)

เมื่อล้างบาปแล้ว คุณพ่อเบรย์ขอให้นางอุ่นมาเป็นครูคำสอนประจำวัด นางทำหน้าที่นี้อยู่เป็นเวลานานหลายปี

เดือนมกราคม ค.ศ.1959 /พ.ศ.2502 คุณพ่อเบรย์กลับไปพักที่ประเทศฝรั่งเศสหลายเดือน คุณพ่อถาวร กิจสกุล รักษาการแทน คุณพ่อเบรย์กลับมาต้นเดือนพฤศจิกายน ปีเดียวกัน ขณะนั้นวัดโคราชมีสัตบุรุษประมาณ 340 คน

หมายเหตุ มิสซังกรุงเทพฯ (พระสังฆราชโชแรง) มอบเขตโคราชคืนให้แก่มิสซังอุบลฯ (พระสังฆราชบาเย) วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 หลังจากได้ปกครองตลอดเวลา 50 ปี

โอกาสนี้ พระสังฆราชบาเย ในรายงาน MEP ประจำปี ค.ศ.1959 อธิบายว่า *"มิสซังลาวถูกแต่งตั้งในปี ค.ศ.1899/พ.ศ.2442 โดยการแบ่งออกจากมิสซังกรุงเทพฯ มิสซังลาวนี้ประกอบด้วยภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย (ภาคอีสาน) และบางเขตในประเทศลาว พระสังฆราชกืออาส (MEP) (อดีตเจ้าอาวาสวัดจันทบุรี ค.ศ.1886-1889/พ.ศ.2429-2432) เป็นประมุของค์แรก สำนักมิสซังลาวอยู่ที่วัดหนองแสง ทางทิศเหนือของเมืองนครพนม*

สมัยนั้นการเดินทางจากศูนย์มิสซังหนองแสงไปโคราชยากลำบากมาก ครั้งแรกใช้เกวียน 2 เล่ม บรรทุกสัมภาระต่างๆ และยารักษาโรคไข้ป่า พระสงฆ์ 2 องค์ ขี่ม้าไปพร้อมกับเกวียน บ่อยครั้งนอนพักในป่า ต้องหยุดเสียเวลามากในการซ่อมเกวียนบ่อยๆ การเดินทางใช้เวลาหนึ่งเดือนกว่า

สงฆ์มิชชันนารี 2 องค์แรกของหนองแสงที่มาโคราชคือ คุณพ่อโปรดอม (อุปสังฆราช) และคุณพ่ออังแธมส์ เอ็กซ์กอฟอง คุณพ่อทั้งสองมาถึงโคราช วันที่ 18 มีนาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 เริ่มแรกคุณพ่อพักอาศัยอยู่ที่สถานกงสุลฝรั่งเศส 2-3 อาทิตย์ (ปัจจุบันเป็นศูนย์มิสซังเขตนครราชสีมา) *เมื่อซื้อที่ดินสำหรับสร้างวัด-บ้านพักพระสงฆ์แล้ว* (วัดและโรงเรียนมารีย์วิทยาในปัจจุบัน) *คุณพ่อทั้งสองจึงไปอาศัยอยู่ที่นั่น*

เมื่อการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงโคราชเสร็จแล้ว พระคุณเจ้ากืออาส (มิสซังหนองแสง) ขอพระสังฆราชกรุงเทพฯ (พระคุณเจ้าแปร์รอส) กรุณารับเขตโคราชเข้ามาภายใต้การปกครองสักระยะหนึ่ง เพราะการเดินทางโดยรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงโคราชใช้เวลาเพียงวันเดียวเท่านั้น

ปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 คุณพ่อรองแดล(MEP) ของมิสซังกรุงเทพฯ เป็นมิชชันนารีองค์แรกที่มาแพร่ธรรมในเมืองโคราชและเขตใกล้เคียงคือบ้านหัน สีคิ้ว บ้านเหล่า (สูงเนิน)และที่อื่นๆ แต่สถานที่เหล่านั้นหลายแห่งได้สูญหายไปในภายหลัง คุณพ่อรองแดลมีพ่อปลัดเป็นพระสงฆ์ไทยหลายองค์ และครูเปาโลทัน ครูคำสอนผู้ใจร้อนรนมาช่วยแพร่ธรรม

การกลับใจที่แปลกประหลาด (บทความของคุณพ่อเบรย์)

วัดโคราช สมัยคุณพ่อเบรย์

"วันอาทิตย์วันหนึ่ง ปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 พ่อทำมิสซาในวัดไม้น้อยของที่นี่ เมื่อกำลังแจกศีล พ่อเห็นหญิงสาวคนหนึ่งที่ไม่รู้จัก คุกเข่าอยู่ที่โต๊ะรับศีล หลับตา ไม่อ้าปาก พ่อจึงข้ามไป มารอบที่สองเขายังอยู่ที่เดิม พ่อคิดว่าเป็นคนพุทธที่ติดตามสัตบุรุษมารับศีลโดยไม่รู้เรื่อง

มิสซาเสร็จแล้วหญิงสาวคนนี้อายุประมาณ 20 ปี เป็นคนจีน รอคอยพ่อที่หน้าวัด เขาชี้ไปที่เด็กชายคนหนึ่ง อายุ 6-7 ปี โดยอธิบายว่า "หนูอยากให้น้องชายคนนี้เรียนคำสอนคริสตัง" พ่อตอบ "ได้ครับ คุณเป็นคริสตังแล้วใช่ไหมครับ" "เปล่าเลย" "ทำไมคุณจึงอยากให้น้องเรียนคำสอน" " หนูขอเล่าให้คุณพ่อทราบเรื่องที่เกิดขึ้นกับหนู หนูเป็นเสมียนบัญชีที่โคราชนี่เอง สัปดาห์ที่แล้วได้พบหญิงสาวคนไทยคนหนึ่งที่ไม่รู้จักมาก่อน เขามาเยี่ยมญาติพี่น้องใกล้ๆ บ้านหนู เย็นวันหนึ่งเขามาพูดคุยกับหนู เขามาอีกหลายๆ วันติดต่อกัน ครั้งหนึ่งที่เราทั้งสองกำลังคุยกันอยู่ น้องชายคนนี้เข้ามา เพื่อนใหม่คนนี้ร้องว่า "น้องชายเธอถือเหรียญนักบุญอันนี้ก็แสดงว่าได้รับศีลล้างบาปแล้ว"หนูตอบว่า "ไม่ทราบ ไม่เข้าใจเรื่องนี้เลย" เพื่อนถามว่า "และเหรียญนักบุญนี้มาจากไหน?" ฉันตอบว่า "หลายปีมาแล้วเมื่อน้องชายยังเป็นเด็กเล็กๆ เขาเจ็บป่วยหนัก พ่อแม่รีบส่งเขาไปโรงพยาบาลแห่งหนึ่งที่กรุงเทพฯ แพทย์เห็นว่าเด็กไม่มีทางรอดเลย วันหนึ่งฉันกำลังเฝ้าน้องชายในห้อง นางพยาบาลคนหนึ่งเข้ามา ขออนุญาตฉัน "อวยพร" ให้น้อง ฉันยินดี เขาเอาน้ำนิดหน่อยมาใส่ในแก้วแล้วเทน้ำลงบนหน้าผากน้อง วันต่อมาน้องรอดพ้นจากอันตราย นางพยาบาลคนนี้จึงขอให้ฉันเย็บเหรียญนักบุญนี้บนเสื้อเชิ้ตของน้อง ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมาน้องถือรูปนี้เป็นประจำ แต่ความจริงฉันไม่รู้ว่าน้ำและรูปพระนี้มีความหมายอะไร"

ที่โคราช เพื่อนคนใหม่ที่มาพูดคุย (เสียดายเดี๋ยวนี้เขากลับไปบ้านแล้ว) อธิบายว่า "ตัวเขาเองเป็นคาทอลิก จึงเข้าใจว่าน้องชายคงได้รับศีลล้างบาปเป็นคาทอลิกที่โรงพยาบาล โดยนางพยาบาลคนนั้น เหรียญนักบุญนี้คือนักบุญแพทริก(Patrick)ฉะนั้นน้องชายน่าจะได้เรียนคำสอนด้วย เขายังแนะนำให้หนูไปพบพระสงฆ์ที่วัดคาทอลิกโคราช วันนี้หนูจึงมาหาคุณพ่อและพาน้องชายมาด้วย พ่อแม่ไม่ขัดข้อง ส่วนหนูเองขอเรียนคำสอนด้วย"

เขามาเรียนคำสอนที่วัดทุกๆ วัน ตลอดเวลา 4 เดือน ขาดไม่กี่ครั้ง ที่สุดวันฉลองคริสต์มาส ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 เขารับศีลล้างบาป ส่วนน้องชายจะเข้าโรงเรียนวัดของเราในเร็วๆ นี้และจะเรียนคำสอนต่อไป

ขอสรุปเรื่องที่แท้จริงนี้ ดังนี้ พระผู้เป็นเจ้าทรงทำงานในจิตวิญญาณของมนุษย์ทุกๆ คน โดยไม่รีบร้อน ครั้งนี้พระองค์ทรงอาศัยความศรัทธาของนางพยาบาลคาทอลิกคนนั้นที่กรุงเทพฯ ต่อมาอีก 6 ปีพระองค์ทำให้เกิดผลภายในจิตใจของพี่สาว โดยอาศัยหญิงสาวคนไทยคาทอลิกคนนั้นที่เป็นสมาชิกพลมารีของวัดแห่งหนึ่งที่ห่างจากโคราช 300 กม. เขาสามารถสร้างความสนใจในศาสนาคริสต์ให้แก่พี่สาวโดยอาศัยเหรียญนักบุญที่น้องชายถือไว้ เดี๋ยวนี้พี่สาวเป็นคาทอลิกที่ศรัทธา

เรื่องนี้แสดงถึงวิธีการของพระเป็นเจ้าที่ทรงสามารถทำงานในจิตใจของทุกคน แม้จะมีอุปสรรคขัดขวางมากมายก็ตาม

ลงชื่อ พ่อเบรย์"

(แปลจากบทความภาษาฝรั่งเศสของคุณพ่อเบรย์ในนิตยสาร MEP "Au pays des pagodes" ปี ค.ศ.1960/พ.ศ.2503)

สมณทูตจากกรุงเทพฯ มาเยี่ยมวัดโคราช

วันเสาร์ที่ 6 สิงหาคม ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 ท่านสมณทูต พระคุณเจ้ากอร์ดอน (Gordon) นั่งรถส่วนตัววิ่งตามถนนมิตรภาพสายใหม่มาเยี่ยมวัดโคราชตามคำเชิญของคุณพ่อเบรย์ บ่ายวันนั้น ฯพณฯ ไปดูโรงเรียนมารีย์วิทยาและที่ดินต่างๆ ของวัด วันรุ่งขึ้น วันอาทิตย์ พระคุณเจ้าถวายมิสซา หลังจากนั้นประธานกลุ่มคริสตังน้อยๆ (300 กว่าคน) กล่าวสุนทรพจน์แด่ท่าน

โรงเรียนใหม่กลางดง (โรงเรียนมารดาดรุณีรักษ์)

ปี ค.ศ.1963/พ.ศ.2506 คุณพ่อเบรย์เขียนบทความชื่อว่า*"โรงเรียนใหม่กลางดง" "ประมาณ 5 ปีก่อนนี้ จากสระบุรีมาโคราชมีแต่รถไฟ ยังไม่มีถนนลาดยางเลย เพราะเหตุนี้รัฐบาลไทยตัดสินใจสร้างถนนใหญ่ โดยขอความร่วมมือจากสหรัฐอเมริกาช่วยเหลือทั้งทุนและเครื่องมือ บริษัท เรย์มงค์ คอร์ปอเรชั่น ของซานฟรานซิสโกเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ไม่นานพวกวิศวกรและช่างอเมริกันประมาณ 100 คน พร้อมกับเครื่องมือมาตั้งค่ายที่พักอยู่ระหว่างมวกเหล็กกับสระบุรี ในกลุ่มอเมริกันเหล่านี้ คนที่เป็นคาทอลิกร่วมมือกันสร้างถ้ำแม่พระเมืองลูร์ดขนาดเล็กในกลางค่ายที่พัก เราทั้งสองคน คุณพ่อเลออง (พ่อปลัด)และผมเองจากโคราชนั่งรถไฟไปทำมิสซาที่ค่ายนั้นทุกวันอาทิตย์*

เมื่อถนนใหม่สร้างเสร็จแล้ว ก่อนที่จะกลับไปประเทศสหรัฐอเมริกา พวกช่างคาทอลิกนั้นถวายถ้ำแม่พระนี้แด่วัดโคราช เขายกถ้ำใส่รถบรรทุกแล้วขนมาตั้งที่หน้าบ้านพ่อ ถ้ำนี้ชื่อว่า "แม่พระถนนแห่งสัมพันธไมตรี"

ที่หน้าถ้ำมีการบันทึกว่า "This grotto was erected at Muek Lek, by the Thais and Americans who built the Friendship Highway

In 1958, this grotto was transported here to perpetuate the remembrance of Our Lady of the Highway"

อนุสรณ์พระแม่เจ้าแห่งมรรคา

ในโอกาสที่ไทย-อเมริกัน ได้ร่วมกันในการสร้างถนนมิตรภาพ คณะวิศวกรได้ประดิษฐานพระรูปนี้ไว้ที่มวกเหล็ก สระบุรี จนถึง ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 จึงได้อัญเชิญพระรูปมาประดิษฐานไว้ที่วัดนี้

หนทางของชีวิต พระประสิทธิ์มีจุดหมาย
หวังสวรรค์ในบั้นปลาย สุขสบายนิรันดร
ถนนและมรรคา เป็นปัญหาเหมือนชีวี
ไร้ประโยชน์ บ่ สุขศรี ถ้าไม่มีวัดที่ปลายทาง

ลงชื่อ คุณพ่อเบรย์"

ในเขตกลางดงยังเกิดเหตุการณ์ประการหนึ่งที่ไม่คาดฝัน คือ สองปีมาแล้ว(ค.ศ.1960) มีชาวไร่คนพุทธคนหนึ่ง (นายมหานิยม) ได้ถวายที่ดินแปลงหนึ่งแด่ข้าพเจ้า เนื้อที่ 12 ไร่ ติดกับถนนมิตรภาพ เพื่อสร้างโรงเรียนสำหรับเด็กๆ ของเขตนั้น ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะสร้างโรงเรียนระดับประถม เป็นอาคารไม้ โรงเรียนนี้เปิดสอนในปี ค.ศ.1961/พ.ศ.2504 ชื่อว่าโรงเรียนมารดาดรุณีรักษ์ ปีแรกมีนักเรียน 97 คน ปีนี้เพิ่มขึ้นเป็น 162 คน โรงเรียนนี้มาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เป็นผู้ดูแลเหมือนกับว่าเป็นสาขาหนึ่งของโรงเรียนมารีย์วิทยาโคราช

ขณะนี้มีครูคาทอลิกชาย-หญิง 6 คน มีนักเรียนคาทอลิกหลายคน จากโคราชข้าพเจ้าไปทำมิสซาทุกสัปดาห์ บางครั้งนักเรียนประจำโรงเรียนมารีย์วิทยาไปเที่ยวที่โรงเรียนกลางดงนี้ พวกเขาเก็บดอกไม้นำมาถวายแม่พระแห่งมรรคาที่วัดโคราช ลงชื่อ คุณพ่อเบรย์"

(นิตยสาร MEP "Au pays des pagodes" ปี ค.ศ.1963/พ.ศ.2506)

ทหารอเมริกันรับศีลล้างบาป

คุณพ่อเบรย์สอนคำสอนทหารอเมริกันหลายคนที่ต้องการรับศีลล้างบาป เป็นทหารจากกองทัพสหรัฐอเมริกาที่มาตั้งค่ายใหญ่ ทั้งทหารช่างและทหารอากาศ ในเขตโคราช 2-3 แห่ง

ใบรับรองวิทยฐานะ

เมื่อคุณพ่อเบรย์มาอยู่ประจำวัดโคราชในเดือนกันยายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497 ทันทีคุณพ่อลงมือจัดการเรื่องที่ดินของวัดที่มีหลายคนเช่า แต่เมื่อหมดสัญญาเช่าแล้ว เขาไม่ยอมออก งานนี้กินเวลาและแรงกำลังคุณพ่อตลอดเวลาหลาย ปี แต่ในที่สุดก็ได้ผล ขณะนี้ไม่มีใครอยู่และไม่มีบ้านช่องขัดขวางการงานของวัด ในสถานที่นั้นมีแต่วัด บ้านพ่อ โรงเรียนและบ้านมาเซอร์

ปีแรกที่เปิดโรงเรียนมารีย์วิทยา (ปี ค.ศ.1956/พ.ศ.2499) มีนักเรียน 210 คน เป็นคาทอลิก 40 คน ปีนี้มีนักเรียนทั้งหมด 1,402 คน แต่นักเรียนคาทอลิกเพิ่มขึ้นนิดหน่อย เพราะว่าวัดโคราชมีคาทอลิกไม่ถึง 400 คน

วันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ.1963/พ.ศ.2506 โรงเรียนมารีย์วิทยาได้รับ "ใบรับรองวิทยฐานะ" โอกาสนี้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดมามอบเอง เมื่อเวลา 15.00 น. แล้วท่านกลับมาอีกเวลา 18.00 น. เพื่อร่วมรับประทานอาหารกับบรรดาพระสงฆ์ที่มาร่วมฉลองและแขกผู้มีเกียรติ นักเรียนแสดงกิจกรรมต่างๆ บนเวทีด้วยความสวยงามตั้งแต่เวลา 19.00 น. จนถึงเที่ยงคืน

คณะพลมารี คณะวินเซนต์ เดอ ปอล ศูนย์ข่าวสารเยาวชน

นอกจากสร้างโรงเรียนแล้ว คุณพ่อเบรย์ตั้งคณะพลมารีและคณะวินเซนต์ เดอ ปอล ต่อมาวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1963/พ.ศ.2506 คุณพ่อเปิดศูนย์ข่าวสารสำหรับเยาวชนทั่วไป ในห้องแถวที่ติดถนนมุขมนตรี ที่นั่นมีการสอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน

ส่วนเมรี่คลีนิก ตั้งแต่เปิดเมื่อปี ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 จนถึงปี ค.ศ.1964/พ.ศ.2507 เป็นเวลา 6 ปี ได้รับคนไข้มารักษาจำนวนทั้งสิ้น 75,000 คน

7) คุณพ่อเลออง(MEP)

คุณพ่อเป็นปลัดวัดโคราช 8 เดือน (16 กรกฎาคม ค.ศ.1956/พ.ศ.2499-18 มีนาคม ค.ศ.1957/พ.ศ.2500 คุณพ่อดูแลวัดบ้านหันกับกลุ่มคริสตังที่ท่าแก้ง และบ้านช่อระกา

อันดับแรกคุณพ่อซื้อรถจักรยานยนต์เพื่อขี่ไปดูแลกลุ่มสัตบุรุษในที่ต่างๆ จนถึงเมืองชัยภูมิ แม้ถนนไม่ดีเป็นถนนลูกรังตลอดทาง คุณพ่อเอาใจใส่ดูแลกลุ่มคริสตังบ้านหันเป็นพิเศษ เพราะพวกเขาไม่มีพระสงฆ์อยู่ประจำเป็นเวลา 15 ปีกว่ามาแล้ว (คือตั้งแต่เริ่มการเบียดเบียนศาสนาในปลายปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2483)

ที่บ้านหัน คุณพ่อต้องถวายมิสซาในบ้านของสัตบุรุษ (บ้านยายยอด) เพราะวัดถูกยึด เปลี่ยนเป็นโรงเรียนรัฐบาล คุณพ่อนำเยาวชนชาย-หญิงบ้านหันมาพักที่วัดโคราชหลายวัน เป็นระยะๆ เพื่อเรียนคำสอนอย่างจริงจัง

วันที่ 18 มีนาคม ค.ศ.1957/พ.ศ.2500 คุณพ่อย้ายออกจากวัดโคราช กลับไปทำงานที่มิสซังกรุงเทพฯ ต่อจากนั้นคุณพ่อเบรย์ดูแลวัดบ้านหันและที่อื่นๆ คนเดียวอีกครั้งหนึ่ง

2.2 วัดบ้านหัน

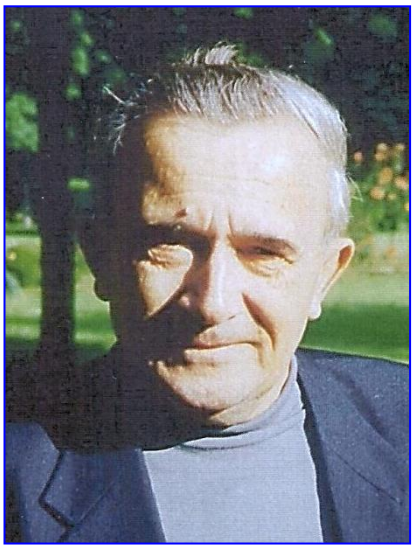

คุณพ่อบรียัง (MEP) (จากมิสซังอุบลฯ) เจ้าอาวาส 2 ปี 3 เดือน (ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 – กลางเดือนเมษายน ค.ศ.1963/พ.ศ.2506)

คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดบ้านหัน โดยพระคุณเจ้าบาเย (มิสซังอุบลฯ)คุณพ่อเป็นองค์แรกที่อยู่ประจำวัดบ้านหัน หลังจากคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ถูกจับที่สถานีรถไฟสีคิ้วเมื่อวันที่ 12 มกราคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 พระคุณเจ้าบาเย(มิสซังอุบลฯ) เป็นผู้ส่งคุณพ่อบรียังไปอยู่บ้านหัน

ประวัติย่อของกลุ่มคริสตังวัดบ้านหัน

กลุ่มคริสตังวัดบ้านหันเกิดขึ้นเป็นลำดับที่สอง ในปี ค.ศ.1910/พ.ศ.2453 ต่อจากวัดโคราช 5 ปี กลุ่มคริสตังวัดบ้านหันถูกเบียดเบียนอย่างหนัก เขาขาดพระสงฆ์อยู่ประจำเป็นเวลา 19 ปี พวกเขาได้รับผลกระทบมากมาย ทั้งด้านจิตใจและด้านทรัพย์สิน เช่น ถูกข่มเหงให้ละทิ้งศาสนา พ่อบ้านและหนุ่มๆ ถูกบังคับให้เฝ้ารางรถไฟ ระยะทางระหว่างลาดบัวขาว-สีคิ้ว มากกว่าชาวบ้านที่เป็นพุทธ กระบือถูกลักขโมยไป นอกจากนี้พ่อบ้าน 16 คน ถูกตัดสินจำคุก ตั้งแต่ 2-15 ปี แต่ได้รับอิสรภาพหลังจากถูกขังคุกได้ 5 ปี

ช่วงการเบียดเบียนศาสนา พระคุณเจ้าแปร์รอส(มิสซังกรุงเทพฯ) สั่งคุณพ่อลาร์เก (เจ้าวัดโนนแก้วที่ดูแลวัดบ้านหันเป็นครั้งคราวในสมัยนั้น) ให้ขายวัด บ้านพ่อ บ้านซิสเตอร์ และที่ดินเกือบทั้งหมด ให้กิ่งอำเภอสีคิ้ว แต่หลังจากนั้น 16 ปี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 คุณพ่อลาร์เกสามารถซื้อที่ดิน วัด บ้านพ่อและบ้านซิสเตอร์กลับคืนมาจากนายอำเภอสีคิ้วได้สำเร็จ

เมื่อคุณพ่อบรียังเข้ามาอยู่วัดบ้านหันแล้ว คุณพ่อเบรย์ลงมือสร้างโรงเรียนใหม่เป็นไม้ ชื่อ “โรงเรียนเซนต์โยเซฟศึกษา” โดยพระคุณเจ้าบาเยเป็นผู้จัดงบประมาณให้ นอกจากนี้คุณพ่อยังสร้างบ้านซิสเตอร์หลังใหม่อีกด้วย ส่วนบ้านพ่อก็ใช้หลังเก่า

ชาวบ้านที่เป็นพุทธยังมีอคติต่อบาทหลวงอยู่พอสมควร แต่เด็กนักเรียนพุทธที่มาเรียนโรงเรียนเซนต์โยเซฟศึกษาก็นิยมคุณพ่อบรียัง ที่ชอบเล่นกับพวกเขา ผู้ปกครองจึงเริ่มมีท่าทีที่ดีขึ้นต่อคุณพ่อ

คุณพ่อฟื้นฟูคำสอนและความเชื่อของบรรดาคริสตังทั้งผู้ใหญ่ เยาวชน และเด็ก นอกจากนี้คุณพ่อช่วยคริสตังที่แต่งงานไม่เรียบร้อยให้รับศีลกล่าวได้ และไปเยี่ยมเยียนคริสตังที่ทิ้งศาสนาหลายๆ คน

ในจดหมายฉบับหนึ่งถึงพระสังฆราชบาเย คุณพ่อบรียังรายงานว่า *"เมื่อวานนี้ 21 มีนาคม ค.ศ.1963/พ.ศ.2506 ที่บ้านหันนี้มีงานฉลองวัดนักบุญยอแซฟเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ 22 ปีมาแล้ว (นับจากปีที่คุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด ถูกจับที่สีคิ้ว) เสียดายที่เราไม่สามารถจัดฉลองวัดให้ใหญ่โตและสง่างามได้ เพราะจำนวนคริสตังมีน้อยมาก (100 กว่าคนเท่านั้น) และพวกเขาก็ยากจน แม้ว่าวัดกลับมาเป็นของเราได้ 4 ปีแล้ว ยังจำเป็นต้องใช้วัดเป็นโรงเรียนต่อไปอีก 3 ปี ปีที่แล้วเท่านั้นที่ใช้วัดเป็นวัดอย่างเดียว เพราะได้สร้างโรงเรียนใหม่แล้ว ในการฉลองวัดครั้งนี้ มีคุณพ่อเบรย์ คุณพ่อลามูเรอซ์ คุณพ่อมัลแซร์มาร่วมด้วย ส่วนคุณพ่อนิโคลาส(วัดปากช่อง) ติดธุระมาไม่ได้ แต่มีซิสเตอร์คณะบริการพระแม่มารีย์แห่งอุบลฯ 2 รูป กับมาเซอร์วัดโคราชมาร่วมด้วย*

ในการฉลองวัดครั้งนี้มีหญิงคริสตังคนหนึ่งที่ทิ้งศาสนาตั้งแต่ 22 ปีแล้วได้ขอกลับใจ

หลังมิสซาหัวหน้าสัตบุรุษกล่าวขอบคุณคุณพ่อลาร์เก คุณพ่อเบรย์ และคุณพ่อเลอองเป็นพิเศษที่ได้ทำงานฟื้นฟูวัดบ้านหันและรื้อฟื้นกลุ่มคริสตังอย่างสุดกำลัง"

สุดท้ายในจดหมายนี้ คุณพ่อบรียังแจ้งว่า อีกเดือนกว่า เมื่อจัดงานฉลองปัสกาเสร็จแล้ว คุณพ่อจะย้ายกลับไปทำงานในมิสซังอุบลฯ

เมื่อคุณพ่อบรียังย้ายออกจากบ้านหันแล้ว คุณพ่อเบรย์จากโคราชมาดูแลกลุ่มคริสตังที่นี่ไป

2.3 วัดปากช่อง

คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส (MEP) ผู้บุกเบิกและเจ้าอาวาสองค์แรก คุณพ่ออยู่วัดปากช่องสองสมัย รวมเวลา 7 ปีกว่า

สมัยที่หนึ่ง 3 ปี 2 เดือน (มีนาคม ค.ศ.1961/พ.ศ.2504 - 5 พฤษภาคม ค.ศ.1964/พ.ศ.2507)
สมัยที่สอง 4 ปี 3 เดือน (กุมภาพันธ์ ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 - พฤษภาคม ค.ศ.1970/พ.ศ.2513)

วัดปากช่อง- สมัยที่หนึ่ง การริเริ่ม

คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาสไปอยู่ปากช่อง โดยมีโครงการ 2 โครงการ โครงการแรกคือสร้างชุมชนคริสตังเริ่มต้นที่ปากช่องมีคริสตังเพียงครอบครัวเดียว ประการที่สองที่คุณพ่อเริ่มลงมือทำตั้งแต่เป็นเจ้าวัดโนนแก้วเมื่อ 10 กว่าปีก่อน โครงการนี้สำคัญยิ่งสำหรับคุณพ่อคือ การอบรมเตรียมกลุ่มหญิงสาวที่จะสมัครบวชเป็นซิสเตอร์ในคณะใหม่ประจำมิสซัง เพื่อเป็นบุคลากรช่วยงานของมิสซัง เป็นต้นด้านคำสอน

ในจดหมายถึงพระคุณเจ้าวังงาแวร์ เขียนวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 คุณพ่อนิโคลาสอธิบายโครงการนี้อย่างละเอียด *"...ผมเลือกมาอยู่ปากช่องทำไม? ขณะนั้นผมมีเงินพอสมควร เงินจำนวนนี้มาจากหลายฝ่าย จากมรดกของพ่อแม่ และจากผู้ใจบุญชาวฝรั่งเศสหลายๆ คน ผมตัดสินใจใช้เงินนี้ลงทุนในเขตที่กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วคือ อำเภอปากช่อง เพราะถนนมิตรภาพได้เปิดใช้มา3 ปีแล้ว ที่นั่นผมสร้างโรงเรียนกับ*

หอพักเป็นต้นสำหรับนักเรียนหญิงคาทอลิก โดยมีจุดประสงค์เพื่ออบรมนักเรียนเหล่านี้ให้ทำงานแพร่ธรรมในเขตมิสซังโคราชในอนาคต

ขอย้ำอีกครั้งว่า การรับนักเรียนคาทอลิกมารับการอบรมที่นี่เป็นหัวใจของโครงการอันสำคัญนี้ การซื้อที่ดินและสร้างโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยาก็เพื่อเตรียมบุคลากรสำหรับมิสซังโคราช เพื่อเป้าหมายนี้ ผมเสี่ยงสร้างโรงเรียน โดยในระยะเริ่มต้นไม่มีใครของมิสซังอุบลฯ ส่งเงินทุนมาช่วยเหลือเลย ใช่แล้วผมสร้างโรงเรียนนี้เพื่อสอนอบรมนักเรียนหญิงคาทอลิกที่จะสมัครเป็นครูคำสอนในมิสซังโคราชในอนาคต

ผมจึงซื้อที่ดิน 13 ไร่ครึ่ง ใกล้ตลาด(ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนและวัด) อันดับแรก จ้างรถแบคโครในราคา 8,000 บาท สำหรับปรับพื้นที่ให้เรียบ เพราะเป็นป่าไม้ไผ่ ที่ดินแปลงนี้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 11 ไร่สำหรับโรงเรียน และอีก 2 ไร่ครึ่งสำหรับคณะโอเบลตจากประเทศแคนาดาที่จะมาอยู่ที่นี่ในอนาคตอันใกล้ นอกจากนี้ยังซื้อที่ดินอีกแปลงหนึ่ง เนื้อที่ 52 ไร่ เป็นป่าที่หนองสาหร่าย

พระคุณเจ้าบาเย(สมัยนั้นเขตโคราชขึ้นกับมิสซังอุบลฯ) *อนุมัติให้สร้างโรงเรียน ผมจึงกู้เงินจากธนาคาร (พระคุณเจ้าบาเยเป็นผู้ลงนาม) ดังนั้นผมจึงไม่ได้ใช้เงินของมิสซังอุบลฯ เลย หลุยส์ นิโคลาส"*

หมายเหตุ ต่อมาสมัยพระคุณเจ้าวังงาแวร์ปกครองมิสซัง วัดปากช่องได้รับเงินช่วยเหลือจากหลายฝ่าย จากกระทรวงเผยแพร่ความเชื่อ 100,000 บาท จากองค์กร Misereor ประเทศเยอรมันนี 112,603 บาท จากคณะ MEP จำนวนหนึ่ง และจากสังฆมณฑลโคราช ครั้งแรกจำนวน 292,850 บาท และต่อมาอีกหลายๆ ครั้ง

พระคุณเจ้าบาเยได้มาเปิดและเสกโรงเรียนใหม่ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1962/พ.ศ.2505

"ผมภูมิใจที่ได้สอนภาษาอังกฤษด้วยตัวเอง 16 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แม้ว่าการตรวจการบ้านนักเรียนไม่ค่อยสนุกเท่าไหร่ แต่งานนี้ทำให้ผมรู้จักนักเรียนอย่างใกล้ชิด

ปีแรกที่ปากช่องมีคริสตังเพียงครอบครัวเดียว แต่ 4 ปีต่อมา คริสตังเพิ่มขึ้นเป็น 135 คน กับอีก 64 คนที่กระจัดกระจายอยู่นอกเมืองปากช่อง หลุยส์ นิโคลาส"

ตามรายงานประจำปีถัดมา โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยามีนักเรียนจำนวน 655 คน คุณพ่อก่อตั้งคณะพลมารีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นครูของโรงเรียน

เมื่อคุณพ่อยังเป็นพ่อเจ้าวัดโนนแก้ว (ก่อนย้ายมาปากช่อง)คุณพ่อได้ฝากเด็กนักเรียนคาทอลิกหลายๆ คนเข้าเรียนชั้นมัธยมในโรงเรียนของคณะนักบวชที่กรุงเทพฯ หลายโรง เช่น โรงเรียนวาสุเทวีของคณะซิสเตอร์อุร์สุลิน ที่ตรอกจันทร์ โรงเรียนโยนออฟอาร์ค ของคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ที่สามเสน โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ และโรงเรียนเซนต์ปอล แปดริ้ว นอกจากนี้คุณพ่อยังส่งนักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมแล้วหลายคนไปศึกษาต่อในประเทศมาเลเซีย 2 คนไปศึกษาภาษาอังกฤษและวิชาพยาบาลที่เมืองกัวลาลัมเปอร์ และอีก 6 คนไปที่ปีนัง พวกเขาเรียน 2-3 ปี พักที่ศูนย์ของมาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตรและที่ศูนย์ของซิสเตอร์คณะ MEP

สุดท้าย วันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ.1964/พ.ศ.2507 คุณพ่อย้ายออกจากวัดปากช่องกลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส แล้ววันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 คุณพ่อกลับมาอยู่วัดปากช่องเป็นเจ้าอาวาสสมัยที่สอง

ต่อมา 5 เดือน คุณพ่อวังงาแวร์รับการอภิเษกเป็นพระสังฆราชองค์แรกของมิสซังนครราชสีมา

บทที่ 7

สังฆมณฑลนครราชสีมา

การสถาปนาสังฆมณฑลนครราชสีมา การแต่งตั้งคุณพ่ออาแลง วังงาแวร์ เป็นพระสังฆราชองค์แรก สังฆมณฑลนครราชสีมาสมัยพระสังฆราชวังงาแวร์ ปกครองช่วงเวลา 12 ปี

(22 กรกฎาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508-16 มิถุนายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520)

ตอนที่ 1

1.1 ประวัติความเป็นมาของมิสซังนครราชสีมา

1.2 การแต่งตั้งคุณพ่ออาแลง วังงาแวร์ เป็นพระสังฆราชองค์แรกของมิสซังสครราชสีมา วันที่ 21 มีนาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508

1.3 การสถาปนามิสซังนครราชสีมา วันที่ 22 มีนาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508

1.4 การยกฐานะมิสซังนครราชสีมาขึ้นเป็นสังฆมณฑล วันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508

1.1 ประวัติความเป็นมาของมิสซังนครราชสีมา ตามรายงานของพระคุณเจ้าบาเย(พระสังฆราชมิสซังอุบลฯ)

ปี ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 พระคุณเจ้าบาเยอธิบายว่า *"ประมาณต้นปี ค.ศ.1952/พ.ศ.2495 กระทรวงโปรปากันดา(การเผยแพร่ความเชื่อ)ที่กรุงโรมได้ติดต่อกับข้าพเจ้า* (สมัยนั้นท่านเป็นประมุขของมิสซังอีสาน ซึ่งในยุคแรกเริ่มนั้นภาคอีสานทั้งหมดรวมเป็นมิสซังเดียว สำนักตั้งอยู่ที่ท่าแร่) *ขอให้ข้าพเจ้าเสนอแผนการเรื่องการแบ่งมิสซังของข้าพเจ้า เพื่อจะได้มอบส่วนหนึ่งให้พระสงฆ์พื้นเมือง ข้าพเจ้าจึงแนะนำให้แบ่งมิสซังท่าแร่ (มิสซังอีสาน) ออกเป็น 3 มิสซัง คือ ท่าแร่ อุดรธานี และอุบลราชธานี แล้วปีถัดมาในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1953/ พ.ศ.2496 กระทรวงโปรปากันดาแต่งตั้ง 3 มิสซังนี้อย่างเป็นทางการ*

ต้นปี ค.ศ.1952/พ.ศ.2495 โอกาสเปิดโรงเรียนใหม่แห่งหนึ่ง เจ้าหน้าที่การศึกษาจังหวัดสกลนครได้เชิญบรรดาคุณพ่อมิสซังท่าแร่ให้จัดบอร์ดชุดหนึ่งเป็นของศาสนาคาทอลิกโดยเฉพาะ คุณพ่อสีนวล ศรีวรกุล ออกความคิดเห็นว่าให้วาดแผนที่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ในรูปวาดนั้นมิสซังท่าแร่ถูกแบ่งออกมาเป็น 3 เขต อันหมายถึง 3 มิสซังใหม่ที่กระทรวงโปรปากันดาเตรียมจะประกาศในไม่ช้า (พฤษภาคม ค.ศ.1953/พ.ศ.2496) แต่ว่าในการระบายสีคุณพ่อสีนวลกำหนดให้ใช้ 4 สี มิสซังละสี ส่วนสีที่สี่นั้น ไว้สำหรับเขตโคราช(จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ และชัยภูมิ)

ในช่วงเวลาเดียวกัน (คือเดือนมีนาคม ค.ศ.1952/พ.ศ.2496) พระสังฆราชดูแลย์(Dooley) พระสมณทูตประจำเมืองไซ่ง่อน ประเทศเวียตนาม มาเยี่ยมวัดท่าแร่ฯ และมีโอกาสเห็นรูปวาดแผนที่ของคุณพ่อสีนวล ท่านสนใจมากและมาถามข้าพเจ้าว่า "ในเร็วๆ นี้จะมี 3 มิสซังใหม่ซึ่งถูกวาดเป็นสามสี แล้วทำไมเขตโคราชถูกระบายสีเป็นอีกสีหนึ่ง (สีที่สี่นั้น)ทำไมจึงเป็นเช่นนี้?" ข้าพเจ้าอธิบายท่านว่า เขตโคราชในด้านการปกครองเป็นของมิสซังท่าแร่-หนองแสงจริง แต่เพื่อความสะดวกในการคมนาคม (กรุงเทพฯ-โคราช มีทางรถไฟนานแล้ว ใช้เวลาเดินทางวันเดียว) มิสซังกรุงเทพฯ จึงรับปกครองเขตโคราช(3 จังหวัด)เป็นการชั่วคราว เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ.1909/พ.ศ.2452)

วันรุ่งขึ้น พระสมณทูตดูแลย์เข้ามาพบข้าพเจ้าอีก ถามว่า "เรื่องโคราชนั้นพระคุณเจ้าคิดว่าการจะตั้งเป็นอีกมิสซังหนึ่งจะไม่ดีหรือ เพื่อการแพร่ธรรมจะได้ก้าวหน้าเร็วขึ้น พระคุณเจ้าคิดอย่างไร" ข้าพเจ้าเห็นดีและสนับสนุน (ภายหลัง พระสังฆราชบาเยอธิบายว่า วันที่เราได้สนทนากันเรื่องเขตโคราชนั้นถือได้ว่าเป็นการริเริ่มแผนการณ์การแต่งตั้งมิสซังนครราชสีมาในอนาคต คือในอีก 13 ปี)

ปี ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 พระคุณเจ้าโชแรง ประมุขมิสซังกรุงเทพฯ ติดต่อกับข้าพเจ้าว่า "เดี๋ยวนี้ท่านเป็นผู้รับผิดชอบมิสซังอุบลฯ แล้ว ท่านไม่ได้อยู่ห่างจากโคราช เพราะมีทางรถไฟแล้ว เพราะฉะนั้นฉันคิดว่า ถึงเวลาแล้วที่มิสซังกรุงเทพฯ จะต้องคืนเขตโคราชให้แก่ท่านปกครองอย่างเดิม" ข้าพเจ้าจึงได้ปกครองเขตโคราชตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 เป็นต้นมา

ต่อมาอีก 2 ปี ค.ศ.1961/พ.ศ.2504 คุณพ่ออธิการใหญ่เจ้าคณะ MEP ที่ปารีส มาเยี่ยมมิสซังอุบลฯ (ซึ่งพระคุณเจ้าบาเย เป็นประมุขตั้งแต่ 8 ปีมาแล้ว) *เราทั้งสองเอาเรื่องเขตโคราชมาพิจารณาอีกครั้ง และเราตัดสินใจว่าจะส่งโครงการนี้ไปกระทรวงโปรปากันดา ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ อันดับแรก ข้าพเจ้าจะต้องรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่างๆ และเมื่อเสร็จแล้วจะส่งไปที่ศูนย์กลางของคณะMEP อันดับที่สอง คุณพ่ออธิการใหญ่พร้อมกับคณะที่ปรึกษาจะร่างหลักฐานเหล่านี้ให้เป็นโครงการที่สมบูรณ์แบบ แล้วอันดับที่สาม จะส่งโครงการนี้ให้กระทรวงโปรปากันดารับพิจารณา*

ที่สุดหลังจากนี้ 4 ปี เขตโคราชก็จะถูกสถาปนาเป็นมิสซังใหม่ ลงนาม พระคุณเจ้าบาเย"

1.2 การแต่งตั้งคุณพ่ออาแลง วังงาแวร์ เป็นพระสังฆราชองค์แรกของมิสซังนครราชสีมา วันที่ 21 มีนาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508

1.3 การสถาปนามิสซังนครราชสีมา

วันที่ 22 มีนาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 หนังสือพิมพ์ Osservatore Romano ตีพิมพ์ข้อความว่า พระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 ทรงสถาปนามิสซังนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดชัยภูมิ ที่ถูกแยกออกจากมิสซังอุบลราชธานี นับเป็นมิสซังที่สี่ของภาคอีสาน

1.4 การยกฐานะมิสซังนครราชสีมาขึ้นเป็นสังฆมณฑล

วันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 พระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 ทรงแต่งตั้งสถานภาพของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยให้สมบูรณ์(พระฐานานุกรม) โดยยกฐานะมิสซังทั้ง 8 มิสซังขึ้นเป็นสังฆมณฑล

มิสซังกรุงเทพฯ ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอัครสังฆมณฑลแห่งที่หนึ่ง โดยมีสังฆมณฑลจันทบุรี สังฆมณฑลราชบุรี และสังฆมณฑลเชียงใหม่อยู่ใต้สังกัด

ส่วนมิสซังท่าแร่-หนองแสงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอัครสังฆมณฑลแห่งที่สอง โดยมีสังฆมณฑลอุบลราชธานี สังฆมณฑลอุดรธานี และสังฆมลฑลนครราชสีมาอยู่ใต้สังกัด

ตอนที่ 2 ประวัติของท่านวังงาแวร์ก่อนเป็นพระสังฆราช

2.1 ชีวิตก่อนเป็นพระสงฆ์

2.2 ชีวิตมิชชันนารีในประเทศจีน

2.3 ชีวิตมิชชันนารีในประเทศไทย

2.1 ชีวิตก่อนเป็นพระสงฆ์

ชีวิตครอบครัว

เด็กชายอาแลง เกิดเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1921/พ.ศ.2464 ที่เมืองมาร์เซย(Marseille) ท่าเรือใหญ่ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศฝรั่งเศส บิดาเป็นนายแพทย์ที่มีชื่อเสียง ถูกแต่งตั้งเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มารดาเป็นแม่บ้านที่อุทิศตัวอบรมสั่งสอนลูกๆ ทั้ง 6 คน ชาย 2 หญิง 4 ในบรรดาพี่น้อง อาแลงเป็น

คนที่ซุกซนที่สุด เช่น ชอบเรียกแม่ว่า “พระชนนี” พอโตขึ้น อาแลงเข้าเป็นลูกเสือ เป็นโอกาสฝึกฝนนิสัยให้อดทน รู้จักรับผิดชอบเสียสละต่อผู้อื่น เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมแล้วเขาบอกบิดามารดาและพี่น้องว่า เขาตัดสินใจแล้ว อยากเป็นมิชชันนารีในคณะ MEP ทุกคนในครอบครัวรู้สึกประหลาดใจ เพราะไม่คาดคิดว่าเขาจะเลือกทางนี้

บ้านเณร (1)

เมื่ออายุ 17 ปีครึ่ง อาแลง เข้าบ้านเณรใหญ่ วันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ.1938/พ.ศ.2481 เพื่อเรียนวิชาปรัชญา ปีต่อมา(ค.ศ.1939/พ.ศ.2482)ในยุโรปเกิดเหตุการณ์ที่ร้ายแรงคือสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยประเทศเยอรมันเป็นฝ่ายเริ่ม กองทัพเยอรมันชนะกองทัพฝรั่งเศสอย่างสิ้นเชิง รัฐบาลฝรั่งเศสประกาศยอมแพ้เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 กองทัพเยอรมันยึดครองประเทศฝรั่งเศสเกือบครึ่งประเทศ บ้านเณรจึงต้องปิดชั่วคราวเพราะสงคราม แต่เดือนตุลาคม ค.ศ.1940/พ.ศ.2483 ก็เปิดใหม่ เมื่อปีการศึกษาจบแล้ว สามเณรอาแลงเดินทางกลับบ้าน แต่ระหว่างทางตำรวจตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของเขา สังเกตเห็นว่าเขายังไม่ได้เกณฑ์ทหาร จึงสั่งให้เข้าค่ายเยาวชนโดยเร็ว

ค่ายเยาวชน (1)

เขาเข้าค่ายนี้เดือนสิงหาคม ค.ศ.1941/พ.ศ.2484 ความจริงค่ายเยาวชนเป็นการฝึกทหารอย่างลับๆ โดยกองทัพเยอรมันไม่รู้ สามเณรอาแลงอยู่ที่นั่น 1 ปี ออกจากค่าย เดือนกันยายน ค.ศ.1942/พ.ศ.2485

บ้านเณร (2)

เขากลับบ้านเณร พอเรียนได้ 1 ปี เดือนมกราคม ค.ศ.1943/พ.ศ.2486 จำเป็นต้องปิดบ้านเณรอีก เพราะคุณพ่ออธิการกลัวว่าทหารเยอรมันจะบังคับบรรดาเณรเหมือนกับพวกหนุ่มๆ ฝรั่งเศสทั่วประเทศให้ไปทำงานในโรงงานในประเทศเยอรมันแทนชายเยอรมันที่ส่วนใหญ่ถูกส่งไปยังสนามรบต่างๆ ทั่วยุโรป พวกเณรจึงกลับไปบ้านหรือกระจัดกระจายไปในที่ต่างๆ เพื่อหลบหนีพวกทหารเยอรมัน

ค่ายเยาวชน (2)

เมื่อถึงบ้านแล้ว บิดาเพิ่งเสียชีวิตได้ไม่กี่วัน อาแลงจึงจำเป็นต้องหางานทำเพื่อช่วยมารดา เขาได้งานทำในค่ายเยาวชนที่เคยอยู่มาก่อน ครั้งนี้เขามีตำแหน่งเป็นหัวหน้าคนหนึ่งในโรงงาน แต่ไม่นานพวกทหารเยอรมันเข้ามาแทรกแซง ผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องรีบปิดค่ายเยาวชนนั้น

สามเณรอาแลงตัดสินใจเหมือนกับเพื่อนเณรหลายๆ คนที่คิดหลบหนีเข้าประเทศสเปนเพื่อไปร่วมสมทบกับกองทัพฝรั่งเศสที่กำลังรวมกันอยู่ในประเทศอังกฤษและประเทศโมร็อคโค(ในแอฟริกาเหนือ) เพื่อกู้ประเทศชาติพร้อมกับกองทัพพันธมิตร(อังกฤษและสหรัฐอเมริกา)

เป็นเชลยศึกในประเทศเยอรมันและประเทศอื่น

วันหนึ่งของเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1944/พ.ศ.2487 ระหว่างทางก่อนจะถึงประเทศสเปน สามเณรอาแลงถูกจับพร้อมกับเพื่อนโดย หน่วย “เอส.เอส.” ของทหารเยอรมัน เขารับโทษโดยถูกส่งไปประเทศเยอรมันก่อน แล้วถูกส่งต่อไปยังประเทศเชคโกสโลวาเกีย ทำงานในโรงงานประกอบเครื่องเหล็ก แต่หลังจากนี้ 3 เดือน อาแลงหนีออกไปได้ สามารถเดินทางอย่างลับๆไปได้ 1,200 กิโลเมตร เกือบจะข้ามชายแดนเข้าประเทศสวิตเซอร์แลนด์เป็นอิสระแล้ว แต่ถูกจับเสียก่อนโดยทหารเยอรมัน เขาถูกส่งไปประเทศออสเตรีย ในค่ายปราบพวกหัวแข็งเพื่อเป็นการแก้เผ็ด อยู่ที่นั่น 6 สัปดาห์ หลังจากนั้นเขาถูกส่งกลับไปประเทศเชคโกสโลวาเกียอีกในค่ายสองแห่ง

ที่สุดเชลยศึกอาแลงต้องเข้าค่ายดาโช **(DACHAU)**ถูกขังในห้องนักโทษพระสงฆ์โดยเฉพาะ ที่นั่นเขาเกิดเจ็บป่วยด้วยไข้รากสาดใหญ่และไข้อีดำอีแดง แต่ก็รอดมาได้ด้วยความช่วยเหลือจากกองทหารอเมริกันที่เพิ่งมาถึงวันที่ 21 เมษายน ค.ศ.1945/พ.ศ.2488 ที่นั่นเขาได้รับการรักษาให้หายโดยกาชาดสากล หลังจากนั้นเขาได้รับหน้าที่ช่วยแผนกทำบัญชีสำหรับทหารเชลยศึกฝรั่งเศสให้กลับบ้านเกิดเมืองนอน สุดท้ายเขาเองได้รับอิสระภาพกลับไปยังภูมิลำเนาได้ด้วย

บ้านเณร (3)

เดือนตุลาคม ค.ศ.1945/พ.ศ.2488 หนุ่มอาแลงกลับมาบ้านเณรคณะ MEP ที่ปารีสเพื่อเรียนเทวศาสตร์

ก่อนที่จะบวชเป็นพระสงฆ์ คุณพ่ออธิการต้องรับการรับรองจากพระสงฆ์ประจำหน่วยงาน 3 ฝ่ายที่เขาเคยอยู่มาก่อน คุณพ่อประจำหน่วยงานแรก(ค่ายเยาวชน) รายงานว่า *"หนุ่มอาแลงเป็นที่นิยมชมชอบของผู้บังคับบัญชาทุกท่าน เขาเป็นคนอุทิศตัวรับใช้พวกเยาวชน เป็นคนอดทน ใจหนักแน่น"* จาก หน่วยงานที่สอง มีพระสงฆ์องค์หนึ่งที่เป็นเชลยด้วยกันที่ค่ายดาโชเขียนไว้ว่า *"อาแลงเป็นคนใจร้อนรน ได้ตักเตือนเชลยศึกฝรั่งเศสให้กลับใจหลายคน และชาติอื่นๆ อีก 3 คน เป็นต้นในโอกาสฉลองปาสกา"* ส่วนพระสงฆ์หน่วยงานที่สาม(กาชาดสากล) อธิบายว่า *"อาแลงได้ทำงานด้วยความเสียสละอย่างเต็มที่เพื่อช่วยเหลือเชลยศึกฝรั่งเศสหลายร้อยคน ช่วยทำเอกสารอย่างถูกต้องเพื่อพวกเชลยศึกเหล่านี้จะได้กลับไปยังบ้านเกิดเมืองนอน"*

สามเณรอาแลงบวชเป็นพระสงฆ์วันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ.1947/พ.ศ.2490 อายุ 26 ปี ผู้ใหญ่กำหนดให้คุณพ่อไปเป็นมิชชันนารีในมิสซังลังหลง(Lan Long) ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน

2.2 ชีวิตมิชชันนารีในประเทศจีน

เรือออกจากท่าเรือมาร์เซย วันที่ 29 เมษายน ค.ศ.1948/พ.ศ.2491 คุณพ่อไปถึงมิสซังปลายทางกลางเดือนสิงหาคม ทันทีคุณพ่อเริ่มเรียนภาษาจีน หนึ่งปีผ่านไปแม้พูดภาษาจีนยังไม่ชัด คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่ง ที่นั่นคุณพ่อสร้างโรงเรียนประถมและคลีนิกขนาดเล็ก แต่ไม่ช้าคุณพ่อเกิดเจ็บป่วยเป็นไข้รากสาดน้อยอย่างรุนแรงเกือบไม่รอด

นักโทษของพวกคอมมิวนิสต์ของเหมา เจ๋อ ตุง

วันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ.1949/พ.ศ.2492 กองทัพคอมมิวนิสต์บุกเข้ามาถึงวัดที่คุณพ่อดูแลอยู่ คุณพ่อถูกจับขึ้นศาลประชาชน เขาตัดสินให้คุณพ่อถูกขังไว้ในห้องเก็บพืชผลที่อยู่บนคอกสัตว์ข้างๆ บ้านพ่อในบริเวณวัด แต่ไม่นานคุณพ่อได้รับอนุญาตให้ขายถ่านเพื่อเลี้ยงตัวเอง

เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1951/พ.ศ.2494 คุณพ่อถูกจับอีกครั้งหนึ่ง ขึ้นศาลทางการวันที่ 19 มีนาคม รับโทษถูกบังคับให้ทำงานเป็นเวลา 5 ปี แต่พวกยามบางคนสงสารคุณพ่อจึงปล่อยให้เป็นช่างไม้ออกไปทำงานในเมืองนอกเรือนจำได้ เช้าไปเย็นกลับ วันที่ 16 พฤษภาคม ค.ศ.1951/พ.ศ.2494 คุณพ่อถูกย้ายไปยังสถานที่ล้างสมองด้วยวิธีการให้ทำงานหนัก คุณพ่อและนักโทษคนอื่นๆ ถูกบังคับให้ผลิตอิฐให้ได้มากที่สุดต่อวัน อีก 3 เดือนต่อมา วันหนึ่งคุณพ่อหกล้ม กระดูกซี่โครงหัก 2 ซี่ ผู้คุมสั่งไม่ให้ทำงาน ให้พักอยู่เฉยๆ แต่ไม่ได้สนใจรักษาเขาเลย ทีละเล็กทีละน้อย สุขภาพของคุณพ่อก็ดีขึ้น

วันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ.1951/พ.ศ.2494 คุณพ่อต้องขึ้นศาลอีกครั้ง ได้รับโทษถูกขังไว้ในศูนย์ล้างสมองสำหรับปัญญาชน แต่ไม่ช้าได้รับโทษใหม่ให้ไปทำงานในเหมืองแร่ดีบุก ในปลายปีเดียวกัน เดือนธันวาคม คุณพ่อถูกย้ายไปขังคุกในเมืองของจังหวัดเควหยาง (Kweyang) อยู่ที่นั่นหลายเดือน

ในเมืองเดียวกัน พระคุณเจ้าคาร์โล (Carlo) พระสังฆราชของคุณพ่อวังงาแวร์ถูกขังไว้ในบ้านพักที่ทรุดโทรม พระคุณเจ้ามีอาการเจ็บป่วยหนัก สุดท้ายท่านถึงแก่มรณภาพด้วยความหิวโหยและความหนาว โดยที่คุณพ่อวังงาแวร์ไม่รู้ว่าพระสังฆราชของตนถูกขังอยู่ในเมืองเดียวกัน ที่สุดคุณพ่อขึ้นศาลครั้งสุดท้าย ครั้งนี้ศาลตัดสินลงโทษโดยเนรเทศคุณพ่อออกนอกประเทศจีน

พระคุณเจ้าคาร์โล(Carlo)

คุณพ่อผ่านชายแดนประเทศจีน วันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ.1952/พ.ศ.2495 ขึ้นที่เกาะฮ่องกง(เมืองขึ้นของอังกฤษ) คุณพ่อมีอาการไข้สูง ต้องไปพักในบ้านรักษาสงฆ์ที่ป่วยของคณะ MEP ชื่อเบธานี (Bethanie) ที่เกาะฮ่องกง

คุณพ่ออยู่ในประเทศจีนเป็นเวลา 4 ปี โดยอยู่ในคุกคอมมิวนิสต์ 1 ปี 2 เดือน

จากเกาะฮ่องกง คุณพ่อกลับไปประเทศฝรั่งเศสถึงท่าเรือมาร์เซย วันที่ 16 มิถุนายน ค.ศ.1952/พ.ศ.2495 คุณพ่อใช้เวลาพักผ่อน เขียนบทความเกี่ยวกับชีวิตของคุณพ่อในประเทศจีนลงหนังสือพิมพ์ บทความนี้ได้รับความนิยม คุณพ่อยังเขียนหนังสือหนา 300 หน้า เล่าประสบการณ์ของตนเองในคุกคอมมิวนิสต์ชื่อว่า “ฉันได้รับโทษให้เป็นอิสระ” (“J’ai ete condamne a la liberte”) ภายหลังหนังสือนี้ถูกแปลเป็นภาษาเยอรมันด้วย

2.3 ชีวิตมิชชันนารีในประเทศไทย

เมื่อสุขภาพดีขึ้นแล้ว ผู้ใหญ่คณะ MEP ส่งคุณพ่อไปเป็นมิชชันนารีในมิสซังกรุงเทพฯ คุณพ่อมาถึงวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ.1953/พ.ศ.2496 เมื่อเรียนภาษาไทยแล้วคุณพ่อรับหน้าที่เป็นพ่อปลัดที่วัดอัสสัมชัญ เดือนมกราคม ค.ศ.1955/พ.ศ.2498

พ่อปลัดวัดอัสสัมชัญ

คุณพ่อเป็นปลัดที่ใจร้อนรน ทำงานร่วมมือกับคณะพลมารี ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสอนคำสอนเด็กๆ และผู้ใหญ่ที่เตรียมตัวรับศีลล้างบาป คุณพ่อซื้อรถจักรยานยนต์เพื่อขี่ออกไปเยี่ยมสัตบุรุษที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วกรุงเทพฯ พวกสัตบุรุษตั้งชื่อใหม่ให้คุณพ่อวังงาแวร์ว่า “พ่อปลัดมอเตอร์ไซค์” ต่อมาคุณพ่อซื้อรถบัสมือสองจากคณะบราเดอร์เซนต์คาเบรียล เพื่อรับคริสตังในที่ต่างๆ มาเรียนคำสอนพร้อมกันที่วัดอัสสัมชัญ วันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ.1955/พ.ศ.2498 ฉลองคริสต์มาสก่อนมิสซาเที่ยงคืน คุณพ่อโปรดศีลล้างบาปจำนวน 41 คน โดย 35 คนเป็นผู้ใหญ่ มีพระสงฆ์ MEP อีก 2 องค์ช่วยในพิธีคือ คุณพ่อแบร์ทอลด์ (Berthold) และคุณพ่อมัลแซร์

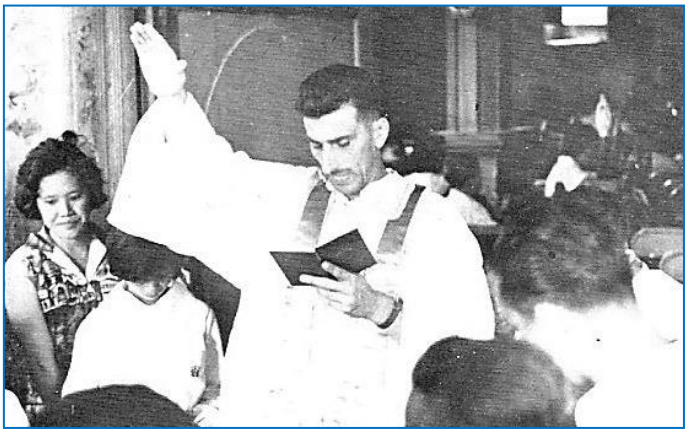
คุณพ่อวังงาแวร์กำลังโปรดศีลล้างบาป

วันที่ 17 มีนาคม ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 คุณพ่อขอลาออกจากตำแหน่งพ่อปลัดเพื่อไปผ่าตัดกระดูกสันหลังที่เมืองไซ่ง่อน ประเทศเวียตนาม อยู่ที่นั่น 2-3 เดือน ที่ประเทศเวียตนามคุณพ่อรู้จักมิชชันนารี MEP หลายองค์ จึงไป

เยี่ยมพวกเขา ต่อมาเมื่อสุขภาพแข็งแรงดีแล้วคุณพ่อกลับมาประเทศไทย แล้วไปเรียนภาษาจีน (แต้จิ๋ว) ที่วัดนักบุญเปาโลกลับใจ อ.บ้านนา จ.นครนายก

เจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัญ

ต้นเดือนมกราคม ค.ศ.1959/พ.ศ.2502 พระคุณเจ้าโชแรง(มิสซังกรุงเทพฯ) แต่งตั้งคุณพ่อเป็นเจ้าอาวาสวัดคอนเซ็ปชัญ (วัดเขมร) สัตบุรุษที่นั่นบางกลุ่มมีนิสัยทะลึ่งตึงตังพอสมควร แต่ไม่นานพวกเขากลับนิยมพ่อเจ้าวัดใหม่ที่รูปร่างผอมสูง เสียงดัง พูดเก่ง และเป็นต้นที่คุณพ่อเข้มแข็งและเอาจริงเอาจังในงานอภิบาล นอกจากนี้คุณพ่อยังพัฒนาตึกอาคารและสถานที่ต่างๆ เช่น ขยายวัด สร้างบ้านพ่อและอาคารเรียนใหม่ ขณะนั้นมีนักเรียนทั้งชายและหญิงจำนวน 1,000 กว่าคน (300 คนเป็นคาทอลิก) คุณพ่อสนับสนุนการกีฬา ส่งเสริมการแสดงละครเกี่ยวกับประวัตินักบุญหรือประวัติศาสตร์บางตอนของพระศาสนจักร คุณพ่อขยันสอนคำสอนทั้งนักเรียนและผู้ใหญ่ ก่อตั้งกลุ่มยุวกรรมกร(ซึ่งเพิ่งเกิดใหม่ในมิสซังกรุงเทพฯ) ต้นปี ค.ศ.1963/พ.ศ.2506 คุณพ่อถูกเลือกเป็นรองอธิการคณะ MEP ในประเทศไทย แต่อีกไม่นานชีวิตของคุณพ่อจะเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่คาดคิดมาก่อน

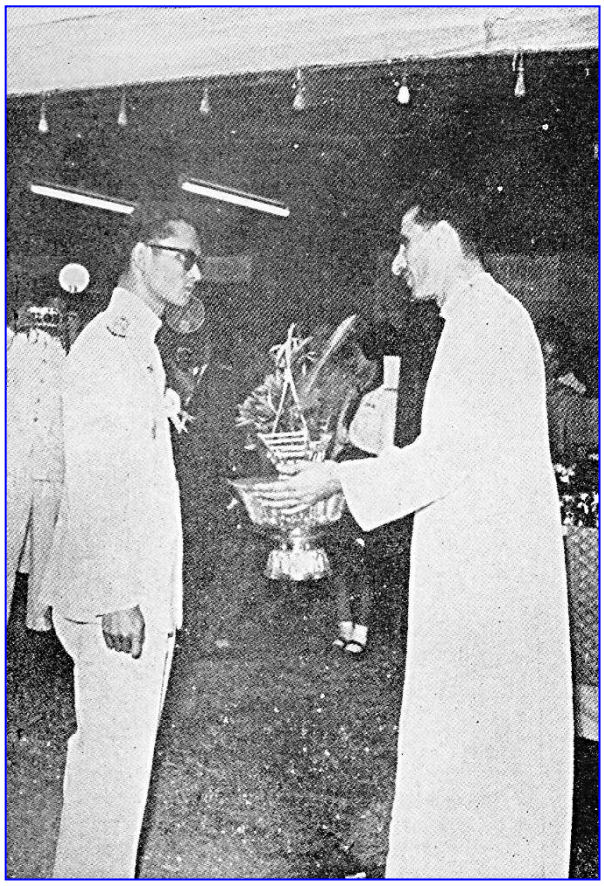

คุณพ่อวังงาแวร์กำลังทูนเกล้าฯ ถวายของที่ระลึกแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เนื่องในงานกาชาดประจำปี พ.ศ.2508/ค.ศ.1965
ที่บริเวณวัดคอนเซ็ปชัญ

ตอนที่ 3 พระคุณเจ้าวังงาแวร์ พระสังฆราชองค์แรกของ(มิสซัง)สังฆมณฑลนครราชสีมา

3.1 การแต่งตั้งคุณพ่อวังงาแวร์เป็นพระสังฆราช วันที่ 21 เมษายน ค.ศ.1965/พ.ศ.2508

3.2 การอภิเษก วันที่ 22 กรกฎาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508

3.3 สังฆมณฑลนครราชสีมา สมัยพระสังฆราชวังงาแวร์ปกครอง

3.1 การแต่งตั้งคุณพ่อวังงาแวร์เป็นพระสังฆราช

วันที่ 21 เมษายน ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 พระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 ทรงแต่งตั้งคุณพ่ออาแลง วังงาแวร์ เป็นพระสังฆราชองค์แรกของมิสซังใหม่(สังฆมณฑลนครราชสีมา)

จดหมายฉบับแรกของพระคุณเจ้าวังงาแวร์ถึงคณะสงฆ์ที่ทำงานในเขตโคราช

“กรุงเทพฯ วันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ.1965/พ.ศ.2508

บรรดาคุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

ก่อนอื่นหมด ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีและความภูมิใจที่ถูกเรียกให้มาร่วมงานและความลำบากทั้งความสำเร็จของคุณพ่อในมิสซังนครราชสีมา...

ข้าพเจ้าจะรับการอภิเษกที่อาสนวิหารอัสสัมชัญ โดยพระคุณเจ้าบาเย และจะมีพระคุณเจ้ายวง นิตโยกับพระคุณเจ้าลากอสต์ เป็นผู้ช่วยประกอบพิธี วันที่ 22 กรกฎาคม นี้ เวลา 16.30 น. ...

ข้าพเจ้าภาวนาขอพระผู้เป็นเจ้าโปรดอวยพระพรกิจการงานต่างๆ ที่บรรดาคุณพ่อกำลังกระทำอยู่ เพื่อให้พระราชัยของพระเจ้าขยายตัวในมิสซังนครราชสีมา

ลงชื่อ พระคุณเจ้าวังงาแวร์ มิสซังนครราชสีมา”

3.2 การอภิเษก

วันที่ 22 กรกฎาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 คุณพ่อรับการอภิเษกที่อาสนวิหารอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ

งานอภิเษกนี้เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ พระคุณเจ้าบาเย ประมุขมิสซังอุบลฯ เป็นประธาน โดยมีผู้ช่วยสององค์คือ พระคุณเจ้ายวง นิตโย (ประมุขมิสซังกรุงเทพฯ) และพระคุณเจ้าลากอสต์(LACOSTE) (ประมุขมิสซังเชียงใหม่) พระสมณทูตเปโดรนี (PEDRONI) สมณทูตองค์ใหม่อยู่ในพิธีด้วย หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและศาสนา กับพระภิกษุหลายรูปมาร่วมพิธี วัดเต็มไปด้วยพระสงฆ์ บราเดอร์คณะเซนต์คาเบรียล ซิสเตอร์คณะต่างๆ และสัตบุรุษ

3.3 สังฆมณฑลนครราชสีมา สมัยพระสังฆราชวังงาแวร์ปกครอง

รวมเวลา 12 ปี

วันที่ 22 กรกฎาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508-17 มิถุนายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520

การต้อนรับพระสังฆราชอย่างเป็นทางการ

วันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 บรรดาพระสงฆ์ ซิสเตอร์ และสัตบุรุษมิสซังนครราชสีมา ร่วมกันต้อนรับพระคุณเจ้าวังงาแวร์ พระสังฆราชองค์แรกของพวกเขาด้วยความชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง

"แต่ในวันนั้นตัววัดคาทอลิกประจำโคราชซึ่งเป็นวัดไม้หลังเก่าเล็กๆ คงรู้สึกอับอายที่ตั้งแต่นี้ไปได้ถูกเปลี่ยนเป็นอาสนวิหารแล้ว" (ความคิดส่วนตัวของผู้รายงานในวันนั้น)

การต้อนรับพระคุณเจ้า

วัดเก่าเปลี่ยนเป็นอาสนวิหารใหม่

ระยะแรกพระคุณเจ้าจำเป็นต้องพักอาศัยในเขตวัดแม่พระประจักษ์ที่เมืองลูร์ด 2 ปีกว่า เพราะยังไม่มีสำนักมิสซัง ห้องทำงานเป็นห้องแถว เมื่อพระคุณเจ้าเขียนเอกสารต่างๆ ท่านลงท้ายด้วยคำว่า *"ในห้องแถว พระสังฆราช"*

ประชุมสภาสังคายนาวาติกัน ที่ 2

หลังจากพระคุณเจ้ารับการอภิเษกได้เพียงเดือนเดียว ท่านต้องเดินทางไปกรุงโรม วันที่ 4 กันยายน ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 เพื่อร่วมประชุมสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 สมัยสุดท้าย สภาสังคายนานี้ได้รวมบรรดาพระสังฆราชจากทั่วโลกมาประชุมกันที่กรุงโรม 4 สมัยภายใน 4 ปี สมัยละ 2 เดือนกว่า (กันยายน-ธันวาคมของแต่ละปี) ปี ค.ศ.1962, 1963, 1964, 1965 /พ.ศ.2505, 2506, 2507, 2508

วันที่ 11ตุลาคม ค.ศ.1962/พ.ศ.2505 พระสันตะปาปายอห์น ที่ 23 ทรงเปิดประชุมสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 วันนั้นพระสังฆราช 2,251 องค์จาก 136 ประเทศ เข้าประชุมในมหาวิหารนักบุญเปโตรเป็นวันแรก

จุดประสงค์ของสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 คือ ปฏิรูปพระศาสนจักรทั้งโครงสร้างและชีวิตภายใน ทั้งภาระหน้าที่ของพระศาสนจักรต่อมวลชนในโลกปัจจุบัน

วันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 พระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 ทรงประกาศเอกสารอีก 4 ฉบับอันเป็นผลงานสุดท้ายของสภาสังคายนานี้ ฉบับที่ 4 คือ **"ธรรมนูญด้านอภิบาล พระศาสนจักรในโลกปัจจุบัน"(Gaudium et spes)**

วันต่อมา วันที่ 8 ธันวาคม พระสันตะปาปาทรงปิดประชุมสภาสังคายนาวาติกันที่ 2

ปลายเดือนพฤศจิกายน ประมาณ 2-3 สัปดาห์ก่อนปิดสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 บรรดาพระสังฆราชไทยทั้ง 8 องค์ได้รับเชิญให้เข้าเฝ้าพระสันตะปาปาเปาโล ที่ 6

สมเด็จพระสันตะปาปา เปาโลที่ ๖ โปรดเกล้าฯ ให้คณะพระสังฆราชคาทอลิกในประเทศไทย เข้าเฝ้าเมื่อปลายเดือน พฤศจิกายน ๒๕๐๙

จากขวาไปซ้าย พระคุณเจ้าบาเย(มิสซังอุบลฯ) พระคุณเจ้ายวง นิตตโย (มิสซังกรุงเทพฯ) พระคุณเจ้าลากอซต์ (มิสซังเชียงใหม่) พระคุณเจ้าสงวน สุวรรณศรี(มิสซังจันทบุรี) **พระสันตะปาปาเปาโลที่ 6** พระคุณเจ้าคาเรตโต (มิสซังราชบุรี) พระคุณเจ้าเกี้ยน (มิสซังท่าแร่ฯ) พระคุณเจ้าดืออาร์ต(มิสซังอุดรธานี) และพระคุณเจ้าวังงาแวร์ (มิสซังนครราชสีมา)

รายงานประจำปีครั้งแรก โดยพระคุณเจ้าวังงาแวร์ถึงศูนย์กลางคณะ MEP ค.ศ.1966/พ.ศ.2509 (ต้นเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508-ปลายเดือนมิถุนายน ค.ศ.1966/พ.ศ.2509)

สังฆมณฑลนครราชสีมา

ประชากร	2,445,414
ผู้รับศีลล้างบาป	2,326
ผู้เตรียมตัวรับศีลล้างบาป	106
คาทอลิก (0.1 %)	2,432

สภาพปัจจุบัน

	ผู้ล้างบาปแล้ว	ผู้เตรียมตัวรับศีลล้างบาป	
วัดนครราชสีมา	412	8	คพ.เบรย์
วัดปากช่อง	262	6	คพ.นิโคลาส
วัดโนนแก้ว	1,115	17	คพ.ลามูเรอซ์
			คพ.มองโตเคียว
วัดโนนปราสาท	390	21	คพ.การ์เดียร์
วัดบ้านหัน	145	5	คพ.มัลแซร์
เขตเหนือ	2	49	พระคุณเจ้าวังงาแวร์
รวม	2,326	106	

อุปสังฆราช คพ.นิโคลาส

อาจารย์ที่บ้านเณรเล็กท่าแร่ คพ.ดือปอง

คุณพ่อที่กำลังเรียนภาษาไทย คพ.เปโอต์ คพ.มิแชล

พระสงฆ์ MEP ที่อยู่ประจำ ปัจจุบัน 6 องค์ ไม่มีพระสงฆ์พื้นเมือง

ไม่มีเณรใหญ่ เณรเล็กที่บ้านเณรท่าแร่ฯ 10 คน ซิสเตอร์: คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร 7 รูป

คณะข้าบริการพระแม่มารีย์อุบลฯ 10 รูป มาแทนซิสเตอร์คณะพระหฤทัยคลองเตยที่ได้ช่วยมิสซังโคราชมานาน ซิสเตอร์พระแม่มารีย์ อุบลฯ 3 รูป

ซิสเตอร์แบคมันส์
(วัดโนนปราสาท)

ซิสเตอร์ปริสซิลลา
(วัดบ้านหัน)

ซิสเตอร์มาร์แชลลา
(วัดโนนแก้ว)

โรงเรียนของมิสซัง ชั้นมัธยม นักเรียนชาย 375 คน นักเรียนหญิง 729 คน รวม 1,104 คน
ชั้นประถม ทั้งหมด 2,127 คน ชั้นอนุบาล 96 คน

1. **“เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ของรัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์**

ในรายงานประจำปีนี้ พระคุณเจ้าวังงาแวร์ สนใจมากในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 นี้ เพราะเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและสร้างความเจริญในภาคอีสาน

แผนพัฒนาฯ ระยะ 5 ปี พ.ศ.2504-2509 ฉบับนี้ มีเป้าหมายประการหนึ่งที่สำคัญคือ การพัฒนาภาคอีสานอย่างจริงจัง เพราะสมัยนั้นมีขบวนการแบ่งแยกภาคอีสานออกจากประเทศไทยไปรวมกับราชอาณาจักรลาว ผู้นำแนวคิดนี้อยู่ใต้อิทธิพลพวกคอมมิวนิสต์ของจีนและฮานอย(ประเทศเวียตนาม) พวกเขาโจมตีรัฐบาลว่าได้ปล่อยคนอีสานให้ตกอยู่ในสภาพความยากจนมาช้านาน

เริ่มแรกรัฐบาลต่างประเทศที่เป็นมิตรกับประเทศไทย เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาศึกษาปัญหาต่างๆ ก่อนที่จะลงมือทำงานแก้ไข แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้แนะนำให้เกษตรกรใช้วิธีการต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตของการทำนา (ใช้เมล็ดพันธุ์ดี ปุ๋ยที่เหมาะสม) เสนอให้ปลูกพืชอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ (ปอ ข้าวโพด มันสำปะหลัง ฯลฯ) ขยายการเลี้ยงโค กระบือ สุกร และเลี้ยงไหมแบบใหม่

นอกจากนี้รัฐบาลเองลงมือกระทำโครงการใหญ่ เช่น สร้างเขื่อนเพื่อผลิตไฟฟ้า การชลประทานสำหรับการเกษตร ขุดบ่อกักเก็บน้ำฝน เปิดสถานีเกษตรทดลองปลูกต้นพืชต่างๆ ใช้ยาต่อต้านโรคสัตว์ โรคต้นพืช และเฝ้าดูแลป่าไม่ให้ถูกทำลาย ยังมีโครงการสาธารณสุข การศึกษาผู้ใหญ่ ฯลฯ

ภายใน 5 ปี ภาคอีสานถูกเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง แต่เสียดายที่หมู่บ้านคริสตังในสังฆมณฑลนครราชสีมาส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในเขตการพัฒนานั้น

หมายเหตุ

พระคุณเจ้าวังงาแวร์ไปร่วมประชุมสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 สมัยสุดท้าย(กันยายน-ธันวาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508) ท่านศรัทธามากต่อ **“ธรรมนูญด้านอภิบาล พระศาสนจักรในโลกปัจจุบัน” (Gaudium et Spes)** ที่เป็นเอกสารสุดท้ายของสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 ซึ่งพระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 ทรงประกาศเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 หนึ่งวันก่อนที่พระองค์จะทรงปิดการประชุม วันที่ 8 ธันวาคม

ธรรมนูญอันสำคัญนี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระศาสนจักรกับโลกปัจจุบัน เพื่อจะได้รับใช้มนุษย์ทั้งมวลและมนุษย์ทั้งครบ ด้วยการพัฒนาที่แท้จริง ตามที่มีการอธิบายในบางข้อ ดังต่อไปนี้

“ข้อที่ 1 ความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแน่นแฟ้นระหว่างพระศาสนจักรกับครอบครัวมนุษย์

ข้อที่ 2 2.1 ...บัดนี้สภาสังคายนาวาติกันที่ 2 ไม่ลังเลใจที่จะพูดกับมนุษย์ทุกๆ คน...ไม่เพียงแต่จะพูดกับบรรดาบุตรของพระศาสนจักรและผู้คนทั้งหลายที่ยืนยันว่าเป็นศิษย์ของพระคริสตเจ้า แต่อยากพูดกับมนุษย์ทุกคนเพื่ออธิบายว่าพระศาสนจักรอยู่และทำงานในโลกปัจจุบันอย่างไร

2.2 โลกที่สภาสังคายนาวาติกันที่ 2 หมายถึงนั้นคือ โลกของบรรดามนุษย์ทั้งมวล ครอบครัวมนุษย์ทั้งครบ พร้อมกับจักรวาลที่พวกเขาอาศัยอยู่ ...

ข้อที่ 64 ไม่เคยมีครั้งใดเหมือนในปัจจุบันนี้...ที่มนุษย์พยายามยกระดับการเพิ่มผลิตผลทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม...

...การพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งบริการรับใช้มนุษย์นั้น วัตถุประสงค์หลักในการผลิต ไม่ใช่เพียงแค่ทวีจำนวนทรัพย์สินหรือเพียงเพื่อเพิ่มกำไรที่นำไปสู่การมีอิทธิพลทั้งหลาย แต่เป็นการบริการรับใช้มนุษย์และมนุษย์ทั้งครบและทุกกลุ่มมนุษย์โดยไม่มีการแบ่งชนชาติและทวีป ทั้งนี้ให้เป็นไปตามลำดับความต้องการทางวัตถุ ทั้งการเรียกร้องของชีวิตฝ่ายสติปัญญา ฝ่ายจริยธรรม ฝ่ายจิต และฝ่ายศาสนาของเขา... เพื่อตอบสนองแผนการของพระเป็นเจ้าที่เกี่ยวกับมนุษย์”

ข้อที่ 66 ...ต้องช่วยบรรดาเกษตรกรให้เพิ่มผลผลิตทางเกษตรกรรม และช่วยให้เขาขายผลผลิตเหล่านั้นได้ด้วย นอกนั้นต้องช่วยให้เขามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบและมีการประดิษฐ์นวัตกรรมที่จำเป็นด้วย ต้องช่วยเขาให้มีรายได้ที่เป็นธรรม มิฉะนั้นเขาก็จะคงเป็นพลเมืองชั้น 2 ตามที่เห็นกันอยู่บ่อยครั้ง ในขณะเดียวกันเกษตรกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่ยังเป็นเยาวชนต้องมุ่งมั่นอย่างขมักเขม้น ที่จะพัฒนาความเชี่ยวชาญด้าน

อาชีพ ถ้าไม่ทำอย่างนี้เกษตรกรรมก็ไม่อาจก้าวหน้าไปไกลได้" (แปลจากภาษาฝรั่งเศส ด้วยความช่วยเหลือของคุณพ่อประยูร นามวงศ์)

ด้วยเหตุนี้ไม่นานพระคุณเจ้าจึงติดต่องค์กรฝรั่งเศสที่มีจิตตารมณ์คริสตัง ชื่อ "องค์กรพัฒนาอาชีพเกษตรกรระหว่างประเทศ" (CIDR) โอกาสนี้สังฆมณฑลได้รับงบประมาณจากสภาพระสังฆราชประเทศออสเตรเลียเพื่อจ้างผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งมาอยู่ประจำที่นี่

เมืองโคราช เมืองโคราชได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก จากการมีกองทัพอเมริกัน ทั้งทหารบกและทหารอากาศ มาสร้างค่ายหลายแห่งในบริเวณเมืองโคราช ทหารเหล่านี้เข้ามาในกรณีสงครามเวียตนาม พวกเขาได้จ้างคนไทยจำนวนมาก เช่น คนขับรถ คนทำความสะอาดทั้งชายและหญิง ฯลฯ แต่ก็มีผลเสียด้วยเพราะเกิดสถานเริงรมย์ขึ้นทั่วเมือง

คุณพ่อเบรย์ได้ช่วยอภิบาลทหารในค่ายเป็นครั้งคราว คุณพ่อสอนคำสอนให้ทหารที่ต้องการกลับใจเป็นคาทอลิกหลายๆ คน และสอนคำสอนให้หญิงไทยที่จะแต่งงานกับทหารอเมริกัน

2. งานสังฆมณฑล

ครูคำสอน หน่วยงานที่สำคัญของสังฆมณฑลคือ ครูคำสอนทั้งชายและหญิง

ฝ่ายหญิง ตั้งแต่หลายปีมาแล้ว ที่ปากช่อง คุณพ่อนิโคลาสได้รวบรวมเด็กหญิงจากหลายหมู่บ้าน เช่น โนนแก้ว โนนแฝก โนนงิ้ว และโนนปราสาท มาศึกษาเล่าเรียนที่โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา ในบรรดาคนเหล่านี้ถ้ามีผู้สมัครใจเขาจะมีโอกาสศึกษาวิชาคำสอนเป็นพิเศษเพื่อจะได้เป็นครูคำสอนในอนาคต ต่อมาคุณพ่อเสนอให้นักเรียนเหล่านี้บางคนที่จะสมัครใจบวชเป็นซิสเตอร์ให้เข้าในคณะใหม่คณะหนึ่ง ที่จะเป็นคณะนักบวชประจำสังฆมณฑลนครราชสีมาโดยเฉพาะ คุณพ่อแสวงหาซิสเตอร์คนไทยคนหนึ่งมาช่วยอบรมเด็กเหล่านี้ แต่ไม่มีใครมาได้ สุดท้ายคุณพ่อติดต่อคณะโอเบลตธรรมทูตแห่งแม่พระนิรมลของประเทศแคนาดา (OMMI) ซึ่งทำงานในประเทศลาวอยู่แล้ว หลังจากนี้ไม่นานโอเบลตชาวแคนาดา 4 ท่าน กับโอเบลตชาวฟิลิปปินส์ 1 ท่าน มาช่วยวัดปากช่องและสังฆมณฑล

ฝ่ายชาย บรรดาคุณพ่อในแต่ละวัดหาพ่อบ้านที่ศรัทธาและเสียสละบางคนมาศึกษาคำสอนเป็นพิเศษเพื่อจะได้สามารถอธิบายศาสนาคริสต์ให้คนต่างศาสนาที่สนใจ ค่ายคำสอนนี้พระสังฆราชและคุณพ่อบางองค์จัดเอง เป็นต้นที่บ้านโนนแก้ว แต่บางครั้งเราส่งพวกพ่อบ้านเหล่านี้ไปอบรมที่สังฆมณฑลอุบลราชธานี และอัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสงด้วย

พิธีกรรม การพัฒนาฟื้นฟูพิธีกรรมตามสภาสังคายนาวาติกัน ที่ 2 เพิ่งเกิดผลในพระศาสนจักรในประเทศไทย โดยเริ่มใช้ภาษาไทยในพิธีมิสซาเฉพาะบทอ่าน

หมายเหตุ วันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1966 **พระคุณเจ้าแต่งตั้งเขตวัดโนนปราสาทเป็นวัดที่สมบูรณ์** โดยแยกออกจากวัดโนนแก้ว มีเจ้าวัดอยู่ประจำ **ยังมีการแต่งตั้งวัดบ้านหันแยกออกจากวัดโคราช** มีเจ้าวัดอยู่ประจำ ส่วน**วัดน้อยกลางดง**ก็แยกจากวัดโคราชขึ้นกับวัดปากช่อง

ในเดือนเมษายนที่แล้วมีการเริ่มก่อสร้างสำนักมิสซังในสถานที่

ที่เคยเป็นสถานกงสุลฝรั่งเศสมาก่อน

ทั้งหมดนี้คือ ภาพรวมอันกว้างขวางของสังฆมณฑลนครราชสีมาที่เพิ่งรับการแต่งตั้งมาได้ 1 ปี

(เขียนในห้องแถวพระสังฆราช) ลงชื่อ พระคุณเจ้าวังงาแวร์"

รายงานประจำปีครั้งที่สอง โดยพระคุณเจ้าวังงาแวร์ ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 (ต้นกรกฎาคม ค.ศ.1966/พ.ศ.2509-ปลายมิถุนายน ค.ศ.1967/พ.ศ.2510)

	ผู้รับศีลล้างบาป	ผู้ใหญ่ที่จะล้างบาป	ผู้เตรียมรับศีลล้างบาป	
วัดโคราช	416	7	10	คพ.เบรย์
วัดปากช่อง	230	3	3	คพ.นิโคลาส
วัดโนนแก้ว	1,154	3	24	คพ.ลามูเรอซ์ คพ.มองโตเคียว
วัดโนนปราสาท	417	2	15	คพ.การ์เดียร์
วัดบ้านหัน(และกลุ่มคริสตัง ที่อยู่ที่บ้านเหล่า(สูงเนิน) ท่าแก้ง ช่อระกา และแก้งคร้อ	200	5	9	คพ.มัลแซร์
เขตเหนือ(หนองพลวง เมืองคง และหนองบัวลาย)	0	0	161	พระคุณเจ้าวังงาแวร์ คพ.ตาเวนแน๊ค
	2,417	20	222	
	2,437			

ประธานฝ่ายสภาพระสังฆราชเพื่อสื่อมวลชน พระคุณเจ้าวังงาแวร์

อุปสังฆราช คพ.นิโคลาส

พระสงฆ์ MEP อยู่ประจำสังฆมณฑล 7 องค์ ไม่มีพระสงฆ์พื้นเมือง

อาจารย์ที่บ้านเณรเล็กท่าแร่ฯ คพ.ดือปอง

คุณพ่อที่กำลังเรียนภาษาไทย คพ.เปโอต์ คพ.มิแชล คพ.เกลมังต์

สภาสังคายนาวาติกันที่ 2 และสังฆมณฑลนครราชสีมา

ตั้งแต่ปีที่แล้ว (ค.ศ.1966) สังฆมณฑลได้พยายามปฏิบัติงานอภิบาลและงานแพร่ธรรมด้วยจิตตารมณ์ของสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 วันที่ 7-8-9 มีนาคม ปีนี้(ค.ศ.1967) พระคุณเจ้านำคณะสงฆ์ไปที่เขาใหญ่(พักในบังกะโล) เพื่อศึกษาเอกสารต่างๆ ของสภาสังคายนาฯ อีกครั้ง ต่อมาพวกเรายังศึกษาเอกสารสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 ในการประชุมสงฆ์ประจำเดือน

นอกจากนี้พระสังฆราชและคณะพระสงฆ์ได้ใช้เวลาตลอดหนึ่งเดือนประชุมสัตบุรุษของแต่ละวัดหลายครั้งเพื่อศึกษาและอธิบายคำสอนเรื่องสำคัญๆ ของสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 เป็นต้นที่เกี่ยวกับฆราวาส ตามข้อเสนอของการเตรียมประชุมฆราวาสระดับโลกที่กรุงโรมในปีหน้า

หมายเหตุ เมื่อสำนักพระสังฆราชสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระคุณเจ้าย้ายเข้ามาอยู่ วันที่ 15 มกราคม ค.ศ.1968/พ.ศ.2511

สภาภิบาลสังฆมณฑล

สภานี้ประกอบด้วย ผู้แทนของคณะนักบวชชาย-หญิงและตัวแทนสัตบุรุษทุกๆ วัด สมาชิกสภาภิบาลสังฆมณฑลได้ประชุมกันเป็น**ครั้งแรกวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ.1966/พ.ศ.2509**

บรรดาสมาชิกเหล่านี้ได้เสนอความต้องการเกี่ยวกับแนวทางการอภิบาลสัตบุรุษ เขายังออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในพิธีกรรม การประชุมครั้งนี้ทุกคนภูมิใจในฐานะที่เป็นที่ปรึกษาของพระสังฆราชอีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนหนึ่งของการประชุมสภาภิบาลสังฆมณฑล ครั้งแรก

งานอภิบาลและงานแพร่ธรรม

ที่จริงสังฆมณฑลยังไม่ได้ร่างแผนการอภิบาล-แพร่ธรรมอย่างเป็นทางการ เพราะงานนี้ขึ้นกับบริบทของแต่ละสถานที่ และบรรดาพระสงฆ์ก็ใช้หลายๆ วิธี

วันที่ 5 มีนาคม ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 ที่หนองบัวลาย พระคุณเจ้าวังงาแวร์ โดยมีคุณพ่อตาเวนแน๊คเป็นผู้ช่วยได้ต้อนรับอย่างเป็นทางการผู้เรียนคำสอนตั้งแต่ 1 ปีมาแล้ว จำนวน 256 คน

-**คพ.นิโคลาส** ที่ปากช่อง ใช้รถแลนด์โรเวอร์พาโอเบลตชาวแคนาดาที่เป็นนางพยาบาล 2 ท่านและครูโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยาบางคนออกไปเยี่ยมชาวบ้านและรักษาคนป่วยในหมู่บ้านต่างๆ ที่อยู่ห่างจากปากช่อง 40 กิโลเมตร ชาวบ้านต้อนรับเขาอย่างดี เพราะหลายคนเป็นผู้ปกครองเด็กที่เรียนในโรงเรียนของเรา

-**คพ.ลามูเรอซ์** ได้แนะนำชาวบ้านโนนแก้วสร้างธนาคารข้าว งานนี้เป็นที่สนใจของชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียงด้วย

-**คพ.การ์เดียร์** ที่หมู่บ้านใหม่โนนปราสาท ให้คริสตังที่ยากจนยืมเงินช่วยเหลือเพื่อซื้อที่นาได้โดยมีสัญญาจะส่งคืนในภายหลัง

-**คพ.เบรย์** ใช้แมรี่คลินิกและศูนย์ข่าวสารรับใช้สังคม

-**คพ.มัลแซร์** จากวัดบ้านหันไปดูแลคริสตังใหม่ที่แก้งคร้อและหนองบัวแดงเดือนละครั้ง ที่แก้งคร้อกลุ่มคริสตังเริ่มแรกเกิดขึ้นจากหัวหน้าครอบครัว 3 คน คือนาย(หมอ)สนั่น ศรีนาคา นายจำปา งามสวัสดิ์ และนายบุญมี พันธ์โยดี ก่อนนั้นเขาทั้งสามเป็นคริสเตียน แต่ภายหลังได้กลับใจเป็นคาทอลิก เขารับศีลล้างบาปที่วัดเมืองพล โดยคุณพ่อวีรพงษ์ วัชรทิตย์ วันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 หลังจากนี้พวกเขาติดต่อเพื่อนบ้านชาวพุทธที่แก้งคร้อ หลายครอบครัวที่สนใจกำลังเรียนคำสอน ที่สุดกลุ่มเหล่านี้ได้กลับใจและรับศีลล้างบาปโดยคุณพ่อมิแชลเจ้าวัดองค์ใหม่ในปี ค.ศ.1969/พ.ศ.2512 ต่อมาหมอสนั่นพร้อมกับครอบครัวย้ายไปเปิดร้านขายยาที่กิ่งอำเภอหนองบัวแดง ที่นั่นหมอสนั่นด้วยใจร้อนรนไปติดต่อชาวพุทธที่สนใจศาสนาเพื่ออธิบายคำสอน คนเหล่านั้นได้

ล้างบาปที่วัดแก้งคร้อโดยคุณพ่อมิแชล วันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ.1969/พ.ศ.2512 จำนวนผู้ใหญ่และเด็กทั้งหมด 21 คน

-คพ.มองโตเดียว ที่โนนแก้ว ส่งเสริมคณะพลมารีและเยาวชนอย่างจริงจัง

งานสังคมพัฒนา

มิสเตอร์ฮอท

หลังจากที่พระคุณเจ้าได้ติดต่อ “องค์กรพัฒนาอาชีพเกษตรกรระหว่างประเทศ”(CIDR) แล้ว มิสเตอร์ฮอท(Hott) ชาวฝรั่งเศส ผู้เชี่ยวชาญการเกษตรเข้ามาอยู่ประจำสังฆมณฑล ระยะแรกเขาศึกษาปัญหาต่างๆ ของชาวบ้าน แล้วในระยะที่สองจะแนะนำชาวบ้านคือสำหรับผู้ชายให้ปรับปรุงวิธีการทำนา และสำหรับผู้หญิงให้เลี้ยงไหมแบบใหม่ เพราะเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านในชนบทที่นี่

การศึกษา

บราเดอร์คณะเซนต์คาเบรียล 2 รูป (ไทย 1 คน ฝรั่งเศส 1 คน) เปิดโรงเรียน “อัสสัมชัญ” ที่โคราชในเดือนพฤษภาคมที่แล้ว ขณะนี้มีนักเรียน 400 คน ที่จริงคุณพ่อเบรย์ได้เชิญคณะบราเดอร์มาที่นี่ตั้งแต่ 7 ปีมาแล้ว

งานแพร่ธรรม

ทั่วสังฆมณฑลมีผู้กำลังเรียนคำสอนทั้งผู้ใหญ่และเด็กประมาณ 200 คน เป็นต้นในเขตเหนือ(หนองพลวง เมืองคง หนองบัวลาย) พระคุณเจ้ากับ คุณพ่อตาเวนแน๊คเป็นผู้ดูแลกลุ่มเหล่านี้ ยังมีอีกหลายหมู่บ้านที่แสดงความสนใจในศาสนาคริสต์ แต่ต้องรอให้เรามีพระสงฆ์มากกว่าทุกวันนี้

ครูคำสอน

ครูคำสอนชาย พระสังฆราชได้แต่งตั้งครูคำสอนกลุ่มแรกเป็นทางการจำนวน 8 คน เขาเป็นพ่อบ้านคริสตังตัวอย่าง อยู่ในวัยกลางคน ที่สามารถอธิบายคำสอนได้ พระคุณเจ้ากับบรรดาคุณพ่อใช้เขาไปแพร่ธรรมในหมู่บ้านต่างศาสนาที่สนใจ ปีละ 2 ครั้งๆ ละเดือนครึ่งถึง 2 เดือน เมื่อเขาว่างจากการทำนา

ครูคำสอนเหล่านี้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับพระคัมภีร์และคำสอน ปีละ 2 ครั้งๆ ละ 2 สัปดาห์ ในมิสซังโคราชเอง ทั้งในมิสซังอุบลราชธานี และในมิสซังท่าแร่ฯด้วย วินัยครูคำสอนกำหนดว่า 1.ให้ศึกษาคำสอนเป็นการส่วนตัว ครึ่งชั่วโมงทุกวันอาทิตย์ และ 2.ให้อ่านพระคัมภีร์พระธรรมใหม่ 15 นาทีทุกวันศุกร์

ครูคำสอนหญิง เป็นกลุ่มหญิงสาว ที่คุณพ่อนิโคลาสดูแลอบรมที่วัดปากช่องเมื่อหลายปีมาแล้ว แต่เสียดายพวกเขาไม่เคยมีเวลาว่างออกไปตามหมู่บ้านได้ เพราะพวกเขาเป็นครูประจำโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา และเมื่อโรงเรียนปิดเทอมชาวบ้านก็ไม่ว่างเพราะเป็นช่วงทำนา

อุปกรณ์คำสอน

“Radio Veritas” (สถานีวิทยุแห่งความจริง) ตั้งอยู่ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ภายใต้การดูแลของสภาพระสังฆราช ฟิลิปปินส์ มีรายการออกอากาศเป็นภาษาไทยทุกๆ วัน แต่ชาวบ้านที่นี่รับคลื่นวิทยุไม่ได้ เพราะวิทยุของเขามีกำลังไม่เพียงพอ เราจึงจำเป็นต้องใช้บุคลากรอีกต่อไปคือ ครูคำสอนและเป็นต้นพระสงฆ์เป็นสื่อเอง

มิชชันนารีใหม่

สังฆมณฑลโคราชได้รับสงฆ์มิชชันนารีใหม่อีก 2 องค์ คือ **คุณพ่อตาเวนแน็ค**ที่มาจากมิสซังอุบลราชธานี และ **คุณพ่อเกลมังต์** ที่เคยเป็นมิชชันนารีที่ประเทศเวียตนามหลายปี ขณะนี้เขากำลังเรียนภาษาไทยที่กรุงเทพฯ

สุดท้าย ข้าพเจ้าหวังว่าสังฆมณฑลโคราชจะได้รับมิชชันนารีอีกหลายองค์ และหวังอีกด้วยว่าเณรเล็กจำนวน 8 คนของเราที่กำลังเรียนอยู่บ้านเณรท่าแร่ฯ จะมีความมั่นคงในกระแสเรียก

เขียนในห้องแถวพระสังฆราช ลงชื่อ พระคุณเจ้าวังงาแวร์”

หมายเหตุ ในปี ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 พระคุณเจ้าวังงาแวร์เดินทางไปร่วมประชุมต่างประเทศที่สำคัญ 2 แห่ง คือ วันที่ 21 เมษายน ท่านไปที่เมืองมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เข้าประชุมเรื่องสื่อมวลชนคาทอลิกระดับทวีปเอเชีย ท่านสนใจเรื่องนี้เป็นพิเศษในฐานะที่เป็นประธานฝ่ายสภาพระสังฆราชเพื่อสื่อมวลชน แล้ววันที่ 18 มิถุนายน ท่านในฐานะเป็นผู้แทนของสภาพระสังฆราชแห่งประเทศไทย ได้เข้าร่วมประชุมสมัชชาพระสังฆราช (Synod) ที่กรุงโรม เพื่อศึกษาหนังสือมิสซาแบบใหม่ (Missale Romanum) ซึ่งเป็นผลงานอันหนึ่งของสภาสังคายนาวาติกันที่ 2

รายงานประจำปีครั้งที่สาม ค.ศ.1968/พ.ศ.2511(ต้นกรกฎาคม ค.ศ.1967-ปลายเดือนมิถุนายน ค.ศ.1968)

รายงานครั้งนี้อธิบายสภาพปัจจุบันของประเทศไทยอย่างละเอียดและกว้างขวาง (ที่นี่จะสรุปอย่างย่อๆ)

1. สถานการณ์ด้านการเมืองของประเทศไทย

ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งทั้งด้านเศรษฐกิจ การเกษตร สังคม การศึกษา ฯลฯ ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี ค.ศ.1937/พ.ศ.2480 มีประชากร 14 ล้านคน ปี ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 มี 26 ล้านคน และปีนี้ (ค.ศ.1968/พ.ศ.2511) มี 32 ล้านคน รัฐบาลต่างๆ เป็นต้นตั้งแต่รัฐบาลของจอมพลสฤษ ธนะรัตน์ (ค.ศ.1957-1963/พ.ศ.2500-2506 ได้พัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบเช่น

ถนน ปี ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 มีถนนที่พอใช้ได้เพียงแค่ 4,500 กิโลเมตร ปี ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 มีทางหลวงระดับประเทศชั้นดี 10,335 กิโลเมตร ทางหลวงจังหวัด 3,892 กิโลเมตร ปัจจุบันนี้ กำลังสร้างถนนใหม่ชั้นหนึ่งระยะ 800 กิโลเมตร เช่น ถนนมิตรภาพสระบุรี-โคราช 165 กิโลเมตร นอกจากนี้มีการซ่อมแซมถนนเก่ามากกว่า 1,000 กิโลเมตร และสร้างถนนลูกรังมากมายเป็นต้นในภาคอีสาน ทำให้การคมนาคมสะดวกและรวดเร็วขึ้น

เขื่อน ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับแรก (ค.ศ.1961-1966) มีการสร้างเขื่อนใหญ่ 5 แห่ง ส่วนมากเพื่อผลประโยชน์ 2 ประการ คือ การผลิตไฟฟ้า และการสร้างชลประทานเพื่อการเกษตร เขื่อนเหล่านี้ 3 แห่งอยู่ในภาคอีสาน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่สอง (ค.ศ.1967-1972/พ.ศ.2510-2515) กำหนดให้สร้างเขื่อนอีก 9 โครงการ ขนาดใหญ่ 2 แห่ง ขนาดกลาง 7 แห่ง ชลประทานที่สร้างใหม่นี้จูงใจเกษตรกรมากมายให้อพยพไปอยู่ในที่ใหม่ๆ เหล่านี้ คริสตชนอพยพไปบ้างด้วย

อุตสาหกรรม ระบบไฟฟ้าที่ได้มาตรฐานแล้วทำให้โรงงานใหญ่ๆ เกิดขึ้นได้หลายๆ โรง เช่น โรงงานผลิตวัตถุพลาสติก โรงงานผลิตยางรถยนต์ โรงงานประกอบรถยนต์ ปีที่แล้ว (ค.ศ.1967) บริษัท เฟียต ประกอบรถเก๋งได้ 200 คัน รถบรรทุก 300 คัน และรถทัวร์ 100 คัน บริษัท โตโยต้า ผลิตทั้งรถเก๋งและรถบรรทุก 300 คันต่อเดือน โรงงานเหล่านี้ ดึงดูดเกษตรกรจำนวนมากเข้าไปทำงานเป็นกรรมกร คริสตชนก็ไปมากด้วย ต่อไปนี้พระศาสนจักรในประเทศไทยจะต้องหาวิธีใหม่ในการอภิบาลคนย้ายถิ่นเหล่านี้ให้ได้

การปฏิวัติของกลุ่มคอมมิวนิสต์ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศของรัฐบาลตลอด 10 ปีมาแล้ว กลุ่มคอมมิวนิสต์เหล่านี้มีอิทธิพลใน 3 ภาคของประเทศกล่าวคือ

1. ภาคใต้ ที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย คอมมิวนิสต์เหล่านี้เป็นคนจีนสัญชาติมาเลเซียที่หนีการปราบปรามของเจ้าหน้าที่อังกฤษ-มาเลเซีย มาอาศัยอยู่ที่ชายแดนเพราะมีป่าและภูเขามากมาย พวกเขาย้ายที่อยู่ตลอดเวลา เดี๋ยวอยู่ฝั่งมาเลเซีย เดี๋ยวอยู่ฝั่งไทย คอมมิวนิสต์จีนของมาเลเซียแทรกแซงเข้ามาอยู่ใน 4 จังหวัดภาคใต้ที่มีชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลเซียอาศัยอยู่ เขาปลุกระดมชาวมุสลิมเหล่านี้ให้เรียกร้องเอกราชหรือการกลับคืนไปรวมกับประเทศมาเลเซีย

2. ภาคอีสาน คอมมิวนิสต์ที่นี่เป็นคนลาวสัญชาติไทย ที่รับอิทธิพลจากคอมมิวนิสต์จีนและเวียตนาม พวกเขามีเป้าหมายใหญ่คือ สร้าง “ประเทศลาวผืนใหญ่” โดยจะเอาภาคอีสานของไทยทั้งหมดมารวมเข้ากับประเทศลาว ให้เป็นประเทศเดียว

3. ภาคเหนือ พวกคอมมิวนิสต์ที่นั่นใช้ชาวม้งบางกลุ่มเป็นเครื่องมือของเขา

แต่ที่สุดเมื่อรัฐบาลลงมือพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ประชาชน เป็นต้นคนอีสาน จึงหันตัวออกห่างจากอิทธิพลของคอมมิวนิสต์มากขึ้นทุกที

2. ด้านพระศาสนจักร

รายงานครั้งนี้เน้นการแพร่ธรรมโดยฆราวาสเป็นพิเศษ ปีที่แล้ว (ค.ศ.1967/พ.ศ.2510) มีฆราวาสของสังฆมณฑลนครราชสีมา 6 ท่าน อย่างเช่น นายคำภา งามสวัสดิ์ ครูคำสอนวัดแก้งคร้อ ได้ไปร่วมประชุมฆราวาสที่กรุงโรม หลังจากนี้เดือนมิถุนายนที่แล้ว (ค.ศ.1968) สภาพระสังฆราชไทยได้แต่งตั้งชมรมฆราวาสระดับชาติเพื่อการแพร่ธรรม เพราะฆราวาสหลายกลุ่มต้องการรวมตัวแสดงความคิดเห็นในการแพร่ธรรมด้วยวิธีการต่างๆ ตั้งแต่ 2-3 ปีมาแล้วพระสังฆราชและพระสงฆ์อบรมฆราวาสอย่างต่อเนื่อง ช่วยเขาให้รู้จักเอกสารสำคัญๆ ของสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 เพื่อให้พวกเขาเป็นพยานของพระคริสตเจ้าในโลกอย่างแท้จริง การอบรมฆราวาสให้เป็นผู้ใหญ่ในความเชื่อเป็นงานที่สำคัญที่สุด

สังฆมณฑลนครราชสีมา- ประชากร 2,500,000 คน
- คาทอลิก(ประมาณ) 2,300 คน
- พระสังฆราช พระคุณเจ้าวังงาแวร์
- พระสงฆ์ MEP 12 องค์
- ไม่มีพระสงฆ์พื้นเมือง

หมายเหตุ วันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ.1967/พ.ศ.2500 พระคุณเจ้าแต่งตั้งคุณพ่อเกลมังต์เป็นพ่อเจ้าวัดโนนแก้วแทนคุณพ่อลามูเรอซ์ที่กลับไปเยี่ยมบ้านที่ฝรั่งเศส

วันที่ 4 มกราคม ปีนี้(ค.ศ.1968) พระคุณเจ้าแต่งตั้งวัดบัวใหญ่เป็นทางการ คุณพ่อมองโตเคียวเป็นเจ้าอาวาส

เมื่อสำนักมิสซังสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระคุณเจ้าจึงย้ายจากบริเวณวัดโคราชมาอยู่ประจำที่สำนัก วันที่ 15 มกราคม ค.ศ.1968

ปีนี้พระคุณเจ้ากับคณะสงฆ์ร่างแผนอภิบาล-แพร่ธรรม ระยะ 5 ปี เป็นฉบับแรก มุ่งเน้นให้เอาจิตตารมณ์คริสตังเข้าไปในชีวิตประจำวันของสัตบุรุษ อบรมครูคำสอนฆราวาสเป็นพิเศษ เพื่อให้เขาสามารถอธิบาย

ศาสนาคริสต์ให้คนต่างศาสนา นอกจากนี้พระคุณเจ้าใช้เวลามากในการพัฒนาสื่อมวลชนคาทอลิกในฐานะที่ท่านเป็นผู้รับผิดชอบระดับชาติ

รายงานประจำปีครั้งที่สี่ ค.ศ.1969/พ.ศ.2512(ต้นเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1968-ปลายเดือนมิถุนายน ค.ศ.1969)
(เขียนโดยคุณพ่อนิโคลาส อุปสังฆราช)
พระสังฆราช พระคุณเจ้าวังงาแวร์

	คาทอลิกผู้ใหญ่รับศีลล้างบาปใหม่		ผู้กำลังเรียนคำสอน	
วัดโคราช	495	10	15	คพ.ตาเวนแน๊ค คพ.เปโอต์
วัดปากช่อง	243	6	10	คพ.นิโคลาส
วัดกลางดง	60	-	1	”
วัดโนนแก้วและอื่นๆ	1,150	13	6	คพ.เกลมังต์
วัดบ้านหัน	138	1	3	คพ.มัลแซร์
บ้านท่าแจ้ง	25	-	-	”
วัดบัวใหญ่และอื่นๆ	24	3	73	คพ.มองโตเคียว
วัดโนนปราสาท	576	11	8	คพ.การ์เดียร์
วัดแก้งคร้อ หนองบัวแดง	87	23	31	คพ.มิแชล
อุปสังฆราช				คพ.นิโคลาส
อธิการบ้านเณรเล็กโคราช				คพ.เปโอต์
อาจารย์บ้านเณรเล็กท่าแร่				คพ.ดือปอง
กลับไปเยี่ยมฝรั่งเศส				คพ.เบรย์ คพ.อังเดรโอนี คพ.ลามูเรอซ์

วัดโคราช **คพ.เบรย์** กลับไปเยี่ยมฝรั่งเศสแล้วจะเดินทางต่อไปสหรัฐอเมริกาไปพบคนที่รู้จัก เป็นต้นทหารอเมริกันที่เคยอยู่ค่ายทหารที่นี่ โอกาสนี้คุณพ่อคงจะหาเงินมาช่วยสร้างโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ในเร็วนี้ โรงพยาบาลนี้จะแทนเมรี่คลีนิกที่ได้รักษาคนป่วยมากกว่า 1 แสนคนตั้งแต่เปิดเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ.1958/พ.ศ.2501

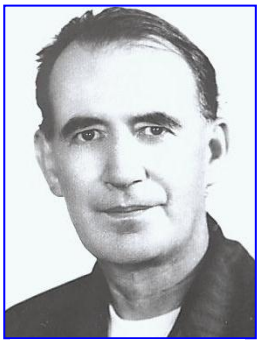
คพ.ตาเวนแน๊ค

คพ.ตาเวนแน๊ค(มาจากมิสซังอุบลฯ)เป็นผู้รักษาวัดโคราชแทนและยังสอนภาษาฝรั่งเศสที่โรงเรียนมารีย์วิทยาด้วย นอกจากนี้คุณพ่อยังไปค้นหาคริสตังที่เมินเฉย คนเหล่านี้อยู่ทางทิศใต้เมืองโคราชไม่ไกลเท่าไหร่

คพ.เกลมังต์

วัดโนนแก้ว **คพ.เกลมังต์** อดีตมิชชันนารีในประเทศเวียดนาม คุณพ่อเป็นห่วงพวกหนุ่มสาวที่ไปหางานที่กรุงเทพฯ เพราะไม่มีข้าวเกี่ยวเลย อาศัยงบสงเคราะห์พิเศษ คุณพ่อได้จ้างชาวบ้านซ่อมถนนเก่าและสร้างถนนใหม่ (ลูกรัง) ระหว่าง โนนแก้วกับโนนแฝก ขุดสระน้ำใหญ่ ฯลฯ การจ้างงานต่างๆ เหล่านี้ก็เพื่อให้ชาวบ้านมีเงินซื้อข้าวกิน

โนนปราสาท คพ.การ์เดียร์ คุณพ่อยังช่วยชาวบ้านที่ยากจน ให้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เพื่อซื้อนาได้อีกหลายราย นอกจากนี้ท่านจ้างชาวบ้านขุดสระน้ำเพื่อชาวบ้านจะได้มีเงินซื้อข้าวกินในปีนี้ที่แห้งแล้ง งานที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างโรงเรียนที่มาตรฐาน ใหญ่กว่าหลังแรก คุณพ่ออาศัยชาวบ้านเป็นนายช่างและคนงาน วันแรกที่ยกตั้งเสา มีพายุพัดทำให้เสาโค่น วันต่อมาชาวบ้านไม่ท้อถอย มาช่วยกันยกเสาขึ้นใหม่

วัดบ้านหัน คพ.มัลแซร์ ชักชวนชาวบ้านปลูกฝ้ายตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญการเกษตร (มิสเตอร์ฮอท) นอกจากนี้พร้อมกับชาวบ้านได้ขุดบ่อน้ำบาดาลแห่งหนึ่งในที่ของวัด เสร็จแล้วกลุ่มคริสตังได้อาสาสมัครขุดบ่อน้ำบาดาลอีกบ่อหนึ่งสำหรับพวกเขาเอง โดยชาวบ้านคนหนึ่งยกที่ดินให้เปล่า การขุดบ่อน้ำนี้ได้เป็นการพิสูจน์ความสามัคคีและความเสียสละของชาวบ้าน ซึ่งใช้เวลานานในการขุดเพราะมีแต่หิน แต่พวกเขาไม่ท้อถอย

วัดปากช่อง คพ.นิโคลาส อธิบายว่าครอบครัวคริสตังที่มาอยู่ที่นี่ใหม่ๆ หลายครอบครัวจำเป็นต้องกลับคืนท้องถิ่นเดิม เพราะการค้าขายที่ตลาดไม่มีรายได้ การค้าขายซบเซา เนื่องจากชาวบ้านไม่มีเงินใช้เพราะความแห้งแล้งตั้งแต่ 2 ปีมาแล้ว สภาพเช่นนี้ทำให้เก็บการค่าเทอมยากด้วย ทั้งที่โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยาและโรงเรียนมารดาดรุณีรักษ์ กลางดง จำนวนนักเรียนลดลงเล็กน้อย นักเรียนส่วนใหญ่ของเราสอบได้ดีมาก ส่วนโอเบลตชาวแคนาดาที่เป็นนางพยาบาล 2 ท่าน จำเป็นต้องหยุดงานไปรักษาชาวบ้านตามหมู่บ้าน เพราะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอปากช่องสั่งห้าม เนื่องจากว่าโอเบลตแคนาดาไม่ได้สอบเทียบวิชาพยาบาลเป็นภาษาไทย ส่วนคลีนิกที่คิดว่าจะสร้างในเขตโรงเรียนของเราก็เปิดไม่ได้เช่นเดียวกัน

คพ.ดือปอง ที่เป็นอาจารย์สอนบ้านเณรเล็กท่าแร่ ได้ถือโอกาสไปเยี่ยมประเทศฝรั่งเศสเพื่อเรียนภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น เดี๋ยวนี้ท่านกลับมาสอนที่บ้านเณรเล็กท่าแร่แล้ว และดูแลเณรโคราชที่อยู่ที่นั่นสิบกว่าคนเป็นพิเศษ

คพ.ดือปอง

สุดท้ายขอพูดถึงคุณพ่อที่มาใหม่สามองค์ คือ

1. คุณพ่อมองโตเดียว บัวใหญ่และเขตใกล้เคียง

คุณพ่อประจำอยู่บัวใหญ่ เช่าห้องแถวที่ตลาด ปีนี้คุณพ่ออภิบาลคริสตังไม่กี่คน แต่ภายในปีหน้าท่านจะล้างบาปผู้เตรียมตัวหลายสิบคนที่กระจัดกระจายอยู่ใน 3 หมู่บ้านที่ห่างกัน (เมืองคง พุทไธสง หนองพลวง)คุณพ่อใช้รถจิ๊ปในการไปหาชาวบ้าน พ่อได้ช่วยชาวบ้านขุดสระน้ำแห่งหนึ่ง นอกจากงานอภิบาลแล้วคุณพ่อยังเป็นผู้แทนสังฆมณฑลโคราชที่ศูนย์กลางกรุงเทพฯ ในการแปลพระคัมภีร์ และบทพิธีกรรม เป็นภาษาไทย

คพ.มองโตเดียว

2. คุณพ่อมิแชล แก้งคร้อและหนองบัวแดง

วันที่ 14 ธันวาคมปีนี้(ค.ศ.1968/พ.ศ.2511) พระคุณเจ้าได้แต่งตั้งเขตแก้งคร้อเป็นวัดใหม่อย่างเป็นทางการ แล้วคุณพ่อมิแชลรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดองค์แรกอยู่ประจำเมื่อต้นเดือนมกราคม ค.ศ.1969/พ.ศ.2512 คุณพ่อเช่าห้องแถวที่ตลาด เพราะยังไม่มีบ้านพ่อ คุณพ่ออภิบาลคริสตังใหม่ 3 ครอบครัวแรกที่กลับใจจากศาสนาคริสเตียนเมื่อ 4 ปีที่แล้ว และเริ่มสอนคำสอนด้วยความร้อนรนให้ชาวตลาดที่สนใจ มีคนต่างศาสนามาศึกษาศาสนาคริสต์มากขึ้น

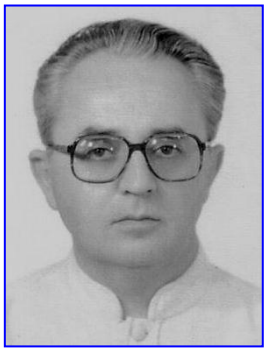

คพ.มิแชล

3. คุณพ่อเปโอต์ อธิการบ้านเณรเล็กโคราชองค์แรก

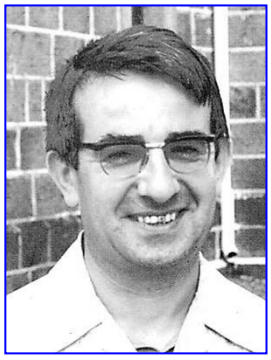

คพ.เปโอต์

ปีแรก ค.ศ.1969/พ.ศ.2512 พระคุณเจ้าวังงาแวร์สร้างบ้านเณรเป็นบ้านไม้ธรรมดาอยู่ด้านหลังโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ ท่านหวังว่าปีหน้าคงจะสร้างเป็นตึกได้ ตั้งแต่ต้นปีการศึกษานี้ คุณพ่อเปโอต์ดูแลเณร 11 คน สามเณรเหล่านี้เรียนที่โรงเรียนอัสสัมชัญที่เพิ่งเปิดได้ 2 ปี (พฤษภาคม ค.ศ.1967/พ.ศ.2510) สามเณรเล็กจะรับการอบรมอยู่ที่นี่ 3 ปี แล้วจะเข้าบ้านเณรเล็กท่าแร่เพื่อเรียนชั้นมัธยมต่อไป

พระคุณเจ้ากับสื่อมวลชน

ปีนี้พระคุณเจ้าใช้รถ Cinebus คาทอลิกเป็นครั้งแรก มีฆราวาสคนหนึ่งประจำอยู่กับรถคันนี้ ออกไปฉายภาพยนตร์ในหมู่บ้านหลายๆ แห่งทั้งคริสต์และพุทธ หนังเรื่องพระมหาทรมานของพระเยซูเจ้าเป็นที่น่าสนใจของผู้ชม ต้นเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1968/พ.ศ.2501 พระคุณเจ้าได้เชิญคุณพ่อเบรเนน (BRENNAN) พระสงฆ์คณะพระมหาไถ่ ประธานฝ่ายวิทยุและโทรทัศน์ แผนกสื่อมวลชนคาทอลิกระดับชาติมาทำงานในห้องบันทึกเสียงที่เตรียมไว้ที่สำนักมิสซังนครราชสีมา

พิธีเสกสำนักมิสซังใหม่ นครราชสีมา วันที่ 21 พฤศจิกายน ค.ศ.1968/พ.ศ.2511

สำนักมิสซังใหม่ นครราชสีมา

วันนั้นมีแขกผู้มีเกียรติมาร่วมงานมากมาย ดังที่ปรากฏบนรูปถ่ายข้างล่างนี้

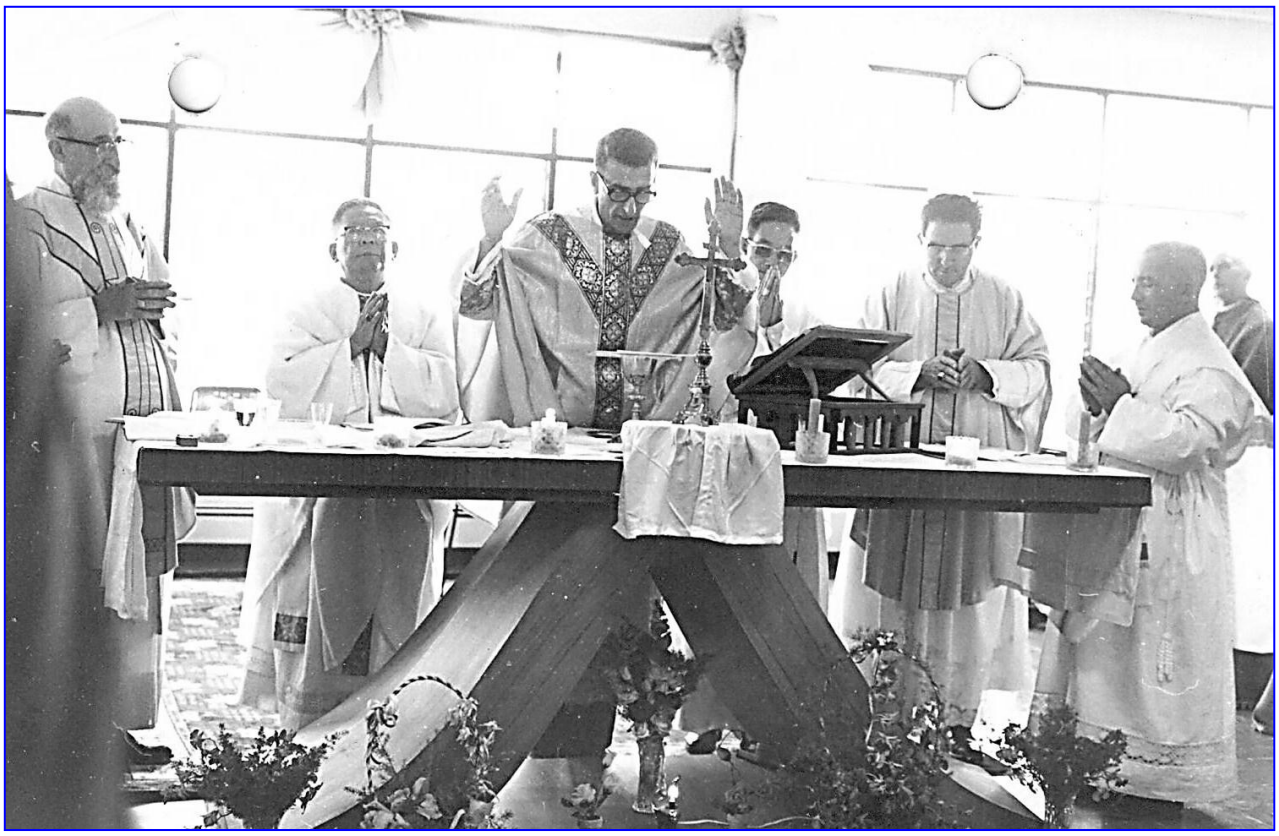

จากซ้ายไปขวา พระคุณเจ้าบาเย พระคุณเจ้ายวง นิตโย พระคุณเจ้าวังงาแวร์ประธาน พระคุณเจ้าเกี้ยน พระคุณเจ้าลังเยร์ และสงฆ์MEP องค์หนึ่ง

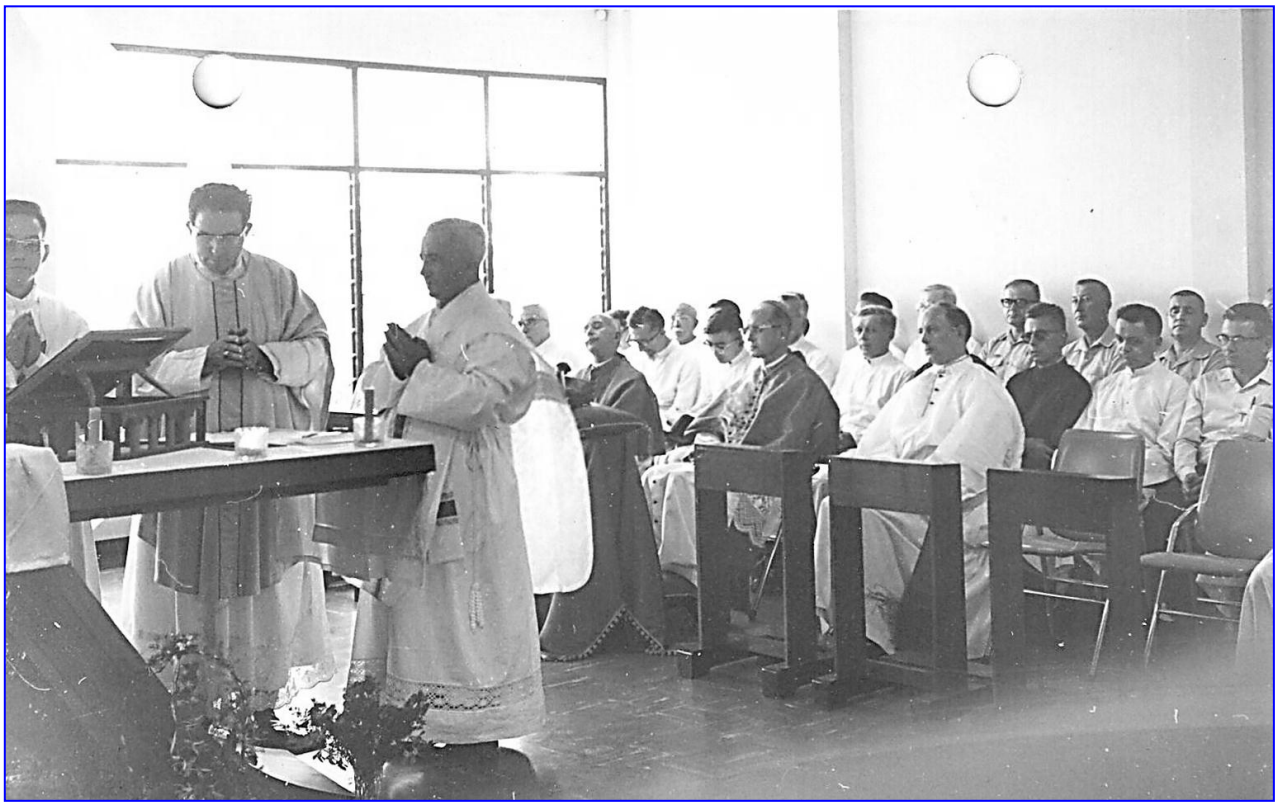

แถวนั่ง พระคุณเจ้าดือฮาร์ต พระสมณทูตยาโดต์(Jadot) และบรรดาคุณพ่อ MEP

รายงานประจำปีครั้งที่ห้า ค.ศ.1970-1971/พ.ศ.2513-2514(ต้นกรกฎาคม ค.ศ.1969-ปลายมิถุนายน ค.ศ.1971 รวมเวลา 2 ปี) (ข้อมูลจากเอกสารของพระคุณเจ้าวังงาแวร์)

FIL-MISSION

ที่มะนิลา วันที่ 14 เมษายน ค.ศ.1969/พ.ศ.2512 พระคุณเจ้าวังงาแวร์ได้ทำสัญญาอย่างเป็นทางการกับพระคุณเจ้า Epifanio B. Surban พระสังฆราชของสังฆมณฑล Dumaguete (Cebu)ซึ่งเป็น National Director ของ Mission Society of the Philippines คณะนี้ได้รับการก่อตั้งจากสภาพระสังฆราชฟิลิปปินส์ ปี ค.ศ.1965/พ.ศ.2508 เพื่อขอพระสงฆ์อย่างน้อย 1 องค์ และฆราวาสมิชชันนารี 1 คนหรือหลายคนมาทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมา เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยจะต่อสัญญาได้

วันที่ 13 มกราคม ค.ศ.1970/พ.ศ.2513 **คุณพ่อ Eliseo Echavia(คพ.เอลี)** กับ**คุณพ่อ Pedro Pacuribot (คพ.เปโดร)** สององค์แรกของ Fil-Mission (MSP) มาถึงกรุงเทพฯ และทั้งสององค์เริ่มเรียนภาษาไทย

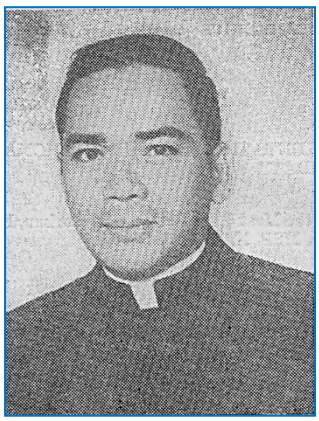

คุณพ่อ Eliseo Echavia
MSP

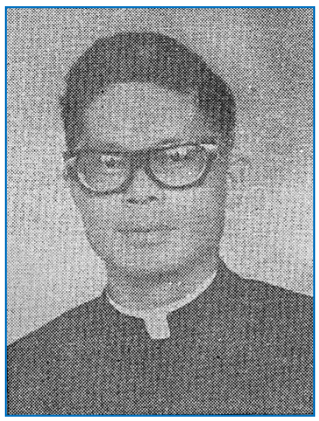

คุณพ่อ Pedro Pacuribot
MSP

เมื่อเรียนภาษาไทยแล้ว คุณพ่อเปโดรเป็นพ่อปลัดชั่วคราวของคุณพ่อเบรย์ที่อาสนวิหาร ต่อจากนี้คุณพ่อรับหน้าที่ดูแลบ้านเณรเล็ก พระวิสุทธิวงศ์ สุดท้ายคุณพ่อรับผิดชอบกลุ่มคริสตังใหม่กลุ่มเล็กๆ ที่อำเภอบัวใหญ่และเขตใกล้เคียง

ส่วนคุณพ่อเอลีเป็นพ่อปลัดของคุณพ่อเกลมังต์ที่วัดโนนแก้ว ต่อจากนี้คุณพ่อรับหน้าที่ดูแลสามเณรเล็กแทนคุณพ่อเปโดรที่ย้ายไปอยู่บัวใหญ่

หมายเหตุ ปี ค.ศ.1974/พ.ศ.2517 คุณพ่อทั้งสองกลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฟิลิปปินส์เป็นเวลา 1 ปี แล้วต้นเดือนมกราคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 คุณพ่อเปโดรกลับมาสังฆมณฑลนครราชสีมา ส่วนคุณพ่อเอลีไม่กลับคุณพ่อฟิโลเมโน มะฮุซาย จึงมาแทนในเดือนกันยายน ค.ศ.1975/พ.ศ.2518

วัดปากช่อง

เดือนมิถุนายน ค.ศ.1970/พ.ศ.2513 คุณพ่อนิโคลาสออกจากวัดปากช่องขอลาไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศสเพื่อดูแลมารดาที่อยู่คนเดียว เนื่องจากลูกสาวคนแรกที่บวชในฝรั่งเศสเพิ่งเสียชีวิต และลูกสาวคนที่สองเป็นซิสเตอร์ MEP อยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น คุณพ่อลามูเรอซ์จึงย้ายออกจากวัดโนนแก้วมาแทนคุณพ่อนิโคลาส

บ้านเณรเล็ก “พระวิสุทธิวงศ์”

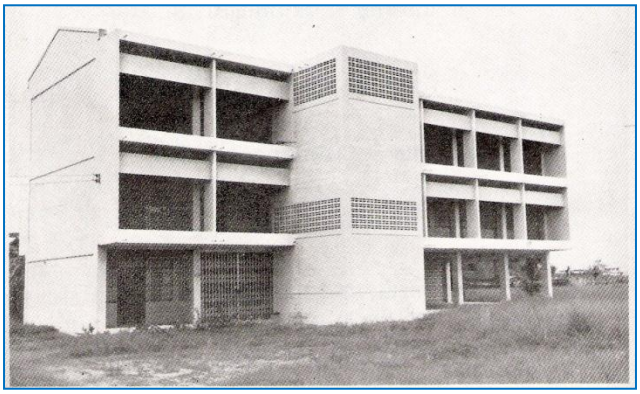

สามเณราลัยพระวิสุทธิวงศ์

เดือนสิงหาคม (ค.ศ.1970/พ.ศ.2513) **คุณพ่อเปโอต์**กับสามเณรเล็กหลายคนย้ายจากบ้านไม้ (บ้านเณรหลังแรก)มาอยู่ในตึก 3 ชั้น ที่เพิ่งสร้างเสร็จ

คุณพ่อปอล มองโตเคียว ดูแลวัดเมืองคง พุทไธสง และหนองพลวง สร้างวัดน้อย-บ้านพ่อในทั้ง 3 หมู่บ้าน ส่วนบ้านหนองบัวลายจะสร้างวัดทีหลัง ในการก่อสร้างนี้คุณพ่อใช้ไม้ส่วนหนึ่งที่ได้มาเปล่าๆ จากค่ายทหารอเมริกันที่กำลังรื้อค่ายที่โคราช

คุณพ่อดือปอง เป็นเหรัญญิกประจำสำนักมิสซังในเดือนตุลาคม ค.ศ.1970/พ.ศ.2513

คพ.ฮาซ(Haze)MEP จากสังฆมณฑลนครสวรรค์มาทำงานสื่อมวลชนคาทอลิกแผนก Audio Visual ที่สำนักมิสซังนครราชสีมาในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1970/พ.ศ.2513

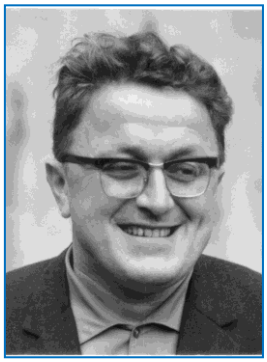

คพ.ฮาซ

Yvonne Rouxโอเบลตชาวแคนาดา ช่างถ่ายรูปจากปากช่องมาช่วยงานคุณพ่อฮาซ ก่อนมาประเทศไทย เขาได้ศึกษาวิชา Mass Media ที่มหาวิทยาลัยเซนต์ปอล ที่เมือง Ottawa 1 ปี ที่สำนักมิสซังโคราช เขาทำ Slides เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ในด้านการพัฒนาและศาสนา เช่น การเกษตรแบบใหม่ เครดิตยูเนียน คุณลักษณะครอบครัวคริสตัง ฯลฯ

สุดท้าย คุณพ่อออกจากงานสื่อมวลชนคาทอลิกที่โคราช วันที่ 6 มีนาคม ค.ศ.1974/พ.ศ.2517

ส่วนรถ **Cinebus** ออกไปฉายหนังเป็นประจำตามหมู่บ้านต่างๆ หนังที่ฉายมีทั้งเรื่องพระมหาทรมาน บทรำพึงสายประคำที่เกี่ยวกับชีวประวัติของพระเยซูเจ้า(หนังคาทอลิกของต่างประเทศ) และเรื่องลูกล้างผลาญ(หนังของคริสตจักรบัปติสต์ในประเทศไทย) คนที่มีโอกาสดูหนังเหล่านี้ตั้งแต่เริ่มต้นมีประมาณ 2 แสนคน

บ้านหัน สัตบุรุษหลายครอบครัวปลูกฝ้ายในที่ดินของโรงเรียนเซนต์โยเซฟศึกษา ตามคำแนะนำของมิสเตอร์ฮอทและคุณพ่อมัลแซร์ ชาวบ้านดีใจที่เก็บฝ้ายได้จำนวนมาก เอารถบรรทุก “พรสวรรค์” ของสำนักมิสซังมาขนไปขายที่ปากช่องในราคาดี

สำนักมิสซัง หลังฉลองคริสต์มาส ค.ศ.1970/พ.ศ.2513 พระสมณทูตประจำกรุงเทพฯ ใช้เวลา 1 สัปดาห์เพื่อเยี่ยมสังฆมณฑลนครราชสีมา ท่านไปที่โนนแก้ว บัวใหญ่ แก้งคร้อ บ้านหัน และปากช่อง ท่านกลับไปกรุงเทพฯ วันที่ 3 มกราคม ค.ศ.1971 /พ.ศ.2514

วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1971/พ.ศ.2514 **คุณพ่อมอริซ เชอวาเลียร์** มิชชันนารี MEP องค์ใหม่มาถึงกรุงเทพฯ

คณะโอเบลต ต้นเดือนมกราคม ค.ศ.1971/พ.ศ.2514 **Micheline Saint Pierre** โอเบลตชาวแคนาดาอีกคนหนึ่งมาอยู่ปากช่อง วันหนึ่งพระคุณเจ้าวังงาแวร์พาเขาไปดูเขตคนยากจนที่หัวทะเล ชานเมืองโคราช เมื่อเรียนภาษาไทยแล้ว เดือนมกราคม ค.ศ.1972/พ.ศ.1515 เขาเช่าบ้านที่หัวทะเลและมาอยู่ประจำกับหญิงสาวคริสตัง 2 คน

ไม่นานเขาเปิดศูนย์และอบรมสอนหญิงสาวเกี่ยวกับเรื่องสุขอนามัยและการเย็บผ้า แต่เดือนพฤศจิกายนปีเดียวกันเขาไม่สบาย สุขภาพอ่อนแอมาก เขาจำเป็นต้องกลับไปรักษาตัวที่ประเทศแคนาดา จึงต้องปิดศูนย์ลง

เดือนธันวาคม ค.ศ.1971/พ.ศ.2514 โอเบลตอีกคนหนึ่งคือ **Medina Paz** ชาวฟิลิปปินส์กลับมาอยู่ปากช่องอีกครั้งหนึ่ง เขาสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา

การย้ายพระสงฆ์ ปลายเดือนธันวาคม ค.ศ.1970/พ.ศ.2513 คุณพ่อมองโตเคียวไปแทน คุณพ่อเกลมังต์ ที่ลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว เพราะเหตุนี้ คุณพ่อเปโดรจึงไปแทน คุณพ่อมองโตเคียวที่บัวใหญ่และเขตใกล้เคียง ส่วน คุณพ่อเอลีไปแทน คุณพ่อเปโดร ที่บ้านเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์

การประชุมพระสงฆ์ MEP ปลายเดือนมิถุนายน ค.ศ.1971/พ.ศ.2514 พระสงฆ์คณะ MEP ของสังฆมณฑลนครราชสีมาและอุบลราชธานีได้ประชุมกันหลายวันที่สำนักมิสซังโคราชเพื่อ**ศึกษาศาสนาพุทธ** กับผู้เชี่ยวชาญคือ **คุณพ่อซาโก**(Zago)คณะ OMI มิชชันนารีในประเทศลาว คุณพ่ออธิบายแก่นสารของพุทธศาสนาอย่างละเอียด การประชุมครั้งนี้เป็นผลจากสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 ซึ่งส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังมีการประชุมในเรื่องเดียวกันอีกครั้งหนึ่งที่หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ กับ**คุณพ่อ Pezet** ผู้เชี่ยวชาญของคณะ S.A.M. คุณพ่อเป็นมิชชันนารีฝรั่งเศสในมิสซังท่าแร่ฯ สนใจศาสนาพุทธเป็นพิเศษ คุณพ่อเคยอยู่วัดพุทธที่กรุงเทพเป็นเวลานานและจากนั้นไปอยู่วัดสวนโมกขพลาราม จ.สุราษฎร์ธานี กับพุทธทาสภิกขุนานหลายเดือน

รายงานของคุณพ่อลามูเรอซ์ หัวหน้ากลุ่มพระสงฆ์ MEP สังฆมณฑลนครราชสีมา ปี ค.ศ.1970/พ.ศ.2513

คุณพ่ออธิบายการงานของบรรดาพระสงฆ์ 3 ประการ : 1.งานอภิบาล 2.งานแพร่ธรรม 3.งานพัฒนา

1. **งานอภิบาล** คุณพ่อแต่ละองค์พยายามนำจิตตารมณ์คริสตังเข้าไปในกิจการประจำวันของสัตบุรุษ
   - **ที่วัดโคราช** คุณพ่อแบรย์ ได้โปรดศีลล้างบาปให้คนมากขึ้น เป็นเด็กเกิดใหม่ และผู้ใหญ่ที่กลับใจ คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นหญิงไทยที่ต้องการแต่งงานกับทหารอเมริกัน สมาชิกคณะพลมารีและคณะวินเซนต์เดอปอล ทำงานด้วยความเสียสละอย่างสม่ำเสมอดี
   - **ที่วัดโนนแก้ว** คุณพ่อเกลมังต์ ใช้พ่อบ้านที่คัดเลือกเป็นครูคำสอนไปแพร่ธรรมในหมู่บ้านแห่งหนึ่งใกล้โนนแก้ว คุณพ่อเอาใจใส่อบรมสมาชิกพลมารี และครูคำสอนเป็นพิเศษ
   - **ที่บ้านหัน** คุณพ่อมัลแซร์ พาสัตบุรุษเสียสละทำงานร่วมกันเพื่อส่วนรวม เช่น ขุดบ่อน้ำบาดาลในกลางกลุ่มบ้านคริสตัง งานนี้ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน เพราะเจาะยาก ดินแข็ง และน้ำอยู่ลึก เพื่อนบ้านชาวพุทธบางคนพูดว่า “ถ้าพวกเขาไม่เป็นคริสตัง งานนี้ก็ไม่สำเร็จ”
   - **ที่โนนปราสาท** คุณพ่อการ์เดียร์ อบรมพ่อแม่ให้รับผิดชอบอย่างจริงจังในการสร้างอนาคตให้ลูกๆ
   - **ที่ปากช่อง** คุณพ่อนิโคลาสเอาใจใส่สัตบุรุษที่เมินเฉยลายคน คุณพ่อไปติดต่อคนเหล่านี้ด้วยตนเองและใช้คณะพลมารีไปเยี่ยมเขาด้วย

2. **งานแพร่ธรรม คุณพ่อ มองโตเคียว** อยู่บัวใหญ่ได้ 2 ปีแล้ว เริ่มต้นมีคริสตังไม่กี่คน แต่คุณพ่อใช้โอกาสที่ออกไปเยี่ยมคริสตังที่กระจัดกระจายอยู่ตามหลายหมู่บ้าน เพื่อติดต่อกับคนต่างศาสนาด้วย ปีนี้คุณพ่อล้างบาปผู้ใหญ่ 51 คน และกำลังสอนคำสอนผู้ใหญ่อีก 72 คน ความกระตือรือร้น และความเชี่ยวชาญของคุณพ่อแสดงให้เห็นว่าการแพร่ธรรมในวงคนต่างศาสนาเป็นไปได้

คุณพ่อมิแชล

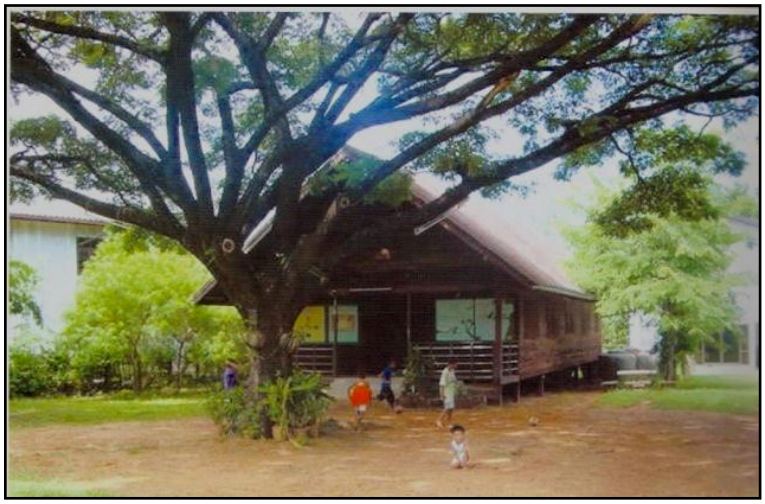

อยู่แก้งคร้อตั้งแต่ฉลองพระคริสตประจักษ์เดือนมกราคมปีที่แล้ว (ค.ศ.1969/พ.ศ.2512) เริ่มแรกมีคาทอลิก 3 ครอบครัวเท่านั้นที่กลับใจจากนิกายคริสเตียน แต่ความกระตือรือร้นของคุณพ่อและฤทธิ์พระหรรษทานทำให้มีคนรับศีลล้างบาปหลายคน ขณะนั้นมีคนกำลังเรียนคำสอน 54 คน ยังมีคนสนใจอีกหลายๆ คน คุณพ่อจึงจำเป็นต้องซื้อที่ดิน 1 ไร่กว่าเพื่อสร้างวัด-บ้านพ่อ บ้านแม่ครัว บ้านสอนเย็บผ้า โดยจะมีซิสเตอร์ **"โอเบลต"** ปากช่องมาให้การอบรมพวกเขาเดือนละ1-2 ครั้ง

หมายเหตุ ในรายงานประจำปี ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 ปีสุดท้ายที่คุณพ่อมิแชลอยู่วัดแก้งคร้อ มีบันทึกว่า

	<u>คาทอลิก</u>	<u>ผู้เรียนคำสอน</u>
แก้งคร้อ	86	3
บ้านน้อยหัวหน้า	28	7
เกษตรสมบูรณ์	5	0
ภูดิน	3	3
ภูเขียว	14	0
คอนสาร	2	0
หนองหญ้าปล้อง (ต.หนองสังข์)	0	29

คุณพ่อเบรย์ ใช้คณะพลมารีไปเยี่ยมคนแก่ที่บ้านคนชราในเมือง คนอาวุโสเหล่านี้ดีใจมาก ส่วนเจ้าหน้าที่ก็สนับสนุนด้วย คุณพ่อเปิดศูนย์ข่าวสารคาทอลิก วางหนังสือเกี่ยวกับศาสนาและวิชาศิลปะต่างๆ มีการประกวดวาดเขียนรูปภาพเป็นระยะๆ นักศึกษาต่างศาสนาชอบมาที่นี่

ที่บ้านหัน คุณพ่อมัลแซร์ ใช้รถ Land Rover ของวัดรับใช้ชาวบ้านทั้งคริสต์และพุทธ เช่น ส่งคนป่วยฉุกเฉินไปโรงพยาบาลของรัฐ ที่โคราช โดยถือหลักการว่า พระศาสนจักรเป็นผู้รับใช้สังคมทั่วไป เมื่อขับรถไปตลาดสีคิ้วก็รับชาวบ้านที่เจอกันกลางทางขึ้นรถด้วย ครั้งหนึ่งโอกาสเลือกตั้งระดับท้องถิ่น กำนันกับตำรวจได้ขอฝากหีบเลือกตั้งใส่รถLand Rover ช่วยไปส่งที่อำเภอสีคิ้ว การรับใช้ระดับพื้นฐานนี้ได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคริสตังกับชาวพุทธดีขึ้น

ที่ปากช่อง คุณพ่อนิโคลาสแนะนำสมาชิกคณะพลมารีให้เอาใจใส่ต้อนรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยาและติดต่อคนที่ตลาดด้วย

คุณพ่อลามูเรอซ์ ถือโอกาสที่ไปอยู่หนองบัวแดง 6 เดือน(เขตของคุณพ่อมิแชล) เพื่อติดต่อกับชาวตลาดตามโอกาสต่างๆ แต่เดือนมิถุนายน ค.ศ.1970/พ.ศ.2513 คุณพ่อได้รับหน้าที่ใหม่ไปเป็นเจ้าวัดปากช่องแทนคุณพ่อนิโคลาสที่กลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส

คุณพ่อตาเวนแน๊ค มาอยู่วัดโคราช รักษาการแทนคุณพ่อเบรย์ที่ไปต่างประเทศชั่วคราว คุณพ่อไปเยี่ยมคริสตังที่เมินเฉยในเมืองโคราช นอกจากนี้พร้อมกับคุณพ่อเปโอ (อธิการบ้านเณรเล็ก โคราช) คุณพ่อทั้งสองขี่จักรยานยนต์ไปเยี่ยมคริสตังที่อยู่ห่างไกล เช่น ที่ปักธงชัย

3. **งานพัฒนา** คุณพ่อทุกองค์สนับสนุนงานพัฒนาในกลุ่มคริสตชนของเขา

ที่โนนแก้ว คุณพ่อเกลมังต์สร้างธนาคารข้าว เปิดศูนย์การตัดเย็บเสื้อผ้า ส่งเสริมการทอผ้า

ที่โนนปราสาท คุณพ่อการ์เดียร์ สร้างธนาคารกระบือเหมือนกับคุณพ่อมิแชลที่แก้งคร้อ

ที่วัดโคราช คุณพ่อเบรย์เปิดสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

ที่แก้งคร้อ คุณพ่อมิแชลได้เชิญซิสเตอร์โอเบลตแคนาดามาเปิดศูนย์สอนการเย็บผ้า ทำอาหาร และสอนหลักสุขอนามัยขั้นพื้นฐานสำหรับหญิงสาว

ป.ล. คุณพ่อหลายองค์ช่วยชาวบ้านเจาะบ่อน้ำบาดาลหรือขุดสระน้ำ

บรรดาคุณพ่อกระทำกิจการพัฒนาต่างๆ เหล่านี้ก็เพราะว่าพระศาสนจักรเป็นผู้รับใช้มวลมนุษย์ (ตามธรรมนูญ “พระศาสนจักรในโลกปัจจุบัน” (Gaudium et Spes))

คุณพ่อเปโอต์ เป็นผู้ดูแลอบรมพวกเณรเล็กที่บ้านเณรพระวิสุทธิวงศ์ โคราช นอกจากนี้ คุณพ่อยังไปช่วยคุณพ่อเกลมังต์ที่โนนแก้วในวันฉลองใหญ่ๆ ช่วยคุณพ่อเจ้าวัดโคราชทุก 2 อาทิตย์ และสุดท้ายสอนภาษาฝรั่งเศสที่โรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา

ส่วน**พระคุณเจ้าวังงาแวร์** ท่านเอาใจใส่พวกคุณพ่ออย่างดี เสียสละไปช่วยวัดต่างๆ ที่ต้องการและทำงานขยายงานแผนกสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง (เช่น Slides สำหรับสอนคำสอน เทปบันทึกเสียงคำสอน จอพิเศษสำหรับฉายรูปภาพในช่วงกลางวัน)

ลงชื่อ คุณพ่อลามูเรอซ์

รายงานประจำปีครั้งที่หก ค.ศ.1971/พ.ศ.2514(ต้นเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1970/พ.ศ.2513-ปลายเดือนมิถุนายน ค.ศ.1971/พ.ศ.2514)

พระสังฆราช	พระคุณเจ้าวังงาแวร์	อุปสังฆราช	คุณพ่อเบรย์
	คาทอลิก	ผู้กำลังเรียนคำสอน	
วัดโคราช	567	9	คพ.เบรย์ คพ.เปโอต์ คพ.เปโดร
วัดปากช่อง วัดกลางดง	215	16	คพ.ลามูเรอซ์
วัดโนนแก้ว วัดโนนแฝก วัดโนนงิ้ว วัดไทรทม	1,298	3	คพ.เกลมังต์ คพ.เอลี
วัดบ้านหันและบ้านเหล่า	186	1	คพ.มัลแซร์
ท่าแก้ง	26	-	

วัดบัวใหญ่	8	-	พระคุณเจ้าวังงาแวร์ คพ.มองโตเคียว
วัดหนองบัวลาย	3	94	
วัดเมืองคง	-	-	
วัดโคกเพชร	69	-	
วัดดงแคง(ประทาย)	9	-	
วัดพุทไธสง	15	-	
วัดโนนปราสาท	621	-	คพ.การ์เดียร์
วัดแก้งคร้อ	103	26	คพ.มิแชล
วัดหนองบัวแดง	65	-	คพ.ตาเวนแน๊ค
	3,185	149	

อธิการบ้านเณรเล็กโคราช คพ.เปโอต์

เหรัญญิกมิสซัง คพ.ดือปอง

พระสงฆ์ MEP ประจำ 12 องค์

ไปศึกษาต่อที่ประเทศฝรั่งเศส 1 องค์

ไปหาทุนต่างประเทศ 1 องค์

กำลังเรียนภาษาไทย 1 องค์ (คพ.มอริซ เชอวาเลียร์)

ทำงานในสังฆมณฑล Fil-Mission 2 องค์ บราเดอร์เซนต์คาเบรียล 4 รูป

เณรที่บ้านเณรปีนัง 1 คน ซิสเตอร์คณะข้าบริการพระแม่มารีย์อุบลฯ 12 รูป

เณรที่บ้านเณรเล็กท่าแร่ฯ 15 คน คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร 7 รูป

เณรที่บ้านเณรเล็กโคราช 21 คน ซิสเตอร์คณะโอเบลตOMMI ชาวแคนาดา 2 รูป

เณรใหญ่ เณรเล็กในคณะนักบวช 3 คน และคนไทย 1 รูป (น.ส.เสงี่ยม สมรักษ์)

รายงานรวมต้นปี ค.ศ.1971/พ.ศ.2514-ปลายปี ค.ศ.1975/พ.ศ.2518(ช่วงเวลา 5 ปี)

(จากข้อมูลต่างๆ ในเอกสารของพระคุณเจ้าวังงาแวร์)

ปี ค.ศ.1971/พ.ศ.2514

- 1 มกราคม **คุณพ่อมอริซ เชอวาเลียร์ มิชชันนารี MEP องค์ใหม่ มาถึงประเทศไทย** ก่อนนั้นผู้ใหญ่คณะส่งคุณพ่อไปประเทศอินเดีย แต่มีปัญหาเรื่องวีซ่า จึงไปไม่ได้ หลังจากนั้นคุณพ่อรับหน้าที่ให้ไปประเทศเขมร แต่ไม่สามารถไปได้เพราะสถานการณ์ด้านการเมืองวุ่นวาย ที่สุดคุณพ่อจึงรับมอบหมายให้มาประเทศไทย คุณพ่อเรียนภาษาไทยที่กรุงเทพฯ พักที่วัดซางตาครู้ส

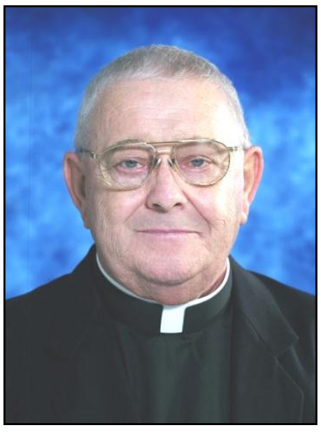

- 11-15 มกราคม **พระคุณเจ้าจาโดต์**(JADOT) พระสมณทูตประจำประเทศไทย มาเยี่ยมสังฆมณฑลนครราชสีมา ฯพณฯ เข้าไปดูวัดโคราช วัดโนนแก้ว วัดแก้งคร้อ วัดบ้านหัน และวัดปากช่อง
- 20 -21 กุมภาพันธ์ ที่สำนักพระสังฆราช ผู้แทนสัตบุรุษทุกวัด พระสงฆ์ทุกองค์พร้อมกับพระคุณเจ้าวังงาแวร์เข้ามาประชุมศึกษาเรื่องเครดิตยูเนี่ยน โดยมีคุณพ่อ 3 องค์เป็นวิทยากร คือ คุณพ่อบุญเลื่อน หมั่นทรัพย์ ประธานศูนย์สังคมพัฒนาระดับชาติ คุณพ่อประสิทธิ์ สมานจิตร (สงฆ์จันทบุรี) และคุณพ่อจานี(JANI)คณะS.A.M. ชาวอิตาลี
- 1 เมษายน คุณพ่อเปโดร ปากูริบ็อท(MSP) รับการแต่งตั้งเป็นอธิการชั่วคราวของบ้านเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์
- 1 เมษายน คุณพ่อเอลีเซโอ เอชาเวียร์(MSP) รับการแต่งตั้งเป็นพ่อปลัดของคุณพ่อเกลมังต์ที่วัดโนนแก้ว
- 27 เมษายน-2 พฤษภาคม ที่วัดโนนแก้วมีการประชุมอบรมครูคำสอนของสังฆมณฑล นำโดยคุณพ่อจักแมง(Jacquemin)(MEP) และคุณพ่อกีเยอแมง(Guillemin)(MEP) สงฆ์มิสซังอุบลฯ ครูคำสอนเหล่านี้เป็นพ่อบ้านที่ถูกคัดเลือกโดยพ่อเจ้าวัด ครั้งนี้มีจำนวน 21 คน ซึ่งอยู่ในขั้นทดลอง เมื่ออบรมเสร็จแล้ว ในจำนวนนี้ 7 คน เข้าเป็นครูคำสอนอย่างเป็นทางการ
- 15 มิถุนายน คุณพ่อเปโดร ย้ายออกจากบ้านเณรเล็กไปเป็นเจ้าอาวาสเขตวัดบัวใหญ่กับกลุ่มคริสตังใหม่ๆ หรือกำลังเรียนคำสอนในหมู่บ้านอีกหลายแห่ง (บ้านหนองบัวลาย บุไท และเมืองคง) แทนคุณพ่อมองโตเคียวที่ย้ายออกจากบัวใหญ่ไปเป็นเจ้าอาวาสที่โนนแก้ว
- 15 มิถุนายน คุณพ่อเอลีเซโอ (พ่อปลัด) ออกจากวัดโนนแก้วมาเป็นอธิการบ้านเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์
- 19-23 สิงหาคม ที่สำนักพระสังฆราช มีประชุมศึกษาศาสนาพุทธสำหรับคุณพ่อ MEP ของมิสซังโคราชและมิสซังอุบลฯ พระคุณเจ้าวังงาแวร์และพระคุณเจ้าบาเยมาร่วมด้วย วิทยากรคือ คุณพ่อเปอเซต์ (PEZET) คณะS.A.M. ชาวฝรั่งเศส มิชชันนารีในมิสซังท่าแร่ฯ กับคุณพ่อซาโก(ZAGO) คณะ O.M.I. ชาวอิตาลี มิชชันนารีในมิสซังเวียงจันทร์ ประเทศลาว และพระสงฆ์นักเทวศาสตร์จากประเทศฝรั่งเศสองค์หนึ่ง
- 1 ตุลาคม **เมื่อคุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส กลับมาจากประเทศฝรั่งเศสแล้ว คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสองค์แรกของเขตพุทไธสง**กับกลุ่มคริสตังและผู้เรียนคำสอนอีกหลายแห่ง (บ้านหนองพลวง บ้านโคกกลาง บ้านบุ่งเบ้า บ้านหนองบก บ้านโคกเพชร บ้านเตยและตลาดพุทไสง)

ปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515

- 7 กุมภาพันธ์ พระคุณเจ้าวังงาแวร์ แต่งตั้ง**เขตชัยภูมิเป็นวัดใหม่อย่างเป็นทางการ คุณพ่อตาเวนแน๊ค**เป็นเจ้าอาวาส ประจำองค์แรก

- เดือนเมษายน มีสัมมนาศึกษาศาสนาพุทธอีกครั้งหนึ่ง สำหรับคุณพ่อ MEP ในประเทศไทยทุกองค์ที่บ้านคณะซาเลเซียน หัวหิน มีคณะวิทยากรชุดเดียวกันกับการสัมมนาครั้งก่อนคือ คุณพ่อเปอเซต์ (PEZET) และคุณพ่อซาโก(ZAGO)
ก่อนนั้นเคยมีการสัมมนาสำหรับสงฆ์ MEP อีก 2 ครั้ง ครั้งแรกในปี ค.ศ.1970/พ.ศ.2513 ที่สว่างคนิวาส สมุทปราการ เกี่ยวกับเทวศาสตร์ และครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515 ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชา เกี่ยวกับพระคัมภีร์ โดยอาจารย์พระสงฆ์หลายท่านจากประเทศฝรั่งเศสมาเป็นวิทยากร

- 22-26 เมษายน ครูคำสอน(พ่อบ้านที่ได้รับการคัดเลือก)ไปอบรมที่อุบลฯ

- 5 พฤษภาคม ประชุมสภาภิบาลสังฆมณฑลประจำปีที่สำนักพระสังฆราช ผู้เข้าร่วมได้แก่ ฆราวาส 33 คน ซิสเตอร์ 4 รูป บราเดอร์ 1 รูป และพระสงฆ์ 13 องค์

- 9-20 พฤษภาคม นักศึกษาคาทอลิกของซาเวียร์-ฮอลล์(Xavier-Hall)กรุงเทพฯ จำนวน 12 คน (ชาย 7 คน/หญิง 5 คน)ไปออกค่ายที่วัดโนนแก้ว ผลงาน: ตั้งกลุ่มเยาวชนและไปทำงานกับชาวบ้าน

- 13 พฤษภาคม ที่วัดหนองพลวง คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส จัดพิธีต้อนรับคนต่างศาสนา 21 ครอบครัว ที่สมัครเรียนคำสอน
ที่หนองพลวง คุณพ่อนิโคลาสเริ่มสร้างถนนลูกรังจากปากทางถนนลาดยางถึงหมู่บ้าน ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร โดยจ้างชาวบ้านขุดดินเพื่อยกระดับพื้นถนน งานนี้ใช้เวลาประมาณ 1 ปี

- ปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515 วันหนึ่ง คพ.เบรย์ พระคุณเจ้าวังงาแวร์ มาเซอร์อังรี ชี้จุดที่จะวางศิลาฤกษ์โรงพยาบาลเซนต์เมรี่

วางศิลาฤกษ์ โรงพยาบาลเซนต์เมรี่ ปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515
ฯพณฯ อาแลง วังงาแวร์ และบาทหลวงมารีอุส หลุยส์ เบรย์

หมายเหตุ โรงพยาบาลจะเปิดให้บริการอีก 2 ปีข้างหน้า วันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ.1974/พ.ศ.2517

ปลายปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515 พระคุณเจ้าวังงาแวร์ทำรายงานว่ามีซิสเตอร์3 คณะที่ทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมาและจำนวนสามเณรทั้งใหญ่และเล็ก

1.ซิสเตอร์คณะข้าบริการพระแม่มารีย์ อุบลฯ ทั้งหมด 11 รูป

- สำนักพระสังฆราช 2 รูป / วัดบ้านหัน 3 รูป / วัดโนนแก้ว 3 รูป / วัดโนนปราสาท 3 รูป

2. มาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ทั้งหมด 7 รูป

- สำหรับโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ที่จะเปิดในอนาคต (3 มิถุนายน ค.ศ.1974/พ.ศ.2517) 1 รูป / คลินิกเซนต์เมรี่ 1 รูป /โรงเรียนมารีย์วิทยา 5 รูป

3. คณะโอเบลต (OMMI)

ปัจจุบันที่วัดปากช่องมีอยู่ 2 ท่านคือ มิสเมดินา ปาซ (Medina Paz) (ชาวฟิลิปปินส์) และนางสาวเสงี่ยม สมรักษ์ (จากเมืองอุบลฯ)

4. จำนวนสามเณรทั้งใหญ่และเล็ก

เณรใหญ่ **บ้านเณรใหญ่ปีนัง** 1 คน จากวัดโนนแก้ว

บ้านเณรใหญ่แสงธรรม 3 คน จากวัดโนนแก้ว 2 คน/วัดโคราช 1 คน

เณรเล็ก **บ้านเณรเล็กฟาติมา ท่าแร่** (ม.ศ.1-ม.ศ.3)

โนนแก้ว 9 คน / โนนปราสาท 2 คน / บ้านหัน 1 คน / ปากช่อง 1 คน / เมืองคง 6 คน ทั้งหมด 19 คน

บ้านเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์ โคราช(ป.5-ป.7)
โนนแก้ว 16 คน / โคราช 2 คน / บ้านหัน 2 คน / เมืองคง 2 คน / บัวใหญ่ 1 คน
ทั้งหมด 23 คน

รายงานประจำปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515 (1 กรกฎาคม ค.ศ.1972/พ.ศ.2515-31 ธันวาคม ค.ศ.1973/พ.ศ.2516)

พระสังฆราช	พระคุณเจ้าวังงาแวร์	สงฆ์ MEP 10 องค์	ซิสเตอร์คณะข้าบริการพระแม่มารีย์อุบลฯ 11 รูป
อุปสังฆราช	คุณพ่อเบรย์	สงฆ์ MSP 2 องค์	มาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร 7 รูป
เหรัญญิกมิสซัง	คุณพ่อดือปอง		คณะโอเบลต ปากช่อง 3 ท่าน

	คาทอลิก	ผู้กำลังเรียนคำสอน	
วัดโคราช	602	13	คพ.เบรย์ คพ.ดือปอง คพ.อังเดรโอนี คพ.เอลีเซโอ เอชาเวียร์
วัดปากช่อง	221	2	คพ.ลามูเรอซ์
วัดกลางดง	51	-	
วัดโนนแก้ว	625	2	คพ.มัลแซร์
วัดโนนแฝก	500	1	
วัดโนนงิ้ว	120	1	
วัดไทรทม	80	-	
วัดบ้านหัน	226	-	คพ.ลามูเรอซ์ ภราดาบูรซิง คณะเซนต์คาเบรียล
วัดบัวใหญ่	2	7	คพ.เปโดร ปากูริบ็อท
วัดหนองบัวลาย	92	27	
วัดเมืองคง	71	2	
วัดโคกเพชร	24	-	
วัดบุไท	-	24	
ฝาผนัง	-	6	
วัดพุทไธสง	11	14	คพ.นิโคลาส
วัดหนองพลวง	123	2	
วัดบ้านเตย	-	12	
โคกกลาง	-	-	
บุ่งเบ้า	-	-	
วัดโนนปราสาท	635	4	คพ.การ์เดียร์ คพ.เชอวาเลียร์
นางรอง	18	2	
บุรีรัมย์	12	-	
ชัยภูมิ ท่าแก้ง วัดหนองบัวแดง	87	16	คพ.ตาเวนแน๊ค

วัดแก้งคร้อ	69	22	คพ.มิแชล
บ้านน้อยหัวนา	27	13	
ภูดิน	2	6	
	3,598	176	

ปี ค.ศ.1973/พ.ศ.2516

- เดือนกรกฎาคม บ้านซิสเตอร์ที่บ้านหันถูกไฟไหม้เสียหายทั้งหมด
- 1 กันยายน เมื่อเรียนภาษาไทยจบแล้ว**คุณพ่อมอริซ เชอวาเลียร์**เข้ามาทำงานในสังฆมณฑลอันดับแรกไปดูแลวัดโนนปราสาทประมาณ 7 เดือนแทนคุณพ่อเจ้าวัด คุณพ่อการ์เดียร์ที่กลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส
- 27 ธันวาคม **ที่วัดหนองพลวง เวลาประมาณ 2 ทุ่ม ที่หน้าประตูบ้านพ่อ คนร้ายสองคนดักรุมทำร้ายคุณพ่อนิโคลาส โดยทุบตีที่ศีรษะอย่างแรง ทำให้ตาขวาแตกจนตาบอด** คืนนั้นเองชาวบ้านรีบส่งคุณพ่อมาที่สำนักพระสังฆราชแล้วส่งเข้าโรงพยาบาลของรัฐที่โคราชในคืนนั้น พวกแพทย์บอกว่าการตีแรงขนาดนี้แสดงว่าผู้ร้ายมีเจตนาฆ่าอย่างแน่นอน คนร้ายไม่ได้ขโมยอะไรในบ้านพ่อ ตำรวจท้องถิ่นอ้างว่าไม่สามารถสืบหาคนร้ายได้ วันต่อมาคุณพ่อเข้าโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ที่กรุงเทพฯ และหลังจากนั้นไปรักษาตัวที่ประเทศฝรั่งเศส ที่นั่นจำเป็นต้องขวักลูกตาออก แล้วใส่ลูกแก้วแทน ส่วนตาข้างซ้ายมองไม่ชัดแต่กำเนิด คุณพ่อก็พอมองเห็นไปไหนมาไหนได้ แต่จำเป็นต้องใช้แว่นขยายในการอ่านและเขียนหนังสือ คุณพ่อใช้เวลาว่างในช่วงการรักษาตัวเพื่อศึกษาภาษาคนตาบอดด้วย หนึ่งปีต่อมา วันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ.1974/พ.ศ.2517 คุณพ่อกลับมาจากประเทศฝรั่งเศส และรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนปราสาทอีกครั้งหนึ่ง

ปี ค.ศ.1974/พ.ศ.2517

คุณพ่ออังเดรโอนี

- 16 มีนาคม พระคุณเจ้าวังงาแวร์ส่ง**คุณพ่ออังเดรโอนี**ไปหาทุนในยุโรป สำหรับโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ที่มีหนี้สินมากมาย
- กลางเดือนมีนาคม คุณพ่อเชอวาเลียร์ ย้ายออกจากวัดโนนปราสาทซึ่งรักษาการแทนชั่วคราว เพื่อไปช่วยพระคุณเจ้าวังงาแวร์ที่วัดหนองพลวง
- 4 พฤษภาคม คุณพ่อเชอวาเลียร์ รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดหนองพลวงอย่างเป็นทางการ และดูแลวัดน้อยสาขาอื่นๆ ด้วย
- ปลายเดือนพฤษภาคม โอกาสฉลองวัดบ้านเตย นายหนูแดงกับครอบครัวรับศีลล้างบาป

- 4 มิถุนายน **โรงพยาบาลเซนต์เมรี่เปิดให้บริการ** หลังจากวางศิลาฤกษ์ในปี ค.ศ.1972/พ.ศ.2515 และฟันฝ่าอุปสรรคมากมาย

คุณพ่อเบรย์

โรงพยาบาลเซนต์เมรี่ตึกแรก

- เดือนกรกฎาคม คุณพ่อตาเวนแน๊ค ที่วัดชัยภูมิรับเงินจำนวน 250,000 บาท เพื่อซื้อที่ดินแปลงแรก เนื้อที่ 13 ไร่
- กลางเดือนธันวาคม คุณพ่อดือปองต์รับการแต่งตั้งเป็นอธิการบ้านเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์
  คุณพ่อการ์เดียร์ย้ายออกจากโนนปราสาท(ซึ่งเป็นเจ้าวัด 8 ปี ตั้งแต่ 20 มีนาคม ค.ศ.1966/พ.ศ.2509)ไปเป็นเจ้าวัดบัวใหญ่แทนคุณพ่อเปโดร คณะMSP ที่กลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฟิลิปปินส์
- 20 ธันวาคม คุณพ่ออังเดรโอนีรับการแต่งตั้งเป็นเหรัญญิกมิสซังแทนคุณพ่อดือปองต์

ปี ค.ศ. 1975/พ.ศ.2518

- 13 มกราคม เนื่องจากสังฆมณฑลนครราชสีมามีพระสงฆ์ไม่เพียงพอ พระคุณเจ้าวังงาแวร์เชิญ**คุณพ่อประยูร นามวงศ์** สงฆ์จันทบุรีมาแทนคุณพ่อลามูเรอซ์ที่วัดปากช่องสักระยะหนึ่ง คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสและดูแลโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา วันที่ 13 มกราคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518

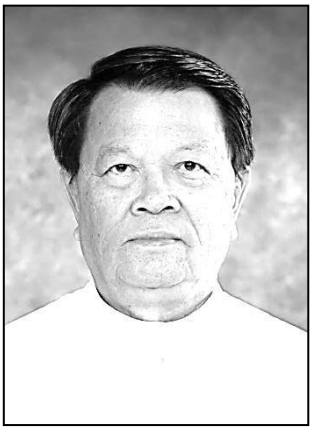

ที่สุดคุณพ่ออยู่ปากช่องเป็นเวลา 3 ปี **คุณพ่อเป็นสงฆ์สังฆมณฑลจันทบุรีองค์แรกที่มาทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมา**

- เดือนพฤษภาคม เปิดปีการศึกษา สามเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์ จำนวน 11 คน(ป.5 =3 คน/ป.6 = 4 คน / ป.7= 4 คน) ไปเข้าบ้านเณรเล็กคริสตประจักษ์ อุบลฯ ส่วนเณร 6 คนที่จบ ป.7 ไปเข้าบ้านเณรเล็กฟาติมา ท่าแร่ฯ **แล้วปิดบ้านเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา**

- 8 กันยายน **คุณพ่อฟีโลเมโน มะหุซาย (Filomeno Mahusay, MSP)** มาถึงกรุงเทพฯ เป็นครั้งแรก แต่เนื่องจากมีปัญหาเรื่องวีซ่า คุณพ่อต้องกลับไปประเทศฟิลิปปินส์ในวันที่ 7 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน และกลับมาประเทศไทยในวันที่ 17 พฤศจิกายน คุณพ่อไปทำงานกับคุณพ่อเปโดรที่บัวใหญ่ เป็นเวลา 1 ปี แล้วต้องกลับไปประเทศฟิลิปปินส์เรื่องวีซ่าอีก คุณพ่อกลับมาวันที่ 12 มกราคม ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 และเข้ามาทำงานต่อในสังฆมณฑลนครราชสีมา วันที่ 22 กุมภาพันธ์

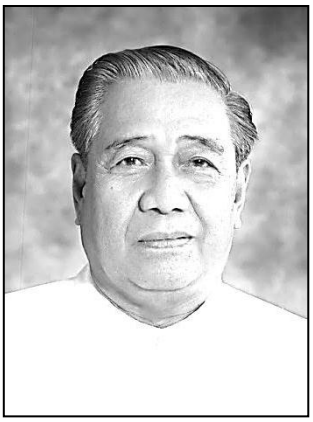

ในตอนสุดท้ายของรายงานนี้ (ปี ค.ศ.1971-1975/พ.ศ.2514-2518) พระคุณเจ้าวังงาแวร์สรุปเหตุการณ์ต่างๆ อย่างกว้างขวาง ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์ด้านการเมือง

1.1 สถานการณ์ด้านการเมืองทั่วๆ ไป

ที่ประเทศเวียตนาม วันที่ 30 เมษายน ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 ทหารคอมมิวนิสต์ชนะกองทัพทหารสหรัฐอเมริกา ตีเมืองไซง่อนแตก ซึ่งรับชื่อใหม่ว่า โฮจิมินห์–วิลล์ ประเทศเวียตนามจึงเป็นเอกราชภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ **ที่ประเทศเขมร** วันที่ 17 เมษายน ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 กลุ่มเขมรแดงตีเมืองพนมเปญแตกและตั้งรัฐบาลเขมรแดง **สุดท้ายในประเทศลาว** วันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 กลุ่มลาวอิสระ (คอมมิวนิสต์) ตีเมืองเวียงจันทร์แตกและตั้งรัฐบาลคอมมิวนิสต์

1.2 สถานการณ์ด้านการเมืองในประเทศไทย

วันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ.1974/พ.ศ.2517 มีการประกาศรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ต่อมาวันที่ 26 มกราคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาลใหม่ของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ มีงานสำคัญให้ทำหลายประการคือ ให้ทหารอเมริกันทุกหน่วยย้ายออกจากประเทศไทยกลับไปสหรัฐอเมริกา แล้วให้สร้างความสัมพันธ์ด้านการทูตอย่างเป็นทางการกับสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากนี้หาวิธีสร้างข้อตกลงร่วมกัน(MODUS VIVENDI) กับประเทศคอมมิวนิสต์ใกล้เคียง (เวียดนาม เขมร และลาว)

2. สถานการณ์ด้านศาสนา (เฉพาะในสังฆมณฑลนครราชสีมา)

จำนวนประชากรทั้งหมดรวม 3 จังหวัด (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์) มี 3,069,642 คน (จากการสำรวจสำมะโนประชากร ปี ค.ศ.1972) ส่วนคาทอลิกทั่วสังฆมณฑลมี 3,742 คน (ในปลายปี ค.ศ.1975)

หน่วยงานต่างๆ ของสังฆมณฑล

- **สภาภิบาลสังฆมณฑล** ถูกแต่งตั้งวันที่ 11 ตุลาคม ค.ศ.1966/พ.ศ.2509 ประชุมปีละครั้ง
- **สภาสงฆ์** ประชุมทุก 2 เดือน
- **สภาที่ปรึกษา** มีตั้งแต่เริ่มเป็นสังฆมณฑล ปี ค.ศ.1965 ประชุมทุก 2 เดือน

- **สังฆมณฑลมีวัด(Paroecia)ออกเป็น 9 เขตกับสาขา** โดยมีเจ้าวัดเป็นผู้รับผิดชอบวัดละองค์

วัดเหล่านี้ได้แก่ 1.วัดโคราช 2.วัดบ้านหัน 3.วัดโนนแก้ว 4.วัดโคกปราสาท 5.วัดปากช่อง 6.วัดแก้งคร้อ 7.วัดบัวใหญ่ 8.วัดพุไธสง 9.วัดชัยภูมิ

- **วัดหลังแรกที่สร้างในสมัยนั้นบางแห่ง**

1. วัดนักบุญเปาโลกลับใจ แก้งคร้อ

2. วัดพระคริสตราชา เมืองคง

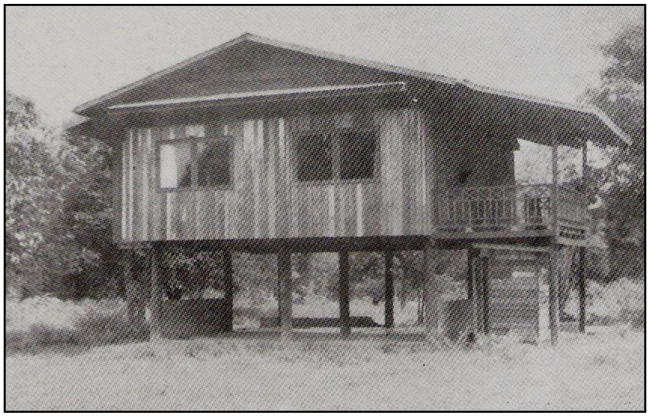

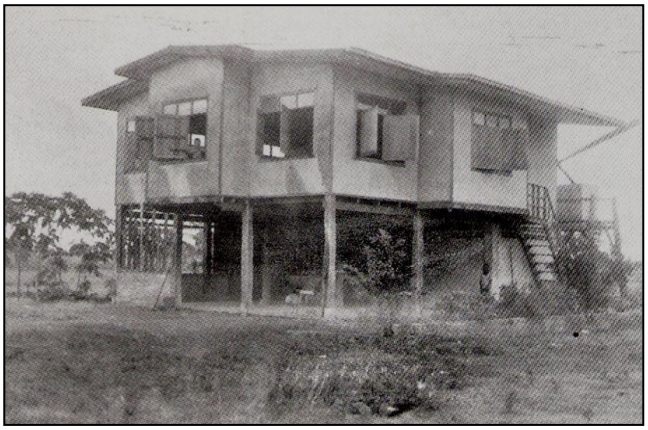

3.วัดนักบุญยอแซฟ หนองบัวลาย

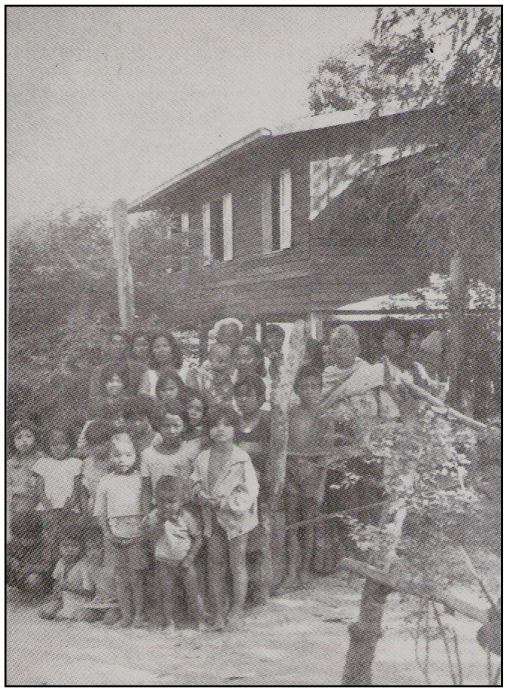

4.วัดนักบุญอิสิดอร์ บุไท

5.วัดพระหฤทัยพระเยซูเจ้า บ้านเตย

6. วัดแม่พระถวายพระกุมาร ในพระวิหาร หนองพลวง

7.วัดพระเยซูเจ้าทรงกลับคืนชีพ ชัยภูมิ

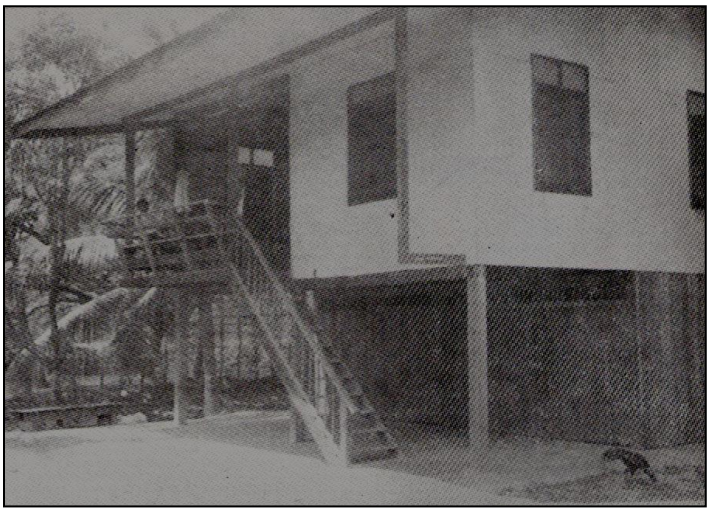

- สงฆ์ทั้งหมด 11 องค์ ไทย 1 องค์ (คุณพ่อประยูร นามวงศ์) / MEP 8 องค์ / MSP 2องค์

- บราเดอร์คณะเซนต์คาเบรียล ไทย 3 รูป

- ซิสเตอร์คณะข้าบริการพระแม่มารีย์อุบลฯ 10 รูป (โรงเรียนประถมประจำวัดโนนแก้ว วัดโนนปราสาท และวัดบ้านหัน)

- มาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ไทย 12 รูป ฝรั่งเศส 1 รูป (โรงเรียนมารีย์วิทยา เมรี่คลินิก โรงพยาบาลเซนต์เมรี่)

- คณะโอเบลต OMMI ปัจจุบันที่ปากช่องมีชาวแคนาดา 2 ท่าน / ไทย 1 ท่าน (น.ส.เสงี่ยม สมรักษ์) รายชื่อสมาชิกทั้งหมดของคณะOMMI ที่เคยอยู่ปากช่อง ชาวแคนาดา 4 ท่าน ชาวฟิลิปปินส์ 1 ท่าน ได้แก่ 1. Lucille Authier 2.Margot Goudebout 3.Micheline Saint Pierre 4. Yvonne Roux (ชาวแคนาดา) 5. Medina Paz (ชาวฟิลิปปินส์) 6. น.ส.เสงี่ยม สมรักษ์ (ไทย)

Miss Lucille Authier (หัวหน้ากลุ่ม)

น.ส.เสงี่ยม สมรักษ์

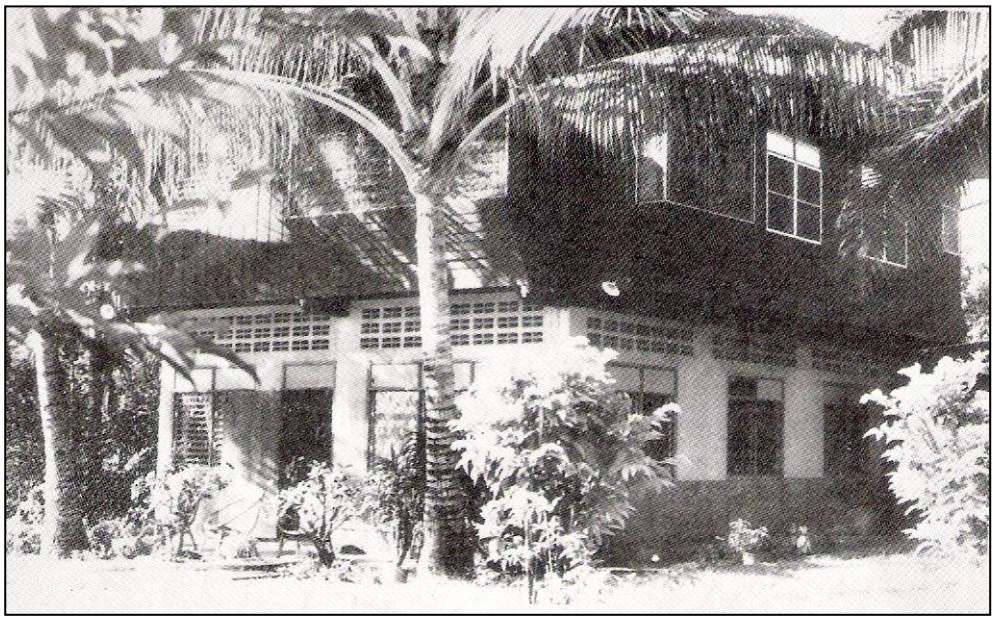

บ้านคณะโอเบลตมิชชันนารีแห่งพระนางมารีย์นิรมล ที่วัดปากช่อง

คณะโอเบลตได้เปิดศูนย์อบรมหญิงสาว 4 ศูนย์ ที่วัดปากช่อง ที่วัดโนนแก้ว ทีวัดโนนปราสาท และที่วัดแก้งคร้อ แต่ละศูนย์มีหญิงสาวมาเรียน 8-10 คนต่อปี

หมายเหตุ หนังสือกฎหมายพระศาสนจักร(Canon Law) กล่าวถึงคณะฆราวาสใน 21 มาตรา (710-730) ว่า คุณลักษณะที่สำคัญของคณะฆราวาสที่ถวายตัวแด่พระเป็นเจ้าคือ ความเป็นฆราวาสของสมาชิก ความเป็นฆราวาสนี้ไม่ใช่อย่างที่คริสตชนทั่วไปเป็น แต่เป็นฆราวาสด้วยกระแสเรียกโดยเฉพาะ เพราะเหตุนี้สมาชิกดำเนินชีวิตในสภาพธรรมดาของโลก เช่น ประกอบอาชีพอย่างคนทั่วไป แม้แต่ทำงานด้านการเมือง สมาชิกดำเนินชีวิตในโลกเป็นชีวิตตัวอย่าง นำเอาจิตตารมณ์และพลังแห่งพระวรสารแทรกซึมเข้าไปในทุกสิ่งทุกอย่างของโลกเหมือนดังเชื้อแป้งศักดิ์สิทธิ์ (มธ 13:33)

- ครูคำสอน (พ่อบ้านบางคนที่ได้รับการคัดเลือก)

รับการอบรมปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 สัปดาห์ ในสังฆมณฑลนครราชสีมาหรือสังฆมณฑลอุบลราชธานี ปัจจุบันมีครูคำสอนประจำ 4 คน และครูคำสอนเป็นครั้งคราว 22 คน

นอกจากนี้มีครูในโรงเรียนประมาณ 15 คน สอนคำสอนให้เด็กนักเรียน ส่วนครูคำสอนที่เป็นพ่อบ้านมีหน้าที่ติดต่อกับคนต่างศาสนาที่สนใจ และช่วยพระสงฆ์สอนคำสอนให้ผู้ใหญ่ที่กำลังกลับใจ

หมายเหตุ บรรดาพระสงฆ์ในสังฆมณฑลอบรมความเชื่อสัตบุรุษอย่างมุ่งมั่น เพื่อให้เขาสามารถดำเนินชีวิตในทุกด้าน (ครอบครัว อาชีพ สังคม) ตามจิตตารมณ์ของพระวรสาร

- คณะกิจการคาทอลิกอื่นๆ คณะพลมารี คณะวินเซนต์ เดอ ปอล กลุ่มเครดิตยูเนียน และกลุ่มเยาวชน

- สามเณร ตั้งแต่หลายปีมาแล้ว บรรดาพระสงฆ์ส่งเด็กๆ เข้าบ้านเณร แต่จนถึงทุกวันนี้เขามีแต่ลาออก เช่น ภายใน 5 ปีสุดท้ายนี้ สามเณรใหญ่ในจำนวนทั้งหมด 5 คน ออกจากบ้านเณรแล้ว 4 คน ส่วนคนที่ 5 ยังไม่แน่นอน

- งานธรรมทูต งานแพร่ธรรม

สงฆ์มิชชันนารีใช้วิธีการติดต่อเป็นการส่วนตัวมากกว่าใช้วิธีโฆษณาที่โด่งดัง ภายใน 5 ปีที่แล้ว พระสังฆราชพร้อมกับสงฆ์มิชชันนารี MEP ได้ตั้งใจศึกษาศาสนาพุทธ ทำให้พวกเขากลับมองดูคุณค่าของศาสนานี้ดีกว่าเดิม ในอีกด้านหนึ่งพระสงฆ์เอาใจใส่พิจารณาเจตนาของคนต่างศาสนาที่สมัครมาเรียนคำสอน เพื่อทราบว่าเขามีความจริงใจแค่ไหน ไม่หาผลประโยชน์ทางวัตถุแต่อย่างเดียว

- จำนวนผู้ใหญ่ (อายุมากกว่า 7 ปี) ที่ได้รับศีลล้างบาป ตลอดเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1971/พ.ศ.2514-31 ธันวาคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518)

ปี	ผู้ชาย	ผู้หญิง
ค.ศ.1971/พ.ศ.2514	47	40
ค.ศ.1972/พ.ศ.2515	12	19
ค.ศ.1973/พ.ศ.2516	75	77
ค.ศ.1974/พ.ศ.2517	19	27
ค.ศ.1975/พ.ศ.2518	32	31
	185	194

รวมทั้งหมด 379 คน

- จำนวนเด็กที่รับศีลล้างบาป อายุต่ำกว่า 7 ปี

ภายในช่วงเวลา 5 ปีนี้ **มีเด็กรับศีลล้างบาปทั้งหมด 761 คน**

รวมจำนวนผู้รับศีลล้างบาปทั้งผู้ใหญ่และเด็ก (379+761) = 1,140 คน

- ศีลสมรส นับตั้งแต่สภาสังคายนาวาติกันที่ 2 เป็นต้นมามีคู่แต่งงานแบบต่างคนต่างถือเพิ่มขึ้น

- การพัฒนาสังคม

1. ตั้งแต่ 10 กว่าปีมาแล้ว ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตร **มิสเตอร์ฮอท** (ชาวฝรั่งเศส) ทำงานในสังฆมณฑลกับชาวบ้านในหมู่บ้านคริสตังและพุทธเป็นต้นเกี่ยวกับการทำนา ทำไร่ ปลูกต้นหม่อน การเลี้ยงไหมแบบใหม่ ปลูกฝ้าย ถั่วลิสง และข้าวโพด แนะนำการใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้อง และการฉีดยาอย่างหมาะสม

2. โรงพยาบาลเซนต์เมรี่ เปิดให้บริการในวันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ.1974/พ.ศ.2517 มาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เป็นผู้อำนวยการ

รายงานประจำปี ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 (1 มกราคม -31 ธันวาคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518)

พระสังฆราช	พระคุณเจ้าวังงาแวร์
อุปสังฆราช	คุณพ่อเบรย์
เหรัญญิก	คุณพ่ออังเดรโอนี
สงฆ์ทำงานในมิสซัง	สงฆ์ MEP 8 องค์
	สงฆ์จันทบุรี 1 องค์ (คุณพ่อปะยูร นามวงศ์)
	สงฆ์ MSP กลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฟิลิปปินส์ 2 องค์
	กำลังศึกษาภาษาไทย 1 องค์ (คพ.ฟิล)
สามเณร	บ้านเณรใหญ่แสงธรรม 1 คน
	บ้านเณรเล็กฟาติมา ท่าแร่ฯ 21 คน
	บ้านเณรเล็กคริสตประจักษ์ อุบลฯ 10 คน
	เณรในคณะนักบวชต่างๆ 4 คน
นักบวชชาย	บราเดอร์เซนต์คาเบรียล 3 รูป
นักบวชหญิง	ซิสเตอร์คณะข้าบริการพระแม่มารีย์ อุบลฯ 10 รูป
	มาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร 12 รูป
	คณะโอเบลต OMMI ชาวแคนาดา 2 ท่าน ไทย 1 ท่าน

	<u>คาทอลิก</u>	<u>ผู้กำลังเรียนคำสอน</u>	
วัดโคราช	665	19	คพ.เบรย์ คพ.อังเดรโอนี
วัดปากช่อง	237	1	คพ.ประยูร นามวงศ์
วัดกลางดง	52	-	
วัดโนนแก้ว	652	2	คพ.มัลแซร์
วัดโนนแฝก	521	3	
วัดโนนงิ้ว	130	1	
วัดไทรทม	82	-	

วัดบ้านหันและบ้านเหล่า	246	1	พระคุณเจ้าวังงาแวร์
วัดบัวใหญ่	2	-	
วัดหนองบัวลาย	93	-	
วัดเมืองคง	72	-	คพ.ตาเวนแน๊ค(รักษาการแทน)
วัดโคกเพชร	25	-	คพ.เชอวาเลียร์ (รักษาการแทน)
วัดบุไท	24	-	
ฝาผนัง	-	-	
วัดพุทไธสง	16	1	
วัดหนองพลวง	94	50	
วัดบ้านเตย	11	11	
โคกกลาง	-	55	คพ.เชอวาเลียร์
บุ่งเบ้า	1	21	
หนองบก	1	20	
โคกเพชร	-	40	
วัดโนนปราสาท	540	2	
นางรอง	15	2	คพ.นิโคลาส
บุรีรัมย์	11	-	
วัดชัยภูมิ	87	-	
ท่าแก้ง	27	-	
หนองบัวแดง	-	-	
หนองไมตรี	-	90	คพ.ตาเวนแน๊ค
สระพุง	-	40	
ห้วยต้อน	-	15	
วัดแก้งคร้อ	86	3	
บ้านน้อยหัวนา	28	7	
ภูดิน	3	3	
ภูเขียว	14	-	คพ.มิแชล
เกษตรสมบูรณ์	5	-	
คอนสาร	2	-	
หนองหญ้าปล้อง(หนองสังข์)	-	29	
	3,742	416	

สุดท้าย **พระคุณเจ้าวังงาแวร์ยุติการรายงานนี้ โดยเสนอเรื่องด่วน 2 ประการ**

1. ให้แต่งตั้งพระสังฆราชองค์ใหม่ในสังฆมณฑลนครราชสีมา
2. ให้หาพระสงฆ์จากที่อื่น เป็นต้นจากสังฆมณฑลจันทบุรี ซึ่งมีองค์หนึ่งมาช่วยแล้ว เพื่อมาทำงานในสังฆมณฑลนี้ เพราะพระสงฆ์ประจำทุกวันนี้มีจำนวนเพียง 10 องค์เท่านั้น

หมายเหตุ

พระสงฆ์ MEP 6 องค์ย้ายไปทำงานในสังฆมณฑลอื่นๆ ในปี ค.ศ.1975-1976/พ.ศ.2518-2519

1. คุณพ่อลามูเรอซ์ (Lamoureux)
   - เจ้าอาวาสวัดปากช่อง มิถุนายน ค.ศ.1970/พ.ศ.2513-30 มีนาคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518
   - เหรัญญิกคณะ MEP ที่ศูนย์ MEP กรุงเทพฯ ค.ศ.1976/พ.ศ.2519-ค.ศ.1992/พ.ศ.2535 (16 ปี)
   - กลับมาทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมา เป็นเจ้าอาวาสวัดหนองบัวแดงและสาขา ปี ค.ศ.1992/พ.ศ.2535- ค.ศ.2000/พ.ศ.2543
   - กลับไปเกษียณที่ประเทศฝรั่งเศส ปี ค.ศ.2000/พ.ศ.2543
2. คุณพ่อดือปองต์ (Dupont)
   - อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสที่บ้านเณรเล็กฟาติมา ท่าแร่ฯ ค.ศ.1962/พ.ศ.2505-ค.ศ.1970/พ.ศ.2513
   - เหรัญญิกสำนักมิสซังนครราชสีมา ค.ศ.1970/พ.ศ.2513-ค.ศ.1974/พ.ศ.2517
   - อธิการบ้านเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์ นครราชสีมา ค.ศ.1974/พ.ศ.2517-มีนาคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518
   - อาจารย์ที่โรงเรียนฝรั่งเศส ถ.สาทร กรุงเทพฯ เมษายน ค.ศ.1975/พ.ศ.2518-ค.ศ.1980/พ.ศ.2523
   - กลับไปทำงานที่ศูนย์กลาง MEP ที่ปารีส ประเทศฝรั่งเศส ค.ศ.1981/พ.ศ.2524 เป็นต้นมา
3. คุณพ่อการ์เดียร์ (Gardier)
   - เจ้าอาวาสวัดโนนปราสาท ค.ศ.1965/พ.ศ.2508-ค.ศ.1974/พ.ศ.2517
   - กลับไปทำงานในประเทศฝรั่งเศส ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 : Sabbatical Year แล้วเป็นเจ้าวัดในสังฆมณฑลของตน
4. คุณพ่อเกลมังต์ (Clement)
   - อดีตมิชชันนารีในประเทศเวียตนาม
   - เข้ามาประเทศไทย เพื่อทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมา ค.ศ.1966/พ.ศ.2509
   - เจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว ค.ศ.1968/พ.ศ.2511-ค.ศ.1972/พ.ศ.2515
   - ย้ายเข้าทำงานในสังฆมณฑลอุบลราชธานี ค.ศ.1973/พ.ศ.2516
   - เสียชีวิตที่อุบลฯ เนื่องจากอุบัติเหตุทางรถจักยานยนต์ วันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ.1976/พ.ศ.2519
5. คุณพ่อเปโอต์ (Peault)
   - อธิการองค์แรกของบ้านเณรเล็กพระวิสุทธิวงศ์ นครราชสีมา ที่เพิ่งเปิดใหม่ ค.ศ.1968/พ.ศ.2511
   - รักษาการแทนที่วัดบ้านหัน ค.ศ.1970/พ.ศ.2513-ค.ศ.1971/พ.ศ.2514
   - พ่อปลัดที่วัดเซนต์หลุยส์ กรุงเทพฯ ค.ศ.1972/พ.ศ.2515-ค.ศ.1975/พ.ศ.2518

- กลับไปประเทศฝรั่งเศส Sabbatical Year ค.ศ.1976/พ.ศ.2519

- มิชชันนารีในทวีปแอฟริกา (สาธารณรัฐมอริเซียส) ปี ค.ศ.1977/พ.ศ.2520- ค.ศ.2002/พ.ศ.2545

- กลับมาประเทศฝรั่งเศสเพื่อดูแลสงฆ์นักศึกษาชาวเอเชียที่มหาวิทยาลัยเมืองตูรูส์ (Toulouse) ทางภาคใต้ของประเทศ ตั้งแต่ ค.ศ.2003/พ.ศ.2546 เป็นต้นมา

6. คุณพ่อมิแชล(Michel)

- เจ้าอาวาสประจำวัดแก้งคร้อองค์แรก 2 สมัย เป็นเวลา 7 ปี (14 ธันวาคม ค.ศ.1968/พ.ศ.2511-5 มกราคม ค.ศ.1976/พ.ศ.2519) สร้างวัด บ้านพ่อ และเป็นต้นสอนคำสอนแก่คนต่างศาสนาล้างบาปประมาณ 80 คน

- กลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส Sabbatical Year มกราคม ค.ศ.1976/พ.ศ.2519-ต้นปี ค.ศ.1977/พ.ศ.2520

- กลับมาประเทศไทย ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 รับหน้าที่หลายประการ คือ ช่วยอภิบาลชาวฝรั่งเศสที่วัดศูนย์ MEP กรุงเทพฯ ค.ศ.1978/พ.ศ.2521-ค.ศ.1981/พ.ศ.2524 อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสและภาษาลาตินที่บ้านเณรเล็กฟาติมา ท่าแร่ฯ ค.ศ.1981/พ.ศ.2524-ค.ศ.1987/พ.ศ.2530 ถวายมิสซาให้ซิสเตอร์คณะอุร์สุลินและสอนคำสอนแก่เด็กนักเรียนมาแตร์เดอี (Mater Dei) ค.ศ.1988/พ.ศ.2531-ค.ศ.1993/พ.ศ.2536

- กลับไปประเทศฝรั่งเศส เจ้าวัดในสังฆมณฑลหนึ่ง ตั้งแต่ ค.ศ.1993/พ.ศ.2536 เป็นต้นมา

รายงานประจำปีครั้งสุดท้ายของพระคุณเจ้าวังงาแวร์ ประจำปี ค.ศ.1976/พ.ศ.2519

(1 มกราคม-31ธันวาคม)

พระสังฆราช	พระคุณเจ้าวังงาแวร์	
อุปสังฆราช	คุณพ่อเบรย์	
เหรัญญิก	คุณพ่ออังเดรโอนี	
พระสงฆ์ประจำมิสซัง	คณะ MEP 5 องค์	คณะ MSP 2 องค์

	คาทอลิก	ผู้กำลังเรียนคำสอน	
วัดโคราช	708	24	คพ.เบรย์ คพ.อังเดรโอนี
วัดปากช่อง	249	15	คพ.ประยูร นามวงศ์
วัดกลางดง	50		
วัดโนนแก้ว	671	3	คพ.มัลแซร์
วัดโนนแฝก	526	-	
วัดโนนงิ้ว	134	2	
วัดไทรทม	84	2	
วัดบ้านหัน	237	1	พระคุณเจ้าวังงาแวร์

วัดบัวใหญ่			
วัดหนองบัวลาย			
วัดเมืองคง	252	58	คพ.เปโตร ปากูริบ็อท
วัดโคกเพชร			
วัดบุไท			
ฝาผนัง			
วัดพุทไธสง	16	1	
วัดหนองพลวง	94	50	
วัดบ้านเตย	11	11	
โคกกลาง	-	55	คพ.เปโตร ปากูริบ็อท
บุ่งเบ้า	1	21	
หนองบก	1	20	
โคกเพชร	-	40	
วัดโคกปราสาท	593	8	
นางรอง	17	3	คพ.นิโคลาส
บุรีรัมย์	11	-	
ชัยภูมิ	100	-	
ท่าแจ้ง	27	-	
หนองบัวแดง	-	-	คพ.ตาเวนแน๊ค
หนองหญ้าปล้อง ชัยภูมิ	-	48	
สระพุง	-	40	
ห้วยต้อน	-	15	
วัดแก้งคร้อ	86	-	
บ้านน้อยศรีสะอาด	28	5	
ภูดิน	3	1	
ภูเขียว	14	-	พระคุณเจ้าวังงาแวร์
เกษตรสมบูรณ์	5	-	
คอนสาร	2	-	
หนองหญ้าปล้อง(ต.หนองสังข์)	-	29	
รวม	**3,920**	**452**	

ปี ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 เหตุการณ์บางประการ

รถ Cinebus ของสื่อมวลชนคาทอลิกมาฉายหนังในสังฆมณฑลนครราชสีมาอีกรอบหนึ่ง

- มีนาคม หลังจากได้ทำงานด้านพัฒนาการเกษตรในสังฆมณฑลนครราชสีมาเป็นเวลา 10 ปีแล้ว มิสเตอร์ฮอท(Hott)กลับไปประเทศฝรั่งเศส
- พฤษภาคม ต้นเดือน **บ้านเณรกลางพระวิสุทธิวงศ์**เปิดเป็นปีแรก ต่อจากบ้านเณรเล็กที่ปิดได้ 2 ปีแล้ว ในสถานที่เดียวกัน
  คุณพ่ออังเดร โอนีรับการแต่งตั้งเป็นผู้ฟังแก้บาปประจำบ้านเณรกลาง
- มิถุนายน วันหนึ่ง พระคุณเจ้าวังงาแวร์รับจดหมายที่สำคัญจากกรุงโรม มีข้อความดังนี้

กระทรวงประกาศพระวรสารแก่ปวงชน กรุงโรม, 16 มิถุนายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520
เลขที่ 1.557/77

พระคุณเจ้าที่เคารพ

ตามที่พระคุณเจ้าทราบแล้วว่า พระสันตะปาปาได้ทรงรับใบลาออกจากหน้าที่หลายฉบับของพระคุณเจ้าที่ขอให้พ้นจากการทำหน้าที่ปกครองดูแลสังฆมณฑลนครราชสีมา เนื่องจากเหตุผลสุขภาพทรุดโทรม และพระองค์ทรงแต่งตั้งพระคุณเจ้ายออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์ เข้ารับตำแหน่งประมุขสังฆมณฑลนี้แทนพระคุณเจ้าแล้ว การตัดสินใจทั้ง 2 เรื่องนี้จะประกาศให้สาธารณชนทราบอย่างเป็นทางการในวันพรุ่งนี้ ทางหนังสือพิมพ์ "ออสเซร์วาตอเร โรมาโน" วันที่ 17 มิถุนายน 1977

ในโอกาสที่พระคุณเจ้ามอบงานบริหารงานเขตปกครองนี้ของพระศาสนจักร ซึ่งพระคุณเจ้าเป็นประมุของค์แรกให้แก่บุตรของประเทศพื้นเมือง สมณกระทรวงประกาศพระวรสารแก่ปวงชนขอแสดงความขอบคุณต่อพระคุณเจ้าอย่างสูง สำหรับสิ่งดีๆ ทุกประการที่พระคุณเจ้าได้ทำในเขตสังฆมณฑลนี้ รวมทั้งขอบคุณผู้ที่ร่วมทำงานกับพระคุณเจ้า ภายใต้ความปรีชาฉลาดและการวางแผนที่สุขุม ทั้งนี้ เพื่อให้พระวรสารได้รับการประกาศและเพื่อให้พระอาณาจักรของพระเป็นเจ้าในขอบเขตบริเวณนี้ของประเทศไทยได้เจริญเติบโตขึ้น

ขอองค์พระผู้เป็นเจ้าตอบแทนพระคุณเจ้าด้วยพระพรของพระองค์อย่างอุดมสมบูรณ์ ขอให้พระองค์ทรงรักษาสุขภาพของพระคุณเจ้า เพื่อว่าพระคุณเจ้าไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน สามารถต่องานโดยมอบตนให้งานประกาศพระวรสารของพระศาสนจักรตลอดเวลา ข้าพเจ้าแน่ใจเช่นเดียวกันว่า โดยอาศัยคำภาวนาของพระคุณเจ้า พระคุณเจ้าจะคงไม่ลืมสังฆมณฑลนครราชสีมา และแน่ใจว่าโดยวิธีการภาวนานี้จะนำมาซึ่งความช่วยเหลือที่ประเสริฐสุดแก่ผู้อภิบาลองค์ใหม่ในเขตพระศาสนจักรนี้

ข้าพเจ้าขอส่งความหวังดีสูงสุดมาถึงพระคุณเจ้า และขอให้พระคุณเจ้าโปรดรับความเคารพอย่างสูงและน้ำใจที่เสียสละของข้าพเจ้าในองค์พระคริสตเจ้า

ลงชื่อ AGNELO Cardinal (พระคาร์ดินัล) ROSSI
Prefect(ประธานสมณกระทรวงฯ)

วันต่อมา พระคุณเจ้าวังงาแวร์ส่งสาส์นให้แก่ทุกๆ คนในสังฆมณฑลนครราชสีมา ดังต่อไปนี้

สำนักมิสซัง 123/77 ***วันที่ 17 มิถุนายน 1977/2520***

เจริญพรมายังพระสงฆ์ นักบวช และสัตบุรุษสังฆมณฑลนครราชสีมา

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะเรียนให้ท่านทราบว่า สมเด็จพระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 ได้ทรงแต่งตั้งคุณพ่อพเยาว์ มณีทรัพย์ พระสงฆ์แห่งสังฆมณฑลจันทบุรี เป็นสังฆราชแห่งสังฆมณฑลนครราชสีมา ตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายนศกนี้ เป็นต้นไป

ข้าพเจ้าขอเชิญพี่น้องทุกท่านให้อนุโมทนาพระคุณพระเป็นเจ้าเนื่องในโอกาสนี้ และให้ขอพระพรอันอุดมสมบูรณ์จากพระจิตเจ้าอุทิศให้ท่านสังฆราชองค์ใหม่ เพื่อท่านจะได้บริการพระศาสนจักรในเขตสังฆมณฑลนี้ และในสภาพระสังฆราชแห่งประเทศไทยอย่างสอดคล้องกับน้ำพระทัยของพระเป็นเจ้าและความต้องการแห่งประชากรของพระองค์ตลอดไป

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ เชิญชวนบรรดาพระสงฆ์ประจำสังฆมณฑลนครราชสีมาให้มาคำนับ แสดงความยินดีและพบปะสังสรรค์กับท่านสังฆราช พเยาว์ มณีทรัพย์ ที่สำนักพระสังฆราชนครราชสีมา (251/1 ถ.สุรนารี อ.เมือง) ในวันจันทร์ที่ 4 กรกฎาคม 1977 (เริ่มการประชุมเวลา 09.30 น.)

ด้วยความเคารพอย่างสูง

อาแลง วังงาแวร์

อดีตสังฆราชแห่งนครราชสีมา

ตอนที่ 4 สังฆมณฑลนครราชสีมา สมัยพระสังฆราชยออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์ ปกครอง(กันยายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520-กุมภาพันธ์ ค.ศ.2007/พ.ศ.2550)(เฉพาะบางส่วน)

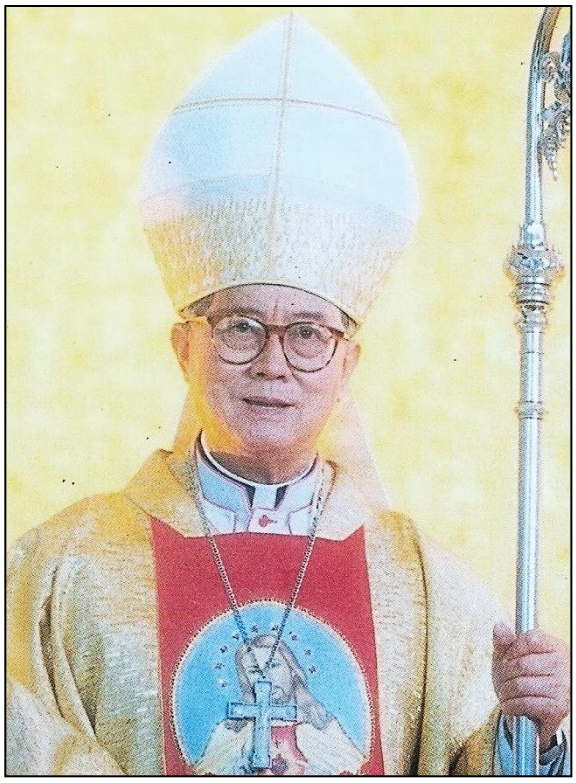

4.1 การแต่งตั้งคุณพ่อยออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์เป็นพระสังฆราช

วันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 หนังสือพิมพ์ “ออสเซร์วาตอเร โรมาโน” ลงข่าวเป็นทางการว่า พระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 ทรงแต่งตั้งคุณพ่อยออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์ เป็นพระสังฆราช ประมุของค์ที่ 2 ของสังฆมณฑลนครราชสีมา

4.2 การอภิเษก

วันที่ 3 กันยายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 คุณพ่อยออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์ รับการอภิเษกที่หอประชุมโรงเรียนมารีย์วิทยานครราชสีมา

พระสงฆ์สังฆมณฑลจันทบุรี 3 องค์ มาก่อน เพื่อช่วยเตรียมงานอภิเษกนี้ ทั้งสามองค์นี้สมัครมาทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมาต่อไปคือ **คุณพ่ออรุณ ธรรมธาดา คุณพ่อวิโรจน์ สมหมาย** และ**คุณพ่อสมชัย พงศ์ศิริพัฒน์**

ส่วน**คุณพ่อประยูร นามวงศ์** เป็นสงฆ์สังฆมณฑลจันทบุรีองค์แรกที่ได้มาช่วยสังฆมณฑลนครราชสีมา ตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 ในฐานะเจ้าอาวาสวัดปากช่อง ตามคำเชิญของพระคุณเจ้าวังงาแวร์

คพ.ประยูร นามวงศ์

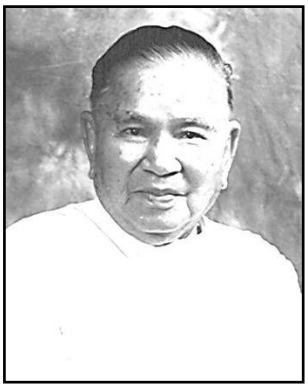

คพ.อรุณ ธรรมธาดา

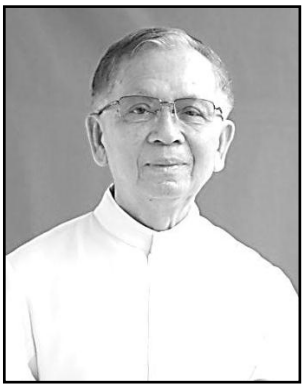

คพ.วิโรจน์ สมหมาย

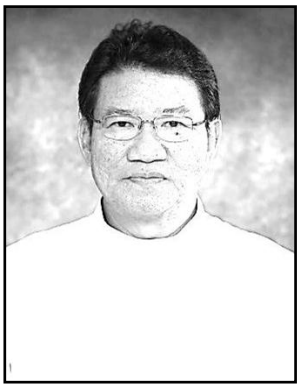

คพ.สมชัย พงศ์ศิริพัฒน์

รายงานประจำปีครั้งแรกของพระคุณเจ้ายออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์ (1 มกราคม-31ธันวาคม ค.ศ.1977/พ.ศ.2520)

พระสังฆราช	พระคุณเจ้ายออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์
อุปสังฆราช	คุณพ่อประยูร นามวงศ์
เหรัญญิก	คุณพ่อวิโรจน์ สมหมาย
พระสงฆ์ประจำมิสซัง	สมาชิกคณะ MEP 7 องค์ สมาชิกคณะ MSP 2 องค์
	สงฆ์สังฆมณฑลจันทบุรี 4 องค์
สามเณร	บ้านเณรกลาง 3 คน
	บ้านเณรเล็กฟาติมา ท่าแร่ฯ 16 คน } รวม 25 คน
	บ้านเณรเล็กคริสตประจักษ์ อุบลฯ 6 คน
นักบวชชาย	คณะเซนต์คาเบรียล 3 รูป
นักบวชหญิง	คณะข้าบริการพระแม่มารีย์ อุบลฯ 9 รูป
	คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร 11 รูป
	คณะโอเบลตฆราวาส OMMI ปากช่อง 2 ท่าน

	คาทอลิก	ผู้กำลังเรียนคำสอน	
วัดโคราช	768	29	คพ.เบรย์ คพ.อังเดรโอนี
วัดปากช่อง	255	-	คพ.ประยูร นามวงศ์
วัดกลางดง	51	-	
วัดโนนแก้ว	683	3	คพ.มัลแซร์
วัดโนนแฝก	538	2	
วัดโนนงิ้ว	142	2	
วัดไทรทม	88	2	
วัดบ้านหัน	243	-	คพ.สมชัย พงศ์ศิริพัฒน์
วัดบัวใหญ่	275	7	คพ.เปโตร ปากูริบ๊อท
วัดหนองบัวลาย		15	
วัดเมืองคง		12	
โคกเพชร		-	คพ.ฟิล มาฮุซาย
วัดบุไท		8	
วัดพุทไธสง	12	-	คพ.เชอวาเลียร์
วัดบ้านเตย	10	-	
วัดหนองพลวง	86	60	
โคกกลาง	-	45	
บุ่งเบ้า	1	21	
หนองบก	-	20	

โคกเพชร	1	34	คพ.เชอวาเลียร์
วัดโคกปราสาท	617	2	คพ.นิโคลาส
นางรอง	19	1	
บุรีรัมย์	40	-	
ชัยภูมิ		-	คพ.ตาเวนแน๊ค พระคุณเจ้าวังงาแวร์
ท่าแจ้ง		-	
หนองบัวแดง		-	
หนองหญ้าปล้อง ชัยภูมิ	142	-	
สระพุง		-	
ห้วยต้อน		-	
วัดแก้งคร้อ		-	คพ.อรุณ ธรรมธาดา
บ้านน้อยศรีสะอาด		-	
ภูดิน		-	
ภูเขียว	118	-	
เกษตรสมบูรณ์		-	
คอนสาร		-	
หนองหญ้าปล้อง		11	
รวม	**4,089**	**274**	

สมาชิกคณะ MEP ที่ทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมา สมัยพระสังฆราชยออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์ ปกครอง ได้แก่ พระคุณเจ้าวังงาแวร์ และสงฆ์ MEP 7 องค์

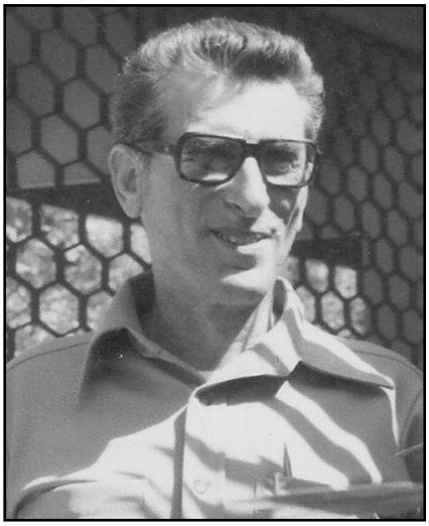

I. พระคุณเจ้าอาแลง วังงาแวร์ (พระสังฆราชกิตติคุณ)

1. งานแพร่ธรรม

1.1 ที่วัดหนองบัวแดง

หลังจากพระคุณเจ้าลาออกจากตำแหน่งประมุขสังฆมณฑลแล้ว ปลายปี ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 พระคุณเจ้าไปที่วัดชัยภูมิ รักษาการแทนคุณพ่อตาเวนแน๊ค MEP ซึ่งกลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส 4-5 เดือน ปีถัดมา(ต้นปี ค.ศ.1978/พ.ศ.2521) พระคุณเจ้าไปอยู่ประจำที่กิ่งอำเภอหนองบัวแดง เป็นองค์แรก ดูแลกลุ่มคริสตังที่นั่น ฯพณฯ เช่าบ้านไม้ 2 ชั้น ใกล้ตลาด ชั้นล่างเป็นวัดน้อย ถวายมิสซาและสอนคำสอน

1.2 ที่วัดนักบุญเปาโลกลับใจแก้งคร้อ ปี ค.ศ.1978-1985/ พ.ศ.2521-2528

วัดแก้งคร้อที่คพ.มิแชลสร้างเมื่อสิบกว่าปีก่อน

กลางปี ค.ศ.1978 พระคุณเจ้าย้ายไปอยู่วัดแก้งคร้อแทนคุณพ่ออรุณ ธรรมธาดา ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว นอกจากวัดแก้งคร้อแล้ว พระคุณเจ้ายังรับผิดชอบกลุ่มคริสตังหนองบัวแดงอย่างเดิม รวมทั้ง**หนองกุง** (ที่ท่านเองบุกเบิก) **คลองเจริญ**และ**หนองหญ้าปล้อง**(ต.หนองสังข์) หมายเหตุ ที่วัดหนองบัวแดง พระคุณเจ้าสร้างวัด-บ้านพ่อ หลังใหม่เป็นตึกหลังเดียวกัน แต่พระคุณเจ้าไม่มีโอกาสอาศัยอยู่

1.3 ที่บ้านหนองหญ้าปล้อง

วัดหนองหญ้าปล้อง หลังแรกที่พระคุณเจ้าวังงาแวร์สร้าง

เมื่อสิบกว่าปีก่อน คุณพ่อมิแชลอดีตเจ้าวัดแก้งคร้อกับนายคำภา งามสวัสดิ์ ครูคำสอน เคยมาสอนคำสอนชาวพุทธ 29 คนที่สนใจศาสนาคริสต์ แต่คุณพ่อไม่ได้ล้างบาปสักคน เพราะเขายังไม่พร้อม

ต่อมาคุณพ่ออรุณ ธรรมธาดา เจ้าวัดใหม่แก้งคร้อต่อจากคุณพ่อมิแชล ซื้อที่ดินที่หนองหญ้าปล้อง เพื่อสร้างบ้านพักพระสงฆ์ คุณพ่อกับครูคำภาสอนคำสอนชาวบ้านที่สนใจ แต่ไม่ได้ล้างบาปสักคน เพราะพวกเขามีความรู้ในศาสนาไม่เพียงพอ

พระคุณเจ้าวังงาแวร์มุ่งมั่นไปสอนคำสอนที่หนองหญ้าปล้องอย่างสม่ำเสมอ มีคนสนใจมากขึ้น ชาวบ้านชอบวิธีสอนคำสอนของท่านที่ชัดเจน มีเหตุผล และสร้างความศรัทธา ฯพณฯ สร้างวัดน้อยหลังแรก และวันหนึ่งท่านได้โปรดศีลล้างบาปให้แก่สามสิบกว่าคนเป็นกลุ่มแรก

ในบัญชีศีลล้างบาปวัดแก้งคร้อ มีบันทึกว่า ที่วัดหนองหญ้าปล้อง วันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ.1980/พ.ศ.2523 พระคุณเจ้าโปรดศีลล้างบาปให้ 31 คน และวันที่ 3 พฤษภาคม ค.ศ.1983/พ.ศ.2526 ให้แก่ 15 คน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่รวม 46 คน ที่วัดแก้งคร้อ วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2526 ท่านล้างบาป 7 คน ที่วัดหนองพวง(หนองกุง) วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2526 ท่านล้างบาป 19 คน และที่วัดหนองบัวแดง วันที่ 15 พฤษภาคม ล้างบาป 5 คน

ที่วัดแก้งคร้อ พระคุณเจ้าเป็นคนแรกที่จัดค่ายคำสอนภาคฤดูร้อนช่วงปิดเทอมตลอดเวลาหลายปีติดต่อกัน สำหรับเด็กๆ ประมาณ 100 คน เด็กเหล่านี้มาจากหมู่บ้านหรือตลาดที่ไม่มีโอกาสเรียนคำสอนในวันเรียน ซิสเตอร์คณะข้าบริการพระแม่มารีย์อุบลฯ ที่ประจำวัดโนนแก้ว โคกปราสาท และบ้านหัน มาช่วยพระคุณเจ้าหลายรูป กับคณะโอเบลตปากช่องบางท่าน และสามเณรแสงธรรมหลายคนอีกด้วย

ค่ายคำสอนที่วัดแก้งคร้อ ปี ค.ศ.1981/พ.ศ.2524

2. ชีวิตบั้นปลายของพระคุณเจ้าวังงาแวร์

2.1 ที่โรงพยาบาลเซนต์เมรี่

ปี ค.ศ.1985/พ.ศ.2528 พระคุณเจ้าไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส เมื่อกลับมาเดือนพฤศจิกายน ฯพณฯ มาพักที่สำนักมิสซังเพราะสุขภาพไม่ค่อยดี(ปวดนิ่วบ่อยๆ) ท่านใช้เวลาว่างแปลหนังสือภาษาไทย 2 เล่มเป็นภาษาฝรั่งเศส เล่มแรกชื่อ “สี่แผ่นดิน” ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ เล่มที่สองชื่อ “ลูกอีสาน” ของนายคำพูน บุญทวี ที่ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่น

ป.ล. การแปลหนังสือ 2 เล่มนี้ไม่สำเร็จเพราะโรคภัยมาเบียดเบียนท่าน

เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1987/พ.ศ.2530 พระคุณเจ้าเข้าโรงพยาบาลชั่วคราว เมื่ออาการดีขึ้นแล้ว ท่านตัดสินใจไปรักษาการแทนคุณพ่อ MEP องค์หนึ่งในโรงเรียนที่คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ดูแลในเมืองเพชรบูรณ์

ปี ค.ศ.1988/พ.ศ.2531 พระคุณเจ้าจำเป็นต้องกลับมาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเซนต์เมรี่อีก เพราะมีความดันโลหิตสูงและเป็นเบาหวาน นายแพทย์สุนทร ตรีสรานุวัฒนา รายงานว่า ทางโรงพยาบาลเซนต์เมรี่จัดห้องพักใหญ่ให้ท่านเข้าอยู่ประจำ คืนหนึ่งในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ.1990/พ.ศ.2533 พระคุณเจ้าเกิดมีเส้นเลือดในสมองอุดตัน เป็นอัมพาตครึ่งซีก (ด้านซ้าย) แต่ยังสามารถพูดได้

2.2 ที่ประเทศฝรั่งเศส

หลังจากนี้ไม่กี่เดือนญาติพี่น้องคนหนึ่งจากประเทศฝรั่งเศสมาเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาลเซนต์เมรี่ เมื่อเห็นสภาพของพระคุณเจ้าเช่นนี้ ญาติคนนี้ขอร้องให้ท่านกลับไปรักษาตัวที่ประเทศฝรั่งเศส แม้ว่าท่านอยากอยู่ในสังฆมณฑลนครราชสีมามากกว่า ทีแรกท่านพักที่บ้านคนชราของคณะ MEP โลรีซ(Lauris) ทางภาคตะวันออก

เฉียงใต้ของประเทศ ภายหลังพี่น้องของท่านขอให้เข้ามาอยู่ใกล้กับพวกเขาที่เมืองมาร์เซย์ พระคุณเจ้าจึงมาพักรักษาตัวที่เมืองนั้นในบ้านคนชราชื่อ “Ma Maison” (My Home) ของคณะซิสเตอร์น้อยของคนจน

ปีต่อมา เดือนเมษายน ค.ศ.1991/พ.ศ.2534 พระคุณเจ้ากลับมาเยี่ยมสังฆมณฑลนครราชสีมากับญาติพี่น้องคนหนึ่ง แม้ว่าหมอและซิสเตอร์ที่โน่นไม่เห็นดีเท่าไร ฯพณฯ พบพระคุณเจ้าพเยาว์และบรรดาพระสงฆ์ด้วยความชื่นชมยินดี แต่จำเป็นต้องกลับไปรักษาตัวอีกที่บ้านคณะซิสเตอร์น้อยของคนจน

2.3 วาระสุดท้าย

วันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ.1993/พ.ศ.2536 เวลา 3 ทุ่ม พระคุณเจ้าถึงแก่กรรม คุณพ่อ MEP องค์หนึ่งที่อยู่ข้างพระคุณเจ้าในขณะนั้น ได้อธิบายว่า “พระคุณเจ้าสิ้นใจโดยรู้ตัว อย่างสงบ ใบหน้ายิ้มแย้ม” สิริอายุ 72 ปี

วันที่ 7 พฤษภาคม มีพิธีมิสซาปลงศพในวัดของคณะซิสเตอร์น้อยของคนจน พระคาร์ดินัลกอฟฟีย์ (Coffy)พระอัครสังฆราชของอัครสังฆมณฑลมาร์เซย์ มาร่วมพร้อมกับพระสงฆ์พื้นเมืองและพระสงฆ์คณะ MEP ทั้งญาติพี่น้องของท่าน พระคุณเจ้าถูกฝังในคูหาของตระกูลวังงาแวร์ในสุสานนักบุญเปโตรที่เมืองมาร์เซย์ (เมืองที่ท่านเกิด)

ต่อไปนี้ เป็นบทความไว้อาลัยพระคุณเจ้าบางบท ที่คัดมาจากหนังสือ **“ประวัติและอาลัยพระคุณเจ้าวังงาแวร์”** โดยคุณพ่อประยูร พงศ์พิษณุ์ อธิการบ้านเณรกลางพระวิสุทธิวงศ์ ในขณะนั้น

พระคาร์ดินัล มีชัย กิจบุญชู

“คำไว้อาลัย

แด่พระสังฆราชอาแลง วังงาแวร์

...ในวันนี้คริสตชนไทยต้องสูญเสียบุคคลสำคัญไปอีกท่านหนึ่งคือ ฯพณฯ พระสังฆราชอาแลง วังงาแวร์ ท่านเป็นมิชชันนารีผู้ร้อนรน มีความกล้าหาญ และพร้อมที่จะเผชิญความยากลำบากทุกชนิดเพื่อให้พระศาสนจักรของพระเป็นเจ้าได้เจริญก้าวหน้า เป็นความหวังและเป็นความรอดสำหรับมนุษย์ทุกคน ชีวิตมิชชันนารีของท่านเป็นแบบอย่างอันเลิศสำหรับคริสตชนในยุคปัจจุบันที่พระศาสนจักรเรียกร้องให้สำนึกในหน้าที่อันสำคัญในการประกาศพระวรสาร

...ขอให้คำภาวนาของบรรดาคริสตชนทุกคนและอำนาจแห่งบุญกุศลและวีรกรรมที่ ฯพณฯ ได้ประกอบไว้แก่พระศาสนจักรไทย จงเป็นพลังส่งผลให้ดวงวิญญาณของ ฯพณฯ ได้ประสบความสุขสงบในองค์พระผู้เป็นเจ้าตลอดนิรันดร

พระคาร์ดินัล ม.มีชัย กิจบุญชู

พระอัครสังฆราชแห่งอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ”

พระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์

“พระคุณเจ้าที่เคารพรัก

ในฐานะพระสังฆราชผู้น้อง และผู้สืบตำแหน่งต่อจากพระคุณเจ้า ในสังฆมณฑลนครราชสีมา ผมกล้ายืนยันว่าผมได้พยายามอย่างเต็มที่ที่จะสืบภาระหน้าที่ต่อจากพระคุณเจ้าอย่างครบถ้วน ได้พยายามรักษาผลงาน

ทั้งหมดที่ได้ทำไว้ในสมัยของพระคุณเจ้าและพัฒนาให้เจริญยิ่งๆ ขึ้น ผมได้เรียนรู้ถึงชีวิตและการทำงานของพระคุณเจ้า ได้ยึดเอาเป็นแบบอย่างและเป็นกำลังใจตลอดมา ผมรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณพระคุณเจ้าเป็นการส่วนตัวเป็นอย่างมาก พระคุณเจ้าย่อมรู้จักผมดีระหว่างที่ยังอยู่กับผมมานาน 15 ปี

ผมจึงอาลัยอาวรณ์เป็นอย่างยิ่งในการจากไปของพระคุณเจ้า แต่ผมมีความรู้สึกว่าพระคุณเจ้ายังอยู่กับพวกเราภายในสังฆมณฑลต่อไปอย่างใกล้ชิดกว่าเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่เสียอีก

เมื่อวันที่ 11 เมษายน ค.ศ.1991/พ.ศ.2534 พระคุณเจ้าได้อุตส่าห์กลับมาเยี่ยมสังฆมณฑลฯ ทั้งๆ ที่เป็นอัมพาตไปส่วนหนึ่งแล้ว ได้แสดงน้ำใจไปเยี่ยมผมถึงอารามธิดามารีย์ ผมยังจำได้ว่าวันนั้นพระคุณเจ้าได้กล่าวกับผมโดยน้ำเสียงที่สั่นเครือว่า "ได้ทำงานในเมืองไทยนานกว่า 30 ปี ใจรักเมืองไทย ขอมาฝังร่างในสุสานวัดโคราชได้ไหม" ผมก็ได้ตอบพระคุณเจ้าไปว่า "ยินดีที่สุดครับ พระคุณเจ้าเป็นผู้สร้างสังฆมณฑลมาด้วยความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวด ขอให้กลับมาอยู่กับพวกเราในบั้นปลายชีวิตเถิด"

...พระคุณเจ้าครับ ผมแน่ใจว่าพระคุณเจ้าอยู่กับพวกเราในขณะนี้โดยไม่มีระยะทางขวางกั้นแล้ว โปรดอยู่กับเราด้วย "จิต" ของพระคุณเจ้าดังที่เคยปรารถนาเถิด ผมแน่ใจว่าพระคุณเจ้ารักสังฆมณฑลมาก

...ผมขอให้คำภาวนาของพระคุณเจ้าเหล่านั้นมีผลเป็นปัจจุบันเสมอด้วยครับ พระคุณเจ้าที่เคารพรัก ลาก่อนอีกไม่ช้าเราจะพบกันในเมืองสวรรค์

ขอพระคุณเจ้าอวยพรมายังพวกเราด้วยเทอญ

พระสังฆราชยออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์"

พระคุณเจ้ายอด พิมพิสาร

"อาลัยพระคุณเจ้าวังงาแวร์

...ผมเป็นผู้สืบตำแหน่งประธานสื่อมวลชนคาทอลิกไทยโดยตรงจากท่าน และทราบดีว่าในฐานะผู้บุกเบิกและเริ่มต้นงานทางด้านสื่อมวลชน ท่านต้องประสบปัญหามากมาย เมื่อท่านมอบงานให้เกือบ 18 ปีมาแล้ว ท่านก็ได้ให้คำแนะนำซึ่งมีประโยชน์มาก

...ในฐานะประธานสื่อมวลคาทอลิกไทย ผมขอขอบพระคุณพระคุณเจ้าวังงาแวร์ที่วางรากฐานอย่างมั่นคงให้แก่หน่วยงานนี้ ขอพระคุณเจ้าระลึกถึงและวอนขอพระพรจากพระเป็นเจ้า เพื่อหน่วยงานที่พระคุณเจ้าริเริ่มนี้

...ขอพระเป็นเจ้าทรงประทานบำเหน็จรางวัลในสวรรค์แก่พระคุณเจ้าที่ทุ่มเทเสียสละเพื่อพระอาณาจักรของพระองค์ในโลก ขอบคุณในตัวอย่างที่ดีที่ให้พวกเราซึ่งเป็นรุ่นน้อง ขอพระเป็นเจ้าทรงประทานการพักผ่อนนิรันดรแก่ดวงวิญญาณของพระคุณเจ้าเทอญ

ด้วยความนับถืออย่างสูงในพระคริสตเจ้า

พระสังฆราชยอร์ช ยอด พิมพิสาร"

คุณพ่อประยูร พงศ์พิษณุ์

"ระลึกถึงพระคุณเจ้าผู้มีพระคุณต่อบ้านเณรกลาง

แด่พระคุณเจ้าอาแลง วังงาแวร์ ธรรมทูตผู้นำข่าวดีแห่งความรักพระเจ้

มาประกาศในประเทศของเราชาวไทย

บ้านเณรกลางพระวิสุทธิวงศ์...พระสังฆราชอาแลง วังงาแวร์ ประมุขสังฆมณฑลนครราชสีมาได้แสดงความมีน้ำใจกว้างขวางออกมาด้วยการเสนออนุญาตให้ทางสภาฯ สามารถใช้อาคารและบริเวณอดีตบ้านเณรเล็กของทางสังฆมณฑลของพระคุณเจ้า เป็นสถานที่อบรมเณรกลาง จึงทำให้พวกเราได้ใช้สถานที่นี้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี ค.ศ. 1976-1977/พ.ศ.2519-2520 เป็นต้นมา โดยมีชื่อเรียกขานกันทั่วไปว่า "สามเณราลัยพระวิสุทธิวงศ์"

ในนามของทางบ้านเณรกลาง ผมขอแสดงความอาลัยด้วยจริงใจ ในการจากไปของพระคุณเจ้าที่เคารพรักของพวกเรา และด้วยความสำนึกในพระคุณของพระคุณเจ้าผู้มีน้ำใจกว้างขวางและสายตาอันกว้างไกล ในงานส่งเสริมกระแสเรียกของพระศาสนจักรไทย

...ในฐานะธรรมทูตผู้มีจิตตารมณ์และอุดมการณ์อันน่าเลื่อมใสศรัทธา ขอให้ร่องรอยแห่งย่างก้าวของพระคุณเจ้าอย่าได้ลบเลือนและอย่าได้ขาด "ผู้เดินทาง" ผมจึงหวังและขอส่งเสริมบรรดาชายหนุ่มที่เข้ามาอาศัยอยู่ใต้ชายคาบ้านเณรกลางแห่งนี้ ร่วมในอุดมการณ์นี้และติดตามพระเยซูเจ้าองค์เดียวกัน

ด้วยความอาลัยและสำนึกในพระคุณ

คุณพ่อประยูร พงศ์พิษณุ์

(อธิการบ้านเณรกลางพระวิสุทธิวงศ์)"

II. สงฆ์คณะ MEP 7 องค์ที่ทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมา สมัยพระคุณเจ้าพเยาว์ ปกครอง

1. คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส
2. คุณพ่อเบรย์
3. คุณพ่อตาเวนแน๊ค
4. คุณพ่ออังเดร โอนี
5. คุณพ่อลามูเรอซ์
6. คุณพ่อมัลแซร์
7. คุณพ่อเชอวาเลียร์

1. คุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส

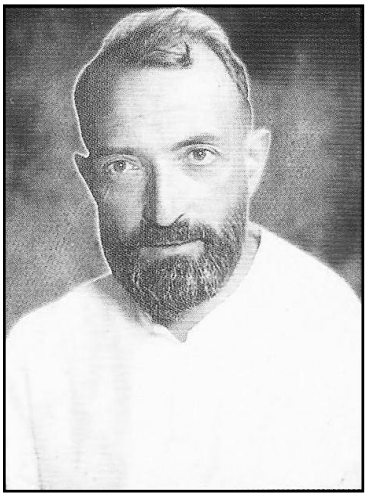

เจ้าอาวาสวัดโคกปราสาท สมัยที่สอง (พฤศจิกายน ค.ศ.1974-1988/พ.ศ.2517-2531)เป็นเวลา 13 ปีกว่า

วัดโคกปราสาท เมื่อพระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์ รับการอภิเษก วันที่ 3 กันยายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 คุณพ่อนิโคลาส เป็นเจ้าวัดโคกปราสาทได้ 3 ปีแล้ว โคกปราสาทเป็นวัดที่คุณพ่อได้บุกเบิกเมื่อ 18 ปีก่อน

ครั้งนี้อาศัยการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้าน คุณพ่อสร้างวัด(หลังที่สาม) เป็นไม้แบบศาลาทรงไทย ต่อมาปลายเดือนมีนาคม ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 พระคุณเจ้าวังงาแวร์ทำพิธีเสกวัดนี้ นับเป็นวันสำคัญของหมู่บ้านโคกปราสาทอีกวันหนึ่ง

นอกจากงานด้านศาสนาแล้ว คุณพ่อยังส่งเสริมงานพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น สนับสนุนชาวบ้านให้บริหารธนาคารข้าว และธนาคารกระบืออย่างจริงจัง

วัดน้อยอำเภอนางรอง

ค.ศ. 1975/พ.ศ.2518 คุณพ่อซื้อที่ดินแปลงหนึ่งใกล้ตลาดนางรอง แล้วขยายสถานที่โดยซื้อเพิ่มอีกหลายแปลง นอกจากวัดแล้วคุณพ่อยังสร้างสถานรับเลี้ยงเด็กด้วย

เดือนมิถุนายน-สิงหาคม ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 คุณพ่อกลับไปประเทศฝรั่งเศสเพื่อเปลี่ยนดวงตาเทียมใหม่ เมื่อกลับมาก็เข้าประจำวัดโคกปราสาทเช่นเดิม

เดือนกันยายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 พระสังฆราชยออากิม พเยาว์ มณีทรัพย์ รับการอภิเษกเป็นประมุของค์ที่สองของสังฆมณฑลนครราชสีมาแทนพระสังฆราชวังงาแวร์

วัดโคกปราสาท

เดือนธันวาคม ค.ศ.1978/พ.ศ.2521 คุณพ่อเขียนจดหมายฉบับหนึ่ง อธิบายว่า *"...ตั้งแต่หลายปีมาแล้วพวกคอมมิวนิสต์ไทยใต้ดินมาก่อกวนเขตใกล้เคียงโคกปราสาท เดือนพฤษภาคมที่แล้ว พวกคอมมิวนิสต์เหล่านี้ได้เผาโรงเรียนหลังหนึ่ง ที่อยู่ห่างจากหมู่บ้านโคกปราสาทเพียง 6 กิโลเมตร นอกจากนี้พวกเขายังยิงกระสุนปืนใหญ่ตกห่างจากหมู่บ้านของเราเพียง 2 กิโลเมตร ต่อมาไม่นานเครื่องบินของไทยโต้ตอบโดยทิ้งระเบิดและยิงกระสุนปืนกล ทั้งหมดนี้ทำให้ชาวบ้านหลายหมู่บ้านตื่นตระหนก เริ่มอพยพออกไปพร้อมกับฝูงสัตว์เลี้ยง แต่ที่โคกปราสาทชาวบ้านอพยพไปไม่กี่คน ทำให้เจ้าหน้าที่และชาวบ้านอื่นๆ ใกล้เคียงแปลกใจ และชมเชยพวกเรา ที่กล้าอยู่ประจำที่เดิม... ...เมื่อเร็วๆ นี้ ข้าพเจ้าล้างบาป 4 ครอบครัวที่อยู่ในหมู่บ้านอื่นกับผู้ใหญ่ที่กระจัดกระจายอีกหลายคน รวมทั้งหมด 20 คน ... ชาวบ้านหนองพลวง 2 ครอบครัว(หมู่บ้านที่ข้าพเจ้าถูกทำร้าย ถูกตีศีรษะจนตาเสียเมื่อ 5 ปีก่อน) ย้ายเข้ามาในหมู่บ้านหนึ่งใกล้ๆ โคกปราสาท พวกเขาขอร้องข้าพเจ้าให้ไปเยี่ยมพวกเขาที่นั่น คนเหล่านี้เวลาอยู่ที่หนองพลวงได้มีโอกาสรู้จักศาสนาคริสต์เป็นเวลา 10 ปี ทีแรกพวกเขาต่อต้าน ภายหลังพวกเขาอยู่เฉยๆ แต่ที่สุดเมื่อพวกเขาเห็นว่าบรรยากาศในบ้านหนองพลวงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากที่ข้าพเจ้าได้ล้างบาปชาวบ้านที่นั่นจำนวน 87 คนเมื่อ 5 ปีก่อน ทั้งหมดนี้ทำให้สองครอบครัวนี้ต้องการศึกษาคำสอนและล้างบาปด้วย ปัจจุบันนี้ที่วัดหนองพลวงมีคนมาวัดฟังมิสซาวันอาทิตย์ 200 คน แต่ในจำนวนนี้ครึ่งหนึ่งยังไม่ได้ล้างบาป บางคนที่อยู่ห่างไกลต้องเดินเท้าระยะทาง 6 กิโลเมตรเพื่อมาวัด..."*

คุณพ่อกลับไปประเทศฝรั่งเศสครั้งที่สอง วันที่ 2 พฤษภาคม- 6 ตุลาคม ค.ศ.1983/พ.ศ.2526 อยู่เมืองนอก 5 เดือน

เมื่อกลับมาจากประเทศฝรั่งเศสแล้ว คุณพ่อมาประจำที่วัดโคกปราสาทอีกเป็นสมัยที่สอง และดูแลคริสตังที่กระจัดกระจายด้วย

ที่นางรองคุณพ่อเปิดโรงเรียนระดับประถม ซิสเตอร์คณะข้าบริการพระแม่มารีย์ อุบลฯ 2 รูปมาช่วยบริหารงาน

ปีต่อมา ค.ศ.1984/พ.ศ.2527 คุณพ่อนิโคลาสขออนุญาตพระคุณเจ้าพเยาว์ไม่รับหน้าที่ดูแลวัดและโรงเรียนนางรองอีกต่อไป พระคุณเจ้าอนุญาต คุณพ่อจึงดูแลเฉพาะวัดโคกปราสาท และคริสตังที่กระจัดกระจาย ที่วัดโคกปราสาท คุณพ่อได้เพิ่มงานอภิบาลอีกอย่างหนึ่งคือ แบ่งหมู่บ้านออกเป็นกลุ่มๆ ละ 10 หลังคาเรือนเพื่อประชุมแบ่งปันพระวาจา

พักเกษียณที่บ้านสิเมโอน

ปี ค.ศ.1988/พ.ศ.2531 เมื่ออายุ 71 ปีแล้ว คุณพ่อขอลาพักภารกิจ มาอยู่ "บ้านสิเมโอน" ใกล้อารามคณะธิดามารีย์ของพระคุณเจ้าพเยาว์ คุณพ่ออยู่ที่นั่น 9 ปี บรรดาเด็กหญิงที่เข้าอารามชอบมาเยี่ยมคุณพ่อบ่อยๆ พระคุณเจ้าพเยาว์อธิบายว่า *"คุณพ่อนิโคลาสช่วยเด็กด้านการเงิน ฟังแก้บาปพวกเขา และทำมิสซาแทนเรา"*

ปี ค.ศ.1993/พ.ศ.2536 สังฆมณฑลจัดงานฉลองครบรอบ 50 ปีบวชของคุณพ่อที่อาสนวิหารฯ เป็นงานใหญ่ มีสัตบุรุษจากวัดต่างๆ ที่คุณพ่อเคยเป็นเจ้าวัดมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก พระคุณเจ้าพเยาว์รายงานว่า *"หลังมิสซามีการคำนับเลี้ยงอาหารที่ห้องประชุมและบายศรีสู่ขวัญ มื้อเย็นเลี้ยงอาหารที่ร้านเสียวเสี้ยว"*

บั้นปลายชีวิตที่ประเทศฝรั่งเศส

วันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ.1997/พ.ศ.2540 คุณพ่อกลับไปประเทศฝรั่งเศส เข้าพักบ้านสงฆ์ชรา MEP ที่มองเบอตอง(Montbeton) คุณพ่ออยู่ที่นั่น 9 ปี ทีแรกคุณพ่อออกกำลังกายด้วยการเดินที่สนามรอบบ้านทุกวัน แต่ภายหลังสุขภาพทรุดลง เดินไม่ได้ จำเป็นต้องนั่งรถเข็น เสียงพูดหายไป สนทนากับใครไม่ได้

ที่สุด คุณพ่อถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม ค.ศ.2006/พ.ศ.2549 สิริอายุ 89 ปี 3 เดือน มีมิสซาปลงศพวันที่ 19 ตุลาคม คุณพ่อถูกฝังในสุสานในเขตบ้านพักคนชรานั้น รวมกับมิชชันนารีที่ล่วงลับไปแล้วประมาณ 200 องค์

ทุกปีที่วัดปากช่อง ในโอกาสครบรอบวันตายของคุณพ่อ พวกศิษย์ของคุณพ่อประมาณ 30 กว่าคนที่คุณพ่อส่งไปเรียนในโรงเรียนคาทอลิกหลายแห่งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด และส่งบางคนไปเรียนที่ประเทศมาเลเซียด้วย ต่างขอมิสซาให้คุณพ่ออย่างสม่ำเสมอ

ครูสงวน เอี่ยวสกุล ลูกศิษย์เก่าคนหนึ่งเขียนว่า *"คนที่คุณพ่อส่งไปเรียนมีหลายคนและหลายรุ่น จำไม่ได้ว่ากี่คน โรงเรียนที่พวกเราไปเรียนคิดว่าดีที่สุดในสมัยนั้น ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ มาแตร์เดอี วาสุเทวีที่ตรอกจันทร์ เซนต์ปอล แปดริ้ว จุดประสงค์แรกที่คุณพ่อส่งไปเรียนก็เพื่อจะให้เป็นนักบวช คุณพ่อเองก็มีความคิดจะตั้งคณะนักบวชเป็นของสังฆมณฑล แต่เมื่อไม่ได้บวช คุณพ่อขอให้มาเป็นครูเพื่อช่วยงานโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา... เมื่อคุณพ่อย้ายจากวัดปากช่องไปเป็นเจ้าวัดหนองพลวง โคกกลาง และหนองไม้ตาย อำเภอประทาย พวกเราก็ยังมีโอกาสไปช่วยคุณพ่อทำงานแพร่ธรรมและสอนคำสอนที่นั่น"*

คุณพ่อพัฒนะชัย อินทิรถ ในสารสังฆมณฑลนครราชสีมา เดือนตุลาคม-ธันวาคม ค.ศ.2009/พ.ศ.2552 รายงานว่า *"วันเสาร์ที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ.2009/พ.ศ.2552 เวลา 10.00 น. นับเป็นประวัติศาสตร์อีกครั้งหนึ่งเพราะเป็นวันเปิดอนุสาวรีย์ของคุณพ่อหลุยส์ นิโคลาส ผู้สร้างประวัติศาสตร์การแพร่ธรรมในเขตสังฆมณฑลนครราชสีมา*

อนุสาวรีย์ของคุณพ่อ สร้างขึ้นจากความกตัญญูรู้คุณของบรรดาสัตบุรุษและลูกศิษย์ที่สำนึกถึงบุญคุณที่คุณพ่อได้ก่อตั้งกลุ่มคริสตชนวัดปากช่องและสร้างโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา เพื่อใช้เป็นสถานที่ให้การศึกษาและอบรมคุณธรรม จริยธรรม ทั้งเป็นสนามประกาศพระคริสตธรรมแก่เด็กและเยาวชน"

อนุสาวรีย์นี้ตั้งอยู่หน้าอาคารหลุยส์ นิโคลาส ที่สร้างใหม่ 7 ชั้นในสมัยคุณพ่อเอกชัย ชิณโคตรแทนอาคารไม้ 2 ชั้นหลังแรกที่คุณพ่อนิโคลาสสร้างในปี ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 และเปิดในปี ค.ศ.1962/พ.ศ.2505 เมื่อ 47 ปีก่อน

พระคุณเจ้าชูศักดิ์ เสกอนุสาวรีย์นี้ในวันเสาร์ที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ.2009/พ.ศ.2552

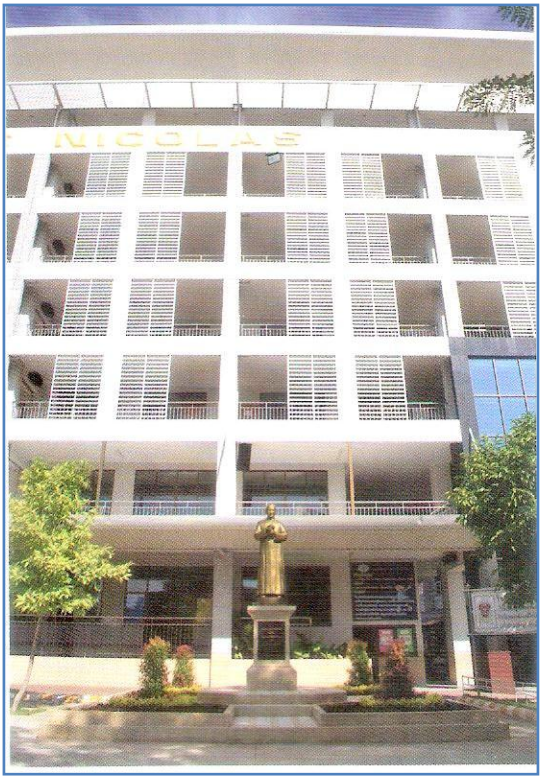

2. คุณพ่อมารีอุส เบรย์

2.1 เจ้าอาวาสวัดปากช่อง วัดกลางดง ปี ค.ศ.1978-1986/ พ.ศ.2521-2529 เป็นเวลา 8 ปี

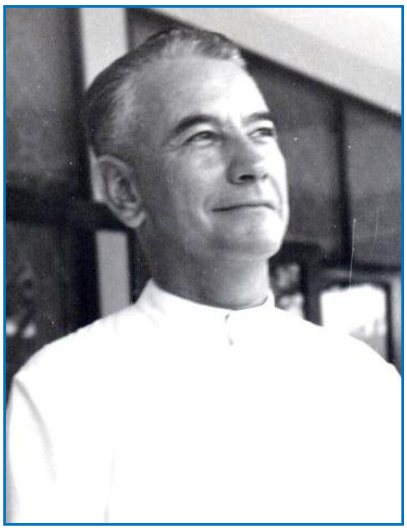

พระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์รับการอภิเษก วันที่ 3 กันยายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 แล้วต้นปีถัดมา ค.ศ.1978/พ.ศ.2521 คุณพ่อเบรย์ย้ายเป็นเจ้าอาวาสวัดปากช่องและวัดกลางดง

สมัยนั้นวัดปากช่องมีคริสตชน 255 คน และวัดกลางดง 50 คน ส่วนโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยามีนักเรียน 1,000 กว่าคน โรงเรียนนี้คุณพ่อนิโคลาสเป็นผู้สร้างเมื่อ 16 ปีก่อน วันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1962/ พ.ศ.2505 พระคุณเจ้าบาเย พระสังฆราชมิสซังอุบลฯ ได้มาเสกโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา (สมัยนั้นเขตโคราชขึ้นกับมิสซังอุบลฯ)

ที่ปากช่องคุณพ่อขยายโรงเรียนหลังแรกที่เป็นไม้โดยสร้างตึก 2 หลัง หลังหนึ่ง 3 ชั้น และอีกหลังหนึ่ง 2 ชั้น เพื่อเปิดเป็นชั้นอนุบาลและขยายถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คุณพ่อสร้างหอประชุมด้วยแต่ไม่มีโอกาสสร้างวัด คุณพ่อเชิญมาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร มาบริหารโรงเรียน นอกจากนี้คุณพ่อดูแลโรงเรียนมารดาดรุณีรักษ์ที่กลางดง คุณพ่อเบรย์เองเป็นผู้สร้างโรงเรียนนี้เมื่อ 17 ปีก่อน ที่กลางดงทุกวันอาทิตย์คุณพ่อใช้ห้องเรียนห้องหนึ่งเป็นวัดถวายมิสซา รวบรวมสัตบุรุษบริเวณนั้นมาฟังมิสซาประมาณ 50 คน

2.2 พักเกษียณ ปี ค.ศ.1986-23 พฤศจิกายน ค.ศ.2001/พ.ศ.2529-2544 เป็นเวลา 15 ปี

คุณพ่อได้ขออนุญาตพระคุณเจ้าพเยาว์ไปพักเกษียณที่วัดแม่พระเหรียญอัศจรรย์ที่ท่าไข่ (จังหวัดฉะเชิงเทรา) แต่คุณพ่อยังสังกัดสังฆมณฑลนครราชสีมาเช่นเดิม ท่านมีหน้าที่เป็นจิตตาธิการบ้านมาเซอร์คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร

วัดแม่พระเหรียญอัศจรรย์

ภายในวัด

คุณพ่อจำเนียร กิจบำรุง/พระคาร์ดินัลมีชัย กิจบุญชู/คุณพ่อเบรย์

สมัยนั้นคุณพ่อมีรูปร่างผอมมากเพราะรับอาหารได้เพียงบางอย่าง เนื่องจากเป็นโรคเบาหวานมานาน อย่างไรก็ตามคุณพ่อมุ่งมั่นทำงานเป็นจิตตาธิการและผู้รับผิดชอบจัดทำนิตยสารแม่พระยุคใหม่ ในตำแหน่งผู้อำนวยการ สำหรับงานนี้คุณพ่อเขียนบทความเองบ้าง หาข้อความจากที่อื่นบ้าง บทความเหล่านี้เป็นภาษาฝรั่งเศส คุณพ่อจึงขออาจารย์สวัสดิ์ ครุวรรณ ที่รู้จักกันมานาน ช่วยแปลบทความนี้เป็นภาษาไทย เมื่อก่อนนั้นอาจารย์สวัสดิ์เคยร่วมทำงานกับคุณพ่อลาร์เก (Larque)MEP อย่างใกล้ชิดในการแปลหนังสือพระวรสารทั้งสี่ หนังสือกิจการอัครสาวก หนังสือมิสซาวันอาทิตย์สำหรับสัตบุรุษ หนังสือคริสตังร้องเพลง ประวัตินักบุญ ฯลฯ เป็นภาษาไทย ไม่นานนิตยสารแม่พระยุคใหม่กลายเป็นหนังสือที่ชาวคาทอลิกนิยมอ่าน มีสมาชิกทั่วประเทศ จำนวน 5,000 คน

2.3 วาระสุดท้าย

วันพฤหัสบดีที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ.2001/พ.ศ.2544 อาการป่วยของคุณพ่อทรุดลงอย่างรวดเร็ว คุณพ่อเองขอให้ส่งตัวไปที่โรงพยาบาลเซนต์เมรี่โดยด่วน แพทย์ให้คุณพ่อเข้าห้องไอซียูทันที และรักษาเต็มที่ แต่วันหลัง **วันที่ 23 พฤศจิกายน คุณพ่อสิ้นใจเวลา 13.00 น. ด้วยโรคหัวใจล้มเหลว อันเนื่องมาจากโรคเบาหวาน สิริอายุ 82 ปี 15 วัน**

วันพุธที่ 28 พฤศจิกายน มีมิสซาปลงศพในอาสนวิหารแม่พระประจักษ์ที่เมืองลูร์ด แล้วนำไปฝังในสุสานวัดโคราช ข้างหลุมศพคุณพ่อตาเวนแน๊คที่ถึงแก่กรรมเมื่อ 19 ปีก่อน

ต่อมาสมาชิกคณะพลมารี คณะมาเซอร์ประจำโรงเรียนมารีย์วิทยา และศิษย์เก่าได้ปรับปรุงหลุมศพคุณพ่อเบรย์ใหม่เป็นหินแกรนิตสีดำ และได้ทำเช่นเดียวกันกับหลุมศพคุณพ่อตาเวนแน๊คด้วย

นอกจากคุณพ่อหลุยส์ นิโคลาสแล้ว คุณพ่อมารีอุส เบรย์ เป็นมิชชันนารี MEP ที่สำคัญอีกองค์หนึ่งของสังฆมณฑลนครราชสีมา เริ่มแรกคุณพ่อย้ายมาจากวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพ่อเจ้าวัดอยู่ที่นั่น 3 ปี ต่อจากเชียงใหม่ คุณพ่อเบรย์รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดแม่พระประจักษ์ที่เมืองลูร์ด เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1954/พ.ศ.2497

ต่อไปนี้เป็นข้อมูลจากหนังสือที่ระลึกมิสซาปลงศพคุณพ่อมารีอุส เบรย์ *"...คุณพ่อได้ลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัดโคราชอย่างจริงจัง ที่ดินของวัดถูกบุกรุกเพราะขาดผู้ดูแล... มีคนบุกรุกเข้ามาอาศัยอยู่ในที่ดินของวัดหลายครอบครัว... คุณพ่อต้องคอยขยับขยายให้ผู้บุกรุกเหล่านั้นไปอาศัยที่อื่น ต้องชดใช้ค่ารื้อถอน ต้องขึ้นโรงขึ้นศาลเพื่อต่อสู้คดีเรื่องที่ดิน...* (หมายเหตุ ต่อมาอีก 10 ปี คุณพ่อต้องจัดการเช่นเดียวกันกับหลายครอบครัวที่มาบุกรุกอาศัยที่ดินของอดีตสถานกงสุลฝรั่งเศส เมื่อคนเหล่านี้ออกไปแล้วสถานที่นั้นก็กลายเป็นสำนักมิสซังนครราชสีมา) *...คุณพ่อได้ลงมือริเริ่มกิจการต่างๆ เพื่อพัฒนาสภาพของวัดให้ดีขึ้น ท่านอุทิศตนทำงานเพื่อรับใช้พระเป็นเจ้าและเพื่อนมนุษย์ งานสำคัญที่คุณพ่อทำก็คือ*

-การตั้งโรงเรียนมารีย์วิทยา วันที่ 17 เมษายน ค.ศ.1956/พ.ศ.2499 โดยได้รับความช่วยเหลือจากภคินีคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร แล้วโรงเรียนได้เจริญก้าวหน้าเรื่อยมา...

-เปิด "เซนต์เมรี่คลีนิก" ขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานในพิธี นายแพทย์สุรศักดิ์ บุณยะประภัศร เป็นแพทย์ประจำท่านแรก และมาเซอร์เออแยน (Eugene) เป็นพยาบาล...

-ปี ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 พระสังฆราชอาแลง วังงาแวร์อนุญาตให้คุณพ่อเบรย์ดำเนินการติดต่อหาทุนเพื่อก่อสร้างโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ เป็นอาคาร 6 ชั้น การก่อสร้างใช้เวลาเกือบ 2 ปี เปิดโรงพยาบาลรักษาคนป่วยได้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ.1974/พ.ศ.2517เป็นต้นมา โดยร่วมดำเนินการบริหารกิจการกับคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ตั้งแต่วาระแรกเริ่มตราบจนถึงปัจจุบัน

-บ้านเมรี่โฮม คุณพ่อริเริ่มรับเด็กหญิงทั้งคาทอลิกและต่างศาสนา ซึ่งมาจากครอบครัวที่ยากจนให้ได้รับการอบรมศึกษาโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด บ้านเมรี่โฮมรับเด็กหญิงประมาณ 35 คน ให้ทุนการศึกษาจนจบชั้นสูงสุด(ม.6) บ้านเมรี่โฮมยังดำเนินการอยู่จนถึงปัจจุบัน

-ปี ค.ศ.1958/พ.ศ.2501 ได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาเซนต์เมรี่ในห้องแถวข้างหน้าเพื่อสอนภาษา (ฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมัน) และศาสนาแก่ผู้ที่สนใจ อีกทั้งได้จัดตั้งศูนย์ศิลปะตะวันออก-ตก เพื่อเผยแพร่ศิลปะสากล

ในเรื่องกิจกรรมคาทอลิกนั้นคุณพ่อได้ส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

-ปี ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 ก่อตั้งคณะพลมารี 2 เปรซิเดียมคือผู้ใหญ่และเยาวชน

-ปี ค.ศ.1966/พ.ศ.2509 จัดตั้งคณะวินเซนต์ เดอ ปอล

-ปีถัดมาจัดตั้งคณะพลศีล

นอกจากนั้น กิจกรรมที่ทางวัดเสนอให้สัตบุรุษและคนทั่วไปมีดังนี้

-ปี ค.ศ.1970/พ.ศ.2513 ได้ก่อตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียน และปีเดียวกันได้จัดตั้งสภาวัดตามนโยบายของพระสังฆราชวังงาแวร์

คุณพ่อได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโคราชนานถึง 23 ปี (ค.ศ.1954-1977/พ.ศ.2497-2520)

ต้นปี ค.ศ.1978/พ.ศ.2521 คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดปากช่องและวัดกลางดงจนถึงปี ค.ศ.1986/พ.ศ.2529 เป็นเวลา 8 ปี

หลังจากนั้นคุณพ่อขอพักเกษียณที่วัดแม่พระเหรียญอัศจรรย์ เป็นจิตตาธิการบ้านมาเซอร์เซนต์ ปอล เดอ ชาร์ตร และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการนิตยสารแม่พระยุคใหม่ เป็นเวลา 15 ปี"

ต่อไปนี้เป็นบทไว้อาลัยบางบทที่คัดมาจากหนังสือ "ที่ระลึกมิสซาปลงศพคุณพ่อมารีอุส เบรย์"

"คำไว้อาลัย

พี่น้องที่รัก คุณพ่อมารีอุส เบรย์ "มีชีวิตอยู่เพื่อพระเจ้า ตายเพื่อพระเจ้า เพราะเป็นคนของพระเจ้า" (เทียบ รม.14,7) คุณพ่อเกิดมามีชีวิตอยู่ในโลกนาน 82 ปี เป็นทหารรับใช้ชาติฝรั่งเศส 2 ปี และมารับใช้พระเจ้าและพระศาสนจักรในฐานะพระสงฆ์ 54 ปี เป็นมิชชันนารี เข้ามาประเทศไทยเมื่ออายุ 29 ปี ทำงานที่วัดกัลหว่าร์ และไปทำงานที่เชียงใหม่ เป็นปลัด 3 ปี และเจ้าอาวาส 3 ปี ก่อนจะมาเป็นเจ้าอาวาสวัดโคราชที่อยู่นานถึง 24 ปี เป็นเจ้าอาวาสวัดปากช่อง 8 ปี รวมความว่าทำงานเพื่อสังฆมณฑลนครราชสีมา เป็นเวลา 32 ปี บั้นปลายชีวิตไปทำงานในเขตอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ในฐานะจิตตาธิการของคณะเซอร์เซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ที่ท่าไข่อีก 15 ปี ป.ล. แต่คุณพ่อยังสังกัดสังฆมณฑลนครราชสีมา

ชีวิตของคุณพ่อมีความสัมพันธ์พิเศษกับแม่พระ นับตั้งแต่อยู่ที่วัดแห่งแรกในประเทศไทย ซึ่งชื่อว่าแม่พระแห่งสายประคำ (วัดกัลหว่าร์) ต่อมาเมื่ออยู่ในมิสซังโคราชก็อยู่วัดที่มีชื่อว่า แม่พระประจักษ์ที่เมืองลูร์ด สร้างโรงเรียนให้ชื่อว่า มารีย์วิทยา สร้างโรงพยาบาลก็ตั้งชื่อว่า เซนต์เมรี่ ขยายโรงเรียนที่ปากช่อง วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล และเป็นจิตตาธิการประจำวัดแม่พระเหรียญอัศจรรย์ ขณะที่คุณพ่อเองก็ผลิตหนังสือออกจำหน่ายชื่อนิตยสารแม่พระยุคใหม่ ที่เป็นที่แพร่หลายไปทั่วประเทศ เพราะเหตุนี้เอง ก่อนที่จะเสียชีวิตเพียงวันเดียว คุณพ่อได้ขอให้นำตัวส่งโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ โรงพยาบาลที่คุณพ่อสร้างขึ้นมาเองด้วยหยาดเหงื่อและน้ำตา

คุณพ่อเป็นผู้จัดการเรื่องสมบัติพัสถานและที่ดินของมิสซังโคราชให้เป็นที่เรียบร้อย เป็นผู้สร้างฐานะของสังฆมณฑล และเป็นผู้นำในการแพร่ธรรมทางโรงเรียน นอกเหนือไปจากเป็นเจ้าอาวาสผู้อภิบาลธรรมดาๆ แล้ว

พวกเราลูกๆ สังฆมณฑลนครราชสีมาขอขอบพระคุณคุณพ่อมารีอุส เบรย์เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

คุณพ่ออยู่กับพระเจ้าในสวรรค์แล้ว รอพวกเราก่อน และช่วยพวกเราให้ไปสวรรค์อยู่กับพระเจ้าด้วย

เจริญพร

(พระสังฆราช พเยาว์ มณีทรัพย์)
ประมุขสังฆมณฑลนครราชสีมา"

“คำไว้อาลัย

การจากไปของคุณพ่อมารีอุส หลุยส์ เบรย์ มิชชันนารีชาวฝรั่งเศส ผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทั้งในด้านการศึกษา การพยาบาล และการพิมพ์คาทอลิก ผู้นี้เป็นการสูญเสียอันยิ่งใหญ่ของคณะสงฆ์มิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส สังฆมณฑลนครราชสีมาและคาทอลิกไทยทุกคน ท่านเป็นผู้ที่ฟังพระวาจาที่ว่า “ออกไปสู่ทะเลลึก” มาโดยตลอด และกระทำให้เป็นจริง เริ่มตั้งแต่ละทิ้งประเทศ เข้ามาทำงานในประเทศไทย ไปยังทุกที่ที่เห็นความต้องการการแพร่ธรรม เผชิญกับความหลอกลวงของผู้คน การถูกเข้าใจผิดต่างๆ ด้วยความอดทน

ขอขอบคุณคุณพ่อเบรย์ ที่เคารพรักยิ่ง ตลอดเวลา 40 กว่าปีที่เซอร์เซนต์ปอลฯ ทำงานร่วมกับท่าน คุณพ่อเป็นตัวอย่างอันงดงามแก่พวกเราเสมอ สิ่งที่คุณพ่อกำลังทำอยู่และที่จะทำต่อไป เราจะพยายามสานต่อ...

ลงชื่อ
(เซอร์ฟรังซัวส์ ชีรานนท์)
อธิการิณีเจ้าคณะแขวง”

“ขอร่วมอาลัยด้วยความเสียดาย

...ปกติส่วนมากในวันพฤหัสบดี คุณพ่อจะมาพบที่บ้านผมปรึกษากันเรื่องทำนิตยสาร “แม่พระยุคใหม่” จัดวัตถุดิบคือ เรื่อง+ภาพประกอบ ...

คุณพ่อเข้ามาชวนผมทำนิตยสารแม่พระยุคใหม่ คุณพ่อรู้จักผมดีเพราะผมทำงานที่สำนักงานมิซังกรุงเทพฯ อัสสัมชัญบางรัก ผมก็ไม่ขัดข้อง ได้ร่วมมือทำนิตยสารใหม่นี้จนถึงปัจจุบันนี้

เข้าใจว่าการทำนิตยสารนี้ คุณพ่อต้องฝังใจรักมานานแล้ว สังเกตได้จากการที่คุณพ่อได้รวบรวมสะสมหนังสือ+ภาพต่างๆ ไว้มากมาย เพื่อเตรียมจัดแปล+พิมพ์ในนิตยสาร “แม่พระยุคใหม่” ทำให้นิตยสารนี้งดงามมีชีวิตชีวา จนกระทั่งมีสมาชิกบอกรับมากเป็นจำนวนประมาณ 5,000 ฉบับ

ก็มั่นใจว่าการอำลาโลกชั่วคราวนี้ พระเยซูคริสตเจ้าและพระแม่เจ้าจะทรงยินดีต้อนรับวิญญาณของคุณพ่อให้เข้าสู่สถานนิรันดรสุขโดยเร็วพลันเทอญ

ด้วยใจรัก+เคารพคุณพ่อตลอดไป

สวัสดิ์ ครุวรรณ
กองบรรณาธิการนิตยสาร “แม่พระยุคใหม่”

ต่อมาสมาชิกคณะพลมารี และคณะมาเซอร์ประจำโรงเรียนมารีย์วิทยาได้สร้างอนุสาวรีย์แด่คุณพ่อเบรย์ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงคุณพ่อ นิตยสารแม่พระยุคใหม่รายงานว่า *“เมื่อวันเสาร์ที่ 11 ธันวาคม ค.ศ.2005/พ.ศ.2548 ได้มีพิธีเปิดอนุสาวรีย์คุณพ่อมารีอุส เบรย์... พิธีเปิดอนุสาวรีย์นี้จัดขึ้นภายในโรงเรียนมารีย์วิทยา มีวจนพิธีกรรมเปิดโดยพระคุณเจ้ายออากิมพเยาว์ มณีทรัพย์ เป็นประธาน ต่อจากนั้นแมร์ฟรังซัวส์ ชีรานนท์ อธิการิณีเจ้าคณะแขวงภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ได้กดปุ่มเปิดแพรคลุมรูปปั้นของคุณพ่อเบรย์ซึ่งเป็นรูปหล่อโลหะขนาดครึ่งตัว ตั้งอยู่หน้าอาคารมารีอุส โรงเรียนมารีย์วิทยา...”*

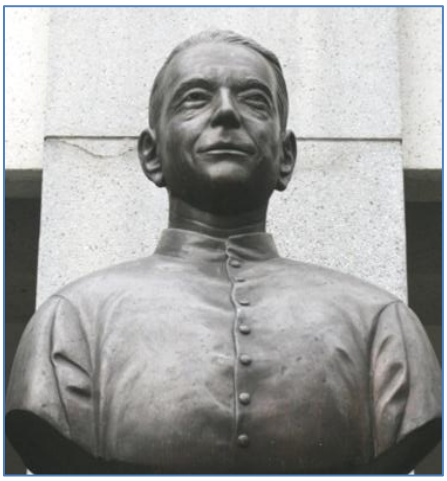

“คุณพ่อมารีอุส เบรย์ คนที่ทำมากกว่าพูด... โดยส่วนตัวเป็นคนมัธยัสถ์ สมถะ เมื่อคิดจะทำสิ่งใดแล้วก็มุมานะทำให้สำเร็จ และสำเร็จอย่างดี”

3. คุณพ่อตาเวนแน็ค

3.1 สมัยพระคุณเจ้าวังงาแวร์ คุณพ่อตาเวนแน็คเป็นสงฆ์ MEP สังฆมณฑลอุบลราชานี ที่พระคุณเจ้าบาเยส่งมาช่วยสังฆมณฑลนครราชสีมาที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่และยังขาดพระสงฆ์ เริ่มแรกคุณพ่อทำหน้าที่รักษาการเจ้าอาวาสวัดโคราชชั่วคราวแทนคุณพ่อเบรย์ นอกจากงานอภิบาลสัตบุรุษแล้ว คุณพ่อยังสอนภาษาฝรั่งเศสที่โรงเรียนมารีย์วิทยาด้วย

ช่วงปี ค.ศ.1967-1968/พ.ศ.2510-2511 คุณพ่อร่วมมือทำงานกับพระคุณเจ้าวังงาแวร์เป็นประจำ ในการไปสอนคำสอนกลุ่มชาวบ้านที่สนใจศาสนาคริสต์ที่บ้านเมืองคง บ้านหนองพลวง และบ้านหนองบัวลาย

เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1972/พ.ศ.2515 พระคุณเจ้าวังงาแวร์ ประกาศแต่งตั้งเขตชัยภูมิเป็นวัดใหม่ และแต่งตั้งคุณพ่อตาเวนแน็คเป็นเจ้าอาวาสองค์แรก นอกจากวัดชัยภูมิแล้ว คุณพ่อยังรับผิดชอบไปสอนคำสอนกลุ่มชาวบ้านที่อยากเข้าศาสนาคริสต์ที่บ้านหนองไม้งาม และบ้านหนองหญ้าปล้อง (ปัจจุบันคือบ้านโนนสะอาด)

3.2 สมัยพระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์ คุณพ่อยังเป็นเจ้าวัดชัยภูมิและดูแลกลุ่มที่เรียนคำสอนในหมู่บ้านหนองไม้งามและบ้านหนองหญ้าปล้อง คุณพ่อเป็นคนที่รักพระคัมภีร์และศึกษาอย่างสม่ำเสมอ พระวาจาเป็นชีวิตความเชื่อของท่าน การสวดหนังสือทำวัตรประจำวันทำให้คุณพ่อมีความสุขฝ่ายจิตอย่างมาก บางครั้งถึงกับเต้นด้วยความยินดีคนเดียวในห้องเมื่อสวดบทเพลงสดุดี

พระคุณเจ้าพเยาว์แต่งตั้งคุณพ่อเป็นผู้แทนสังฆมณฑลในคณะกรรมการพระคัมภีร์ระดับชาติอย่างที่พระคุณเจ้าวังงาแวร์เคยแต่งตั้งมาก่อน

3.3 วาระสุดท้าย พระคุณเจ้าพเยาว์รายงานว่า ***"คุณพ่อตายอย่างปัจจุบันทันด่วน โดดเดี่ยวคนเดียว คืนวันที่ 1-2 เมษายน ค.ศ.1982/พ.ศ.2525 ที่บ้านพักพระสงฆ์วัดชัยภูมิ ท่านวังงาแวร์ไปพบศพบ่ายวันที่ 4 เมษายน นำศพไปวัดโคราชวันที่ 5 เมษายน ต้องรีบถวายมิสซาปลงศพและไปฝังที่สุรินทร์ในคืนวันที่ 5 เมษายน ประมาณ 2-3 ทุ่มนั้นเลย"*** **สิริอายุ 59 ปี 6 เดือน**

4. คุณพ่อฟรังซิส อังเดรโอนี

คุณพ่อเป็นชาวอิตาลี เกิดวันที่ 19 เมษายน ค.ศ.1911/พ.ศ.2454 ที่กรุงโรม เด็กชายฟรังซิสสมัครเข้าบ้านเณรคณะซาเลเซียนในประเทศอิตาลี เมื่อเรียนปรัชญาจบแล้ว ผู้ใหญ่ของคณะส่งเณรฟรังซิสกับสามเณรอีกหลายคนมาเรียนเทวศาสตร์ที่สามเณราลัยคณะซาเลเซียนในประเทศไทย

หลังจากที่เป็นสงฆ์คณะซาเลเซียนนานหลายปี คุณพ่อลาออกจากคณะซาเลเซียน ปี ค.ศ.1949/พ.ศ.2492 แล้วเข้ามาสังกัดมิสซังลาว ซึ่งสมัยนั้นภาคอีสานของไทยและเขตเมืองท่าแขกกับเขตเมืองปากเซในประเทศลาวรวมเป็นมิสซังเดียวกัน มิสซังลาวนี้อยู่ในการปกครองของพระสังฆราชคณะ MEP เริ่มแรกคุณพ่ออังเดรโอนีเป็นพ่อปลัดที่วัดหนองแสง(เมืองนครพนม) ต่อมาคุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดเชียงยืนริมฝั่งแม่น้ำโขง ต่อจากนี้ในปี ค.ศ.1952/พ.ศ.2495 คุณพ่อเป็นเจ้าอาวาสวัดแม่พระนิรมล เมืองอุบลราชธานี และปี ค.ศ.1954/พ.ศ.2497 คุณพ่อย้ายไปเป็นเจ้าวัดสีถาน

4.1 สมัยพระคุณเจ้าวังงาแวร์ ปี ค.ศ.1967/พ.ศ.2510 คุณพ่ออังเดรโอนีสมัครเข้าคณะ MEP แล้วผู้ใหญ่คณะส่งคุณพ่อมาทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมา ซึ่งพระสังฆราชวังงาแวร์เป็นผู้ปกครองได้ 2 ปีแล้ว อันดับแรกคุณพ่อเป็นอาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสที่โรงเรียนมารีย์วิทยา ต่อมาพระคุณเจ้าแต่งตั้งคุณพ่อไปหาทุนในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอิตาลี เพื่อสร้างโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ เมื่อกลับจากนอกแล้ว คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเหรัญญิกสังฆมณฑล ช่วงปี ค.ศ.1974-1977/พ.ศ.2517-2520 นอกจากนี้คุณพ่อรับหน้าที่เป็นผู้ฟังแก้บาปที่บ้านเณรกลาง

4.2 สมัยพระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์ คุณพ่อเป็นคณะที่ปรึกษาพระสังฆราชถึงเดือนตุลาคม ค.ศ.1979/พ.ศ.2522

ปลายปี ค.ศ.1979/พ.ศ.2522 คุณพ่อขอลาออกจากสังฆมณฑลนครราชสีมา แล้วท่านเข้าสังกัดสังฆมณฑลอุดรธานี(สมัยพระคุณเจ้ายอด พิมพิสาร) แต่คุณพ่อยังเป็นสมาชิกคณะ MEP คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าวัดเมืองพล ถึงปี ค.ศ.1992/พ.ศ.2535 เป็นเวลา 10 กว่าปี

ชีวิตบั้นปลาย ปี ค.ศ.1993/พ.ศ.2536 คุณพ่อพักเกษียณในเขตสำนักพระสังฆราชอุดรธานี

วาระสุดท้าย เดือนกันยายน ค.ศ.2000/พ.ศ.2543 คุณพ่อกลับไปประเทศฝรั่งเศส เข้าบ้านพักพระสงฆ์ชรา MEP ที่มองเบตอง (Montbeton) หลังจากนี้เพียงแค่ 3 เดือน **คุณพ่อถึงแก่กรรม** วันที่ 8 ธันวาคม สิริอายุ 89 ปี คุณพ่อถูกฝังในสุสาน MEP ที่นั่น

5. คุณพ่อลามูเรอซ์

คุณพ่อเป็นสงฆ์MEPมิสซังอุบลราชธานีที่พระคุณเจ้าบาเยส่งมาช่วยเขตโคราชในปี ค.ศ.1960/พ.ศ.2503 ห้าปีก่อนที่พระคุณเจ้าวังงาแวร์จะได้รับเลือกเป็นพระสังฆราชองค์แรกของสังฆมณฑลนครราชสีมา เริ่มแรกคุณพ่อเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนแก้วและโนนปราสาทต่อจากคุณพ่อนิโคลาส ที่โนนปราสาทคุณพ่อสร้างวัดและบ้านพักพระสงฆ์หลังที่สอง เป็นไม้สองชั้นหลังเดียว คุณพ่อทำงานที่

บ้านโนนปราสาทในสมัยเริ่มแรก ด้วยความเสียสละอย่างเต็มกำลัง นอกจากนี้คุณพ่อได้สร้างวัดน้อยเป็นไม้ที่บ้านโนนแฝกบ้านโนนงิ้วและบ้านไทรทม ที่โนนแก้วคุณพ่อยังต้องขี่ม้าไปดูแลกลุ่มคริสตังที่บ้านสองพี่น้องและที่บ้านไทรทม

5.1 สมัยพระคุณเจ้าวังงาแวร์ คุณพ่อเป็นสมาชิกคณะที่ปรึกษาพระสังฆราชและเป็นหัวหน้ากลุ่มสงฆ์ MEP ของสังฆมณฑลระยะหนึ่ง ต่อมาวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ.1970/พ.ศ.2513 คุณพ่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดปากช่องจนถึงปี ค.ศ.1975/พ.ศ.2518 แล้วคุณพ่อกลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส เมื่อกลับมาประเทศไทย คุณพ่อรับหน้าที่เป็นเหรัญญิกคณะ MEP ในประเทศไทย ที่ศูนย์กลางคณะฯ ถนนสีลม กรุงเทพฯ

5.2 สมัยพระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์ เป็นพระสังฆราชแห่งสังฆมณฑลนครราชสีมา ปี ค.ศ.1977/ พ.ศ.2520 คุณพ่อลามูเรอซ์เป็นเหรัญญิกคณะMEP ได้ 1 ปีกว่าแล้ว คุณพ่ออยู่ในตำแหน่งนี้เป็นเวลา 15 ปี ถึงปลายปี ค.ศ.1991/พ.ศ.2534 ปีถัดมาคุณพ่อกลับมาทำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมา พระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์แต่งตั้งคุณพ่อเป็นเจ้าอาวาสวัดหนองบัวแดง นอกจากนี้คุณพ่อยังดูแลกลุ่มคริสตังที่วัดหนองกุงและบ้านคลองเจริญด้วย

ปลายปี ค.ศ.1997/พ.ศ.2540 คุณพ่อต้องกลับไปประเทศฝรั่งเศสเพื่อผ่าตัดกระดูกสะโพกและเปลี่ยนลิ้นหัวใจรั่ว เมื่อหายดีแล้วคุณพ่อกลับมาอยู่ที่วัดหนองบัวแดงอย่างเดิม

ที่สุดปี ค.ศ.2000/พ.ศ.2543 คุณพ่อขอลาไปพักเกษียณที่ประเทศฝรั่งเศส

6. คุณพ่อมัลแซร์

6.1 เจ้าอาวาสวัดโนนแก้ว 6 ปี (ต้นเดือนเมษายน ค.ศ.1972/พ.ศ.2515-19 เมษายน ค.ศ.1978/พ.ศ.2521)

เมื่อพระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์ เข้ามาปกครองสังฆมณฑลนครราชสีมาในเดือนกันยายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 คุณพ่อดูแลวัดบ้านโนนแก้ว บ้านโนนแฝก บ้านโนนงิ้ว และบ้านไทรทมได้ 5 ปีแล้ว คุณพ่ออยู่ในตำแหน่งนี้ถึงวันที่ 19 เมษายน ค.ศ.1978/พ.ศ.2521 สมัยนั้นวัดโนนแก้วมีคริสตัง 671 คน วัดโนแฝก 526 คน วัดโนนงิ้ว 134 คน และวัดไทรทม 84 คน รวมทั้งหมด 1,445 คน

ที่วัดโนนแก้วนอกจากงานอภิบาลแล้วคุณพ่อได้ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับอาจารย์ฮอทชาวฝรั่งเศสผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรในการส่งเสริมอาชีพของชาวบ้าน เป็นต้นการทำนา การเลี้ยงไหมพันธุ์ใหม่ และการปลูกสวนหม่อนที่มาตรฐาน งานส่งเสริมอาชีพนี้ได้เป็นโอกาสประชุมชาวบ้านบ่อยๆ เพื่อให้พวกเขาศึกษาและเข้าใจธรรมชาติและความต้องการของดิน ของพืช และของสัตว์ นายฮอทและคุณพ่อเจ้าวัดพยายามพัฒนามนุษย์ทั้งครบ นอกจากบ้านโนนแก้วแล้ว อาจารย์ฮอทยังได้แนะนำเรื่องการเกษตรแก่ชาวบ้านอีกหลายแห่งคือ บ้านโนนปราสาท บ้านหัน แก้งคร้อ หนองพลวง เมืองคง หนองไม้งาม บ้านหนองหญ้าปล้องชัยภูมิ(บ้านโนนสะอาดในปัจจุบัน) และบุไท งานพัฒนานี้ทำให้พระสงฆ์ได้อยู่ใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันของชาวบ้าน นอกจากนี้งานส่วนรวมต่างๆ เหล่านั้นยังสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างสมาชิกของโครงการนั้นๆ อาจารย์ฮอททำงานในสังฆมณฑลนครราชสีมาเกือบสิบปี เมื่อท่านลากลับไปประเทศฝรั่งเศสตามสัญญา พระคุณเจ้าวังงาแวร์เขียนจดหมายถึงผู้ใหญ่ขององค์กรนานาชาติพัฒนาอาชีพเกษตรกร (CIDR) คนหนึ่งว่า

" นครราชสีมา สำนักมิสซังฯ วันที่ 23 เมษายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520

ถึงท่านที่เคารพอย่างสูง

...นอกจากความรู้วิชาการเกษตรชั้นสูง มิสเตอร์ฮอทยังมีคุณงามความดีอีกหลายประการคือ ความซื่อตรง ความอุทิศตัวด้วยความเสียสละ ความสงบเสงี่ยม ความอดทน ฉันรู้ว่าเขาผิดหวังบ่อยครั้งแต่เขาไม่ท้อถอย เป็นคนใจหนักแน่น

ขอขอบคุณท่านอีกครั้งหนึ่งสำหรับความช่วยเหลือของ CIDR และสำหรับการงานของอาจารย์ฮอทเป็นพิเศษ ด้วยความเคารพนับถืออย่างสูง ลงชื่อ พระสังฆราชอาแลง วังงาแวร์"

6.2 เจ้าอาวาสวัดบ้านหัน สมัยที่สอง 8 ปีครึ่ง และดูแลกลุ่มคริสตังที่สีคิ้วและที่บ้านเหล่า สูงเนิน (วันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ.1979/พ.ศ.2522-31 กรกฎาคม ค.ศ.1988/พ.ศ.2531) ระหว่างนั้นคุณพ่อกลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส 4 เดือน

สมัยนั้นคริสตังบ้านหัน ตลาดสีค้วและบ้านเหล่า รวมเป็นจำนวน 250 คน ต่อมาคริสตังบ้านหันที่ทิ้งศาสนาในช่วงการเบียดเบียนได้กลับใจใหม่ 2-3 คน

โรงเรียนเซนต์โยเซฟศึกษา บ้านหัน บริหารงานโดยซิสเตอร์คณะข้าบริการพระแม่มารีย์แห่งอุบลฯ โรงเรียนเป็นอาคารไม้หลังเล็ก 2 ชั้น เปิดสอนระดับประถมศึกษา สามารถรับนักเรียนได้เพียงประมาณ 300 คน แต่ชื่อเสียงของโรงเรียนแผ่ขยายไปไกล ดังเช่นปีหนึ่งมีนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 คนหนึ่งสอบได้อันดับที่ 1 ของอำเภอสีคิ้ว จึงมีครูโรงเรียนรัฐบาลที่ตลาดสีคิ้วขอฝากบุตรของเขาเป็นนักเรียนประจำที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟศึกษา แต่ไม่สามารถรับไว้ได้เพราะไม่มีหอพัก

ที่บ้านหันเช่นเดียวกับบ้านโนนแก้ว คุณพ่อได้ร่วมมือทำงานกับชาวบ้านในการพัฒนาอาชีพตามคำแนะนำของอาจารย์ฮอท เป็นต้นเกี่ยวกับการปลูกฝ้ายและข้าวโพด นอกจากนี้ได้สร้างธนาคารข้าวด้วย

วัดไม้หลังเก่าที่มีหอระฆังสวยงามถูกปลวกทำลายหมด วัดนี้คุณพ่ออัมบรอซิโอ กิ๊น มิลลุกุล (คุณพ่อเตี้ย) สงฆ์ไทย มิสซังกรุงเทพฯ เจ้าอาวาสวัดบ้านหัน 10 ปี (ปี ค.ศ.1930/พ.ศ.2473-ต้นปี ค.ศ.1940//พ.ศ.2483) ได้สร้างเป็นหลังที่สามไม่กี่ปีก่อนที่รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงครามจะลงมือเบียดเบียนศาสนาคริสต์อย่างรุนแรงระหว่างปลายปี ค.ศ.1940/พ.ศ.2583-ค.ศ.1944/พ.ศ.2487

พระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์และบรรดาพระสงฆ์อยากรักษาวัดหลังเก่าไว้ แต่ที่สุดจำเป็นต้องรื้อถอนแล้วสร้างวัดใหม่เป็นคอนกรีต ขนาดเดียวกันในที่เดิม เป็นหลังที่สี่ บรรดาสัตบุรุษได้เสียสละช่วยกันขุดหลุมใหญ่ครอบครัวละหลุมเพื่อวางฐานเสาโดยไม่คิดค่าแรง ในการก่อสร้างนี้ได้ใช้งบประมาณทั้งหมด 700,000 บาท พระคุณเจ้าพเยาว์เสกวัดใหม่เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน ค.ศ.1984/พ.ศ.2527

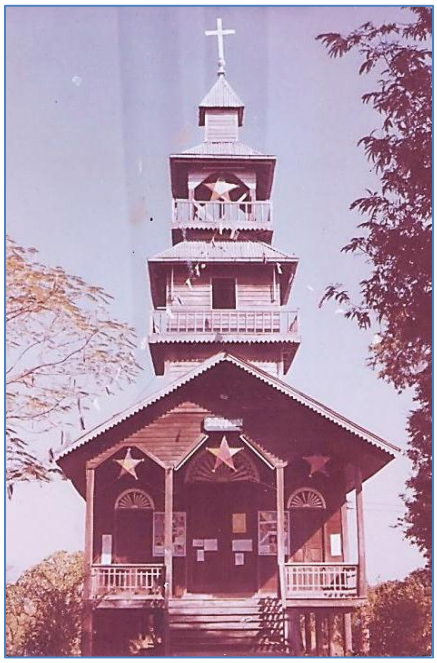

วัดนักบุญยอแซฟ หลังที่ 3 หลังเก่า

วัดนักบุญยอแซฟ หลังที่ 4 หลังใหม่

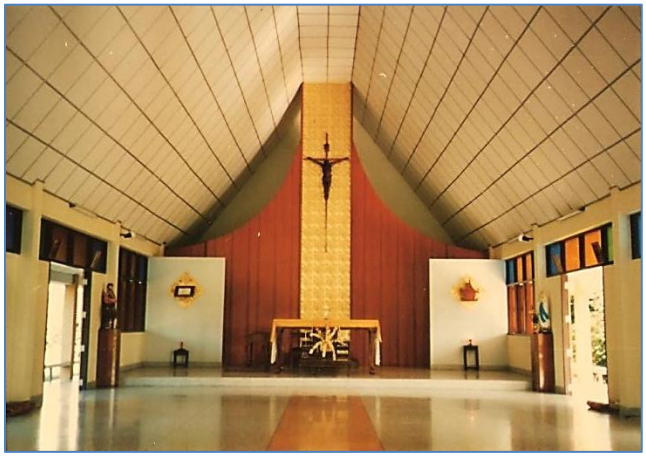

ภายในวัดใหม่

ภายนอกวัดใหม่

หมายเหตุ ศิลาฤกษ์ของวัดใหม่นี้เหมือนกับศิลาฤกษ์ของวัดใหม่ที่กำลังก่อสร้างในสังฆมณฑลอื่นๆ หลาย แห่ง ถูกนำมารับการเสกโดยพระสันตะปาปายอห์น ปอลที่ 2 โอกาสที่พระองค์ทรงถวายมิสซา ณ สนามศุภชลาศัย กรุงเทพฯ วันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ.1984/พ.ศ.2527

ต่อมาอีก 16 ปี ที่ กรุงโรม เมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ.2000/พ.ศ.2543 พระสันตะปาปายอห์น ปอล ที่ 2 ทรงประกาศแต่งตั้งคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง เป็นมรณสักขี แล้ววันที่ 5 มีนาคมปีเดียวกัน ที่หน้ามหาวิหารนักบุญเปโตร มีพิธีสถาปนาคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง มรณสักขีเป็นบุญราศีของพระศาสนจักรคาทอลิก

ด้วยเหตุนี้คุณพ่อสมพร มีมุ่งกิจ เจ้าอาวาสวัดบ้านหันสมัยนั้นได้ตั้งรูปหล่อบุญราศีคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ไว้บริเวณวัดเพื่อเป็นที่สักการะ

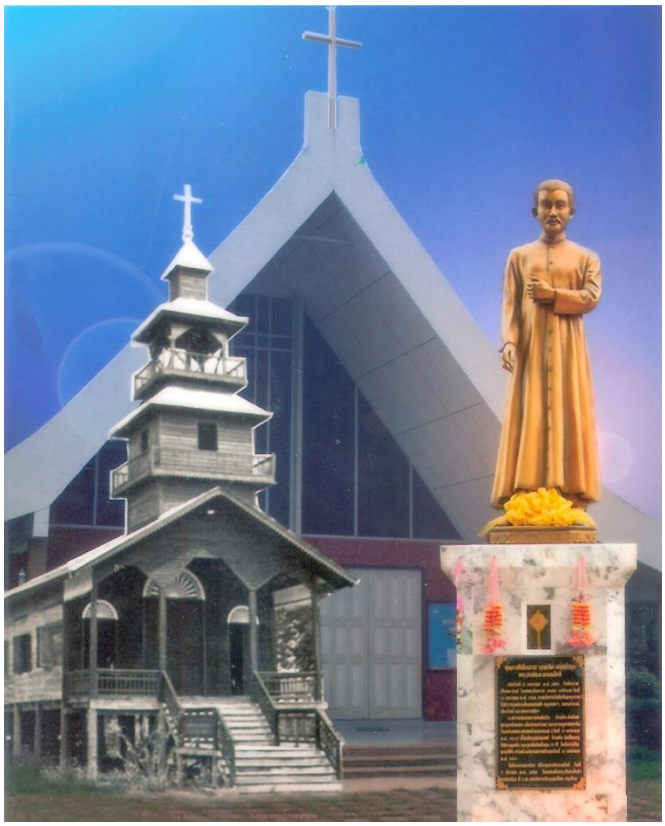

เมื่อคุณพ่อย้ายออกจากบ้านหันแล้วก็กลับไปประเทศฝรั่งเศส เข้า Sabbatical Year

6.3 เจ้าอาวาสวัดแก้งคร้อ 9 ปี 8 เดือน และดูแลวัดน้อยหนองหญ้าปล้อง (ตำบลหนองสังข์) (วันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ.1989/พ.ศ.2532-ปลายเมษายน ค.ศ.1999/พ.ศ.2542) ระหว่างนั้นกลับไปนอก 4 เดือน

ขณะนั้นวัดแก้งคร้อมีคริสตัง 120 คน และวัดน้อยหนองหญ้าปล้อง 46 คน

ฉลองคริตส์มาสครั้งแรก คืนวันที่ 25 ธันาคม ค.ศ.1989/พ.ศ.2532 ที่วัดน้อยหนองหญ้าปล้อง พ่อบ้าน 3-4 คน ได้จัดงานคริสต์มาสขึ้นเอง โดยไม่ได้บอกอะไรกับพ่อเจ้าวัดใหม่ก่อน พวกเขาตัดแผ่นกระดาษแข็งเป็นรูปพระกุมาร แม่พระและนักบุญยอแซฟขนาดใหญ่ นำมาตั้งที่เฉลียงหน้าวัด เขาเชิญพระสงฆ์และพี่น้องสัตบุรุษมายืนเป็นรูปครึ่งวงกลมที่หน้าวัด แล้วคนหนึ่งเป็นหมอแคน อีกคนหนึ่งเป็นหมอลำ ร้องรำเรื่องพระกุมารบังเกิดอย่างหน้าฟัง พ่อเจ้าวัดใหม่อัศจรรย์ใจเป็นอย่างยิ่งที่คริสตังใหม่เหล่านี้สามารถจัดงานอย่างนี้ได้ เขาเป็นเหมือนเทวดากลุ่มใหม่ที่มาประกาศการบังเกิดของพระเยซูคริสตเจ้าในสมัยปัจจุบันที่บ้านหนองหญ้าปล้องของเขา

กลุ่มคริสตังหนองหญ้าปล้องนี้เป็นคริสตังใหม่ที่พระคุณเจ้าวังงาแวร์ได้โปรดศีลล้างบาปเมื่อประมาณ 10 ปีก่อน

สมัยนั้นวัดคาทอลิกแก้งคร้อยังไม่มีสุสาน พวกคริสตัง(พวกคริสเตียนด้วย) เคยนำศพญาติพี่น้องของพวกเขาไปฝังไว้ในเขตวัดพุทธศรีแก้งคร้อ(วัดป่า) วันหนึ่งมัคนายกวัดพุทธนี้ ได้มาแจ้งให้พวกคริสตัง(และคริสเตียน)ที่เคยไปฝังศพในบริเวณวัดพุทธนี้ให้เก็บกระดูกผู้ตายและนำไปฝังที่อื่น เพราะวัดต้องการที่ดินนั้นคืนโดยด่วน คุณพ่อจึงรีบสร้างสุสานใหม่ อาศัยความร่วมมือของสัตบุรุษในที่ดินที่มิสซังได้ซื้อเมื่อ 21 ปีก่อน ประมาณปี ค.ศ.1966/พ.ศ.2509 อาศัยคุณหมอสนั่น ศรีนาคา หัวหน้ากลุ่มคริสตังแก้งคร้อสมัยนั้น สุสานนี้สร้างในมุมตะวันออกเฉียงใต้ของที่ดินแปลงนั้น ใช้เนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ แล้วย้ายกระดูกผู้ตายที่เป็นคริสตังทั้งของวัดแก้งคร้อและหนองหญ้าปล้องทั้งหมด 10 กว่าศพ ไปฝังที่สุสานนี้

ภายในสุสานวัดแก้งคร้อ

ภายนอกสุสานด้านทิศตะวันตก

หมายเหตุ ก่อนที่จะกลับไปประเทศฝรั่งเศสต้นพฤษภาคม ค.ศ.1999/พ.ศ.2542 คุณพ่อได้ขอพระคุณเจ้าพเยาว์ให้ย้ายคุณพ่อออกจากวัดแก้งคร้อไปอยู่ที่วัดเล็กๆ เมื่อกลับมาจากนอกแล้ว เนื่องจากว่าคุณพ่อมีปัญหาเกี่ยวกับหลอดเสียง (เสียงแหบ)

6.4 ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโนนงิ้ว 6 ปี 5 เดือน (วันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ.1999/พ.ศ.2542-เมษายน ค.ศ.2006/พ.ศ.2549) ในช่วงนั้น คุณพ่อกลับไปนอก 3 เดือน

เมื่อกลับจากนอกแล้วพระคุณเจ้าจึงแต่งตั้งคุณพ่อให้ไปช่วยคุณพ่อสมชัย พงศ์ศิริพัฒน์ เจ้าวัดโนนแก้วที่ต้องดูแลวัดโนนแฝก และวัดโนนงิ้วคนเดียว

ชาวบ้านดีใจที่มีพระสงฆ์อยู่ประจำที่นี่เป็นครั้งแรก ในวัดทุกแห่งที่เคยอยู่ คุณพ่อถือว่างานอภิบาลที่สำคัญประการหนึ่งคือ การเยี่ยมเยียนสัตบุรุษทุกคนอย่างสม่ำเสมอ ตามพระวาจาขององค์พระเยซูเจ้า *“เราเป็นผู้เลี้ยงแกะที่ดี เรารู้จักแกะของเรา และแกะของเราก็รู้จักเรา”* (ยอห์น 10:14) และตามแบบอย่างของพระสงฆ์ MEP รุ่นพี่

ปี ค.ศ. 2005/พ.ศ.2548 สังฆมณฑลนครราชสีมาจัดฉลองพิเศษ ระลึกถึงคุณพ่อมิชชันนารี MEP สององค์แรก ที่ได้เข้ามาแพร่ธรรมในเขตโคราช ครบ 100 ปี (ค.ศ.1905-2005/พ.ศ.2448-2548)

คุณพ่อสององค์แรกนี้คือ คุณพ่อกองสตังค์ โปรดอม(อุปสังฆราช) และคุณพ่ออังแซล์ม แอ๊กซ์กอฟอง ที่พระคุณเจ้ากืออาส ประมุขมิสซังลาว (สำนักมิสซังอยู่ที่วัดหนองแสง เมืองนครพนม) ส่งมาแพร่ธรรมเพื่อก่อตั้งกลุ่มคริสตชนกลุ่มแรกในเมืองโคราช

ก่อนที่คุณพ่อจะกลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส 4 เดือน (15 มิถุนายน-15 ตุลาคม ค.ศ.2006/พ.ศ.2551) พระคุณเจ้าพเยาว์ และคุณพ่อประยูร นามวงศ์ อุปสังฆราช ได้บอกคุณพ่อให้ช่วยค้นหาเอกสารภาษาฝรั่งเศสที่เกี่ยวข้องกับประวัติสังฆมณฑลนครราชสีมาตั้งแต่สมัยเริ่มต้น ที่ศูนย์กลาง MEP ที่ปารีส ที่นั่นคุณพ่อได้พบเอกสารมากมายแล้วนำกลับมาที่สำนักมิสซังโคราช

6.5 พักเกษียณที่สำนักมิสซังนครราชสีมา ตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ค.ศ.2006/พ.ศ.2551 เป็นต้นมา

เมื่อกลับมาจากประเทศฝรั่งเศส คุณพ่ออายุ 77 ปีแล้ว จึงขออนุญาตพระคุณเจ้าพเยาว์ขอลาพักเกษียณที่สำนักมิสซัง ที่นั่นคุณพ่อใช้เวลาจัดลำดับเอกสารต่างๆ ที่ได้มาจากประเทศฝรั่งเศส รวมทั้งเอกสารอีกชุดหนึ่งที่ได้พบในหอจดหมายเหตุของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และเริ่มลงมือเขียนประวัติความเป็นมาของสังฆมณฑลนครราชสีมา

7. คุณพ่อมอริซ เชอวาเลียร์

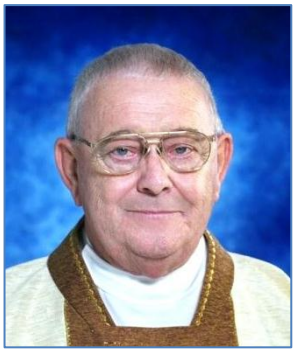

7.1 เจ้าอาวาสวัดหนองพลวง หนองไม้ตาย บ้านเตยและอำเภอพุทไธสง เป็นเวลา 15 ปี (วันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ.1974/พ.ศ.2517-8 พฤษภาคม ค.ศ.1989/พ.ศ.2532)

เมื่อพระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์ รับตำแหน่งเป็นพระสังฆราชสังฆมณฑลนครราชสีมาในเดือนกันยายน ค.ศ.1977/พ.ศ.2520 คุณพ่อเป็นเจ้าอาวาสวัดหนองพลวงได้ 3 ปีแล้ว

ที่วัดหนองพลวงและวัดหนองไม้ตาย คุณพ่อได้สอนคำสอนหลายสิบคนที่ต้องการเข้าศาสนาคริสต์ คุณพ่อได้ล้างบาปพวกเขาหลายๆ กลุ่ม ในโอกาสต่างๆ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รวมทั้งหมด 80 คน

ที่หนองพลวง คุณพ่อสร้างวัดใหม่เป็นคอนกรีตแทนวัดไม้หลังแรกที่คุณพ่อนิโคลาส ได้สร้างสมัยก่อน เพราะวัดเก่าเล็กเกินไป ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างวัดใหม่เป็นเงิน จำนวนทั้งหมด 1,000,000 บาท พระคุณเจ้า พเยาว์ มณีทรัพย์ เสกวัดใหม่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1986/พ.ศ.2529 สมัยนั้นที่หนองพลวงมีคริสตัง 220 คน

วัดหนองพลวง หลังเก่า

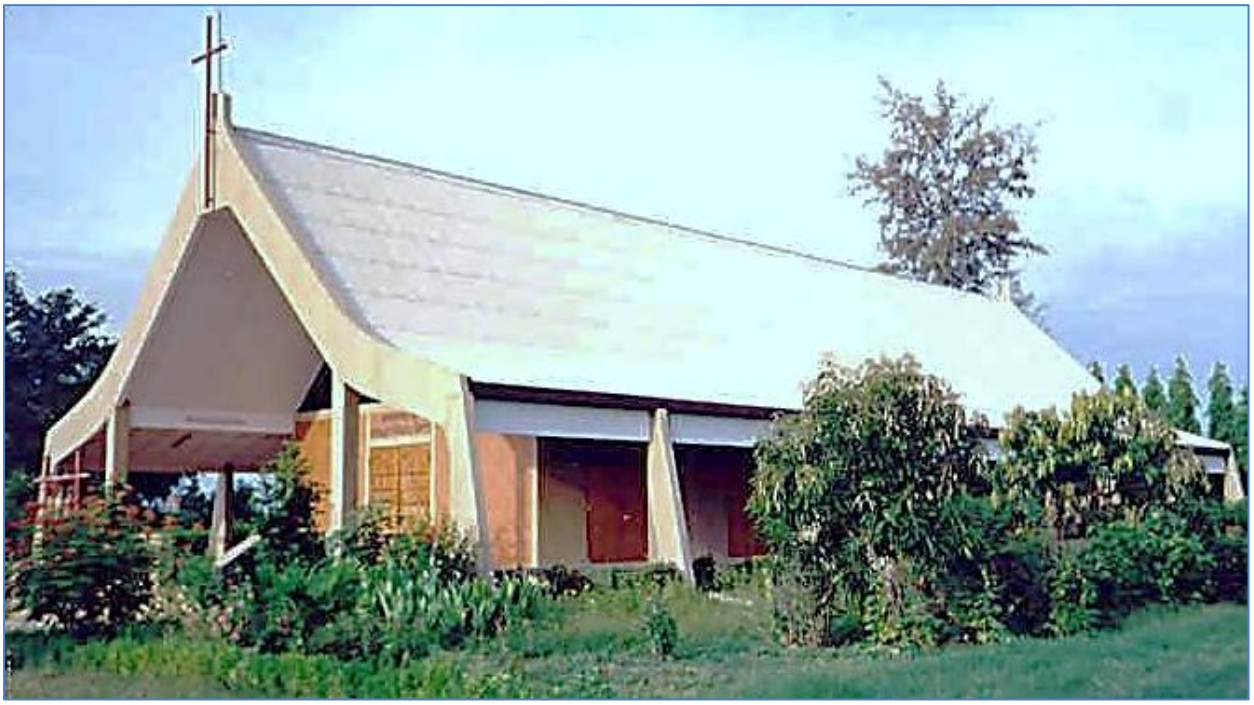

วัดแม่พระถวายพระกุมารในพระวิหาร หนองพลวง หลังใหม่

ในช่วงเวลา 15 ปีที่คุณพ่ออยู่หนองพลวง คุณพ่อกลับไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศฝรั่งเศส 2 ครั้งๆ ละ 4 เดือน ปี ค.ศ.1989/พ.ศ.2532 คุณพ่อกลับไปประเทศฝรั่งเศสอีกครั้งและเข้า Sabbatical Year ก่อนจะไปเมืองนอก คุณพ่อได้ขอพระคุณเจ้าพเยาว์ให้ย้ายคุณพ่อไปอยู่วัดอื่นหลังจากกลับมาจากเมืองนอกแล้ว

7.2 เจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้อง (บ้านโนนสะอาดในปัจจุบัน) และวัดท่าหินโงม 17 ปี 4 เดือน (1 กันยายน ค.ศ.1990/พ.ศ.2533-พฤษภาคม ค.ศ.2008/พ.ศ.2551)

เมื่อคุณพ่อกลับมาจากประเทศฝรั่งเศสแล้ว พระคุณเจ้าพเยาว์ แต่งตั้งคุณพ่อเป็นเจ้าอาวาสวัดหนองหญ้าปล้องและวัดท่าหินโงม

7.2.1 วัดหนองหญ้าปล้อง(ปัจจุบัน บ้านโนนสะอาด) เจ้าอาวาสประจำองค์แรก

ขณะนั้นมีคริสตัง 34 คน คุณพ่อตาเวนแน๊ค เจ้าวัดชัยภูมิองค์แรก(ค.ศ.1972-1982/พ.ศ.2515-2525) ได้ไปสอนคำสอนชาวบ้านหนองหญ้าปล้อง 7 ครอบครัวที่ต้องการเข้าศาสนาคริสต์ แต่คุณพ่อไม่ได้ล้างบาปสักคน เพราะเขายังไม่พร้อม ก่อนนั้นชาวบ้านเหล่านี้ได้ติดต่ออาจารย์ฮอทผู้เชี่ยวชาญการเกษตรมาให้คำแนะนำการทำนา ต่อมาคุณพ่อสมชัย พงศ์ศิริพัฒน์ เจ้าวัดชัยภูมิ ได้ล้างบาปพวกเขาที่วัดชัยภูมิในช่วงฉลองคริสต์มาส วันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ.1982/พ.ศ.2525 **คุณพ่อสมชัย พงศ์ศิริพัฒน์ สร้างวัดหลังแรกเป็นตึก มีศิลปะใหม่อันสวยงาม**

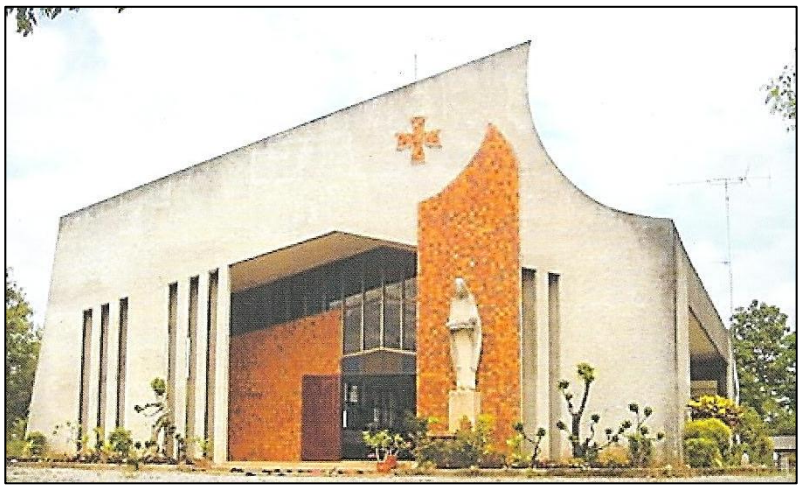

ต่อมาในจำนวนคริสตัง 34 คนนั้น หลายๆ คนได้อพยพไปทำงานในที่ห่างไกล และออกจากบ้านหนองหญ้าปล้องไปเลย ผู้ที่เข้าวัดฟังมิสซาวันอาทิตย์เหลือ 10 คน แต่มีคนต่างศาสนาที่สนใจบ้าง ในจำนวนนี้คุณพ่อเชอวาเลียร์ได้ล้างบาปผู้ใหญ่เพียงคนเดียว

คุณพ่อเชอวาเลียร์ได้ปรับปรุงสถานที่บริเวณวัด เป็นต้นสถานที่ที่คุณพ่อสมชัย พงศ์ศิริพัฒน์ได้เตรียมไว้เพื่อเป็นสุสานของเขตชัยภูมิ ผู้ตายจากหนองหญ้าปล้อง ชัยภูมิ และบ้านท่าแก้งถูกนำมาฝังที่นี่

7.2.2 เจ้าอาวาสวัดท่าหินโงม

คริสตังกลุ่มแรกของที่นี่มี 3 ครอบครัว เป็นชาวบ้านที่อพยพมาจากบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว เพราะความแห้งแล้ง ราวปี ค.ศ.1948/พ.ศ.2491 คือ 4 ปีหลังการเบียดเบียนศาสนาคริสต์ยุติลง เริ่มแรกคริสตังเหล่านี้มาอาศัยอยู่ที่บ้านช่อระกาก่อน แล้วต่อมาบางคนย้ายไปอยู่ที่ท่าหินโงม พระสงฆ์รุ่นแรกที่มาอภิบาลคริสตังเหล่านี้ที่บ้านช่อระกาคือ คุณพ่อเบรย์ จากวัดโคราช คุณพ่อเลออง พ่อปลัดของคุณพ่อเบรย์ (ปี ค.ศ.1956-1957/พ.ศ.2499-2500) และคุณพ่อมัลแซร์สมัยที่เป็นเจ้าวัดบ้านหัน คุณพ่อได้ไปดูแลสัตบุรุษที่บ้านช่อระกาเป็นเวลา 2 ปี (ค.ศ.1966-1968/พ.ศ.2509-2511) ต่อมาคุณพ่อมิแชล เจ้าวัดแก้งคร้อ รับผิดชอบดูแลคริสตังเหล่านี้ต่อไป

คุณพ่อสมชัย พงศ์ศิริพัฒน์ เมื่อเป็นเจ้าอาวาสวัดชัยภูมิ ท่านได้ไปอภิบาลกลุ่มคริสตังที่ท่าหินโงมด้วย วันหนึ่งนางถวิล ลาดจันทึกถวายที่ดินแปลงหนึ่ง จำนวน 17 ไร่ 2 งาน เพื่อสร้างวัดและบ้านพักพระสงฆ์ แต่คุณพ่อสมชัยย้ายออกจากวัดไปก่อน เมื่อคุณพ่อสุข ศรจันทร์เป็นเจ้าวัดแก้งคร้อ (ค.ศ.1985-1988/พ.ศ.2528-2531) ท่านรับหน้าที่มาดูแลคริสตังท่าหินโงมด้วย คุณพ่อจึงสร้างวัด-บ้านพักพระสงฆ์หลังแรกเป็นบ้านไม้หลังเดียว 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นวัด ชั้นบนเป็นบ้านพักพระสงฆ์ พระคุณเจ้าพเยาว์ มณีทรัพย์ เสกวัดนี้วันที่ 28 กันยายน ค.ศ.1988/พ.ศ.2531

วัดท่าหินโงม หลังแรก

เมื่อคุณพ่อมอริซ เชอวาเลียร์ เป็นเจ้าอาวาสวัดท่าหินโงม คุณพ่อมีโครงการสร้างวัดใหม่เป็นคอนกรีตในที่แห่งใหม่ บรรดาสัตบุรุษเห็นดีด้วยและพระคุณเจ้าพเยาว์อนุญาต คุณพ่อลงมือเองโดยเป็นทั้งวิศวกรและนายช่างใหญ่ ช้างชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียงเป็นกรรมกร วัดใหม่นี้ชื่อว่า “มารดาพระผู้ไถ่” พระคุณเจ้าเสกวัดวันที่ 24 มกราคม ค.ศ.1998/พ.ศ.2541

วัดมารดาพระผู้ไถ่ ท่าหินโงม หลังที่ 2

นอกจากนี้คุณพ่อยังขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ที่ท่าหินโงมมีคนต่างศาสนา 11 คนมาขอเรียนคำสอน ที่สุดพวกเขาได้รับศีลล้างบาปวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ.1998/พ.ศ.2541 มีคนมาฟังมิสซาวันอาทิตย์ประมาณ 60 คน แต่เป็นคริสตังเพียง 30 คน

ที่วัดท่าหินโงม และที่วัดหนองหญ้าปล้องเหมือนกับที่วัดหนองพลวงมาก่อน คุณพ่อช่วยเหลือนักเรียนหญิงหลายสิบคนให้ศึกษาเล่าเรียนจนจบชั้นมัธยม และในจำนวนนี้ประมาณ 20 คน จบระดับมหาวิทยาลัยด้วย ทำให้พวกเขาเหล่านี้มีอาชีพที่ดีในอนาคต

ปัญหาด้านสุขภาพ วันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ.2005/พ.ศ.2548 คุณพ่อเข้ารับการผ่าตัดลิ้นหัวใจรั่วที่โรงพยาบาลกรุงเทพฯ โอกาสนั้นหมอสังเกตพบว่าไตทำงานไม่ปกติ และมีโรคเบาหวานด้วย เมื่อการผ่าตัดหัวใจหายดีแล้ว คุณพ่อกลับมาอภิบาลคริสตชนหนองหญ้าปล้องและท่าหินโงมเช่นเดิม

กลางปี ค.ศ.2008/พ.ศ.2551 หนึ่งปีหลังจากพระคุณเจ้ายอแซฟ ชูศักดิ์ สิริสุทธิ์ ได้รับการอภิเษกเป็นพระสังฆราชองค์ที่สามของสังฆมณฑลนครราชสีมา เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2007/พ.ศ.2550 คุณพ่อต้องเริ่มฟอกไต สัปดาห์ละ 2 ครั้งที่โรงพยาบาลเซนต์เมรี่ คุณพ่อจึงจำเป็นต้องย้ายออกจากวัดทั้งสองแห่งเข้ามาประจำที่สำนักมิสซัง

เดือนมิถุนายน ค.ศ.2010/พ.ศ.2553 คุณพ่อต้องเข้าโรงพยาบาลเซนต์เมรี่อยู่ประจำเพื่อรับการรักษาแผลที่ขาทั้งสองข้าง อันเนื่องมาจากโรคเบาหวาน ที่สุดแพทย์จำเป็นต้องตัดขาขวาใต้หัวเข่าออกไป

วันที่ 3 กันยายน ปีเดียวกัน แพทย์โรงพยาบาลเซนต์เมรี่แนะนำคุณพ่อให้ไปรักษาแผลที่ขาด้านซ้ายที่โรงพยาบาลกรุงเทพฯ ที่กรุงเทพมหานคร การรักษาพิเศษนี้ทำให้คุณพ่อรอดพ้นจากการถูกตัดขาอีกข้างหนึ่ง

วันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ.2011/พ.ศ.2554 คุณพ่อออกจากโรงพยาบาลกรุงเทพฯ กลับมาเข้าโรงพยาบาลเซนต์เมรี่ รับการรักษาต่อ และอยู่ประจำที่นั่นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ในการเจ็บป่วยและรับการรักษาต่างๆ ที่ยืดยาวเหล่านี้ คุณพ่อได้แสดงให้เห็นถึงความอดทน และความกล้าหาญอย่างน่าชม

มรณภาพ

สุดท้าย วันศุกร์ที่ 28 ตุลาคม ค.ศ.2011/พ.ศ.2554 คุณพ่อมอบชีวิตคืนให้กับพระเป็นเจ้าเมื่อเวลา 09.53 น. ที่โรงพยาบาลเซนต์เมรี่ สิริอายุ 69 ปี 10 เดือน 8 วัน

ต่อมาวันที่ 2 พฤศจิกายน มีพิธีมิสซาปลงศพ ณ อาสนวิหารแม่พระประจักษ์ที่เมืองลูร์ด โดยพระสังฆราชยอแซฟ ชูศักดิ์ สิริสุทธิ์ เป็นประธาน แล้วมีการเคลื่อนศพไปฝังที่สุสานของวัด บรรดาพระสงฆ์มาร่วมพิธีประมาณ 50 องค์ กับซิสเตอร์หลายคณะ และบรรดาสัตบุรุษจากหลายๆ วัด

บทส่งท้าย

การฉลองครบ 100 ปีของสังฆมณฑลนครราชสีมา ในปี ค.ศ.2005/พ.ศ.2548 นั้น ดูเหมือนว่าเป็นประวัติที่สั้น แต่ความจริงมีความเป็นมาอันยืดยาว นับเป็นเวลากว่า 300 ปี

1. เริ่มแรก **พระสังฆราชลังแบรต์ เดอ ลาม็อตต์** MEP มาถึงกรุงศรีอยุธยา วันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1662/พ.ศ.2205 **นับเป็นเวลา 343 ปี** ในปี ค.ศ.2005/พ.ศ.2548 นั้น

2. ต่อมา **พระสังฆราชปัลลือ** MEP ผู้ก่อตั้งคณะ MEP ร่วมกับพระสังฆราชลังแบรต์ มาถึงกรุงศรีอยุธยา วันที่ 27 มกราคม ค.ศ.1664/พ.ศ.2207 หนึ่งปีหกเดือนหลังพระคุณเจ้าลังแบรต์ เดอ ลาม็อตต์ **นับเป็นเวลา 341 ปี** ในปี ค.ศ.2005/พ.ศ.2548 นั้น

หมายเหตุ ไม่นานพระสังฆราชทั้งสองจัดการประชุมสมัชชา เพื่อวางนโยบายสำหรับงานธรรมทูตในเขตมิสซังในทวีปเอเชีย ปีถัดมา พระคุณเจ้าทั้งสองเขียนร่างแนวคิดและข้อตกลงจากการประชุมสมัชชานี้ ออกมาเป็นหนังสือชื่อว่า “**MONITA ad MISSIONARIOS**” (“แนวปฏิบัติสำหรับสงฆ์ธรรมทูตของกระทรวงการเผยแพร่ความเชื่อ”) ร่างที่กรุงศรีอยุธยาในปี ค.ศ.1665/พ.ศ.2208 หนังสือเล่มนี้ได้เป็นคู่มือของมิชชันนารีMEP ทั้งหลายต่อๆ ไป

3. ต่อมา **พระสังฆราชลาโน** MEP รับการอภิเษกเป็นประมุของค์แรกของมิสซังสยาม ในวัดนักบุญยอแซฟที่กรุงศรีอยุธยา วันที่ 25 มีนาคม ค.ศ.1674/พ.ศ.2217 **นับเป็นเวลา 331 ปี** ในปี ค.ศ.2005/พ.ศ.2548 นั้น

4. ต่อมา **พระสังฆราชเวย์** MEP ประมุขมิสซังสยามองค์ที่ 12 (ค.ศ.1875-1909/พ.ศ.2418-2452) ส่งมิชชันนารี MEP 2 องค์แรกไปแพร่ธรรมในภาคอีสานและในบางเขตของประเทศลาวคือ คุณพ่อโปรดอมและคุณพ่อฟรังซัวส์ (Francois) เกโก คุณพ่อทั้งสองออกจากกรุงเทพฯ วันที่ 12 มกราคม ค.ศ.1881/พ.ศ.2424 และถึงอุบลราชธานี วันที่ 24 เมษายน ค.ศ.1881/พ.ศ.2424 เดินทางทั้งทางน้ำและทางบก ใช้เวลา 102 วัน **นับเป็นเวลา 124 ปี** ในปี ค.ศ.2005/พ.ศ.2548 นั้น

5. สุดท้าย **พระสังฆราชกืออาส** MEP (อดีตเจ้าอาวาสวัดจันทบุรี) ประมุขมิสซังลาวองค์แรก สำนักมิสซังอยู่ที่วัดหนองแสง เมืองนครพนม **ส่งมิชชันนารี** MEP **สององค์แรกไปแพร่ธรรมในเขตโคราช คือ คุณพ่อกองสตังต์ โปรดอม** (อุปสังฆราช) **และคุณพ่ออังแธมส์ แอ๊กซ์กอฟอง** คุณพ่อทั้งสองออกจากวัดหนองแสงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 ใช้ม้าและเกวียน 3 เล่มในการเดินทาง **คุณพ่อมาถึงเมืองโคราช วันที่ 18 มีนาคม ค.ศ.1905/พ.ศ.2448 ใช้เวลาในการเดินทาง 1 เดือน 13 วัน เป็นเหตุการณ์นี้ที่สังฆมณฑลนครราชสีมาทำการฉลองครบ 100 ปี ในปี ค.ศ.2005/พ.ศ.2548 นั้น**

การแพร่ธรรมในเขตโคราช เป็นงานของมิชชันนารี MEP และของพระสงฆ์ไทยด้วยกัน ยังมีฆราวาสอีกสองกลุ่มที่ได้มีส่วนสำคัญในการแพร่ธรรมคือ บรรดาครูคำสอนทั้งชายและหญิง และสมาชิกคณะพลมารีในหนังสือประวัติฯ นี้บางเรื่องอาจจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงประสบการณ์ที่นักบุญเปาโลกล่าวไว้ในจดหมายถึงชาวเธสะโลนิกา ฉบับที่ 1 ว่า "...ข่าวดีที่เราประกาศมาถึงท่าน มิใช่ด้วยคำพูดเท่านั้น แต่ด้วยพระอานุภาพ เดชะพระจิตเจ้า...ท่านได้รับพระวาจาด้วยความทุกข์ยากหลายประการ แต่ท่านก็ยังมีความปีติยินดีของพระจิตเจ้า..." (1 ธส. 1: 5-6)

มาสมัยปัจจุบัน พระสันตะปาปาเบเนดิกต์ ที่ 16 เรียกร้องอย่างต่อเนื่องให้คริสตชนทุกๆ คนรับผิดชอบในการแพร่ธรรม ดังเช่นในพระสมณลิขิตเตือน ที่เขียนหลังสมัชชาพระสังฆราช **"พระวาจาขององค์พระผู้เป็นเจ้า"** (VERBUM DOMINI) ปี ค.ศ.2010/พ.ศ.2553 ดังต่อไปนี้

"ภาคที่ 3: พระวาจาสำหรับโลก

พันธกิจของพระศาสนจักรคือ ประกาศพระวาจาของพระเจ้าให้โลกรู้

ผู้รับศีลล้างบาปแล้วทุกคนมีหน้าที่ประกาศพระวาจา

"ข้อ 94. เนื่องจากว่าประชากรของพระเจ้าทุกคนเป็นประชากรที่ "ถูกส่งไป" สมัชชาจึงย้ำว่า "อาศัยศีลล้างบาปที่ได้รับ ศิษย์ทุกคนของพระเยซูคริสต์เจ้าได้รับมอบหมายให้ประกาศพระวาจาของพระเจ้า"... ความสำนึกประการนี้ต้องได้รับการปลุกขึ้นในทุกครอบครัว ชุมชนวัด คณะนักบวช สมาคม และกระบวนการของพระศาสนจักร... บรรดาฆราวาสก็ได้รับเรียกให้ปฏิบัติบทบาทประกาศก ที่ตนได้รับโดยตรงมาจากศีลล้างบาป ให้เป็นพยานถึงพระวรสารในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ใด..."

พระวาจาของพระเจ้าและการเป็นพยานของคริสตชน

"ข้อ 97. ...จำเป็นที่การประกาศพระวาจาทุกรูปแบบ จะต้องแสดงให้เห็นว่า พระวาจาของพระเจ้าต้องมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตเป็นพยานของคริสตชนด้วย ความน่าเชื่อถือของการประกาศพระวาจาขึ้นอยู่กับการเป็นพยานเช่นนี้... พระวาจามีน้ำหนักโดยการดำเนินชีวิตเป็นพยานเพื่อไม่ให้พระวาจาดูเหมือนเป็นเพียงปรัชญาที่งดงามหรืออุดมการณ์ลอยๆ แต่เป็นความเป็นจริงที่ช่วยให้เราดำเนินชีวิตอยู่ได้... พระวจนาตถ์ของพระเจ้ามาสัมผัสกับมนุษย์อาศัยพยาน ซึ่งแสดงให้เห็นพระวาจาที่มีชีวิตและเป็นปัจจุบัน พระคัมภีร์ก็ทำให้การเป็นพยานที่คริสตชนต้องแสดงออกด้วยชีวิตปรากฏเด่นชัด ดังนี้ ผู้ที่พบกับพยานน่าเชื่อถือของพระวรสารจึงมีประสบการณ์ว่าพระวาจาของพระเจ้ามีประสิทธิภาพในชีวิตของผู้ที่รับพระวาจานั้น..."

มาถึงตอนนี้การเขียนประวัติสมัยแรกของสังฆมณฑลนครราชสีมาก็ยุติลงแล้ว ข้าพเจ้าขออภัยสำหรับข้อบกพร่องต่างๆ นานาของงานเขียนนี้ หวังว่าจะมีใครคนหนึ่งหาข้อมูลใหม่นำมาเขียนให้เป็นประวัติที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านด้วยความจริงใจที่ได้ช่วยให้งานนี้สำเร็จ เป็นต้นคุณพ่อสุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์ ที่อนุญาตให้เข้าไปทำงานในหอจดหมายเหตุของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และคุณสุกัญญา เหมพรวิสาร ที่ได้ช่วยค้นหาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังฆมณฑลนครราชสีมา ด้วยความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ขอขอบพระคุณคุณพ่อกอสเต MEP และคุณพ่อประสิทธิ์ ใหม่เพียรวงศ์ สำหรับหนังสือของท่านทั้งสอง ที่มีข้อมูลสำคัญมากมาย ขอขอบพระคุณมาเซอร์มารี หลุยส์ พรฤกษ์งาม ประธานกองบรรณาธิการนิตยสารแม่พระยุคใหม่ ที่กรุณาส่งข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับคุณพ่อมารีอุส เบรย์ มาให้ ขอขอบคุณนายบุญสันติ ประทุมปี เจ้าหน้าที่สำนักเลขานุการพระสังฆราชศูนย์มิสซังเขตนครราชสีมา ที่ได้ใช้เวลามากมายด้วยความอดทนและความเสียสละในการพิมพ์ประวัตินี้

ที่สุดขอแสดงความรู้คุณเป็นอย่างสูงต่อพระคุณเจ้ายอแซฟ ชูศักดิ์ สิริสุทธิ์ ที่ได้อุทิศเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไขขัดเกลาภาษาเขียนให้ดีขึ้นและสำหรับคำแนะนำต่างๆ นานาอันมีประโยชน์มากสำหรับผู้เขียน

ลงชื่อ คุณพ่อมัลแซร์ MEP
ศูนย์มิสซังเขตนครราชสีมา
4 มกราคม ค.ศ.2013/พ.ศ.2556